

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ**

**ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ
ΡΟΜΠΟΤΙΚΗΣ**

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ
ΛΟΓΟΥ/ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ «ΑΘΗΝΑ»**

**ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ – ΔΙΑΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΤΕΧΝΟΓΛΩΣΣΙΑ VII»**

**Ρηματικές Πολυλεκτικές Εκφράσεις της Νέας Ελληνικής:
Μελέτη και Γραμματικές στο XLE στα πλαίσια
της Λεξικής Λειτουργικής Γραμματικής (LFG).**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ Ε. ΣΑΜΑΡΙΔΗ

**Επιβλέπουσα: Δρ. Μαρκαντωνάτου Στέλλα
Ερευνήτρια Β΄
Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου /
Ερευνητικό Κέντρο «Αθηνά».**

**Συνεπιβλέποντες:
Γιάννης Μαΐστρος
Επίκουρος Καθηγητής Ε.Μ.Π.**

**Αγγελική Φωτοπούλου
Ερευνήτρια Β΄ Ι.Ε.Λ**

**ΑΘΗΝΑ
ΙΟΥΝΙΟΣ 2014**

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ
ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΣΧΟΛΗ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ
ΡΟΜΠΟΤΙΚΗΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ
ΛΟΓΟΥ/ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ «ΑΘΗΝΑ»

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ – ΔΙΑΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΤΕΧΝΟΓΛΩΣΣΙΑ VII»

**Ρηματικές Πολυλεκτικές Εκφράσεις της Νέας Ελληνικής:
Μελέτη και Γραμματικές στο ΧΛΕ στα πλαίσια
της Λεξικής Λειτουργικής Γραμματικής (LFG).**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ Ε. ΣΑΜΑΡΙΔΗ

Επιβλέπουσα: Δρ. Μαρκαντωνάτου Στέλλα
Ερευνήτρια Β΄
Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου /
Ερευνητικό Κέντρο «Αθηνά».

Συνεπιβλέποντες:

Γιάννης Μαΐστρος
Επίκουρος Καθηγητής Ε.Μ.Π.

Αγγελική Φωτοπούλου
Ερευνήτρια Β΄ Ι.Ε.Λ

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή την Ιουνίου 2014.

(Υπογραφή)

(Υπογραφή)

(Υπογραφή)

.....

.....

.....

ΑΘΗΝΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2014

(Υπογραφή)

.....

ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ Ε. ΣΑΜΑΡΙΔΗ

Διπλωματούχος Π.Μ.Σ. «Τεχνογλωσσία»

Copyright © Νικολέττα Ε. Σαμαρίδη, 2014

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τη συντάκτρια της διπλωματικής εργασίας και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις, του ΕΚΠΑ, του ΕΜΠ ή του ΙΕΛ.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους αυτούς που συνέβαλαν με οποιονδήποτε τρόπο στην εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Ιδιαίτερη είναι η ευγνωμοσύνη μου προς την κ. Στέλλα Μαρκαντωνάτου, Ερευνήτρια Β΄ του Ινστιτούτου Επεξεργασίας Λόγου/Ερευνητικού Κέντρου «Αθηνά», που με στήριξε με τις κατευθύνσεις έρευνας που μου προσέφερε και με την πολύτιμη επιστημονική της καθοδήγηση. Πέρα από το επιστημονικό κομμάτι, σημαντική ήταν και η ηθική συμπαράσταση που μου προσέφερε, καθώς δεν σταμάτησε ούτε στιγμή να με παροτρύνει, να με ενισχύει ψυχολογικά και να με εμπνέει με το πάθος που την διακατέχει για έρευνα και για ζωή.

Έπειτα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή κ. Γιάννη Μαΐστρο, Επίκουρο Καθηγητή του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου και μέλος της τριμελούς επιτροπής, του οποίου η συμβολή ήταν ιδιαίτερα σημαντική σε ό,τι αφορά στο υπολογιστικό μέρος της παρούσας εργασίας. Με τις πολύτιμες υποδείξεις και παρατηρήσεις του, αλλά και με το πνεύμα προθυμίας που τον διακρίνει συνέβαλε αποφασιστικά στην ολοκλήρωση κάθε προσπάθειας. Σημαντική ήταν και η συμβολή της καθηγήτριας κ. Φωτοπούλου Αγγελικής, Ερευνήτριας Β΄ του Ινστιτούτου Επεξεργασίας Λόγου/Ερευνητικού Κέντρου «Αθηνά», που έθεσε στη διάθεσή μου πολύτιμη βιβλιογραφία σχετική με το θεωρητικό μέρος της εργασίας.

Ευχαριστίες θα ήθελα να απευθύνω και στους συμφοιτητές μου οι οποίοι έχοντας δημιουργήσει στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Τεχνογλωσσία» μια ερευνητική ομάδα γύρω από την δρ. Μαρκαντωνάτου στήριξαν τις προσπάθειές μου εκφράζοντας τη γνώμη τους.

Τέλος, οφείλω ένα μεγάλο «ευχαριστώ» στους γονείς μου και τον σύζυγό μου που με στήριξαν ηθικά καθώς και στην κόρη μου, Μαράγια, που παρά το μικρό της ηλικίας της επέδειξε ιδιαίτερη ωριμότητα και μου συμπαραστάθηκε μέχρι και την τελευταία στιγμή της έρευνάς μου, δείχνοντας κατανόηση και προσφέροντάς μου όλη της την αγάπη.

Στην κόρη μου Μαράγια

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας ήταν η μελέτη των Ρηματικών Πολυλεκτικών Εκφράσεων της Νέας Ελληνικής και η ανάπτυξη Γραμματικής στην πλατφόρμα του XLE (Xerox Linguistic Environment) στα πλαίσια της Λεξικής Λειτουργικής Γραμματικής (LFG). Αφού δημιουργήσαμε ένα σώμα 2569 Ρηματικών ΠΛΕ, εξετάσαμε τα γλωσσολογικά ζητήματα που προκύπτουν από την ιδιαίτερη συντακτική και σημασιολογική ιδιοσυγκρασία τους, αναλύσαμε λεπτομερώς τις συντακτικές δομές τους, τις ταξινομήσαμε βάσει λεξιλογικών, συντακτικών και σημασιολογικών κριτηρίων και προτείνουμε συγκεκριμένη μεθοδολογία για την υπολογιστική αντιμετώπισή τους, έχοντας ως στόχο τη συντακτική τους ανάλυση με δέντρα φραστικής δομής (c-structure) και λειτουργικές δομές (f-structure). Στη συνέχεια, δεσμευόμενοι από συγκεκριμένες γλωσσολογικές παραδοχές εξαιτίας της ιδιοματικής φύσης τους, αναπτύξαμε μία Εφαρμογή Αναγνώρισης Πολυλεκτικών Εκφράσεων (MWE Recognizer), με σκοπό τη διάκρισή τους από τις κοινές εκφράσεις, την απόδοση της μη συνθετικής τους φύσης και την κατάλληλη προετοιμασία τους για τη συντακτική τους ανάλυση στην πλατφόρμα του XLE. Έπειτα, υλοποιήσαμε μία Γραμματική ΠΛΕ ακολουθώντας τον γραμματικό φορμαλισμό της LFG, εφαρμόσαμε πρακτικά τη συντακτική τους ανάλυση και αξιολογήσαμε τα αποτελέσματα που προέκυψαν. Έτσι, διαμορφώσαμε ένα υπολογιστικό σύστημα συντακτικής ανάλυσης στο οποίο κάθε λεκτική ακολουθία περνάει από τον μορφολογικό αναλυτή του ΙΕΛ (ILSP FBT Tagger), εισέρχεται στον Αναγνωριστή Πολυλεκτικών Εκφράσεων για κατάλληλη επεξεργασία και καταλήγει στην πλατφόρμα του XLE για συντακτική ανάλυση. Από τα αποτελέσματα της βαθείας συντακτικής ανάλυσης που κάναμε προέκυψαν ενδιαφέροντα γλωσσολογικά ζητήματα που αφορούν στη σύνταξη αλλά και στη σημασιολογία των ρημάτων. Μελλοντική έρευνα μπορεί να εστιάσει στη συντακτική και σημασιολογική μελέτη των νέων δομών που προέκυψαν, στη σημασιολογική αναπαράσταση των ΠΛΕ στην πλατφόρμα του XLE, αλλά και στη βελτίωση της αρχιτεκτονικής του συστήματος συντακτικής ανάλυσης.

Λέξεις-κλειδιά: «Ρηματικές Πολυλεκτικές Εκφράσεις, Γραμματική, πλατφόρμα του XLE, Λεξική Λειτουργική Γραμματική (LFG), δέντρα φραστικής δομής (c-structure), λειτουργικές δομές (f-structure), μεθοδολογία, γλωσσολογικές παραδοχές, ιδιοματική φύση, Εφαρμογή Αναγνώρισης Πολυλεκτικών Εκφράσεων, μη συνθετική φύση, μορφολογικός αναλυτής του ΙΕΛ, βαθεία συντακτική ανάλυση, μελέτη νέων δομών, σημασιολογική αναπαράσταση».

Abstract

The aim of this thesis was the study of Verbal Multiword Expressions of Modern Greek and the development of a Grammar on the platform of XLE (Xerox Linguistic Environment) within the frame of Lexical Functional Grammar (LFG). Having created a corpus of 2569 Verbal MWEs, we examined the linguistic issues arising from their particular syntactic and semantic idiosyncrasy, we analyzed in detail their syntactic structures, we classified them according to lexical, syntactic and semantic criteria and we proposed a specific methodology for computational deal with them, having as target their syntactic analysis in phrase structure trees (c-structure) and functional structures (f-structure). Then, pledged by specific linguistic assumptions because of their idiomatic nature, we developed a computational Recognition Application of Multiword Expressions (MWE Recognizer), in order to distinguish them from the common expressions, to perform their synthetic nature and to prepare them properly for their syntactic analysis on the XLE platform. Then, we implement a MWEs Grammar following the grammatical formalism of LFG, we practically applied the MWEs syntactic analysis and evaluated the results obtained. Thus, we developed a computational syntax system in which each verbal sequence passes from the ILSP FBT Tagger, enters in the MWEs Recognizer for proper processing and results in the XLE platform for syntax analysis. From the results of the deep syntax analysis that we performed interesting linguistic issues were obtained related to the syntax and semantics of verbs. Future research can focus on the syntactic and semantic study of new structures that emerged, on the semantic representation of MWEs on the XLE platform, and also on the improvement of the system's architecture of syntactic analysis.

Keywords: "Verbal Multiword Expressions, Grammar, XLE platform, Lexical Functional Grammar (LFG), phrase structure trees (c-structure), functional structures (f-structure), methodology, linguistic assumptions, idiomatic nature, Recognition Application of Multiword Expressions, synthetic nature, ILSP FBT Tagger, deep syntactic analysis, study of new structures, semantic representation".

Πίνακας Περιεχομένων

Ευχαριστίες	5
Περίληψη	9
Abstract	11
Πίνακας Περιεχομένων	13
Ευρετήριο Εικόνων	15
Ευρετήριο Πινάκων	18
Ευρετήριο Σχημάτων	18
Εισαγωγή	19
1. Πολυλεκτικές Εκφράσεις	23
1.1 Γενικά	23
1.2 Ορισμός	23
1.3 Δείκτες Αναγνώρισης Πολυλεκτικών Εκφράσεων	25
1.4 Πολυλεκτικές Εκφράσεις και Παγίωση	33
1.5 Πολυλεκτικές Εκφράσεις και Παγιωμένα Λεκτικά Σχήματα	34
1.5.1 Πολυλεκτικές Εκφράσεις και Μεταφορά	34
1.5.2 Πολυλεκτικές Εκφράσεις και Παροιμίες	36
1.6 Η πολυσημία, η ομωνυμία και η ποικιλία στις Πολυλεκτικές Εκφράσεις	37
1.7 Ταξινόμηση των Πολυλεκτικών Εκφράσεων	39
1.8 Η χρήση των Πολυλεκτικών Εκφράσεων	42
2. Η Λεξική Λειτουργική Γραμματική	45
2.1 Γενικά Χαρακτηριστικά της LFG	45
2.2 Οι Λειτουργικές Εξισώσεις	47
2.3 Οι Γραμματικές Συναρτήσεις	49
2.3.1 Κυβερνώμενες ή Υποκατηγοριοποιήσιμες Γραμματικές Συναρτήσεις	49
2.3.2 Μη Κυβερνώμενες ή Μη Υποκατηγοριοποιήσιμες Γραμματικές Συναρτήσεις	53
2.4 Βασικά αξιώματα της LFG	56
3. Ρηματικές Πολυλεκτικές Εκφράσεις	57
3.1 Γενικά	57
3.2 Συντακτικές Δομές Ρηματικών Πολυλεκτικών Εκφράσεων	58
3.2.1 Γενικά	58
3.2.2 Μελέτη των συντακτικών δομών των ρηματικών ΠΛΕ	62
3.2.2.1 <i>Πρώτη Κατηγορία</i>	62
3.2.2.2 <i>Δεύτερη Κατηγορία</i>	93
3.2.2.3 <i>Τρίτη Κατηγορία</i>	124
3.2.2.4 <i>Τέταρτη Κατηγορία</i>	152
3.2.2.5 <i>Πέμπτη Κατηγορία</i>	189
3.2.3 Συμπεράσματα μελέτης των συντακτικών δομών των ρηματικών ΠΛΕ	197
3.2.3.1 Δυσκολία εφαρμογής συντακτικών μετασχηματισμών	197
3.2.3.2 Το φαινόμενο της παθητικοποίησης	198
3.2.3.3 Η σειρά των όρων (word order)	201
3.2.3.4 Η χρήση των αντωνυμιών	202
3.2.3.5 Τεχνικές συντακτικής ανάλυσης	204

3.2.3.6	Γραμματικο-συντακτικές συμβάσεις	213
3.2.3.7	Συγκεντρωτικός Πίνακας των Συντακτικών Δομών των ρηματικών ΠΛΕ	224
3.2.4	Συντακτικές δομές ΠΛΕ και σημασιολογική προσέγγιση τους	235
4.	Η Εφαρμογή Αναγνώρισης Πολυλεκτικών Εκφράσεων	237
4.1	Γενικά	237
4.2	Η Γλώσσα Προγραμματισμού Perl.....	237
4.3	Η αρχιτεκτονική του συστήματος Αναγνώρισης ΠΛΕ	238
4.3.1	Ο μορφολογικός αναλυτής ILSP FBT Tagger	238
4.3.2	Το λεξικό της εφαρμογής Αναγνώρισης ΠΛΕ (Filter lexicon).	240
4.3.3	Ο αλγόριθμος της εφαρμογής Αναγνώρισης ΠΛΕ (Filtering algorithm).....	248
4.4	Πρακτική εφαρμογή και αξιολόγηση του συστήματος Αναγνώρισης ΠΛΕ	252
5.	Γραμματική των ΠΛΕ στην πλατφόρμα του XLE	255
5.1	Η πλατφόρμα του Xerox Linguistic Environment (XLE).....	255
5.2	Ανάπτυξη Γραμματικής στο XLE	256
5.2.1	Το Αρχείο Γραμματικής	256
5.2.2	Το Αρχείο Λεξικού	271
5.2.3	Λοιπά αρχεία λειτουργίας της γραμματικής στο XLE	273
5.3	Αποτελέσματα συντακτικής ανάλυσης.....	274
5.4	Αξιολόγηση της Γραμματικής	276
6.	Συμπεράσματα – Μελλοντικές Προσεγγίσεις	305
6.1	Συμπεράσματα	305
6.2	Μελλοντικές προσεγγίσεις	308
	Παράρτημα	319
	Παράρτημα 1: Ο κώδικας της εφαρμογής Αναγνώρισης Πολυλεκτικών Εκφράσεων	319
	Παράρτημα 2: Το αρχείο Γραμματικής XLE	324
	Παράρτημα 3: Το αρχείο Λεξικού XLE	337
	Παράρτημα 4: Παράδειγμα γράφου (chart graph) από τον συντακτικό αναλυτή γραφημάτων (chart parser).....	379
	Παράρτημα 5: Πίνακας Ρηματικών Πολυλεκτικών Εκφράσεων	382
	Παράρτημα 6: Το λεξικό της εφαρμογής Αναγνώρισης ΠΛΕ (filter lexicon).....	413

Ευρετήριο Εικόνων

Εικόνα	Σελ
Εικόνα 1: Παράδειγμα συστατικής δομής της πρότασης ‘ο Κώστας έφαγε πόρτα’	45
Εικόνα 2: Παράδειγμα λειτουργικής δομής της πρότασης ‘ο Κώστας έφαγε πόρτα’	46
Εικόνα 3: Αντιστοίχιση των δύο δομών (c-structure → f-structure) της πρότασης: ‘ο Κώστας έφαγε πόρτα’	47
Εικόνα 4: Αναπαράσταση του βαθμού παγίωσης των ΠΛΕ της Βάσης Δεδομένων της παρούσας εργασίας	213
Εικόνα 5: Το αρχείο εξόδου (output) του μορφολογικού αναλυτή του ΙΕΛ	239
Εικόνα 6: Το αρχείο εξόδου (output) του Αναγνωριστή Πολυλεκτικών Εκφράσεων (MWE Recognizer)	250
Εικόνα 7: Το συντακτικό δέντρο της πρότασης: ‘η Μαρία έχασε τα αυγά και τα καλάθια’	274
Εικόνα 8: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘η Μαρία έχασε τα αυγά και τα καλάθια’, ανεξαρτήτως αν τηρούνται ή όχι όλες οι συνθήκες ορθού σχηματισμού	274
Εικόνα 9: Η επιλεγόμενη ως ορθή λειτουργική δομή της πρότασης: ‘η Μαρία έχασε τα αυγά και τα καλάθια’	275
Εικόνα 10: Οι λύσεις (Solutions) που αναγνωρίζει ο συντακτικός αναλυτής για την πρόταση: ‘Η Μαρία έχασε τα αυγά και τα καλάθια’	275
Εικόνα 11: Μέρος μορφολογικών αναλύσεων για τη λεξική καταχώριση (lexical entry): μαύρος_μάτι (ΠΛΕ: κάνω μαύρα μάτια να σε δω)	275
Εικόνα 12: Δυνατότητα «κλειδώματος» της σωστής λειτουργικής δομής	276
Εικόνα 13: Η συστατική και λειτουργική δομή της ΠΛΕ: ‘δίνε του’	281
Εικόνα 14: Η συστατική και λειτουργική δομή της πρότασης: ‘Το μωρό τις άρπαξε’ με μη συνθετική σημασία	282
Εικόνα 15: Η συστατική και λειτουργική δομή της πρότασης: ‘Το μωρό τις άρπαξε’ με συνθετική σημασία	282
Εικόνα 16: Η συστατική και λειτουργική δομή της ΠΛΕ: ‘ρίχνει τουλούμια νερό’	283
Εικόνα 17: Η συστατική και λειτουργική δομή της πρότασης: ‘ο Κώστας έμεινε ταπί και ψύχραιμος’	283
Εικόνα 18: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘ο πατέρας έκανε τον Κώστα μαύρο στο ξύλο’	283
Εικόνα 19: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘ο Κώστας έχει τη φωλιά του βρεγμένη’	284
Εικόνα 20: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘η Μαρία έφαγε το ξύλο της χρονιάς της’	284
Εικόνα 21: Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: ‘κάνω μαύρα μάτια να σε δω’	285
Εικόνα 22: Η συστατική και λειτουργική δομή της ΠΛΕ: ‘ρίχνω άδεια να πιάσω γεμάτα’	285

Εικόνα 23: Η συστατική και λειτουργική δομή της ΠΛΕ: ‘άσε τον κόσμο να λείει ό,τι θέλει’	286
Εικόνα 24: Το ρήμα ‘δίνω’ ως ρήμα ελέγχου στην ΠΛΕ: ‘του δίνω να καταλάβει’	286
Εικόνα 25: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘ο Κώστας έβαλε εμπρός να αλλάξει ζωή’.	286
Εικόνα 26: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘ο Κώστας έχει στο νου του να ταξιδέψει’	287
Εικόνα 27: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘ο Κώστας έφαγε τον κόσμο να σε βρει’	287
Εικόνα 28: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘ο Κώστας το ‘φαγε το παραμύθι’	287
Εικόνα 29: Η λειτουργική δομή της ΠΛΕ: ‘χάνω τα αυγά και τα καλάθια’	288
Εικόνα 30: Η λειτουργική δομή της ελεύθερης ακολουθίας: ‘χάνω τα αυγά και τα καλάθια’	288
Εικόνα 31: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘και τι δεν θα έδινα για να έρθει το καλοκαίρι’	288
Εικόνα 32: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘ο Κώστας δεν δίνει νερό του αγγέλου του’	289
Εικόνες 33&34: Οι λειτουργικές δομές των ΠΛΕ: ‘μου βγήκε το λάδι’- ‘μου τη δίνουν τα μαθηματικά’	289
Εικόνες 35&36: Οι λειτουργικές δομές (f-structures) των προτάσεων: ‘θα περάσεις πάνω από το πτώμα μου’ & ‘η Μαρία έπεσε στα νύχια των τοκοκλύφων’	290
Εικόνες 37&38: Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές της πρότασης: ‘η Μαρία βαδίζει στα ίχνη του πατέρα της’	290
Εικόνες 39&40: Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές της πρότασης: ‘η Μαρία τρώει μέσα από το χέρι του πατέρα της’	291
Εικόνες 41&42: Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές της πρότασης: ‘η Μαρία κάθεται με σταυρωμένα χέρια’	291
Εικόνες 43&44: Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές της πρότασης ‘ο Κώστας περπατά πάνω σε τεντωμένο σκοινί’	292
Εικόνα 45: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘η Μαρία άφησε τον Κώστα με το στόμα ανοιχτό’	292
Εικόνες 46&47: Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές της πρότασης: ‘ο Κώστας έβγαλε τα κάστανα από τη φωτιά’.	293
Εικόνα 48: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘ο Κώστας έχει τα μυαλά του πάνω από τη σκούφια του’	293
Εικόνα 49: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘η Μαρία τα έκανε στα βρακιά της’	294
Εικόνα 50: Η συστατική και λειτουργική δομή της πρότασης: ‘η Μαρία τα πήρε στο κρανίο’	294
Εικόνα 51: Μία δεύτερη εκδοχή για τη συστατική και λειτουργική δομή της πρότασης: ‘η Μαρία τα πήρε στο κρανίο’	294
Εικόνα 52: Η συστατική και λειτουργική δομή της ΠΛΕ: ‘περνά από το ένα άκρο στο	295

άλλο’	
Εικόνα 53: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘ο Κώστας μίλησε ανοιχτά στη Μαρία’	295
Εικόνα 54: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘ο Κώστας τρώει δεξιά και αριστερά στους δρόμους’	295
Εικόνες 55&56: Οι λειτουργικές δομές της πρότασης: ‘ο πρωθυπουργός έριξε τον κύβο’ σε ενεργητική και παθητική φωνή	296
Εικόνες 57&58: Οι λειτουργικές δομές της πρότασης: ‘οι δημοσιογράφοι έδωσαν το κείμενο στο φως της δημοσιότητας’, σε ενεργητική και παθητική φωνή	296
Εικόνα 59: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘η Μαρία είναι να την πιεις στο ποτήρι’	297
Εικόνα 60: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘η Μαρία πήρε τον Κώστα για σοφό’	297
Εικόνα 61: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘η Μαρία βγήκε αληθινή στους ισχυρισμούς της’	297
Εικόνες 62&63: Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές της πρότασης: ‘ο Κώστας περπατά ξυπόλυτος στα αγκάθια’	298
Εικόνα 64: Η λειτουργική δομή της πρότασης ‘η Μαρία πήγε σπίτι της’	298
Εικόνα 65: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘ο Κώστας τα είπε ένα χεράκι στη Μαρία’	299
Εικόνες 66&67: Οι λειτουργικές δομές των προτάσεων: ‘η Μαρία έχασε το νήμα της κουβέντας’ & ‘η Μαρία έκοψε το νήμα του κουβαριού’	299
Εικόνες 68&69: Οι λειτουργικές δομές των προτάσεων: ‘η κυβέρνηση μπήκε στο βρώμικο παιχνίδι των ξένων δυνάμεων’ & ‘ο νεαρός ηθοποιός ανέβηκε στο θεατρικό σανίδι’	300
Εικόνες 70&71: Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές της πρότασης: ‘το έχω χάσει’	300
Εικόνα 72: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘το δυσμενές κλίμα έχει αρπάξει τους επενδυτές από το λαιμό’	301
Εικόνες 73&74: Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές της πρότασης: ‘ο Κώστας έβαλε το λύκο να φυλάει τα πρόβατα’	301
Εικόνα 75: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘το τραβάει το κρασί ο οργανισμός του’	302
Εικόνες 76&77: Οι λειτουργικές δομές των προτάσεων: ‘ο Κώστας κάνει πάντοτε ό,τι του καπνίσει’ και ‘έκανα πάντοτε ό,τι περνούσε από το χέρι μου’	302
Εικόνα 78: Η λειτουργική δομή της πρότασης: ‘αξιίζει τον κόπο να το δεις’	303
Εικόνες 79&80: Οι λειτουργικές δομές των προτάσεων: ‘η Μαρία του έφερε τη συμφωνία στο πιάτο’ και ‘η Μαρία του έφερε το γλυκό στο πιάτο’	303
Εικόνα 81: Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: ‘ο Κώστας χτύπησε το κακό από τη ρίζα του’	304
Εικόνα 82: Η συστατική (c-structure) και η λειτουργική δομή (f-structure) της ΠΛΕ: ‘την περνάω ζάχαρη’	304
Εικόνα 83: Η συστατική δομή της πρότασης: ‘η κυβέρνηση τους έδωσε γη και ύδωρ’ με τα μορφολογικά χαρακτηριστικά κάθε λήμματος σε δενδροειδή μορφή	304

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας	Σελ
Πίνακας 1α: Σύμβολα που χρησιμοποιούνται στην περιγραφή των συντακτικών δομών των ΠΛΕ	60
Πίνακας 1β: Πίνακας αποκωδικοποίησης συμβόλων που χρησιμοποιούνται στην LFG στα πλαίσια ανάπτυξης φραστικών κανόνων και λεξιλογικών καταχωρίσεων	61
Πίνακας 2: Αναπαράσταση των συντακτικών δομών των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων με χρήση του γραμματικού φορμαλισμού της LFG	224
Πίνακας 3: Οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρου για τις ΠΛΕ ‘πίνω το αμίλητο νερό’ & ‘δίνω σε κπ τα παπούτσια στο χέρι’	243
Πίνακας 4: Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρου της ΠΛΕ ‘μένω ταπί και ψύχραιμος’	243
Πίνακας 5: Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρου της ΠΛΕ ‘είναι να τον πιεις στο ποτήρι’	244
Πίνακας 6: Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρου της ΠΛΕ ‘παίρνω το κολλάει’	244
Πίνακας 7: Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρου της ΠΛΕ ‘κάνω ό,τι περνά από το χέρι μου’	245
Πίνακας 8: Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρου της ΠΛΕ ‘μένω με το στόμα ανοιχτό’	245
Πίνακας 9: Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρου της ΠΛΕ ‘τα λέω ένα χεράκι’	245
Πίνακας 10: Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρου της ΠΛΕ ‘τον χτυπάω εκεί που πονάει’	245
Πίνακας 11: Οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρου για τις ονοματικές ΠΛΕ ‘σάρκα και οστά’, ‘το μακρύ μου και το κοντό μου’, τα αυγά και τα καλάθια’	246
Πίνακας 12: Οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρου για τα στερεότυπα τμήματα ‘ούτε στον άγγελο’ & ‘ούτε του αγγέλου’ των ΠΛΕ ‘δεν δίνει νερό ούτε στον αγγελό του’, ‘δεν δίνει νερό ούτε του αγγέλου του’	246
Πίνακας 13: Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρου του στερεότυπου τμήματος ‘τα κάστανά από τη φωτιά’ της ΠΛΕ ‘βγάζω τα κάστανά από τη φωτιά’	247
Πίνακας 14: Οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρου για τις ΠΛΕ ‘κάνω ό,τι μου καπνίζει’ & ‘κάνω ό,τι μου καπνίζει’	247
Πίνακας 15: Οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρου για τις ονοματικές ΠΛΕ ‘το αίμα του κοσμάκη’ & ‘του κοσμάκη το αίμα’	247
Πίνακας 16: Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρου για την ΠΛΕ ‘τρώνε τα μουστάκια τους’	248
Πίνακας 17: Οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρου για την ΠΛΕ ‘ρίχνω τον κύβο’ σε ενεργητική και παθητική φωνή	248
Πίνακας 18: Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρου για την ΠΛΕ ‘τα κάνω γυαλιά καρφιά’	248
Πίνακας 19: Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρου για την ΠΛΕ ‘κάνω χρυσές δουλειές’	248
Πίνακας 20: Οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρου για το στερεότυπο τμήμα ‘το χέρι στη φωτιά’ της ΠΛΕ ‘βάζω το χέρι μου στη φωτιά’	252
Πίνακας 21: Η σύνταξη των ρημάτων που χρησιμοποιήθηκαν στο αρχείο λεξικού βάσει της σημασίας που αποκτούν (μη συνθετικής ή συνθετικής) ανάλογα με το συγκεκριμένο	278

Ευρετήριο Σχημάτων

Σχήμα 1: Γλωσσολογικές αναλύσεις στις οποίες μπορεί να επεκταθεί η LFG	47
Σχήμα 2: Σχηματική Αναπαράσταση (Διάγραμμα ροής) του αλγόριθμου της Εφαρμογής Αναγνώρισης ΠΛΕ	251
Σχήμα 3: Διάγραμμα ροής του συστήματος αναγνώρισης και συντακτικής ανάλυσης ΠΛΕ	307

Εισαγωγή

Οι πολυλεκτικές εκφράσεις (ΠΛΕ) με την ιδιαίτερη συντακτική και σημασιολογική ιδιοσυγκρασία που παρουσιάζουν από τη φύση τους αποτελούν «σκόπελο» για κάθε εφαρμογή Επεξεργασίας Φυσικής Γλώσσας (NLP). Λειτουργώντας ως ένα ενιαίο σύνολο, του οποίου η σημασία δεν προκύπτει από τα συνθετικά του μέρη, δημιουργούν πολλαπλά προβλήματα σε ποικίλες εφαρμογές (applications) που απαιτούν τόσο τη συντακτική ανάλυση όσο και τη σημασιολογική αναπαράσταση των προτάσεων, όπως είναι η μηχανική μετάφραση (machine translation) ή η ανάκτηση και εξαγωγή πληροφοριών (information retrieval and extraction). Για το λόγο αυτό, ο προσδιορισμός και η μελέτη τους αποτελεί σημαντικό έργο στο χώρο της υπολογιστικής γλωσσολογίας, ενώ ταυτόχρονα η ανάπτυξη μιας γραμματικής ΠΛΕ αποτελεί μια πολύ συνειδητή εργασία, προκειμένου να επιτευχθεί μια γλωσσικά έγκυρη και βαθιά συντακτική ανάλυση που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για μια επιπλέον σημασιολογική ανάλυση.

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων της Νέας Ελληνικής και η ανάπτυξη μιας υπολογιστικής γραμματικής, με στόχο τόσο τη βελτίωση των συντακτικών αναλύσεων όσο και τη μελλοντική προέκταση των ενεργειών μας στο επίπεδο της σημασιολογίας, κάτι που μπορεί να συμβάλλει θετικά σε ποικίλες εφαρμογές της φυσικής γλώσσας. Η μεθοδολογία μάλιστα που ακολουθείται προωθεί την υλοποίηση μιας υπολογιστικής εφαρμογής αναγνώρισης των πολυλεκτικών εκφράσεων, κάτι που αποτελεί ένα βασικό εργαλείο επεξεργασίας κειμένων.

Η προσπάθειά μας εντάσσεται ειδικότερα σε μια συλλογική προσπάθεια ανάπτυξης γραμματικών στα πλαίσια του διεθνούς έργου ParGram (Parallel Grammar Project). Το έργο αυτό εστιάζει στην ανάπτυξη γραμματικών ευρείας κλίμακας για μια ποικιλία γλωσσών, κάνοντας χρήση του ενοποιητικού φορμαλισμού της Λεξικής Λειτουργικής Γραμματικής (LFG) και της πλατφόρμας του XLE (Xerox Linguistic Environment) και ακολουθώντας ένα κοινά συμφωνημένο σύνολο γραμματικών χαρακτηριστικών (grammatical features). Στόχος του είναι σε θεωρητικό πεδίο η εξέταση της καθολικότητας της LFG και σε πρακτικό επίπεδο η ανάπτυξη γλωσσικών πόρων και πρακτικών για τη βελτίωση εφαρμογών Επεξεργασίας Φυσικής Γλώσσας (Frank, 1999). Έτσι, η γραμματική που αναπτύσσουμε στην παρούσα εργασία μπορεί να χρησιμοποιηθεί μεταξύ άλλων σε εφαρμογές μηχανικής μετάφρασης (machine translation), τραπέζων δέντρων (tree banking), έξυπνης επισημείωσης κειμένων (smart text annotation), εύρωστης συντακτικής ανάλυσης (robust parsing), εξαγωγής πληροφοριών (information extraction) και πολύγλωσσης συγγραφής κειμένων (multilingual text writing).

Παράλληλα, η προσπάθειά μας εντάσσεται και στα πλαίσια του έργου PARSEME (PARSing and Multi-word Expressions) που σχετίζεται με την ευρύτερη δράση του COST (European Cooperation in Science and Technology). Το έργο αυτό εστιάζει στη μελέτη των πολυλεκτικών εκφράσεων σε δεκατέσσερις ευρωπαϊκές γλώσσες, με στόχο την αντιμετώπιση σε θεωρητικό και μεθοδολογικό επίπεδο των γλωσσολογικών ζητημάτων που προκύπτουν στον τομέα Επεξεργασίας Φυσικής Γλώσσας (NLP) από τη χρήση των ΠΛΕ. Έτσι, η εργασία μας μπορεί να συμβάλλει μελλοντικά τόσο στην ενίσχυση των γλωσσικών πόρων και των γλωσσικών εργαλείων επεξεργασίας κειμένου όσο και στην ανάπτυξη κατάλληλων πρακτικών που αφορούν σε γλωσσικά μοντέλα αιχμής που λαμβάνουν υπόψιν τους τις Πολυλεκτικές Εκφράσεις.

Πιο συγκεκριμένα, στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται γλωσσολογικά φαινόμενα που σχετίζονται με την υπολογιστική επεξεργασία των πολυλεκτικών εκφράσεων. Στο Κεφάλαιο 1 παρουσιάζονται τα ιδιαίτερα γραμματικά, συντακτικά και σημασιολογικά χαρακτηριστικά των ΠΛΕ, οι δείκτες αναγνώρισής τους, η σχέση τους με τα παγιωμένα λεκτικά σχήματα (π.χ. μεταφορά, παρομοίωση), η ταξινόμησή τους βάσει σημασιολογικών και μορφοσυντακτικών κριτηρίων και η χρήση τους στον καθημερινό λόγο από φυσικούς ομιλητές. Στο Κεφάλαιο 2 παρουσιάζεται η Γραμματική Θεωρία της Λεξικής Λειτουργικής Γραμματικής (LFG) βάσει της οποίας υλοποιήσαμε τη Γραμματική των ΠΛΕ. Στο Κεφάλαιο 3 εστιάζουμε στις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις και περιγράφουμε αναλυτικά τις συντακτικές δομές τους, με την παράθεση σημαντικού αριθμού παραδειγμάτων. Η περιγραφή αυτή οδηγεί στη διερεύνηση θεμάτων που αφορούν στη σχέση των ΠΛΕ με τις ελεύθερες ακολουθίες σε συντακτικό επίπεδο, στη δυνατότητα ή μη ύπαρξης μετασχηματισμών, στο βαθμό παγίωσης τους, στη σειρά των όρων τους (word order) και στην ευρεία χρήση των αντωνυμιών ως συστατικό τους. Παράλληλα, προτείνουμε συγκεκριμένη μέθοδο υπολογιστικής αντιμετώπισής τους, από την οποία ανακύπτουν θέματα που αφορούν τόσο στον καθορισμό κριτηρίων συστατικότητας και συντακτικής λειτουργίας όσο και στις γραμματικο-συντακτικές συμβάσεις στις οποίες πρέπει να καταφύγουμε προς επίτευξη της συντακτικής τους ανάλυσης (parsing). Η απόδοση ολόκληρης της πολυλεκτικής έκφρασης ή ενός τμήματός της ως μίας ενιαίας λέξης (Word With Spaces) οδηγεί σε φαινομενικά μη φυσιολογικές δομές, η μελέτη των οποίων είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα. Έπειτα, έχοντας ως γνώμονα τα συμπεράσματα της μελέτης μας και κάνοντας χρήση της τυπικής γλώσσας της Λεξικής Λειτουργικής Γραμματικής, παραθέτουμε έναν πίνακα αναπαράστασης των συντακτικών δομών των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων, βάζοντας με αυτόν τον τρόπο τις βάσεις για μια περαιτέρω πολυδιάστατη ταξινόμησή τους.

Στη συνέχεια, παρουσιάζουμε το σύστημα συντακτικής ανάλυσης των πολυλεκτικών εκφράσεων. Συγκεκριμένα, στο Κεφάλαιο 4 υλοποιούμε μία υπολογιστική εφαρμογή Αναγνώρισης ΠΛΕ (MWE Recognizer), η οποία μέσω ενός αλγορίθμου (Filtering algorithm) κι ενός λεξικού (Filter lexicon) επεξεργάζεται κάθε λεκτική ακολουθία εισόδου, τη διακρίνει σε έκφραση συνθετικής ή μη συνθετικής σημασιολογίας και τη μορφοποιεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορεί να γίνει δεκτή από την πλατφόρμα του XLE για τη συντακτική της ανάλυση βάσει του φορμαλισμού της Λεξικής Λειτουργικής Γραμματικής (LFG). Έπειτα, στο Κεφάλαιο 5 αναπτύσσεται η Γραμματική ΠΛΕ και αξιολογείται σε πρακτικό επίπεδο. Ειδικότερα, περιγράφεται η Γραμματική με όλες τις παραμέτρους της και καταγράφονται τα αποτελέσματα της συντακτικής ανάλυσης των προτάσεων.

Τέλος, στο Κεφάλαιο 6 μαζί με τα συμπεράσματα της μελέτης μας γίνονται και προτάσεις για μελλοντική έρευνα που εστιάζονται τόσο στην περαιτέρω ανάλυση συγκεκριμένων δομών που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον όσο και στη σημασιολογική επεξεργασία και ανάλυση των πολυλεκτικών εκφράσεων. Απώτερο στόχο μας αποτελεί η ανάπτυξη γραμματικών μοντέλων για την Ελληνική Γλώσσα, μέσω μιας διεξοδικότερης ανάλυσης των ΠΛΕ, για την οποία είναι επιβεβλημένη η χρήση όχι μόνο συμβολικών (symbolic) αλλά και στατιστικών (quantitative) μεθόδων.

Η εργασία αυτή στηρίχθηκε σε ένα σώμα 2569 ΠΛΕ της Νέας Ελληνικής, που διαμορφώσαμε βάσει δεδομένων αντλημένων από τον Εθνικό Θησαυρό Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ), από τη διδακτορική διατριβή της Α. Φωτοπούλου (1993), από το ηλεκτρονικό Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Ιδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη) και από το διαδίκτυο. Από τις εκφράσεις αυτές, που συγκροτούν έναν πρωταρχικό γλωσσικό πόρο για τις ρηματικές ΠΛΕ της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, οι 1118 παρατίθενται ως παραδείγματα για την τεκμηρίωση των γραφομένων της παρούσας εργασίας και καταγράφονται μαζί με τη σημασιολογία τους στο Παράρτημα στο τέλος της εργασίας.

Συνοψίζοντας, θεωρούμε πως με την παρούσα εργασία θα συμβάλλουμε θετικά στη μελέτη των Πολυλεκτικών Εκφράσεων της Νέας Ελληνικής, παρέχοντας ένα θεωρητικό αλλά και πρακτικό υπόβαθρο για την ανάπτυξη γραμματικής αλλά και ειδικών εργαλείων επεξεργασίας τους. Παράλληλα, θα συνεισφέρουμε σε όλες τις διεθνείς διαθεματικές και πολυγλωσσικές προσπάθειες που καταβάλλονται στο χώρο της Επεξεργασίας της Φυσικής γλώσσας, ενώ ταυτόχρονα σημαντική μπορεί να είναι η συμβολή μας και σε άλλα ερευνητικά πεδία, όπως είναι η λεξικογραφία. Τέλος, η συνεισφορά της παρούσας εργασίας μπορεί να είναι σημαντική ακόμη

και στο χώρο της εκπαιδευτικής τεχνολογίας, με την ενίσχυση προγραμμάτων σχετικών με τις Τεχνολογίες των Πληροφοριών και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ).

1. Πολυλεκτικές Εκφράσεις

1.1 Γενικά

Οι πολυλεκτικές εκφράσεις αποτελούν κομμάτι του ευρύτερου τομέα της φρασεολογίας. Η φρασεολογία ως όρος αφορά στο σύνολο των τυπικών τρόπων με τους οποίους συνδέονται οι λέξεις, συντίθενται οι φράσεις ή διαπλέκονται οι προτάσεις στο λόγο (*Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών του Α.Π.Θ.*). Αποτελεί δηλαδή τον τρόπο της έκφρασης, της διατύπωσης του λόγου και περιλαμβάνει δύο χρήσεις: μία για να δηλώσει το γλωσσολογικό τομέα που ασχολείται με τους φρασεολογισμούς μιας γλώσσας και μία δεύτερη για να εκφράσει το σύνολο των φρασεολογισμών μιας γλώσσας (Burger, 1998: 11). Ως φρασεολογισμοί χαρακτηρίζονται οι κάθε είδους στερεότυπες φράσεις ή εκφράσεις που χρησιμοποιούνται σε μια γλώσσα και που ως βασικά τους χαρακτηριστικά έχουν την **πολυλεξικότητα** (αποτελούνται από δύο ή περισσότερες λέξεις χωρίς να αποτελούν υποχρεωτικά πλήρη πρόταση) και τη **σημασιολογική-συντακτική σταθερότητα** (ο συνδυασμός των λέξεων αυτών βρίσκεται στο νοητικό επίπεδο των ομιλητών μιας γλώσσας) (Burger, 1998: 11, Fleischer, 1982: 12-13, Hoerler, 2003: 14). Αν στα δύο αυτά χαρακτηριστικά των φρασεολογισμών προσθέσουμε και το χαρακτηριστικό της **ιδιωματικότητας** (το συνολικό νόημα δεν προκύπτει από τη σημασία των ξεχωριστών συστατικών σύμφωνα με τους συντακτικούς και σημασιολογικούς κανόνες της σύνδεσης) σε επίπεδο λεξιλογικό, συντακτικό, σημασιολογικό, πραγματολογικό αλλά και/ή στατιστικό, θα έχουμε μια ιδιαίτερη ομάδα των φρασεολογισμών, τις παγιωμένες εκφράσεις (Χιώτη, 2010: 7), τις χαρακτηριστικές ιδιότητες των οποίων φέρουν οι πολυλεκτικές εκφράσεις.

1.2 Ορισμός

Με τον γενικό όρο **πολυλεκτικές εκφράσεις** (multi-word expressions) καλύπτουμε ένα ευρύ φάσμα γλωσσικών δομών που στη διεθνή βιβλιογραφία αποκαλούνται γενικά *idioms, frozen/fixed & semi-fixed/semi-frozen expressions, (set) phrases, formulae, collocations, cranberry collocations, phraseologisms, phraseological units*, κλπ. Στην ελληνική βιβλιογραφία συναντάμε όρους όπως *παγιωμένες και ημιπαγιωμένες εκφράσεις, στερεότυπες εκφράσεις, ιδιωτισμοί, φράσεις, εκφράσεις, φρασεολογισμοί, συνεμφανίσεις, συνάψεις*, κλπ. Το γεγονός ότι δεν υπάρχει κοινώς αποδεκτή ορολογία είναι εν μέρει ενδεικτικό της σύγχυσης που επικρατεί

γύρω από το τι ακριβώς είναι φράση/έκφραση¹ (Μαριάννα Μίνη και Αγγελική Φωτοπούλου, 2009: 491).

Ωστόσο, στην παρούσα εργασία, ως **πολυλεκτική έκφραση** (MWE) χαρακτηρίζεται κάθε ακολουθία ή συλλογή² λέξεων που λειτουργεί ως **μία λεξική μονάδα**, η σημασία της οποίας, τις περισσότερες φορές, δεν συνάγεται από το συνδυασμό της σημασίας των επιμέρους συστατικών της. Έτσι, οι σημασιολογικές και συντακτικές ιδιότητες των πολυλεκτικών εκφράσεων δεν μπορούν να παραχθούν από τα συστατικά τους (Sag et al., 2002a, Villavicencio, 2005) και οι εκφράσεις χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερη σημασιολογική-δομική ακεραιότητα. Αυτό σημαίνει ότι στην φράση «βγαίνω λάδι» οι μεμονωμένες σημασίες του ρήματος «βγαίνω» και του ουσιαστικού «λάδι», το οποίο λειτουργεί συντακτικά ως κατηγορούμενο του υποκειμένου του ρήματος, δεν είναι δυνατόν να παραγάγουν τη συνολική σημασία της φράσης: «**βγαίνω λάδι**» = «*καταφέρνω να πείσω ότι είμαι αθώος, ανεύθυνος, μη υπόλογος για κτ. (έστω κι αν είμαι ένοχος)*». Οι μεμονωμένες επίσης σημασίες των συστατικών της έκφρασης «μου βγήκε το όνομα» δεν μπορούν να αποδώσουν τη σημασία της έκφρασης: «**μου βγήκε το όνομα**» = «*αποκτώ κακή φήμη*». Επομένως, είναι φανερό από τη **σημασιολογική αδιαφάνεια** των εκφράσεων πως γνωρίζοντας κάποιος τη γραμματική και το λεξιλόγιο μιας γλώσσας δεν είναι δυνατόν μόνο με αυτή τη γνώση να ξέρει -όσον αφορά μια πολυλεκτική έκφραση- πώς να πει τη

¹ Στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής (ΛΚΝ) του ιδρ. Μ. Τριανταφυλλίδη (1998), στο λήμμα **έκφραση** αναφέρεται: «εκφράσεις = στερεότυπες ενώσεις που απλώς έχουν τυποποιηθεί, αλλά παραμένουν κοντά στην κυριολεκτική σημασία των λέξεων που τις συναποτελούν π.χ. (έκφρ) *είναι στα τελευταία του, πεθαίνει*. Έκφραση (ειδικότ.) λεκτικό σύνολο που εμφανίζεται με στερεότυπο τρόπο και η σημασία του δεν ταυτίζεται απόλυτα με τη σημασία των λέξεων που το αποτελούν αλλά είναι δυνατόν να προβλεφθεί». Το Λεξικό Νέας Ελληνικής (ΛΝΕ) του Γ. Μπαμπινιώτη (1998) γράφει στο αντίστοιχο λήμμα: «λόγος (φράση ή λέξη) με συγκεκριμένη, συνήθ. μεταφορική, σημασία ή συγκεκριμένο ύφος». Διαπιστώνουμε ότι το ΛΝΕ εστιάζει στη μεταφορική σημασία, ενώ το ΛΚΝ αναφέρεται στην στερεοτυπικότητα. Στο λήμμα **φράση** αναφέρεται στο ΛΚΝ: «Φράσεις: στερεότυπες ενώσεις που η σημασία τους έχει απομακρυνθεί εντελώς από την κυριολεξία και παύει να έχει οποιαδήποτε κυριολεκτική σχέση με τις λέξεις από τις οποίες αποτελούνται, παραπέμποντας κατευθείαν σε μεταφορά π.χ. ΦΡ *η τελευταία τρύπα του ζουρνά*, για άνθρωπο που τον θεωρούμε υποδεέστερο και δεν τον υπολογίζουμε (ειδικότ.) για λεκτικό σύνολο που εμφανίζεται με στερεότυπο τρόπο και η σημασία του δεν είναι προβλέψιμη με βάση τη σημασία των λέξεων που το αποτελούν». Στο ΛΝΕ στο αντίστοιχο λήμμα δηλώνεται: «οι φράσεις, ως παγιωμένες εκφράσεις, διαφέρουν από τις πολλές και περιστασιακές λεξιλογικές συνάψεις μιας λέξης, διαθέτοντας δική τους σημασία. Οι φράσεις αυτές προέρχονται από λεξιλογικές συνάψεις (π.χ. *ανώτατη εκπαίδευση, αντίστροφη μέτρηση*) είτε από (περι)φραστικές λέξεις (π.χ. *φακοί επαφής, λέξη-κλειδί*) είτε από παροιμίες (π.χ. *και την πίτα σωστή και τον σκύλο χορτάτο, άνθρακες ο θησαυρός κτλ.*) είτε από ιδιωτισμούς (του *έδωσε τα παπούτσια στο χέρι, βγάζει τα κάστανα από τη φωτιά*) είτε από την επιστημονική ορολογία (π.χ. *αντιποίηση αρχής, αναγκαστική εκτέλεση, λειτουργικός αναλφαριθμητισμός κτλ.*) και έχουν δικές τους σημασίες. - Ο σταθερός συνδυασμός λέξεων, συνήθ. με χαρακτήρα ιδιωτισμού, το περιεχόμενο του οποίου είναι διαφορετικό από αυτό που θα προέκυπτε κανονικά από τον συνδυασμό των σημασιών των λέξεων αυτών (π.χ. «*φαύλος κύκλος*», «*λευκός θάνατος*», «*σπάω πλάκα*» κτλ.)). Παρατηρούμε ότι και τα δύο λεξικά αναφέρουν ότι η σημασία της φράσης δεν είναι αποτέλεσμα του συνδυασμού της σημασίας των λέξεων που την αποτελούν.

Αξίζει να σημειωθεί και η άποψη της Ιορδανίδου (*Λεξικό λόγων εκφράσεων της σύγχρονης ελληνικής*, 2002) πως «ο όρος έκφραση έχει το μειονέκτημα να είναι γενικός και ασαφής, αλλά φαίνεται ότι είναι περισσότερο κατάλληλος για να καλύψει ένα ευρύ πεδίο, που περιλαμβάνει από μονολεκτικούς σχηματισμούς (όπως επιρρήματα) μέχρι προτάσεις».

² Ο Reagan (1987) ορίζει την παγιωμένη έκφραση ως συλλογή (collection) λέξεων και όχι ως σειρά (string), γιατί κάποιες παγιωμένες εκφράσεις είναι διακεκομμένες, π.χ. *πουλάει σε κάποιον αγριάδα*.

συγκεκριμένη φράση ή τι σημαίνει αυτή η φράση ή αν αποτελεί μια συμβατική, αποδεκτή φράση που μπορεί να πει ή ακόμη και σε ποια συγκεκριμένη περίπτωση μπορεί να την πει (Fillmore et al., 1988: 504).

Ο μέσος χρήστης μιας πολυλεκτικής έκφρασης την αναγνωρίζει συνήθως, χωρίς όμως να γνωρίζει υποχρεωτικά τη σημασία της σε όλες τις περιπτώσεις (Συμεωνίδης, 2000: 51). Πρόκειται επομένως για συγκεκριμένο συνδυασμό λέξεων που λειτουργούν στο λόγο ως ένα ενιαίο, αδιάσπαστο σύνολο, το οποίο δεν κατασκευάζεται από τον ομιλητή κατά τη χρήση του συστήματος. Η πολυλεκτική έκφραση δηλαδή απομνημονεύεται από τους ομιλητές της γλώσσας, οι οποίοι γνωρίζουν ότι οι λέξεις εμφανίζονται μαζί σε αυτή ή στην άλλη σύνταξη και ότι η χρήση της έκφρασης είναι συμφωνημένη **με σύμβαση** και μοιράζεται από την πλειονότητα των ομιλητών. Επομένως, ο ρόλος του ομιλητή παρουσιάζεται μειωμένος σε σύγκριση με τα ελεύθερα συντάγματα, καθώς η ελευθερία του είναι περιορισμένη, αν όχι ανύπαρκτη, αφού οι πολυλεκτικές εκφράσεις δεν δημιουργούνται κάθε φορά εκ νέου ως στοιχεία της ομιλίας ή του κειμένου, αλλά βρίσκονται στη διάθεση του ομιλητή ως έτοιμες μονάδες (Χιώτη, 2010: 14-15).

1.3 Δείκτες Αναγνώρισης Πολυλεκτικών Εκφράσεων

Οι πολυλεκτικές εκφράσεις καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα γλωσσικών φαινομένων με κοινό χαρακτηριστικό την στενή ή και χαλαρή σύναψη δύο ή περισσότερων λέξεων. Έχουν μάλιστα χαρακτηριστεί ως «ιδιοσυγκρασιακές ερμηνείες που ξεπερνούν τα όρια των λέξεων»: “idiosyncratic interpretations that cross word boundaries (or spaces)”, (Sag et al., 2001). Οποιαδήποτε λεκτική ακολουθία είναι υποψήφια στο να αποκτήσει το στάτους μιας πολυλεκτικής φράσης, με την προϋπόθεση η ακολουθία αυτή να έχει μια κοινωνική αποδοχή, δεδομένου ότι ως παγιωμένη έκφραση είναι εγγεγραμμένη στη (συλλογική) μνήμη (Grunig, 1997). Με άλλα λόγια, μια εγγραφή που αποτυπώνεται στη μνήμη και βασίζεται στη «θεσμοποίηση», στην κοινή αποδοχή ως τέτοιας, είναι παγιωμένη φράση (Hudson, 1998, Moon, 1998). Σε αντίθεση επομένως με τις ελεύθερες προτάσεις, οι πολυλεκτικές εκφράσεις είναι **λεξικοποιημένες**, δηλαδή υπάρχουν ως ενότητες στο νοητικό λεξικό του ομιλητή και αναπαράγονται στη χρήση του λόγου (Χιώτη, 2010: 13).

Επειδή όμως οι πολυλεκτικές εκφράσεις κατά κανόνα δεν αναγνωρίζονται από την εξωτερική τους μορφή ως λεξικοποιημένες ενότητες, καθώς μόνο σπάνια υπάρχει κάποια διαφορά (π.χ. μορφοσυντακτικές αποκλίσεις) σε σχέση με τις ελεύθερες προτάσεις, δεν είναι εύκολος ο εντοπισμός τους. Η δυσκολία επιτείνεται και από το γεγονός ότι κάποιες παγιωμένες εκφράσεις μπορεί να λειτουργούν και ως ελεύθεροι συνδυασμοί ανάλογα με τα συμφραζόμενα

(Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Ευθυμίου, 2006, Baptista, Correia, & Graça, 2004). Για παράδειγμα, η ακολουθία *‘έβγαλε τη μάσκα’* αποτελεί ελεύθερο συνδυασμό λέξεων στο εκφώνημα *‘έβγαλε τη μάσκα και φάνηκαν τα μάτια της’*, αλλά αποτελεί πολυλεκτική έκφραση στο εκφώνημα *η Μαρία ‘έβγαλε επιτέλους τη μάσκα και καταλάβαμε τις πραγματικές της προθέσεις’*. Οι Swinney και Cutler (1979) υποστηρίζουν μάλιστα πως οι περισσότερες παγιωμένες εκφράσεις είναι αμφίσημες, επειδή όσες σχηματίζονται σωστά γραμματικά έχουν ένα αποδεκτό κυριολεκτικό νόημα που προκύπτει από την παραδοσιακή συντακτική/σημασιολογική ανάλυση, αλλά διαθέτουν και μια παγιωμένη ανάγνωση που δεν προκύπτει από μια τέτοια ανάλυση. Επιπλέον, προβλήματα στην αναγνώριση των πολυλεκτικών εκφράσεων προκύπτουν και επειδή τα στοιχεία τους μπορούν να εμφανιστούν χωρίς συνέχεια (*κάθεται όλη μέρα κλεισμένος ολομόναχος μέσα σε τέσσερις τοίχους*) ή μπορούν να έχουν κάποια ποικιλία ως προς τη μορφή, παρόλο που είναι πολυλεξικές ενότητες που λειτουργούν ως νοηματικές ενότητες και αναγνωρίζονται ως σύνολο (Χιώτη Α., 2010: 13).

Επειδή λοιπόν ο προσδιορισμός της ταυτότητας τους εξακολουθεί να αποτελεί ένα δύσκολο πρόβλημα, γι’ αυτό και έχουν οριστεί κάποια κριτήρια, κάποιοι «δείκτες» (*‘indicators’*: Svensson, 2006), που συντελούν στην αναγνώρισή τους ως παγιωμένες (G. Gross, 1996) και κατ’ επέκταση ως πολυλεκτικές εκφράσεις (Baldwin, 2004, Calzolari et al., 2002, Guenther and Blanco, 2004, Attia, 2006):

1. Η πολυλεξικότητα: Η ελάχιστη δομή μιας πολυλεκτικής έκφρασης αποτελείται από δύο λεξήματα, καθώς πρόκειται για συνδυασμό λέξεων. Κάθε συστατικό της, ανάλογα με το μέρος του λόγου στο οποίο ανήκει, χαρακτηρίζεται ως **αυτοσημαντικό ή συσσημαντικό**. Στα αυτοσημαντικά περιλαμβάνονται όλες οι λέξεις που έχουν **λεξική σημασία**, δηλαδή τα ουσιαστικά, τα επίθετα, τα ρήματα, τα επιρρήματα και τα αριθμητικά. Τα συσσημαντικά είναι οι γραμματικές λέξεις, όπως οι αντωνυμίες, οι προθέσεις, οι σύνδεσμοι και το άρθρο. Αυτά επιτελούν ιδίως τη λειτουργία των γραμματικών συνδέσεων στην πρόταση και έχουν περιορισμένη δική τους σημασία (Συμεωνίδη, 2000: 31). Για να έχουμε πολυλεκτική έκφραση είναι απαραίτητο τουλάχιστον ένα αυτοσημαντικό. Καθώς οι πολυλεκτικές εκφράσεις αποτελούνται από δύο τουλάχιστον λέξεις, δεχόμαστε ως ελάχιστη δομή τους τη δομή **αυτοσημαντικό + συσσημαντικό** (π.χ. *την πάτησε*). Όσον αφορά τη μεγαλύτερη έκταση μιας πολυλεκτικής έκφρασης, η πρόταση είναι αυτή που αποτελεί το ανώτερο σύνολο των λεξικών συνδέσεων (Burger, 1998: 16), ενώ όσον αφορά τη διαδικασία σχηματισμού πολυλεξικών εννοιών, οι στερεότυπες εκφράσεις ανήκουν σε όλα τα μέρη του λόγου (Mejri, 2000).

2. Η λεξικογραμματική σταθερότητα-ακαμψία (Lexogrammatical Fixedness): Η πολυλεκτική έκφραση -με κύριο γνώρισμά της την λεξικοποίηση³- είναι άκαμπτη, παγιωμένη. Η παγίωση αυτή μπορεί να προσδιοριστεί με τη βοήθεια κάποιων δοκιμών. Τα συστατικά της έκφρασης **δεν πρέπει** να υπακούουν στις παρακάτω λειτουργίες:

α. Υποκατάσταση (Substitutability): Δεν μπορεί να αντικατασταθεί κάποιο συστατικό της έκφρασης με συνώνυμη, υπερώνυμη, υπώνυμη ή συνυπώνυμη λέξη:

- Η Μαρία άναψε *τα λαμπάκια* του Κώστα → *Η Μαρία άναψε *τα φωτάκια* του Κώστα.

- Ο Κώστας έπιασε *τον ταύρο* από τα κέρατα → *Ο Κώστας έπιασε *το βόδι* από τα κέρατα.

β. Διαγραφή (Deletion): Δεν μπορεί να διαγραφεί κάποιο συστατικό της έκφρασης:

- Ο Κώστας κάθετα σε αναμμένα κάρβουνα → *Ο Κώστας κάθετα σε ∅ κάρβουνα.

γ. Αλλαγή λεξικής κατηγορίας (Category transformation): Δεν μπορεί κάποιο συστατικό της έκφρασης να αλλάξει λεξική κατηγορία:

- η μαύρη τρύπα → *η μαυρίλα της τρύπας

δ. Μετάθεση όρου (Permutation): Δεν είναι δυνατή η μετακίνηση όρου σε μία πολυλεκτική έκφραση, ειδικά όταν ο βαθμός παγίωσης είναι υψηλός:

- Θα πούμε το ψωμί ψωμάκι → Θα πούμε *ψωμάκι το ψωμί.

ε. Επικαιροποίηση των συστατικών στοιχείων. Ένα συνηθισμένο ρηματικό συμπλήρωμα μπορεί να πάρει έναν ελεύθερο προσδιορισμό, ενώ σε μια πολυλεκτική έκφραση είναι δύσκολο να εισχωρήσουν οριστικοί ή δεικτικοί προσδιορισμοί ή να υπάρξει τροποποίηση των προσδιοριστών: π.χ. στην φράση «πλήρωσε τη νύφη» δεν μπορούμε να έχουμε: «*πλήρωσε μια νύφη, αυτή τη νύφη, τη νύφη του...».

3. Η μη συνθετικότητα της σημασίας (Semantic non-compositionality)⁴: Η σημασία της έκφρασης δεν παράγεται από τη σημασία των συστατικών της: τα πήρα στο κρανίο = εκνευρίστηκα. Βέβαια η μη συνθετικότητα μπορεί να αφορά σε όλα τα συστατικά της παγιωμένης έκφρασης, που συνεπώς εμφανίζονται μεταβλημένα σημασιολογικά, π.χ. *φθάνει ο κόμπος στο χτένι*, ή να μην απλώνεται σε όλα τα συστατικά της έκφρασης, έτσι ώστε ένα ή

³ Λεξικοποίηση μιας παγιωμένης έκφρασης σημαίνει ότι η έκφραση εγκαταλείπει την κατηγορία των ελεύθερων συνδυασμών λέξεων και εγκαθίσταται στο νοητικό λεξικό ως ενιαίο σύνολο.

⁴ Συχνά η μη συνθετικότητα της σημασίας οφείλεται (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Ευθυμίου, 2006: 50-51): α) στο ότι οι πολυλεκτικές εκφράσεις περιέχουν σχήματα λόγου, π.χ. μεταφορές (*κάνει πλύση εγκεφάλου, βγάζει από τη μύγα ξύγκι, έμεινε στους πέντε δρόμους*) ή μετωνυμίες (*έχασε το ψωμί του, βάζει ένα χέρι*) β) στη χρήση διαλεκτικών στοιχείων, π.χ. *πήγε η ψυχή του στην Κούλουρη*, όπου *Κούλουρη* είναι μια παλαιότερη διαλεκτική ονομασία της νήσου Σαλαμίνας γ) στο ότι μπορεί μια πολυλεκτική έκφραση να αντιστοιχεί, ανάλογα με τα συμφραζόμενα και την κατάσταση επικοινωνίας, σε δύο ή περισσότερες σημασίες. Για παράδειγμα, η φράση *δίνει αέρα* μπορεί να έχει τις ακόλουθες σημασίες: 1) δίνει υπερβολικό θάρρος, 2) πληρώνει για εκχώρηση δικαιωμάτων ακινήτου, 3) εκχωρεί το δικαίωμα ανέγερσης πρόσθετου ορόφου οικοδομής και 4) αφήνει κενό ανάμεσα σε δύο αντικείμενα.

περισσότερα συστατικά να διατηρούν τη συνήθη ελεύθερη σημασία τους κι όταν ακόμη αποτελούν μέρος της έκφρασης, π.χ. *τάζει λαγούς με πετραχήλια* (Χιώτη, 2010: 45).

4. Η μη αναλυσιμότητα (Non-Analyzability): Η μη ανάλυση αναφέρεται στην πιθανότητα να αναλυθεί το νόημα της έκφρασης σε όρους συνεισφοράς των μελών της, δηλαδή να καταλάβουμε ποια λέξη συνεισφέρει και πώς μέσα σε μια έκφραση, από τη στιγμή όμως που είναι γνωστό το νόημά της. Η μη ανάλυση δεν είναι απαραίτητη συνθήκη για τον ορισμό των παγιωμένων εκφράσεων, αφού υπάρχουν εκφράσεις που αναλύονται. Όμως είναι επαρκής συνθήκη, καθώς στην περίπτωση που κάποιος δε μπορεί να αναγνωρίσει ποιο μέρος θέλει να πει τι, αυτό σημαίνει ότι η έκφραση έχει νόημα μόνο ως σύνολο και επομένως είναι παγιωμένη (Χιώτη, 2010: 50).

5. Η σημασιολογική αδιαφάνεια⁵ (Semantic Opacity): η ακολουθία λέξεων είναι μη κατανοητή π.χ. τα έκανε γης Μαδιάμ = *‘προκάλεσε μεγάλη καταστροφή, αναστάτωση’*. Αδιαφανείς είναι οι εκφράσεις που προέρχονται από ιστορικά ή μυθολογικά γεγονότα, από την εκκλησιαστική και λογοτεχνική παράδοση ή που αναφέρονται σε παλιότερες συνήθειες και σε συνθήκες που αγνοούνται σήμερα από τον μέσο ομιλητή μιας γλώσσας (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Ευθυμίου, 2006: 46).

6. Η συμβατικότητα (Conventionality): Οι παγιωμένες εκφράσεις είναι συμβατικές, καθώς το νόημά τους ή η χρήση τους δε μπορούν να προβλεφθούν, ή να προβλεφθούν εντελώς, με βάση τη γνώση των ανεξάρτητων συμβάσεων που καθορίζουν τη χρήση των συστατικών τους, όταν εμφανίζονται χωριστά το ένα από το άλλο⁶ (Χιώτη, 2010: 58).

7. Συντακτική ανακολουθία (Syntactic irregularity)⁷: Είναι δυνατόν να μην ακολουθούνται οι γραμματικοσυντακτικοί κανόνες, κυρίως σε άλλες γλώσσες (*such as long time, no see, by and large*), αλλά και στην ελληνική ως ένα βαθμό: π.χ. του την πέφτω.

8. Μονολεκτική παράφραση (Single-word paraphrasability): Η έκφραση μπορεί να παραφραστεί με μία μόνο λέξη: *δίνε του* → φύγε. Οι παγιωμένες εκφράσεις μπορούν δηλαδή να υποκαταστήσουν στον παραδειγματικό άξονα μία λέξη τόσο σε επίπεδο λειτουργίας όσο και σημασίας, δηλαδή να αναλάβουν τη λειτουργία και τη σημασία μεμονωμένων λέξεων μέσα στην

⁵ Συχνά η αδιαφάνεια ταυτίζεται με τη μη συνθετικότητα. Στην πραγματικότητα όμως παραπέμπουν σε δύο τύπους θεώρησης: η συνθετικότητα αφορά στη λειτουργία της κωδικοποίησης, γιατί προσπαθεί να απελευθερώσει τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στα συστατικά της παγιωμένης έκφρασης και τη σημασία της έκφρασης. Η αδιαφάνεια τοποθετείται στο επίπεδο της αποκωδικοποίησης, γιατί αφορά στον τρόπο με τον οποίο η ακολουθία γίνεται αντιληπτή από τους ομιλητές και δηλώνει ότι οι ομιλητές δεν μπορούν να ερμηνεύσουν τη σημασία μιας έκφρασης (Χιώτη, 2010: 52-53).

⁶ Με την άποψη αυτή, όμως, είναι αντίθετοι οι Nayak και Gibbs (1990: 317), οι οποίοι δεν δέχονται ότι η επιλογή μιας παγιωμένης έκφρασης σε κάποια συμφραζόμενα οφείλεται σε αυθαίρετες συμβάσεις της χρήσης.

⁷ Η «ανώμαλη» σύνταξη ονομάζεται και «σημαδεμένη σύνταξη» και αφορά σε σύνταξη που δεν είναι συχνή ή παραγωγική (Χιώτη, 2010: 60).

πρόταση (M. Gross, 1988a: 10), π.χ.: *το X είναι ολοφάνερο – το X είναι φως φανάρι*. Μάλιστα ο Ibrahim (2001: 93) επισημαίνει ότι δεν υπάρχει μια ενότητα ή μια σύνταξη παγιωμένη που να μην έχει ισοδύναμο μη παγιωμένο, ενώ το αντίθετο δεν ισχύει. Πραγματικά, το παγιωμένο τμήμα μιας φράσης, συνήθως ο συνδυασμός ενός ρήματος με ένα ή περισσότερα συμπληρώματα, είναι, όσον αφορά τη σημασία, ισοδύναμος με ένα μορφολογικά απλό ρήμα. Η απόδοση μάλιστα της παγιωμένης έκφρασης με μονολεκτικό ρήμα αποδεικνύει ότι η σημασία μιας παγιωμένης έκφρασης διαφέρει από την κυριολεκτική σημασία των λέξεων από τις οποίες αποτελείται (Χιώτη, 2010: 26), π.χ δίνω ένα χεράκι = βοηθώ, κατεβάζω τα μούτρα μου = θυμώνω, την έκανε = έφυγε.

9. Δυνατότητα μετάφρασης (Translatability) με μία λέξη ή με μια μη συνθετική έκφραση. Σύμφωνα με την Brun (1998), οι πολυλεκτικές εκφράσεις μπορούν να θεωρηθούν *‘ως όροι (terms) όταν η αντίστοιχη..... μετάφραση αποτελεί μία ενότητα (unit), ή όταν η μετάφραση διαφέρει από μία λέξη προς λέξη μετάφραση’*. Πράγματι, επειδή οι πολυλεκτικές εκφράσεις είναι πρωτότυπο δημιούργημα κάθε γλώσσας, η μετάφρασή τους δεν μπορεί να είναι μια λέξη προς λέξη μετάφραση:

π.χ. Το μαγαζί βάρεσε διάλυση → *the shop hit dissolution

Βέβαια δεν υπάρχει πάντοτε αντίστοιχο ισοδύναμο, εκτός από τις περιπτώσεις αμοιβαίας γλωσσικής επίδρασης, όπως για παράδειγμα συμβαίνει ανάμεσα στις παγιωμένες εκφράσεις της ελληνικής και της τουρκικής (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Ευθυμίου, 2006: 9).

Ωστόσο τα παραπάνω χαρακτηριστικά γνωρίσματα δεν αποτελούν κριτήρια με απόλυτη ισχύ για την αναγνώριση μιας πολυλεκτικής έκφρασης. Στις πολυλεκτικές εκφράσεις μπορούν να υπάρξουν διακυμάνσεις στον βαθμό παγίωσης, ανάλυσης, συνθετικότητας, αδιαφάνειας κτλ. Έτσι, παρά τον γενικό κανόνα που θέλει τη σημασία της πολυλεκτικής έκφρασης να απέχει από τις επιμέρους σημασίες των συστατικών της (*Μη Συνθετικές Πολυλεκτικές εκφράσεις: Non-Compositional MWEs*), π.χ. «περνάω ζωή και κότα», «πετάω το μπαλάκι» κτλ, υπάρχουν και αρκετές περιπτώσεις όπου η σημασία τους βρίσκεται πολύ κοντά στο άθροισμα των σημασιών των συστατικών τους (*Συνθετικές Πολυλεκτικές Εκφράσεις: Compositional MWEs*), π.χ. «πέφτω για ύπνο», «πετάω τη μάσκα». Μάλιστα, ενώ η συνολική σημασία μιας παγιωμένης έκφρασης δεν προκύπτει από τη σημασία των λέξεων που την αποτελούν, τα άτομα διαθέτουν για τις περισσότερες παγιωμένες εκφράσεις έντονη διαίσθηση σχετικά με τη σχέση που αναπτύσσεται ανάμεσα στη σημασία των λέξεων και τη σημασία της έκφρασης.

Στην πραγματικότητα όμως κανείς δεν μπορεί να κάνει μια αυστηρή δυαδική διάκριση ανάμεσα σε «συνθετικές» και «μη συνθετικές» πολυλεκτικές εκφράσεις (Venkatapathy, 2004),

καθώς στην ουσία ορίζουν μια συνέχεια πάνω σε μια ευρεία κλίμακα (Attia, 2006: 3). Στη μία άκρη της κλίμακας βρίσκονται οι εκφράσεις αυτές που είναι **αδιαφανείς και μη συνθετικές**, π.χ. «**τρώω πακέτο**», όπου η σημασία της έκφρασης ‘ταλαιπωρούμαι με κτ’ δεν είναι ανιχνεύσιμη σε κανένα από τα συστατικά της. Στη μέση της κλίμακας βρίσκονται οι εκφράσεις αυτές στις οποίες μία ή περισσότερες λέξεις της έκφρασης έχουν ένα «**ιδιοσυγκρασιακό χρώμα**» ή η σημασία της έκφρασης είναι διαφορετική έξω από το περιβάλλον της πολυλεκτικής έκφρασης (Baldwin et al., 2003). Για παράδειγμα, η πολυλεκτική έκφραση «**τρώω τα νύχια μου**» σημαίνει ‘έχω άγχος, αγωνία για κτ’, ενώ έξω από το περιβάλλον της πολυλεκτικής έκφρασης σημαίνει ‘μασώ και καταπίνω τα νύχια μου’. Στο άλλο άκρο της κλίμακας βρίσκονται οι εκφράσεις αυτές που η σημασία τους συντίθεται καθαρά από τη σημασία των συστατικών της έκφρασης π.χ. «**πατάω φρένο**» = ‘φρενάρω, σταματώ’, «**βάζω στεφάνι**» = ‘στεφανώνομαι’. Οι Rothkegel (1989) και Keil (1997) κάνουν λόγο για **non-compositional** (μη συνθετικά), **partially compositional** (εν μέρει συνθετικά) και **strictly compositional idioms** (αυστηρώς συνθετικά ιδιώματα), αντίστοιχα. Ο Bally (1909) μάλιστα κάνει τη διάκριση σε **séries phraséologiques** (σταθερούς συνδυασμούς λέξεων χωρίς ιδιοτισμοποίηση) και **unités phraséologiques** (συνδυασμούς λέξεων με ιδιοτισμοποίηση). Ειδικότερα, όταν οι σχέσεις των λέξεων μεταξύ τους δεν είναι τόσο στενές ώστε να αλλάζει η σημασία τους, μιλάμε για μη ιδιοτισμοποιημένα ζευγάρια λέξεων, π.χ. *τρώω ψωμί* (=επιβιώνω μέσα από την εργασία μου). Άλλοτε πάλι είναι τόσο στενές που δε μπορούν να καταχωριστούν ως λήμματα του λεξικού σε κάποια σταθερά δομημένη βασική μορφή παρά μόνο στην εκάστοτε χρησιμοποιούμενη μορφή της γλωσσικής πράξης, π.χ. *Να τα χιλιάσεις!* Ωστόσο η διάκριση δεν μπορεί να γίνει πάντα εύκολα, καθώς σε γενικές γραμμές τα όρια ανάμεσα στους ιδιοτισμοποιημένους και μη ιδιοτισμοποιημένους όρους είναι ρευστά (Συμεωνίδης, 2000: 48, 51).

Ενισχύοντας τους δείκτες αναγνώρισης των ΠΛΕ που παρουσιάστηκαν παραπάνω, αξίζει να σημειώσουμε πιο λεπτομερώς κάποιους περιορισμούς (restrictions) που ισχύουν στις ΠΛΕ και που τις διαφοροποιούν από τις ελεύθερες ακολουθίες λέξεων. Οι περιορισμοί αυτοί αφορούν (Χιώτη, 2010):

- **στο λεξιλόγιο:** Συναντάμε συχνά λέξεις άγνωστες ή και ανύπαρκτες, ιδιοματικές, απαρχαιωμένες, γενικά τύπους που δεν απαντούν πια ελεύθεροι στη σύγχρονη νέα ελληνική, έξω δηλαδή από τις εκφράσεις αυτές, π.χ. *μιλάει φαρσί, δεν τον κάνει ζάφτι, χρωστά της Μιχαλούς, δε βγάζει γρυ, τον κακό σου το φλόρο, του κάνει το βίο αβίωτο, έπεσε στη λούμπα* (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Ευθυμίου, 2006: 41-42). Κάποιες εκφράσεις επίσης απαρτίζονται (αποκλειστικά ή μερικώς) από λέξεις οι οποίες στερούνται λεξικής σημασίας και δεν απαντούν

ως αυτοτελή λεξήματα (τουλάχιστον στο ενεργό λεξιλόγιο ενός κοινού ομιλητή), παρά μόνο ως συστατικά ορισμένων παγιωμένων εκφράσεων, π.χ. στο *άψε σβήσε, γίνεται το μάλε βράσε, νέτα σκέτα*. Τα στοιχεία αυτά, εφόσον στερούνται λεξικής σημασίας, δεν αναπτύσσουν παραδειγματικές σχέσεις με άλλες λέξεις, δηλαδή χαρακτηρίζονται από έλλειψη σημασιολογικού παραδείγματος (Χιώτη, 2010: 65-66). Ο Ruwet (1983) κάνει λόγο και για μοναδική κατανομή (distribution unique) κάποιων λέξεων, π.χ. *έπεσε του θανατά*. Επιπλέον, συναντάμε λέξεις του προφορικού λόγου και λεξήματα οικείου επιπέδου: *την περνάει κοτσάνι, τα θέλει ο κώλος σου, αλλά και αρχαίες ή εκκλησιαστικές εκφράσεις: πνέει τα λoίσθια, ο νοών νοείτω*.

- **στη γραμματική:** Παρατηρούνται: **α.** περιορισμοί στον αριθμό: δεν μπορεί ο πληθυντικός αριθμός να αντικατασταθεί από τον ενικό ή το αντίστροφο: *με βάζουν στα αίματα και όχι *με βάζουν στο αίμα β.* περιορισμοί στο γένος: *έγινε τούρκος και όχι *έγινε τουρκάλα, κάνει τον κινέζο και όχι *κάνει την κινέζα γ.* περιορισμοί στο χρόνο: σε αρκετές περιπτώσεις η δυνατότητα εκφοράς μιας έκφρασης περιορίζεται μόνο σε κάποιους και όχι σε όλους τους χρόνους: *τα χρειάστηκε και όχι *θα τα χρειαστεί/*τα είχε χρειαστεί* κτλ., **δ.** περιορισμοί στο πρόσωπο: δεν τρέχει κάστανο (*μόνο σε γ'ενικό*), βάλ' του ρίγανη (*σε β'ενικό*) **ε.** περιορισμοί στις τροπικότητες: Μια αρνητική πολυλεκτική έκφραση χάνει το χαρακτήρα της, αν φύγει η άρνηση: *καρφάκι δεν του καίγεται (*καρφάκι του καίγεται), δεν χαρίζει κάστανα (*χαρίζει κάστανα), ή και το αντίστροφο, όταν δηλαδή μια καταφατική μετατραπεί σε αρνητική: τα χρειάστηκε (*δεν τα χρειάστηκε).* Άλλοτε είναι υποχρεωτική η ερωτηματική μορφή της έκφρασης: *μπρίκια κολλάμε;* Άλλοτε απαντά μόνο σε προστακτική: *δάγκωσε τη γλώσσα σου.* **ε.** περιορισμοί στη φωνή: δίνω τόπο στην οργή και όχι *δόθηκε τόπος στην οργή **στ.** περιορισμοί στον ρόλο του άρθρου: η παρουσία ή μη του άρθρου μπορεί να διαφοροποιεί σημασιολογικά δύο εκφράσεις: *βγάζει ∅ γλώσσα = 'αντιμιλά', ενώ βγάζει τη (Det) γλώσσα = 'κοροϊδεύει' και ζ.* περιορισμοί στο ρόλο των αντωνυμιών: ιδιαίτερη είναι η παρουσία των αδύνατων τύπων των αντωνυμιών (τόσο των ελεύθερων όσο και των παγιωμένων), η απουσία των οποίων μεταβάλλει το χαρακτήρα των εκφράσεων: *τον έφαγε λάχανο και όχι *έφαγε λάχανο, του βγάζει το καπέλο και όχι *βγάζει το καπέλο.* Μάλιστα διαφορετικά πρόσωπα της αντωνυμίας δημιουργούν εντελώς διαφορετικές ως προς τη σημασία εκφράσεις, π.χ. *τα κοπανάει (= πίνει) - την κοπανάει (= φεύγει), τα σκάει (= πληρώνει) - το σκάει (= δραπετεύει, φεύγει κρυφά).*

- **στη σύνταξη:** Παρατηρείται: **α.** αδυναμία αλλαγής της διάταξης των όρων: Η αλλαγή στη διάταξη των όρων μπορεί να οδηγήσει σε αντιγραμματικές ακολουθίες (π.χ. *για ψύλλου πήδημα και όχι *για πήδημα ψύλλου*) ή σε ελεύθερες ακολουθίες (π.χ. *βάλ' του ρίγανη και όχι*

ρίγανη βάλ' του*) β. αδυναμία συντακτικών μετασχηματισμών (βλ. και σελ. 204-205: *continuity constraint, O' Grady*). Στις πολυλεκτικές εκφράσεις συνήθως δεν παρατηρούνται τα παρακάτω φαινόμενα: **ονοματοποίηση: *το 'δεσε σκοινί κορδόνι* → **το δέσιμο σκοινί κορδόνι*, **αντωνυμιοποίηση**: *έχασε τον μπούσουλα* → **τον έχασε*, **παθητικοποίηση**: *η διδασκαλία του έπιασε τόπο* → **πιάστηκε τόπος από τη διδασκαλία του*, **αναφορικοποίηση**: *η Μαρία πετάει στα σύννεφα* → **η Μαρία πετάει στα σύννεφα που βλέπεις*, **εγκλιτικοποίηση**: *πλήρωσε τα σπασμένα* → **τα πλήρωσε τα σπασμένα*, **ανύψωση**: *πλήρωσε τα σπασμένα* → **είναι τα σπασμένα που πλήρωσε*, **ερώτηση**: *έχασε τον μπούσουλα* → **ποιον έχασε*; γ. αδυναμία παρεμβολής προσδιορισμών, π.χ. στην έκφραση «ντύνομαι στην τρίχα», δεν μπορεί να εισαχθεί προσδιορισμός **ντύνομαι στην άσπρη τρίχα* και δ. αδυναμία παράλειψης λέξεων (η Μαρία μάζεψε τη γλώσσα της → **η Μαρία μάζεψε*), εκτός κι αν η σημασία της πρότασης πλησιάζει την κύρια σημασία της (Φωτοπούλου, 1989: 236).

Ωστόσο και οι περιορισμοί αυτοί δεν έχουν γενική εφαρμογή, καθώς άλλοτε ισχύουν σε απόλυτο βαθμό, άλλοτε σε μικρότερο και άλλοτε καθόλου. Έτσι, για παράδειγμα, είναι δυνατό να έχουμε **παθητικοποίηση** (π.χ. ο πρωθυπουργός έριξε τον κύβο → ο κύβος ερρίφθη από τον πρωθυπουργό) ή **εγκλιτικοποίηση** (π.χ. *το έφαγε το παραμύθι*) ή **παρεμβολή προσδιορισμού**: μπήκε στο **βρώμικο** παιχνίδι των εξελίξεων ή **παράλειψη λέξεων** (π.χ. η Μαρία κοιμάται τον ύπνο του δικαίου → Η Μαρία κοιμάται! (με ειδικό επιτονισμό), Φωτοπούλου, 1989: 235) ή **αλλαγή λέξεων** (π.χ. **κρεμάω** τα αυτιά μου ή **κατεβάζω** τα αυτιά μου= 'ντροπιάζομαι', παίρνω **πόδι** ή παίρνω **δρόμο**= 'απομακρύνομαι βίαια από κάπου', γλιτώνω από τα **δόντια** του Χάρου ή γλιτώνω από τα **νύχια** του Χάρου ή γλιτώνω από το **στόμα** του Χάρου = 'κατορθώνω να σωθώ, να απαλλαγώ από πολύ μεγάλο κίνδυνο') ή **αντωνυμιοποίηση** (π.χ. έχασε το παραμύθι → το έχασε).

Συμπερασματικά, από την εξέταση των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων και των περιορισμών που ισχύουν στις πολυλεκτικές εκφράσεις αποδεικνύεται ότι δεν εφαρμόζονται στον ίδιο βαθμό σε όλες τις περιπτώσεις, αλλά υπάρχουν αρκετές εξαιρέσεις, κάτι στο οποίο παίζει σημαντικό ρόλο ο βαθμός της στερεοτυπίας (Α.Φωτοπούλου, 1988). Έτσι, η αναγνώριση των πολυλεκτικών εκφράσεων είναι ιδιαίτερα δύσκολη -ελλείπει μάλιστα εξωτερικών διακριτικών χαρακτηριστικών- τόσο για τους ομιλητές μιας γλώσσας, όταν έρχονται αντιμέτωποι με μια έκφραση που δεν γνωρίζουν, όσο και για τους ξένους που μαθαίνουν μια άλλη γλώσσα. Το βέβαιο όμως είναι πως ο χαρακτήρας τους δεν μπορεί να γίνει κατανοητός μόνο από τη μορφή τους, ούτε μόνο από το νόημά τους, αλλά από τη σχέση μορφής και νοήματος (Ruwet 1983: 33).

1.4 Πολυλεκτικές Εκφράσεις και Παγίωση

Καθώς η παγίωση αποτελεί ένα κύριο χαρακτηριστικό των πολυλεκτικών εκφράσεων, μπορεί και εφαρμοστεί σε αυτές η κλίμακα του Fraser, ο οποίος πρότεινε μια επταβάθμια ιεραρχία παγίωσης (Frozenness Hierarchy), για να αναφερθεί στον τρόπο με τον οποίο οι παγιωμένες εκφράσεις επιτρέπουν την αλλαγή, την παραδειγματική αντικατάσταση, την προσθήκη ή την αφαίρεση στοιχείων. Έτσι, η κλίμακα του Fraser (1970) έχει ως εξής:

L6 – Απεριόριστη (Unrestricted).

L5 – Αναδιοργάνωση (Reconstitution) της έκφρασης με μια άλλη οργάνωση της δομής (ονοματοποίηση).

L4 – Εξαγωγή (Extraction) ενός συστατικού της έκφρασης σε μια επιπλέον παγιωμένη θέση στην πρόταση (παθητικοποίηση).

L3 – Αντιμετάθεση (Permutation) δύο διαδοχικών συστατικών της έκφρασης (μετακίνηση του έμμεσου αντικειμένου).

L2 – Ένθεση (Insertion) ενός συστατικού στην παγιωμένη έκφραση (εισαγωγή επιρρήματος).

L1 – Προσδιορισμός (Adjunction). Κάποιος άλλος μη παγιωμένος όρος να παρεμβληθεί στην παγιωμένη έκφραση (μετατροπή σε γερούνδιο).

L0 – Εντελώς παγιωμένη (Completely Frozen).

Η ανώτερη βαθμίδα (6) επιτρέπει κάθε μετασχηματισμό στην έκφραση, ενώ η τελευταία (0) δηλώνει ότι δε μπορεί να γίνει καμία μετατροπή. Καμία πολυλεκτική έκφραση δεν ανήκει στη βαθμίδα 6, επειδή καμία παγιωμένη έκφραση δεν μπορεί να δεχτεί όλους τους μετασχηματισμούς. Επιπλέον, κάθε έκφραση που ανήκει σε μια βαθμίδα, ανήκει αυτόματα και σε κάθε κατώτερη βαθμίδα, αν π.χ. ανήκει στη βαθμίδα 5, τότε ανήκει και στις 4, 3, 2, 1. Βέβαια οι βαθμίδες είναι και υποκειμενικό ζήτημα, καθώς μια έκφραση για κάποιον μπορεί να ανήκει στη βαθμίδα 5, ενώ για κάποιον άλλο στη βαθμίδα 4. Επειδή ο Fraser βασίστηκε αποκλειστικά στη δική του διαίσθηση, η ιεραρχία της παγίωσης που πρότεινε δεν ανταποκρίνεται απαραίτητα στο νοητικό λεξικό των περισσότερων Άγγλων ομιλητών και γι' αυτό η κλίμακά του δεν αποδείχθηκε αρκετά ακριβής (Χιώτη, 2010: 63-64).

Γενικότερα, μία σύνταξη είναι τόσο περισσότερο παγιωμένη, όσο λιγότερες δυνατότητες μετατροπής έχει. Δηλαδή, η παγίωση στη σημασία συνδέεται με την απουσία μετασχηματισμών. Όπως αναφέρει και ο Mejrí (2003a: 28), μια ακολουθία εμφανίζει μεγαλύτερο βαθμό παγίωσης σε σχέση με μια άλλη, όταν ο αριθμός των συντακτικά παγιωμένων στοιχείων σ' αυτή είναι ανώτερος.

1.5 Πολυλεκτικές Εκφράσεις και Παγιωμένα Λεκτικά Σχήματα

1.5.1 Πολυλεκτικές Εκφράσεις και Μεταφορά

Είναι δύσκολο να διακρίνουμε αν σε ένα παγιωμένο λεκτικό σχήμα θα πρέπει να του αποδώσουμε το χαρακτηρισμό πολυλεκτική έκφραση ή θα πρέπει να κάνουμε λόγο για μεταφορική χρήση των λέξεων. Έτσι στην πρόταση «Η κατάσταση έφτασε στα άκρα», η ακολουθία των λέξεων «έφτασε στα άκρα» μπορεί να χαρακτηριστεί ως πολυλεκτική έκφραση (Fotopoulou, 1993), αλλά υπάρχει και το ενδεχόμενο να θεωρηθεί πως έχουμε μεταφορική χρήση της γλώσσας (ΛΚΝ Τριανταφυλλίδη).

Επειδή τα όρια είναι πολύ δυσδιάκριτα, εδώ θα πρέπει να ξεδιαλύνουμε αν θεωρούμε τη μεταφορά ως ένα απλό σχήμα λόγου ή αν, πέρα από την κλασσική γλωσσολογική άποψη, τη θεωρήσουμε μέρος του αντιληπτικού μας συστήματος, όπως υποστηρίζουν οι Lakoff & Johnson (1980). Στην τελευταία περίπτωση δεν αποδίδουμε πλέον μεταφορικότητα σε μεμονωμένες λέξεις ή έννοιες, αλλά σε συστήματα εννοιών, οπότε μπορούμε να κάνουμε λόγο για πολυλεκτικές εκφράσεις κι όχι για μεταφορική χρήση κάποιας λέξης. Σύμφωνα με τους Lakoff & Johnson (1980) και Lakoff (1987) η μεταφορά είναι μόνο έννοια, ενώ οι (παγιωμένες) φράσεις είναι απλώς άλλες χρήσεις σε συγκεκριμένο επίπεδο γλώσσας (π.χ. καθημερινό, οικείο). Έτσι, όταν κάποιος πει *‘πατάω τα κλάματα’* δεν θεωρείται ότι μιλάει μεταφορικά, αλλά χρησιμοποιεί τη φυσική καθημερινή γλώσσα που είναι κατάλληλη για την περίπτωση. Ειδικότερα, ο ρόλος της μεταφορικής χρήσης ενός ρήματος είναι σημαντικός. Στα λεξικά όμως η μεταφορά είθισται άλλοτε να αποδίδεται στο ρήμα, άλλοτε στο όρισμα και άλλοτε στον λεξικό τους συνδυασμό. Με αυτόν τον κατακερματισμό όμως των όρων της πρότασης ως προς την απόδοση της μεταφοράς δεν οδηγούμαστε σε ασφαλή και ενιαία συμπεράσματα που να αφορούν στο σύνολο των πολυλεκτικών εκφράσεων (Μαριάννα Μίνη και Αγγελική Φωτοπούλου, 2009: 498).

Βεβαίως τα συμφραζόμενα μπορούν συμβάλλουν καίρια στην απόφαση που θα πάρουμε. Στην πρόταση «η κατάσταση/το πράγμα έφτασε στα άκρα», μπορούμε τη φράση «έφτασε στα άκρα» να τη θεωρήσουμε πολυλεκτική έκφραση, λόγω συχνής εμφάνισης της στο λόγο με το συγκεκριμένο υποκείμενο και αποτύπωσής της στη μνήμη. Αντίθετα, στην πρόταση «η ειρωνεία του έφτασε στα άκρα», μπορούμε να κάνουμε λόγο για μεταφορική χρήση της γλώσσας. Μία φράση επίσης μπορεί να έχει διαφορετική σημασία ως μεταφορά και διαφορετική ως πολυλεκτική έκφραση. Έτσι, τη φράση «του έκοψα το δρόμο», αν τη δεχτούμε μεταφορική έκφραση, πρέπει να της αποδώσουμε τη σημασία «τον εμπόδισα να περάσει», αν όμως τη

δεχτούμε πολυλεκτική έκφραση, πρέπει να της αποδώσουμε τη σημασία «τον εμπόδισα να πραγματοποιήσει τα σχέδιά του».

Προτού όμως πάρουμε οποιαδήποτε απόφαση, δεν πρέπει να παραβλέψουμε την επικρατούσα άποψη ότι οι παγιωμένες εκφράσεις ήταν κάποτε μεταφορικές –θεωρούνται νεκρές μεταφορές–, καθώς συχνά μπορεί να ανιχνευτεί μια φράση με μεταφορική χρήση σε παλιότερα στάδια της γλώσσας. Οι Gibbs, Bogdanovich, Sykes και Barr (1997: 142) υποστηρίζουν ότι οι παγιωμένες εκφράσεις κάποτε ήταν μεταφορές, αλλά με τον καιρό έχασαν το μεταφορικό νόημα και τώρα υπάρχουν στο νοητικό μας λεξιλόγιο ως παγιωμένα λεξικά στοιχεία (items). Ωστόσο, μια προσεκτικότερη εξέταση καταδεικνύει ότι οι παγιωμένες εκφράσεις δεν υπάρχουν ως ξεχωριστές σημασιολογικές μονάδες στο λεξικό, αλλά στην πραγματικότητα αντανακλούν συστήματα με ειρμό μεταφορικών εννοιών (Lakoff & Johnson, 1980). Και για τον Reagan (1987) οι περισσότερες παγιωμένες εκφράσεις προέρχονται από μεταφορές και διατηρούν τη σημασία τους, ακόμα και όταν η μεταφορά έχει ξεχαστεί. Επίσης, οι Titone και Connine (1999) αναφέρουν ότι οι παγιωμένες εκφράσεις συνήθως εντάσσονται σε μία μεγαλύτερη ομάδα γλωσσικών εκφράσεων που ορίζεται ως μεταφορική ή μη κυριολεκτική γλώσσα. Μάλιστα, οι Kövecses και Szabó (1996: 333) επισημαίνουν ότι το νόημα πολλών (αν και όχι όλων) των παγιωμένων εκφράσεων εξαρτάται και είναι αδιάσπαστο από το (μεταφορικό) νοητικό σύστημα. Για τον Gibbs (1994), η διάκριση σε κυριολεκτική και μεταφορική γλώσσα δεν έχει τόπο ύπαρξης. Δεν πρέπει να υπάρχει στην πραγματικότητα κυριολεκτικός τρόπος χρήσης της γλώσσας, καθώς ο τρόπος που δίνουμε νόημα στον κόσμο, και συνεπώς μιλάμε γι' αυτόν, είναι κατά βάση μεταφορικής φύσης. Γι' αυτό και θεωρείται πως η σημασία μιας παγιωμένης έκφρασης είναι αιτιολογημένη σε μεγάλο βαθμό από τη συμβατική εικόνα που περιγράφεται. Αυτή η εικόνα που υπάρχει ανεξάρτητα από το νοητικό μας σύστημα παρέχει τη σύνδεση ανάμεσα στην παγιωμένη έκφραση και τη σημασία της. Ακόμη, όπως παρατηρεί ο Gibbs (1993), οι παγιωμένες σημασίες πολλών παγιωμένων εκφράσεων δεν είναι ορισμένες αυθαίρετα και καταλογογραφημένες ως απλές, κυριολεκτικές παραφράσεις στο νοητικό λεξικό. Αντίθετα, οι παγιωμένες εκφράσεις είναι εν μέρει συνθετικές και οι πλούσιες παγιωμένες σημασίες τους παρακινούνται από τη μεταφορική γνώση που έχουν τα άτομα για τους τομείς στους οποίους αναφέρονται (Nayak & Gibbs, 1990: 328).

1.5.2 Πολυλεκτικές Εκφράσεις και Παροιμίες

Στην παρούσα εργασία δεν ασχοληθήκαμε με τις παροιμίες, τα γνωμικά, τα αποφθέγματα και τα λογοτεχνικά ή θρησκευτικά ρητά, γιατί αποτελούν ξεχωριστή κατηγορία. Αναφορικά με τις παροιμίες, πέρα από καθαρά γλωσσικό φαινόμενο είναι και φαινόμενο πολιτισμικά προσδιορισμένο, οπότε δεν μπορούμε να το χειριζόμαστε μόνο με όρους γλωσσολογικούς (Μαριάννα Μίνη, Αγγελική Φωτοπούλου 2009: 500). Σύμφωνα με την Conenna (1988), η παροιμία έχει μια γενικότερη ισχύ σε σύγκριση με την παγιωμένη φράση, η οποία όταν χρησιμοποιείται στο λόγο αναφέρεται σε ειδικές καταστάσεις. Επιπλέον, ιδιαίτερα ρυθμικά στοιχεία, όπως είναι η ρίμα ή η παρήχηση, χαρακτηρίζουν τις παροιμίες, οι οποίες πολύ συχνά εισάγονται στο λόγο («κι όπως λέει η παροιμία...»), κάτι το οποίο δεν συμβαίνει με τις παγιωμένες φράσεις που είναι ενσωματωμένες στο λόγο. Η διαφορά τους με τις παγιωμένες εκφράσεις είναι ότι το νόημά τους είναι συνθετικό, δηλαδή διάφανο. Η παγίωσή τους οφείλεται στη χρήση (G. Gross, 1996). Ο Anscombe (2000: 10) δεν θεωρεί τις παροιμίες παγιωμένες εκφράσεις, αλλά καθορισμένες συντάξεις. Σε κάθε περίπτωση οι παροιμίες αν και παρουσιάζουν πάρα πολύ υψηλό βαθμό παγίωσης, ωστόσο αποτελούν μια ξεχωριστή κατηγορία, εφόσον μια παροιμία μπορεί μόνη της να αποτελέσει το αντικείμενο μιας αυτόνομης έκφρασης, δηλαδή δεν απαιτούνται προηγούμενες ή επόμενες εκφράσεις για να δημιουργηθεί μια ολοκληρωμένη δήλωση, ούτε καμία κειμενογλωσσολογική προσαρμογή σε ένα συγκεκριμένο (Anscombe, 2000: 12, Burger, 1998: 100).

Η Τσακνάκη (2005: 45-49) συγκρίνει τις παγιωμένες εκφράσεις και τις παροιμίες όσον αφορά την παγίωση. Από τις πολλές διαφορές που αναφέρει αξίζει να σημειώσουμε τις ακόλουθες:

- α) Στις παγιωμένες εκφράσεις το υποκείμενο ή τα συμπληρώματα μπορεί να είναι ελεύθερα, ενώ στις παροιμίες το υποκείμενο είναι παγιωμένο, π.χ. *εγώ κοιμάμαι/ όλοι κοιμόμαστε/αυτοί κοιμούνται με τις κότες* αλλά: *είχαμε σκύλο κι εβόηθα το λύκο* - **είχατε σκύλο κι εβόηθα το λύκο*.
- β) Στις παγιωμένες εκφράσεις είναι δυνατή η παρεμβολή επιρρηματικού προσδιορισμού σε συγκεκριμένες συντακτικές θέσεις ή η εισαγωγή επιθετικού προσδιορισμού. Αντίθετα, οι παροιμίες δε δέχονται παρεμβολές, π.χ. *του κόπηκαν εντελώς τα πόδια* αλλά: **η γριά η κότα έχει πάντα το ζουμί*. Ωστόσο η εισαγωγή στοιχείων και στις παγιωμένες εκφράσεις δεν είναι πάντα αποδεκτή, π.χ. *ο Πέτρος είναι στα θυμαράκια* - **ο Πέτρος είναι στα πράσινα θυμαράκια*.
- γ) Στις παροιμίες τα ρήματα παραμένουν αμετάβλητα όσον αφορά το χρόνο, το πρόσωπο ή τον αριθμό, π.χ. *όπως έστρωσες, θα κοιμηθείς* - **όπως στρώσατε, θα κοιμηθείτε*. Στις παγιωμένες εκφράσεις, σε αντίθεση με τις παροιμίες, το ρήμα μπορεί πολλές φορές να βρίσκεται σε όλους

τους χρόνους, τους αριθμούς ή τα πρόσωπα (M. Gross 1988α: 10), π.χ. ο Πέτρος κοιμάται/κοιμήθηκε/θα κοιμηθεί με τις κότες. Ακόμη όταν η παροιμία χρησιμοποιείται σε εξαρτημένη πρόταση δεν υπάρχει συμφωνία των χρόνων, σε αντίθεση με την παγιωμένη έκφραση, η οποία θα υπακούσει στους κανόνες συμφωνίας, π.χ. *είπε* ότι *γελάει* καλά όποιος *γελάει* τελευταίος, αλλά **είπε* ότι *γελούσε* καλά όποιος *γελούσε* τελευταίος, ενώ: *είπε* ότι *έλυνε* και *έδενε* ο πατέρας πριν αρρωστήσει (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Ευθυμίου, 2006: 67).

Φυσικά δεν είναι μόνο αυτά τα διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά. Κάποια άλλα μπορεί να εμφανίζονται σε μεγάλο βαθμό, αλλά δεν έχουν γενικευτικό χαρακτήρα, π.χ. σε κάποιες παγιωμένες εκφράσεις παρατηρούμε συχνά αντιστροφή των όρων της πρότασης, κάτι που δεν ισχύει για τις περισσότερες παροιμίες.

1.6 Η πολυσημία, η ομωνυμία και η ποικιλία στις Πολυλεκτικές Εκφράσεις

Γενικά, στις πολυλεκτικές εκφράσεις το φαινόμενο της πολυσημίας και της ομωνυμίας είναι σχετικά σπάνια (Burger, 1998: 72, Dobrovol'skij, 1988: 46), αλλά όχι αδιάφορο από γλωσσολογικής σκοπιάς. Η διαφορά της πολυσημίας και της ομωνυμίας είναι ότι στην πολυσημία οι σημασίες είναι παρόμοιες ή κοντινές, ενώ στην ομωνυμία οι σημασίες δεν έχουν καμία ομοιότητα (Χιώτη, 2010: 109), π.χ. πολυσημία έχουμε στο: *το πήρε πάνω του* = 'επωμίστηκε την ευθύνη ή επαίρεται ή υπερηφανεύεται', ενώ ομωνυμία στα: *τα 'χει με κάποιον* = 'εκνευρίζεται με κάποιον, έχει δεσμό με κάποιον', *τραβάει τα μαλλιά του* = 'μετανιώνει, εξοργίζεται', *τα μπαλώνει* = 'προσπαθεί να δικαιολογηθεί, να διορθώσει προηγούμενο λάθος του, βολεύεται, τακτοποιείται οικονομικά'.

Ο Συμεωνίδης (2000: 74) αναφέρει ότι οι διαφανείς μεταφορές είναι βασικά πολύσημες, καθώς έχουν μια ελεύθερη και μια ιδιωτισμοποιημένη σημασία, έτσι ώστε να μην έχουμε κατά βάση πολυσημία μιας παγιωμένης έκφρασης, αλλά μια πρωταρχική μεταφορά/μεταφορικοποίηση ενός ελεύθερου συνδυασμού λέξεων, π.χ. *«βάζει νερό στο κρασί του»* → α) κυριολεκτική, κατά λέξη σημασία και β) παγιωμένη σημασία (= υποχωρεί, μετριάζει τις απαιτήσεις του), *«σφίγγει τα δόντια»* → α) κυριολεκτικά και β) από ψυχικό πόνο. Όσον αφορά την κυριολεκτική και τη μεταφορική σημασία στις παραπάνω περιπτώσεις, οι Cacciari και Glucksberg (1995: 45) παρατήρησαν ότι συνήθως το μεταφορικό νόημα μιας παγιωμένης έκφρασης αναφέρεται σε ένα αφηρημένο γεγονός ή σε μια νοητική κατάσταση, ενώ το κυριολεκτικό νόημα αναφέρεται σε μια συγκεκριμένη πράξη.

Αλλά κι άλλοι παράγοντες μπορούν να οδηγήσουν στη διαφοροποίηση της σημασίας μιας πολυλεκτικής έκφρασης. Για παράδειγμα, στην έκφραση *«βάζω χέρι σε»*, αν το ονοματικό

σύνολο (NP) του προθετικού συνόλου αναφέρεται σε άψυχο, π.χ. «Οι ξένοι έβαλαν χέρι στα **εισοδήματα** του λαού», έχει τη σημασία του «κλέβω». Αν όμως αναφέρεται σε έμψυχο, π.χ. «Ο Κώστας έβαλε χέρι στη **Μαρία**», τότε έχει τη σημασία του «παρενοχλώ ή επιπλήττω κπ για κτ», ανάλογα και πάλι με το συγκείμενο. Στην έκφραση «πετάω κπ/κτ στο δρόμο», αν το ονοματικό σύνολο (NP) του άμεσου αντικειμένου αναφέρεται σε έμψυχο, π.χ. «Ο σπιτονοικοκύρης πέταξε στο δρόμο την **οικογένειά** μου», έχει τη σημασία του «διώχνω κπ από το σπίτι που μένει και τον αφήνω άστεγο ή γενικότερα του στερώ τα μέσα επιβίωσης». Αν όμως αναφέρεται σε άψυχο, π.χ. «Η Μαρία πέταξε **τη ζωή** της στο δρόμο», τότε έχει τη σημασία του «αχρηστεύω κτ, σπαταλώ κτ», ανάλογα και πάλι με τα συμφραζόμενα.

Άξιες λόγου είναι και οι ποικιλίες που μπορεί να παρουσιάσει μια πολυλεκτική έκφραση. Αυτό συμβαίνει όταν ένα συστατικό της μπορεί να αντικατασταθεί από ένα συνώνυμο, χωρίς να αλλάξει το όλο νόημα της έκφρασης (Rūke-Draviņa, 1981: 232). Δηλαδή, πρόκειται για αλλαγή στο επίπεδο της έκφρασης χωρίς αλλαγή στο περιεχόμενο και με σταθερή τη μόνιμη σημασία της παγιωμένης έκφρασης, π.χ. *δεν δίνει μία/πεντάρα/δεκάρα/φράγκο, τον έκοψε φέτες/λωρίδες, έμεινε στο συρτάρι/στα χαρτιά*. Συνήθως η ποικιλία αφορά:

1. στο ρήμα: *πατάω/περπατάω* στα νύχια, *τον κόβει/τον λούζει* κρύος ιδρώτας.
2. στο συμπλήρωμα του ρήματος: μένω *άγαλμα/κόκαλο/μάρμαρο*, κάθομαι *στ' αυγά μου/στη γωνιά μου*, κάθεται *σ' αναμμένα κάρβουνα/στα καρφιά/στ' αγκάθια/(πάνω)* σε βελόνες.

Κάποιες παγιωμένες εκφράσεις εμφανίζουν ποικιλία με προσθήκες, π.χ. *είναι όλο λούσο* (+ και *εξαδέλφους*), με αλλαγή της σειράς των όρων, π.χ. *το λέει ο λόγος/ο λόγος το λέει*, ή με συνδυασμό ουδέτερων στοιχείων, π.χ. *κοιμάται ήσυχα του καλού καιρού*, χωρίς να διαφοροποιείται το αρχικό νόημα (Σετάτος, 2005: 533). Μπορεί ακόμη να παρουσιάζονται ισοδυναμίες δημοτικής και λόγιας διατύπωσης, π.χ. *βράσε ρύζι - βράσε όρυζα* με ιδιαίτερες φορτίσεις του ενός (Χιώτη, 2010: 106).

Ως προς την ποικιλία που παρατηρείται στα όρια μιας πολυλεκτικής έκφρασης, αξίζει να παρατηρήσουμε πως κάποιες παγιωμένες εκφράσεις απαντούν άλλοτε με το υποκοριστικό και άλλοτε με το αντίστοιχο ουσιαστικό, π.χ. *τον έχει στην τσέπη/στο τσεπάκι του, ξέρει το μάθημά του νερό/νεράκι, βάζει το καπέλο/καπελάκι του στραβά, δεν του καίγεται καρφί/καρφάκι*. Συνήθως το υποκοριστικό χρησιμοποιείται με την έννοια του «λίγος» ή του «μικρός», χαϊδευτικά ή ειρωνικά, ή ακόμη η χρήση του δηλώνει την ευκολία, την άνεση του υποκειμένου και συνεπώς την ανωτερότητά του (Χιώτη, 2010: 196). Ας σημειωθεί επίσης πως κάποιες εκφράσεις δημιουργούνται κατ' επίδραση η μία της άλλης: *λέω το ψωμί ψωμάκι* <βρίσκομαι σε έσχατη ένδεια, στερούμαι τα προς το ζην>, *λέω το νερό νεράκι* <υπάρχει μεγάλη έλλειψη νερού>.

Παρατηρείται ακόμη πως η ποικιλία με την οποία εμφανίζονται τα διάφορα ορίσματα μιας πολυλεκτικής έκφρασης μπορεί να χρωματίσει διαφορετικά τη σημασία της. Έτσι, η πολυλεκτική έκφραση «δίνω αέρα σε κπ» σημαίνει ‘παραχωρώ δικαιώματα και ελευθερίες σε κπ’, η πολυλεκτική έκφραση «δίνω **τον** αέρα σε κπ» με την προσθήκη του οριστικού άρθρου σημαίνει ‘επιτρέπω σε κπ να κάνει κτ’, ενώ η πολυλεκτική έκφραση «δίνω **άλλον** αέρα σε κπ» με την προσθήκη της αντωνυμίας σημαίνει ‘αντιμετωπίζομαι διαφορετικά από κπ, παίρνω θάρρος’: π.χ. *Ο καθηγητής έδωσε αέρα στους μαθητές, Ο διευθυντής έδωσε τον αέρα στην γραμματέα του να κάνει ό,τι θέλει, Η συμφωνία αυτή θα δώσει άλλον αέρα στη χώρα*. Επίσης, η πολυλεκτική έκφραση «βγάζω γλώσσα σε», με απουσία του άρθρου πριν το ουσιαστικό, έχει τη σημασία του ‘αντιμιλώ, αυθαδιάζω’: «Η Μαρία έβγαλε γλώσσα στη μητέρα της». Αν όμως το ουσιαστικό συνοδευτεί από οριστικό άρθρο «βγάζω **τη** γλώσσα σε», τότε μπορεί να σημαίνει ‘ταλαιπωρώ’: «Τους έβγαλε τη γλώσσα στο τρέξιμο» ή και ‘κοροϊδεύω’: «Η Μαρία έβγαλε τη γλώσσα (της) στον Κώστα», ανάλογα και πάλι με τα συμφραζόμενα. Η ύπαρξη μάλιστα του αόριστου άρθρου πριν από το ουσιαστικό δίνει μια διαφορετική χροιά στη σημασιολογία της έκφρασης, καθώς στην φράση «Η Μαρία έβγαλε **μια** γλώσσα στη μάνα της», φαίνεται καθαρά ότι δίνεται έμφαση στην ενέργεια της Μαρίας.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, αυτό που μας οδηγεί κάθε φορά στην επιλογή της σωστής σημασίας είναι τα συμφραζόμενα (context). Για παράδειγμα, στην πρόταση «Η Μαρία έβγαλε τα μάτια της με την απόφαση που πήρε» η πολυλεκτική έκφραση «βγάζω τα μάτια μου» έχει τη σημασία ‘προκαλώ κακό στον εαυτό μου’. Στην πρόταση «Η Μαρία έβγαλε τα μάτια της στο διάβασμα», η ίδια πολυλεκτική έκφραση σημαίνει ‘με κουράζει κτ εξαιτίας της συνεχούς μου ενασχόλησης με αυτό’. Στην πρόταση όμως «Η Μαρία κι ο Κώστας έβγαλαν τα μάτια τους χθες το βράδυ», η ίδια πολυλεκτική έκφραση έχει τη σημασία ‘συνευρίσκομαι ερωτικά με κπ’ και χρησιμοποιείται με προσβλητικό τρόπο για κάποιον/κάποιους. Επομένως, κάθε φράση φαίνεται να μεταφέρει ένα πολύ ειδικό νόημα που είναι κατάλληλο για χρήση μόνο σε συγκεκριμένα συμφραζόμενα.

1.7 Ταξινόμηση των Πολυλεκτικών Εκφράσεων

Ανάλογα με τα κριτήρια που υιοθετούνται (λεξιλογικά, σημασιολογικά, συντακτικά, μορφολογικά, λειτουργικά, υφολογικά, πραγματολογικά, ιστορικά-γλωσσικά) και την ατομική υποκειμενική σύλληψη ανοίγονται πολλαπλές δυνατότητες ταξινόμησης των πολυλεκτικών εκφράσεων. Στην παρούσα εργασία για την ταξινόμηση των πολυλεκτικών εκφράσεων επιλέχθηκαν σημασιολογικά και μορφοσυντακτικά κριτήρια, δεδομένου ότι μας ενδιαφέρει μια

αυστηρά γλωσσολογική ταξινόμηση που θα συμβάλλει στην υπολογιστική ανάλυση των εκφράσεων αυτών.

Όπως προαναφέραμε, για να χαρακτηρίσουμε μία ακολουθία λέξεων ως πολυλεκτική έκφραση θα πρέπει να παρουσιάζει ως ένα βαθμό **σημασιολογική μη συνθετικότητα** (semantic non-compositionality) -και μη αναλυσιμότητα- καθώς και **μορφοσυντακτική σταθερότητα** (morpho-syntactic inflexibility). Με αυτό το δεδομένο, οι πολυλεκτικές εκφράσεις ταξινομούνται βάσει της σημασιολογικής τους συνθετικότητας σε **lexicalized και institutionalized expressions** (Bauer, 1983), ενώ βάσει της σταθερότητάς τους -ή της μη υποκαταστασιμότητάς τους- σε **fixed, semi-fixed and syntactically flexible expressions** (Sag et al., 2001).

1. **Lexicalized & Institutionalized Expressions** (Λεξικοποιημένες & Θεσμοθετημένες Εκφράσεις):

Οι μη συνθετικές εκφράσεις ή, καλύτερα, οι εκφράσεις εκείνες που παρουσιάζουν κάποιο βαθμό μη συνθετικότητας, παρουσιάζοντας εν μέρει ιδιότυπη σύνταξη και σημασιολογία, χαρακτηρίζονται **lexicalized expressions** (λεξικοποιημένες εκφράσεις) και αυτόματα έχουν το δικαίωμα να θεωρούνται πολυλεκτικές εκφράσεις (*Non-Compositional MWEs*). Ωστόσο και οι πολυλεκτικές εκφράσεις που παρουσιάζουν συντακτική και σημασιολογική συνθετικότητα (*Compositional MWEs*), αλλά χαρακτηρίζονται από τόσο μεγάλη συχνότητα εμφάνισης που μπλοκάρουν τη χρήση άλλων συνωνύμων (Nerima et al., 2003), συμπεριλαμβάνονται κι αυτές στην κατηγορία των πολυλεκτικών εκφράσεων με το χαρακτηρισμό **conventionalized or institutionalized expressions** (θεσμοθετημένες εκφράσεις), π.χ. χάνω την παρθενιά μου. Στην τελευταία περίπτωση, όταν ο βαθμός συνεξάρτησης των συστατικών τους είναι στατιστικά πολύ σημαντικός, έχουμε τις αποκαλούμενες **συνάψεις (collocations ή familiar collocations)**, όπως «πάρε δώσε»⁸.

⁸ Ο Fraser (1970) δεν θεωρεί παγιωμένες εκφράσεις τις συχνά χρησιμοποιούμενες συνάψεις (familiar collocations) *here and there, bacon and eggs*, αφού η ερμηνεία τους καθορίζεται από την ερμηνεία των συστατικών τους. Η Φωτοπούλου (1988) ωστόσο αναφέρει πως δεν είναι μεν σημασιολογικά συμπαγή (στερεότυπα), αλλά ο συχνός συνδυασμός των δύο στοιχείων (collocation) δημιουργεί την εκ χρήσεως παγίωση, η οποία καθιστά τέτοιου είδους συνδυασμούς υποψήφιους για την ένταξη σ' ένα λεξικό πολυλεκτικών συνδυασμών (συμπλόκων, αλλιώς) γενικής γλώσσας. Ο Smadja (1993) είχε υποστηρίξει ότι οι φυσικές γλώσσες είναι γεμάτες συνάψεις (collocations), δηλαδή επαναλαμβανόμενους συνδυασμούς λέξεων που απαντούν πιο συχνά από ό,τι αναμένεται από την τύχη και που αντιστοιχούν σε αυθαίρετες χρήσεις λέξεων. Οι συνάψεις διαφέρουν στον αριθμό των λέξεων που περιλαμβάνουν, στις συντακτικές κατηγορίες των λέξεων, στις συντακτικές σχέσεις ανάμεσα στις λέξεις και στο πόσο αυστηρά χρησιμοποιούνται μαζί οι χωριστές λέξεις. Κατά τη Θώμου (2002), οι λεξιλογικές συνάψεις αποτελούν ένα συνεχές που κυμαίνεται από απόλυτα παγιωμένους συνδυασμούς λέξεων (restricted collocations), στους οποίους δεν είναι δυνατή η λεξική υποκατάσταση (substitution), μέχρι λιγότερο παγιωμένους συνδυασμούς, δηλαδή, συνδυασμούς, στους οποίους υπάρχει λεξική υποκατάσταση του ενός στοιχείου ή και των δύο στοιχείων με περιορισμένο αριθμό συνώνυμων λέξεων.

2. **Fixed, Semi-Fixed & Syntactically Flexible Expressions** (Παγιωμένες ή Σταθερές, Ημιπαγιωμένες ή Ημισταθερές & Συντακτικά Εύκαμπτες Εκφράσεις):

α. Ως **fixed expressions** (παγιωμένες ή σταθερές εκφράσεις) χαρακτηρίζονται οι πολυλεκτικές εκφράσεις που αψηφούν τις συμβάσεις της γραμματικής, που είναι σημασιολογικά, συντακτικά και μορφολογικά άκαμπτες, που είναι δηλαδή λεξικοποιημένες και δεν υφίστανται μορφοσυντακτικές τροποποιήσεις, όπως π.χ. *να μένει το βύσσινο, άστα να πάνε, δίνε του, να τα χιλιάσεις, κούνια που σε κούναγε, κουνήσου από τη θέση σου, δεν σηκώνει μύγα στο σπαθί του, δεν είναι παίζε γέλασε, άκου φάση, άκου να δεις, χάσου από τα μάτια μου*. Όπως παρατηρείται στην κατηγορία αυτή έχουμε και εκφράσεις που είναι παγιωμένες και σε επίπεδο πρότασης, οι χαρακτηριζόμενες ως «frozen texts», π.χ. *κάποιο λάκκο έχει η φάβα* (Guenthner and Blanco, 2004).

β. Ως **semi-fixed expressions** (ημιπαγιωμένες ή ημισταθερές εκφράσεις) χαρακτηρίζονται οι πολυλεκτικές εκφράσεις που μπορούν να διακρίνονται από μία λεξιλογική και συντακτική ποικιλία, αλλά τα συστατικά τους είναι και πάλι πολύ στενά δεμένα μεταξύ τους. Σε αυτές τις εκφράσεις δεν μπορούν να παρεμβληθούν μεταξύ των συστατικών τους άλλα εξωτερικά στοιχεία, π.χ. **την πάτησα** <εξαπατήθηκα>, **τα παίρνω** <θυμώνω, εξοργίζομαι>. Οι αλλαγές που μπορούν να γίνουν σε αυτές τις εκφράσεις είναι δύο τύπων:

- i. Μορφολογικές που σημαίνει πως μπορούμε να έχουμε αλλαγές σε πρόσωπο, γένος, αριθμό, πτώση, χρόνο, έγκλιση κτλ, όπως: *την πάτησα, θα την πατήσεις, την έχω πατήσει*.
- ii. Λεξιλογικές που σημαίνει πως είναι δυνατό μία λέξη στην έκφραση να μπορεί να αντικατασταθεί από κάποια άλλη, όπως: ‘τα πήρα **στο κρανίο**’, αλλά και ‘τα πήρα **άσχημα**’ <εκνευρίστηκα> ή ‘μου τη βγήκε **από αριστερά**’, αλλά και ‘μου τη βγήκε **άσχημα**’ <μου συμπεριφέρθηκε με τρόπο αντίθετο του αναμενόμενου>.

Βέβαια τουλάχιστον ένα (ή το πολύ δύο) από τα ορίσματα των εκφράσεων αυτών είναι λεξικά αμετάβλητο (ή αμετάβλητα) σε σχέση με το ρήμα: τα πήρα → *το πήρα. Αυτό σημαίνει ότι η κατανομή των ορισμάτων τους είτε δεν είναι καθόλου παραγωγική είτε είναι περιορισμένη, π.χ. τα πήρα στο κρανίο → ?Τα πήρα στο κεφάλι.

γ. Ως **syntactically flexible expressions** (συντακτικά εύκαμπτες εκφράσεις) χαρακτηρίζονται οι πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες η συνοχή των συστατικών τους μπορεί να διαταραχθεί. Έτσι, μπορεί όχι μόνο να αλλάξει η γραμματική κατηγορία κάποιου ελεύθερου ορίσματος (π.χ. το όνομα να αντικατασταθεί από προσωπική αντωνυμία), όπως «πιάνω **τον Κώστα** στο στόμα μου» / «**τον** πιάνω στο στόμα μου» <τον σχολιάζω>, αλλά μπορούν ακόμη να παρεμβληθούν μεταξύ των συστατικών τους διάφορα εξωτερικά στοιχεία, όπως: «έβαλε μπρος» / «έβαλε

αμέσως μπρος» <ξεκίνησε τη μηχανή>. Τα στοιχεία αυτά αφορούν βεβαίως στο σύνολο της έκφρασης κι όχι σε κάποιο μεμονωμένο συστατικό της. Μπορούν επίσης να γίνουν αναδιατάξεις/μεταβολές, όπως παθητικοποίηση, π.χ. «έπιασα κπ στην παγίδα» → «κπ πιάστηκε στην παγίδα». Σ' αυτήν την κατηγορία ΠΛΕ η κατανομή των ορισμάτων δεν είναι πολύ περιορισμένη ή μοναδική, π.χ. «με τρώει το μαύρο σκοτάδι / το μαύρο χρώμα / η μαρμάγκα». Ωστόσο κι εδώ εξακολουθούν να υφίστανται μορφοσυντακτικοί περιορισμοί, π.χ. τρώει συνεχώς τα νύχια της → *τρώει συνεχώς το νύχι της. Μάλιστα, αυτή η συντακτική ευελιξία συνδέεται με σημασιολογική διαφάνεια (Wasow et al., 1983).

Στην παραπάνω ταξινόμηση τίθεται καθαρά το θέμα της διαβάθμισης της παγίωσης που εκτείνεται από το μη αναλύσιμο ως το μερικώς αναλύσιμο (Sag et al., 2001) και τα όρια της οποίας δεν είναι ομολογουμένως εύκολο να διακρίνουμε, όπως έχουμε προαναφέρει. Πρακτικά λοιπόν, αυτή η σύγχυση μεταφράζεται ως εξής: μια φράση μπορεί να θεωρείται παγιωμένη σύμφωνα με μια συγκεκριμένη προσέγγιση, αλλά σύμφωνα με μία άλλη, όχι απαραίτητα εκ διαμέτρου αντίθετη, να είναι λιγότερο παγιωμένη (ημιπαγιωμένη) ή να είναι σύναψη (collocation) ή να μην είναι τίποτα από αυτά τα δύο, να είναι απλή χρήση του ρήματος. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τον Mel'čuk (1995), η περίφημη πολυλεκτική φράση *spill the beans* είναι idiom, δηλαδή πρόκειται για μη αναλύσιμη ακολουθία, η σημασία της οποίας δεν συνάγεται από τις επιμέρους σημασίες των συστατικών της. Σύμφωνα όμως με τους Nunberg et al. (1994), η ίδια φράση είναι idiomatically combining expression, πράγμα που σημαίνει ότι φέρει ένα σημαντικό βαθμό αναλυσιμότητας. Γενικά, ο Nunberg και οι συνεργάτες του (1994) πιστεύουν ότι η πλειονότητα των παγιωμένων εκφράσεων είναι στην πραγματικότητα σημασιολογικά συνθετικές (semantically compositional) και ότι το φαινόμενο της παγίωσης είναι κατά βάση σημασιολογικό στη φύση.

Τα γλωσσικά φαινόμενα δεν είναι ανεξάρτητα το ένα από το άλλο. Οι βασικές αρχές που διέπουν την απλή χρήση των λέξεων, επηρεάζουν και τη στάση απέναντι στην περισσότερη παγιωμένη και τη λιγότερη παγιωμένη φράση. Αυτό που περισσότερο μας ενδιαφέρει, και ως ερευνητές της γλώσσας αλλά και ως χρήστες, είναι η κοινή αντιμετώπιση των κοινών γλωσσικών δεδομένων, πράγμα που μαρτυρά τήρηση αυστηρών, στο βαθμό που είναι εφικτό, κριτηρίων.

1.8 Η χρήση των Πολυλεκτικών Εκφράσεων

Το φαινόμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων δεν είναι περιθωριακό στη γλώσσα. Η χρήση τους στον καθημερινό λόγο -γραφτό ή προφορικό- είναι ιδιαίτερα συχνή. Ο Saussure (1979:

164) υποστηρίζει ότι αν και το κύριο χαρακτηριστικό της ομιλίας είναι η ελευθερία των συνδυασμών, ωστόσο όλα τα συντάγματα δεν είναι το ίδιο ελεύθερα. Αναφέρει χαρακτηριστικά πως: «Συναντάμε πρώτα – πρώτα ένα μεγάλο αριθμό εκφράσεων που ανήκουν στη γλώσσα· είναι οι στερεότυπες φράσεις, στις οποίες η χρήση απαγορεύει κάθε αλλαγή, κι αν ακόμη μπορούμε να ξεχωρίσουμε σ' αυτές, με τη σκέψη, μέρη δηλωτικά σημασίας». Ο Mel'čuk (1995) υποστηρίζει ότι δεν μιλάμε με λέξεις, αλλά με φρασήματα (:σταθερές συνδέσεις λέξεων με τη γραμματική σύνταξη μιας ομάδας λέξεων), ενώ, και στατιστικά, μία στις τρεις φράσεις έχει κάποιο βαθμό παγίωσης (Danell, 1992, Senellart, 1998). Οι πολυλεκτικές εκφράσεις αντανakλούν τα πιο κοινά πράγματα, πράξεις και αξίες της καθημερινής ζωής. Γι' αυτό τα περισσότερα ουσιαστικά, ρήματα, επίθετα, επιρρήματα που τις σχηματίζουν ανήκουν στο βασικό λεξιλόγιο (Lloshi, 1992: 125). Όπως μάλιστα επισημαίνει ο Mejri (2002), οι παγιωμένες εκφράσεις είναι ένας τομέας προνομιακός για να μελετήσει κανείς τη συλλογική μνήμη, καθώς αποτελούν το καταφύγιο πολλαπλών και ποικίλων μεταφορών από τον έναν τομέα στον άλλο προδίδοντας έναν ιδιαίτερο τεμαχισμό του κόσμου μέσα από το πρίσμα της ονομασίας των πραγμάτων και των ιδεών. Ο Jackendoff (1997) εκτιμά ότι ο αριθμός των πολυλεκτικών εκφράσεων σε ένα ομιλητή είναι της ίδιας τάξης μεγέθους με τον αριθμό των μεμονωμένων λέξεων. Το πόσο σημαντικές είναι στο επίπεδο της κατανόησης, της κατάκτησης και της επεξεργασίας μιας γλώσσας και το πόσο συχνές είναι επιβεβαιώνεται και από το διαδικτυακό σημασιολογικό λεξικό WordNet[2], όπου το 41% των λημμάτων είναι πολυλεκτικά, ποσοστό στο οποίο δεν συμπεριλαμβάνονται ειδικά λεξιλόγια (Fellbaum, 1999). Ωστόσο, ιδιαίτερη έμφαση στην επεξεργασία των πολυλεκτικών εκφράσεων δόθηκε μόλις την τελευταία 20ετία, εξαιτίας ακριβώς της έκτασης που έχει πάρει η ηλεκτρονική διάθεση γραπτού λόγου, κυρίως μέσω διαδικτύου.

Θα μπορούσε να θεωρήσει κανείς ότι οι πολυλεκτικές εκφράσεις έρχονται σε αντίθεση με την οικονομία της γλώσσας, καθώς χρησιμοποιούμε πολλές λέξεις για να μιλήσουμε για πράγματα ή καταστάσεις που θα μπορούσαμε να περιγράψουμε με λιγότερες. Ωστόσο, αποτελούν ένα από τα μέσα του συστήματος της γλώσσας για την κάλυψη των λεξιλογικών και εκφραστικών αναγκών της, όπως ακριβώς συμβαίνει με την παραγωγή, τη σύνθεση και τα ρητορικά σχήματα (Σετάτος, 1994α: 183). Μάλιστα, καλύπτουν μια τεράστια περιοχή του λεξιλογικού πλούτου της γλώσσας που εμπλουτίζεται συνεχώς και οργανώνεται σε ποικίλους βαθμούς, συμβάλλοντας έτσι αποτελεσματικά στην πληρότητα και εκφραστικότητα του λόγου (Χιώτη, 2010: 125).

Μια ακόμη σημαντική λειτουργία που επιτελούν οι παγιωμένες εκφράσεις είναι ότι δηλώνουν έμφαση. Δεν προσδιορίζουν δηλαδή απλώς τα συναισθήματα ως κατονομασίες, αλλά δίνουν σε κάθε κατονομασία και τη συνυποδήλωση. Χρησιμοποιούνται για να υποδηλώσουν μια

συγκεκριμένη εκτίμηση ή στάση απέναντι στα πράγματα (Fraser, 1970). Στην πλειονότητά τους δεν είναι ουδέτερες υφολογικά, αλλά έχουν έντονο υφολογικό μαρκάρισμα (Μότσιου 1987: 250). Συγκεκριμένα, στις πολυλεκτικές εκφράσεις απαντά η γλώσσα της καθημερινής επικοινωνίας (π.χ. *μυρίζει ψητό, κρέμεται από μια κλωστή*), πρόχειρη, ατημέλητη γλώσσα (π.χ. *τον έψησε στο τηγάνι, του βγήκε ο πάτος*), γλώσσα του δρόμου (π.χ. *φιλάει κατουρημένες ποδιές, μη μας χέζεις!*), αλλά και η επίσημη γλώσσα (π.χ. *η δύναμεις του λύειν και δεσμεύν*) (Συμεωνίδης, 2000: 37). Η χρήση τους είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστική της καθημερινής/οικείας συνομιλίας (π.χ. *του τη δίνει, κόφ' το, πέντε πέντε του πήγε* κτλ.). Με την άποψη αυτή συμφωνεί και η Θώμου (2004), που αναφέρει ότι οι παγιωμένες εκφράσεις εμφανίζονται σε ανεπίσημο ύφος λόγου (π.χ. *βγάζει γλώσσα*) και περιγράφουν κοινωνικές καταστάσεις (π.χ. *καβάλησε το καλάμι*). Μάλιστα απαντούν σε κάθε είδους κείμενο: σε λαϊκά επιστημονικά άρθρα, σε βιβλία για μαθητές, στα ΜΜΕ, στον Τύπο, σε διαφημίσεις, σε λογοτεχνικά κείμενα (Fleischer, 1982: 228, Gläser: 125, 1998, Malá, 2004: 8), αλλά και σε διάφορα ειδικά λεξιλόγια, π.χ. στη διοικητική, στη νομική, στην ιατρική, στη στρατιωτική, στην αθλητική γλώσσα κ.ά. (Συμεωνίδης, 2000: 39). Ωστόσο, επειδή κάποιες έχουν περισσότερο ή λιγότερο δυνατό λαϊκό - καθομιλούμενο χαρακτήρα, η χρήση τους δεν είναι επιτρεπτή σε όλες τις περιστάσεις επικοινωνίας (Fleischer, 1982: 8).

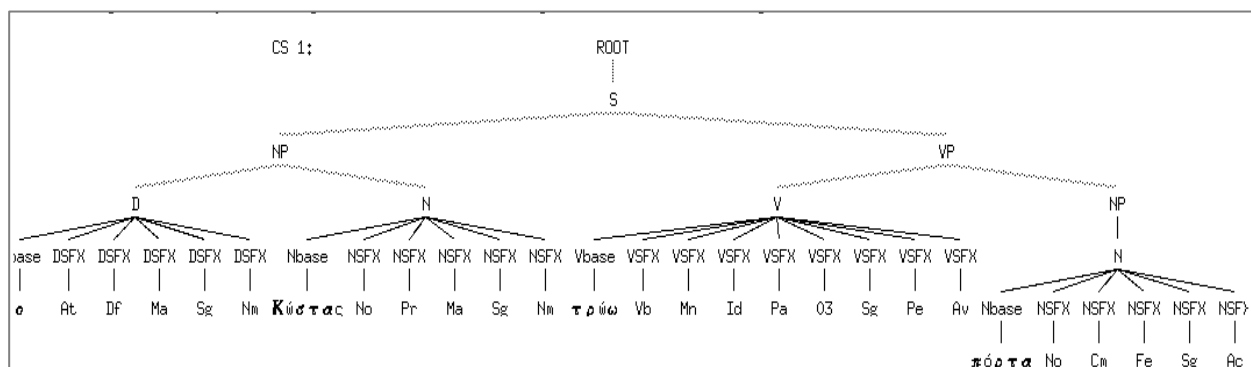
Ιδιαίτερα συχνή είναι η παρουσία τους και στον χώρο της ορολογίας. Σύμφωνα με στοιχεία από το WordNet[1.7] (Fellbaum, 1998), το εξειδικευμένο λεξιλόγιο, όπως η ορολογία, αποτελείται στην συντριπτική του πλειοψηφία από πολυλεκτικά. Καθώς μάλιστα κάθε τομέας προσθέτει περισσότερες πολυλεκτικές εκφράσεις απ' ό,τι μεμονομένες λέξεις, το ποσοστό των πολυλεκτικών θα αυξηθεί, εφόσον προστίθεται λεξιλόγιο για νέους τομείς. Όσον αφορά τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις –που εξετάζουμε στην παρούσα εργασία- ο Κ. Βαλεοντής (2013) υποστηρίζει πως «Σε κάθε ειδική γλώσσα υπάρχουν και (αν και όχι τόσο πολλά) «πολυλεκτικά ρήματα» που έχουν ειδική σημασία και χρήση. Καθένα από αυτά αποτελείται από ένα κανονικό ρήμα (μονολεκτικό) μαζί με το αντικείμενό του ή το κατηγορούμενό του (αν είναι συνδετικό ρήμα) ή με επίρρημα ή επιρρηματική, ή άλλη, έκφραση. Στα ελληνικά, πολλά από αυτά είναι πολυλεκτικοί όροι ισοδύναμοι με ξενόγλωσσους (κυρίως αγγλικούς) μονολεκτικούς όρους. Π.χ. <μαθηματικά> *άγω κάθετο* | *αναλύω σε πρώτους παράγοντες*, <ηλεκτρολογία> *διαρρέω αγωγό* | *τερματίζω με αντίσταση*, <τηλεπικοινωνίες> *enable* -> *καθιστώ δραστικό*, *δραστηκοποιώ* | *disable* -> *καθιστώ αδρανή*, *αδρανοποιώ* | *channelize* -> *καταμερίζω σε κανάλια*, *καναλοποιώ* κ.ά. Σε όλα αυτά τα **σύμπλοκα πολυλεκτικά ρήματα** το «γραμματικό» ρήμα είναι το **προσδιοριζόμενο συνθετικό**, ενώ η υπόλοιπη φράση είναι το **προσδιοριστικό συνθετικό**».

2. Η Λεξική Λειτουργική Γραμματική

2.1 Γενικά Χαρακτηριστικά της LFG

Η υπολογιστική γραμματική ΠΛΕ που υλοποιείται στην παρούσα εργασία στηρίζεται στις βασικές αρχές της Λεξικής Λειτουργικής Γραμματικής (Lexical Functional Grammar - LFG). Η LFG είναι μία τυπική γλώσσα για την γραμματική αναπαράσταση των φυσικών γλωσσών που αναπτύχθηκε στα τέλη της δεκαετίας του '70 από τους Ronald M. Kaplan και Joan Bresnan. Ανήκει στην κατηγορία των γενετικών (generative), μη μετασχηματιστικών (non-transformational) γραμματικών και συγκεκριμένα στις Ενοποιητικές Γραμματικές (Unification Grammars). Αποτελεί ένα γραμματικό φορμαλισμό που στηρίζεται στην αρχιτεκτονική της παράλληλης προβολής (parallel projection architecture), δηλαδή προωθεί την ιδέα πως η γλωσσική πληροφορία συνάγεται και συντίθεται από διαφορετικές δομές (structures) ή προβολές (projection), η κάθε μία από τις οποίες συγκροτείται με τους δικούς της κανόνες και έχει το δικό της τρόπο συμβολισμού. Όσον αφορά τη συντακτική πληροφορία (syntactic information) που μας ενδιαφέρει εδώ, η LFG αναγνωρίζει τρεις τύπους πληροφορίας: τη μορφοσυντακτική (morphosyntactic Info-FS), την πληροφορία φραστικής δομής (Phrase Structure Info-PS rules) και την πληροφορία της λειτουργικής δομής (Functional Info-FS). Οι δύο δομές αναπαράστασης που χρησιμοποιεί στο επίπεδο της σύνταξης είναι:

1. Η **συστατική δομή** (constituent structure: c-structure) που αποτελεί ένα επίπεδο ανάλυσης στο οποίο έχουμε μια γραμμική και ιεραρχική οργάνωση των λέξεων μέσα στις φράσεις και αναπαρίσταται με δέντρα φραστικής δομής (phrase structure trees). Η δομή των συστατικών, που προκύπτει από την εφαρμογή φραστικών κανόνων, αναπαριστά την επιφανειακή δομή μιας πρότασης σε δενδροειδή μορφή. Παρακάτω (βλ. Εικόνα 1) απεικονίζεται η συστατική δομή της πρότασης 'Ο Κώστας έφαγε πόρτα':

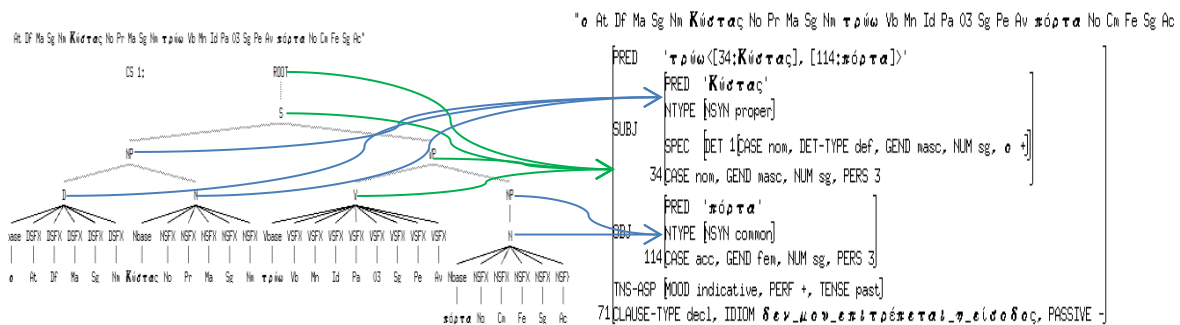
Εικόνα 1. Παράδειγμα συστατικής δομής της πρότασης: 'Ο Κώστας έφαγε πόρτα'.

2. Η **λειτουργική δομή** (functional structure: f-structure) που αποτελεί ένα επίπεδο ανάλυσης στο οποίο έχουμε μια αφηρημένη λειτουργική οργάνωση της πρότασης στην οποία αναπαρίστανται οι λειτουργικές σχέσεις μεταξύ κατηγορημάτων (predicates) και ορισμάτων τους (arguments), στις οποίες εφαρμόζεται η πράξη της ενοποίησης. Πρόκειται για δομές χαρακτηριστικών (feature structures) που περιέχουν ζεύγη χαρακτηριστικών-τιμών (attribute-value). Τα χαρακτηριστικά αυτά μπορεί να είναι τα μορφολογικά χαρακτηριστικά, όπως ο αριθμός, το γένος και η πτώση, ή οι γραμματικές συναρτήσεις όπως το *υποκείμενο* ή το *αντικείμενο* (Wescoat, 1987). Στην Εικόνα 2 απεικονίζεται η λειτουργική δομή της πρότασης ‘Ο Κώστας έφαγε πόρτα’:

Εικόνα 2. Παράδειγμα λειτουργικής δομής της πρότασης: ‘ο Κώστας έφαγε πόρτα’.

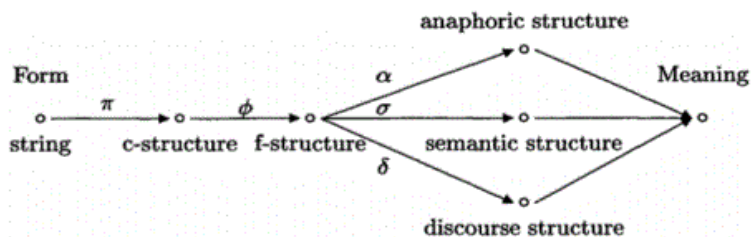
46

αναφέρεται στη μητέρα δομή, ενώ η μετα-μεταβλητή (metavariable) “↓” συναντάται στον ίδιο τον μη τερματικό κόμβο.

Εικόνα 3: Αντιστοίχιση των δύο δομών (c-structure → f-structure) της πρότασης: ‘Ο Κώστας έφαγε πόρτα’.

Εκτός από τις δύο παραπάνω δομές η LFG έχει τη δυνατότητα να επεκταθεί και σε άλλα επίπεδα γλωσσολογικής ανάλυσης, όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα στο οποίο δίνεται η αναπαράσταση της αρχιτεκτονικής παράλληλης προβολής, σύμφωνα με τον Kaplan (1995):

Σχήμα 1. Γλωσσολογικές αναλύσεις στις οποίες μπορεί να επεκταθεί η LFG.

2.2 Οι Λειτουργικές Εξισώσεις

Οι Λειτουργικές Εξισώσεις (Functional Equations) που κωδικοποιούν τη σχέση ανάμεσα στα δέντρα φραστικής δομής (c-structure) και στη λειτουργική δομή (f-structure) μπορούν να διακριθούν σε δύο τύπους:

α. Εξισώσεις Δήλωσης (Defining Equations): Πρόκειται για εξισώσεις που περιέχουν ως τελεστή τον χαρακτήρα ‘ίσο με’ (=) ή το ‘ανήκει σε’ (\$)⁹. Με τις εξισώσεις αυτές δηλώνεται πως στη λειτουργική δομή (f-structure) ένα χαρακτηριστικό (attribute) έχει μία συγκεκριμένη τιμή (value):

⁹ Χρησιμοποιείται ο formalισμός του XLE. Η αντιστοιχία ανάμεσα στον συμβολισμό του XLE και αυτόν της LFG είναι η ακόλουθη: “^” = “↑”, “!” = “↓” και “ε” = “\$”.

- **Εξίσωση ισότητας (equality equation):** Ο τελεστής '=' ενοποιεί (unify) το δεξιό μέλος με το αριστερό και το αποτέλεσμα της ενοποίησης (unification) αποθηκεύεται και στα δύο μέλη.

Π.χ. ($\wedge$ SUBJ) = !

- **Εξίσωση μέλους (membership equation):** Ο τελεστής '\$' προσθέτει το αριστερό μέλος σε ένα σύνολο (set), στο δεξί μέρος. Σε αυτή την περίπτωση ένα σύνολο (set) αποτελεί την τιμή ενός χαρακτηριστικού.

π.χ. NP --> D: ($\wedge$ SPEC DET)=!

AP*: ! \$ ($\wedge$ ADJUNCT)

N.

β. Εξισώσεις Περιορισμού (Constraining Equations): Πρόκειται για εξισώσεις που περιέχουν ως τελεστή τους χαρακτήρες '=c' και με τις οποίες επιβάλλεται η ύπαρξη μιας συγκεκριμένης τιμής χαρακτηριστικού. Σε αντίθεση με τις εξισώσεις δήλωσης δεν συνεισφέρουν στη δημιουργία λειτουργικών δομών.

PRON: ($\wedge$ SPEC POSS)=!

(! PRON-TYPE)=c poss.

Εδώ εντάσσεται και η **ισότητα άρνησης** (negative equation) με την οποία δηλώνεται ότι ένα χαρακτηριστικό δεν πρέπει να έχει μία συγκεκριμένη τιμή:

VP :($\wedge$ TNS-ASP MOOD)=c imperative

$\sim$ ($\wedge$ SUBJ PERS)=1.

Εκτός από τις εξισώσεις περιορισμού που ελέγχουν για την ύπαρξη ή απουσία συγκεκριμένων τιμών που μπορεί να έχει μια ιδιότητα, υπάρχουν και **οι εξισώσεις υπαρξιακού περιορισμού (existential equations)**, που απλά ελέγχουν για την ύπαρξη ή μη ιδιότητας, χωρίς όμως να ελέγχουν την τιμή της ιδιότητας:

- **υπαρξιακός περιορισμός (existential constraint):**

π.χ. ($\wedge$ SUBJ PRED) = 'PRO' : η εξίσωση θα είναι επιτυχής, αν το κατηγορημα του υποκειμένου έχει μία ιδιότητα που ονομάζεται PRO, χωρίς όμως να μας ενδιαφέρει η τιμή του.

π.χ. S --> NP: ($\wedge$ SUBJ)=!;

VP: ($\wedge$ TENSE) : η εξίσωση θα είναι επιτυχής, αν σε όλες τις προτάσεις το ρήμα έχει μια ιδιότητα που ονομάζεται TENSE, χωρίς όμως να μας ενδιαφέρει η τιμή του.

- **αρνητικός υπαρξιακός περιορισμός (negative existential constraint):**

π.χ. VP --> AUX: $\wedge$ =! $\sim$ ($\wedge$ TENSE): η εξίσωση θα είναι επιτυχής αν το ρήμα δεν έχει μια ιδιότητα που ονομάζεται TENSE.

2.3 Οι Γραμματικές Συναρτήσεις

Στην Λεξική Λειτουργική Γραμματική η σύνταξη δεν αποτελεί μόνο ένα θέμα διευθέτησης των συστατικών (constituents) μιας πρότασης. Τα συστατικά (constituents) αναπτύσσουν μεταξύ τους λειτουργικές σχέσεις, κάτι που εκμεταλλεύεται η LFG. Έτσι, γίνεται λόγος για Γραμματικές Συναρτήσεις (Grammatical Functions) που λογαριάζονται ως primitives στη θεωρία της γλωσσολογίας.

Οι Γραμματικές Συναρτήσεις (Grammatical Functions – GFs) διακρίνονται σε **κυβερνώμενες** (governable) ή **υποκατηγοριοποιήσιμες** (subcategorisable) και **μη κυβερνώμενες** (non-governable) ή **μη υποκατηγοριοποιήσιμες** (non-subcategorisable). Οι πρώτες απαιτούνται από το κύριο κατηγορήμα (head predicate) ώστε η δομή να είναι καλοσχηματισμένη (well-formed), ενώ οι δεύτερες όχι (Markantonatou, 2011).

2.3.1 Κυβερνώμενες ή Υποκατηγοριοποιήσιμες Γραμματικές Συναρτήσεις

Οι Κυβερνώμενες Γραμματικές Συναρτήσεις περιέχουν τις γραμματικές λειτουργίες οι οποίες είναι ορίσματα του κατηγορήματος, όπως το αντικείμενο και το υποκείμενο. Οι τέτοιου είδους συναρτήσεις που χρησιμοποιούνται στην παρούσα εργασία για την υλοποίηση γραμματικής πολυλεκτικών εκφράσεων (ΠΛΕ) της Νέας Ελληνικής Γλώσσας είναι οι παρακάτω:

A. SUBJ: Υποκείμενο του ρήματος. Αποτελεί ένα από τα δύο κύρια συστατικά (constituents) της πρότασης και δηλώνει την προέλευση μιας ενέργειας ή μιας κατάστασης (το ενεργούν πρόσωπο). Όσον αφορά τις συντακτικές του λειτουργίες, υπάρχει συμφωνία υποκειμένου και ρήματος (Subject-Verb agreement): π.χ. *Ο Κώστας πήρε πόδι*, αλλά **Ο Κώστας πήραν πόδι* καθώς και, ενίοτε, συμφωνία υποκειμένου και αδύνατου τύπου κτητικής αντωνυμίας σε πρόσωπο, αριθμό (και γένος): π.χ. *ο Κώσταςj τραβάει τα μαλλιά τουj*, αλλά **Ο Κώστας τραβάει τα μαλλιά της*. Το υποκείμενο στην ελληνική γλώσσα (pro-drop γλώσσα) μπορεί να παραλείπεται, αλλά στο γραμματικό φορμαλισμό κατέχει μία θέση -pro.

(1) έπεσε περονόσπορος

V SUBJ

B. OBJ: Άμεσο Αντικείμενο του ρήματος. Αποτελεί το συστατικό (constituent) της πρότασης που δείχνει το πρόσωπο ή το πράγμα στο οποίο μεταβαίνει η ενέργεια του ρήματος. Μπορεί στη νέα ελληνική να βρίσκεται σε πτώση αιτιατική ή γενική. Στην παθητική φωνή μετατρέπεται σε

Υποκείμενο του παθητικού ρήματος: Ο πρωθυπουργός έριξε τον κύβο $\rightarrow$ Ο κύβος ερρίφθη από τον πρωθυπουργό.

(2) ο πρωθυπουργός έριξε τον κύβο

SUBJ V OBJ

Γ. **OBJ2**: Έμμεσο Αντικείμενο δίπτωτων ρημάτων. Αυτό βρίσκεται είτε σε πτώση αιτιατική: π.χ. Η Μαρία πότισε τον Νίκο *φαρμάκι*, είτε σε πτώση γενική, οπότε στη νεοελληνική γλώσσα δεν εμφανίζεται στην παθητική μορφή του ρήματος: π.χ. Οι Έλληνες *του* έδωσαν γη και ύδωρ.

(3) οι Έλληνες του έδωσαν γη και ύδωρ

SUBJ OBJ2 V OBJ

Δ. **OBL_θ**: Τα Πλάγια ορίσματα (Oblique arguments) αφορούν συνήθως σε προθετικά σύνολα στα οποία η πρόθεση (μορφολογικό χαρακτηριστικό) είναι ένα είδος «**case marker**» και όχι κατηγορημα (predicate) με το δικό του κατηγορικό πεδίο (predicate domain). Έχουν έντονη σημασιολογική σφραγίδα που έρχεται από την πρόθεση που τα εισάγει. Οι προθέσεις δηλαδή έχουν σημασιολογικό περιεχόμενο που επιβάλλεται από το ρήμα (Wechsler, 1995). Το _θ είναι στην πραγματικότητα μια μεταβλητή που καταδεικνύει ρητά τον θεματικό ρόλο, δηλαδή είναι δυνατό να έχουμε OBLgoal, OBLag, OBLben, OBLloc κτλ. Επειδή υπάρχουν αρκετά **OBL_{θs}**, η κωδικοποίησή τους ως ξεχωριστά **OBL_θ**, δημιουργεί πολλαπλασιασμό των κανόνων φραστικής δομής. Για αυτό και η LFG χρησιμοποιεί το χαρακτηριστικό (feature) PCASE που καλύπτει όλους αυτούς τους θεματικούς ρόλους. Ωστόσο η πλατφόρμα XLE¹⁰ επιτρέπει στον συντάκτη της γραμματικής να εκφράσει τους διαφορετικούς θεματικούς ρόλους είτε εκφράζοντας τους ξεχωριστά, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τη χρήση του «OBL-AG» μόνο στις περιπτώσεις ποιητικού αιτίου στην παθητική φωνή, είτε χρησιμοποιώντας το OBL και κάθε φορά να προσδιορίζει την μεταβλητή PSEM δίδοντας της μια τιμή από το σύνολο των θεματικών ρόλων (Fiotaki, 2013). Στην παρούσα εργασία εκφράσαμε ξεχωριστά τους διαφορετικούς θεματικούς ρόλους, δηλώνοντας ταυτόχρονα πως η πρόθεση δεν αποτελεί κατηγορημα, όπως φαίνεται στους παρακάτω κανόνες:

(4) Η Μαρία έδωσε πασαπόρτι στον Κώστα

VP --> V: ^=!
NP: ^OBJ=!

¹⁰ Για την πλατφόρμα του XLE γίνεται λόγος στο Κεφάλαιο 5 της παρούσας εργασίας.

PPcase: (^OBL-TO) = !
PPcase --> P: (^PTYPE)=nosem;
NP: ^=!

'δίνω < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBL-TO) >'
στον (^PFORM)=στον

E. COMP: Το κορεσμένο προτασιακό συμπλήρωμα αποτελεί μια δευτερεύουσα πρόταση που λειτουργεί ως συμπλήρωμα του ρήματος (closed complement clause) και της οποίας το υποκείμενο δεν ελέγχεται από το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος της πρότασης εξάρτησης (mother predicate): π.χ. Τι δεν θα έδινα για να φύγει ο Κώστας από το σπίτι μου. Το υποκείμενο του ρήματος της δευτερεύουσας πρότασης (ο Κώστας) είναι διαφορετικό από αυτό της κύριας (ενν. εγώ).

ΣΤ. PCOMP: Πρόκειται για ένα προθετικό σύνολο που αποτελεί όρισμα (argument) ενός κατηγορήματος. Η πρόθεση σε αυτή την περίπτωση θεωρείται κατηγορήμα (predicate) με το δικό του κατηγορικό πεδίο (predicate domain).

(5) Η Μαρία έβγαλε την ουρά της έξω από την υπόθεση

AdvP --> Adv: ^=!
PP: (^PCOMP)=!
PP --> P: ^=! (^PTYPE)=sem;
NP: (^OBJ)=!

'έξω < (^PCOMP) > '
 'από < (^OBJ) > '

Z. XCOMP: Το ακόρεστο προτασιακό συμπλήρωμα είναι μια δευτερεύουσα πρόταση που λειτουργεί ως συμπλήρωμα του ρήματος (open complement clause) και της οποίας το υποκείμενο του ρηματικού τύπου ελέγχεται από το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος της πρότασης εξάρτησης (mother predicate): π.χ. Η Μαρία έπεσε να πεθάνει. Του έδωσε να καταλάβει. Σε αυτή την περίπτωση επιπρόσθετη πληροφορία είναι αναγκαία για να προσδιοριστεί το υποκείμενο του ρήματος. Η πληροφορία αυτή κωδικοποιείται στην LFG με λειτουργικές εξισώσεις (functional equations).

(6) Η Μαρία έπεσε να πεθάνει.

S --> NP: (^SUBJ) =!
VP: ^=!
VP --> V: ^=!
CVP: (^XCOMP) =!

'πέφτω < (^SUBJ) (^XCOMP)>'
 (^XCOMP SUBJ) = (^SUBJ)

(7) Η Μαρία του έδωσε να καταλάβει.

S --> NP: (^SUBJ) =!
 VP: ^=!
 VP --> NP: (^OBJ) =!
 V: ^=!
 CVP: (^XCOMP) =!

'δίνω < (^SUBJ) (^OBJ) (^XCOMP)>'
 (^XCOMP SUBJ) = (^OBJ)

Στο παράδειγμα (7) όσον αφορά το αντικείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης (: 'του') που καταλαμβάνει και τη θέση του υποκειμένου του ρήματος της δευτερεύουσας πρότασης, η λειτουργική εξίσωση δεν έχει να κάνει με την πτώση του ονόματος, εφόσον το υποκείμενο του ρήματος 'καταλάβει' πρέπει να βρίσκεται σε πτώση ονομαστική κι όχι γενική. Έτσι ο έλεγχος δεν αφορά στην πτώση του ονόματος.

H. XCOMP-PRED: Κατηγορούμενο του Υποκειμένου ή του Αντικειμένου του Ρήματος (open complement in predicative position). Θεωρούμε πως στην νεοελληνική γλώσσα ένα όνομα που καταλαμβάνει τη συντακτική θέση του Κατηγορουμένου μπορεί ως Κατηγορημα (Pred) να δεχτεί για όρισμά του (argument) ένα Υποκείμενο.

(8) Ο Κώστας βγήκε ασπροπρόσωπος

S --> NP: (^SUBJ) =!
 VP: ^=!
 VP --> Vcop: ^=!
 AP: (^XCOMP-PRED) =!

'βγαίνω < (^SUBJ) (^XCOMP-PRED) >'
 (^SUBJ) = (^XCOMP-PRED SUBJ)
 'ασπροπρόσωπος < (^SUBJ) >'

(9) Η Μαρία έβγαλε τον Κώστα ασπροπρόσωπο

S --> NP: (^SUBJ) =!
 VP: ^=!
 VP --> Vcop: ^=!
 NP: (^OBJ) =!
 AP: (^XCOMP-PRED) =!

'βγάζω < (^SUBJ) (^OBJ) (^XCOMP-PRED) >'
 (^OBJ) = (^XCOMP-PRED SUBJ)
 'ασπροπρόσωπος < (^SUBJ) >'

Θ. POSS: Πρόκειται για τον αδύνατο τύπο της κτητικής αντωνυμίας ή για ονοματικό σύνολο σε πτώση γενική που λειτουργεί ως γενική προσδιοριστική-κτητική. Η παρουσία της είναι υποχρεωτική για να προκύψει η σημασία μιας πολυλεκτικής έκφρασης και γι' αυτό θεωρήθηκε πως η λέξη που προσδιορίζει αποτελεί κατηγορημα (predicate) με το δικό του κατηγορικό πεδίο.

(10) Η Μαρία (SUBJ) έφαγε (V) το ξύλο της χρονιάς (OBJ) της (POSS).

2.3.2 Μη Κυβερνώμενες ή Μη Υποκατηγοριοποιήσιμες Γραμματικές Συναρτήσεις

Οι Μη Κυβερνώμενες Γραμματικές Συναρτήσεις αφορούν κυρίως σε προσαρτήματα. Στην παρούσα εργασία χρησιμοποιούνται οι παρακάτω μη υποκατηγοριοποιήσιμες γραμματικές συναρτήσεις:

A. 1. ADJUNCT: Τα adjuncts μπορεί να είναι επίθετα, επιρρήματα, πλάγιες πτώσεις που λειτουργούν επιρρηματικά ή και προθετικά σύνολα των οποίων η παρουσία δεν είναι απαραίτητη για να δημιουργηθεί μια καλοσχηματισμένη (well-formed) δομή.

(11) Ο Κώστας πήρε πόδι χθες

VP--> V: ^=!
 NP: (^OBJ) =!
 ADV: ! \$ (^ ADJUNCT).

(12) Η Μαρία ανέβηκε στο θεατρικό σανίδι

VP --> V: ^=!
 PPcase: (^ OBL-LOC) = !
 PPcase --> P: (^ PTYPE)=nosem;
 NP: ^=!
 NP --> Det: ^=!
 AP*: ! \$ (^ ADJUNCT)
 (^GEND)=(!GEND)
 (^CASE)=(!CASE)
 (^NUM)=(!NUM);
 N: ^=!

2. XADJ: Πρόκειται για ένα κατηγορημα (open predicate) που το υποκείμενό του ελέγχεται από το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης και του οποίου η παρουσία δεν είναι απαραίτητη για να δημιουργηθεί μια καλοσχηματισμένη (well-formed) δομή:

(13) Ο Κώστας έφυγε *ανάβοντας* φωτιές στη Μαρία.

Στην πρόταση (13) το υποκείμενο του ρήματος είναι το ίδιο με το υποκείμενο της μετοχής ‘ανάβοντας’. Πρόκειται για μια δομή ελέγχου που απαιτεί μία λειτουργική εξίσωση, όπως φαίνεται στους παρακάτω φραστικούς κανόνες:

S --> NP: (^SUBJ) =!
VP: ^=!
VP --> V: ^=!
PartP: ! \$ (^ ADJUNCT)
(^SUBJ) = (!SUBJ).

B. DAT: Στις μη κυβερνώμενες γραμματικές συναρτήσεις έχουμε εντάξει και την γενική-δοτική¹¹ (π.χ. *μου* έβγαλε το λάδι), καθώς πρόκειται για σημασιολογική συνάρτηση (semantic function). Η γενική-δοτική (Gen-Dat) στις περιπτώσεις που έχουμε πληθυντικό αριθμό (π.χ. *μας* έβγαλε το λάδι) συναντάται σε αιτιατική πτώση (Acc-Dat). Καθώς η λειτουργία είναι ακριβώς η ίδια και δεν μας ενδιαφέρει η διαφοροποίηση στη μορφολογία, στη γραμματική μας τη συμβολίζουμε ως DAT (=Dative).

Ακολουθήσαμε την άποψη της Μαρκαντωνάτου (1994), η οποία υποστηρίζει πως η γενική-ηθική έχει δικά της ανεξάρτητα σημασιολογικά χαρακτηριστικά τα οποία είναι συμβατά με ορισμένα κατηγορήματα και ασύμβατα με άλλα. Μόνο κατηγορήματα που επιλέγουν έναν «δράστη» ως όρισμα και μόνο κατηγορήματα που δηλώνουν αποτέλεσμα ή επιλέγουν έναν στόχο ως σημασιολογικό όρισμα δέχονται γενική-ηθική: π.χ. ‘*Του έφτιαξα το καζανάκι*’ (ελεύθερη πρόταση), αλλά και ‘*της έβγαλα το λάδι*’ (ΠΛΕ). Επιπλέον, η γενική-ηθική **α)** αφορά έμψυχο και άνθρωπο: π.χ. ‘*της κατέβασε το παράθυρο*’ (ελεύθερη πρόταση), αλλά και ‘*του έκοψε τον βήχα*’ (ΠΛΕ) **β)** αναφέρεται σε κάτι συγκεκριμένο κι όχι αφηρημένο: π.χ. ‘*του έπλυνε το αμάξι*’, ‘**έπλυνε κάθε πελάτη το αμάξι*’, αλλά και ‘*του άναψε τα λαμπάκια*’, ‘**άναψε κάθε ανθρώπου τα λαμπάκια*’ και αφορά σε δομές που είναι αποδεκτές κυρίως στην καθομιλουμένη, δηλώνοντας την ύπαρξη κάποιας οικειότητας ή αποκλειστικότητας ανάμεσα στο δράστη μιας ενέργειας και στο πρόσωπο στο οποίο στοχεύουν τα αποτελέσματα αυτής της ενέργειας: π.χ. ‘*ο πρωθυπουργός έδωσε της βασίλισσας μια ανθοδέσμη*’ (ελεύθερη πρόταση), αλλά και ‘*η Μαρία έβγαλε της μητέρας της το λάδι*’ (ΠΛΕ). Προτάσεις που η δομή τους περιλαμβάνει γενική-ηθική δεν δίνουν παθητική φωνή (*του Γιάννη μαγειρεύτηκαν τα μακαρόνια). Η παρουσία της γενικής-ηθικής σε παθητικές δομές επιτρέπεται μόνο σε συνδυασμό με κλιτικό και εφόσον δεν

¹¹ Χρησιμοποιούμε αυτόν τον όρο για τη γενική-ηθική, θέλοντας να δείξουμε πως η γενική αυτή έχει απορροφήσει κάποιες λειτουργίες από τη δοτική πτώση των Αρχαίων Ελληνικών.

υπάρχουν προσαρτημένα συντακτικά ορίσματα (π.χ. *του έκοψε τα πόδια* → *του κόπηκαν τα πόδια*). Η γενική-ηθική δεν δέχεται κατηγορηματικούς προσδιορισμούς (**η μητέρα έστρωσε της Μαρίας αγουροζυπνημένης το κρεβάτι*), ενώ παράλληλα δεν εμφανίζεται ως στόχος αναφορικής αντωνυμίας, αλλά είναι δυνατό να γίνει στόχος ερωτηματικής αντωνυμίας (**η Μαρία της οποίας/που έστρωσε η μητέρα το κρεβάτι, αλλά Ποιανής έστρωσε η μητέρα το κρεβάτι;*). Εφόσον η γενική δοτική αντικαθίσταται από κλιτικό αποτελεί συντακτικό όρισμα των κατηγορημάτων κεφαλών. Ωστόσο δεν αποτελεί πάντοτε σημασιολογικό όρισμα: είναι σημασιολογικό όρισμα με τα ρήματα μεταφοράς ιδιοκτησίας, ενώ δεν είναι σημασιολογικό όρισμα με τα ρήματα δημιουργίας.

Επομένως η γενική-δοτική δεν εκφράζει μια Γραμματική Συνάρτηση (Grammatical Function) με ιδιότητες ανάλογες του αμέσου αντικειμένου ή του υποκειμένου, καθώς δεν δέχεται κατηγορηματικό προσδιορισμό, δεν είναι πιθανός στόχος αναφορικής αντωνυμίας και το σημασιολογικό όρισμα το οποίο απεικονίζει δεν μπορεί να εμφανιστεί ως το υποκείμενο παθητικών δομών. Έτσι ανήκει στις **Σημασιολογικά Περιορισμένες Γραμματικές Συναρτήσεις** (Syntactically Restricted Grammatical Functions), που έχουν καθορισμένη σημασία και δεν μπορούν να αντιστοιχηθούν με οποιοδήποτε σημασιολογικό όρισμα.

Γ. Στις μη κυβερνώμενες γραμματικές συναρτήσεις ανήκουν και **οι γραμματικοποιημένες συναρτήσεις ομιλίας (Grammaticized discourse functions): FOCUS** (Εστίαση)¹², **TOPIC** (Θεματικό κέντρο)¹³. Οι συναρτήσεις αυτές σχετίζονται με τη Λειτουργική Αβεβαιότητα (Functional Uncertainty) και με φαινόμενα εξαρτήσεων μεγάλης απόστασης (long distance dependencies), τα οποία η LFG τα διαχειρίζεται στη λειτουργική δομή (Kaplan and Zaenen, 1995).

(14) Ποιον είπες ότι έφαγαν τα φίδια;

S --> NP: (^FOCUS) =!
 (^FOCUS) = (^COMP OBJ);
 S1: ^ =!
 S1 --> V: ^ =!
 S2: (^COMP) =!
 S2 --> compl: ^ =!
 V: ^ =!
 NP: (^SUBJ) =!

¹² Είναι η γραμματική κατηγορία που καθορίζει ποιος όρος της πρότασης αποτελεί τη νέα πληροφορία και, τοποθετώντας την στην πρώτη θέση, δίδεται ο επιτονισμός και η έμφαση που της αρμόζει.

¹³ Είναι η γραμματική κατηγορία που καθορίζει ποιος όρος της πρότασης αποτελεί το θεματικό κέντρο της, δίνεται δηλαδή η έμφαση που πρέπει στον όρο που φέρει το σημασιολογικό φορτίο που μας ενδιαφέρει.

(15) Την Μαρία έφαγαν τα φίδια.

S --> NP: (^TOPIC) =!
(^TOPIC) =(^OBJ);
V: ^=!
NP: (^SUBJ) =!

2.4 Βασικά αξιώματα της LFG

Κάθε λειτουργική δομή (f-structure) πρέπει να τηρεί ρητά τα παρακάτω αξιώματα ορθού σχηματισμού των προτάσεων:

1. **Λεξική Ακεραιότητα (Lexical Integrity):** Κανένας συντακτικός κανόνας δεν μπορεί να αναφερθεί σε στοιχεία μορφολογικής δομής. Έτσι το λεξικό όπου βρίσκονται οι λέξεις είναι ξεχωριστό από τη σύνταξη, εφόσον κανένας συντακτικός κανόνας δεν επηρεάζει το περιεχόμενο του λεξικού (Simpson, 1983). Οι λέξεις χτίζονται με διαφορετικά στοιχεία και συντάσσονται με διαφορετικές αρχές από ό,τι οι συντακτικές δομές (Bresnan and Mchombo, 1995).

2. **Μοναδικότητα (Consistency):** Σε μία λειτουργική δομή (f-structure) ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό (attribute) μπορεί να έχει μία και μόνο μία τιμή (value). Για παράδειγμα, δεν μπορούμε για το λήμμα 'πόδι' να έχουμε την εξίσωση (^NUM) = sg, pl και να δώσουμε δύο τιμές στο χαρακτηριστικό 'NUM', καθώς η λειτουργική δομή αποτελεί μια συνάρτηση.

3. **Πληρότητα (Completeness):** Μια λειτουργική δομή (f-structure) είναι τοπικά πλήρης, εάν και μόνο αν περιέχει όλες τις κυβερνούμενες γραμματικές συναρτήσεις τις οποίες κυβερνά το κατηγορήμά της. Μία λειτουργική δομή είναι πλήρης, εάν και μόνο εάν όλες οι επιμέρους λειτουργικές δομές είναι τοπικά πλήρεις. Για παράδειγμα, αν έχουμε το λήμμα «πίνω» με PRED 'πίνω<SUBJ, OBJ>' και επιθυμούμε να αναλύσουμε συντακτικά την πρόταση «Η Μαρία ήπιε», τότε δε θα ικανοποιούνταν το αξίωμα της πληρότητας, καθώς το «πίνω» ζητάει ένα OBJ, το οποίο δε δίνεται από την πρόταση μας και η θέση στην λειτουργική δομή θα είναι κενή.

4. **Συνεκτικότητα (Coherence):** Μια λειτουργική δομή (f-structure) είναι τοπικά συνεκτική εάν και μόνο εάν όλες οι κυβερνώμενες συναρτήσεις τις οποίες περιέχει κυβερνώνται από ένα τοπικό κατηγορήμα. Μία λειτουργική δομή είναι συνεκτική, εάν και μόνο εάν όλες οι επιμέρους λειτουργικές δομές είναι τοπικά συνεκτικές. Αν, για παράδειγμα, έχουμε την πρόταση 'η Μαρία ήπιε το αμίλητο νερό' και το λήμμα 'πίνω' καταχωριστεί στο λεξικό με PRED 'πίνω<SUBJ>', τότε δεν μπορεί να ικανοποιηθεί το αξίωμα της συνεκτικότητας, καθώς το αντικείμενο της πρότασης (=το αμίλητο νερό), δεν μπορεί να δηλωθεί στη λειτουργική δομή, εφόσον το κατηγορήμα του ρήματος δέχεται μόνο υποκείμενο.

3. Ρηματικές Πολυλεκτικές Εκφράσεις

3.1 Γενικά

Οι πολυλεκτικές εκφράσεις διακρίνονται βάσει μορφοσυντακτικών κριτηρίων και σε **ονοματικές και ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις**. Οι ονοματικές είναι εκείνες που ανεξάρτητα από το ποια μέρη του λόγου τις απαρτίζουν, συμπεριφέρονται ως ουσιαστικά, ενώ οι ρηματικές είναι αντίστοιχα αυτές που συμπεριφέρονται ως ρήματα.

Στην παρούσα εργασία ασχοληθήκαμε με τη μελέτη των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων. Δημιουργήσαμε ένα σώμα (corpus) 2569 ΠΛΕ στο οποίο έχουμε συμπεριλάβει τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις σαράντα ενός (41) ρημάτων (*ανεβαίνω, ανακατεύω, αξίζω, αρπάζω, αφήνω, βαδίζω, βάζω, βαράω, βγάζω, βγαίνω, βλέπω, γλιτώνω, δίνω, έχω, ζυγίζω, ζω, καθίζω-κάθομαι, κάνω, καταπίνω, κατεβάζω, κατεβαίνω, κόβω, κρατάω, κτυπώ-χτυπώ, λέω, μένω, μιλάω, μπαίνω, παίρνω, πατάω, περνάω, πετάω, πέφτω, πιάνω, πίνω, ρίχνω, τραβάω, τρώω, φέρνω, φθάνω, χάνω*) έχοντας ως βασικό κριτήριο τη **λεξική παγίωση**, δηλαδή την λεξικά αμετάβλητη σχέση μεταξύ ρήματος και ορισμάτων, ανεξαρτήτως της σημασιολογικής αδιαφάνειας ή διαφάνειας. Ως κριτήριο για τον εντοπισμό τους χρησιμοποιήσαμε κυρίως τη μη παραγωγικότητα στην κατανομή των ορισμάτων, τη συχνότητα εμφάνισης μιας φράσης και την αποτύπωσή της στη μνήμη. Εστιάσαμε στα λεκτικά σχήματα στα οποία το ρήμα ακολουθείται από ένα τουλάχιστον παγιωμένο συμπλήρωμα. Ασχοληθήκαμε κυρίως με συνήθεις ρηματικές συνάψεις (π.χ. δίνω το όνομά μου), ρηματικές περιφράσεις με απολεξικοποιημένα¹⁴ ρήματα (π.χ. δίνω απάντηση = απαντώ), με στερεότυπες ρηματικές περιφράσεις (π.χ. δίνω τα χέρια = συμφιλιώνομαι) (Κλαίρης και Μπαμπινιώτης, 2005: 720) και με ρηματοεπιρρηματικές περιφράσεις (ρήμα + προθετική φράση ή ρήμα + επίρρημα), π.χ. έμεινε στο ράφι, του τα έκανε λιανά. Τέλος, τα δεδομένα μας τα αντλήσαμε από τον Εθνικό Θησαυρό Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ), το ηλεκτρονικό Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Ιδρυμα Μ. Τριανταφυλλίδη) και το διαδίκτυο. Ως οδηγό στην ανεύρεση των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων χρησιμοποιήσαμε τους συντακτικούς πίνακες παγιωμένων εκφράσεων της Διδακτορικής Διατριβής της Α. Φωτοπούλου (*Tables syntaxiques des phrases à complements figés*, 1993).

¹⁴ Στην περίπτωση των απολεξικοποιημένων ρημάτων το νοηματικό βάρος μεταφέρεται από το ρήμα στο συμπλήρωμα και το ρήμα χρησιμοποιείται για τις γραμματικές πληροφορίες: χρόνο, πρόσωπο, ποιόν ενεργείας και τροπικότητα. Έχουμε, επομένως, «ξεθώριασμα» της λεξικής σημασίας του ενός από τα συστατικά της φράσης, το οποίο αποκτά περισσότερο γραμματική λειτουργία (Μότσιου, 1987: 248). Οι ρηματικές περιφράσεις με απολεξικοποιημένα ρήματα εμφανίζουν κάποιο βαθμό παγίωσης: *του έκανε εντύπωση, κάνει πίσω, βάζει μπρος* (Κλαίρης & Μπαμπινιώτης, 2005: 721). Μάλιστα οι Διακογιώργη και Φωτοπούλου (2002: 181) αναφέρουν ότι πολλοί μελετητές τις προτάσεις με τα *κάνω, έχω, είμαι*, τις αναλύουν ως «διαφανείς» (non opaques) στερεότυπες ή ως «ημι-στερεότυπες» (sémi-figées).

3.2 Συντακτικές Δομές Ρηματικών Πολυλεκτικών Εκφράσεων

3.2.1 Γενικά

Στην προσπάθειά μας να υλοποιήσουμε μια υπολογιστική γραμματική πολυλεκτικών εκφράσεων, με την οποία θα μπορέσουμε να επιτύχουμε τη συντακτική ανάλυσή τους με δέντρα φραστικής δομής (c-structure), αλλά και με λειτουργικές δομές (f-structure), μελετήσαμε τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις **σε συντακτικό επίπεδο γλωσσολογικής ανάλυσης**, πέραν του σημασιολογικού επιπέδου.

Για τη μελέτη μας κινηθήκαμε σε δύο επίπεδα:

α. Το πρώτο επίπεδο αφορά στην καθαρά περιγραφική προσέγγιση των συντακτικών δομών των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων. Στο επίπεδο αυτό είχαμε ως αφόρμηση την ταξινόμηση που εφαρμόζει στις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις η Α. Φωτοπούλου (1993), διακρίνοντάς τες σε δεκατρείς (13) κατηγορίες. Η ταξινόμηση αυτή μας βοήθησε να μελετήσουμε συστατικό προς συστατικό ένα μεγάλο μέρος των συντακτικών δομών των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων και, κατά συνέπεια, να εντοπίσουμε και να σχολιάσουμε τα γλωσσολογικά ζητήματα που σχετίζονται με αυτές. Ωστόσο, η κατά Φωτοπούλου (1993) ταξινόμηση δεν καλύπτει πλήρως την περιγραφή των προτασιακών συμπληρωμάτων (ελεύθερων, παγιωμένων ή ημι-παγιωμένων) που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα πολλών ρηματικών ΠΛΕ και των φαινομένων που συνδέονται με αυτά και που αποτελούν χαρακτηριστικές ιδιότητες των δομών όπως, για παράδειγμα, ο έλεγχος που ασκεί το υποκείμενο της κύριας πρότασης σε περιπτώσεις προτασιακών συμπληρωμάτων, π.χ. *έκανα j μαύρα μάτια να σε δω j*, όπου το υποκείμενο του ρήματος ‘κάνω’ αναγκαστικά ταυτίζεται (ελέγχει) με αυτό του ρήματος ‘βλέπω’. Τα φαινόμενα αυτά μας ώθησαν στον εμπλουτισμό κάθε κατηγορίας όπως περιγράφεται στη συνέχεια. Υλοποιήσαμε την περιγραφή που αναπτύξαμε με την τυπική γλώσσα της Λεξικής Λειτουργικής Γραμματικής, η οποία συνδυάζει την εκφραστικότητα μιας συμφραστικώς ανεξάρτητης γλώσσας με αυτήν των δομών χαρακτηριστικών-τιμών και της ενοποίησης. Εν κατακλείδι, αναπτύξαμε μία νέα ταξινόμηση για τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις, στοχεύοντας στην όσο το δυνατό πλήρη κάλυψη όλων των γλωσσικών φαινομένων που ανακύπτουν σε δομικό επίπεδο. Η κατηγοριοποίηση που προτείνουμε συνίσταται από μικρότερο αριθμό κατηγοριών, παρέχει μια απλή, λογικοφανή και ολοκληρωμένη εικόνα των συντακτικών δομών των ρηματικών ΠΛΕ και δεν εξαρτάται από συγκεκριμένες γραμματικές θεωρίες ή συγκεκριμένους φορμαλισμούς.

β. Το δεύτερο επίπεδο αφορά στην υπολογιστική προσέγγιση των συντακτικών δομών των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων. Στο επίπεδο αυτό προσπαθήσαμε, δηλαδή, να διαχειριστούμε με τέτοιο τρόπο τις ΠΛΕ, ώστε να είναι δυνατή η συντακτική τους ανάλυση υπολογιστικά. Αυτή τη φορά είχαμε ως γνώμονά μας την ταξινόμηση των ΠΛΕ σε παγιωμένες (fixed), ημιπαγιωμένες (semi-fixed) και συντακτικά εύκαμπτες ΠΛΕ (syntactically flexible expressions), (Sag et al, 2001; βλ. § 1.7 της παρούσας εργασίας, σελ. 39-42), διότι η κατηγοριοποίηση αυτή παρείχε μεγαλύτερη ευελιξία στην ανάπτυξη συγκεκριμένης μεθοδολογίας για τη διαχείριση των σταθερών (παγιωμένων και ημιπαγιωμένων) αλλά και των ελεύθερων τμημάτων μιας πολυλεκτικής έκφρασης. Από τη συντακτική ανάλυση των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων ανέκυψαν φαινόμενα, η αντιμετώπιση των οποίων απαιτούσε αλλαγή των γραμματικών κανόνων. Στο σημείο αυτό προτιμήσαμε να εκμεταλλευτούμε τη δυνατότητα που παρέχει η Λεξική Λειτουργική Γραμματική για παρέμβαση σε επίπεδο λεξικού και αναπτύξαμε ένα ειδικό λεξικό για τις παγιωμένες και ημιπαγιωμένες εκφράσεις, παρέχοντας έτσι όλες τις λεξικές πληροφορίες που έχουν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των γλωσσολογικών φαινομένων αλλά και περιορίζοντας ταυτόχρονα την αμφισημία που θα προέκυπτε από τις αλλαγές στους γραμματικούς κανόνες. Τέλος, βάσει των στοιχείων που προέκυψαν από τη συντακτική ανάλυση, υλοποιήσαμε έναν συγκεντρωτικό πίνακα αναπαράστασης των συντακτικών δομών των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων, ακολουθώντας το γραμματικό φορμαλισμό της LFG.

Παρακάτω περιγράφονται οι συντακτικές δομές των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων ανά κατηγορία. Κάθε κατηγορία περιλαμβάνει επιμέρους κατηγορίες οι οποίες αναπτύσσονται σε δύο μέρη:

α. Στο πρώτο μέρος (Α) δίνεται μια γενική περιγραφή των συντακτικών δομών των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων κάθε κατηγορίας

β. Στο δεύτερο μέρος (Β) ακολουθεί διεξοδική μελέτη των συστατικών κάθε συντακτικής δομής και παρουσιάζεται η μέθοδος υπολογιστικής αντιμετώπισής τους με παράθεση παραδειγμάτων και ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής. Οι κανόνες φραστικής δομής αλλά και οι λεξικές καταχωρίσεις που παρατίθενται ως παραδείγματα αναπτύσσονται βάσει του φορμαλισμού της Λεξικής Λειτουργικής Γραμματικής, το θεωρητικό πλαίσιο της οποίας έχει παρουσιαστεί στο Κεφάλαιο 2 της παρούσας εργασίας. Για την κατανόηση όμως των γραφομένων παραθέτουμε παρακάτω δύο πίνακες (Πίνακες 1α, 1β) αποκωδικοποίησης των συμβόλων που χρησιμοποιούνται.

Ο πρώτος πίνακας (Πίνακας 1α) περιλαμβάνει σύμβολα¹⁵ που χρησιμοποιούνται για τη γενική περιγραφή των συντακτικών δομών των ΠΛΕ, συνοδευόμενα από τη σημασία τους:

Φραστικές κατηγορίες (XPs)	Γραμματικές Κατηγορίες
Ελεύθερες (Free XPs)	Lexical Categories
N_0 = Υποκείμενο του ρήματος που είναι ελεύθερο	Adj = επίθετο
N_1 = 1 ^ο ελεύθερο ονοματικό συμπλήρωμα του ρήματος	Adv = επίρρημα
N_2 = 2 ^ο ελεύθερο ονοματικό συμπλήρωμα του ρήματος	Conj = σύνδεσμος
N_3 = 3 ^ο ελεύθερο ονοματικό συμπλήρωμα του ρήματος	Det0 = μηδενικό άρθρο
Παγιωμένες (Fixed XPs)	DetF(rozen) = οριστικό ή αόριστο άρθρο (στερεότυπο)
C_0 = Υποκείμενο του ρήματος που είναι παγιωμένο	Loc = συμπλήρωμα (complement) που δηλώνει τόπο
C_1 = 1 ^ο παγιωμένο ονοματικό συμπλήρωμα του ρήματος	N = όνομα Num = αριθμητικό
C_2 = 2 ^ο παγιωμένο ονοματικό συμπλήρωμα του ρήματος	Nhum = ένα όνομα που αναφέρεται σε πρόσωπο (έμψυχο)
C_3 = 3 ^ο παγιωμένο ονοματικό συμπλήρωμα του ρήματος	N-hum = ένα όνομα που δεν αναφέρεται σε πρόσωπο (άψυχο)
	Npc = ένα όνομα που αναφέρεται σε μέρος του σώματος
	Npr = κύριο όνομα
	Prep ή P = πρόθεση
	Poss = κτητική αντωνυμία
	Poss⁰ = κτητική αντωνυμία που αναφέρεται στο Υποκείμενο του ρήματος (συναναφορική κτητική αντωνυμία)
	Pvp : αδύνατος τύπος αντωνυμίας ακριβώς πριν από το ρήμα
	Pron : αντωνυμία
	V = ρήμα
	Vcop = συνδετικό ρήμα
	Vmt = ρήμα κίνησης
	Vcmt = ρήμα που δηλώνει την αιτία της κίνησης

Πίνακας 1α. Σύμβολα που χρησιμοποιούνται στην περιγραφή των συντακτικών δομών των ΠΛΕ. Το σύμβολο **G** αναφέρεται στην ελληνική γλώσσα (Greek).

¹⁵ Ο συμβολισμός ανήκει επί το πλείστον στην Α. Φωτοπούλου (Fotopoulou, Aggeliki. 1993. *Une Classification des Phrases a Complements Figes en Grec Moderne*. Doctoral Thesis, Universite Paris VIII).

Ο δεύτερος πίνακας (Πίνακας 1β) περιλαμβάνει τα σύμβολα που χρησιμοποιούνται στο φορμαλισμό της Λεξικής Λειτουργικής Γραμματικής βάσει του οποίου αναπτύξαμε τους γραμματικούς κανόνες και το λεξικό των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων:

Γραμματικές Συναρτήσεις (Grammatical Functions)	
SUBJ(ect)	Υποκείμενο του ρήματος
OBJ(ect)	Αντικείμενο του ρήματος
OBJ(ect)2	Έμμεσο Αντικείμενο του ρήματος
OBL(ique)_θ	Πλάγιο όρισμα
COMP(lement)	Κορεσμένο προτασιακό συμπλήρωμα
XCOMP(lement)	Ακόρεστο προτασιακό συμπλήρωμα
PCOMP(lement)	Προθετικό συμπλήρωμα
XCOMP-PRED	Συμπλήρωμα συνδετικού ρήματος (Κατηγορούμενο)
POSS(essive)	Συμπλήρωμα σε γενική πτώση (γενική προσδιοριστική)
ADJ(unct)	Προσδιορισμοί (επίθετα, επιρρήματα, πλάγιες πτώσεις, προθετικά σύνολα)
XADJ(unct)	Προσδιορισμοί που υφίστανται έλεγχο από το ρήμα της πρότασης (π.χ. επιθετική μετοχή)
DAT(ive)	Γενική-Δοτική
FOCUS	Εστίαση
TOPIC	Θεματικό Κέντρο
Φραστικές Κατηγορίες (Phrasal Categories)	
NP	Ονοματική Φράση
VP	Ρηματική Φράση
AP	Επιθετική Φράση
PP	Προθετική Φράση
ADVP	Επιρρηματική Φράση
Σύμβολα ΛΛΕ (LFG Symbols)	
↑ ^	Μεταμεταβλητή (metavariable) σε έναν μην τερματικό κόμβο που αναφέρεται στη μητέρα δομή
↓ !	Μεταμεταβλητή (metavariable) στον ίδιο τον μη τερματικό κόμβο
=	Δήλωση ισότητας ή ενοποίησης
= _c	Περιορισμός σε τιμή χαρακτηριστικού (feature)
€ \$	Μέλος ενός συνόλου
	Διάζευξη
{ } ()	Περιορισμοί προαιρετικότητας

Πίνακας 1β. Πίνακας αποκωδικοποίησης συμβόλων που χρησιμοποιούνται στην LFG στα πλαίσια ανάπτυξης φραστικών κανόνων και λεξιλογικών καταχωρίσεων.

3.2.2 Μελέτη των συντακτικών δομών των ρηματικών ΠΛΕ

Στην προσπάθειά μας να περιγράψουμε όσο το δυνατόν πιο διεξοδικά τις συντακτικές δομές των ρηματικών ΠΛΕ, ταξινομήσαμε τις ρηματικές ΠΛΕ σε πέντε (05) βασικές κατηγορίες, εστιάζοντας στο ρήμα και τα συμπληρώματά του¹⁶:

- 1) **Ρήμα + ένα παγιωμένο φραστικό σύνολο**
- 2) **Ρήμα + ένα φραστικό σύνολο με παγιωμένη την κεφαλή του**
- 3) **Ρήμα + δύο παγιωμένα φραστικά σύνολα**
- 4) **Ρήμα + ένα παγιωμένο φραστικό σύνολο + ένα ελεύθερο φραστικό σύνολο**
- 5) **Ρήμα + τρία φραστικά σύνολα (τουλάχιστον το ένα παγιωμένο).**

3.2.2.1 Πρώτη Κατηγορία

Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες **το ρήμα συνεμφανίζεται με ένα παγιωμένο φραστικό σύνολο**. Συγκεκριμένα στην κατηγορία αυτή συναντάμε τις παρακάτω υπο-κατηγορίες:

I. Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το ρήμα συνεμφανίζεται με μία παγιωμένη άναρθρη ονοματική φράση (GCDET0¹⁷): N₀ (ή C₀) V C₁

I.A. Περιγραφή των συντακτικών δομών:

1. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος **(V)** συνεμφανίζεται με μία παγιωμένη ονοματική φράση **(C₁)**. Η ονοματική φράση (NP) που λειτουργεί ως συμπλήρωμα του ρήματος περιλαμβάνει έναν ή περισσότερους ονοματικούς τύπους (όνομα ή κλιτικό) **οι οποίοι δεν συνοδεύονται από οριστικό άρθρο (DET0)**, π.χ. παίρνω πόδι. Το συμπλήρωμα του ρήματος, όταν έχει τη λειτουργική θέση του αντικειμένου (OBJ), βρίσκεται συνήθως σε πτώση αιτιατική και σπανιότερα σε πτώση γενική, όταν λειτουργεί ως κατηγορούμενο στο υποκείμενο του ρήματος βρίσκεται σε πτώση ονομαστική, ενώ παράλληλα μπορεί να ισοδυναμεί και με μία δευτερεύουσα πρόταση χωρίς άρθρο (βλ. 3.2.2.1, I.B. § α, β, γ, δ). **Η σχέση μεταξύ ρήματος και συμπληρώματός του είναι παγιωμένη.**

¹⁶ Στη μελέτη μας αν και γίνεται τακτική αναφορά στο Υποκείμενο των Ρηματικών ΠΛΕ, ωστόσο δεν έχουμε εστιάσει σε αυτό.

¹⁷ Η κατηγορία αυτή σχετίζεται με την κατηγορία GCDET0 της Αγγ. Φωτοπούλου (1993).

Έχει μάλιστα διαπιστωθεί ότι η απουσία του οριστικού άρθρου στο συμπλήρωμα του ρήματος, π.χ. *ανοίγει πληγές, πήρε πόδι*, δείχνει ίσως ένα μεγαλύτερο βαθμό λεξικοποίησης και συχνά αποτελεί το μόνο διαφοροποιητικό στοιχείο ως προς τη μορφή από τις ελεύθερες ακολουθίες, π.χ. *παίρνει πόδι* (=φεύγει διωγμένος) αλλά *παίρνει το πόδι του* (από κάπου), *παίρνει θέση* (απέναντι σ' ένα θέμα) αλλά *παίρνει τη θέση* (κάποιου, δηλ. την καταλαμβάνει), *βάζει χέρι* (=χειρονομεί άσεμνα, ιδιοποιείται) αλλά *βάζει το χέρι* (στην τσάντα) (Νάκας, 1988: 364) και ακόμη *ανοίγει πληγές*, σε αντιδιαστολή προς την ελεύθερη ακολουθία *ο γιατρός άνοιξε τις πληγές για να τις καθαρίσει και δεν έκλεισε μάτι* (=ξαγρύπνησε), σε αντιδιαστολή προς την ελεύθερη ακολουθία *δεν έκλεισε το μάτι έγκαιρα και μπήκε ένα σκουπιδάκι* (Χιώτη 2010: 81).

2. Υπάρχουν περιπτώσεις που μπορεί το συμπλήρωμα του ρήματος άλλοτε να συνοδεύεται κι άλλοτε να μην συνοδεύεται από άρθρο, π.χ. *μένω μισός/ο μισός*, *τραβάω κόσμο/τον κόσμο*, *τρώω πακέτο/το πακέτο*, *τρώω χυλόπιτα/ τη χυλόπιτα*, *χάνω τάξη/την τάξη*. Όταν συνοδεύεται από άρθρο, εντάσσεται στην επόμενη κατηγορία (πρβ. 3.2.2.1, II.A. §3).

3. Οι πολυλεκτικές φράσεις σ' αυτήν την κατηγορία απαντώνται συνήθως σε ρήματα μεταβατικά ενεργητικής φωνής. Λιγосτές είναι οι περιπτώσεις στις οποίες υφίσταται η μετατροπή τους σε παθητική φωνή, χωρίς να αλλάξει η σημασία της φράσης (π.χ. η παρέμβαση της Μαρίας *δημιούργησε προηγούμενο* → *Δημιουργήθηκε προηγούμενο* από την παρέμβαση της Μαρίας, βλ. 3.2.2.1, I.B. § ε). Στο σύνολο των εκφράσεων που μελετήθηκαν εντοπίσαμε και κάποιες περιπτώσεις στις οποίες το μεταβατικό ρήμα ενεργητικής διάθεσης μετατρέπεται σε αμετάβατο παθητικής διάθεσης χωρίς αλλαγή φωνής (βλ. ζεύγη μεταρρηματικών παραγώγων)¹⁸: π.χ. *‘Η Μαρία έβγαλε βρώμα* → *Βρώμα βγήκε από τη Μαρία*. Στα ρηματικά ζεύγη ο μετέχων που δηλώνεται από το υποκείμενο του αρχικού ρήματος (βγαίνω) δηλώνεται από το αντικείμενο του παράγωγου ρήματος (βγάζω).

Ωστόσο επειδή, όπως προαναφέρθηκε, οι πολυλεκτικές εκφράσεις είναι στερεότυπες, είναι αναμενόμενο η χρήση τους να είθισται σε μία μόνο από τις δύο φωνές. Έτσι έχουμε: Ο εισαγγελέας θα πάρει κεφάλια αύριο <θα επιβάλλει κυρώσεις> → ?Θα παρθούν κεφάλια αύριο από τον εισαγγελέα.

4. Το συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να αναφέρεται σε άψυχο (N-hum) ή, με μικρότερη συχνότητα, σε έμψυχο (Nhum). Στη δεύτερη περίπτωση έχουμε συνήθως αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας, οπότε το συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να είναι και ελεύθερο, με την προϋπόθεση όμως ότι **δημιουργείται μια παγιωμένη σχέση μεταξύ του ρήματος και του**

¹⁸ Σύμφωνα με τους Κλαίρη-Μπαμπινιώτη (Γραμματική της Νέας Ελληνικής (2005), σελ. 675) ορισμένα ζεύγη μεταρρηματικών παραγώγων χρησιμοποιούνται για τη δήλωση της ίδιας δράσης ή κατάστασης από διαφορετική προοπτική: Οι τιμές ανέβηκαν (ανεβαίνω). Η κυβέρνηση ανέβασε τις τιμές (ανεβάζω).

συμπληρώματος: τρώω **πόρτα** (N-hum), **σε** πιάνω (Nhum) <καταλαβαίνω τι μου λες>, **με** (Nhum) έκοψε η **λórdα**, **του** (Nhum) κόβει.

5. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων – αν δεν έχουμε απρόσωπη έκφραση – μπορεί να αναφέρεται σε έμψυχο (Nhum) ή σε άψυχο (N-hum): **Η Μαρία** τρώει κουτόχορτο, **Το μαγαζί** βάρεσε διάλυση/φαλιμέντο/κανόνι. Επίσης, μπορεί να είναι παγιωμένο (**C₀**) ή ελεύθερο (**N₀**): Με έκοψε **η λórdα** (**C₀**) – Πήρε πόδι **ο Κώστας** (**N₀**).

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

N₀ (ή C₀) V C₁
--

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ορθές ή ισοδύναμες:

Ο Κώστας πήρε πόδι (**N₀ V C₁**)

Πόδι πήρε ο Κώστας (**C₁ V N₀**)

Πήρε πόδι ο Κώστας (**V C₁ N₀**)

Πήρε ο Κώστας πόδι (**V N₀ C₁**)

Αλλά και:

?Πόδι ο Κώστας πήρε (**C₁ N₀ V**)

?Ο Κώστας πόδι πήρε (**N₀ C₁ V**).

I.B. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων (§ α, β, γ, δ, ε) και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

α. Το συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να αποτελείται από ένα όνομα (ουσιαστικό, επίθετο, αντωνυμία κτλ): παίρνω **πόδι** (ουσιαστικό), μένω **ρέστος** (επίθετο σε θέση κατηγορουμένου), πάρε **πέντε** (αριθμητικό), κόψε **κάτι** (αντωνυμία), δεν λέει **πολλά** (π.χ. *το φουστάνι που αγόρασε δεν έλεγε πολλά*), βάζω **πρώτη** (επίθετο με θέση αντικειμένου). Το όνομα αυτό μπορεί να συνοδεύεται από έναν ομοιόπρωτο ονοματικό προσδιορισμό που μπορεί να είναι επίθετο, αριθμητικό ή αντωνυμικό επίθετο, αντωνυμία ή ακόμη και αόριστο άρθρο (του οποίου η παρουσία είναι ελεύθερη ή παγιωμένη): κάνω **χρυσές** δουλειές, πάτησε **κάτι** φωνές, δεν αξίζει ούτε **(μια)** δεκάρα. Ο ονοματικός προσδιορισμός μπορεί να προηγείται (επιθετικός

προσδιορισμός): η Μαρία έχει **μεγάλη γλώσσα** ή να έπεται του ουσιαστικού (κατηγορηματικός προσδιορισμός): τρώω **αέρα κοπανιστό**.

Σε αυτή την περίπτωση ακολουθούμε τις παρακάτω μεθόδους υπολογιστικής προσέγγισης των ΠΛΕ:

- Όταν η πολυλεκτική έκφραση συνίσταται από λεκτικά συστατικά που δεν παρουσιάζουν καμία μορφολογική αλλαγή και δεν μπορεί να παρεμβληθεί τίποτα μεταξύ τους, ανήκει δηλαδή στις **παγιωμένες ή σταθερές εκφράσεις** (fixed expressions), τότε την εκλαμβάνουμε ως μία λέξη με κάτω παύλες μεταξύ των συστατικών της (*Word_With_Spaces*, *Sag et al*, 2001). Για παράδειγμα:

- **πάρε_πέντε, κόψε_κάτι (Fixed Verb).**

VP → V
↑ = ↓
πάρε_πέντε
κόψε_κάτι

- Όταν η πολυλεκτική έκφραση ανήκει στις **συντακτικά εύκαμπτες εκφράσεις** (syntactically flexible expressions) εκλαμβάνουμε ως μία λέξη το τμήμα της έκφρασης το οποίο είναι υψηλής παγίωσης. Αυτό το τμήμα είναι πάντοτε το συμπλήρωμα του ρήματος και το περιγράφουμε εξαντλητικά στο λεξικό (δηλαδή, δίνουμε το αναγκαίο πλήθος περιορισμών). Το ρήμα κλίνεται πλήρως και, εάν δεν είναι απρόσωπο, παίρνει ελεύθερο ή (σπανιότερα παγιωμένο) υποκείμενο. Επιπλέον, είναι δυνατόν να μπει μία άλλη λέξη μεταξύ του ρήματος και του υψηλής παγίωσης τμήματος της ΠΛΕ: 'Είδαμε θεού πρόσωπο', αλλά και 'Είδαμε επιτέλους θεού πρόσωπο'.

Παραδείγματα:

- Ο Κώστας **πήρε** √ **πόδι**¹⁹ (**FreeSubj-V-Obj**).
- Τρώω √ **αέρα_κοπανιστό**. Είδαμε √ **θεού_πρόσωπο**. Η Μαρία **έχει** √ **μεγάλη_γλώσσα/μακριά_γλώσσα**. Το αυτοκίνητο **δεν_αξίζει** √ **ούτε_μια_δεκάρα_τσακιστή** (**FreeSubj-V-FixedObj**).

S → NP VP
↑ SUBJ = ↓ ↑ = ↓
VP → V NP
↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
(↓ case)=acc

¹⁹ √: Με το σύμβολο αυτό δηλώνουμε τη δυνατότητα αντιστροφής των όρων μιας έκφρασης ή παρεμβολής εξωτερικών στοιχείων μεταξύ κάποιων όρων.

$$\text{NP} \rightarrow \text{N}$$

$$\uparrow = \downarrow$$

Στην πρόταση: «**Ο Κώστας πήρε πόδι**» η εγγραφή στο λεξικό για τον ρηματικό τύπο είναι:
 'ΠΑΙΡΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'
 (^OBJ PRED) =c 'ΠΟΔΙ'
 (^IDIOM)=εκδιώχνομαι.

Στην πολυλεκτική έκφραση: «**Τρώω αέρα_κοπανιστό**» η εγγραφή στο λεξικό έχει ως εξής:
 'ΤΡΩΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'
 (^OBJ PRED)=c 'ΑΕΡΑ_ΚΟΠΑΝΙΣΤΟ'
 (^IDIOM)= δεν έχω χρήματα.

- Ρίχνει √ καρεκλοπόδαρα. Ρίχνει √ καλαπόδια (ImpersonalV-Obj).
- Ρίχνει √ τουλούμια νερό (ImpersonalV-FixedObj).

$$\begin{array}{ccc} \text{VP} & \rightarrow & \text{V} \quad \text{NP} \\ & \uparrow = \downarrow & \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \\ & & (\downarrow \text{case}) = \text{acc} \end{array}$$
$$\text{NP} \rightarrow \text{N}$$

$$\uparrow = \downarrow$$

'PIXNEI < (^OBJ) > (^SUBJ) '
 { (^OBJ PRED) =c 'ΚΑΡΕΚΛΟΠΟΔΑΡΑ' |
 (^OBJ PRED) =c 'ΚΑΛΑΠΟΔΙΑ' |
 (^OBJ PRED) =c 'ΤΟΥΛΟΥΜΙΑ_ΝΕΡΟ'}
 (^IDIOM)= βρέχει ραγδαία.

- Ο Κώστας βγήκε √ ασπροπρόσωπος. Ο Κώστας έμεινε √ ρέστος. Το ψέμα πέφτει √ βροχή (σαν βροχή)²⁰. Ο Κώστας έμεινε √ μπουκάλα. Ο Κώστας έμεινε √ στήλη_άλατος (FreeSubj-Vcop-Compl).

$$\begin{array}{lcl}
 S \rightarrow & NP & VP \\
 & \uparrow \text{SUBJ} = \downarrow & \uparrow = \downarrow \\
 VP \rightarrow & V & AP \\
 & \uparrow = \downarrow & (\uparrow \text{XCOMP-PRED}) = \downarrow \\
 & & (\uparrow \text{SUBJ CASE}) = (\uparrow \text{XCOMP-PRED CASE}) \\
 & & (\uparrow \text{SUBJ NUM}) = (\uparrow \text{XCOMP-PRED NUM}) \\
 & & (\uparrow \text{SUBJ GEND}) = (\uparrow \text{XCOMP-PRED GEND})
 \end{array}$$

VP → V
 ↑ = ↓
 AP → Adj
 ↑ = ↓
 NP → N
 ↑ = ↓

²⁰ Στην πρόταση «το ψέμα πέφτει βροχή», η λέξη «βροχή», μπορεί να εκληφθεί και ως επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου, οπότε μπορεί να θεωρηθεί και *Oblique*, εφόσον διαθέτει επιρρηματική λειτουργία. Άλλωστε το ρήμα ‘πέφτω’ μπορεί και στις ελεύθερες προτάσεις να δεχτεί έναν επιρρηματικό προσδιορισμό: ‘πέφτω κάτω’ κτλ.

Για παράδειγμα, στην πρόταση: «**Ο Κώστας βγήκε ασπροπρόσωπος**» η εγγραφή στο λεξικό για το ρηματικό τύπο και το επίθετο έχει ως εξής:

'ΒΓΑΙΝΩ < (^SUBJ) (^XCOMP-PRED)>'
 (^SUBJ) = (^XCOMP-PRED SUBJ)
 (^XCOMP-PRED PRED) =c 'ΑΣΠΡΟΠΡΟΣΩΠΟΣ'
 (^IDIOM)=περνώ_με_επιτυχία_από_κάποια_δοκιμασία.
 'ΑΣΠΡΟΠΡΟΣΩΠΟΣ < (^SUBJ) >'.

Επίσης, στην πρόταση: «**Ο Κώστας έμεινε στήλη_άλατος**» η εγγραφή στο λεξικό για τον ρηματικό τύπο και για την παγιωμένη ονοματική πολυλεκτική έκφραση έχει ως εξής:

'ΜΕΝΩ < (^SUBJ) (^XCOMP-PRED) >'
 (^SUBJ) = (^XCOMP-PRED SUBJ)
 (^XCOMP-PRED PRED) =c 'ΣΤΗΛΗ_ΑΛΑΤΟΣ'
 (^IDIOM) = εκπλήσσομαι.
 'ΣΤΗΛΗ_ΑΛΑΤΟΣ < (^SUBJ) >'.

β. Στο συμπλήρωμα του ρήματος παρατηρείται συχνά παρατακτική σύνδεση (conjunction): **τρώω ψωμί και ελιές, τρώω φούμο και κατράμι, φάγαμε ψωμί κι αλάτι μαζί**. Σε αυτές τις περιπτώσεις τους δύο όρους της σύνδεσης (C1 Conj C1) τους εκλαμβάνουμε ως μία λέξη, εφόσον αποτελούν ονοματική πολυλεκτική έκφραση, ενώ ταυτόχρονα τους δεσμεύουμε²¹ στο λεξικό ως συμπλήρωμα του ρήματος.

- Έβαλε √ λυτούς_και_δεμένους (SubjPro-V-FixedObj).

VP → V NP
 ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
 NP → N
 ↑ = ↓

'ΒΑΖΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'
 (^OBJ PRED) =c 'ΑΥΤΟΥΣ_ΚΑΙ_ΔΕΜΕΝΟΥΣ'
 (^IDIOM)= ψάχνω_εξονυχιστικά.

- Ο Κώστας έφτασε √ τελευταίος_και_καταϊδρωμένος. Ο Κώστας έμεινε √ ταπί_και_ψύχραιμος (FreeSubj-Vcop-Compl).

VP → V AP
 ↑ = ↓ ↑ XCOMP-PRED = ↓
 (↑SUBJ CASE)=(↑XCOMP-PRED CASE)
 (↑SUBJ NUM)=(↑XCOMP-PRED NUM)
 (↑SUBJ GEND)=(↑XCOMP-PRED GEND)
 AP → Adj
 ↑ = ↓

²¹ Το ρήμα 'δεσμεύω' στην παρούσα εργασία το χρησιμοποιούμε με την έννοια 'δεσμεύω την τιμή' κάποιου συστατικού (constituent) ή χαρακτηριστικού (feature).

Για παράδειγμα, στην πρόταση: «**Ο Κώστας έφτασε τελευταίος και καταϊδρωμένος**», η εγγραφή στο λεξικό για το ρηματικό τύπο και το «σύμπλοκο επίθετο» έχει ως εξής:

'ΦΤΑΝΩ < (^SUBJ) (^XCOMP-PRED) >'

(^SUBJ) = (^XCOMP-PRED SUBJ)

(^XCOMP-PRED PRED) = c 'ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ_ΚΑΙ_ΚΑΤΑΪΔΡΩΜΕΝΟΣ'

(^IDIOM) = καταλαμβάνω_με_πολύ_κόπο_την_τελευταία_θέση.

'ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ_ΚΑΙ_ΚΑΤΑΪΔΡΩΜΕΝΟΣ < (^SUBJ) >'.

γ. Το συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να είναι αδύνατος τύπος αντωνυμίας: **τα** παίρνω, **την** πάτησα, **άρπα την**. Το κλιτικό μπορεί να προηγείται του ρήματος ή και να έπεται αυτού, όταν έχουμε προστακτική (άρπα την, κόφ'το). Αυτές τις περιπτώσεις μπορούμε να τις αντιμετωπίσουμε με τους εξής τρόπους: Όταν παρουσιάζουν πολύ υψηλό βαθμό παγίωσης –με το ρήμα και τον κλιτικό τύπο να είναι αμετάβλητα- μπορούμε να τις θεωρήσουμε ως μία χωρίς μορφολογικές αλλαγές λέξη (WWS): **άρπα_την** (Fixed Verb). Το ίδιο συμβαίνει και όταν το κλιτικό είναι παγιωμένο, αλλά ο ρηματικός τύπος μπορεί να παρουσιάζει μορφολογικές αλλαγές: **τις_άρπαξε** (Semi-Fixed Verb). Επειδή μεταξύ αντωνυμίας και ρήματος δεν μπορεί να παρεμβληθεί ποτέ κάποιο συστατικό, γι' αυτό και προτιμήσαμε να εκληφθούν ως μία λέξη. Όταν όμως το κλιτικό δεν είναι παγιωμένο (π.χ. με έκοψε η λόρδα), επειδή παρουσιάζονται μορφολογικές αλλαγές και στον ρηματικό τύπο και στο κλιτικό, που σημαίνει ταυτόχρονα και τεράστιο αριθμό εγγραφών στο λεξικό σε περίπτωση ενοποίησής τους, αυτό οδηγεί στο να μην αντιμετωπιστεί ο ρηματικός τύπος και το συμπλήρωμά του ως ενιαία λέξη:

➤ **Το κλιτικό (clitic) έπεται του ρηματικού τύπου:**

- **άρπα_την, κόφ'_το (Fixed Verb).**

VP → V
↑ = ↓

άρπα_την V * @(INTRANS ΑΡΠΑΖΩ)

(^V FORM) = άρπα_την

(^IDIOM)= καλά_να_πάθεις.

➤ **Το κλιτικό προηγείται του ρηματικού τύπου:**

Το μωρό √ τις_άρπαξε. Ο Κώστας √ τα_έχει_χάσει / Ο Κώστας √ το_έχει_χάσει (FreeSubj-Semi-fixed Verb).

VP → V
↑ = ↓

'ΤΙΣ_ΑΡΠΑΖΩ < (^SUBJ) >'

(^IDIOM)= δέρνω_κπ.

- **Το_΄φερε** √ **ο_δρόμος** <έγινε κτ με αφορμή κτ άλλο> (**Semi-Fixed Verb - FixedSubj**): Δεν είναι λιγοστές οι περιπτώσεις στις οποίες το υποκείμενο του ημιπαγιωμένου ρηματικού τύπου είναι συγκεκριμένο κι όχι ελεύθερο, χωρίς αυτό να αποκλείει το ενδεχόμενο σε λεξικό επίπεδο να έχουμε υποκαταστασιμότητα ως ένα βαθμό: **Το_΄φερε η κουβέντα**. Για να μπορέσουμε να βάλουμε στο λεξικό τον περιορισμό πως ο ρηματικός τύπος πρέπει να δεχτεί το συγκεκριμένο υποκείμενο ως όρισμα, το υποκείμενο το εκλαμβάνουμε ως μία ενιαία λέξη (WWS), όπως ακριβώς γίνεται και με το κλιτικό και τον ρηματικό τύπο:

$$S \rightarrow \begin{array}{cc} V & NP \\ \uparrow = \downarrow & \uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \end{array}$$

'TO_ΦΕΡΝΩ <(^SUBJ)>'
{ (↑SUBJ PRED)= 'O_ΔΡΟΜΟΣ' |
(↑SUBJ PRED)= 'H_ΚΟΥΒΕΝΤΑ' }.

Όταν όμως το κλιτικό δεν είναι παγιωμένο, το ρήμα και το συμπλήρωμά του δεν εκλαμβάνονται ως μία λέξη (WWS):

- **με έκοψε** √ **η_λόρδα** (**Obj-V-FixedSubj**).

$$S \rightarrow \begin{array}{cc} VP & NP \\ \uparrow = \downarrow & \uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \end{array}$$

$$VP \rightarrow \begin{array}{cc} NP & V \\ \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \uparrow = \downarrow & \end{array}$$

$$NP \rightarrow \text{Pron}$$

$$\uparrow = \downarrow$$

$$NP \rightarrow N$$

$$\uparrow = \downarrow$$

'ΚΟΒΩ <(^SUBJ), (^OBJ)>'
(↑SUBJ PRED) = 'H_ΛΟΡΔΑ'

δ. Το συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να είναι δευτερεύουσα πρόταση που δεν συνοδεύεται από άρθρο και το υποκείμενο της οποίας ελέγχεται από το υποκείμενο του ρήματος της πρότασης εξάρτησης: πέφτω *να πεθάνω*, θα πέσει το ταβάνι *να με πλακώσει*, κάνω *πως δεν βλέπω/πως δεν ακούω*. Είναι δυνατόν επίσης να έχουμε δευτερεύουσα ονοματική πρόταση: Η Μαρία κάνει *ό,τι της καπνίζει*, Η Μαρία κάνει *ό,τι περνά από το χέρι της*. Τέλος, συναντάμε και περιπτώσεις στις οποίες μία απρόσωπη έκφραση ακολουθείται από μία δευτερεύουσα ονοματική πρόταση και μεταξύ τους δημιουργείται μία παγιωμένη σχέση: Έχει γούστο *να βρέξει*. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα δεσμεύσουμε και πάλι στο λεξικό το προτασιακό συμπλήρωμα του ρήματος, εκτός κι αν είναι έχουμε μεγάλο βαθμό παγίωσης: π.χ. άκου να δεις, οπότε μπορούμε να εκλάβουμε την έκφραση ως μία λέξη (WWS). Έτσι, για παράδειγμα, έχουμε:

- **Κάτσε_να_δεις. Άκου_να_δεις (Fixed Verb).**

VP → V
 $\uparrow = \downarrow$

κάτσε_να_δεις V * @(INTRANS KATSE_NA_ΔΕΙΣ)
 (^V FORM) = κάτσε_να_δεις
 (^IDIOM) = πρόσεξε_τι_θα_σου_πω

- Η Μαρία (FreeSubj) έπεσε $\sqrt{\text{na}}$ πεθάνει. Θα πέσει το_ταβάνι (FixedSubj) $\sqrt{\text{na}}$ με πλακώσει²². (Subjcontroller-V-Subordinated clause with controlled Subj).

VP → V (CVP)
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow \text{XCOMP} = \downarrow$
 CVP → Conj (NP) V
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow = \downarrow$

'ΠΕΦΤΩ< (^SUBJ) (^XCOMP) >'
 (^XCOMP SUBJ) = (^SUBJ)
 {(^XCOMP PRED) =c 'ΠΕΘΑΙΝΩ'
 (^ COMPL FORM) = να
 (^IDIOM)= στενοχωριέμαι_πάρα_πολύ |
 (^SUBJ PRED) =c 'ΤΟ_ΤΑΒΑΝΙ'
 (^XCOMP PRED) =c 'ΠΛΑΚΩΝΩ'
 (^ COMPL FORM) = να
 (^IDIOM)= νιώθω_ένα_αίσθημα_ψυχικής_δυσφορίας}.

- Κάνει $\sqrt{\text{na}}$ πως δεν_ακούει. Κάνει $\sqrt{\text{na}}$ πως δεν_βλέπει (SubjProcontroller-V-Subordinated clause with controlled Subj).

VP → V CVP
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow \text{VCOMP} = \downarrow$
 CVP → Conj V
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow = \downarrow$

V * (^PRED) = 'ΚΑΝΩ < (^SUBJ) (^XCOMP) >'
 (^XCOMP SUBJ) = (^SUBJ)
 (^XCOMP PRED) =c 'ΔΕΝ_ΑΚΟΥΩ'
 (^IDIOM)=υποκρίνομαι.

- Η Μαρία κάνει $\sqrt{\text{na}}$ ό,τι_της_καπνίζει (FreeSubj-V-FixedObj).

VP → V NP
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow \text{OBJ} = \downarrow$

V * (^PRED) = 'ΚΑΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'
 (^OBJ PRED) =c 'Ο,ΤΙ_ΤΗΣ_ΚΑΠΝΙΣΕΙ'

²² Η πολυλεκτική έκφραση «πέφτει το ταβάνι να με πλακώσει» ισοδυναμεί με την πολυλεκτική έκφραση «πέφτει το ταβάνι και με πλακώνει» στην οποία έχουμε σύζευξη (conjunction).

(^IDIOM)= δεν_υπολογίζω_τίποτα.

- Η Μαρία κάνει √ ό,τι_περνά_από_το_χέρι της (FreeSubj-V-FixedObj).

VP → V NP
↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓

V * (^PRED) = 'KANΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'
(^OBJ PRED) =c 'ΠΕΡΝΑ_ΑΠΟ_ΤΟ_ΧΕΡΙ'
(^IDIOM)= καταβάλλω_κάθε_προσπάθεια.

- Έχει_γούστο να βρέξει (ImpersonalV-COMP).

S → V CVP
↑ = ↓ ↑ COMP = ↓
CVP → conj V
↑ = ↓ ↑ = ↓

'EXEI_ΓΟΥΣΤΟ < (^COMP) > (^SUBJ)'
(^IDIOM)= απεύχομαι_να
(^COMPL FORM) = να.

ε. Περιπτώσεις παθητικής σύνταξης: Ενώ στην ενεργητική σύνταξη δεσμεύεται στο λεξικό το αντικείμενο του ρήματος από τον ρηματικό τύπο, στην παθητική σύνταξη θα πρέπει να δεσμευτεί το υποκείμενο του ρήματος.

i. Η παρέμβαση της Μαρίας (Subj) δημιούργησε (V) προηγούμενο (Obj).

S → NP VP
↑ SUBJ = ↓ ↑ = ↓
VP → V NP
↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
NP → (Det) N (NP1)
↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑ = ↓
NP1 → Det Npr
↑ = ↓ ↑ = ↓

'ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'
(^OBJ PRED) =c 'ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ'
(^IDIOM) = προκαλώ_συνέπειες_με_τις_πράξεις_μου.

ii. Προηγούμενο (Subj) δημιουργήθηκε (V) από την παρέμβαση της Μαρίας (Oblag).

S → NP VP
↑ SUBJ = ↓ ↑ = ↓
VP → V PP
↑ = ↓ ↑ OBL-(↓ PCASE) = ↓
PP → Prep NP
↑ = ↓ ↑ = ↓

NP → (Det) N (NP1)
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow = \downarrow$
 NP1 → Det Npr
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow = \downarrow$

'ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΜΑΙ < (^SUBJ) (^OBL-AG) >
 (^SUBJ PRED) =c 'ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ'
 (^IDIOM) = προκαλούνται_συνέπειες_με_τις_πράξεις_μου.

II. Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το ρήμα συνεμφανίζεται με μία παγιωμένη έναρθρη ονοματική φράση (GCDEF²³): N₀ (ή C₀) V C₁

II.A. Περιγραφή των συντακτικών δομών:

1. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος **(V)** συνεμφανίζεται με μία παγιωμένη έναρθρη ονοματική φράση **(C₁)**. Η ονοματική φράση (NP) που λειτουργεί ως συμπλήρωμα του ρήματος αποτελείται από έναν ή περισσότερους ονοματικούς τύπους (όνομα ή κλιτικό) **που συνοδεύονται από οριστικό ή αόριστο άρθρο (DEF)**, π.χ. πίνω το αμίλητο νερό. Το συμπλήρωμα του ρήματος, όταν έχει τη λειτουργική θέση του αντικειμένου βρίσκεται συνήθως σε πτώση αιτιατική (π.χ. Ο Κώστας έπιασε **την καλή**). Μπορεί ωστόσο να βρίσκεται σε γενική πτώση και να λειτουργεί επιρρηματικά (π.χ. Ο Κώστας έπεσε **του θανατά**). Μπορεί επίσης να ισοδυναμεί με μία δευτερεύουσα πρόταση με άρθρο ή με οποιοδήποτε μέρος του λόγου που συνοδεύεται από άρθρο (επίθετο, επίρρημα, μετοχή κτλ), (βλ. 3.2.2.1, II.B. § α). **Η σχέση μεταξύ του ρήματος και του συμπληρώματός του είναι παγιωμένη.**

2. Η παρουσία του οριστικού άρθρου δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι το συμπλήρωμα του ρήματος αφορά σημασιολογικά σε κάτι συγκεκριμένο. Τις περισσότερες φορές η σημασία της πολυλεκτικής έκφρασης αναφέρεται σε κάτι γενικευμένο: π.χ. *Ο Κώστας κυνηγάει τον ποδόγυρο. Η Μαρία έχασε τον μπούσουλα. Ο Νίκος χαλάει την πιάτσα.* Εντούτοις, η λειτουργία των άρθρων διαφέρει στις παγιωμένες εκφράσεις σε σχέση με τις ελεύθερες, καθώς αυτά αποτελούν όχι μόνο απαραίτητο δομικό συστατικό αλλά συγχρόνως και το διακριτικό γνώρισμα της παγιωμένης έκφρασης που κάποιες φορές τη διαφοροποιεί από ένα ομώνυμο ελεύθερο σύνταγμα. Με τον τρόπο αυτό από τη μια πλευρά περιορίζεται η ελευθερία του ομιλητή, ενώ από την άλλη ενισχύεται η στερεοτυπία του συντάγματος ως προς τη λεξική σύσταση, καθώς είναι υποχρεωτική η παρουσία του άρθρου (Μότσιου, 1987).

²³ Η κατηγορία αυτή σχετίζεται με την κατηγορία GCDEF της Αγγ. Φωτοπούλου (1993).

3. Υπάρχουν περιπτώσεις που μπορεί το συμπλήρωμα του ρήματος άλλοτε να συνοδεύεται κι άλλοτε να μη συνοδεύεται από άρθρο, π.χ. κάνω (το) μπαμ, κάνω (το) ντου, κρεμάω (τα) μούτρα, κατεβάζω (τα) ρολά (πρβ. 3.2.2.1, I.A. § 2).

4. Στην κατηγορία αυτή μπορούμε να εντάξουμε και τις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες το συμπλήρωμα του ρήματος αντικαθίσταται από αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας, κυρίως όταν το αντικείμενο αφορά σε κάτι το έμψυχο (Nhum). Σ' αυτές τις περιπτώσεις το συμπλήρωμα μπορεί να είναι και ελεύθερο, **αρκεί να δημιουργείται μια παγιωμένη σχέση μεταξύ ρήματος και αντικειμένου**. Κάποιες φορές μάλιστα μπορεί η σύνταξη να μετατραπεί έτσι, ώστε να έχουμε και το φαινόμενο του κλιτικού αναδιπλασιασμού (doubling clitic). Έτσι, για παράδειγμα, έχουμε:

α. Η Μαρία **κράτησε το παιδί** (Det + N) <δεν έκανε έκτρωση> → Η Μαρία **το** (clitic) **κράτησε** → Η Μαρία **το** κράτησε **το παιδί** (doubling clitic).

β. Η μητέρα μου έκοψε **τον Κώστα** (Det + Npr) αμέσως <κατάλαβε το ποιόν του> → Η μητέρα μου **τον** (clitic) **έκοψε** αμέσως → Η μητέρα μου **τον** έκοψε **τον Κώστα** αμέσως (doubling clitic).

β. Η Μαρία κρέμασε **τον Γιάννη** (Det + N) <αθέτησε την υπόσχεσή της> → Η Μαρία **τον** (clitic) **κρέμασε** → Η Μαρία **τον** κρέμασε **τον Γιάννη** (doubling clitic).

δ. Από τη στιγμή εκείνη **τον** (clitic) **τρώνε τα φίδια** → Από τη στιγμή εκείνη **τον Κώστα τον** τρώνε τα φίδια (doubling clitic).

Τα λεκτικά σχήματα που έχουν στη σύνταξή τους αδύνατο τύπο αντωνυμίας, θα μπορούσαμε να τα εντάξουμε και στην πρώτη κατηγορία δομών πολυλεκτικών (πβλ. 3.2.2.1, I.B. § γ.), εφόσον εκλείπει του συμπληρώματος το άρθρο, αρκεί όμως ο αδύνατος τύπος της αντωνυμίας να απαντάται ως συμπλήρωμα του ρήματος σε συχνότερο βαθμό από το έναρθρο όνομα.

Βεβαίως υπάρχουν περιπτώσεις ρηματικών ΠΛΕ που η δομή τους επιβάλλει κλιτικό αναδιπλασιασμό (doubling clitic): **Το** τραβάει **το ξύλο** ο οργανισμός του. Ο Κώστας **το** τραβάει **το κρασί**, ενώ *Τραβάει το ξύλο ο οργανισμός του. *Ο Κώστας τραβάει το κρασί.

5. Οι πολυλεκτικές φράσεις σ' αυτήν την κατηγορία απαντώνται συνήθως σε ρήματα μεταβατικά ενεργητικής φωνής. Σε λιγοστές περιπτώσεις υφίσταται και η μετατροπή τους σε παθητική ή μεσοπαθητική φωνή (παρ. α) ή ακόμη και σε τύπο αμετάβατου ρήματος παθητικής διάθεσης χωρίς αλλαγή φωνής (παρ. β, γ: ρηματικά ζεύγη και εργαστικά ρήματα), χωρίς να αλλάξει η σημασία της φράσης (βλ. και 3.2.2.1, II.B. § δ). Ωστόσο επειδή, όπως προαναφέρθηκε, οι πολυλεκτικές εκφράσεις είναι στερεότυπες, είναι αναμενόμενο η χρήση τους να είθισται σε μία μόνο από τις δύο περιπτώσεις. Έτσι έχουμε:

α. Ο πρωθυπουργός *έριξε* τον κύβο → Ο κύβος *ερρίφθη* από τον πρωθυπουργό²⁴. Σε αυτές τις περιπτώσεις η ενεργητική σύνταξη χρησιμοποιείται για να τονιστεί το υποκείμενο του ρήματος, δηλαδή ο δράστης (έμψυχο ον) ή η αιτία (μη έμψυχο ον) της ενέργειας, ενώ η παθητική σύνταξη για να τονιστεί η ενέργεια του ρήματος και ο δέκτης.

β. Καιρός να *βγάλουμε* τις μάσκες → Καιρός να *βγουν* οι μάσκες (αλλά και: Καιρός να πετάξουμε τις μάσκες → *Καιρός να πεταχτούν οι μάσκες).

γ. Οι διαφωνίες και το κρασί *άναψαν* (V) τα πνεύματα (Obj) → *Άναψαν* (V) τα πνεύματα (Subj) από τις διαφωνίες και το κρασί²⁵.

Στα παραπάνω παραδείγματα με το μεταβατικό ρήμα τονίζεται ο δράστης ή η αιτία της ενέργειας, ενώ με την αμετάβατη χρήση του ρήματος δηλώνεται το μήνυμα από την οπτική γωνία του δέκτη.

Ενώ όμως οι παραπάνω δομές (παρ. α, β) συνηθίζονται σε διαφορετικές φωνές ή διαθέσεις, δεν ισχύει τις περισσότερες φορές το ίδιο:

α. Ο Κώστας τράβηξε το σκοινί, αλλά ?Το σκοινί τραβήχτηκε από τον Κώστα.

β. Ο Κώστας έχασε το τρένο, αλλά ?Το τρένο χάθηκε από τον Κώστα.

γ. Ο Κώστας λέει λόγια του αέρα, αλλά ?Λέγονται λόγια του αέρα από τον Κώστα.

δ. Ο Κώστας λέει τον τελευταίο λόγο, αλλά ?Ο τελευταίος λόγος λέγεται από τον Κώστα.

ε. Ο Κώστας πίνει το πικρό ποτήρι, αλλά *Το πικρό ποτήρι πίνεται από τον Κώστα.

στ. Ο Κώστας πατάει την πεπονόφλουδα, αλλά *Η πεπονόφλουδα πατιέται από τον Κώστα.

Αξιοσημείωτο είναι και το παρακάτω παράδειγμα (Fotopoulou, 1993: 210) με το οποίο αποδεικνύεται η σχετικότητα που υπάρχει στη μετατροπή από ενεργητική σε παθητική σύνταξη και το αντίστροφο:

- Ο Κώστας καταπίνει την προσβολή

- *Η προσβολή καταπίνεται από τον Κώστα

- Δεν καταπίνεται εύκολα η προσβολή (?από τον Κώστα)

- Δεν καταπίνονται εύκολα οι προσβολές.

6. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αναφέρεται σε έμψυχο (Nhum) ή σε άψυχο (N-hum): **Η Μαρία** έβγαλε τη χρυσή. **Η συμπεριφορά του** χαλάει την πιάτσα, συγκεκριμένο (C₀) ή ελεύθερο (N₀): Τον έζωσαν **τα φίδια** (C₀). **Η Μαρία** (N₀) πήρε τα βουνά.

²⁴ Στη συγκεκριμένη περίπτωση η χρήση της παθητικής σύνταξης είναι συχνότερη στατιστικά από της ενεργητικής, σύμφωνα με το γλωσσικό μας αίσθημα αλλά και με τα αποτελέσματα που επεστράφηκαν σε αναζήτηση στον Εθνικό Θησαυρό Ελληνικής Γλώσσας (ΕΘΕΓ): Το 65,7% των αποτελεσμάτων αφορά σε παθητική χρήση της ΠΛΕ.

²⁵ Κατά την αμετάβατη χρήση τους τα εργαστικά ρήματα δεν επιδέχονται δήλωση του δράστη, αλλά είναι δυνατή η δήλωση της αιτίας, δηλαδή η δήλωση ενός μη έμψυχου δράστη (Γραμματική της Νέας Ελληνικής, Κλαίρης-Μπαμπινιώτης (2005), σελ. 669).

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

N_0 (ή C_0) V C_1

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ορθές ή ισοδύναμες:

Οι δύο φίλοι έδωσαν τα χέρια (N_0 V C_1)

Τα χέρια έδωσαν οι δύο φίλοι (C_1 V N_0)

Έδωσαν τα χέρια οι δύο φίλοι (V C_1 N_0)

Έδωσαν οι δύο φίλοι τα χέρια (V N_0 C_1)

αλλά και:

?Οι δύο φίλοι τα χέρια έδωσαν (N_0 C_1 V)

?Τα χέρια οι δύο φίλοι έδωσαν (C_1 N_0 V)

II.B. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων (§ α, β, γ, δ) και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

α. Το συμπλήρωμα του ρήματος αποτελείται από ένα όνομα που συνοδεύεται από άρθρο και μπορεί να εμφανίζεται μόνο του σε πτώση αιτιατική ή σπανιότερα σε γενική, ανάλογα με τη σύνταξη του ρήματος (π.χ. έβγαλα την μπέμπελη, κατέβασα τον περιδρομο, έφαγα του σκασμού), να συνοδεύεται από έναν ομοιόπρωτο ονοματικό προσδιορισμό (π.χ. κάνω τον ψόφιο κοριό) ή ακόμη και από έναν ετερόπρωτο προσδιορισμό σε γενική πτώση (π.χ. λέω λόγια του αέρα). Όσον αφορά την τελευταία περίπτωση, όταν δηλαδή έχουμε ένα 'σύμπλοκο όνομα': (C(accus) C(gen)) ως συμπλήρωμα του ρήματος, παρατηρείται πως το ρήμα κρατάει τη σημασία του, αλλά το συμπλήρωμά του αποτελεί ένα ονοματικό πολυλεκτικό που δίνει ιδιαίτερη σημασιολογική χροιά σε όλη την ρηματική έκφραση. Έτσι, στην πολυλεκτική έκφραση «έχω το κοκαλάκι της νυχτερίδας», το ρήμα 'έχω' διατηρεί την αρχική του σημασία: 'δηλώνει ότι κτ. βρίσκεται στην ιδιοκτησία, στην κατοχή ή στη χρήση κάποιου', αλλά μαζί με το συμπλήρωμά του «το κοκαλάκι της νυχτερίδας» αλλάζει σημασία και σημαίνει 'είμαι πολύ τυχερός'. Το ίδιο συμβαίνει και για τις εκφράσεις «κρατάω τα κλειδιά του παραδείσου», «παίρνω τη μερίδα του λέοντος», «παίρνω το βάπτισμα του πυρός», «χρωστάω τα μαλλιά της κεφαλής μου», «αξίζει τα μάτια της Παναγιάς» κτλ.

Στη συγκεκριμένη κατηγορία πολυλεκτικών εκφράσεων **το άρθρο και το όνομα** (ή οποιαδήποτε άλλη λέξη) που το συνοδεύει **τα αντιμετωπίζουμε ως μία λέξη βάζοντας κάτω παύλες μεταξύ τους –WWS–** (παρ. i), με σκοπό να διαφοροποιηθούν οι πολυλεκτικές εκφράσεις από τις ελεύθερες ακολουθίες (π.χ. οι δύο φίλοι **έδωσαν τα_χέρια**). Στις περιπτώσεις που όλη η έκφραση είναι σε υψηλό βαθμό παγιωμένη, π.χ. ‘κατέβαινε το παραδάκι’ (παρ. ii), την αντιμετωπίζουμε και πάλι ως ενιαία λέξη: ‘**κατέβαινε_το_παραδάκι**’. Το ίδιο συμβαίνει και όταν το συμπλήρωμα του ρήματος αποτελεί παγιωμένη ονοματική έκφραση (παρ. iii). Έτσι, οι επιθετικοί ή κατηγορηματικοί προσδιορισμοί ενώνονται με το ουσιαστικό που προσδιορίζουν και το άρθρο του και αντιμετωπίζονται ως μία λέξη (π.χ. κάνω **τον_ψόφιο_κοριό**). Όταν επίσης ο ετερόπρωτος σε γενική πτώση προσδιορισμός του ονόματος (παρ. iv) είναι υποχρεωτικός, ενισχύεται και πάλι η αντιμετώπιση της ονοματικής έκφρασης ως μιας λέξης, εφόσον έχουμε παγιωμένη έκφραση (π.χ. οι πολιτικοί τρώνε **τα_λεφτά_του_κοσμάκη**). Ταυτόχρονα, όταν η έκφραση είναι συντακτικά εύκαμπτη (syntactically flexible), τότε δεσμεύουμε το συμπλήρωμα του ρήματος στο λεξικό βάζοντας τους απαραίτητους περιορισμούς (παρ. i, ii, iii, iv). Έτσι έχουμε:

i. - Οι δύο φίλοι **έδωσαν √ τα_χέρια**. Ο Κώστας **έφαγε √ το_παραμύθι**. Η Μαρία **πήρε √ τα_βουνά**. Η Μαρία **φέρει √ την_καταστροφή** (FreeSubj-V-Obj).

VP → V NP
 ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
 (↓ case)=acc
 NP → N
 ↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «Οι δύο φίλοι **έδωσαν τα χέρια**», η εγγραφή στο λεξικό για τον ρηματικό τύπο είναι:

έδωσαν V * @ (TRANS ΔΙΝΩ)
 (^OBJ PRED) =c 'TA_XEPHA'
 (^IDIOM) = συμφιλιώνομαι_με_κπ.

- Ο Κώστας πήρε **√ το_κολλάει**²⁶. Ο Κώστας πέρασε **√ τα_εσκαμμένα**. Ζυγίζω **√ το_τι_θα_πω**. Ο Κώστας **κρατάει √ τα_μπόσικα**. Ο Κώστας **έφαγε √ ένα_καζίκι** (αόριστο άρθρο). Η Μαρία **ζει √ το_σήμερα**. Η Μαρία **έπιασε √ την_καλή** (FreeSubj-V-Obj).

VP → V NP
 ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
 (↓ case)=acc
 NP → N
 ↑ = ↓

²⁶ Κάθε μέρος του λόγου συνοδεύόμενο από το οριστικό άρθρο ουσιαστικοποιείται.

- Ο Κώστας έπεσε √ του_θανατά. Η Μαρία έφαγε √ του_σκασμού (SubjFree-V-Obl):
 Στις συγκεκριμένες περιπτώσεις το συμπλήρωμα του ρήματος που βρίσκεται σε γενική πτώση το εκλαμβάνουμε ως επιρρηματικό προσδιορισμό στο ρήμα (Κλαίρης-Μπαμπινιώτης, 2005: 50) και του προσδίδουμε τη συντακτική λειτουργία ενός πλάγιου ορίσματος, εφόσον η παρουσία του είναι υποχρεωτική για την απόδοση της συγκεκριμένης σημασίας της ΠΛΕ.

VP → V NP
 ↑ = ↓ ↑ OBL = ↓
 NP → N
 ↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «Ο Κώστας έπεσε του θανατά», η εγγραφή στο λεξικό για τον ρηματικό τύπο είναι:

'ΠΕΦΤΩ <SUBJ, OBL>'

(^OBL PRED) = c 'TOY_ΘΑΝΑΤΑ'

(^IDIOM) = είμαι_σε_πολύ_άσχημη_ψυχολογική_κατάσταση.

ii. Τράβα_και_το_καζανάκι. Κατέβαινε_το_παραδάκι (FixedVerb).

VP → V
 ↑ = ↓

iii. Η Μαρία ήπιε √ το_αμίλητο_νερό. Η εταιρεία πήρε √ την_πάνω_βόλτα. Αφήστε √ αυτά_τα_αστεία (SubjFree-V-ObjFixed).

VP → V NP
 ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
 (↓ case) = acc
 NP → N
 ↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «Η Μαρία ήπιε το αμίλητο νερό», η εγγραφή στο λεξικό για τον ρηματικό τύπο είναι:

'ΠΙΝΩ <(^SUBJ) (^OBJ) >'

(^OBJ PRED) = c 'TO_ΑΜΙΛΗΤΟ_ΝΕΡΟ'

(^IDIOM) = παραμένω_σιωπηλός.

iv. Το ουσιαστικό της ονοματικής φράσης μπορεί να συνοδεύεται από ετερόπτωτο προσδιορισμό σε γενική πτώση. Εφόσον ο ετερόπτωτος προσδιορισμός είναι παγιωμένος, τότε όλο το συμπλήρωμα του ρήματος, μαζί με τη γενική, αντιμετωπίζεται ως μία ενιαία λέξη:

- Το σκάνδαλο είδε √ το_φως_της_δημοσιότητας. Οι πολιτικοί τρώνε √ τα_λεφτά_του_κοσμάκη. Η Μαρία έκοψε √ τις_γέφυρες_επικοινωνίας. Το παιδί αυτό αξίζει √ όλο_το_χρυσάφι_του_κόσμου. Η Μαρία έφαγε √ το_ξύλο_της_αρκούδας (FreeSubj-V-FixedObj).

- Η Μαρία τράβηξε √ του_λιναριού_τα_πάθη / τα_πάθη_του_λιναριού.για_να_πούμε και_του_στραβού_το_δίκιο: Η αντιστροφή του ετερόπτωτου προσδιορισμού σε γενική (π.χ. τράβηξε τα_πάθη_του_λιναριού) δεν επηρεάζει τους κανόνες γραμματικής, εφόσον και πάλι η ονοματική φράση θα αντιμετωπιστεί ως μία λέξη (τα_πάθη_του_λιναριού).

$$\begin{array}{l} \text{VP} \rightarrow \text{V} \quad \text{NP} \\ \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \\ \quad \quad (\downarrow \text{case}) = \text{acc} \\ \text{NP} \rightarrow \text{N} \\ \quad \uparrow = \downarrow \end{array}$$

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Το σκάνδαλο είδε το φως της δημοσιότητας**», η εγγραφή στο λεξικό για τον ρηματικό τύπο είναι:

είδε $\text{V} * @(\text{TRANS} \text{ ΒΛΕΠΩ})$
 $(\wedge \text{OBJ PRED}) = \text{c 'ΤΟ_ΦΩΣ_ΤΗΣ_ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ'}$
 $(\wedge \text{IDIOM}) = \text{αποκαλύπτομαι.}$

β. Στο συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να υπάρχει παρατακτική σύνδεση, οπότε και πάλι αντιμετωπίζουμε και τα δύο μέλη της σύνδεσης ($C_1 \text{ Conj } C_1$) ως μία λέξη (WWS):

- **Ο Κώστας** $\vee$ **έχασε τα_αυγά_και_τα_καλάθια / τα_αυγά_και_τα_πασχάλια** (FreeSubj-V-FixedObj).

$$\begin{array}{l} \text{VP} \rightarrow \text{V} \quad \text{NP} \\ \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \\ \quad \quad (\downarrow \text{case}) = \text{acc} \\ \text{NP} \rightarrow \text{N} \\ \quad \uparrow = \downarrow \end{array}$$

έχασε $\text{V} * @(\text{TRANS} \text{ ΧΑΝΩ})$
 $(\wedge \text{OBJ PRED}) = \text{c 'ΤΑ_ΑΥΓΑ_ΚΑΙ_ΤΑ_ΚΑΛΑΘΙΑ'}$
 $(\wedge \text{IDIOM}) = \text{βρίσκομαι_σε_μεγάλη_αμηχανία.}$

γ. Όταν έχουμε κλιτικό ως συμπλήρωμα του ρήματος, τότε στις περιπτώσεις που το κλιτικό είναι παγιωμένο, το εκλαμβάνουμε μαζί με το ρήμα ως μία λέξη, (παρ. i). Έτσι το κλιτικό παραμένει σταθερό, ενώ ο ρηματικός τύπος κλίνεται πλήρως και φυσικά δεν μπορεί να παρεμβληθεί ανάμεσά τους κάποια άλλη λέξη (ημιπαγιωμένη έκφραση/semi-fixed expression). Όταν όμως το κλιτικό είναι ελεύθερο (παρ. ii), αναλύουμε τη συντακτική δομή όπως στις ελεύθερες προτάσεις, καθώς το κλιτικό δεν μπορεί να εκληφθεί με τον ρηματικό τύπο ως μία λέξη από τη στιγμή που και τα δύο παρουσιάζουν μορφολογικές αλλαγές.

i. **Το_’φαγε** $\vee$ **το_παραμύθι.** (SubjPro-V-Obj).

$$\begin{array}{l} \text{VP} \rightarrow \text{V} \quad \text{NP} \\ \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \end{array}$$

ii. - **Το τραβάει** $\vee$ **το κρασί. Την τραβάει** $\vee$ **την ρακή** (doubling clitic): (SubjPro-clitic-V-Obj).

$$\begin{array}{l} \text{VP} \rightarrow \text{NP} \quad \text{V} \quad \text{NP} \\ \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \end{array}$$

NP → Det N
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Pron
 ↑ = ↓

Στις περιπτώσεις κλιτικού αναδιπλασιασμού το κλιτικό δεν αποτελεί Κατηγορημα (PRED). Έτσι, στην αντίστοιχη εγγραφή στο λεξικό έχουμε: **Pron * (^PRONFORM) = το.**

- Ο πατέρας του θα τον κρεμάσει (SubjFree-Objclitic-V).

S → NP VP
 ↑ SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → part NP V
 ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓ ↑ = ↓

- Τον έφαγαν √ τα_φίδια (Objclitic -V-SubjFixed)

S → NP VP
 ↑ FOCUS = ↓ ↑ = ↓
 ↑ FOCUS = ↑ OBJ
 VP → V NP
 ↑ = ↓ ↑ SUBJ = ↓

Στο παραπάνω παράδειγμα όπου το υποκείμενο είναι συγκεκριμένο κι όχι ελεύθερο, αυτός ο περιορισμός θα δηλωθεί και στο λεξικό. Έτσι, η εγγραφή για τον ρηματικό τύπο θα έχει ως εξής:
 έφαγαν V * @(OPT-TRANS TPΩΩ)
 (^SUBJ PRED) = c 'TA_ΦΙΔΙΑ'
 (^IDIOM) = νιώθω_βαθιά_ανησυχία.

δ. Περιπτώσεις μετατροπής από ενεργητική σε παθητική σύνταξη: Στην περίπτωση της ενεργητικής σύνταξης δεσμεύουμε στο λεξικό το αντικείμενο του ρήματος, ενώ στην περίπτωση της παθητικής σύνταξης δεσμεύουμε το υποκείμενο του ρήματος.

- Ο πρωθυπουργός (Subj) έριξε (V) τον_κύβο (Obj).

S → NP VP
 ↑ SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → V NP
 ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
 NP → (Det) N
 ↑ = ↓ ↑ = ↓

'PIXNΩ <(^SUBJ) (^OBJ) >
 (^OBJ PRED) = c 'TON_KYBO'.

- Ο_κύβος (Subj) ερρίφθη (V) από τον πρωθυπουργό (Oblag).

S → NP VP
 ↑ SUBJ = ↓ ↑ = ↓

$$\begin{array}{lcl}
 \text{VP} & \rightarrow & \text{V} \qquad \text{PP} \\
 & \uparrow = \downarrow & \uparrow \text{OBL} - (\downarrow \text{PCASE}) = \downarrow \\
 \text{PP} & \rightarrow & \text{Prep} \quad \text{NP} \\
 & \uparrow = \downarrow & \uparrow = \downarrow \\
 \text{NP} & \rightarrow & (\text{Det}) \quad \text{N} \\
 & \uparrow = \downarrow & \uparrow = \downarrow
 \end{array}$$

'PIXNOMAI <(^SUBJ) (^OBL-AG) >
(^SUBJ PRED) =c 'O_KYBOS'.

III. Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το ρήμα συνεμφανίζεται με μία παγιωμένη προθετική φράση (GCP1²⁷): N₀ (ή C₀) V Prep C₁

III.A. Περιγραφή των συντακτικών δομών:

1. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος (**V**) συνεμφανίζεται με μία προθετική φράση (**Prep C₁**). Η προθετική φράση που λειτουργεί ως συμπλήρωμα του ρήματος είναι κατά βάση **παγιωμένη**, π.χ. **η Μαρία πετάει στα σύννεφα** (βλ. και 3.2.2.1, III.B. α, β.). Οι πιο συχνές προθέσεις που απαντώνται είναι οι: **σε, από, με, για, μέχρι, μετά**, με συχνότερη την πρόθεση **με** και την πρόθεση **από** να ακολουθεί. Μπορεί μάλιστα να προηγείται της πρόθεσης κι ένα επίρρημα: Ο Κώστας κάθεται **πάνω σε αναμμένα κάρβουνα** (βλ. και 3.2.2.1, III.B.γ.).
2. Αντί προθέσεως μπορούμε να συναντήσουμε το μόριο σαν (στερεότυπη παρομοίωση): π.χ. **καμαρώνει σαν γύφτικο σκεπάρνι**. Σε περιπτώσεις που το όνομα (N) του προθετικού συνόλου συνοδεύεται από το οριστικό άρθρο (π.χ. τρώγονται σαν **τα** κοκόρια), τότε το όνομα αυτό δεν αναφέρεται σε μια «έννοια» αλλά σε μια τάξη «εννοιολογικών εμφανίσεων» ή σε μια «εννοιολογική εμφάνιση» που είναι αντιπροσωπευτική της τάξης (Τσαμαδού-Jacobberger, 1990: 300).
3. Κάποιες φορές είναι δυνατό να παραλείπεται η πρόθεση και το άρθρο που ακολουθεί αυτής. Αυτό μπορεί να συμβαίνει είτε σε συμπλήρωμα ρήματος παγιωμένο: Η άσχημη συμπεριφορά του **κόπηκε με το μαχαίρι** → Η άσχημη συμπεριφορά του **κόπηκε μαχαίρι**, είτε σε συμπλήρωμα που παρουσιάζει κάποιο βαθμό υποκαταστασιμότητας: **Πάμε πλατεία** (βλ. και 3.2.2.1, III.B.δ.). Όσον αφορά το δεύτερο παράδειγμα αξίζει να αναφέρουμε πως η Ε. Αντωνοπούλου (1987: 153) παρατηρεί ότι η πρόθεση που δείχνει την τοποθεσία (location) ενός αντικειμένου (object) ή το σκοπό της κίνησης (goal of the motion) παραλείπεται εντελώς (Prep Det = E). Το φαινόμενο αυτό συμβαίνει επομένως σε περιπτώσεις που το ρήμα παίρνει ως

²⁷ Η κατηγορία αυτή σχετίζεται με την κατηγορία GCP1 της Αγγ. Φωτοπούλου

συμπλήρωμα ένα όρισμα που αναφέρεται σε τόπο. Όμως αυτό δεν αποτελεί «κανόνα» στη νεοελληνική γλώσσα, καθώς έχουμε: Η Μαρία πήγε (στο) σπίτι της, αλλά και: Η Μαρία έπεσε **στα μαλακά**. Η Μαρία έπεσε **στην παγίδα**. Η Μαρία έπεσε **στη λούμπα**.

4. Όσον αφορά την παρουσία ή μη του οριστικού άρθρου, αξιοσημείωτο είναι πως υπάρχουν περιπτώσεις που η πρόθεση ακολουθείται από οριστικό άρθρο: *Η Μαρία πετάει **στα σύννεφα***, αλλά και περιπτώσεις όπου το άρθρο παραλείπεται (λιγότερες συγκριτικά): *Η εταιρεία πηγαίνει **για φούντο***, ενώ είναι υποχρεωτικό, όταν το όνομα του προθετικού συνόλου αναφέρεται συνήθως σε συναίσθημα και το ακολουθεί κτητική αντωνυμία (Poss⁰) αναφερόμενη στο υποκείμενο του ρήματος (Fotopoulou, 1993: 225):

α. Ο Κώστας κοκκίνισε από **ντροπή** → Ο Κώστας κοκκίνισε από **τη ντροπή του**.

β. Ο Κώστας δεν βλέπει πέρα από **τη** μύτη του.

5. Μετά το προθετικό σύνολο της πολυλεκτικής έκφρασης είναι δυνατό να ακολουθεί υποχρεωτικά μη στερεότυπη δευτερεύουσα πρόταση: Ο Κώστας έφτασε στο σημείο **να καταφύγει στην αστυνομία**. Μπορεί επίσης να ακολουθεί δευτερεύουσα πρόταση –μη παγιωμένη– και ακριβώς μετά την πρόθεση του προθετικού συνόλου: **Δεν έχεις παρά** να φύγεις. (βλ. και 3.2.2.1, III.B.ε.).

6. Υπάρχουν επίσης και κάποιες περιπτώσεις στις οποίες ο εμπρόθετος προσδιορισμός ως όρισμα του ρήματος δεν είναι παγιωμένος (FreeObl), αλλά είναι παγιωμένο το υποκείμενο της πολυλεκτικής έκφρασης (FixedSubj): **Η καμπάνα** χτυπάει για τον Κώστα. **Αυτά** δεν περνάνε σε μένα. Εδώ ανήκουν και οι περιπτώσεις όπου ο ελεύθερος εμπρόθετος προσδιορισμός αντικαθίσταται από έναν αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας (clitic) που λειτουργεί συντακτικά ως γενική-δοτική (dative shift): **μου** κόπηκαν τα γόνατά (μου), **μου** κόπηκαν τα πόδια (μου), **μου** κόπηκαν τα ήπατα, **μου** κόπηκε το αίμα / η χολή (μου) / η όρεξή (μου), (δεν) **θα του** περάσει, **μού** έπεσαν τα μαλλιά, **της** έπεσε η μύτη, **του** έπεσαν τα μούτρα, **μου** πέφτουν τα σάλια, **μου** έπεσαν τα νεφρά, **μού** έπεσε ο κώλος/η μήτρα, **μου** έπεσε λαχείο, **μου** έπεσε το πρώτο λαχείο, δεν **σου** πέφτει λόγος (βλ. και 3.2.2.1, III.B.στ.). Μπορεί ωστόσο και το υποκείμενο του ρήματος και ο εμπρόθετος προσδιορισμός να είναι ελεύθερα, αλλά να δημιουργείται μία παγιωμένη σχέση μεταξύ του ρήματος και του συμπληρώματός του που μας επιτρέπει να δεχτούμε την έκφραση πολυλεκτική: Η Μαρία **έπεσε επάνω στον Κώστα**. Η Μαρία **ρίχτηκε στον Κώστα**. Η Μαρία **φέρνει στον παππού της**.

7. Στη συγκεκριμένη κατηγορία πολυλεκτικών ανήκουν και οι περιπτώσεις εκείνες στις οποίες το συμπλήρωμα του ρήματος δεν είναι εμπρόθετος προσδιορισμός, αλλά ένα επίρρημα που δηλώνει τρόπο, τόπο, ποσότητα κτλ. Η ένταξη αυτή έγινε με το σκεπτικό ότι το επίρρημα μπορεί να αντικατασταθεί από έναν εμπρόθετο επιρρηματικό προσδιορισμό ή, καλύτερα, να

παραφρασστεί με ανάλογη επιρρηματική φράση: η Μαρία έφθασε **ψηλά** (=σε υψηλό επίπεδο), θα φας **καλά** (=με απόλαυση), η ζωή τραβάει **μπροστά** (=με φορά ανόδου), η Μαρία δεν τραβάει **πολύ** (=για μεγάλες αξιώσεις), ο Κώστας έπεσε **έξω** (= σε λάθος εκτίμηση), η Μαρία έπεσε **πολύ χαμηλά** (=σε πολύ χαμηλό επίπεδο), η Μαρία πέφτει **εύκολα** (= με εύκολο τρόπο), η Μαρία πατάει **γερά** (=με σταθερό τρόπο), η μηχανή πήρε **μπρος/μπροστά** (=σε λειτουργία), η Μαρία μπήκε **μέσα** (=σε οικονομικό αδιέξοδο), η Μαρία μπήκε **μπροστά** (=σε ηγετική θέση), το θέμα μπήκε **κάτω** (=στο τραπέζι), η Μαρία έμεινε **πίσω** (= κινείται με βραδύ ρυθμό), η Μαρία βλέπει **μακριά** (=με διορατικό τρόπο), η Μαρία έκανε **πίσω** (= σε θέση υποχώρησης), η Μαρία κρατιέται **καλά** (=σε καλό επίπεδο). Αυτού του είδους οι πολυλεκτικές εκφράσεις μπορούν βέβαια να θεωρηθούν και ως μία ξεχωριστή υποκατηγορία: $N_0 \text{ V Adv}_1$ (βλ. και 3.2.2.1, III.B.ζ.).

8. Στην κατηγορία αυτή των πολυλεκτικών εκφράσεων όταν ο ρηματικός τύπος ανήκει σε αμετάβατο ρήμα (που δηλώνει κίνηση), μπορεί να μετατραπεί σε αντίστοιχο ή ανάλογο τύπο μεταβατικού ρήματος (που δείχνει την αιτία της κίνησης)²⁸ μετατρέποντας έτσι την πολυλεκτική έκφραση σε ανάλογη σημασιολογικά έκφραση άλλης κατηγορίας (βλ. και 3.2.2.1, III.B.η.ι). Είναι δυνατό, δηλαδή, να έχουμε $N_1 \text{ Vmt Prep } C_2 = N_0 \text{ Vcmt } N_1 \text{ Prep } C_2$:

- Ο Κώστας μπήκε στα αίματα → Η Μαρία έβαλε τον Κώστα στα αίματα.
- Ο Κώστας βγήκε από τα ρούχα του → Η Μαρία έβγαλε τον Κώστα έξω από τα ρούχα του.
- Ο Κώστας μπήκε στο πνεύμα της συζήτησης → Η Μαρία έβαλε τον Κώστα στο πνεύμα της συζήτησης.
- Οι πολίτες κατέβηκαν στους δρόμους → Η εξαθλίωση κατέβασε τους πολίτες στους δρόμους.
- Το σπίτι βγήκε στο σφυρί → Η τράπεζα έβγαλε το σπίτι στο σφυρί.
- Η Μαρία βγήκε στο κλαρί → Η ανέχεια έβγαλε την Μαρία στο κλαρί.
- Ο Κώστας γλίτωσε από τα δόντια του Χάρου → Η Μαρία γλίτωσε τον Κώστα από τα δόντια του Χάρου.
- Η Μαρία έφθασε στο αμύν → Η αδιαλλαξία του Κώστα έφθασε την Μαρία στο αμύν.
- Ο Κώστας κάθισε στο σκαμνί → Η δικαιοσύνη κάθισε τον Κώστα στο σκαμνί.
- Η ιστορία τράβηξε σε μάκρος → Ο Κώστας τράβηξε σε μάκρος την ιστορία.

Όσον αφορά τις προοπτικές του μηνύματος, όταν τα ρήματα αυτά χρησιμοποιούνται ως αμετάβατα δηλώνουν μια δράση με την οποία συνδέεται ένας μόνο μετέχων ή δέκτης. Αντίθετα,

²⁸ Βλ. και ρηματικά ζεύγη, εργαστικά και μεταβιβαστικά ρήματα (Κλαίρης-Μπαμπινιώτης, 2005: 667-676).

στη μεταβατική χρήση τους δηλώνουν κάτι που συντελεί ή κάποιον που ενεργεί ώστε να πραγματοποιηθεί μια δράση.

Αναλόγως και στην μετατροπή ρημάτων παθητικής φωνής στα αντίστοιχα ενεργητικής παρατηρούμε και πάλι (βλ. και 3.2.2.1, III.B.η.ii):

- Η Μαρία πιάστηκε στην φάκα → Ο Κώστας έπιασε την Μαρία στην φάκα.
- Η Μαρία κρατιέται στην σκιά → Η σεμνότητά της την κρατάει στη σκιά.
- Ο Κώστας ρίχτηκε στο στόμα του λύκου → Η Μαρία έριξε τον Κώστα στο στόμα του λύκου.
- Ο Κώστας ρίχτηκε στον καβγά → Ο εγωισμός του έριξε τον Κώστα στον καβγά.
- Η Μαρία ρίχτηκε στον Κώστα → Η Μαρία τα έριξε στον Κώστα.

Από τα παραπάνω παραδείγματα γίνεται φανερό πως το ποιητικό αίτιο της παθητικής σύνταξης δεν συνηθίζεται στην κατηγορία αυτή των πολυλεκτικών εκφράσεων που εξετάζουμε, ενώ είναι απαιτούμενο ως υποκείμενο του ρήματος στην ενεργητική σύνταξη, για να δηλωθεί ο δράστης της ενέργειας.

9. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αναφέρεται σε έμψυχο (Nhum): **Ο Κώστας** έμεινε στον άσσο, αλλά μπορεί να αναφέρεται και σε άψυχο (N-hum): **Η υπόθεση** έμεινε στο συρτάρι.

10. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων αρκετές φορές είναι κι αυτό παγιωμένο (FixedSubj): **Τα πράγματα** μπήκαν στη θέση τους. Μπήκε **το νερό** στο αυλάκι. **Το πράγμα** μιλάει από μόνο του. Έφτασε **ο κόμπος** στο χτένι. Χτυπούν **οι φτέρνες μου** στους ώμους.

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

$N_0 \text{ (ή } C_0) \text{ V Prep } C_1$
--

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ισοδύναμες:

Η Μαρία πετάει στα σύννεφα (**N_0 V Prep C_1**)

Η Μαρία στα σύννεφα πετάει (**N_0 Prep C_1 V**)

Στα σύννεφα πετάει η Μαρία (**$Prep$ C_1 V N_0**)

Πετάει στα σύννεφα η Μαρία (**V Prep C_1 N_0**)

?Στα σύννεφα η Μαρία πετάει (**$Prep$ C_1 N_0 V**)

?Πετάει η Μαρία στα σύννεφα (V N₀ Prep C₁)

III.B. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων (§ α, β, γ, δ, ε, στ, ζ, η) και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

Οι πολυλεκτικές εκφράσεις αυτής της κατηγορίας ανήκουν κατά κύριο λόγο στις συντακτικά εύκαμπτες πολυλεκτικές εκφράσεις (syntactically flexible expressions), με την έννοια ότι δεν είναι σταθερή η σειρά των συστατικών τους μέσα στην πρόταση, αλλά και επειδή είναι δυνατή η παρεμβολή μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του κάποιας άλλης φραστικής κατηγορίας (XP). Για να τις αντιμετωπίσουμε λοιπόν υπολογιστικά, δεσμεύουμε στο λεξικό το συμπλήρωμα του ρήματος (δηλαδή, την τιμή του προθετικού συνόλου) εκλαμβάνοντάς το ως μία λέξη (ως επίρρημα)²⁹. Ο εμπρόθετος προσδιορισμός αντιμετωπίζεται λοιπόν ως ενιαία λέξη (WWS), αρκεί να είναι παγιωμένος: «η Μαρία έμεινε στο_ράφι». Όταν όμως είναι ελεύθερος, αντιμετωπίζεται ως μία ενιαία λέξη και ταυτόχρονα δεσμεύεται στο λεξικό το υποκείμενο της πολυλεκτικής έκφρασης που είναι παγιωμένο: «μου κόπηκαν τα_γόνατα». Βεβαίως δεν λείπουν και οι περιπτώσεις που η έκφραση είναι ημιπαγιωμένη (semi-fixed expression) και αντιμετωπίζεται ολόκληρη ως ενιαία λέξη (WWS): «Η Μαρία ακόμη_δεν_βγήκε_από_το_αβγό (και αντιμιλάει)». Στην τελευταία περίπτωση τα λεκτικά στοιχεία από τα οποία αποτελείται η νέα λέξη είναι σταθερά εκτός ενός, του ρήματος, του οποίου μεταβάλλονται τα μορφολογικά χαρακτηριστικά. Έτσι έχουμε:

α. Το προθετικό σύνολο μπορεί να αποτελείται από μία πρόθεση (σε, από, με, για, μέχρι, μετά, επί) ή το μόριο σαν και:

i. άρθρο ή Ø + ουσιαστικό σε αιτιατική πτώση (ή ονομαστική, όταν έχουμε το μόριο σαν) συνοδευόμενο ή όχι από ομοιόπρωτο προσδιορισμό:

Η Μαρία βγήκε √ στο_κλαρί. Ο ληστής βαρούσε/χτυπούσε √ στο_ψαχνό. Το μαγαζί βγήκε √ στο_σφυρί. Η Μαρία έμεινε √ με_τη_γλύκα/με_την_όρεξη. Η Μαρία έμεινε √ στο_ράφι. Ο Κώστας έμεινε √ στον_τόπο. Ο Κώστας έμεινε √ στον_άσσο. Η Μαρία μιλούσε √ στο_βρόντο. Ο Κώστας μπήκε √ στα_αίματα. Η Μαρία πάτησε √ στην_πίτα. Η Μαρία πετάει √ στα_σύννεφα. Η Μαρία έπεσε √ από_τα_σύννεφα. Ο ληστής πιάστηκε √ στην_φάκα. Η γειτόνισσα ανακατεύεται √ με_τα_πίτουρα. Η Μαρία κάθεται √ στα_καρφιά. Η Μαρία έφαγε

²⁹ Τη λέξη που προκύπτει από την ένωση των συστατικών του προθετικού συνόλου (PP) την εκλαμβάνουμε ως επίρρημα, με τη σκέψη ότι το προθετικό σύνολο λειτουργεί επιρρηματικά, οπότε και με τη νέα λέξη (WWS) πρέπει να δηλωθεί επιρρηματική σχέση μεταξύ του ρήματος και του συμπληρώματός του.

✓ στο_πόδι. Η Μαρία έφτασε ✓ στο_τσακ. Η Μαρία έφτασε ✓ στο_αμήν. Τρώγονται ✓ σαν_τα_κοκόρια. Καμαρώνει ✓ σαν_το_γύφτικο_σκεπάρνι.

Μπορούμε βέβαια να έχουμε και σύζευξη (conjunction) δύο προθετικών συνόλων, οπότε και οι δύο εμπρόθετοι προσδιορισμοί αντιμετωπίζονται ως μία ενιαία λέξη με διαστήματα (WWS), εφόσον είναι στερεότυποι (fixed expressions):

- Η Μαρία ✓ τραβιέται με_τον_έναν_και_με_τον_άλλον.
- Η Μαρία μιλάει ✓ με_το_σεις_και_με_το_σας.
- Η Μαρία έφτασε ✓ στο_πι_και_φι.

ii. Ø + ουσιαστικό σε γενική πτώση: Ο Κώστας πατάει ✓ επί_πτωμάτων.

Μπορούμε και πάλι να έχουμε σύζευξη (conjunction):

Ο Κώστας μιλάει ✓ περί_ανέμων_και_υδάτων.

iii. άρθρο ή Ø + ουσιαστικό σε αιτιατική + επίθετο (ως κατηγορηματικός προσδιορισμός):

Ο Κώστας ζει ✓ με_αέρα_κοπανιστό. Η Μαρία έμεινε ✓ με_το_στόμα_ανοιχτό.

iv. άρθρο ή Ø + ουσιαστικό (σε αιτιατική) + ουσιαστικό (σε αιτιατική):

Η Μαρία χτύπησε ✓ σε_λάθος_πόρτα. Η Μαρία πνίγεται ✓ σε_μια_κουταλιά_νερό.

v. άρθρο + ουσιαστικό σε αιτιατική με ή χωρίς ομοιόπτωτο προσδιορισμό + γενική προσδιοριστική συνοδευόμενη από άρθρο:

Η Μαρία έμεινε ✓ στα_κρύα_του_λουτρού. Το σκάνδαλο βγήκε ✓ στο_φως_της_δημοσιότητας/της_ημέρας. Ο ηθοποιός μπήκε ✓ στο_πετσί_του_ρόλου. Η Μαρία ρίχτηκε ✓ στο_στόμα_του_λύκου. Η Μαρία γλίτωσε ✓ από_το_στόμα_του_λύκου. Η Μαρία περπατάει/βαδίζει ✓ στις_άκρες_των_ποδιών_της. Η Μαρία έφτασε ✓ στο_έσχατο_σημείο_του_παραλόγου.

Μπορεί βεβαίως να έχουμε και αντιστροφή της γενικής προσδιοριστικής και του ονόματος που προσδιορίζει, οπότε έχουμε διπλή εγγραφή στο λεξικό:

Η Μαρία γλίτωσε ✓ από_του_Χάρου_τα_δόντια → Η Μαρία γλίτωσε ✓ από_τα_δόντια_του_Χάρου.

Αλλά: Η Μαρία τσακώνεται ✓ για_ψύλλου_πήδημα → *Η Μαρία τσακώνεται ✓ για_πήδημα_ψύλλου.

vi. Ø + ουσιαστικό σε γενική + γενική προσδιοριστική χωρίς άρθρο:

Ο Κώστας χάθηκε ✓ από_προσώπου_γης.

Για όλες τις παραπάνω περιπτώσεις (Subj-V-Obl) οι κανόνες για τη γραμματική αλλά και οι εγγραφές για το λεξικό έχουν ως εξής:

Γραμματική:

$S \rightarrow NP \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow V \quad ADVP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow$
 $ADVP \rightarrow Adv$
 $\uparrow = \downarrow$

Λεξικό:

Για παράδειγμα, στην πρόταση «Ο Κώστας χάθηκε από προσώπου γης» έχουμε ως εγγραφή για τον ρηματικό τύπο:

'XANOMAI < (^SUBJ) (^OBL-LOC)>
(^OBL-LOC PRED) =c 'ΑΠΟ_ΠΡΟΣΩΠΟΥ_ΓΗΣ'
(^IDIOM) = εξαφανίζομαι.

vii. άρθρο ή $\emptyset$ + επίθετο ή επιθετική μετοχή ή αριθμητικό (επιθετικός προσδιορισμός) + ουσιαστικό σε πτώση αιτιατική ή γενική. Σ' αυτές τις περιπτώσεις όλο το NP του εμπρόθετου προσδιορισμού αντιμετωπίζεται μαζί με την πρόθεση ως ενιαία λέξη, όπως παραπάνω:

Η Μαρία μπήκε $\checkmark$ σε_ξένα_οικόπεδα. Η Μαρία μπήκε $\checkmark$ σε_κακό_λούκι. Η Μαρία έμεινε $\checkmark$ με_άδειες_τσέπες. Η Μαρία καθόταν $\checkmark$ με_σταυρωμένα_χέρια. Η Μαρία καθόταν $\checkmark$ με_κατεβασμένα_μούτρα. Τα παιδιά $\checkmark$ έμειναν_στους_πέντε_δρόμους. Η Μαρία πέρασε $\checkmark$ από_σαράντα_κύματα. Οι υπουργοί τρώνε $\checkmark$ με_δέκα_μασέλες/ τρώνε από_δέκα_μεριές. Η Μαρία κρέμεται/κρατιέται $\checkmark$ από_μια_κλωστή/από_μια_τρίχα. Η Μαρία πετάει $\checkmark$ με_τα_δικά_της_φτερά. Το αμάξι πέρασε $\checkmark$ από_όλα_τα_χέρια. Η Μαρία μίλησε $\checkmark$ περί_παντός_του_επιστητού (Subj-V-FixedObl).

Υπάρχουν όμως περιπτώσεις που ο ονοματικός προσδιορισμός δεν είναι ούτε παγιωμένος ούτε υποχρεωτικός: Κάποια νησιά ανεβαίνουν στο (τουριστικό) στερέωμα. Ο νεαρός μαθητής ανέβηκε στο (θεατρικό) σανίδι / στη (θεατρική) σκηνή. Η Μαρία ανακατεύεται σε (αντρικές) υποθέσεις. Αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να τις αντιμετωπίσουμε όπως τις ελεύθερες προτάσεις και απλά να δεσμεύσουμε στο λεξικό το όνομα (N) του προθετικού συνόλου χωρίς το εμπρόθετο άρθρο. Έτσι έχουμε:

$VP \rightarrow V \quad PP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL}-(\downarrow \text{PCASE}) = \downarrow$
 $PP \rightarrow \text{Prep} \quad NP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow (\text{Det}) \quad (\text{AP}) \quad N$
 $\uparrow = \downarrow \quad \downarrow \in (\uparrow \text{ADJUNCT}) \quad \uparrow = \downarrow$
 $\uparrow \text{case} = \downarrow \text{case}$

$\uparrow \text{number} = \downarrow \text{number}$
 $\uparrow \text{gender} = \downarrow \text{gender}$

AP $\rightarrow$ Adj
 $\uparrow = \downarrow$

Στο παράδειγμα «**Ο νεαρός μαθητής ανέβηκε στο θεατρικό σανίδι**», θα έχουμε στο λεξικό:
 'ANEBAINΩ < (^SUBJ) (^OBL-LOC)>'
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΑΝΙΔΙ'
 (^IDIOM) = γίνομαι_ηθοποιός.

Βέβαια υπάρχει και η εναλλακτική λύση αντί να αντιμετωπιστεί η πρόταση όπως οι ελεύθερες προτάσεις, να ενωθούν τα λεκτικά συστατικά του εμπρόθετου προσδιορισμού σε μία λέξη, π.χ. 'Ο νεαρός ηθοποιός ανέβηκε στο_θεατρικό_σανίδι', κάτι όμως που συνεπάγεται μεγαλύτερο αριθμό εγγραφών στο λεξικό, αυξάνοντας έτσι το χρόνο της συντακτικής ανάλυσης.

β. Υπάρχει περίπτωση το ονοματικό σύνολο του εμπρόθετου προσδιορισμού να αποτελείται από **άρθρο ή ∅ + ουσιαστικό (αιτιατική ή γενική) ή επίθετο + κτητική αντωνυμία**, η οποία αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος της έκφρασης (Poss⁰): Σε αυτές τις περιπτώσεις η κτητική αντωνυμία δεν αντιμετωπίζεται ως ενιαία λέξη με τα υπόλοιπα λεκτικά συστατικά του εμπρόθετου προσδιορισμού, για να αποφύγουμε τις πολλές εγγραφές στο λεξικό³⁰ αλλά κυρίως για να μπορεί να δηλωθεί στο λεξικό η δέσμευση του αναφορικού (anaphoric binding). Στις περιπτώσεις βέβαια που έχουμε υψηλής παγίωσης ΠΛΕ, όλη η έκφραση αντιμετωπίζεται ως ενιαία λέξη: **Τράβα_στη_δουλειά_σου (SubjPro-FixedV)**.

Ο Κώστας τρώει $\sqrt{\text{από_τις_σάρκες_του}}$. Ο Κώστας ζει $\sqrt{\text{στον_κόσμο_του}}$. Η Μαρία έμεινε με $\sqrt{\text{την_κακία_της}}$. Η Μαρία δεν κρατιέται $\sqrt{\text{στα_πόδια_της}}$. Η Μαρία δεν κάθεται $\sqrt{\text{στα_αβγά_της}}$. Η Μαρία δεν κάθεται $\sqrt{\text{στη_γωνιά_της}}$. Η Μαρία βγήκε $\sqrt{\text{από_το_καβούκι_της}}$. Η Μαρία τρώγεται $\sqrt{\text{με_τα_ρούχα_της}}$. Ο Κώστας πετάει $\sqrt{\text{από_τη_χαρά_του}}$. Η Μαρία βγήκε $\sqrt{\text{προς_νερού_της}}$. Η κατάσταση μιλάει $\sqrt{\text{από_μόνη_της}}$. Η Μαρία μίλησε $\sqrt{\text{με_την_τύχη_της}}$ (Subj-V-Oblwith subject bound possessive).

S $\rightarrow$ NP VP
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \uparrow = \downarrow$
 VP $\rightarrow$ V ADVP
 $\uparrow = \downarrow \uparrow \text{OBL} = \downarrow$
 ADVP $\rightarrow$ Adv NP1
 $\uparrow = \downarrow \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow$
 NP1 $\rightarrow$ Pron
 $\uparrow = \downarrow$

³⁰ Αφορά σε περιπτώσεις που στο λεξικό δουλεύουμε με λέξεις κι όχι λήμματα, κάτι που δεν υφίσταται στην παρούσα εργασία.

Για παράδειγμα, στην πρόταση «Ο Κώστας τρώει από τις σάρκες του», οι λεξικές καταχωρίσεις (lexical entries) και οι περιορισμοί στο λεξικό, για να δηλωθεί η συμφωνία του κτητικού με το υποκείμενο του ρήματος σε πρόσωπο και αριθμό, έχουν ως εξής:

'ΤΡΩΩ < (^SUBJ) (^OBL-LOC)>
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΑΠΟ_ΤΙΣ_ΣΑΡΚΕΣ'
 (^SUBJ PERS)=(!SPEC POSS PERS)
 (^SUBJ NUM)=(!SPEC POSS NUM)
 (^IDIOM)=αυτοκαταστρέφομαι.
 'ΑΠΟ_ΤΙΣ_ΣΑΡΚΕΣ < (^SPEC POSS) >'.

γ. Πριν το προθετικό σύνολο (PP) είναι δυνατόν να υπάρχουν επιρρήματα (πάνω σε..., έξω από...): Και σε αυτές τις περιπτώσεις αντιμετωπίζεται όλο το επιρρηματικό πια σύνολο ως ενιαία λέξη, εφόσον δεν μπορεί να παρεμβληθεί κάποιο άλλο λεκτικό συστατικό ανάμεσα στο επίρρημα και την πρόθεση.

- Ο Κώστας **κάθεται** √ **πάνω_σε_αναμμένα_κάρβουνα**. Ο Κώστας **βαδίζει/περπατάει** √ **πάνω_σε_τεντωμένο_σκοινί**. Η Μαρία **βγήκε** √ **έξω_από_τα_ρούχα_της**. Η Μαρία **μιλάει** √ **μέσα_από_τα_δόντια_της**. Η Μαρία **δεν βλέπει** √ **πέρα_από_τη_μύτη_της**. **Μη_μιλάς** √ **πάνω_στο_χέρι**, (γιατί θα γίνει καμιά ζημιά). Η Μαρία **ζει** √ **πίσω_από_τον_ήλιο** (Subj-V-FixedObl).

S → NP VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → (neg) V AdvP
 ↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑ OBL-LOC = ↓
 AdvP → Adv
 ↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «Ο Κώστας κάθεται πάνω σε αναμμένα κάρβουνα», η λεξική εγγραφή για τον ρηματικό τύπο της ΠΛΕ έχει ως εξής:

'ΚΑΘΟΜΑΙ < (^SUBJ) (^OBL-LOC)>
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΠΑΝΩ_ΣΕ_ΑΝΑΜΜΕΝΑ_ΚΑΡΒΟΥΝΑ'
 (^IDIOM) = ανησυχώ_για_κτ.

δ. Μπορεί να παραλείπεται η πρόθεση και το άρθρο του εμπρόθετου προσδιορισμού: Σε αυτές τις περιπτώσεις το ουσιαστικό-συμπλήρωμα του ρήματος έχει επιρρηματική λειτουργία (παρ. i-ii) και θα τεθεί ως περιορισμός στο λεξικό. Ωστόσο το ρήμα με το συμπλήρωμά του μπορεί να αποτελέσει και μία ημιπαγιωμένη (semi-fixed) ενιαία λέξη (WWS) με τον ρηματικό τύπο να παρουσιάζει μορφολογικές αλλαγές και το συμπλήρωμά του να μένει σταθερό (παρ. iii). Βασική προϋπόθεση γι' αυτό είναι βέβαια να μην μπορεί να μεταβληθεί η θέση των δύο όρων, π.χ. Πάμε πλατεία, αλλά *Πλατεία πάμε.

i) Η Μαρία (Subj) πήγε (V) σπίτι της (Obl_{loc}).

ii) Η άσχημη συμπεριφορά του (Subj) κόπηκε (V) μαχαίρι (Obl_{instrument}).

iii) Πάμε_πλατεία (SubjPro –Vsemi-fixed).

VP → V (NP)
↑ = ↓ ↑ OBL = ↓
NP → N (NP1)
↑ = ↓ ↑ SPEC POSS = ↓
NP1 → Pron
↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «Η άσχημη συμπεριφορά του κόπηκε μαχαίρι» έχουμε στο λεξικό:

'ΚΟΒΩ < (^SUBJ) (^OBL) >'

(^OBL PRED) =c 'ΜΑΧΑΙΡΙ'

(^IDIOM) = διακόπτεται_κτ_για_πάντα.

ε. Μετά την πρόθεση μπορεί να ακολουθεί μια ελεύθερη δευτερεύουσα πρόταση ή μετά το προθετικό σύνολο μπορεί να ακολουθεί μια ελεύθερη δευτερεύουσα πρόταση (FreeSubjcontroller-V-Obl-Subordinated clause with controlled subject). Και σε αυτή την περίπτωση οι παγιωμένοι συνδυασμοί λέξεων εκλαμβάνονται ως ενιαία λέξη (WWS).

- Ο Κώστας έφτασε √ στο_σημείο να φύγει.

S → NP VP
↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
VP → V (ADVP) (CVP)
↑ = ↓ ↑ OBL-LOC = ↓ ↑ XCOMP = ↓
ADVP → Adv
↑ = ↓
CVP → Conj V
↑ = ↓ ↑ = ↓
NP → Det Npr
↑ = ↓ ↑ = ↓

'ΦΤΑΝΩ < (^SUBJ) (^OBL-LOC) (^XCOMP) >'
(^XCOMP SUBJ) = (^SUBJ)
(^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΤΟ_ΣΗΜΕΙΟ'
(^COMPL FORM) = να
(^IDIOM) = φτάνω_σε_ένα_οριακό_σημείο.

- Δεν_έχεις_παρά να φύγεις.

S → (NP) VP
↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
VP → V (CVP)
↑ = ↓ ↑ XCOMP = ↓

CVP → Conj V
 ↑ = ↓ ↑ = ↓

'ΔΕΝ_ΕΧΕΙΣ_ΠΑΡΑ < (^SUBJ) (^XCOMP)>'
 (^XCOMP SUBJ) = (^SUBJ)
 (^COMPL FORM) = να
 (^IDIOM) = χρειάζεται_μόνο_να_clause.

στ. Αντικατάσταση του εμπρόθετου συμπληρώματος του ρήματος με αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας (dative shift) και δέσμευση στο λεξικό του υποκειμένου του ρηματικού τύπου. Και σε αυτή την περίπτωση πολύ συχνά όλη η φράση μπορεί να θεωρηθεί μία λέξη (semi-fixed expression):

μου κόπηκαν √ τα_γόνата (μου), **μου** κόπηκαν √ τα_πόδια (μου), **μου** κόπηκαν √ τα_ήπατα, **μου** κόπηκε √ το_αίμα / η_χολή (μου) / η_όρεξή (μου), **μού** έπεσαν √ τα_μαλλιά, **της** έπεσε √ η_μύτη, **του** έπεσαν √ τα_μούτρα, **μου** πέφτουν √ τα_σάλια, **μου** έπεσαν √ τα_νεφρά, **μού** έπεσε √ ο_κώλος/η_μήτρα, **μου** έπεσε √ το_πρώτο_λαχείο, δεν **σου** πέφτει √ (κανένας)_λόγος (clitic-V-FixedSubj), **μου** έπεσε_λαχείο, δεν_θα_του_περάσει (Vsemi-fixed).

S → VP (NP)
 ↑ = ↓ ↑ SUBJ = ↓
 VP → (NP) V
 ↑ GEN-DAT = ↓ ↑ = ↓
 NP → N (Pron)
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Pron
 ↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**μου κόπηκαν τα γόνата**», στο λεξικό έχουμε την παρακάτω λεξική καταχώριση (lexical entry) για τον ρηματικό τύπο:

'ΚΟΒΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^DAT)>'
 (^SUBJ PRED) = c 'ΤΑ_ΓΟΝΑΤΑ'
 (^IDIOM) = φοβάμαι_ή_εξαντλούμαι.

ζ. Επίρρημα στη θέση του εμπρόθετου προσδιορισμού ως συμπλήρωμα του ρήματος: Σε αυτές τις περιπτώσεις μπαίνει ως περιορισμός στο λεξικό η τιμή του επιρρήματος που προσδιορίζει τον ρηματικό τύπο. Αν το επίρρημα συνοδεύεται από κάποιο προσδιορισμό, τότε επίρρημα και προσδιορισμός εκλαμβάνονται ως μία παγιωμένη λέξη (WWS).

Η Μαρία έφθασε √ **ψηλά**. Η ζωή τραβάει √ **μπροστά**. Η Μαρία δεν τραβάει √ **πολύ**. Ο Κώστας έπεσε √ **έξω**. Η Μαρία έπεσε √ **πολύ_χαμηλά**. Η Μαρία πέφτει √ **εύκολα**. Η Μαρία πατάει √ **γερά**. Η μηχανή πήρε √ **μπρος/μπροστά**. Η Μαρία μπήκε √ **μέσα**. Η Μαρία μπήκε √ **μπροστά**.

Το θέμα μπήκε √ **κάτω**. Η Μαρία έμεινε √ **πίσω**. Η Μαρία βλέπει √ **μακριά**. Η Μαρία έκανε √ **πίσω**. Η Μαρία κρατιέται √ **καλά** (**FreeSubj-V-Obl**).

Δεν λείπουν και οι υψηλής παγίωσης εκφράσεις, όπως: Θα φας **καλά**. Αυτές τις αντιμετωπίζουμε ως μία ενιαία λέξη που μπορεί να δεχτεί μορφολογικές αλλαγές: Θα_φας_καλά (Vsemi-fixed).

$S \rightarrow (NP) \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow (neg) \quad V \quad (ADVP)$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow$
 $ADVP \rightarrow Adv$
 $\uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow Det \quad N$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow Det \quad Npr$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Η Μαρία έπεσε πολύ χαμηλά**», η εγγραφή στο λεξικό (lexical entry) για τον ρηματικό τύπο έχει ως εξής:

ΠΕΦΤΩ < (^SUBJ) (^OBL-LOC) >
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΠΟΛΥ_XAMHΛΑ'
 (^IDIOM) = ξεπέφτω.

η. i. Αλλαγή κατηγορίας πολυλεκτικών εκφράσεων και ii. μετατροπή από παθητική σε ενεργητική σύνταξη: Ο εμπρόθετος προσδιορισμός ως συμπλήρωμα του ρήματος παραμένει αμετάβλητος.

i. - Η Μαρία (Subj) έφθασε (V) στο_αμήν (Obl).

$S \rightarrow NP \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow V \quad ADVP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL-LOC} = \downarrow$
 $ADVP \rightarrow Adv$
 $\uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow Det \quad Npr$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$

'ΦΘΑΝΩ < (^SUBJ) (^OBL-LOC) >
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΤΟ_ΑΜΗΝ'
 (^IDIOM) = περίερχομαι_σε_μια_ακραία_κατάσταση

- **Η κατάσταση (Subj) έφτασε (V) την Μαρία (Obj) στο αμύν (Obl).**

$S \rightarrow NP \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow V \quad NP \quad \text{ADV P}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL-LOC} = \downarrow$
 $\text{ADV P} \rightarrow \text{Adv}$
 $\uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow \text{Det} \quad N$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$

'ΦΘΑΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBL-LOC) >'
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΤΟ_ΑΜΗΝ'
 (^IDIOM) = οδηγώ_κτ_σε_μια_ακραία_κατάσταση.

ii. **Η Μαρία (Subj) πιάστηκε (V) στη φάκα (Obl).**

$S \rightarrow NP \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow V \quad \text{ADV P}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL-LOC} = \downarrow$
 $\text{ADV P} \rightarrow \text{Adv}$
 $\uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow \text{Det} \quad \text{Npr}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$

'ΠΙΑΝΟΜΑΙ < (^SUBJ) (^OBL-LOC) >'
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΤΗ_ΦΑΚΑ'
 (^IDIOM) = αφνιδιάζομαι.

- **Ο Κώστας (Subj) έπιασε (V) την Μαρία (Obj) στη φάκα (Obl).**

$S \rightarrow NP \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow V \quad NP \quad \text{ADV P}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL-LOC} = \downarrow$
 $\text{ADV P} \rightarrow \text{Adv}$
 $\uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow \text{Det} \quad \text{Npr}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$

'ΠΙΑΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBL-LOC) >'
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΤΗ_ΦΑΚΑ'
 (^IDIOM) = αιφνιδιάζω.

3.2.2.2 Δεύτερη Κατηγορία

Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες **το ρήμα συνεμφανίζεται με ένα φραστικό σύνολο που έχει παγιωμένη την κεφαλή του**. Συγκεκριμένα στην κατηγορία αυτή συναντάμε τις παρακάτω υπο-κατηγορίες:

I. Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το ρήμα συνεμφανίζεται με μία ονοματική φράση, η κεφαλή της οποίας είναι παγιωμένη και συνοδεύεται από μία ελεύθερη συναναφορική κτητική αντωνυμία (GCPOSS³¹): N₀ V C₁ POSS⁰

I.A. Περιγραφή των συντακτικών δομών:

1. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος (**V**) συνεμφανίζεται με μία ονοματική φράση, της οποίας η παγιωμένη κεφαλή (**C**) προσδιορίζεται από μία ελεύθερη γενική (genitive-complement). Η ονοματική φράση (NP), ως συμπλήρωμα του ρήματος, έχει κατά βάση τη λειτουργική θέση του αντικειμένου (OBJ) και η κεφαλή της βρίσκεται σε πτώση αιτιατική ή σπανιότερα σε γενική, ενώ η γενική που την προσδιορίζει είναι ένας αδύνατος τύπος κτητικής αντωνυμίας, η οποία **υποχρεωτικά** αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος (Poss⁰): Η Μαρία_j τρώει τα νύχια της_j.

2. Αξιοσημείωτο σε αυτή την κατηγορία είναι πως το συμπλήρωμα του ρήματος σε πολλές περιπτώσεις αναφέρεται σε μέρος του σώματος³²: κόβω **το λαιμό μου**, κόβω **τις φλέβες μου**, κρεμάω **τα αυτιά μου**, χτυπάω **το κεφάλι μου**, ρίχνω **τα μούτρα μου**, χάνω **το σάλιο μου**, βγάζω **τα νύχια μου**, βάζω **το χεράκι μου**, βγάζω **τα συκώτια μου**, βγάζω **τα μάτια μου**, δεν βλέπω **τη μύτη μου**, καταπίνω **τη γλώσσα μου** κτλ. Η εξήγηση είναι απλή: καθώς τα πιο οικεία γλωσσικά στοιχεία είναι εκείνα που έχουν σχέση με το σώμα, στη γλώσσα της οικειότητας χρησιμοποιούνται ως μεταφορές σημασιών οι ονομασίες των μελών του σώματος (Mejri: 2003b).

Υπάρχουν ωστόσο αρκετές περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να απουσιάζει το κτητικό, οπότε οι εκφράσεις αυτές μεταπίπτουν στην κατηγορία **N₀ (ή C₀) V C₁**. Έτσι έχουμε:

³¹ Η κατηγορία αυτή σχετίζεται με την κατηγορία GCPOSS της Αγγ. Φωτοπούλου (1993).

³² Οι φράσεις με Μέρη του Σώματος έχουν γενικά τη δομή: **Ρήμα + Μ.τ.Σ. + (κτητική αντωνυμία)**, όπου το Μ.τ.Σ. είναι συναναφορικό με το υποκείμενο. Σύμφωνα με την Αντύπα (1995: 510) η παρουσία ή η απουσία της κτητικής αντωνυμίας διαφοροποιεί το νόημα των παγιωμένων εκφράσεων με Μ.τ.Σ. και δεν αποτελεί τυχαίο μορφολογικό γεγονός. Δίνει ως παράδειγμα τις προτάσεις *σηκώνει τα χέρια ψηλά* και *σπάει τα μούτρα του* που δηλώνουν και οι δύο κάτι σαν αποτυχία, διαφορετικής όμως υφής. Στην πρώτη περίπτωση το υποκείμενο συνειδητά αποφασίζει να μην καταβάλει προσπάθεια (πρόκειται δηλαδή για συνειδητή αποτυχία), ενώ στη δεύτερη περίπτωση, το υποκείμενο δέχεται παθητικά τα αποτελέσματα της αποτυχίας του, καθώς προσέκρουσε σ' ένα απρόβλεπτο εμπόδιο.

α. Η Μαρία σταύρωσε **τα χέρια της**, αλλά και: η Μαρία σταύρωσε **τα χέρια**.

β. Η Μαρία χαμήλωσε **τα μάτια της**, αλλά και: η Μαρία χαμήλωσε **τα μάτια**.

Όταν το αντικείμενο του ρήματος αναφέρεται σε μέρος του σώματος (Npc), τότε η παρουσία ή η απουσία του κτητικού έχει κάποια ιδιαίτερη σημασία. Έτσι, σύμφωνα με την Αντύπα (1995: 512) σε εκφράσεις που έχουμε απαραίτητα την κτητική αντωνυμία: *Σπάει τα μούτρα του, τραβάει τα μαλλιά του, χτυπάει το κεφάλι του (στον τοίχο), δάγκωσε τη γλώσσα σου, σπάει το κεφάλι του (για να το βρει), μαζεύει τη γλώσσα του, τρίβει τα μάτια του, τα ρήματα, καθώς συνδυάζονται με Μ.τ.Σ. του υποκειμένου, δηλώνουν ενέργεια που προκαλεί αισθητή μεταβολή στην κατάσταση του Μ.τ.Σ. Το υποκείμενο δρα, αλλά συγχρόνως είναι και αποδέκτης της ενέργειας, που μπορεί να είναι επώδυνη (σπάει το κεφάλι του) ή ανώδυνη (πλένει τα χέρια του). Εν ολίγοις μπορούμε να πούμε πως η διάθεση της ρηματικής πρότασης «μεσοποιείται» κατά κάποιο τρόπο. Οι προτάσεις αυτής της κατηγορίας αναφέρονται περισσότερο σε συναισθήματα που το υποκείμενο βιώνει μόνο του ως αποτέλεσμα κάποιας ενέργειας η οποία γυρνάει δραστικά προς τον εαυτό του χωρίς τη θέλησή του. Όταν ένας εξωτερικός παράγοντας (ένα εργαλείο, ένα άλλο Μ.τ.Σ., ένα εξωτερικό συμβάν) συμβάλλει στην πραγματοποίηση της ενέργειας, το Μ.τ.Σ. αποκτά μια αυτονομία που αντιτίθεται στο φυσικό του ρόλο, αφού τείνει να σπάσει η αδιάσπαστη σχέση σώματος και μερών του σώματος. Είναι η κτητική αντωνυμία που συμβάλλει στην επαναφορά της φυσικής σχέσης του σώματος και των μερών του. Χωρίς την αντωνυμία το Μ.τ.Σ. μάς παρουσιάζεται σαν ένα οποιοδήποτε αντικείμενο που παθητικά δέχεται την ενέργεια του υποκειμένου. Γι' αυτό το λόγο μάς φαίνονται αντιγραμματικές οι προτάσεις, όταν δεν έχουν κτητική αντωνυμία.*

Αντίθετα, στις παρακάτω εκφράσεις που η κτητική αντωνυμία είναι προαιρετική και η παράλειψή της δεν δημιουργεί αντιγραμματικότητα: *Σηκώνει τα χέρια (ψηλά), σηκώνει (τη) μύτη, κατεβάζει (τα) μούτρα, σταυρώνει τα χέρια, σηκώνει (το) κεφάλι, γυρίζει/δείχνει την πλάτη (σε), απλώνει (το) χέρι, τρίζει τα δόντια (σε), σφίγγει τα δόντια, κλείνει τα μάτια, η κτητική αντωνυμία μπορεί να εμφανίζεται όταν υπάρχει έμφαση ή άρνηση, π.χ. δεν άνοιξε το στόμα του. Στις προτάσεις της κατηγορίας αυτής ο ρόλος του υποκειμένου είναι καθαρά ενεργητικός και συνειδητός. Η ενέργεια χαρακτηρίζει το υποκείμενο, είναι περισσότερο αντίδραση προς τα έξω και εκφράζει μάλλον συνειδητή στάση του υποκειμένου απέναντι σε κάποιον τρίτο ή σε κάποιο συμβάν, παρά συναίσθημα. Οι κινήσεις που δηλώνουν τη στάση αυτή, είναι φυσικές και πραγματοποιήσιμες στην εξωγλωσσική πραγματικότητα, άρα πολύ πιο συχνές και συνηθισμένες από αυτές στις προτάσεις του τύπου *ας κόψει το λαιμό του*.*

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί πως, όπως υποστηρίζει και η Κατερίνα Τζώρτζη (2014: 103), η παρουσία του κτητικού σχετίζεται σε αυτές τις περιπτώσεις με το φαινόμενο της

αναπαλλοτριώτης κτήσης, το οποίο καταδεικνύει «τη σημασιολογική ανάγκη του ρήματος να εκφράσει την οντότητα σαν κύριο συμμετέχοντα στο γεγονός».

3. Η κτητική αντωνυμία δεν μπορεί να συνοδεύεται από κάποια αόριστη αντωνυμία, διότι η αντικατάσταση αυτή θα δώσει μια ελεύθερη κι όχι παγιωμένη έκφραση ή μια μη ορθή γραμματικά πρόταση (Fotopoulou, 1993: 212):

Η Μαρία τρώει τα νύχια της.

*Η Μαρία τρώει *κάποια* / *μερικά* νύχια της.

4. Οι πολυλεκτικές εκφράσεις και σ' αυτήν την κατηγορία απαντώνται συνήθως σε ρήματα μεταβατικά ενεργητικής φωνής. Η μετατροπή τους από την ενεργητική στην παθητική σύνταξη δημιουργεί προβλήματα τόσο στη σύνταξη όσο και στη σημασιολογία εξαιτίας κυρίως της ύπαρξης του κτητικού (παρ. α, β). Επιπλέον, όταν το αντικείμενο είναι Μ.τ.Σ. που αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος, η έκφραση δεν δέχεται μετατροπή στην παθητική φωνή ή η μετατροπή είναι προβληματική (παρ. β, γ). Έτσι έχουμε:

α. Ο Κώστας έφαγε τα ψωμιά του → *Φαγώθηκαν τα ψωμιά του Κώστα.

β. Ο Κώστας έκοψε τις φλέβες του → ?*Κόπηκαν οι φλέβες του Κώστα.

γ. Η Μαρία τρώει τα νύχια της → *Τα νύχια της τρώγονται από τη Μαρία → Τα νύχια τρώγονται από τη Μαρία. *Η τελευταία πρόταση (με την παράλειψη του κτητικού) είναι συντακτικά ορθή, αλλά δεν έχει τη σημασία της πολυλεκτικής έκφρασης.*

5. Δεν λείπουν και οι περιπτώσεις που το ρήμα από μεταβατικό μετατρέπεται σε ίδιας σημασίας αμετάβατο χωρίς αλλαγή φωνής αλλά με αλλαγή διάθεσης (ζεύγη μεταρρηματικών παραγώγων):

α. Η Μαρία κατέβασε τα αυτιά της/τα μούτρα της/την ουρά της → Κατέβηκαν τα αυτιά της/τα μούτρα της/η ουρά της → Κατέβηκαν τα αυτιά/τα μούτρα/η ουρά της Μαρίας.

Αλλά και:

β. Ο Κώστας έβγαλε τα απωθημένα του → *Τα απωθημένα του βγήκαν από τον Κώστα → Βγαίνουν τα απωθημένα του → Βγαίνουν τα απωθημένα του Κώστα. *Οι δύο τελευταίες προτάσεις είναι συντακτικά ορθές, αλλά δεν αποτελούν πολυλεκτικές εκφράσεις.*

γ. Ο Κώστας έβαλε το ξερό του να δουλέψει → ?Μπήκε το ξερό του Κώστα να δουλέψει.

Παρατηρείται πως ακόμη και στις περιπτώσεις που μπορούμε να έχουμε συντακτικά ορθές προτάσεις το υποκείμενο του μεταβατικού ρήματος μετατρέπεται σε γενική προσδιοριστική του υποκειμένου του αμετάβατου ρήματος, λόγω της ύπαρξης συναναφορικής κτητικής αντωνυμίας στην ενεργητική σύνταξη. Αλλά και πάλι οι νέες δομές δεν οδηγούν σε πολυλεκτικές εκφράσεις, εξαιτίας της διαφορετικής σημασίας που αποκτούν.

6. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων αναφέρεται τις περισσότερες φορές σε έμψυχο (Nhum), αλλά μπορεί, σπανιότερα, να αναφέρεται και σε άψυχο (N-hum): **Ο Κώστας** έφαγε τα ψωμιά του. **Η κυβέρνηση** έβγαλε τα μάτια της.

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

$N_0 V C_1 POSS^0$

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ορθές ή ισοδύναμες:

Η Μαρία τρώει τα νύχια της ($N_0 V C_1$)

Η Μαρία τα νύχια της τρώει ($N_0 C_1 V$)

Τα νύχια της τρώει η Μαρία ($C_1 V N_0$)

Τρώει τα νύχια της η Μαρία ($V C_1 N_0$)

αλλά και:

?Τρώει η Μαρία τα νύχια της ($V N_0 C_1$)

?Τα νύχια της η Μαρία τρώει ($C_1 N_0 V$)

I.B. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων (§ α, β) και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

α. Η κεφαλή του συμπληρώματος του ρήματος βρίσκεται σε πτώση αιτιατική (παρ. i) ή γενική (παρ. ii) και μπορεί να είναι ουσιαστικό (παρ. i, iii) ή μετοχή (παρ. ii) συνοδευόμενα από άρθρο και, σε λιγοστές περιπτώσεις, συνοδευόμενα από έναν ομοιόπρωτο προσδιορισμό (παρ. iv) ή μια γενική προσδιοριστική (παρ. v). Σε όλες τις περιπτώσεις, τα συστατικά αυτά τα αντιμετωπίζουμε ως μία λέξη με κάτω παύλες -WWS- (βλ. και 3.2.2.1 II.B.), ενώ την κτητική αντωνυμία που ακολουθεί την αφήνουμε ελεύθερη (π.χ. Η Μαρία κατέβασε **τα_μούτρα_της**). Ωστόσο, επειδή η κτητική αντωνυμία είναι υποχρεωτική, αυτό το δηλώνουμε ως περιορισμό στο λεξικό, όπως συμβαίνει και με τη συμφωνία της σε πρόσωπο και αριθμό με το υποκείμενο του ρήματος. Θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε το συμπλήρωμα του ρήματος ως ενιαία λέξη συμπεριλαμβανομένης και της κτητικής αντωνυμίας (π.χ. Η Μαρία έβαλε **το_χεράκι_της**), αλλά δεν θα μπορούσε να φανεί η συμφωνία του κτητικού με το υποκείμενο του ρήματος της πρότασης (anaphoric binding), κάτι που είναι απαραίτητο να δηλωθεί στη συγκεκριμένη

κατηγορία πολυλεκτικών εκφράσεων. Ωστόσο η τελευταία αντιμετώπιση μπορεί να αποτελέσει λύση μόνο για περιπτώσεις στις οποίες η κτητική αντωνυμία δεν κατέχει την τελευταία θέση στη σειρά των συστατικών της έκφρασης (παρ. iv). Έτσι, στην έκφραση «*δεν είπα ακόμη την τελευταία μου λέξη*», θεωρούμε πως είναι προτιμότερο να εκληφθεί όλο το ονοματικό σύνολο ως μία λέξη (*την_τελευταία_μου_λέξη*) στην οποία όλα τα συστατικά θα είναι σταθερά πέραν της κτητικής αντωνυμίας που θα κλίνεται (ημιπαγιωμένη έκφραση - semi-fixed expression). Η προτίμησή μας αυτή οφείλεται στο ότι αν αφήσουμε ελεύθερη την κτητική αντωνυμία, τότε θα πρέπει να διασπαστεί όλη η παγιωμένη έκφραση (δεν είπα ακόμη την τελευταία μου λέξη) και να αντιμετωπιστεί όπως στις ελεύθερες προτάσεις, κάτι που δεν συνάδει με την αρχή που έχουμε ακολουθήσει, να αντιμετωπίζονται δηλαδή ως μία λέξη (WWS) τα παγιωμένα τμήματα μιας έκφρασης. Έτσι, έχουμε:

i. Η Μαρία έβαλε $\sqrt{\text{το_χεράκι της / την_ουρίτσα της}}$. Ο Κώστας έφαγε $\sqrt{\text{τα_λυσσ(ι)ακά του/ τα_ψωμιά του / της_χρονιάς του}}$. Η Μαρία κρέμασε/κατέβασε $\sqrt{\text{τα_αυτιά της}}$. Ο Κώστας έριξε $\sqrt{\text{τα_μούτρα του}}$. Δεν έχει $\sqrt{\text{το_θεό του}}$. Δεν βλέπει $\sqrt{\text{(ούτε)_την_μύτη του}}$ (FreeSubj-V-Objwith subject bound possessive).

ii. Ο Κώστας έβγαλε $\sqrt{\text{τα_απωθημένα του}}$. Η Μαρία πήρε $\sqrt{\text{τα_βρε(γ)μένα της}}$ (FreeSubj-V-Objwith subject bound possessive).

S $\rightarrow$ NP VP
 $\uparrow$ SUBJ = $\downarrow$ $\uparrow$ = $\downarrow$
 VP $\rightarrow$ V NP
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ OBJ = $\downarrow$
 ($\downarrow$ case)=acc
 NP $\rightarrow$ N NP1
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ SPEC POSS = $\downarrow$
 ($\downarrow$ case)=gen
 NP $\rightarrow$ Participle NP1
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ SPEC POSS = $\downarrow$
 ($\downarrow$ case)=gen
 NP1 $\rightarrow$ Pron
 $\uparrow$ = $\downarrow$

Για παράδειγμα, στην πρόταση «*Η Μαρία έβαλε το χεράκι της*», η εγγραφή του ρήματος και του συμπληρώματός του στο λεξικό έχουν ως εξής:

'BAZΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'
 (^OBJ PRED) =c 'TO_XEPAKI'
 (^SUBJ PERS)=(!SPEC POSS PERS)
 (^SUBJ NUM)=(!SPEC POSS NUM)
 (^IDIOM)= βοηθώ.
 'TO_XEPAKI < (^SPEC POSS) >'.

iii. Η Μαρία έκανε √ του_κεφαλιού της. Η Μαρία πήρε √ των_ομμάτων της (κι έφυγε).
(FreeSubj-V-Objwith subject bound possessive).

S → NP VP
↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
VP → V NP
↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
(↓ case)=gen
NP → N NP1
↑ = ↓ ↑SPEC POSS = ↓
(↓ case)=gen
NP1 → Pron
↑ = ↓

iv. Δεν είπα (ακόμη) την_τελευταία_μου_λέξη (SubjPro-V-FixedObj).

VP → neg V (ADVP) NP
↑ = ↓ ↑ = ↓ ↓ ∈ (↑ ADJUNCT) ↑OBJ = ↓
NP → N
↑ = ↓

v. - Η Μαρία έφαγε √ το_ξύλο_της_χρονιάς της. Η Μαρία τράβηξε √ τον_τάραχο_των_παθών της (FreeSubj-V-FixedObjwith subject bound possessive).

- Η Μαρία τράβηξε √ των_παθών_της_τον_τάραχο (SubjFree - V - Semi-FixedObj).

S → NP VP
↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
VP → V NP
↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
NP → N (NP)
↑ = ↓ ↑SPEC POSS = ↓
(↓ case)=gen
NP → Pron
↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «Η Μαρία έφαγε το ξύλο της χρονιάς της», οι εγγραφές με τους αντίστοιχους περιορισμούς στο λεξικό έχουν ως εξής:

έφαγε V * @(OPT-TRANS TPΩΩ)
(^OBJ PRED)=c 'TO_ΞΥΛΟ_ΤΗΣ_ΧΡΟΝΙΑΣ'
(^SUBJ PERS)=(!SPEC POSS PERS)
(^SUBJ NUM)=(!SPEC POSS NUM)
(↑IDIOM)= την_έδειραν_κπ_πάρα_πολύ.
'TO_ΞΥΛΟ_ΤΗΣ_ΧΡΟΝΙΑΣ < (^SPEC POSS) >'.

β. Στην κατηγορία αυτή παρατηρείται και το φαινόμενο του κλιτικού αναδιπλασιασμού (doubling clitic). Έτσι έχουμε:

Η Μαρία έχει τα ψωμάκια της → Η Μαρία **τα** έχει **τα** ψωμάκια της.

Ο Κώστας έχασε το ψωμί του → Ο Κώστας **το** έχασε **το** ψωμί του.

Σε αυτές τις περιπτώσεις το κλιτικό, εφόσον δεν είναι παγιωμένο, το αντιμετωπίζουμε όπως στις ελεύθερες προτάσεις όπου το κλιτικό δεν αποτελεί Κατηγορήμα (PRED).

- Η Μαρία **τα** έχει τα_ψωμάκια της. Ο Κώστας **το** έχασε το_ψωμί του.

$S \rightarrow NP \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow NP \quad V \quad NP$
 $\uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow$
 $NP \rightarrow N \quad NP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow$
 $(\downarrow \text{ case}) = \text{gen}$
 $NP \rightarrow \text{Det} \quad \text{Npr}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow \text{Pron}$
 $\uparrow = \downarrow$

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Η Μαρία τα έχει τα ψωμάκια της**», η εγγραφή στο λεξικό του ρηματικού τύπου και του κτητικού είναι:

έχει $V * @(\text{TRANS EX}\Omega)$
 $(\wedge \text{OBJ PRED}) = c \text{ 'TA_}\Psi\Omega\text{MAKIA'}$
 $(\wedge \text{IDIOM}) = \text{έχω_εμφανή_συσσώρευση_λίπους_στους_γλουτούς.}$
τα $\text{Pron} * (\wedge \text{PRONFORM}) = \text{τα.}$

II. Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το ρήμα συνεμφανίζεται με μία ονοματική φράση, η κεφαλή της οποίας είναι παγιωμένη και συνοδεύεται από ελεύθερη γενική. Ανάλογα με τους μετασχηματισμούς που είναι δυνατόν να προκληθούν από τη γενική, έχουμε δύο υπο-κατηγορίες:

- 1) **Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις των οποίων η γενική δεν προκαλεί μετασχηματισμούς** (GCGN³³): $N_0 V (C N(\text{gn}))_1$ ή $N_0 V (C \text{ Poss})_1$
- 2) **Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις των οποίων η γενική προκαλεί μετασχηματισμούς** (GCGPN³⁴): $N_0 V (C N(\text{gn}))_1 \rightarrow N_0 V C_1 \text{ Prep } N_2(\text{acc})$

II.A.1. Περιγραφή των συντακτικών δομών ($N_0 V (C N(\text{gn}))_1$ ή $N_0 V (C \text{ Poss})_1$):

1. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος (**V**) συνεμφανίζεται με ένα ονοματικό σύνολο, του οποίου η κεφαλή είναι παγιωμένη (**C**). Η κεφαλή του ονοματικού συνόλου που βρίσκεται κατά κύριο λόγο σε πτώση αιτιατική προσδιορίζεται από μία γενική-συμπλήρωμα (genitive-complement), η οποία είναι **ελεύθερη** κι όχι παγιωμένη (παρ. α). Το ονοματικό σύνολο, ως συμπλήρωμα του ρήματος, λειτουργεί ως αντικείμενό του (Obj), ενώ η γενική-συμπλήρωμα λειτουργεί ως γενική

³³ Η συγκεκριμένη κατηγορία σχετίζεται με την κατηγορία GCGN της Αγγ. Φωτοπούλου (1993).

³⁴ Η συγκεκριμένη κατηγορία σχετίζεται με την κατηγορία GCGPN της Αγγ. Φωτοπούλου (1993).

προσδιοριστική. Η γενική-συμπλήρωμα μπορεί να δηλωθεί και με μία κτητική αντωνυμία (παρ. β). Σε αυτήν την περίπτωση **η διαφορά** από την κατηγορία $N_0 V C_1 POSS^0$ είναι πως το κτητικό δεν αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος (παρ. γ):

α. Η Μαρία έφαγε τη σκόνη του Κώστα ($N_0 V (C N_{(gn)})_1$).

β. Η Μαρία έφαγε τη σκόνη του ($N_0 V (C Poss)_1$).

γ. Η Μαρία_j έφαγε τα μούτρα της_j ($N_0 V C_1 POSS^0$).

Συνήθως η γενική-συμπλήρωμα αναφέρεται σε πρόσωπο, χωρίς κάτι τέτοιο να αποτελεί κανόνα. Όπως φαίνεται στο παρακάτω παράδειγμα η γενική-συμπλήρωμα δεν είναι πρόσωπο και μάλιστα δεν είναι απολύτως ελεύθερη, καθώς εμφανίζεται συχνά στον προφορικό ή γραπτό λόγο: *Η Μαρία έχασε το νήμα της κουβέντας (των σκέψεών της, των λόγων της).*

2. Στις πολυλεκτικές εκφράσεις αυτής της κατηγορίας συναντούμε κυρίως τύπους μεταβατικών ρημάτων σε ενεργητική φωνή. Η μετατροπή τους από μεταβατικά ενεργητικής διάθεσης σε αμετάβατα παθητικής διάθεσης (βλ. ρηματικά ζεύγη), όταν είναι εφικτή, δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα προβλήματα ως προς τη σημασιολογία (παρ. α). Ωστόσο, και σε αυτήν την κατηγορία ΠΛΕ δεν συνηθίζεται πάντοτε η αλλαγή της φωνής (παρ. β, γ).

α. Οι ξένοι οίκοι ανεβάζουν τον πήχυ των τιμών → Ο πήχυς των τιμών ανεβαίνει στους ξένους οίκους (*από τους ξένους οίκους).

β. Η Μαρία έχασε το νήμα της κουβέντας → Το νήμα της κουβέντας χάθηκε (*από τη Μαρία).

γ. Η Μαρία έφαγε τη σκόνη του Κώστα → *Η σκόνη του Κώστα φαγώθηκε από τη Μαρία.

3. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων, που συνήθως είναι ελεύθερο (FreeSubj), μπορεί να αναφέρεται σε έμψυχο (Nhum): **Η Μαρία** έχει το κεφάλι του παππού της, ή σε άψυχο (N-hum): **Ο μεγάλος ανταγωνισμός** ανέβασε τον πήχυ των τιμών. Αξίζει να σημειωθεί πως σε περιπτώσεις που η πολυλεκτική έκφραση βρίσκεται πολύ κοντά στη μεταφορά και το συμπλήρωμα του ρήματος αναφέρεται σε μέρος του σώματος (Npc), τότε συχνή είναι η παρουσία στη θέση του υποκειμένου ενός ονόματος που αναφέρεται σε συναίσθημα (nominal of emotion): **η θλίψη** χάραξε **το πρόσωπο** της Μαρίας (Fotopoulou, 1993: 214).

4. Η γενική-συμπλήρωμα μπορεί να αναφέρεται σε έμψυχο (Nhum): Η Μαρία δεν έχει την όρεξη **του Κώστα**, αλλά μπορεί να αναφέρεται και σε άψυχο (N-hum): Η Μαρία ήπια το πικρό ποτήρι **των αποφάσεών της**.

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

$$N_0 V (C N_{(gn)})_1 \text{ ή } N_0 V (C Poss)_1$$

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ορθές ή ισοδύναμες:

Η Μαρία έφαγε τη σκόνη του Κώστα ($N_0 V C N_{(gn)}$)

Η Μαρία έφαγε του Κώστα τη σκόνη ($N_0 V N_{(gn)} C$)

Τη σκόνη του Κώστα έφαγε η Μαρία ($C N_{(gn)} V N_0$)

Του Κώστα τη σκόνη έφαγε η Μαρία ($N_{(gn)} C V N_0$)

Έφαγε τη σκόνη του Κώστα η Μαρία ($V C N_{(gn)} N_0$)

Έφαγε του Κώστα τη σκόνη η Μαρία ($V N_{(gn)} C N_0$)

Έφαγε η Μαρία τη σκόνη του Κώστα ($V N_0 C N_{(gn)}$)

Έφαγε η Μαρία του Κώστα τη σκόνη ($V N_0 N_{(gn)} C$)

Αλλά και:

?Τη σκόνη του Κώστα η Μαρία έφαγε ($C N_{(gn)} N_0 V$)

?Η Μαρία τη σκόνη του Κώστα έφαγε ($N_0 C N_{(gn)} V$)

?Του Κώστα τη σκόνη η Μαρία έφαγε ($N_{(gn)} C N_0 V$)

II.B.1. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων (§ α, β, γ, δ) και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

Όπως παρατηρήθηκε από τη μελέτη των συντακτικών δομών που προηγήθηκε, η σειρά των όρων των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων αυτής της κατηγορίας μπορεί να μεταβάλλεται, ενώ ταυτόχρονα μπορεί να παρεμβληθεί μεταξύ ρηματικού τύπου και συμπληρώματός του κάποιο άλλο συστατικό (π.χ. η Μαρία έφαγε *για άλλη μια φορά* τη σκόνη του Κώστα). Επομένως, η συμπεριφορά τους αυτή μας οδηγεί στο να τις αντιμετωπίσουμε κατά βάση ως συντακτικά εύκαμπτες εκφράσεις (syntactically flexible expressions) και να δεσμεύσουμε τα παγιωμένα συστατικά τους στο λεξικό βάζοντας τους απαραίτητους περιορισμούς. Επειδή μάλιστα η γενική-συμπλήρωμα αποτελεί απαραίτητο δομικό συστατικό, αυτός ο περιορισμός θα δηλωθεί και στο λεξικό.

Παραδείγματα:

α. Το συμπλήρωμα του ρήματος αποτελείται από ένα ονοματικό σύνολο (NP) συνοδευόμενο από τη γενική-συμπλήρωμα, η οποία με τη σειρά της αποτελεί ένα δεύτερο ονοματικό σύνολο (NP1). Η κεφαλή-όνομα του συμπληρώματος του ρήματος είναι παγιωμένη και μαζί με το άρθρο της αντιμετωπίζεται ως μία ενιαία λέξη με κάτω παύλες μεταξύ των συστατικών της (βλ. 3.2.2.1

II.B.), σε αντίθεση με τη γενική-συμπλήρωμα που αντιμετωπίζεται εντελώς ελεύθερα.

- Η Μαρία *έφαγε* √ *τη_σκόνη του Κώστα*. Ο υπουργός *έχει* √ *τις_πλάτες της κυβέρνησης* (FreeSubj-V-Obj with genitive-complement).

$S \rightarrow \begin{array}{cc} NP & VP \\ \uparrow \text{SUBJ} = \downarrow & \uparrow = \downarrow \end{array}$
 $VP \rightarrow \begin{array}{cc} V & NP \\ \uparrow = \downarrow & \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \\ & (\downarrow \text{case}) = \text{acc} \end{array}$
 $NP \rightarrow \begin{array}{cc} N & NP1 \\ \uparrow = \downarrow & \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow \end{array}$
 $NP1 \rightarrow \begin{array}{cc} \text{Det} & N \\ \uparrow = \downarrow & \uparrow = \downarrow \end{array}$
 $NP1 \rightarrow \begin{array}{cc} \text{Det} & \text{Npr} \\ \uparrow = \downarrow & \uparrow = \downarrow \end{array}$

Για παράδειγμα, για την πρόταση «*Η Μαρία έφαγε τη σκόνη του Κώστα*» έχουμε τις παρακάτω λεξικές καταχωρίσεις (lexical entries) με τους αντίστοιχους περιορισμούς:

έφαγε V * @ (OPT-TRANS TPΩΩ)

([^]OBJ PRED) = c 'TH_ΣKONH'

([^]IDIOM) = ηττήθηκε.

τη_σκόνη N * ([^]PRED) = 'TH_ΣKONH < ([^]SPEC POSS) >'.

β. Η γενική-συμπλήρωμα μπορεί να δηλωθεί και με μια κτητική αντωνυμία ή μπορεί να είναι **υποχρεωτικά** μια κτητική αντωνυμία (π.χ. *δεν έχω την όρεξή σου*). Και σε αυτήν την περίπτωση η κτητική αντωνυμία αντιμετωπίζεται ελεύθερα, ενώ το παγιωμένο τμήμα του συμπληρώματος του ρήματος δεσμεύεται στο λεξικό, όπως και προηγουμένως. Θα μπορούσε η κτητική αντωνυμία να αντιμετωπιστεί ως ενιαία λέξη μαζί με το όνομα που προσδιορίζει αλλά, εφόσον προέρχεται από αντικατάσταση ονοματικού συνόλου, αυτό θα σήμαινε διπλές εγγραφές στο λεξικό (π.χ. *την_όρεξη* & *την_όρεξή_σου*).

- Η Μαρία *έφαγε* √ *τη_σκόνη του*. *Δεν έχω* √ *την_όρεξή σου* (FreeSubj-V-Obj with possessive-complement).

$S \rightarrow \begin{array}{cc} (NP) & VP \\ \uparrow \text{SUBJ} = \downarrow & \uparrow = \downarrow \end{array}$
 $VP \rightarrow \begin{array}{ccc} (\text{neg}) & V & NP \\ \uparrow = \downarrow & \uparrow = \downarrow & \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \end{array}$
 $NP \rightarrow \begin{array}{cc} N & NP1 \\ \uparrow = \downarrow & \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow \end{array}$
 $NP \rightarrow \begin{array}{cc} \text{Det} & \text{Npr} \\ \uparrow = \downarrow & \uparrow = \downarrow \end{array}$
 $NP1 \rightarrow \begin{array}{c} \text{Pron} \\ \uparrow = \downarrow \end{array}$

Για παράδειγμα, για την πρόταση «*Δεν έχω την όρεξή σου*» έχουμε τις παρακάτω λεξικές καταχωρίσεις (lexical entries) με τους αντίστοιχους περιορισμούς:

έχω V * @ (TRANS EXΩ)

([^]OBJ PRED) = c 'THN_OPEΞH'

([^]IDIOM) = επιθυμώ.

την_όρεξη N * ([^]PRED) = 'THN_OPEΞH < ([^]SPEC POSS) >'.

γ. Το όνομα-κεφαλή (N) της ονοματικής φράσης (NP) του συμπληρώματος του ρήματος μπορεί να συνοδεύεται και από ομοιόπρωτο ονοματικό προσδιορισμό. Σε αυτήν την περίπτωση το άρθρο, ο ομοιόπρωτος προσδιορισμός και το όνομα θα αντιμετωπιστούν ως ενιαία λέξη (WWS), εφόσον τα συστατικά αυτά είναι παγιωμένα και δεν μπορεί να παρεμβληθεί μεταξύ τους κάποιο άλλο λεκτικό στοιχείο. Ταυτόχρονα η νέα λέξη θα δεσμευτεί από τον ρηματικό τύπο στο λεξικό:

- Η Μαρία **πίνει** √ **το_πικρό_ποτήρι των αποφάσεών της** (FreeSubj-V-FixedObjwith genitive-complement).

S → NP VP
↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
VP → V NP
↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
(↓ case)=acc
NP → N NP1
↑ = ↓ ↑SPEC POSS = ↓
NP1 → Det N Pron
↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑ = ↓
NP → Det Npr
↑ = ↓ ↑ = ↓

Στο παραπάνω παράδειγμα, οι λεξικές καταχωρίσεις (lexical entries) με τους αντίστοιχους περιορισμούς έχουν ως εξής:

πίνει V * @ (TRANS ΠΙΝΩ)

([^]OBJ PRED) = c 'TO_ΠΙΚΡΟ_ΠΟΤΗΡΙ'

([^]IDIOM) = περνάει ψυχική δοκιμασία.

το_πικρό_ποτήρι N * ([^]PRED) = 'TO_ΠΙΚΡΟ_ΠΟΤΗΡΙ < ([^]SPEC POSS) >'.

δ. Στις περιπτώσεις που έχουμε μετατροπή του ρηματικού τύπου από μεταβατικό σε αμετάβατο ή μετατροπή από ενεργητική σε παθητική σύνταξη, τότε το συμπλήρωμα του ρήματος (Obj) μετατρέπεται σε υποκείμενο (Subj) και η τιμή του δεσμεύεται όπως και πριν στο λεξικό. Η γενική-συμπλήρωμα εξακολουθεί να λειτουργεί ως γενική προσδιοριστική του ονόματος.

i. Οι ξένοι οίκοι **ανεβάζουν** √ **τον_πήχυ των τιμών** (FreeSubj-V-Obj).

VP → V NP
↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
(↓ case)=acc

NP → (Det) N (NP)
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow$ SPEC POSS = $\downarrow$

ανεβάζουν V * (^PRED) = 'ANEBAZΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'
 (^OBJ PRED) = c 'TON_PHXHY'
 (^IDIOM) = περιμένουν_καλύτερη_απόδοση.
 τον_πήχυ N * (^PRED) = 'TON_PHXHY < (^SPEC POSS) >'.

ii. O_πήχυσ των τιμών $\sqrt{}$ ανεβαίνει στους ξένους οίκους (Subj-V-Obl_{σε}).

S → NP VP
 $\uparrow$ SUBJ = $\downarrow$ $\uparrow = \downarrow$
 NP → (Det) N (NP)
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow$ SPEC POSS = $\downarrow$
 VP → V PP
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow$ OBL-($\downarrow$ PCASE) = $\downarrow$
 PP → Prep NP
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow = \downarrow$

ανεβαίνει V * (^PRED) = 'ANEBAINΩ < (^SUBJ) (^OBL) >'
 (^SUBJ PRED) = c 'O_PHXYS'
 (^IDIOM) = απαιτούνται_καλύτερες_επιδόσεις.
 ο_πήχυσ N * (^PRED) = 'O_PHXYS < (^SPEC POSS) >'.

II.A.2 Περιγραφή των συντακτικών δομών (N_0 V (C N_(gn))₁ → N_0 V C₁ Prep N₂(acc)):

1. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος (**V**) συνεμφανίζεται με μία ονοματική φράση, της οποίας η παγιωμένη κεφαλή (**C**) συνοδεύεται από μία γενική προσδιοριστική, η οποία είναι ελεύθερη κι όχι παγιωμένη (παρ. α). Η ονοματική φράση λειτουργεί ως συμπλήρωμα στο ρήμα. **Η διαφορά** από την προηγούμενη κατηγορία (GCGN) είναι πως το ονοματικό σύνολο σε γενική μπορεί να αντικατασταθεί από κλιτικό (παρ. β-γ) ή από ένα προθετικό σύνολο, οπότε παύει να προσδιορίζει το όνομα-κεφαλή (N) του συμπληρώματος του ρήματος και μετατρέπεται σε δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος (παρ. δ). Η γενική μπορεί επίσης να δηλωθεί και με μία κτητική αντωνυμία (παρ. ε). Σε αυτήν την περίπτωση **η διαφορά** από την κατηγορία N_0 V C₁ POSS⁰ είναι πως το κτητικό δεν αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος:

α. Η Μαρία άναψε **τα λαμπάκια** (C₁) του **Κώστα** (N_{2gen}).

β. Η Μαρία **τού** (P_{np}: dative shift) άναψε **τα λαμπάκια** (C₁).

γ. Η Μαρία **τού** (P_{np}: dative shift) άναψε **τα λαμπάκια** (C₁) του **Κώστα** (N_{2gen}): (doubling clitic).

δ. Η Μαρία άναψε **τα λαμπάκια** (C₁) **στον Κώστα** (Prep N₂ (Acc)).

ε. Η Μαρία άναψε **τα λαμπάκια (C₁) του (Poss)**.

2. Πολύ συχνά σε αυτήν την κατηγορία το όνομα-κεφαλή (N) του συμπληρώματος του ρήματος που είναι **παγιωμένο** αναφέρεται σε μέρος του σώματος (Npc) και συνοδεύεται από οριστικό άρθρο: παίρνω το **κεφάλι** / **τα αυτιά** / **τα μυαλά** κπ, πατάω **τον κάλο** κπ, κόβω **τα ήπατα** / **τα πόδια** / **τα χέρια** κπ, φουσκώνω **τα μυαλά** κπ.

3. Σε αρκετές περιπτώσεις, όταν η γενική προσδιοριστική είναι κτητική αντωνυμία, μπορούμε να έχουμε και την παράλληλη εμφάνιση αδύνατου τύπου προσωπικής αντωνυμίας (clitic) σε θέση γενικής-δοτικής (βλ. και 3.2.2.2, II.B.2.δ.). Έτσι έχουμε:

- Ο προπονητής ανέβασε το ηθικό **των παικτών** → Ο προπονητής ανέβασε το ηθικό **τους** → Ο προπονητής **τούς** ανέβασε το ηθικό **τους**.

Αυτό συμβαίνει πιο συχνά όταν το όνομα-κεφαλή είναι ένα Npc:

- Η επιτυχία φούσκωσε **το μυαλό (Npc) του Κώστα** → Η επιτυχία φούσκωσε το μυαλό **του** → Η επιτυχία **τού** φούσκωσε το μυαλό **του** (Fotopoulou, 1993: 217).

αλλά και:

- Η Μαρία άναψε τα λαμπάκια **του πατέρα της** → Η Μαρία άναψε τα λαμπάκια **του** → ?Η Μαρία **τού** άναψε τα λαμπάκια **του**.

- Η Μαρία βγάζει το λάδι **της μητέρα της** → *Η Μαρία βγάζει το λάδι **της** → *Η Μαρία της βγάζει το λάδι **της**.

4. Σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις η κεφαλή του συμπληρώματος του ρήματος είναι ένα ουσιαστικό που έχει ως προσδιοριστή ένα οριστικό άρθρο: π.χ. *Ο Κώστας παίρνει **τα** μέτρα του αντιπάλου του* <είναι έτοιμος να μπει σε καβγά με κπ που θεωρεί ότι θα τον κερδίσει>. Ωστόσο σε κάποιες περιπτώσεις, όταν η γενική προσδιοριστική του ονόματος αντικαθίσταται από εμπρόθετο προσδιορισμό (σε + αιτιατική), το άρθρο παραλείπεται: Ο Κώστας παίρνει ∅ μέτρα **στον** αντίπαλό του.

5. Όταν η φράση έχει τη δομή N₀ V C₁ Prep N₂, μπορεί ο εμπρόθετος προσδιορισμός να μη συνηθίζεται με το ρηματικό τύπο σε οριστική, αλλά με το ρηματικό τύπο σε υποτακτική (Fotopoulou, 1993: 218-219): ?Η Μαρία έκοψε το βήχα στο Νίκο → Η Μαρία κατάφερε **να** κόψει το βήχα στο Νίκο.

6. Στις πολυλεκτικές εκφράσεις αυτής της κατηγορίας έχουμε κυρίως τύπους μεταβατικών ρημάτων σε ενεργητική φωνή. Η μετατροπή τους σε ρήματα παθητικής φωνής αλλά και σε αμετάβαρα ρήματα ενεργητικής φωνής αλλά παθητικής διάθεσης, όταν είναι εφικτή – *κυρίως στις δομές που έχουν γενική-δοτική αντί γενικής προσδιοριστικής (παρ. β-γ)* –, δεν παρουσιάζει

ιδιαίτερα προβλήματα ως προς τη σημασιολογία. Ωστόσο ακόμη και τότε το ποιητικό αίτιο δεν προκύπτει αβίαστα από το υποκείμενο της ενεργητικής σύνταξης (παρ. α-στ).

α. Ο καθηγητής έκοψε τον βήχα **των μαθητών** → Ο βήχας **των μαθητών** κόπηκε (*από τον καθηγητή).

β. Ο καθηγητής **τούς** έκοψε το βήχα → **Τους** κόπηκε ο βήχας (*από τον καθηγητή).

γ. Το συμβάν **τούς** έκοψε τα γόνατα → **Τους** κόπηκαν τα γόνατα (*από το συμβάν / εξαιτίας του συμβάντος).

δ. Η Μαρία άναψε τα λαμπάκια **του Κώστα** → Άναψαν τα λαμπάκια **του Κώστα** (*από τη Μαρία / εξαιτίας της συμπεριφοράς της Μαρίας) → **Του** άναψαν τα λαμπάκια εξαιτίας της συμπεριφοράς της Μαρίας.

ε. Ο προπονητής ανέβασε το ηθικό **των παικτών** → Το ηθικό **των παικτών** ανέβηκε (*από τον προπονητή / εξαιτίας των συμβουλών του προπονητή).

στ. Αυτός ο καθηγητής βγάζει το λάδι **των μαθητών** → ?Το λάδι των μαθητών βγαίνει από αυτόν τον καθηγητή → **Τους** βγαίνει το λάδι εξαιτίας αυτού του καθηγητή.

Αλλά και:

ζ. Ο πρωθυπουργός πήρε τα κεφάλια των υπουργών → *Τα κεφάλια των υπουργών πάρθηκαν από τον πρωθυπουργό.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις η γενική προσδιοριστική του αντικειμένου είτε μετατρέπεται πια σε γενική προσδιοριστική του υποκειμένου της παθητικής σύνταξης (παρ. α, δ, ε) είτε λειτουργεί ως γενική-δοτική (παρ. β, γ, δ, στ). Όσο για το ποιητικό αίτιο, αυτό αντικαθίσταται από εμπρόθετο προσδιορισμό της αιτίας³⁵.

7. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να είναι έμψυχο (Nhum): **Ο καθηγητής** έκοψε τα φτερά των μαθητών, αλλά μπορεί να είναι και άψυχο (N-hum): **Το απρόσμενο συμβάν** έκοψε τα φτερά του Κώστα.

8. Η γενική προσδιοριστική συνήθως αναφέρεται σε έμψυχο (Nhum): Ο διευθυντής ήπιε το αίμα **των υπαλλήλων του**. Η Μαρία έκοψε το βήχα **του Κώστα**. Η μητέρα πήρε τον αέρα **του μικρού παιδιού**. Η απρόσμενη αγγελία έκοψε την όρεξη **του πατέρα**.

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

³⁵ Σύμφωνα με τις Άρτεμη Αλεξιάδου και Έλενα Αναγνωστοπούλου (2009), τα συγκεκριμένα ρήματα (anticausatives verbs: αμετάβατα παθητικής διάθεσης) δεν δέχονται ένα ποιητικό αίτιο (agent), αλλά έναν εμπρόθετο προσδιορισμό που δείχνει αυτόν που προκαλεί την ενέργεια του ρήματος (causer). Η άποψη αυτή διατηρήθηκε σε όλες τις αντίστοιχες περιπτώσεις της παρούσας εργασίας.

$N_0 V (C N_{(gen)})_1$

$N_0 V clitic_{2(dat-gen)} C_1$

$N_0 V C_1 Prep N_{2(acc)}$

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ορθές ή ισοδύναμες:

Η Μαρία άναψε τα λαμπάκια του Κώστα ($N_0 V C_1 N_{2(gen)}$)

Η Μαρία άναψε του Κώστα τα λαμπάκια ($N_0 V N_{2(gen)} C_1$)

Τα λαμπάκια του Κώστα άναψε η Μαρία ($C_1 N_{2(gen)} V N_0$)

Του Κώστα τα λαμπάκια άναψε η Μαρία ($N_{2(gen)} C_1 V N_0$)

Άναψε του Κώστα τα λαμπάκια η Μαρία ($V N_{2(gen)} C_1 N_0$)

Άναψε τα λαμπάκια του Κώστα η Μαρία ($V C_1 N_{2(gen)} N_0$)

Άναψε η Μαρία τα λαμπάκια του Κώστα ($V N_0 C_1 N_{2(gen)}$)

Άναψε η Μαρία του Κώστα τα λαμπάκια ($V N_0 N_{2(gen)} C_1$)

Αλλά και:

?Τα λαμπάκια του Κώστα η Μαρία άναψε ($C_1 N_{2(gen)} N_0 V$)

?Του Κώστα τα λαμπάκια η Μαρία άναψε ($N_{2(gen)} C_1 N_0 V$)

?Η Μαρία τα λαμπάκια του Κώστα άναψε ($N_0 C_1 N_{2(gen)} V$)

?Η Μαρία του Κώστα τα λαμπάκια άναψε ($N_0 N_{2(gen)} C_1 V$) κτλ.

II.B.2. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων (§ α, β, γ, δ, ε, στ, ζ) και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

Οι ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις αυτής της κατηγορίας είναι κατά βάση συντακτικά εύκαμπτες (syntactically flexible), με την έννοια ότι είναι δυνατή τόσο η αλλαγή της σειράς των συστατικών τους όσο και η εισχώρηση κάποιας λέξης μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του. Λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη πως η γενική προσδιοριστική είναι ελεύθερη, οδηγούμαστε κατά βάση στο να δεσμεύσουμε στο λεξικό μόνο το αντικείμενο του ρήματος, αντιμετωπίζοντάς το με το άρθρο του ως μία ενιαία λέξη με διαστήματα μεταξύ των συστατικών του (WWS).

Παραδείγματα:

α. Το συμπλήρωμα του ρήματος περιλαμβάνει δύο NP (Det + nominal):

- Η Μαρία άναψε √ τα_λαμπάκια του Κώστα. Ο προπονητής ανέβασε √ το_ηθικό των παικτών του. Ο Ολυμπιακός έβγαλε √ τα_συκώτια των φιλάθλων. Η Μαρία έβγαλε √ τα_άντερα του Κώστα (FreeSubj-V-Objwith genitive-complement).

VP → V NP
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow$ OBJ = $\downarrow$
 ($\downarrow$ case)=acc
 NP → N NP1
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow$ SPEC POSS = $\downarrow$
 ($\downarrow$ case)=gen
 NP1 → Det N (Pron)
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow = \downarrow$
 NP1 → Det Npr
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow = \downarrow$

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Η Μαρία άναψε τα λαμπάκια του Κώστα**», έχουμε την παρακάτω λεξική καταχώριση (lexical entry) για τον ρηματικό τύπο:

'ANABΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'

(^OBJ PRED) = c 'TA_ΛΑΜΠΑΚΙΑ'

(^IDIOM) = εκνευρίζω.

Όσον αφορά τη γενική προσδιοριστική που είναι ελεύθερη, μπορεί το ουσιαστικό της ονοματικής της φράσης (NP1) να μη συνοδεύεται από το οριστικό άρθρο αλλά από ομοιόπρωτο προσδιορισμό:

- Το σκάνδαλο άναψε √ τα_λαμπάκια κάθε έντιμου ανθρώπου (FreeSubj-V-Objwith genitive-complement).

S → NP VP
 $\uparrow$ SUBJ = $\downarrow$ $\uparrow = \downarrow$
 VP → V NP
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow$ OBJ = $\downarrow$
 ($\downarrow$ case)=acc
 NP → N NP1
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow$ SPEC POSS = $\downarrow$
 NP1 → Pron (AP) N
 $\uparrow = \downarrow$ $\downarrow \in (\uparrow$ ADJUNCT) $\uparrow = \downarrow$
 $\uparrow$ case = $\downarrow$ case
 $\uparrow$ number = $\downarrow$ number
 $\uparrow$ gender = $\downarrow$ gender

β. Υπάρχει περίπτωση όλο το συμπλήρωμα του ρήματος να μπορεί να αποτελέσει μία ενιαία λέξη. Αυτό συμβαίνει στις περιπτώσεις που είναι μεγάλος ο βαθμός συχνότητας εμφάνισης στερεότυπης γενικής δίπλα στο όνομα-κεφαλή (N) του συμπληρώματος του ρήματος. Για παράδειγμα, η φράση «πίνω το αίμα του κοσμάκη» θα αντιμετωπιστεί ως «πίνω

το_αίμα_του_κοσμάκη». Στο συγκεκριμένο παράδειγμα στο οποίο η έκφραση συναντάται και ως «πίνω του_κοσμάκη_το_αίμα», θα δηλώσουμε στο λεξικό διπλή εγγραφή.

- Οι δικτάτορες πίνουν √ το_αίμα_του_κοσμάκη → Οι δικτάτορες πίνουν √ του_κοσμάκη_το_αίμα (FreeSubj-V-FixedObj).

S → NP VP
 $\uparrow$ SUBJ = $\downarrow$ $\uparrow$ = $\downarrow$
 VP → V NP
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ OBJ = $\downarrow$

πίνουν V * @ (TRANS ΠΙΝΩ)
 {(^ OBJ PRED) = c 'TO_AIMA_TOY_KOSMAKH'
 |(^ OBJ PRED) = c 'TOY_KOSMAKH_TO_AIMA'}
 (^ IDIOM) = εκμεταλλεύονται_σκληρά_το_λαό.

γ. Η γενική προσδιοριστική μπορεί να αντικατασταθεί από εμπρόθετο προσδιορισμό (σε + αιτιατική): Ο εμπρόθετος προσδιορισμός, εφόσον είναι ελεύθερος, αντιμετωπίζεται όπως και στις ελεύθερες προτάσεις. Έτσι το ρήμα (V) αποκτά δύο ορίσματα, ένα Obj και ένα Obl_{σε}.

- Η Μαρία άναψε √ τα_λαμπάκια στον Κώστα. Ο προπονητής ανέβασε √ το_ηθικό στους παίκτες του. Ο Ολυμπιακός έβγαλε √ τα_συκώτια στους φιλάθλους. Η Μαρία έκοψε √ τον_βήχα στον Κώστα. Ο δάσκαλος έκοψε √ τα_πόδια στους μαθητές του. Ο Κώστας πήρε √ μέτρα στον αντίπαλό του. Η Μαρία έκοψε √ τα_πολλά_πολλά στο αφεντικό της (FreeSubj-V-Obj-Obl_{σε}).

S → NP VP
 $\uparrow$ SUBJ = $\downarrow$ $\uparrow$ = $\downarrow$
 VP → V NP PP
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ OBJ = $\downarrow$ $\uparrow$ OBL-($\downarrow$ PCASE) = $\downarrow$
 PP → Prep NP
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ = $\downarrow$
 NP → (Det) N (Pron)
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ = $\downarrow$
 NP → Det Npr
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ = $\downarrow$

Για παράδειγμα, στην πρόταση «Η Μαρία άναψε τα λαμπάκια στον Κώστα», έχουμε την παρακάτω λεξική καταχώριση (lexical entry) για τον ρηματικό τύπο:

'ANABΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBL-σε) >
 (^OBJ PRED) = c 'TA_LAMPIAKIA'
 (^IDIOM) = εκνευρίζω_κπ.
 σε (^PCASE) = OBL-σε³⁶.

³⁶ Η πρόθεση «σε» λειτουργεί ως μορφολογικό χαρακτηριστικό, είναι δηλαδή ένα είδος «case marker» και όχι κατηγορημα (predicate) με το δικό του κατηγορικό πεδίο (predicate domain).

δ. Η γενική προσδιοριστική μπορεί να αντικατασταθεί από αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας, ενώ ταυτόχρονα μπορούμε να έχουμε και κτητική αντωνυμία στη θέση της γενικής προσδιοριστικής: Το κλιτικό αλλά και η κτητική αντωνυμία αντιμετωπίζονται ελεύθερα, εφόσον δεν αποτελούν συστατικά υψηλής παγίωσης.

- Ο Ολυμπιακός τούς έβγαλε √ τα_συκώτια. Η Μαρία του έβγαλε √ τα_άντερα. Ο Κώστας του πήρε √ (τα)_μέτρα. Μου έκοψε √ τα_ήπατα. Μου πάτησε √ τον_κάλο. Το μωρό τούς πήρε √ τα_αυτιά. Η Μαρία τούς έφαγε √ τα_αυτιά. Η Μαρία του πήρε √ τα_μυαλά. (FreeSubj-clitic-V-Obj)

- Η επιτυχία της φούσκωσε √ τα_μυαλά της (FreeSubj-clitic-V-Objwith genitive-complement).

S → NP VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → NP V NP
 ↑ GEN-DAT = ↓ ↑ = ↓ ↑OBJ = ↓
 (↓ case)=acc
 NP → (Det) N (NP1)
 ↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑SPEC POSS = ↓
 (↓ case)=gen
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP1 → Pron
 ↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «Η επιτυχία της φούσκωσε τα μυαλά της», οι εγγραφές στο λεξικό έχουν ως εξής:

'ΦΟΥΣΚΩΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^DAT)>'
 (^OBJ PRED) =c 'TA_MYAΛA'
 (^IDIOM) = προσδίδω_υπερβολική_αυτοπεποίθηση_σε_κπ.
 'TA_MYAΛA < (^SPEC POSS) >'.

ε. Η γενική προσδιοριστική μπορεί να δηλωθεί και με μία κτητική αντωνυμία:

- Η επιτυχία φούσκωσε √ τα_μυαλά της. Ο προπονητής ανέβασε √ το_ηθικό τους (SubjFree-V-Objwith possessive-complement).

S → NP VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → V NP
 ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
 (↓ case)=acc
 NP → (Det) N (NP1)
 ↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑SPEC POSS = ↓
 (↓ case)=gen
 NP1 → Pron
 ↑ = ↓

'ΦΟΥΣΚΩΝΩ <(^SUBJ) (^OBJ) (^DAT)>'.
 'ΤΑ_ΜΥΑΛΑ <(^SPEC POSS)>'.

στ. Είναι επίσης δυνατή και η εμφάνιση του κλιτικού αναδιπλασιασμού. Σε αυτές τις περιπτώσεις το κλιτικό με το ρήμα αντιμετωπίζονται όπως και στις ελεύθερες προτάσεις, με την προϋπόθεση ότι το κλιτικό δεν είναι παγιωμένο ούτε σταθερό (**FreeSubj-clitic-V-Obj**).

α. Η Μαρία του τα άναψε √ τα_λαμπάκια.

β. Η Μαρία του τα άναψε √ τα_λαμπάκια του.

γ. Η Μαρία του τα άναψε √ τα_λαμπάκια √ του Κώστα.

δ. Η Μαρία του την ανέβασε √ την_πίεση √ του πατέρα της.

$$S \rightarrow \begin{array}{ccccc} NP & & VP & & \\ \uparrow \text{SUBJ} = \downarrow & & \uparrow = \downarrow & & \\ VP \rightarrow & (NP) & (NP) & V & NP & (NP) \\ & \uparrow \text{GEN-DAT} = \downarrow & \uparrow \text{OBJ} = \downarrow & \uparrow = \downarrow & \uparrow \text{OBJ} = \downarrow & \uparrow \text{GEN-DAT} = \downarrow \\ NP \rightarrow & N & (NP1) & & & \\ & \uparrow = \downarrow & \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow & & & \\ & & (\downarrow \text{case}) = \text{gen} & & & \\ NP1 \rightarrow & (Det) & (N) & (Pron) & & \\ & \uparrow = \downarrow & \uparrow = \downarrow & \uparrow = \downarrow & & \\ NP1 \rightarrow & Det & Npr & & & \\ & \uparrow = \downarrow & \uparrow = \downarrow & & & \\ NP \rightarrow & Det & Npr & & & \\ & \uparrow = \downarrow & \uparrow = \downarrow & & & \end{array}$$

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Η Μαρία του τα άναψε τα λαμπάκια του**», στο λεξικό θα έχουμε τις παρακάτω λεξικές καταχωρίσεις (lexical entries):
 'ΑΝΑΒΩ <(^SUBJ) (^OBJ) (^DAT)>'.
 'ΤΑ_ΛΑΜΠΑΚΙΑ <(^SPEC POSS)>'.

ζ. Ρήματα που έχουν μετατραπεί στην παθητική φωνή (παρ. i) και ρήματα που έχουν μετατραπεί από μεταβατικά ενεργητικής διάθεσης σε αμετάβαρα παθητικής ή μεσοπαθητικής διάθεσης χωρίς αλλαγή φωνής (παρ. ii: εργαστικά ρήματα, παρ. iii-v: ρηματικά ζεύγη). Και σε αυτές τις περιπτώσεις, μετά τη μετατροπή, θα δεσμευτεί στο λεξικό η τιμή του υποκειμένου του ρήματος, το οποίο θα αντιμετωπιστεί ως μία λέξη μαζί με το άρθρο του.

i. Κόπηκε ο_βήχας / ο_αέρας / τα_πόδια / τα_ήπατα / τα_φτερά **του Κώστα** → Κόπηκε ο_βήχας / ο_αέρας / τα_πόδια / τα_ήπατα / τα_φτερά **του** → **Του** κόπηκε **του Κώστα** ο_βήχας / ο_αέρας / τα_πόδια / τα_ήπατα / τα_φτερά → **Του** κόπηκε ο_βήχας / ο_αέρας / τα_πόδια / τα_ήπατα / τα_φτερά (του).

- ii. Άναψαν τα_λαμπάκια **του Κώστα** → Άναψαν τα_λαμπάκια **του** → **Του** άναψαν **του Κώστα**
τα_λαμπάκια → **Του** άναψαν τα_λαμπάκια (του).
- iii. Ανέβηκε το_ηθικό **των παιχτών** → Ανέβηκε το_ηθικό **τους** → ?Τους ανέβηκε το_ηθικό.
- iv. ?Βγήκε το_λάδι της Μαρίας → **Της** βγήκε **της Μαρίας** το_λάδι → **Της** βγήκε το_λάδι.
- v. Βγήκαν **του Κώστα** τα_συκώτια / τα_άντερα → Βγήκαν τα_συκώτια / τα_άντερά του → **Του**
βγήκαν **του Κώστα** τα_συκώτια / τα_άντερα → **Του** βγήκαν τα_συκώτια / τα_άντερα (του).

$S \rightarrow VP \quad NP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{SUBJ} = \downarrow$
 $VP \rightarrow (NP) \quad V \quad (NP)$
 $\uparrow \text{GEN-DAT} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{GEN-DAT} = \downarrow$
 $NP \rightarrow (Det) \quad N \quad (NP)$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow$
 $NP \rightarrow Det \quad N_{pr}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow Pron$
 $\uparrow = \downarrow$

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Του κόπηκε ο βήχας**» έχουμε για το ρηματικό τύπο την λεξική καταχώριση (lexical entry):

'ΚΟΒΟΜΑΙ < (^SUBJ) (^DAT)>'

(^SUBJ PRED) = c 'Ο_ΒΗΧΑΣ'

(^IDIOM) = αποθαρρύνομαι.

Επίσης, στην πρόταση «**Του άναψαν τα λαμπάκια**» στο λεξικό έχουμε:

'ΑΝΑΒΩ < (^SUBJ) (^DAT)>'

(^SUBJ PRED) = c 'ΤΑ_ΛΑΜΠΑΚΙΑ'

(^IDIOM) = εκνευρίζομαι.

III. Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το ρήμα συνεμφανίζεται με μία προθετική φράση, το όνομα της οποίας είναι παγιωμένο και συνοδεύεται από ελεύθερη γενική προσδιοριστική (GCPN³⁷): N_0 (ή C_0) V $Prep$ (C N (gen))₁ ή N_0 (ή C_0) V $Prep$ C $POSS$ ¹

III.A. Περιγραφή των συντακτικών δομών:

1. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος (**V**) συνεμφανίζεται με ένα προθετικό σύνολο. Το προθετικό σύνολο, που λειτουργεί ως συμπλήρωμα του ρήματος, αποτελείται από μία πρόθεση (Prep) και ένα ονοματικό σύνολο του οποίου η κεφαλή είναι ένα **ουσιαστικό παγιωμένο (C)**. Το ουσιαστικό-κεφαλή του ονοματικού συνόλου έχει **υποχρεωτικά** μια γενική ως συμπλήρωμα που είναι

³⁷ Η κατηγορία αυτή σχετίζεται με την κατηγορία GCPN της Αγγ. Φωτοπούλου (1993).

ελεύθερη (παρ. α) και η οποία μπορεί να δηλωθεί και με μια κτητική αντωνυμία η οποία δεν αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος (παρ. β):

α. Ανακατεύομαι **στα πόδια (C) του Νίκου (N_{gen})**.

β. Ανακατεύομαι **στα πόδια (C) του (Poss)**.

2. Παρατηρείται πως η γενική ως συμπλήρωμα του ονόματος-κεφαλή (N) της ονοματικής φράσης (NP) αναφέρεται κυρίως σε πρόσωπο, ενώ το ίδιο το όνομα-κεφαλή αναφέρεται σε ένα μέρος του σώματος (N_{pc}). Μάλιστα χρησιμοποιείται ο ενικός αριθμός ακόμη και για Μ.τ.Σ. που είναι δύο ή περισσότερα (δηλαδή μάτι, αντί μάτια):

- Η Μαρία μπήκε **στο μάτι / στη μύτη / στο ρουθούνι του Κώστα**.
- Η Μαρία μίλησε **στην καρδιά του Κώστα**.
- Η Μαρία τρώει **από το χέρι του Κώστα**.
- Η Μαρία έμεινε **στα χέρια του Κώστα**.
- Το φόρεμα αυτό χτύπησε **στο μάτι της Μαρίας**.
- Η Μαρία κάθισε **στη ράχη / στην καμπούρα / στο σβέρκο του Κώστα**.
- Η Μαρία κάθεται **στο στομάχι / στο λαιμό του Κώστα**.
- Πρέπει να περάσεις πρώτα **πάνω από το πτώμα του Κώστα**, για να συμβεί αυτό.
- Η Μαρία έπεσε **στα νύχια της πεθεράς της**.
- Αν πέσει **στα χέρια μου**, θα τον κανονίσω.
- Κι άλλα πρόστιμα θα πέσουν **στο κεφάλι μας**.
- Η δουλειά αυτή έπεσε **μέσα από τα χέρια του**.
- Η Μαρία έπεσε **στο στόμα της γειτόνισσας**.
- Ο μαθητής κρεμόταν **από τα χείλη της καθηγήτριάς του**.
- Μια απειλή κρεμόταν **πάνω από το κεφάλι του**.
- Η Μαρία ρίχτηκε **στα πόδια του Κώστα**.
- Οι υπουργοί πλέον τρώνε **από τις σάρκες τους**.
- Η συνεννόηση έγινε **κάτω από τη μύτη μας**.
- Η Μαρία έπεσε **στα μάτια του Κώστα**.

3. Η γενική ως συμπλήρωμα του ονόματος-κεφαλή (N) της ονοματικής φράσης (NP) μπορεί να αντικατασταθεί από αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας (clitic), ο οποίος λειτουργεί συντακτικά ως γενική-δοτική (dative-shift): Η κρουαζιέρα **τούς (Pvp)** κάθισε στο στομάχι. Ταυτόχρονα μπορούμε να έχουμε και κτητική αντωνυμία στη θέση της γενικής προσδιοριστικής: Η κρουαζιέρα **τούς (Pvp)** κάθισε στο στομάχι **τους (Poss)**. Είναι δυνατόν επίσης να έχουμε το φαινόμενο του κλιτικού αναδιπλασιασμού (doubling clitic): Ο Κώστας **της**

δίνει στα νεύρα της **Μαρίας** (βλ. και 3.2.2.2, III.B. παρ. δ). Βέβαια, δεν είναι πάντοτε εφικτές οι παραπάνω μετατροπές στις συγκεκριμένες δομές:

- Ο μαθητής κρέμεται από τα χείλη του **καθηγητή** → Ο μαθητής κρέμεται από τα χείλη του → *Ο μαθητής **τού** κρέμεται από τα χείλη.
- Ο Κώστας ανακατεύεται στα πόδια **μας** → *Ο Κώστας **μάς** ανακατεύεται στα πόδια.
- Η Μαρία πιάστηκε στα δίχτυα του **Κώστα** → *Η Μαρία **τού** πιάστηκε στα δίχτυα.

4. Οι ρηματικοί τύποι των πολυλεκτικών εκφράσεων αυτής της κατηγορίας ανήκουν σε ρήματα μεταβατικά ενεργητικής φωνής ή και αμετάβατα ενεργητικής και μεσοπαθητικής φωνής. Παρατηρήθηκε ωστόσο πως μια πολυλεκτική έκφραση που ο ρηματικός τύπος της ανήκει σε αμετάβατο ρήμα (που συνήθως δηλώνει κίνηση) μπορεί να ισοδυναμεί με μια άλλη πολυλεκτική έκφραση ιδίου συμπληρώματος με την προηγούμενη που ο ρηματικός τύπος της ανήκει στο αντίστοιχο σημασιολογικά μεταβατικό ρήμα³⁸ (που συνήθως δηλώνει την αιτία της κίνησης) (βλ. και 3.2.2.2, III.B. παρ. ε). Έχουμε δηλαδή $N_1 \text{ Vmt Prep (C N (gen))}_2 = N_0 \text{ Vcmt } N_1 \text{ Prep (C N(gen))}_2$:

- α. Ο Κώστας μπήκε στο βρακί της Μαρίας → Η Μαρία έβαλε τον Κώστα στο βρακί της.
- β. Ψύλλοι μπήκαν στα αυτιά του Κώστα → Η Μαρία έβαλε ψύλλους στα αυτιά του Κώστα.
- γ. Η Μαρία ανέβηκε στα μάτια του Κώστα με τη συμπεριφορά της → Η συμπεριφορά της ανέβασε την Μαρία στα μάτια του Κώστα.
- δ. Μπήκαν ιδέες στο μυαλό μου → Έβαλα ιδέες στο μυαλό μου.
- ε. Μπήκαν ψύλλοι στα αυτιά μου → Μου έβαλαν ψύλλους στα αυτιά μου.
- ζ. Ο Κωνσταντίνος ανέβηκε στο θρόνο της Ελλάδας_(loc) → Ανέβασαν τον Κωνσταντίνο στο θρόνο της Ελλάδας_(loc).

Αλλά και:

- η. Το κρασί ανέβηκε στο κεφάλι του → *Ανέβασαν το κρασί στο κεφάλι του.

Στις παραπάνω περιπτώσεις, όταν τα ρήματα χρησιμοποιούνται ως αμετάβατα δηλώνουν μια δράση με την οποία συνδέεται ένας μόνο μετέχων ή δέκτης. Αντίθετα, στη μεταβατική χρήση τους δηλώνουν κάτι που συντελεί ή κάποιον που ενεργεί ώστε να πραγματοποιηθεί μια δράση. Μπορεί να δηλώνουν την αιτία που προκαλεί τη δράση (παρ. γ: η συμπεριφορά της ανέβασε.....) ή τον δράστη που ελέγχει την εκτέλεση της δράσης (παρ. α: η Μαρία έβαλε...). Ο δέκτης που δηλώνεται από το υποκείμενο της αμετάβατης χρήσης τίθεται κατά τη μεταβατική χρήση σε δεύτερο πλάνο και δηλώνεται από το αντικείμενο (Κλαίρης-Μπαμπινιώτης, 2005: 671).

³⁸ Βλ. Ρηματικά ζεύγη (Κλαίρης-Μπαμπινιώτης, 2005: 675).

Οι ίδιες μεταβολές ισχύουν και κατά την αλλαγή της φωνής του ρήματος, δηλ. από ενεργητική σε παθητική ή το αντίστροφο, φαινόμενο που είναι εφικτό μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις (βλ. και 3.2.2.2, III.B. παρ. στ):

- Η Μαρία πιάστηκε στα δίχτυα του Κώστα → Ο Κώστας έπιασε τη Μαρία στα δίχτυα του.
- Η Μαρία ρίχτηκε στα πόδια του Κώστα εξαιτίας μεγάλης ανάγκης → Μεγάλη ανάγκη έριξε τη Μαρία στα πόδια του Κώστα.

5. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να είναι έμψυχο (N_{hum}): **Ο Κώστας** βαδίζει στα ίχνη του πατέρα του, αλλά μπορεί να είναι και άψυχο (N-hum): **Οι δηλώσεις του πρωθυπουργού** τούς έκατσαν στο λαιμό.

6. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων αυτής της κατηγορίας είναι πολλές φορές παγιωμένο (FixedSubj): Μου ανέβηκε **το αίμα** στο κεφάλι, μπαίνουν **ιδέες** στο μυαλό μου, μπαίνουν **ψύλλοι** στα αυτιά μου. Του είχαν ανέβει **δάκρυα** στα μάτια. **Θλίψη** ανέβαινε στα μάτια του.

7. Η γενική-συμπλήρωμα του ουσιαστικού μπορεί να αναφέρεται σε έμψυχο (N_{hum}): Η Μαρία γλίτωσε (μέσα) από τα χέρια **του Νίκου**, αλλά –κάποιες φορές– και σε άψυχο (N-hum): Ο Κώστας έφτασε στο μεδούλι **της υπόθεσης**.

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

N₀ (ή C₀) V Prep (C N_(gen))₁ N₀ (ή C₀) V Prep C POSS¹

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ορθές ή ισοδύναμες:

Η Μαρία πιάστηκε στα δίχτυα του Κώστα (**N₀ V Prep (C N_(gen))₁**)

Η Μαρία πιάστηκε στου Κώστα τα δίχτυα (**N₀ V Prep (N_(gen) C)₁**)

Η Μαρία στα δίχτυα του Κώστα πιάστηκε (**N₀ Prep (C N_(gen))₁ V**)

Η Μαρία στου Κώστα τα δίχτυα πιάστηκε (**N₀ Prep (N_(gen) C)₁ V**)

Στα δίχτυα του Κώστα πιάστηκε η Μαρία (**Prep (C N_(gen))₁ V N₀**)

Στου Κώστα τα δίχτυα πιάστηκε η Μαρία (**Prep (N_(gen) C)₁ V N₀**)

Πιάστηκε στα δίχτυα του Κώστα η Μαρία (**V Prep (C N_(gen))₁ N₀**)

Πιάστηκε στου Κώστα τα δίχτυα η Μαρία (**V Prep (N_(gen) C)₁ N₀**)

Πιάστηκε η Μαρία στα δίχτυα του Κώστα (**V N₀ Prep (C N_(gen))₁**)

Πιάστηκε η Μαρία στου Κώστα τα δίχτυα (**V N₀ Prep (N_(gen) C)₁**)

Αλλά και:

?Στα δίχτυα του Κώστα η Μαρία πιάστηκε (**Prep (C N_(gen))₁ N₀ V**)

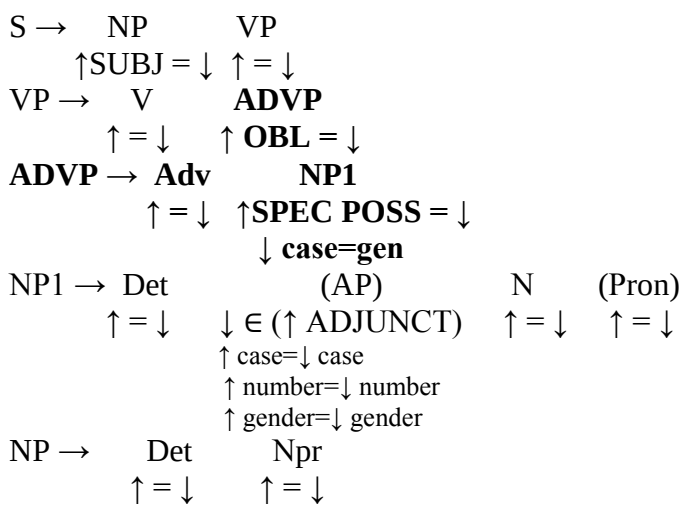
?Στου Κώστα τα δίχτυα η Μαρία πιάστηκε (**Prep (N_(gen) C)₁ N₀ V**)

III.B. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων (§ α, β, γ, δ, ε, στ) και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

α. Οι πολυλεκτικές εκφράσεις αυτής της κατηγορίας ανήκουν κατά κύριο λόγο στις συντακτικά εύκαμπτες εκφράσεις (syntactically flexible expressions), δεδομένου ότι ούτε η σειρά των όρων είναι σταθερή ούτε είναι αδύνατη η παρεμβολή κάποιας άλλης φραστικής κατηγορίας (XP) μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του (π.χ. Η Μαρία πιάστηκε *για άλλη μια φορά* στα δίχτυα του Νίκου). Βέβαια, το προθετικό σύνολο (Prep + NP), που είναι παγιωμένο, μπορεί να αντιμετωπιστεί ως μία ενιαία λέξη (παρ. i) και να δεσμευτεί η τιμή του στο λεξικό από τον ρηματικό τύπο. Ωστόσο επειδή υπάρχει σημαντικός αριθμός προθετικών συνόλων στα οποία μεταξύ του εμπρόθετου άρθρου και του ονόματος (N) μπορεί να εισχωρήσει κάποιο λεκτικό συστατικό - πχ. *Η κυβέρνηση μπήκε στο βρώμικο παιχνίδι των ξένων δυνάμεων* – σε αυτές τις περιπτώσεις προτιμήσαμε να αντιμετωπιστεί η πολυλεκτική έκφραση όπως οι ελεύθερες ακολουθίες (παρ. ii). Βέβαια στις τελευταίες περιπτώσεις είναι δύσκολο να αποτυπωθεί η ιδιοματικότητα στη σημασιολογία της πολυλεκτικής έκφρασης, εφόσον δεν μπορούμε να δεσμεύσουμε στο λεξικό κάποιο συστατικό της και να διαφοροποιηθεί έτσι από τις ελεύθερες ακολουθίες. Προς αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος αποφασίσαμε να δεσμεύσουμε στο λεξικό μόνο το όνομα-κεφαλή (N) του ονοματικού συνόλου (NP) του εμπρόθετου προσδιορισμού χωρίς την πρόθεση και το άρθρο του. Βεβαίως, για να αποφύγουμε κάτι τέτοιο, θα μπορούσαμε να βάλουμε στο λεξικό όλες τις δυνατές εγγραφές ανάλογα με τη μορφή που μπορεί να πάρει μια πολυλεκτική έκφραση, κάτι που όμως θα πολλαπλασίαζε κατά πολύ τις λεξικές καταχωρίσεις και θα αύξανε το χρόνο ανάλυσης. Αντίστοιχη τακτική ακολουθήσαμε και στις περιπτώσεις (παρ. iii) όπου έχουμε αντιστροφή της γενικής προσδιοριστικής και του ονόματος που προσδιορίζει (π.χ. η Μαρία πιάστηκε *στα δίχτυα του Κώστα* → η Μαρία πιάστηκε *στου Κώστα τα δίχτυα*), στις οποίες τόσο η γενική προσδιοριστική όσο και το όνομα που προσδιορίζει αντιμετωπίζονται όπως στις ελεύθερες προτάσεις με τη διαφορά ότι τίθενται οι

κατάλληλοι περιορισμοί στο λεξικό. Τέλος, δεν λείπουν και οι περιπτώσεις όπου η πολυλεκτική έκφραση μπορεί αντιμετωπιστεί εξ ολοκλήρου ως μία ενιαία λέξη (παρ. iv). Έτσι έχουμε:

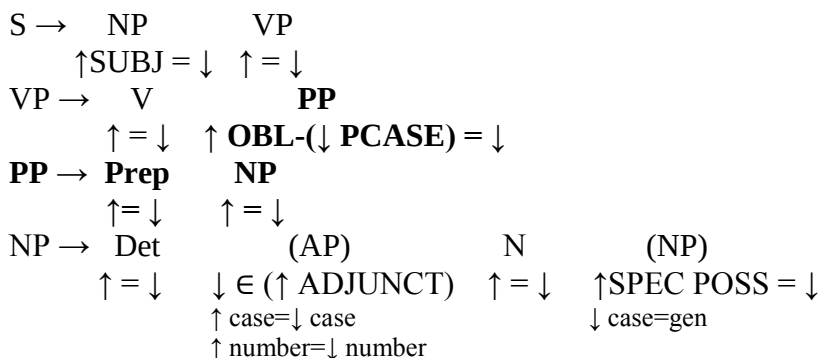
i. Η Μαρία **βαδίζει** $\sqrt{\text{στα_ίχνη}}$ του διάσημου **πατέρα** της. Το αυτοκίνητο **πέρασε** $\sqrt{\text{στα_χέρια}}$ του **Κώστα**. Η Μαρία **έπεσε** $\sqrt{\text{στα_νύχια}}$ των τοκογλόφων. Η Μαρία **ανέβηκε** $\sqrt{\text{στα_μάτια}}$ των μαθητών της. Οι μαθητές **κρέμονται** $\sqrt{\text{από_τα_χείλη}}$ του καθηγητή. Η Μαρία **πιάστηκε** $\sqrt{\text{στα_γρανάζια}}$ της εξουσίας. (**FreeSubj-V-Obl**with genitive-complement): Εφόσον το προθετικό σύνολο (Prep+Det+N) αντιμετωπίζεται ως μία λέξη, δηλαδή ως ένα επίρρημα³⁹, εκλαμβάνεται πλέον ως επιρρηματικό σύνολο (ADVP).

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Η Μαρία βαδίζει στα ίχνη του πατέρα της**», η εγγραφή στο λεξικό για τον ρηματικό τύπο και το συμπλήρωμά του έχει ως εξής:

'**ΒΑΔΙΖΩ** < (^SUBJ) (^OBL-LOC)>'
 (^OBL-LOC PRED) =c '**ΣΤΑ ΙΧΝΗ**'
 (^IDIOM) = μιμούμαι_τις_πράξεις_κπ.
 '**ΣΤΑ ΙΧΝΗ** < (^SPEC POSS) >'.

ii. Η **κυβέρνηση** $\sqrt{\text{μπήκε}}$ στο (βρώμικο) **παιχνίδι** των ξένων **δυνάμεων** (όπως μια *ελεύθερη* πρόταση).

³⁹ Βλ. υποσημείωση 29.

↑ gender=↓ gender

'ΜΠΑΙΝΩ < (^SUBJ) (^OBL-LOC)>'
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΠΑΙΧΝΙΑΙ'
 (^IDIOM) = συμμετέχω_σε_οργανωμένο_σχέδιο.

ή εναλλακτικά:

Η κυβέρνηση μπήκε √ στο_βρώμικο_παιχνίδι των ξένων δυνάμεων (με διπλή εγγραφή στο λεξικό).

S → NP VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → V ADVP
 ↑ = ↓ ↑ OBL = ↓
 ADVP → ADV NP1
 ↑ = ↓ ↑SPEC POSS = ↓
 (↓ case=gen)
 NP1 → Det AP N
 ↑ = ↓ ↓ ∈ (↑ ADJUNCT) ↑ = ↓
 ↑ case=↓ case
 ↑ number=↓ number
 ↑ gender=↓ gender

Σε αυτήν την περίπτωση έχουμε κι άλλη εγγραφή (lexical entry) στο λεξικό για τις ίδιες λέξεις:

- 1) 'ΜΠΑΙΝΩ < (^SUBJ) (^OBL-LOC)>'
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΤΟ_ΠΑΙΧΝΙΑΙ'
 (^IDIOM) = συμμετέχω_σε_οργανωμένο_σχέδιο.
 ΣΤΟ_ΠΑΙΧΝΙΑΙ < (^SPEC POSS) >'.
 &
- 2) 'ΜΠΑΙΝΩ < (^SUBJ) (^OBL-LOC)>'
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΤΟ_ΒΡΩΜΙΚΟ_ΠΑΙΧΝΙΑΙ'
 (^IDIOM) = συμμετέχω_σε_οργανωμένο_σχέδιο_προς_βλάβη_κπ.
 ΣΤΟ_ΒΡΩΜΙΚΟ_ΠΑΙΧΝΙΑΙ < (^SPEC POSS) >'.

iii. Με αντιστροφή των όρων στον εμπρόθετο προσδιορισμό, έχουμε:

Η Μαρία πιάστηκε √ στα_δίχτυα του Κώστα →
 Η Μαρία πιάστηκε √ στου Κώστα τα δίχτυα.

S → NP VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → V PP
 ↑ = ↓ ↑ OBL-(↓ PCASE) = ↓
 PP → Prep NP NP
 ↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → (Det) Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → (Det) N
 ↑ = ↓ ↑ = ↓

'ΠΙΑΝΟΜΑΙ < (^SUBJ) (^OBL-LOC)>'
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΔΙΧΤΥΑ'
 (^IDIOM) = παγιδεύομαι.
 'ΔΙΧΤΥΑ < (^SPEC POSS) >'.

iv. Ωστόσο στην προθετική φράση η πρόθεση δεν συνοδεύεται πάντοτε από ένα όνομα (N), όπως φαίνεται στην παρακάτω έκφραση όπου την πρόθεση (Prep) την ακολουθεί ένα επίρρημα συνοδευόμενο από μία κτητική αντωνυμία. Η παρακάτω ΠΛΕ είναι σε υψηλό βαθμό παγιωμένη (fixed expression) και αντιμετωπίζεται ως μία ενιαία λέξη (WWS): Χάσου_από_μπροστά_μου (**FixedV**).

S → V
 ↑ = ↓

'ΧΑΣΟΥ_ΑΠΟ_ΜΠΡΟΣΤΑ_ΜΟΥ < (^SUBJ) >'
 (^SUBJ PRED) = 'PRO'
 (^IDIOM) = φύγε_εξαφανίσου.

β. Η γενική προσδιοριστική του ονόματος (N) του εμπρόθετου προσδιορισμού μπορεί να είναι **κτητική αντωνυμία η οποία δεν αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος**. Και οι περιπτώσεις αυτές αντιμετωπίζονται όπως παραπάνω, αφήνοντας δηλαδή ελεύθερη την κτητική αντωνυμία.

i. Μία ιδέα **πέρασε √ από_το_μυαλό_μου**. Έπεσα **√ στα_χέρια_της**. Η Μαρία **κάθισε √ στην_καμπούρα_του**. Η Μαρία **έμεινε √ στα_χέρια_του**. Η αστυνομία **μπήκε √ στο_δρόμο_του**. Η Μαρία **έπεσε √ στα_γόνατά_του**. Κι άλλοι φόροι **έπεσαν √ στο_κεφάλι_μας**. Αυτό **δεν περνάει √ από_το_χέρι_μου** (FreeSubj-V-Oblwith possessive-complement).

S → NP VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → V ADVP
 ↑ = ↓ ↑ OBL = ↓
 ADVP → ADV (NP1)
 ↑ = ↓ ↑SPEC POSS = ↓
 (↓ case)=gen
 NP1 → Pron
 ↑ = ↓

ii. Η **κυβέρνηση μπήκε √ στο (βρώμικο) παιχνίδι τους** (όπως μια ελεύθερη πρόταση).

S → NP VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓

$VP \rightarrow V \quad PP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL}-(\downarrow \text{PCASE}) = \downarrow$
 $PP \rightarrow Prep \quad NP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow (Det) \quad (AP) \quad N \quad NP1$
 $\uparrow = \downarrow \quad \downarrow \in (\uparrow \text{ADJUNCT}) \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow$
 $\uparrow \text{case} = \downarrow \text{case} \quad \downarrow \text{case} = \text{gen}$
 $\uparrow \text{number} = \downarrow \text{number}$
 $\uparrow \text{gender} = \downarrow \text{gender}$
 $NP1 \rightarrow \text{Pron}$
 $\uparrow = \downarrow$

ή εναλλακτικά:

Η κυβέρνηση μπήκε $\checkmark$ στο βρώμικο παιχνίδι τους (με διπλή εγγραφή στο λεξικό, βλ. α, ii):

$S \rightarrow NP \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow V \quad \text{ADVP}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow$
 $\text{ADVP} \rightarrow \text{ADV} \quad NP1$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow$
 $(\downarrow \text{case}) = \text{gen}$
 $NP1 \rightarrow (\text{Pron})$
 $\uparrow = \downarrow$

γ. Πολύ συχνά προηγείται του προθετικού συνόλου ένα επίρρημα. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα αντιμετωπίσουμε όλη την επιρρηματική φράση (εκτός της γενικής προσδιοριστικής) ως μία ενιαία λέξη τα συστατικά της οποίας δεν παρουσιάζουν καμία μορφολογική αλλαγή (fixed), εφόσον είναι παγιωμένα (**FreeSubj-V-FixedOblwith possessive-complement**):

- Θα περάσεις $\checkmark$ πάνω_από_το_πτώμα μου.
- Η συμφωνία έγινε $\checkmark$ κάτω_από_τη_μύτη τους.
- Η συμφωνία γλίστρησε $\checkmark$ μέσα_από_τα_χέρια του.
- Η Μαρία γλίτωσε $\checkmark$ μέσα_από_τα_χέρια του πατέρα της.
- Η Μαρία πατάει $\checkmark$ πάνω_στα_ίχνη/βήματα του πατέρα της.
- Η Μαρία ζει $\checkmark$ κάτω_από_τη_στέγη του πατέρα της.
- Η Μαρία τρώει $\checkmark$ μέσα_από_το_χέρι του πατέρα της.
- Η απειλή της απόλυσης κρέμεται $\checkmark$ πάνω_από_το_κεφάλι του Κώστα.

$S \rightarrow NP \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow (\text{part}) \quad V \quad \text{ADVP}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL-LOC} = \downarrow$

ADVP → Adv NP1
 ↑ = ↓ ↑ SPEC POSS = ↓
 NP1 → (Det) (N) (Pron)
 ↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Η Μαρία βαδίζει πάνω στα ίχνη του πατέρα της**», οι εγγραφές στο λεξικό για τον ρηματικό τύπο και το συμπλήρωμά του είναι:

V * (^PRED) = 'BAΔIZΩ < (^SUBJ) (^OBL-LOC) >'

(^OBL-LOC PRED) = c 'ΠΑΝΩ_ΣΤΑ_ΙΧΝΗ'

(^IDIOM) = μιμούμαι_τις_πράξεις_κπ.

πάνω_στα_ίχνη ADV * (^PRED) = 'ΠΑΝΩ_ΣΤΑ_ΙΧΝΗ < (^SPEC POSS) >'.
 (Note: The original text has a typo 'ΠΑΝΩ' which has been corrected to 'ΠΑΝΩ' in the transcription.)

δ. Η γενική προσδιοριστική μπορεί να αντικατασταθεί από αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας (ειδικά του α' και β' προσώπου) με διατήρηση (πιο σπάνια) ή μη της κτητικής αντωνυμίας. Το κλιτικό (dative shift) αντιμετωπίζεται ελεύθερα, καθώς δεν είναι παγιωμένο (**FreeSubj-clitic-V-Obl**).

Η δήλωσή της τους έκατσε √ στο_λαιμό.

Η Μαρία του έδωσε / του έριξε √ στα_αυτιά.

Το ύφος της μού έδωσε √ στα_νεύρα.

Το φόρεμα αυτό της χτύπησε √ στο_μάτι.

Η συμπεριφορά της μου χτύπησε √ στα_νεύρα.

Η Μαρία του έμεινε √ στα_χέρια.

Η Μαρία του κάθισε √ στο_σβέρκο του.

Αυτό το αμάξι μού χτύπησε √ στο_μάτι μου.

Διάφορες σκέψεις μού πέρασαν √ από_το_μυαλό μου.

VP → NP V ADVP
 ↑ GEN-DAT=↓ ↑ = ↓ ↑ OBL-LOC= ↓
 ADVP → Adv (NP1)
 ↑ = ↓ ↑ SPEC POSS = ↓
 ↓ case=gen
 NP1 → Pron
 ↑ = ↓

Σε αυτές τις περιπτώσεις στις οποίες έχουμε και τον αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας αλλά **ενίστε** και την κτητική αντωνυμία, π.χ. Η Μαρία **του** κάθισε στο σβέρκο **του**, στο λεξικό έχουμε δύο εγγραφές για το όνομα-κεφαλή (N) της ονοματικής φράσης του προθετικού συνόλου:

στο_σβέρκο ADV * (^PRED) = 'ΣΤΟ_ΣΒΕΡΚΟ < (^SPEC POSS) >';

$ADV * (^{PRED}) = 'ΣΤΟ_ΣΒΕΡΚΟ'.$

- Δυνατές είναι και οι συντακτικές δομές που εμφανίζουν κλιτικό αναδιπλασιασμό (doubling clitic):

Η Μαρία **του** κάθεται $\sqrt{\text{του Κώστα}}$ $\sqrt{\text{στο_στομάχι.}}$

Η Μαρία **του** έδωσε $\sqrt{\text{του Κώστα}}$ $\sqrt{\text{στα_νεύρα.}}$

VP → NP V NP **ADVP**
 $\uparrow \text{GEN-DAT} = \downarrow \uparrow = \downarrow \uparrow \text{GEN-DAT} = \downarrow \uparrow \text{OBL-LOC} = \downarrow$

ADVP → **Adv**

$\uparrow = \downarrow$

NP → Det Npr

$\uparrow = \downarrow \uparrow = \downarrow$

NP → Pron

$\uparrow = \downarrow$

'**ΚΑΘΟΜΑΙ** < (^SUBJ) (^DAT) (^OBL-LOC) >'

(^OBL-LOC PRED) = c '**ΣΤΟ_ΣΤΟΜΑΧΙ**'

(^IDIOM) = είμαι_αντιπαθής_σε_κπ.

'**ΣΤΟ_ΣΤΟΜΑΧΙ** < (^SPEC POSS) >'.
του Pron * (^PRONFORM) = του.

- **Του Κώστα του** ανέβηκε $\sqrt{\text{το_αίμα}}$ $\sqrt{\text{στο_κεφάλι.}}$

VP → NP NP V NP **ADVP**
 $\uparrow \text{TOPIC} = \downarrow \uparrow \text{TOPIC} = \downarrow \uparrow = \downarrow \uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \uparrow \text{OBL-LOC} = \downarrow$
 $\uparrow \text{TOPIC} = \uparrow \text{GEN-DAT} \uparrow \text{TOPIC} = \uparrow \text{GEN-DAT}$
 $\downarrow \text{case} = \text{gen} \downarrow \text{case} = \text{gen}$

ADVP → **ADV**

$\uparrow = \downarrow$

NP → (Det) N

$\uparrow = \downarrow \uparrow = \downarrow$

NP → Det Npr

$\uparrow = \downarrow \uparrow = \downarrow$

NP → Pron

$\uparrow = \downarrow$

ε. Μετάβαση σε άλλη –ανάλογη σημασιολογικά- κατηγορία πολυλεκτικών εκφράσεων:

- **Ο Κώστας** μπήκε στο βρακί **της Μαρίας** → **Η Μαρία** έβαλε **τον Κώστα** στο βρακί της:
 Στο παραπάνω παράδειγμα η γενική προσδιοριστική του ονόματος του εμπρόθετου προσδιορισμού μετατρέπεται σε υποκείμενο του μεταβατικού ρήματος, ενώ το υποκείμενο του αμετάβατου ρήματος μετατρέπεται σε αντικείμενο του μεταβατικού ρήματος. Ο εμπρόθετος προσδιορισμός και στις δύο συντάξεις δεν μεταβάλλεται, αντιμετωπίζεται ως μία λέξη, εφόσον είναι παγιωμένος, και δεσμεύεται η τιμή του στο λεξικό από τον ρηματικό τύπο.

- **Ο Κώστας μπήκε √ στο_βρακί της Μαρίας** (N_0 V Prep (C N_(gen))₁).

S → NP VP
 $\uparrow$ SUBJ = $\downarrow$ $\uparrow$ = $\downarrow$
 VP → V ADVP
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ OBL-LOC = $\downarrow$
 ADVP → Adv NP1
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ SPEC POSS = $\downarrow$
 NP1 → Det Npr
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ = $\downarrow$

'ΜΠΑΙΝΩ < (^SUBJ) (^OBL-LOC)>'
 (^OBL-LOC PRED) = c 'ΣΤΟ_ΒΡΑΚΙ'
 (^IDIOM) = γίνομαι_υποχείριο_κπ.

- **Η Μαρία έβαλε √ τον Κώστα √ στο_βρακί της** (N_0 V N₁ Prep C₂).

S → NP VP
 $\uparrow$ SUBJ = $\downarrow$ $\uparrow$ = $\downarrow$
 VP → V NP ADVP
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ OBJ = $\downarrow$ $\uparrow$ OBL-LOC = $\downarrow$
 $\downarrow$ case=acc
 ADVP → ADV NP1
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ SPEC POSS = $\downarrow$
 NP1 → Pron
 $\uparrow$ = $\downarrow$

'ΒΑΖΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBL-LOC)>'
 (^OBL-LOC PRED) = c 'ΣΤΟ_ΒΡΑΚΙ'
 (^IDIOM) = κάνω_κπ_υποχείριο_μου.

στ. Μετατροπή από παθητική σε ενεργητική σύνταξη: Στο παρακάτω παράδειγμα η γενική προσδιοριστική του ονόματος του εμπρόθετου προσδιορισμού της παθητικής σύνταξης μετατρέπεται σε υποκείμενο του ρήματος στην ενεργητική σύνταξη. Ο εμπρόθετος προσδιορισμός και στις δύο συντάξεις δεν μεταβάλλεται, αντιμετωπίζεται ως μία λέξη (WWS), εφόσον είναι παγιωμένος, και δεσμεύεται η τιμή του στο λεξικό.

- **Η Μαρία πιάστηκε √ στα_δίχτυα του Κώστα** (παθητική σύνταξη).

S → NP VP
 $\uparrow$ SUBJ = $\downarrow$ $\uparrow$ = $\downarrow$
 VP → V ADVP
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ OBL-LOC = $\downarrow$
 ADVP → Adv NP1
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ SPEC POSS = $\downarrow$
 NP1 → Det Npr
 $\uparrow$ = $\downarrow$ $\uparrow$ = $\downarrow$

- **Ο Κώστας έπιασε √ τη Μαρία √ στα_δίχτυα του** (ενεργητική σύνταξη).

$S \rightarrow NP \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow V \quad NP \quad \text{ADVP}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL-LOC} = \downarrow$
 $\downarrow \text{case} = \text{acc}$
 $\text{ADVP} \rightarrow \text{Adv} \quad \text{NP1}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow$
 $\text{NP1} \rightarrow \text{Pron}$

Η λεξική εγγραφή (lexical entry) για το ρήμα στην παθητική σύνταξη είναι:
'ΠΑΝΟΜΑΙ < (^SUBJ) (^OBL-LOC)>'
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΤΑ_ΔΙΧΤΥΑ'
 (^IDIOM) = παγιδεύομαι_από_κπ.

Η λεξική εγγραφή (lexical entry) για το ρήμα στην ενεργητική σύνταξη είναι:
'ΠΑΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBL-LOC)>'
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΤΑ_ΔΙΧΤΥΑ'
 (^SUBJ PERS) = (!SPEC POSS PERS)
 (^SUBJ NUM) = (!SPEC POSS NUM)
 (^IDIOM) = παγιδεύω_κπ.

3.2.2.3 Τρίτη Κατηγορία

Η τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες **το ρήμα συνεμφανίζεται με δύο παγιωμένα φραστικά σύνολα**. Συγκεκριμένα στην κατηγορία αυτή συναντάμε τις παρακάτω υπο-κατηγορίες:

I. Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το ρήμα συνεμφανίζεται με δύο παγιωμένες ονοματικές φράσεις (GC12⁴⁰): $N_0 \ V \ C_1 \ C_2$

I.A. Περιγραφή των συντακτικών δομών:

1. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος συνεμφανίζεται (**V**) με δύο παγιωμένα ονοματικά σύνολα (**C1, C2**). Το πρώτο ονοματικό σύνολο (NP) αποτελεί το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος και λειτουργεί ως αντικείμενό του (OBJ), π.χ. κάνω **την τρίχα** τριχιά. Το δεύτερο ονοματικό σύνολο (NP) αποτελεί το δεύτερο

⁴⁰ Η συγκεκριμένη κατηγορία σχετίζεται με την κατηγορία GC12 της Αγγ. Φωτοπούλου (1993).

συμπλήρωμα του ρήματος και λειτουργεί ως κατηγορούμενο στο πρώτο συμπλήρωμα, π.χ. κάνω την ανάγκη **φιλοτιμία**.

2. Σε αυτήν την κατηγορία είναι δύσκολο να γίνει μετατροπή από ενεργητική σε παθητική σύνταξη, έχοντας ως προϋπόθεση πάντοτε ότι πρέπει να προκύψουν ορθά γραμματικές προτάσεις που θα διατηρούν την ίδια σημασία:

α. Η Μαρία είπε το νερό νεράκι → *Ειπώθηκε το νερό νεράκι από τη Μαρία.

β. Η Μαρία έκανε την ανάγκη φιλοτιμία → ?Εγινε η ανάγκη φιλοτιμία από τη Μαρία.

γ. Η Μαρία έκανε την τρίχα τριχιά → ?Η τρίχα έγινε τριχιά από τη Μαρία.

δ. Η Μαρία την έκανε λαχείο → Δεν υφίσταται μετατροπή στην παθητική φωνή.

ε. Η Μαρία το κρατάει μανιάτικο → *Αυτό κρατιέται μανιάτικο από τη Μαρία.

στ. Η Μαρία το έριξε δαγκωτό → *Αυτό ρίχτηκε δαγκωτό από τη Μαρία.

3. Όταν το ρήμα της πολυλεκτικής έκφρασης είναι μεταβατικό ενεργητικής διάθεσης, δεν μπορεί να μετατραπεί σε αμετάβατο μέσης ή παθητικής διάθεσης (βλ. ζεύγη μεταρρηματικών παραγώγων⁴¹): Την βγάζω κοτσάνι → *Αυτή βγήκε κοτσάνι.

4. Μετά τα δύο ονοματικά συμπληρώματα του ρήματος μπορεί να ακολουθεί δευτερεύουσα πρόταση, π.χ. 'Το έχω μαράζι να σπουδάσω' (βλ. και 3.2.2.3, I.B.γ.) ή το ρήμα της πολυλεκτικής έκφρασης μπορεί να απαιτεί την παρουσία μίας γενικής-δοτικής, π.χ. 'μου έκανε την καρδιά περιβόλι'.

5. Συχνά παρατηρείται και αντιστροφή των δύο συμπληρωμάτων του ρήματος:

Κάνω την καρδιά μου πέτρα → **Κάνω πέτρα την καρδιά μου.**

Κάνω το μαγαζάκι καλοκαιρινό → **Κάνω καλοκαιρινό το μαγαζάκι.**

6. Το πρώτο και το δεύτερο συμπλήρωμα αναφέρονται συνήθως σε άψυχο (N-hum): Ο Κώστας έκανε **την τρίχα τριχιά**.

7. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων αυτής της κατηγορίας μπορεί να είναι έμψυχο (Nhum) ή άψυχο (N-hum): **Η Μαρία** είπε το νερό νεράκι. **Το αυτοκίνητο** κόστισε ο κούκος αηδόνι.

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

$N_0 \ V \ C_1 \ C_2$

⁴¹ Βλ. Κλαίρης-Μπαμπινιώτης (2005: 675).

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται, όχι όμως σε μεγάλο βαθμό. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ορθές ή ισοδύναμες:

Η Μαρία κάνει την τρίχα τριχιά ($N_0 V C_1 C_2$)

Κάνει την τρίχα τριχιά η Μαρία ($V C_1 C_2 N_0$)

Την τρίχα τριχιά κάνει η Μαρία ($C_1 C_2 V N_0$)

Αλλά και:

?Κάνει η Μαρία την τρίχα τριχιά ($V N_0 C_1 C_2$)

?Η Μαρία την τρίχα τριχιά κάνει ($N_0 C_1 C_2 V$)

*Τριχιά η Μαρία κάνει την τρίχα ($C_2 N_0 V C_1$)

*Τριχιά την τρίχα κάνει η Μαρία ($C_2 C_1 V N_0$)

*Τριχιά την τρίχα η Μαρία κάνει ($C_2 C_1 N_0 V$)

*Τριχιά κάνει την τρίχα η Μαρία ($C_2 V C_1 N_0$)

*Τριχιά κάνει η Μαρία την τρίχα ($C_2 V N_0 C_1$)

*Η Μαρία τριχιά κάνει την τρίχα ($N_0 C_2 V C_1$)

*Η Μαρία τριχιά την τρίχα κάνει ($N_0 C_2 C_1 V$)

*Η Μαρία κάνει τριχιά την τρίχα ($N_0 V C_2 C_1$)

*Την τρίχα κάνει τριχιά η Μαρία ($C_1 V C_2 N_0$)

*Την τρίχα η Μαρία κάνει τριχιά ($C_1 N_0 V C_2$)

*Κάνει τριχιά την τρίχα η Μαρία ($V C_2 C_1 N_0$)

*Κάνει η Μαρία τριχιά την τρίχα ($V N_0 C_2 C_1$)

I.B. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων (§ α, β, γ, δ) και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

Εφόσον και τα δύο συμπληρώματα του ρήματος είναι παγιωμένα, μπορούμε να τα εκλάβουμε ως μία ενιαία λέξη (WWS). Παρατηρήθηκε όμως πως μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου συμπληρώματος μπορεί να παρεμβληθεί κάποια φραστική κατηγορία (π.χ. ο Κώστας έχει τη φωλιά του, *όπως πάντα*, βρεγμένη), κάτι που δεν ενισχύει πάντοτε την αντιμετώπισή τους ως μία λέξη. Άλλωστε, το πρώτο παγιωμένο συμπλήρωμα πολύ συχνά συνοδεύεται από μία συναναφορική κτητική αντωνυμία (π.χ. ο Κώστας_j έχει τα μάτια **του**_j δεκατέσσερα) ή γενικότερα, από μία ελεύθερη γενική προσδιοριστική (π.χ. η Μαρία έκανε το κεφάλι **του Κώστα** κουδούνι), κάτι που συνάδει και πάλι στο να μην τα αντιμετωπίσουμε ως ένα ενιαίο

- Δεν άφησε √ τίποτα √ όρθιο ο ανεμοστρόβιλος⁴² (Vcop- Obj- Compl-FreeSubj)).

'**AΦHNΩ** < (^SUBJ) (^OBJ) (^XCOMP-PRED) >'
 (^XCOMP-PRED SUBJ) = (^OBJ)
 (^OBJ PRED) =c 'ΤΙΠΟΤΑ'
 (^XCOMP-PRED PRED) =c 'ΟΡΘΙΟ'.
ΤΟΡΘΙΟ <(^SUBJ) >'.
 (19)

2. Το δεύτερο όμως συμπλήρωμα του ρήματος (π.χ. την έβγαλε *καθαρή*, τα έχει *τετρακόσια*) παρά το γεγονός ότι είναι παγιωμένο, δεν έχει σταθερή θέση (π.χ. ο Κώστας την έβγαλε καθαρή, αλλά και: καθαρή την έβγαλε ο Κώστας), κάτι που δεν μας επιτρέπει να το θεωρήσουμε μαζί με το υπόλοιπο τμήμα ως μία ενιαία λέξη. Δεν μπορούμε δηλαδή να έχουμε: την_έβγαλε_καθαρή. Για το λόγο αυτό αντιμετωπίζεται μεμονωμένα και απλά δεσμεύεται στο λεξικό ως περιορισμός.

128

Με αυτά όμως τα δεδομένα αλλοιώνεται η σύνταξη, εφόσον τώρα πια έχουμε: Ο Κώστας (Subj) την_έβγαλε (V) καθαρή (?), που σημαίνει πως η λέξη ‘καθαρή’ δεν μπορεί να θεωρηθεί κατηγορούμενο του αντικειμένου (την), εφόσον το αντικείμενο έχει ενωθεί με το Ρήμα και έχει αποτελέσει μία λέξη. Αναγκαζόμαστε λοιπόν να κάνουμε **μία σύμβαση** και να εκλάβουμε τον ρηματικό τύπο (την_έβγαλε) ως αμετάβατο ρήμα και να θέσουμε τη λέξη καθαρή ως πλάγιο όρισμά του (Obl), δεχόμενοι ότι μεταξύ ρήματος και επιθέτου δημιουργείται μία επιρρηματική σχέση τρόπου⁴³. Έτσι έχουμε:

- την_έβγαλε √ καθαρή, τα_έχει √ τετρακόσια, το_κάνω √ θέμα, τα_κάνω √ σκατά, την_κάνω √ λαχείο, τα_έκανα √ σαλάτα/ρούιδο/μούσκεμα, την_κάνω √ ταράτσα/νταούλι, τα_έκανα √ πλακάκια, το_κρατάω √ μανιάντικο, (την)_περνάω √ ζάχαρη, το_ρίχνω √ δαγκωτό, τα_φέρνω √ βόλτα, τα_έκαναν √ γυαλιά_καρφιά, τα_έκαναν √ γης_Μαδιάμ, το_πήρε √ σκοινί_κορδόνι (FreeSubj - Semi-FixedV - Obj).

VP → V AP
 ↑ = ↓ ↑ OBL = ↓
VP → V NP
 ↑ = ↓ ↑ OBL = ↓
NP → N
 ↑ = ↓
AP → Adj
 ↑ = ↓

Έτσι, για παράδειγμα στην πρόταση: «**Καθαρή την έβγαλε κι απόψε ο Κώστας**» η εγγραφή στο λεξικό για τον ρηματικό τύπο έχει ως εξής:

'**ΤΗΝ_ΒΓΑΖΩ** < (^SUBJ) (^OBL)>'
(^OBL_PRED) =c 'ΚΑΘΑΡΗ'
(^IDIOM)= ξεφεύγω_από_μία_δύσκολη_κατάσταση.

iii. Βέβαια, όταν έχουμε στην πολυλεκτική έκφραση κλιτικό αναδιπλασιασμό (doubling clitic), τότε όλη η έκφραση μπορεί να αντιμετωπιστεί και ως μία ενιαία λέξη (WWS), εφόσον τα συμπληρώματα του ρήματος είναι παγιωμένα. Το ρήμα δηλαδή ενώνεται με τα συμπληρώματά του σε μία λέξη στην οποία όλα τα συστατικά είναι αμετάβλητα, εκτός του ρήματος που κλίνεται πλήρως. Έτσι δημιουργείται μια ημιπαγιωμένη πολυλεκτική έκφραση (semi-fixed expression): Ο Κώστας √ τα_είδε_όλα_μπαστούνια. Η Μαρία √ τα_άφησε_όλα_σύξυλα (FreeSubj-Vsemi-fixed).

β. Το **δεύτερο συμπλήρωμα** του ρήματος μπορεί να είναι επίθετο, επιθετική-κατηγορηματική μετοχή ή ουσιαστικό και βρίσκεται στην πτώση του πρώτου συμπληρώματος (κυρίως αιτιατική).

⁴³ Ο Κώστας την_έβγαλε καθαρή →
- Πώς την έβγαλε ο Κώστας;
- Καθαρή.

Και για το δεύτερο συμπλήρωμα ακολουθούμε την ίδια μέθοδο όπως αυτή αναπτύχθηκε παραπάνω για το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος. Έτσι, εφόσον και τα δύο συμπληρώματα είναι παγιωμένα, τα αντιμετωπίζουμε ως ενιαία λέξη, την οποία δεσμεύουμε στο λεξικό. Το ρήμα αποκτά έτσι ένα συμπλήρωμα που **κατά σύμβαση** το δεχόμαστε αντικείμενό του:

- Η Μαρία είδε √ **τον_ουρανό_σφοντύλι** (SubjFree-V-ObjFixed).

VP → V NP
 ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓

'ΒΛΕΠΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >
 (^OBJ PRED) =c 'TON_OYRANO_ΣΦONTYΛI'
 (^IDIOM)= ταράζομαι.

- Ο Κώστας έχει √ **τη_φωλιά του** √ **βρεγμένη** (μετοχή): **FreeSubj-Vcop-Objwith subject bound possessive-Compl.**

VP → V NP AP
 ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓ ↑ XCOMP-PRED = ↓
 (↑SUBJ CASE)=(↑XCOMP-PRED CASE)
 (↑SUBJ NUM)=(↑XCOMP-PRED NUM)
 (↑SUBJ GEND)=(↑XCOMP-PRED GEND)
 NP → (Det) N (NP1)
 ↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑ SPEC POSS = ↓
 NP1 → Pron
 ↑ = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 AP → participle
 ↑ = ↓

Στο παράδειγμα «**Ο Κώστας έχει τη φωλιά του βρεγμένη**» οι εγγραφές στο λεξικό με τους αντίστοιχους περιορισμούς έχουν ως εξής:

'ΕΧΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^XCOMP-PRED) >
 (^XCOMP-PRED SUBJ) = (^OBJ)
 (^OBJ PRED) =c 'ΤΗ_ΦΩΛΙΑ'
 (^XCOMP-PRED PRED) =c 'ΒΡΕΓΜΕΝΗ'
 (^SUBJ PERS)=(!SPEC POSS PERS)
 (^SUBJ NUM)=(!SPEC POSS NUM)
 (^IDIOM)= είμαι_ένοχος_για_κάτι.
 'ΒΡΕΓΜΕΝΗ < (^SUBJ) >'.

γ. Είναι δυνατό μετά το δεύτερο συμπλήρωμα να ακολουθεί μία δευτερεύουσα πρόταση (π.χ. Το έχω μαράζι να σπουδάσω). Σ' αυτή την περίπτωση και το πρώτο και το δεύτερο συμπλήρωμα είναι παγιωμένα, σε αντίθεση με τη δευτερεύουσα πρόταση που είναι ελεύθερη.

Έτσι, αντιμετωπίζουμε το ρηματικό τύπο με τα δύο πρώτα συμπληρώματά του όπως έχει περιγραφεί παραπάνω και η δευτερεύουσα πρόταση αντιμετωπίζεται όπως και στις ελεύθερες προτάσεις.

- **Η Μαρία το_έχει √ μαράζι να σπουδάσει (FreeSubj-V-Obj-Subordinated clause).**

VP → V NP CVP
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow$ OBJ = $\downarrow$ $\uparrow$ COMP = $\downarrow$

'TO_EXΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^COMP) >'
 (^OBJ PRED) =c 'MAPAZI'
 (^IDIOM)= επιθυμώ_διακαώς.

δ. Είναι δυνατόν, πέραν των δύο βασικών συμπληρωμάτων, το ρήμα να απαιτεί την παρουσία μιας γενικής-δοτικής (dative shift), οπότε οι φραστικοί κανόνες αναπτύσσονται ως εξής:

- **Η Μαρία μου έκανε √ την_καρδιά √ περιβόλι (FreeSubj-GenDat-Vcop-Obj-Compl)**

VP → NP V NP NP
 $\uparrow$ GEN-DAT = $\downarrow$ $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow$ OBJ = $\downarrow$ $\uparrow$ XCOMP-PRED = $\downarrow$

'KANΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^DAT) (^XCOMP-PRED) >'
 (^XCOMP-PRED SUBJ) = (^OBJ)
 (^OBJ PRED) =c 'THN_KAPΔΙΑ'
 (^XCOMP-PRED PRED) =c 'ΠΕΡΙΒΟΛΙ'
 (^IDIOM)= με_στενοχώρησε.
 'ΠΕΡΙΒΟΛΙ < (^SUBJ) >'.

II. Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το ρήμα συνεμφανίζεται με μία παγιωμένη ονοματική φράση και με μία παγιωμένη προθετική φράση (GC1P2⁴⁴): N₀ V C₁ Prep C₂

II.A. Περιγραφή των συντακτικών δομών:

1. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος (**V**) συνεμφανίζεται με ένα παγιωμένο ονοματικό σύνολο (**C1**) και με ένα παγιωμένο προθετικό σύνολο (**Prep C2**). Το ονοματικό σύνολο, που αποτελεί το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος, λειτουργεί ως άμεσο αντικείμενό του (Obj) ή ως κατηγορούμενο του υποκειμένου του (XComp-Pred). Το προθετικό σύνολο, που αποτελεί το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος, είναι ένα πλάγιο όρισμα (Oblique) και λειτουργεί ως επιρρηματικός

⁴⁴ Η κατηγορία αυτή σχετίζεται με την κατηγορία GC1P2 της Αγγ. Φωτοπούλου (1993).

προσδιορισμός. Το προθετικό σύνολο αποτελείται συνήθως από μια πρόθεση (σε, με, από, για) και ένα ονοματικό σύνολο με την κεφαλή του σε πτώση αιτιατική.

- Η Μαρία έριξε (V) λάδι (Obj) στη φωτιά (OBL_{loc}).
- Η Μαρία άρπαξε (V) την ευκαιρία (Obj) από τα μαλλιά (OBL_{loc}).
- Ο Κώστας έβγαλε (V) τα κάστανα (Obj) από τη φωτιά (OBL_{loc}).
- Ο Κώστας περπατάει (V) ξυπόλυτος (XComp-Pred) στα αγκάθια (OBL_{loc}).

Τόσο στο ονοματικό σύνολο του πρώτου συμπληρώματος όσο και σε αυτό του δεύτερου συμπληρώματος μπορεί το όνομα-κεφαλή (N) να συνοδεύεται από μια γενική προσδιοριστική. Η γενική αυτή μπορεί να είναι ελεύθερη (παρ. α-β) ή παγιωμένη έκφραση (παρ. γ-ε) ή μια κτητική αντωνυμία που αναφέρεται είτε στο υποκείμενο (παρ. στ, ζ, η) είτε στο αντικείμενο (παρ. θ) του ρήματος ή προκύπτει από αντικατάσταση της γενικής προσδιοριστικής του άμεσου αντικειμένου (παρ. ι):

- α. Ο Κώστας έχει πολλά ράμματα για τη γούνα **της Μαρίας**.
- β. Η Μαρία βάζει ιδέες στο μυαλό **του Κώστα**.
- γ. Η Μαρία δεν βλέπει φως **στην άκρη του τούνελ**.
- δ. Ο Κώστας έβαλε το κεφάλι του **στο στόμα του λύκου**.
- ε. Ο Κώστας βγάζει το ψωμί του **με τον ιδρώτα του προσώπου του**.
- στ. **Ο Κώστας_j** έβαλε το χέρι **του_j** στη φωτιά.
- ζ. **Ο Κώστας_j** είδε το Χάρο με τα μάτια **του_j**.
- η. **Η Μαρία_j** έβγαλε τα μάτια **της_j** με τα ίδια **της_j** τα χέρια.
- θ. Ο Κώστας λέει τα **πράγματα_j** με το όνομά **τους_j**.
- ι. Ο Κώστας έβγαλε τα άπλυτα **των εργαζομένων** στη φόρα →
Ο Κώστας έβγαλε τα άπλυτά **τους** στη φόρα.

Όταν η γενική προσδιοριστική του πρώτου συμπληρώματος του ρήματος αναφέρεται σε έμψυχο (humain) - παρατηρείται κυρίως όταν το όνομα του C1 αφορά σε μέρος του σώματος (N_{pc}) - εκτός του ότι μπορεί να δηλωθεί με κτητική αντωνυμία (βλ. παραπάνω παρ. ι), μπορεί να εμφανιστεί και με τον αδύνατο τύπο (P_{vp}) προσωπικής αντωνυμίας (Fotopoulou, 1993: 232) έχοντας τη λειτουργία γενικής-δοτικής ή εμμέσου αντικειμένου:

- Ο Κώστας έβγαλε τα άπλυτα **των εργαζομένων** (N_(gen)) στη φόρα → Ο Κώστας έβγαλε τα άπλυτά **τους** (**Poss**) στη φόρα → Ο Κώστας **τούς** (**P_{vp}**) έβγαλε τα άπλυτα ∅ στη φόρα → Ο Κώστας **τούς** (**P_{vp}**) έβγαλε τα άπλυτά **τους** (**Poss**) στη φόρα.

- Η Μαρία έβαλε τα δυο πόδια **του Κώστα** ($N_{(gen)}$) σε ένα παπούτσι → Η Μαρία **τού** (**Pvp**) έβαλε τα δυο πόδια σε ένα παπούτσι → Η Μαρία **του** (**Pvp**) έβαλε **του Κώστα** ($N_{(gen)}$) τα δυο πόδια σε ένα παπούτσι (doubling clitic).

Το ίδιο μπορεί να συμβεί και όταν η γενική προσδιορίζει το όνομα (N) του δεύτερου συμπληρώματος του ρήματος:

- Η Μαρία βάζει ιδέες στο μυαλό **του Κώστα** ($N_{(gen)}$) → Η Μαρία βάζει ιδέες στο μυαλό **του** (**Poss**) → Η Μαρία **τού** (**Pvp**) βάζει ιδέες στο μυαλό **του** (**Poss**) → ?Η Μαρία του βάζει ιδέες στο μυαλό του Κώστα → Η Μαρία του βάζει ιδέες στο μυαλό του # του Κώστα.

- Η Μαρία τράβηξε το χαλί κάτω από τα πόδια **του Κώστα** ($N_{(gen)}$) → Η Μαρία τράβηξε το χαλί κάτω από τα πόδια **του** (**Poss**) → Η Μαρία **τού** (**Pvp**) τράβηξε το χαλί κάτω από τα πόδια **(του)** (**Poss**) → ?Η Μαρία του τράβηξε το χαλί κάτω από τα πόδια του Κώστα → Η Μαρία του τράβηξε το χαλί κάτω από τα πόδια του # του Κώστα.

Ωστόσο είναι φανερό πως δεν συνηθίζεται η γενική προσδιοριστική σε όλες τις περιπτώσεις:

?Η Μαρία έβαλε το μαχαίρι στο κόκαλο **του Κώστα** ($N_{(gen)}$).

?*Η Μαρία του έβαλε το μαχαίρι στο κόκαλο **του Κώστα** ($N_{(gen)}$).

Αλλά:

Η Μαρία του έβαλε **του Κώστα** ($N_{(gen)}$) το μαχαίρι στο κόκαλο ή

Η Μαρία του έβαλε το μαχαίρι στο κόκαλο # **του Κώστα** ($N_{(gen)}$).

2. Υπάρχουν βεβαίως και σε αυτή την κατηγορία πολυλεκτικών εκφράσεων περιπτώσεις όπου στο δεύτερο συμπλήρωμα έχουμε ένα παγιωμένο επίρρημα (σε θέση πρόθεσης) συνοδευόμενο από μια κτητική αντωνυμία σε πτώση γενική, η οποία μπορεί να συμφωνεί ή όχι με το υποκείμενο του ρήματος σε πρόσωπο και αριθμό (βλ. και 3.2.2.3, II.B. § α, β):

- **Ο Κώστας_j** έχει το διάβολο **μέσα του_j**.

- **Η Μαρία_j** τα έκανε **πάνω της_j**.

- **Η Μαρία_j** τα έριξε όλα **πάνω της_j**.

αλλά και:

- Η Μαρία τα έριξε όλα **πάνω του**.

3. Το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος αποτελείται συνήθως από μια πρόθεση (σε, με, από) και ένα ονοματικό σύνολο με την κεφαλή του σε πτώση αιτιατική. Ωστόσο σε κάποιες λιγοστές περιπτώσεις το προθετικό σύνολο μπορεί να αντικατασταθεί από ένα απρόθετο ονοματικό σύνολο σε γενική πτώση. Σε αυτές τις περιπτώσεις το πλάγιο όρισμα (Obl) μετατρέπεται σε έμμεσο αντικείμενο (Obj2) (βλ. 3.2.2.3, II.B. § α):

- Ο Κώστας δεν δίνει νερό ούτε **στον άγγελό του** (Obl) → Ο Κώστας δεν δίνει νερό **ούτε του αγγέλου του** (Obj2).

4. Σε αυτήν την κατηγορία πολυλεκτικών εκφράσεων εντάσσονται και οι περιπτώσεις που το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος δεν εκφράζεται με ένα προθετικό σύνολο, αλλά με ένα επίρρημα του οποίου η παρουσία είναι υποχρεωτική (βλ. και 3.2.2.3, II.B. § α). Η ένταξη αυτή έγινε με το σκεπτικό ότι το επίρρημα μπορεί να αντικατασταθεί από έναν εμπρόθετο επιρρηματικό προσδιορισμό ή, καλύτερα, να παραφραστεί με ανάλογη επιρρηματική φράση, π.χ. Ο Κώστας **έβαλε το καπελάκι του στραβά** (=με στραβό τρόπο). Έτσι έχουμε:

- Η Μαρία **έβγαλε την ουρά της απέξω**.
- Η Μαρία **έχει τον αμανέ ψηλά**.
- **Την βγάζω τσάμπα**.
- Ο Κώστας **φτηνά τη γλίτωσε**.
- Ο Κώστας **την έχει άσχημα**.
- Ο Κώστας **την έκοψε δίπλα**.
- Ο Κώστας **τα φέρνει τσίμα-τσίμα**.

Αντί επιρρήματος είναι δυνατό να έχουμε μια αιτιατική ονόματος σε θέση επιρρήματος: Η Μαρία **κατέβασε τα μούτρα της μια πιθαμή**. Ο Κώστας **τα λέει μασημένα**. Το **ρίξαμε κορόνα-γράμματα**.

Όλες τις παραπάνω περιπτώσεις μπορούμε να τις θεωρήσουμε ως υποκατηγορία των συγκεκριμένων ΠΛΕ με τη δομή **GC1Adv2**, αλλά επειδή και στην περίπτωση του εμπρόθετου προσδιορισμού αλλά και στην περίπτωση του επιρρήματος δηλώνεται κοινή επιρρηματική σχέση, γι' αυτό προτιμήσαμε την ένταξή τους στην ίδια κατηγορία.

5. Το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να είναι υποχρεωτικά ένας παγιωμένος αδύνατος τύπος προσωπικής αντωνυμίας (Pnp) χωρίς συγκεκριμένη αναφορά (βλ. και 3.2.2.3, II.B. §β):

- Η Μαρία δεν **το** βάζει κάτω.
- Η Μαρία **το** έριξε στην παλαβή.
- Η Μαρία **το** έβαλε στα πόδια.
- Ο Κώστας **τα** πήρε στο κρανίο.
- Η Μαρία **τα** έκανε στα βρακιά της.
- Ο Κώστας **το** έχει στο αίμα του.
- Η Μαρία **το** έριξε έξω.
- Η Μαρία **το** πήρε πίσω.

- Η Μαρία **το** πήρε πάνω της.

6. Σπανίως παρατηρείται και το φαινόμενο του κλιτικού αναδιπλασιασμού (doubling clitic) αναφορικά με το πρώτο ή το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος (βλ. και 3.2.2.3, II.B. § γ):

- Η Μαρία **το** έβγαλε **το φίδι** από την τρύπα.
- Η Μαρία του **τα** έβαλε **τα δυο πόδια** σε ένα παπούτσι.
- Η Μαρία **την** άφησε **την κουβέντα** στη μέση.

7. Το πρώτο ή το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος μπορούν να ισοδυναμούν με μια δευτερεύουσα πρόταση (ονομαστική ή επιρρηματική, αντίστοιχα) ή μπορεί η πολυλεκτική έκφραση να απαιτεί την ύπαρξη μιας δευτερεύουσας πρότασης (βλ. και 3.2.2.3, II.B. § δ):

- Η Μαρία είναι **να την πιεις** στο ποτήρι.
- Ο Κώστας έβαλε το λύκο **να φυλάει τα πρόβατα**.
- Ο Κώστας παίρνει τα πράγματα **όπως έρχονται**.
- Ο Κώστας τραβάει το σκοινί **μέχρι να σπάσει**.
- Έκανα μαύρα μάτια **να σε δω**.
- Ρίχνω άδεια **για να πιάσω γεμάτα**.
- Δεν αφήνω τίποτα **να πάει χαμένο**.
- **Το έχω σε κακό να** περνάω κάτω από σκάλα.

8. Του δεύτερου συμπληρώματος του ρήματος, δηλαδή του προθετικού συνόλου, μπορεί να προηγείται ένα επίρρημα (βλ. 3.2.2.3, II.B. § ε):

- Ο Κώστας έχει τα μυαλά του **πάνω** από τη σκούφια του.
- Ο Κώστας δίνει χτυπήματα **κάτω** από τη ζώνη.
- Ο Κώστας δεν βλέπει τίποτα **πέρα** από τη μύτη του.
- Του άρπαξαν το ψωμί **μέσα** από το στόμα.
- Του τράβηξαν το χαλί **κάτω** από τα πόδια.

Υπάρχει βέβαια και η περίπτωση η πρόθεση του προθετικού συνόλου του δεύτερου συμπληρώματος του ρήματος να ακολουθείται από επίρρημα (βλ. 3.2.2.3, II.B. § α): Ο Κώστας είδε το Χάρο **από κοντά**.

9. Αξιοπρόσεκτο είναι πως, παρόλο που το πρώτο και το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος είναι παγιωμένα, υπάρχει ωστόσο ένας βαθμός ελευθερίας, που αφορά κυρίως σε εισχώρηση προσδιορισμών:

- Ο Κώστας έχει ράμματα για τη γούνα της Μαρίας → Ο Κώστας έχει **πολλά** ράμματα για τη γούνα της Μαρίας.
- Ο Κώστας έχει τον αμανέ ψηλά → Ο Κώστας έχει τον αμανέ **πολύ** ψηλά.

- Ο Κώστας ήπια το πικρό ποτήρι ως τον πάτο → Ο Κώστας ήπια το πικρό ποτήρι **της απόρριψης** ως τον πάτο.

10. Η θέση των δύο συμπληρωμάτων του ρήματος σε λιγοστές περιπτώσεις μπορεί να αντιστραφεί:

- Ο Κώστας δεν έχει **στον ήλιο μοίρα** → Ο Κώστας δεν έχει **μοίρα στον ήλιο**.
- Ο Κώστας ήπια **το πικρό ποτήρι ως τον πάτο** → Ο Κώστας ήπια **ως τον πάτο το πικρό ποτήρι**.
- Ο Κώστας βγάζει **κι από τη μύγα ξύγκι** → ?Ο Κώστας βγάζει **ξύγκι κι από τη μύγα**.

11. Όσον αφορά τη μετατροπή της ενεργητικής σύνταξης σε παθητική (βλ. 3.2.2.3, II.B. § στ) και σε αυτήν την κατηγορία μπορεί οι παραγόμενες προτάσεις να είναι γραμματικά ορθές, αλλά δεν ισχύει το ίδιο ως προς τη σημασιολογία τους. Ιδιαίτερο πρόβλημα παρουσιάζεται και με το ποιητικό αίτιο της παθητικής σύνταξης που δεν είναι πάντοτε εύχρηστο. Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις όπου έχουμε μετατροπή από το μεταβατικό ρήμα ενεργητικής διάθεσης στο αντίστοιχο αμετάβατο ρήμα παθητικής διάθεσης (βλ. ρηματικά ζεύγη):

- Δεν αφήσαμε τα πράγματα στην τύχη τους → Δεν αφέθηκαν τα πράγματα στην τύχη τους.
- Πρέπει να λέμε τα πράγματα με το όνομά τους → Πρέπει να λέγονται τα πράγματα με το όνομά τους.
- Ο Κώστας έδωσε τόπο στην οργή → Δόθηκε τόπος στην οργή (?από τον Κώστα)⁴⁵.
- **Ο Κώστας** έχασε το έδαφος κάτω από τα πόδια του → Χάθηκε το έδαφος κάτω από τα πόδια **του Κώστα** (Το Υποκείμενο της ενεργητικής σύνταξης μετατρέπεται σε γενική προσδιοριστική του ονόματος της προθετικής φράσης).
- Η Μαρία έκοψε τις γέφυρες με το παρελθόν → Κόπηκαν οι γέφυρες με το παρελθόν (?από τη Μαρία).
- Ο Κώστας έβγαλε τα άπλυτά τους στη φόρα → Τα άπλυτά τους βγήκαν στη φόρα (*από τον Κώστα).
- Ο Κώστας έβγαλε από τη μύγα ξύγκι → ?Βγήκε από τη μύγα ξύγκι (*από τον Κώστα).
- Η Μαρία έβαλε το νερό στο αυλάκι → Μπήκε το νερό στο αυλάκι (*από τη Μαρία).
- Η Μαρία έβαλε ψύλλους στα αυτιά του Κώστα → Μπήκαν ψύλλοι στα αυτιά του Κώστα (*από τη Μαρία).
- Ο Κώστας έβαλε το κεφάλι του στο στόμα του λύκου → *Το κεφάλι του Κώστα μπήκε στο στόμα του λύκου.

⁴⁵ Βλ. ‘δόθηκε τόπος στην οργή...’: <http://www.newsbomb.gr/tromokraths/story/434926/agrio-kraximo-ston-gap-kato-apo-ton-stayro>

12. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να είναι έμψυχο (Nhum): **Ο Κώστας** έβαλε την ουρά στα σκέλια, αλλά μπορεί να είναι και άψυχο (N-hum): **Ο περίεργος θόρυβος** πάγωσε το αίμα στις φλέβες μου.

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

N₀ V C₁ Prep C₂

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ορθές ή ισοδύναμες:

Ο Κώστας ήπια το πικρό ποτήρι ως τον πάτο (**N₀ V C₁ Prep C₂**)

Ο Κώστας ήπια ως τον πάτο το πικρό ποτήρι (**N₀ V Prep C₂ C₁**)

Ο Κώστας ως τον πάτο ήπια το πικρό ποτήρι (**N₀ Prep C₂ V C₁**)

Το πικρό ποτήρι ήπια ο Κώστας ως τον πάτο (**C₁ V N₀ Prep C₂**)

Το πικρό ποτήρι ως τον πάτο ήπια ο Κώστας (**C₁ Prep C₂ V N₀**)

Ως τον πάτο ήπια ο Κώστας το πικρό ποτήρι (**Prep C₂ V N₀ C₁**)

Ως τον πάτο ήπια το πικρό ποτήρι ο Κώστας (**Prep C₂ V C₁ N₀**)

Ήπια το πικρό ποτήρι ως τον πάτο ο Κώστας (**V C₁ Prep C₂ N₀**)

Ήπια ως τον πάτο το πικρό ποτήρι ο Κώστας (**V Prep C₂ C₁ N₀**)

Ήπια ο Κώστας ως τον πάτο το πικρό ποτήρι (**V N₀ Prep C₂ C₁**)

Ήπια ο Κώστας το πικρό ποτήρι ως τον πάτο (**V N₀ C₁ Prep C₂**)

Ήπια ως τον πάτο το πικρό ποτήρι ο Κώστας (**V Prep C₂ C₁ N₀**)

Αλλά και:

?Ήπια ως τον πάτο ο Κώστας το πικρό ποτήρι (**V Prep C₂ N₀ C₁**)

?Ως τον πάτο το πικρό ποτήρι ήπια ο Κώστας (**Prep C₂ C₁ V N₀**)

?Ως τον πάτο ο Κώστας ήπια το πικρό ποτήρι (**Prep C₂ N₀ V C₁**)

?Ως τον πάτο ο Κώστας το πικρό ποτήρι ήπια (**Prep C₂ N₀ C₁ V**)

?Το πικρό ποτήρι ο Κώστας ήπια ως τον πάτο (**C₁ N₀ V Prep C₂**)

?Το πικρό ποτήρι ως τον πάτο ο Κώστας ήπια (**C₁ Prep C₂ N₀ V**)

?Ο Κώστας το πικρό ποτήρι ως τον πάτο ήπια (**N₀ C₁ Prep C₂ V**)

?Ο Κώστας ως τον πάτο το πικρό ποτήρι ήπια (**N₀ Prep C₂ C₁ V**)

?Ο Κώστας το πικρό ποτήρι ήπια ως τον πάτο (**N₀ C₁ V Prep C₂**)

Π.Β. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων (§ α, β, γ, δ, ε, στ) και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

Επειδή και τα δύο συμπληρώματα του ρήματος είναι παγιωμένα, **σε περίπτωση που η θέση τους είναι πάντοτε σταθερή και δεν μεταβάλλεται**, μπορούμε να τα αντιμετωπίσουμε και τα δύο μαζί ως μία ενιαία λέξη (WWS) και να τα δεσμεύσουμε στο λεξικό ως αντικείμενο του ρήματος (Obj) ή κατηγορούμενο του υποκειμένου (XComp-Pred): π.χ. Ο Κώστας έβγαλε λεφτά με τη σέσουλα → Ο Κώστας (Subj) έβγαλε (V) λεφτά_με_τη_σέσουλα (Obj). Έτσι, **αντιμετωπίζουμε το ρήμα σαν να έχει ένα μόνο συμπλήρωμα**, το οποίο το δεχόμαστε **κατά σύμβαση** ως αντικείμενο του ρήματος ή κατηγορούμενο του υποκειμένου. Ωστόσο, στις περιπτώσεις όπου κάνει την εμφάνισή της μια γενική προσδιοριστική, τότε τα δύο συμπληρώματα του ρήματος θα αντιμετωπιστούν ξεχωριστά, καθώς παρεμβάλλεται πια μεταξύ τους κάποιο λεκτικό συστατικό που παρουσιάζει μορφολογικές αλλαγές, π.χ. Ο Κώστας έβγαλε [τα_άπλυτα] *των εργαζομένων* [στη_φόρα]. Την ίδια μέθοδο θα ακολουθήσουμε και στις περιπτώσεις που τα δύο συμπληρώματα του ρήματος δεν είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους, με αποτέλεσμα η θέση τους να μπορεί να μεταβληθεί, π.χ. Ο Κώστας δεν άφησε [τίποτα στην τύχη του] → Ο Κώστας [τίποτα] δεν άφησε [στην τύχη του]. Υπάρχουν μάλιστα ΠΛΕ τις οποίες μπορούμε να τις αντιμετωπίσουμε διττά. Έτσι, στην έκφραση «τα παίρνω στο κρανίο» μπορούμε να έχουμε στο λεξικό την εγγραφή: τα_παίρνω_στο_κρανίο, αλλά ταυτόχρονα και τις εγγραφές: α) τα_παίρνω και β) στο_κρανίο. Θεωρούμε πως εφόσον η φράση απαντά σε ποσοστό 90% (σύμφωνα με τα αποτελέσματα που είχαμε από τον ΕΘΕΓ) χωρίς παρεμβολή άλλων φραστικών κατηγοριών μεταξύ των συστατικών της, είναι αναγκαίο να υπάρξουν όλες οι εγγραφές. Άλλωστε με αυτόν τον τρόπο προβάλλουμε και τη διαφορετική υφολογική ή ακόμη και σημασιολογική χροιά που αποκτούν οι ΠΛΕ στη φυσική γλώσσα ανάλογα με τον τρόπο που εμφανίζονται τα συστατικά τους, άλλοτε «ενωμένα» κι άλλοτε «διασπασμένα». Τέλος, υπάρχουν και οι περιπτώσεις εκείνες στις οποίες η φράση μπορεί να θεωρηθεί ολόκληρη ως μία ενιαία λέξη, δηλαδή ως ένας ρηματικός τύπος με τις μορφολογικές αλλαγές που μπορεί αυτός να παρουσιάσει: Μην_πεις_λέξη_σε_κανέναν. Δώσε_τόπο_στην_οργή. Δώσε_βάση_στην_πενιά. Η μέθοδος που ακολουθήσαμε σε κάθε περίπτωση επιλέχθηκε βάσει των αποτελεσμάτων που είχαμε για κάθε έκφραση από τον ΕΘΕΓ σχετικά με τη σταθερότητα ή μη της σειράς των όρων των εκφράσεων. Είναι φανερό πως σε αυτή την κατηγορία ΠΛΕ κάθε έκφραση πρέπει να αντιμετωπίζεται ξεχωριστά ανάλογα με τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στα δύο παγιωμένα συμπληρώματα.

Παραδείγματα:

α. i. Το NP του πρώτου και του δεύτερου συμπληρώματος του ρήματος μπορεί να αποτελείται από άρθρο + επιθετικό ή κατηγορηματικό προσδιορισμό (επίθετο, αντωνυμία, αριθμητικό, μετοχή, έναρθρο επίρρημα) + όνομα (ουσιαστικό, αντωνυμία, αριθμητικό, επίθετο) + γενική προσδιοριστική του ονόματος:

- $\emptyset$ + **ουσιαστικό** (μόνο για το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος): Αφήστε $\sqrt{\text{τόπο_στα_νιάτα}}$. Ο Κώστας έβαλε $\sqrt{\text{νερό_στο_κρασί}}$ του. Ο Κώστας έβαλε $\sqrt{\text{φτερά}}$ $\sqrt{\text{στα_πόδια}}$ του. Ο Κώστας έβαλε $\sqrt{\text{ψύλλους_στα_αυτιά}}$ της Μαρίας. Ο Κώστας έβαλε $\sqrt{\text{ιδέες_στο_μυαλό}}$ της Μαρίας. Ο Κώστας βγάζει $\sqrt{\text{λεφτά_με_τη_σέσουλα}}$. Η Μαρία έχει $\sqrt{\text{μάτια}}$ $\sqrt{\text{και_στην_πλάτη}}$. Ρίχνει $\sqrt{\text{νερό_με_το_τουλούμι}}$.

- **άρθρο + ουσιαστικό**: Ο Κώστας έβαλε $\sqrt{\text{την_ουρά_στα_σκέλια}}$. Ο Κώστας έβγαλε $\sqrt{\text{τα_κάστανα_από_τη_φωτιά}}$. Η Μαρία έβαλε $\sqrt{\text{τα_πόδια_στην_πλάτη/στον_ώμο}}$. Ο Κώστας έπιασε $\sqrt{\text{τον_ταύρο_από_τα_κέρατα}}$.

- **άρθρο ή $\emptyset$ + επιθετικός προσδιορισμός + ουσιαστικό** (μόνο για το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος): Ο Κώστας έχει $\sqrt{\text{μεγάλη_ιδέα}}$ $\sqrt{\text{για_τον_εαυτό}}$ του. Ο Κώστας δεν λέει $\sqrt{\text{καλή_κουβέντα_για_κανέναν}}$. Ο Κώστας έβγαλε $\sqrt{\text{το_λερό_φίδι_από_την_τρύπα}}$. Ο Κώστας έριξε $\sqrt{\text{μαύρη_πέτρα}}$ $\sqrt{\text{πίσω}}$ του. Ο Κώστας έκανε $\sqrt{\text{μια_τρύπα_στο_νερό}}$. Ο Κώστας έχει $\sqrt{\text{έναν_κόμπο}}$ $\sqrt{\text{στο_λαιμό}}$ του. Ο Κώστας έχει $\sqrt{\text{έναν_άσσο}}$ $\sqrt{\text{στο_μανίκι}}$ του. Ο Κώστας χτύπησε $\sqrt{\text{δυο_τρυγόνια}}$ $\sqrt{\text{με_έναν_σμπάρο}}$.

- $\emptyset$ + **επίθετο** (μόνο για το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος): Ο Κώστας έχει $\sqrt{\text{πολλά}}$ $\sqrt{\text{στο_μυαλό}}$ του. Ο Κώστας περπατάει $\sqrt{\text{ξυπόλυτος_στα_αγκάθια}}$.

- **άρθρο ή $\emptyset$ + αντωνυμία**: Ο Κώστας δεν αφήνει $\sqrt{\text{τίποτα}}$ $\sqrt{\text{στην_τύχη}}$. Ο Κώστας δεν άφησε $\sqrt{\text{τίποτα}}$ $\sqrt{\text{στη_θέση}}$ του. Ο Κώστας έβαλε $\sqrt{\text{κάτι}}$ $\sqrt{\text{στο_μυαλό}}$ του. Ο Κώστας δεν έχει $\sqrt{\text{μάτια_για_άλλη}}$. Ο Κώστας τρώει $\sqrt{\text{τη_μια_κατραπακιά_μετά_την_άλλη}}$.

- **αντωνυμία + άρθρο + ουσιαστικό**: Ο Κώστας άφησε $\sqrt{\text{αυτόν_τον_κόσμο_για_έναν_άλλον_καλύτερο}}$.

- **άρθρο + ουσιαστικό + γενική προσδιοριστική** (ελεύθερη ή παγιωμένη): Ο Κώστας έχει $\sqrt{\text{πολλά_ράμματα}}$ $\sqrt{\text{για_τη_γούνα}}$ της Μαρίας (ελεύθερη). Η Μαρία έβαλε $\sqrt{\text{ιδέες_στο_μυαλό}}$ του Κώστα (ελεύθερη). Η Μαρία δεν βλέπει $\sqrt{\text{φως_στην_άκρη_του_τούνελ}}$ (παγιωμένη). Ο Κώστας έβαλε $\sqrt{\text{το_κεφάλι}}$ του $\sqrt{\text{στο_στόμα_του_λύκου}}$ (παγιωμένη). Ο Κώστας βγάζει $\sqrt{\text{το_ψωμί}}$ του $\sqrt{\text{με_τον_ιδρώτα_του_προσώπου}}$ του (παγιωμένη).

- **άρθρο + ουσιαστικό + κτητική αντωνυμία που συμφωνεί ή όχι με το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος σε πρόσωπο και αριθμό:** Ο Κώστας έβαλε √ το_χέρι του √ στη_φωτιά. Ο Κώστας έβαλε √ το_κεφάλι του √ στον_τορβά. Ο Κώστας κρεμάει √ το_ζωνάρι του √ για_καβγά. Ο Κώστας χτυπάει √ το_κεφάλι του √ στον_τοίχο. Ο Κώστας είδε √ τον_Χάρο με_τα_μάτια του. Ο Κώστας έχει √ καρφιά √ στον_πισινό του. Ο Κώστας δεν δίνει √ νερό √ ούτε_στον_άγγελό του. Ο Κώστας λέει √ τα_πράγματα √ με_τ' _όνομά τους. Ο Κώστας χτύπησε √ το_κακό √ από_τη_ρίζα του. Ο Κώστας άφησε √ τα_πράγματα √ στην_τύχη τους. Ο Κώστας έβγαλε √ τα_άπλυτα των_εργαζομένων √ στη_φόρα → Ο Κώστας έβγαλε √ τα_άπλυτά τους √ στη_φόρα. Σε αυτές τις περιπτώσεις η γενική προσδιοριστική δεν αποτελεί τμήμα της ενιαίας λέξης, για να μπορεί να φανεί στη δομή της έκφρασης η δέσμευση αναφορικού (anaphoric binding), όταν υφίσταται.

- **άρθρο + επίθετο + κτητική αντωνυμία + άρθρο + ουσιαστικό:** Η Μαρία έβγαλε √ τα_μάτια της √ με_τα_ίδια_της_τα_χέρια. Η κτητική αντωνυμία εκλαμβάνεται ως μία ενιαία λέξη με τα υπόλοιπα συστατικά του προθετικού συνόλου, κατ' εξαίρεση, λόγω δηλαδή της θέσης της, για να καταδειχθεί η ιδιοματικότητα της έκφρασης (πρβλ 3.2.2.2, I.B.α).

- **άρθρο + επίρρημα:** Το σκάνδαλο έφερε √ τα_πάνω_κάτω.

- **σύζευξη:** Ο Κώστας λέει √ τα_σύκα_σύκα_και_τη_σκάφη_σκάφη.

ii. Το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να αποτελείται από **μία πρόθεση και:**

- **ένα επίρρημα:** Ο Κώστας είδε √ τον_Χάρο √ από_κοντά.

- **μία κτητική αντωνυμία:** Ο Κώστας έχει √ το_διάβολο √ μέσα του.

iii. Το δεύτερο συμπλήρωμα μπορεί να είναι κι ένα ονοματικό σύνολο (NP) σε πτώση γενική ή αιτιατική, με επιρρηματική λειτουργία: Ο Κώστας δεν δίνει √ νερό_του_αγγέλου του. Η Μαρία κατέβασε √ τα_μούτρα της √ μια_πιθαμή.

iv. Το δεύτερο συμπλήρωμα μπορεί να είναι ένα επίρρημα:

Ο Κώστας έβαλε √ το_καπελάκι του √ στραβά. Η Μαρία έβγαλε √ την_ουρά της √ απέξω. Η Μαρία έχει √ τον_αμανέ √ πολύ_ψηλά.

S → (NP) VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → (neg) V (NP) (ADVP)
 ↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓ ↑ OBL = ↓
 VP → V (AP) (ADVP)
 ↑ = ↓ ↑XCOMP-PRED = ↓ ↑ OBL = ↓
 ADVP → Adv (NP)
 ↑ = ↓ ↑ SPEC POSS = ↓

NP → (Det) (AP) N (NP)
 ↑ = ↓ ↓ ∈ (↑ ADJUNCT) ↑ = ↓ ↑ SPEC POSS = ↓
 NP → Pron
 ↑ = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «Ο Κώστας (Subj) έβγαλε (V) λεφτά_με_τη_σέσουλα (Obj)», στο λεξικό έχουμε την παρακάτω εγγραφή για τον ρηματικό τύπο:

έβγαλε V * @ (TRANS BΓΑΖΩ)
 (^OBJ PRED) = c 'ΛΕΦΤΑ_ΜΕ_ΤΗ_ΣΕΣΟΥΛΑ'
 (^IDIOM) = κέρδισε_πολλά_χρήματα.

Έτσι και για την πρόταση «Ο Κώστας (Subj) περπατάει (V) ξυπόλυτος_στ'_αγκάθια (XComp-Pred)» έχουμε στο λεξικό:

ΠΕΡΠΑΤΑΩ <(^SUBJ) (^XCOMP-PRED)>
 (^SUBJ) = (^XCOMP-PRED SUBJ)
 (^XCOMP-PRED PRED) = c 'ΞΥΠΟΛΗΤΟΣ_ΣΤ'_ΑΓΚΑΘΙΑ'
 (^IDIOM) = ενεργώ_χωρίς_να_παίρνω_προφυλάξεις_ή_χωρίς_να_έχω_τα_απαραίτητα_εφόδια.
 'ΞΥΠΟΛΗΤΟΣ_ΣΤ'_ΑΓΚΑΘΙΑ <(^SUBJ) >'.

Επίσης, στην πρόταση «Ο Κώστας (Subj) κρεμάει (V) το_ζωνάρι_του (Obj) για_καβγά (Obl)», η εγγραφή στο λεξικό για τον ρηματικό τύπο έχει ως εξής:

ΚΡΕΜΑΩ <(^SUBJ) (^OBJ) (^OBL)>
 (^OBJ PRED) = c 'ΤΟ_ΖΩΝΑΡΙ'
 (^OBL PRED) = c 'ΓΙΑ_ΚΑΒΓΑ'
 (^SUBJ PERS) = (!SPEC POSS PERS)
 (^SUBJ NUM) = (!SPEC POSS NUM)
 (^IDIOM) = επιζητώ_αφορμή_για_καβγά.

Τέλος, στην πρόταση «η Μαρία (Subj) κατέβασε (V) τα_μούτρα_της (Obj) μια_πιθαμή (Obl)», στο λεξικό έχουμε:

ΚΑΤΕΒΑΖΩ <(^SUBJ) (^OBJ) (^OBL)>
 (^OBJ PRED) = c 'ΤΑ_ΜΟΥΤΡΑ'
 (^OBL PRED) = c 'ΜΙΑ_ΠΙΘΑΜΗ'
 (^SUBJ PERS) = (!SPEC POSS PERS)
 (^SUBJ NUM) = (!SPEC POSS NUM)
 (^IDIOM) = θυμώνω.

β. i. Το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να εκφράζεται με τον αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις το κλιτικό και το ρήμα αντιμετωπίζονται ως μία ενιαία λέξη (WWS), εφόσον υπάρχει υψηλός βαθμός παγίωσης μεταξύ τους. Η λέξη αυτή παίρνει τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του ρηματικού τύπου (V) και κλίνεται. Το δεύτερο συμπλήρωμα θα αντιμετωπιστεί ξεχωριστά, εφόσον η θέση του δεν είναι πάντοτε σταθερή και μεταξύ αυτού και του ρηματικού τύπου μπορεί να παρεμβληθεί κάποια φραστική κατηγορία (XP):

- Ο Κώστας **τα**_πήρε √ στο_κρανίο (& Ο Κώστας *τα_πήρε_στο_κρανίο*). Η Μαρία **το**_πήρε √ πίσω. **Την**_βγάζω √ τσάμπα. Ο Κώστας φτηνά √ **τη**_γλίτωσε. Ο Κώστας **την**_έχει √ άσχημα. Ο Κώστας **την**_έκοψε √ δίπλα. Ο Κώστας **τα**_φέρνει √ τσίμα_τσίμα. Ο Κώστας **τα**_λέει √ μασημένα. Η Μαρία δεν_**το**_βάζει √ κάτω. Η Μαρία **το**_έριξε √ στην_παλαβή. Η Μαρία **το**_έβαλε √ στα_πόδια. **Το**_έριξε √ κορόνα_γράμματα. Η Μαρία **το**_έριξε √ έξω (**FreeSubj-Vsemi-fixed-Obl**).

- Η Μαρία **τα**_έκανε √ στα_βρακιά της. Ο Κώστας **το**_έχει √ στο_αίμα του. Η Μαρία **τα**_έκανε √ πάνω της. Η Μαρία **το**_πήρε √ πάνω της. (**FreeSubj-Vsemi-fixed-Obl**with subject bound possessive).

ii. Όταν ο αδύνατος τύπος της αντωνυμίας κατέχει τη λειτουργική θέση του εμμέσου αντικειμένου ή της γενικής-δοτικής (dative shift), αντιμετωπίζεται όπως στις ελεύθερες ακολουθίες, δεν ενώνεται δηλαδή με τον ρηματικό τύπο σε μία ενιαία λέξη, εφόσον δεν αποτελεί παγιωμένο όρισμα: Η Μαρία **του** έβαλε √ ιδέες_στο_μυαλό (του). Η Μαρία **τού** έβαλε √ ψύλλους_στα_αυτιά (του). Η Μαρία **του** έβαλε √ τη_θηλειά_στο_λαιμό. Η Μαρία **του** έβαλε √ το_μαχαίρι_στο_κόκαλο. Η Μαρία **του** τράβηξε √ το_χαλί_κάτω_από_τα_πόδια (**Subj-clitic-V-Obj**). Η Μαρία **τού** έβαλε √ τα_δυο_πόδια σε_ένα_παπούτσι. (**Subj-clitic-V-Obj-Obl**).

S → (NP) VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → (neg) (NP) V (NP) (ADVP)
 ↑ = ↓ ↑GEN-DAT = ↓ ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓ ↑ OBL = ↓
 VP → (neg) (NP) V (NP) (ADVP)
 ↑ = ↓ ↑OBJ2 = ↓ ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓ ↑ OBL = ↓
 ADVP → Adv (NP)
 ↑ = ↓ ↑SPEC POSS = ↓
 ↓ case=gen
 NP → (Det) N (NP)
 ↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑SPEC POSS = ↓
 ↓ case=gen
 NP → Pron
 ↑ = ↓

Στην πρόταση «**Η Μαρία τα_πήρε (V) στο_κρανίο (Obl)**», η λεξική καταχώριση (lexical entry) στο λεξικό είναι:

'TA_PAIPNΩ< (^SUBJ) >'
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΤΟ_ΚΡΑΝΙΟ'
 (^IDIOM)= εκνευρίζομαι.

αλλά και:

'TA_PAIPNΩ_ΣΤΟ_ΚΡΑΝΙΟ< (^SUBJ) >'
 (^IDIOM)= εκνευρίζομαι.

Στην πρόταση «**Η Μαρία το έριξε (V) έξω (Obl)**», στο λεξικό έχουμε για τον ρηματικό τύπο την εγγραφή:

'TO_PIXNΩ < (^SUBJ) (^OBL-LOC) >'

(^OBL-LOC PRED) =c 'ΕΞΩ'

(^IDIOM)= διασκεδάζω.

Στην πρόταση «**Η Μαρία του (Gen-Dat) τράβηξε (V) το χαλί κάτω από τα πόδια (Obj)**», έχουμε αντίστοιχα στο λεξικό:

'BAZΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^DAT) >'

(^OBJ PRED) =c 'ΤΟ_ΧΑΛΙ_ΚΑΤΩ_ΑΠΟ_ΤΑ_ΠΟΔΙΑ'

(^IDIOM)= με_τις_ενέργειές_μου_προκαλώ_ύπουλα_την_αποτυχία_των_σχεδίων_κάποιου.

γ. Κλιτικός αναδιπλασιασμός (doubling clitic):

i) Σε αυτές τις περιπτώσεις το κλιτικό δεν θα αντιμετωπιστεί ως ενιαία λέξη με το ρήμα λόγω της προαιρετικότητάς του. Η Μαρία **το** έβγαλε √ **το_φίδι_από_την_τρύπα**. Η Μαρία του **τα** έβαλε √ **τα_δυο_πόδια** σε_ένα_παπούτσι. Η Μαρία **του τα** έβαλε √ **του Κώστα** √ **τα_δυο_πόδια** √ σε_ένα_παπούτσι. Η Μαρία **του** έβαλε √ **του Κώστα** √ **τα_δυο_πόδια** √ σε_ένα_παπούτσι. Η Μαρία **την** άφησε √ **την_κουβέντα** √ στη_μέση.

S → (NP) VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → (NP) (NP) V (NP) (NP) (ADV)
 ↑GEN-DAT = ↓ ↑ OBJ = ↑ ↑ = ↓ ↑ GEN-DAT = ↓ ↑ OBJ = ↓ ↑ OBL = ↓
 ADVP → Adv
 ↑ = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Pron
 ↑ = ↓

Έτσι, στην πρόταση «**Η Μαρία το έβγαλε το φίδι από την τρύπα**» στο λεξικό έχουμε:

ΒΓΑΖΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'

(^OBJ PRED) =c 'ΤΟ_ΦΙΔΙ_ΑΠΟ_ΤΗΝ_ΤΡΥΠΑ'

(^IDIOM) = αναλαμβάνω_να_λύσω_ένα_πρόβλημα.

το Pron * (^ PRONFORM) = το.

ii) Όταν όμως η παρουσία του κλιτικού αναδιπλασιασμού (doubling clitic) είναι παγιωμένη, τότε το κλιτικό μαζί με τον ρηματικό τύπο και το συμπλήρωμά του αντιμετωπίζονται ως μία λέξη (WWS): Η Μαρία **τα** έριξε **όλα** √ πάνω της. Η Μαρία **τα** έριξε **όλα** √ πάνω του.

S → (NP) VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → V ADVP
 ↑ = ↓ ↑ OBL = ↓

ADVP → Adv (NP)
 ↑ = ↓ ↑SPEC POSS = ↓
 ↓ case=gen

δ. Ύπαρξη δευτερεύουσας πρότασης στην πολυλεκτική έκφραση:

i. Όταν η δευτερεύουσα πρόταση είναι παγιωμένη, τότε αντιμετωπίζεται ως μία ενιαία λέξη μαζί με το πρώτο ή το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος, με την προϋπόθεση ότι δεν παρεμβάλλεται κάποιο άλλο συστατικό μεταξύ των δύο φραστικών κατηγοριών. Η λέξη που δημιουργείται θεωρείται **κατά σύμβαση** αντικείμενο του ρήματος (Obj) ή κατηγορούμενο του υποκειμένου (XComp-Pred).

Ο Κώστας έβαλε (V) τον_λύκο_να_φυλάει_τα_πρόβατα (FixedObj).

Ο Κώστας παίρνει (V) τα_πράγματα_όπως_έρχονται (FixedObj).

Ο Κώστας τραβάει (V) το_σκοινί_μέχρι_να_σπάσει (FixedObj).

Η Μαρία είναι (V) να_την_πεις_στο_ποτήρι (SemiFixedXComp-Pred).

S → (NP) VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → V (NP)
 ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
 VP → V (AP)
 ↑ = ↓ ↑ XCOMP-PRED = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 AP → Adj
 ↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «Ο Κώστας παίρνει τα πράγματα όπως έρχονται», έχουμε στο λεξικό για τον ρηματικό τύπο:

παίρνω V * @ (TRANS ΠΑΙΡΝΩ)

(^OBJ PRED) = c 'ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΟΠΩΣ ΕΡΧΟΝΤΑΙ'

(^IDIOM) = είμαι_ρεαλιστής.

ii. Το ρήμα μπορεί να έχει **δύο συμπληρώματα** εκ των οποίων το πρώτο να έχει τη θέση του αντικείμενου του ρήματος και το δεύτερο να είναι δευτερεύουσα πρόταση της οποίας το υποκείμενο ελέγχεται από το υποκείμενο ή το αντικείμενο της πρότασης εξάρτησης: π.χ. **έκανα μαύρα_μάτια να σε δω, ρίχνω άδεια να πιάσω_γεμάτα, δεν_αφήνω τίποτα να πάει_χαμένο, Άσε [τον_κόσμο] να [λέει_ό,τι_θέλει]**. Στα παραπάνω παραδείγματα το παγιωμένο τμήμα το εκλαμβάνουμε ως μία λέξη (WWS), ενώ ταυτόχρονα βάζουμε τους απαραίτητους περιορισμούς στο λεξικό. Και σ' αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να έχουμε μεγάλο βαθμό παγίωσης: **Ας' τα να πάνε**, οπότε την έκφραση θα την αντιμετωπίσουμε ως μία λέξη (WWS). Έτσι, έχουμε:

- **Άσ’_τα_να_πάνε (Fixed Verb).**

VP → V
 $\uparrow = \downarrow$

'ΑΣ'_TA_NA_PANE < (^SUBJ) >
 (^IDIOM)=μη_συνεχίζεις_τη_συζήτηση.

- **Δεν_αφήνω √ τίποτα √ να πάει_χαμένο (SubjPro-V-Objcontroller-Subordinated clause with controlled Subj).**

- **Έκανα √ μαύρα_μάτια √ να σε δω (SubjProcontroller-V-FixedObj-Subordinated clause with controlled Subj).**

- **Ρίχνω √ άδεια √ να πιάσω_γεμάτα (SubjProcontroller-V-Obj-Subordinated clause with controlled Subj).**

- **Άσε √ τον_κόσμο √ να λέει_ό,τι_θέλει (SubjPro-V-Objcontoller-Subordinated clause with subject controlled).**

VP → V {NP|AP} (CVP)
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow$ OBJ = $\downarrow$ $\uparrow$ XCOMP = $\downarrow$
 CVP → Conj (NP) V
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow$ OBJ = $\downarrow$ $\uparrow = \downarrow$

Στην πολυλεκτική έκφραση «Δεν αφήνω τίποτα να πάει χαμένο», η εγγραφή για τον ρηματικό τύπο στο λεξικό έχει ως εξής:

'ΔΕΝ_ΑΦΗΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^XCOMP) >
 (^XCOMP SUBJ) = (^OBJ)
 (^OBJ PRED) =c 'ΤΙΠΟΤΑ'
 (^XCOMP PRED) =c 'ΠΑΕΙ_ΧΑΜΕΝΟ'
 (^COMPL FORM) = να
 (^IDIOM)=εκμεταλλεύομαι_τα_πάντα.

Στην πολυλεκτική έκφραση «Ρίχνω άδεια να πιάσω γεμάτα» η εγγραφή στο λεξικό για τον ρηματικό τύπο είναι:

'ΡΙΧΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^XCOMP) >
 (^XCOMP SUBJ) = (^SUBJ)
 (^OBJ PRED) =c 'ΑΔΕΙΑ'
 (^XCOMP PRED) =c 'ΠΙΑΣΩ_ΓΕΜΑΤΑ'.

Στην πολυλεκτική έκφραση «Άσε τον_κόσμο να λέει_ό,τι_θέλει» έχουμε ως λεξική εγγραφή (lexical entry) για τον ρηματικό τύπο:

'ΑΦΗΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^XCOMP) >
 (^XCOMP-PRED SUBJ) = (^OBJ)
 (^OBJ PRED) =c 'ΤΟΝ_ΚΟΣΜΟ'
 (^XCOMP PRED) =c 'ΛΕΕΙ_Ο,ΤΙ_ΘΕΛΕΙ'
 (^COMPL FORM) = να
 (^IDIOM) = αδιαφόρησε.

iii. Όταν όμως η δευτερεύουσα πρόταση είναι ελεύθερη, τότε την αντιμετωπίζουμε όπως στις ελεύθερες προτάσεις. Έτσι, για παράδειγμα, έχουμε: **Το_έχω_σε_κακό (Vsemi-fixed) να φεύγω βιαστικά** (Subordinated clause).

$S \rightarrow (NP) \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow V \quad CVP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{XCOMP} = \downarrow$
 $CVP \rightarrow \text{conj} \quad V \quad ADVP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \downarrow \in (\uparrow \text{ADJUNCT})$

Στην πρόταση «**Το έχω σε κακό να φεύγω βιαστικά**» έχουμε την παρακάτω λεξική καταχώριση (lexical entry) για τον ρηματικό τύπο:

'**TO_EXΩ_ΣΕ_KAKO** < (^SUBJ) (^XCOMP)>'

(^XCOMP SUBJ) = (^SUBJ)

(^IDIOM) = είμαι_επιφυλακτικός_σε_κάτι.

ε. Στις περιπτώσεις όπου προηγείται επίρρημα πριν τον εμπρόθετο προσδιορισμό, το πρώτο και το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος αντιμετωπίζονται κατά βάση ως ενιαία λέξη (fixed-word), εκτός αν το πρώτο συμπλήρωμα φέρει γενική προσδιοριστική ή δεν συνδέεται άρρηκτα με το δεύτερο συμπλήρωμα, οπότε τα δύο συμπληρώματα του ρήματος αντιμετωπίζονται ξεχωριστά:

- Του άρπαξαν $\sqrt{\text{το_ψωμί_μέσα_από_το_στόμα}}$. Του τράβηξαν $\sqrt{\text{το_χαλί_κάτω_από_τα_πόδια}}$ (FreeSubj-clitic-V-FixedObj).

- Η Μαρία έχασε $\sqrt{\text{το_έδαφος_κάτω_από_τα_πόδια_της}}$ (**FreeSubj-V-FixedObj**)

- Ο Κώστας δίνει $\sqrt{\text{χτυπήματα}}$ $\sqrt{\text{κάτω_από_τη_ζώνη}}$. Ο Κώστας δεν βλέπει $\sqrt{\text{τίποτα}}$ $\sqrt{\text{πέρα_από_τη_μύτη_του}}$. Ο Κώστας έχει $\sqrt{\text{τα_μυαλά_του}}$ $\sqrt{\text{πάνω_από_τη_σκούφια_του}}$ (**Subj-V-Obj-FixedObl**).

$S \rightarrow (NP) \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow (\text{neg}) \quad (NP) \quad V \quad NP \quad (\text{ADV})$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{GEN-DAT} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow$
 $\text{ADV} \rightarrow \text{Adv} \quad (NP)$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow$
 $NP \rightarrow (\text{Det}) \quad N \quad (NP)$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow$
 $\downarrow \text{case} = \text{gen}$
 $NP \rightarrow \text{Det} \quad \text{Npr}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow \text{Pron}$
 $\uparrow = \downarrow$

Στην πρόταση «Του⁴⁶ άρπαξαν το ψωμί μέσα από το στόμα», η εγγραφή στο λεξικό για τον ρηματικό τύπο είναι:

'ΑΡΠΑΖΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^DAT) >'

(^OBJ PRED) =c 'ΤΟ_ΨΩΜΙ_ΜΕΣΑ_ΑΠΟ_ΤΟ_ΣΤΟΜΑ'

(^IDIOM) = υφαρπάζω.

στ. Μετατροπή από ενεργητική σε παθητική σύνταξη. Στην μετατροπή από ενεργητική σε παθητική σύνταξη δεν μπορούν πάντοτε τα δύο συμπληρώματα του ρήματος να εξακολουθήσουν να εκλαμβάνονται ως μία ενιαία λέξη (WWS), καθώς μπορεί στην ενεργητική φωνή να είναι άρρηκτα δεμένα μεταξύ τους, αλλά στην παθητική δεν ισχύει πάντοτε το ίδιο. Στη φυσική γλώσσα υπάρχουν περιπτώσεις που μας αναγκάζουν να εκλάβουμε το πρώτο και το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος ξεχωριστά. Για παράδειγμα, στην πολυλεκτική έκφραση «λέω τα πράγματα με το όνομά τους», ενώ στην ενεργητική σύνταξη τα δύο συμπληρώματα του ρήματος είναι πάντοτε άρρηκτα δεμένα μεταξύ τους, δεν ισχύει το ίδιο και στην παθητική⁴⁷. Γι' αυτό είμαστε αναγκασμένοι να προβούμε σε διπλή υπολογιστική αντιμετώπιση της έκφρασης. Έτσι έχουμε:

i. Ενεργητική Σύνταξη:

Ο Κώστας λέει (V) τα πράγματα με το όνομά τους (Obj) ή

Ο Κώστας λέει (V) τα πράγματα (Obj) με το όνομά τους (Obl).

S → NP VP
 ↑ SUBJ= ↓ ↑ = ↓
 VP → V NP (ADVP)
 ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓ ↑ OBL = ↓
 ADVP → Adv (NP)
 ↑ = ↓ ↑ SPEC POSS = ↓
 NP → N (NP)
 ↑ = ↓ ↑ SPEC POSS = ↓
 NP → Pron
 ↑ = ↓

'ΛΕΓΩ< (^SUBJ) (^OBJ)>'

⁴⁶ Το κλιτικό έχει τη λειτουργική θέση της γενικής-δοτικής κι όχι του εμμέσου αντικειμένου, καθώς η σημασία της πολυλεκτικής έκφρασης επιβάλλει να καταδειχθεί το αρνητικό αποτέλεσμα που είχε η ενέργεια του δράστη στον δέκτη.

⁴⁷ 'Για να λέγονται τα πράγματα με το όνομά τους' (<http://www.diagnotet.gr/index.php/epikairota/item/730-%CF%80%CE%BA%CF%83-%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%AC%CF%81%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B1-%CE%BB%CE%AD%CF%83%CE%B2%CE%BF%CF%85-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%BD%CE%B1-%CE%BB%CE%AD%CF%83%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CF%84%CE%B1-%CF%80%CF%81%CE%AC%CE%B3%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%BF-%CF%8C%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AC-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82>)

αλλά και 'Τι κάνουμε όταν τα πράγματα λέγονται με το όνομά τους;' (<http://stagona4u.gr/index.php/component/k2/item/710-%CF%84%CE%B9-%CE%BA%CE%AC%CE%BD%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B5-%CF%8C%CF%84%CE%B1%CE%BD-%CF%84%CE%B1-%CF%80%CF%81%CE%AC%CE%B3%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CE%BB%CE%AD%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CE%BC%CE%B5-%CF%84%CE%BF-%CF%8C%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AC-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%82>).

(^OBJ PRED) =c 'TA_ΠΡΑΓΜΑΤΑ_ME_TO_ONOMA'

(^IDIOM) = δεν_λέω_ανακρίβειες.

Η

'ΛΕΓΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBL)>'

(^OBJ PRED) =c 'TA_ΠΡΑΓΜΑΤΑ'

(^OBL PRED) =c 'ME_TO_ONOMA'

(^IDIOM) = δεν_λέω_ανακρίβειες

ii. Παθητική Σύνταξη:

Τα_πράγματα (Subj) λέγονται (V) με_το_όνομά_τους (Obl) ή

Λέγονται (V) τα_πράγματα_με_το_όνομά_τους (Subj).

S → (NP) VP (NP)
↑ SUBJ= ↓ ↑ = ↓ ↑ SUBJ= ↓
VP → V (ADVP)
↑ = ↓ ↑ OBL = ↓
ADVP → Adv (NP1)
↑ = ↓ ↑ SPEC POSS = ↓
NP → N (NP1)
↑ = ↓ ↑ SPEC POSS = ↓
NP1 → Pron
↑ = ↓

'ΛΕΓΟΜΑΙ < (^SUBJ) (^OBL)>'

(^SUBJ PRED) =c 'TA_ΠΡΑΓΜΑΤΑ'

(^OBL PRED) =c 'ME_TO_ONOMA'

(^IDIOM) = δεν_λέγονται_ανακρίβειες.

Η

'ΛΕΓΟΜΑΙ < (^SUBJ)>'

(^SUBJ PRED) =c 'TA_ΠΡΑΓΜΑΤΑ_ME_TO_ONOMA'

(^IDIOM) = δεν_λέγονται_ανακρίβειες.

III. Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το ρήμα συνεμφανίζεται με δύο παγιωμένες προθετικές φράσεις (GCP1P2⁴⁸): N₀ V Prep C₁ Prep C₂

III.A. Περιγραφή των συντακτικών δομών:

1. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος **(V)** συνεμφανίζεται με δύο παγιωμένα προθετικά σύνολα **(P1P2)** (βλ. και 3.2.2.3, III.B, § α):

α. Η Μαρία μπήκε **στο νόημα** (C₁) **με το πρώτο** (C₂).

β. Ο Κώστας μιλούσε **με το χέρι** (C₁) **στην καρδιά** (C₂).

γ. Το κείμενο πέρασε **από χέρι** (C₁) **σε χέρι** (C₂).

⁴⁸ Η συγκεκριμένη κατηγορία σχετίζεται με την κατηγορία GCP1P2 της Αγγ. Φωτοπούλου (1993).

- δ. Μην περνάς **από το ένα άκρο** (C₁) **στο άλλο** (C₂).
- ε. Ο Κώστας πετάγεται **από το ένα ψέμα** (C₁) **στο άλλο** (C₂).
- στ. Η Μαρία πέφτει **από έκπληξη** (C₁) **σε έκπληξη** (C₂).
- ζ. Ο Κώστας έπεφτε διαρκώς **από τη Σκύλλα** (C₁) **στη Χάρυβδη** (C₂).
- η. Η Μαρία ζει **με τα πόδια** (C₁) **στη γη** (C₂).
- θ. Τον έστελναν διαρκώς **από τον Άννα** (C₁) **στον Καϊάφα** (C₂).

2. Το πρώτο προθετικό σύνολο μπορεί να αντικατασταθεί από ένα επίρρημα που κατά κύριο λόγο ισοδυναμεί ή παραφράζεται με εμπρόθετο προσδιορισμό (βλ. 3.2.2.3, III.B, § γ):

- α. Η σύλληψή του χτύπησε **άσχημα** (=με άσχημο τρόπο) στο αυτί μας.
- β. Ο Κώστας έπεσε **έξω** (= σε λανθασμένα συμπεράσματα) στους υπολογισμούς του.

3. Στο ένα από τα δύο προθετικά σύνολα μπορεί να υπάρχει σύζευξη (conjunction) (βλ. και 3.2.2.3, III.B, § δ): Τρώω **δεξιά και αριστερά** στους δρόμους.

4. Σ' αυτές τις πολυλεκτικές εκφράσεις μπορούμε να συναντήσουμε σε πολύ λιγοστές περιπτώσεις και τον αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας. Το κλιτικό μπορεί να προέλθει από αντικατάσταση της γενικής προσδιοριστικής του ονόματος του παγιωμένου προθετικού συνόλου (PP), π.χ. 'Χτύπησε άσχημα στο αυτί **μας** → **Μας** χτύπησε άσχημα στο αυτί' (βλ. και 3.2.2.3, III.B, § ε).

5. Η μετατροπή από παθητική σε ενεργητική σύνταξη και το αντίστροφο δεν είναι εφικτή, εφόσον τα ρήματα αυτής της κατηγορίας δεν είναι μεταβατικά.

6. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αναφέρεται σε έμψυχο (Nhum): **Η Μαρία** μιλούσε με το χέρι στην καρδιά, αλλά μπορεί να αναφέρεται και σε άψυχο (N-hum): **Το σκάνδαλο** χτύπησε άσχημα στο αυτί μας.

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

N₀ V Prep C₁ Prep C₂
--

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι πάντοτε σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ορθές ή ισοδύναμες:

Ο Κώστας μιλούσε με το χέρι στην καρδιά (**N₀ V Prep C₁ Prep C₂**)

Ο Κώστας με το χέρι στην καρδιά μιλούσε (**N₀ Prep C₁ Prep C₂ V**)

Με το χέρι στην καρδιά μιλούσε ο Κώστας (**Prep C₁ Prep C₂ V N₀**)

Μιλούσε ο Κώστας με το χέρι στην καρδιά (**V N₀ Prep C₁ Prep C₂**)

Μιλούσε με το χέρι στην καρδιά ο Κώστας (**V Prep C₁ Prep C₂ N₀**)

Αλλά και:

?Με το χέρι στην καρδιά ο Κώστας μιλούσε (**Prep C₁ Prep C₂ N₀ V**)

*Ο Κώστας μιλούσε στην καρδιά με το χέρι (**N₀ V Prep C₂ Prep C₁**)

III.B. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων (§ α, β, γ, δ, ε) και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

Εφόσον και τα δύο συμπληρώματα του ρήματος είναι παγιωμένα, τα αντιμετωπίζουμε ως μία ενιαία λέξη (fixed word), σαν να έχει ο ρηματικός τύπος ένα και μόνο συμπλήρωμα. Έτσι, δεχόμαστε **κατά σύμβαση** πως το ρήμα παίρνει μόνο ένα πλάγιο όρισμα και η ΠΛΕ έχει τη δομή: **Subj-V-Obl**, π.χ. Ο Κώστας (Subj) μιλούσε (V) με_το_χέρι_στην_καρδιά (Obl). Όταν όμως μεταξύ των δύο συμπληρωμάτων εισχωρεί αναγκαστικά κάποια λεκτική μονάδα, όπως π.χ. κτητική αντωνυμία, τότε τα δύο συμπληρώματα αντιμετωπίζονται ξεχωριστά, π.χ. Ο Κώστας (Subj) δεν βλέπει (V) μπροστά_του (Obl) από_την_πέινα (Obl), για να μπορέσουμε να δηλώσουμε και πιθανή συμφωνία του κτητικού με το υποκείμενο του ρήματος σε πρόσωπο και αριθμό (anaphoric binding). Επίσης, όταν το ένα από τα δύο συμπληρώματα είναι επίρρημα, τότε κάθε συμπλήρωμα του ρήματος το εκλαμβάνουμε ξεχωριστά: π.χ. Ο Κώστας έπεσε έξω στους υπολογισμούς του. Στις περιπτώσεις αυτές τα συμπληρώματα του ρήματος θα αντιμετωπιστούν ανεξάρτητα, εφόσον μπορούν να μετακινηθούν: π.χ. έξω έπεσε στους υπολογισμούς του ο Κώστας. Έτσι η δομή των εκφράσεων στις δύο τελευταίες περιπτώσεις είναι: **Subj-V-Obl-Obl**.

Πιο συγκεκριμένα, έχουμε:

α. Τα συμπληρώματα του ρήματος αποτελούν προθετικά σύνολα που αποτελούνται από μία πρόθεση (Prep) και ένα NP το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει: $\emptyset$ ή **άρθρο** + $\emptyset$ ή **επιθετικός προσδιορισμός** + **ουσιαστικό** ή **ουσιαστικοποιημένη λεκτική μονάδα (επίθετο, αντωνυμία, αριθμητικό):**

Η Μαρία μπήκε √ **στο_νόημα_με_το_πρώτο**. Ο Κώστας μιλούσε √ **με_το_χέρι_στην_καρδιά**. Το κείμενο πέρασε √ **από_χέρι_σε_χέρι**. Περνάει √ **από_το_ένα_άκρο_στο_άλλο**. Ο Κώστας πετάγεται √ **από_το_ένα_ψέμα_στο_άλλο**. Η Μαρία πέφτει √ **από_έκπληξη_σε_έκπληξη**. Ο Κώστας πέφτει √ **από_τη_Σκύλα_στη_Χάρυβδη**. Η Μαρία ζει √ **με_τα_πόδια_στη_γη**.

β. Το πρώτο προθετικό σύνολο μπορεί να αποτελείται από ένα επίρρημα (σε θέση πρόθεσης) και μία κτητική αντωνυμία που αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος (Poss⁰): **Ο Κώστας** δεν_βλέπει √ **μπροστά του** √ από_την_πείνα.

γ. Το ένα από τα δύο συμπληρώματα του ρήματος μπορεί να είναι **επίρρημα ή επιρρηματική φράση**: Η σύλληψή του χτύπησε √ **άσχημα** √ στο_αυτί μας. Ο Κώστας έπεσε √ **έξω** √ στους_υπολογισμούς του.

δ. **Και με σύζευξη σε ένα από τα δύο συμπληρώματα του ρήματος**: Ο Κώστας τρώει √ **δεξιά_και_αριστερά_στους_δρόμους**.

```

S → NP      VP
   ↑ SUBJ= ↓  ↑ = ↓
VP → V      ADVP      (ADVP)
   ↑ = ↓    ↑ OBL = ↓  ↑ OBL = ↓
ADVP → Adv   (NP)
      ↑ = ↓  ↑ SPEC POSS = ↓
NP → Det    Npr
    ↑ = ↓   ↑ = ↓
NP → Det    N      (NP)
    ↑ = ↓   ↑ = ↓  ↑ SPEC POSS = ↓
NP → Pron
    ↑ = ↓

```

Για παράδειγμα, στην πρόταση «ο Κώστας μιλάει με το χέρι στην καρδιά», η εγγραφή (lexical entry) για τον ρηματικό τύπο στο λεξικό έχει ως εξής:

'ΜΙΑΩ < (^SUBJ) (^OBL) >
(^OBL PRED) =c 'ME_TO_XEPI_ΣΤΗΝ_ΚΑΡΔΙΑ'
(^IDIOM)= είμαι_ειλικρινής.

ε. Με γενική-δοτική (dative shift):

Η κτητική αντωνυμία του παγιωμένου προθετικού συνόλου μπορεί να αντικατασταθεί από αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας, ο οποίος έχει τη λειτουργία γενικής-δοτικής (dative shift): π.χ. Το σκάνδαλο χτύπησε άσχημα στο αυτί **μου** → Το σκάνδαλο **μού** χτύπησε √ άσχημα √ στο αυτί.

```

S → NP      VP
   ↑ SUBJ= ↓  ↑ = ↓
VP → (NP)    V      ADVP      ADVP
   ↑ GEN-DAT= ↓ ↑ = ↓  ↑ OBL = ↓  ↑ OBL = ↓
ADVP → Adv   (NP)
      ↑ = ↓  ↑ SPEC POSS = ↓
NP → Det    N
    ↑ = ↓   ↑ = ↓
NP → Pron
    ↑ = ↓

```

'ΧΤΥΠΩ < (^SUBJ) (^OBL) (^OBL-LOC) >'
(^OBL PRED) =c 'ΑΣΧΗΜΑ'
(^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΤΟ_ΑΥΤΙ'
(^IDIOM)= προκαλώ_άσχημη_εντύπωση.

3.2.2.4 Τέταρτη Κατηγορία

Η τέταρτη κατηγορία περιλαμβάνει τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις που αποτελούνται από ένα ρήμα και δύο φραστικά σύνολα από τα οποία το ένα είναι παγιωμένο και το άλλο ελεύθερο. Συγκεκριμένα στην κατηγορία αυτή συναντάμε τις παρακάτω υπο-κατηγορίες:

I. Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το ρήμα συνεμφανίζεται με μία ελεύθερη και μία παγιωμένη ονοματική φράση (GC12⁴⁹): N₀ V N₁ C₂

I.A. Περιγραφή των συντακτικών δομών:

1. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος (**V**) συνεμφανίζεται με δύο ονοματικές φράσεις εκ των οποίων η μία είναι **ελεύθερη (N₁)** και η άλλη **παγιωμένη (C₂)**. Η πρώτη ονοματική φράση αποτελεί το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος και λειτουργεί ως αντικείμενό του (OBJ). Η δεύτερη ονοματική φράση, της οποίας η κεφαλή είναι συνήθως ένα ουσιαστικό ή ένα επίθετο που είναι πάντοτε παγιωμένα, αποτελεί το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος και λειτουργεί ως κατηγορούμενο του αντικειμένου, π.χ. κάνω (V_{cop}) τον Κώστα (Obj) λούτσα (XComp-Pred), ή ακόμη κι ως έμμεσο αντικείμενο του ρήματος, π.χ. ποτίζω (V) τον Κώστα (Obj) φαρμάκι (Obj₂).

2. Και σε αυτήν την κατηγορία μόνο σε κάποιες λιγιστές περιπτώσεις είναι δυνατή η μετατροπή από ενεργητική σε παθητική σύνταξη, έχοντας ως προϋπόθεση πάντοτε ότι πρέπει να προκύψουν ορθά γραμματικές προτάσεις που θα διατηρούν την ίδια σημασία:

α. Η Μαρία έπιασε τον Κώστα κορόιδο → Ο Κώστας πιάστηκε κορόιδο από τη Μαρία.

β. Η Μαρία **έκανε** τον Κώστα βούκινο → Ο Κώστας **έγινε** βούκινο (αλλαγή ρηματικού τύπου).
αλλά και:

γ. Η Μαρία έκανε τον Κώστα του αλατιού → ?Ο Κώστας έγινε του αλατιού.

δ. Η Μαρία έκοψε τον Κώστα φέτες → *Ο Κώστας κόπηκε φέτες από τη Μαρία.

ε. Η Μαρία θα φάει τον Κώστα ζωντανό → *Ο Κώστας θα φαγωθεί ζωντανός από τη Μαρία.

⁴⁹ Η κατηγορία αυτή σχετίζεται με την κατηγορία GC12 της Αγγ. Φωτοπούλου (1993).

3. Δεν λείπουν και οι περιπτώσεις όπου το ρήμα από μεταβατικό ενεργητικής διάθεσης μετατρέπεται σε αμετάβατο και αλλάζει διάθεση (βλ. ζεύγη μεταρρηματικών παραγώγων), αλλά η έκφραση διατηρεί την ίδια σημασιολογία, π.χ. Η Μαρία έβγαλε τον Κώστα λάδι → Ο Κώστας βγήκε λάδι (*από την Μαρία)⁵⁰.

4. Συχνά παρατηρείται και αντιστροφή των δύο συμπληρωμάτων του ρήματος:

Βάζω τον Κώστα πλάτη → **Βάζω πλάτη τον Κώστα.**

5. Το πρώτο συμπλήρωμα, που είναι ελεύθερο, μπορεί να αναφέρεται σε έμψυχο (Nhum) ή άψυχο (N-hum): Παίρνω **τον Κώστα** / **τη ζημιά** χαμπάρι. Το δεύτερο συμπλήρωμα, που είναι παγιωμένο, αναφέρεται σε άψυχο (N-hum): Ο Κώστας έκανε την Μαρία **βούκινο**.

6. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων αυτής της κατηγορίας αναφέρεται συνήθως σε έμψυχο (Nhum): **Η Μαρία** έφαγε τον Κώστα λάχανο.

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

$N_0 \ V \ N_1 \ C_2$

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ορθές ή ισοδύναμες:

Η Μαρία έφαγε τον Κώστα λάχανο ($N_0 \ V \ N_1 \ C_2$)

Η Μαρία έφαγε λάχανο τον Κώστα ($N_0 \ V \ C_2 \ N_1$)

Τον Κώστα έφαγε λάχανο η Μαρία ($N_1 \ V \ C_2 \ N_0$)

Τον Κώστα η Μαρία έφαγε λάχανο ($N_1 \ N_0 \ V \ C_2$)

Έφαγε τον Κώστα λάχανο η Μαρία ($V \ N_1 \ C_2 \ N_0$)

Έφαγε λάχανο τον Κώστα η Μαρία ($V \ C_2 \ N_1 \ N_0$)

Έφαγε η Μαρία λάχανο τον Κώστα ($V \ N_0 \ C_2 \ N_1$)

Λάχανο έφαγε τον Κώστα η Μαρία ($C_2 \ V \ N_1 \ N_0$)

Λάχανο έφαγε η Μαρία τον Κώστα ($C_2 \ V \ N_0 \ N_1$)

Αλλά και:

⁵⁰ Σύμφωνα με τις Άρτεμη Αλεξιάδου και Έλενα Αναγνωστοπούλου (2009), τα 'anticausatives verbs' δεν δέχονται ένα ποιητικό αίτιο (agent), αλλά έναν εμπρόθετο προσδιορισμό που δείχνει αυτόν που προκαλεί την ενέργεια του ρήματος (causer), βλ. και Υποσημείωση 35 της παρούσας εργασίας. Οπότε, στην πρόταση «Ο Κώστας βγήκε λάδι *από την Μαρία», ο εμπρόθετος προσδιορισμός δεν μπορεί να πάρει την πρόθεση 'από', αλλά άλλες προθέσεις που δείχνουν την αιτία. Έτσι, η πρόταση μπορεί να γίνει: Ο Κώστας βγήκε λάδι χάριν / εξαιτίας της Μαρίας.

?Έφαγε η Μαρία τον Κώστα λάχανο (V N₀ N₁ C₂)
 ?Λάχανο η Μαρία έφαγε τον Κώστα (C₂ N₀ V N₁)
 ?Λάχανο τον Κώστα έφαγε η Μαρία (C₂ N₁ V N₀)
 *Λάχανο τον Κώστα η Μαρία έφαγε (C₂ N₁ N₀ V)
 ?Τον Κώστα λάχανο έφαγε η Μαρία (N₁ C₂ V N₀)
 ?Η Μαρία λάχανο έφαγε τον Κώστα (N₀ C₂ V N₁)
 *Η Μαρία λάχανο τον Κώστα έφαγε (N₀ C₂ N₁ V)
 *Η Μαρία τον Κώστα λάχανο έφαγε (N₀ N₁ C₂ V)

I.B. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων (§ α, β, γ, δ) και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

α. i. Το **πρώτο ονοματικό σύνολο** μπορεί να αποτελείται από άρθρο + ουσιαστικό (κύριο όνομα ή προσηγορικό) ή αόριστη αντωνυμία: το ουσιαστικό μπορεί να συνοδεύεται από έναν ομοιόπρωτο προσδιορισμό ή μια γενική προσδιοριστική.

Εφόσον το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος είναι ελεύθερο αντιμετωπίζεται όπως στις ελεύθερες προτάσεις. Έχουμε δηλαδή:

- Η Μαρία **έκανε** √ **τον Κώστα** (FreeObj) √ **σκόνη** (Compl). Ο Κώστας **άφησε** √ **τη Μαρία** (FreeObj) √ **μπουκάλα** (Compl). Στα παραπάνω παραδείγματα το δεύτερο συμπλήρωμα αποτελεί κατηγορούμενο του αντικειμένου: (**FreeSubj-Vcop-FreeObj-Compl**).

VP → V NP NP
 ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓ ↑ XCOMP-PRED = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → N
 ↑ = ↓

'KANΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^XCOMP-PRED) >'
 (^XCOMP-PRED SUBJ) = (^OBJ)
 (^XCOMP-PRED PRED) = c 'ΣΚΟΝΗ'
 (^IDIOM) = εκμηδενίζω_κπ.
 'ΣΚΟΝΗ < (^SUBJ) >'.

- Ο Κώστας **πότισε** √ **τη Μαρία** √ **φαρμάκι** (**FreeSubj-V-Obj-Obj2**): Σε αυτή την περίπτωση δεχόμαστε ως άμεσο αντικείμενο (OBJ) το πρόσωπο στο οποίο μεταβαίνει η ενέργεια του ρήματος και ως έμμεσο αντικείμενο (OBJ2) το ουσιαστικό 'φαρμάκι'⁵¹.

$$\begin{aligned} VP &\rightarrow V \quad NP \quad NP \\ &\quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{ OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{ OBJ2} = \downarrow \\ NP &\rightarrow \text{Det} \quad \text{Npr} \\ &\quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \\ NP &\rightarrow N \\ &\quad \uparrow = \downarrow \end{aligned}$$

'ΠΟΤΙΖΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBJ2)>
 (^OBJ2 PRED) =c 'ΦΑΡΜΑΚΙ'
 (^IDIOM)= πικραίνω_κπ.

ii. Το ονοματικό σύνολο του πρώτου συμπληρώματος, που είναι ελεύθερο, μπορεί να αντικατασταθεί από αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας (clitic), ενώ παράλληλα μπορούμε να έχουμε και το φαινόμενο του κλιτικού αναδιπλασιασμού (doubling clitic). Σε αυτές τις περιπτώσεις την αντωνυμία (clitic) και τον ρηματικό τύπο τα αντιμετωπίζουμε όπως στις ελεύθερες ακολουθίες, εφόσον το κλιτικό είναι ελεύθερο, και δεσμεύουμε στο λεξικό μόνο το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος (δηλαδή, το κατηγορούμενο του αντικειμένου) που είναι παγιωμένο: Η Μαρία έβγαλε **τον Κώστα** λάδι → Η Μαρία **τον** έβγαλε λάδι. → Η Μαρία **τον** έβγαλε **τον Κώστα** λάδι.

- Η Μαρία **τον** έβγαλε √ **λάδι** (**FreeSubj-Objclitic-Vcop-Compl**)

$$\begin{aligned} VP &\rightarrow NP \quad V \quad NP \quad NP \\ &\quad \uparrow \text{ OBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{ XCOMP-PRED} = \downarrow \\ NP &\rightarrow N \\ &\quad \uparrow = \downarrow \\ NP &\rightarrow \text{Pron} \\ &\quad \uparrow = \downarrow \end{aligned}$$

- Η Μαρία **τον** έβγαλε √ **τον Κώστα** √ **λάδι** (doubling clitic).

$$\begin{aligned} VP &\rightarrow NP \quad V \quad NP \quad NP \\ &\quad \uparrow \text{ OBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{ OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{ XCOMP-PRED} = \downarrow \\ NP &\rightarrow \text{Det} \quad \text{Npr} \\ &\quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \\ NP &\rightarrow N \\ &\quad \uparrow = \downarrow \end{aligned}$$

⁵¹ βλ. Γραμματική ΝΕΓ, Σ. Χατζησαββίδης-Α. Χατζησαββίδου (2012), σελ. 131: πότισε τη Μαρία [με φαρμάκι] = εμπρόθετο αντικείμενο.

NP → Pron
 $\uparrow = \downarrow$

'BΓΑΖΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^XCOMP-PRED) >'
 (^XCOMP-PRED SUBJ) = (^OBJ)
 (^XCOMP-PRED PRED) =c 'ΛΑΔΙ'
 (^IDIOM)= αποδεικνύω_την_αθωότητα_κπ.
 'ΛΑΔΙ < (^SUBJ) >'.
 τον Pron * (^ PRONFORM) = τον.

β. Το **δεύτερο ονοματικό σύνολο** μπορεί να είναι επίθετο, ουσιαστικό, κτητικό επίθετο ή ακόμη και ονοματική πολυλεκτική έκφραση. Βρίσκεται συνήθως στην πτώση του πρώτου ονοματικού συνόλου (κυρίως αιτιατική), αλλά σπανιότερα και σε γενική πτώση. Επίσης, η κεφαλή του μπορεί να συνοδεύεται από έναν ομοιόπρωτο προσδιορισμό. Και για το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος ακολουθούμε την ίδια μέθοδο, όπως αυτή αναπτύχθηκε παραπάνω για το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος (βλ. 3.2.2.4 I.B, α). Έχουμε δηλαδή:

- Ο Κώστας **άφησε** $\sqrt{\text{τη Μαρία}}$ $\sqrt{\text{μπουκάλα}}$ (ουσιαστικό). Κάνω $\sqrt{\text{τον Κώστα}}$ $\sqrt{\text{του αλατιού}}$ (ουσιαστικό σε γενική πτώση). Ο Κώστας **άφησε** $\sqrt{\text{τη Μαρία}}$ $\sqrt{\text{ρέστη}}$ (επίθετο). Ο Κώστας **έκανε** $\sqrt{\text{τη Μαρία}}$ $\sqrt{\text{δική_του}}$ (κτητικό επίθετο). Η Μαρία **έκανε** $\sqrt{\text{τον Κώστα}}$ $\sqrt{\text{έναν_παρά}}$ (ουσιαστικό συνοδευόμενο από ομοιόπρωτο προσδιορισμό): **FreeSubj-V_{cop}-Obj-Compl.**

VP → V NP NP
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow$ OBJ= $\downarrow$ $\uparrow$ XCOMP-PRED = $\downarrow$
 VP → V NP AP
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow$ OBJ= $\downarrow$ $\uparrow$ XCOMP-PRED = $\downarrow$
 (↑SUBJ CASE)=(↑XCOMP-PRED CASE)
 (↑SUBJ NUM)=(↑XCOMP-PRED NUM)
 (↑SUBJ GEND)=(↑XCOMP-PRED GEND)
 NP → (Det) N
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow = \downarrow$
 NP → Det N_{pr}
 $\uparrow = \downarrow$ $\uparrow = \downarrow$
 AP → Adj
 $\uparrow = \downarrow$

Στο παράδειγμα «**Ο Κώστας άφησε τη Μαρία μπουκάλα**» οι εγγραφές στο λεξικό με τους αντίστοιχους περιορισμούς έχουν ως εξής:
 'ΑΦΗΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^XCOMP-PRED) >'
 (^XCOMP-PRED SUBJ) = (^OBJ)
 (^XCOMP-PRED PRED) =c 'ΜΠΟΥΚΑΛΑ'
 (^IDIOM)= παρατάω_κπ.
 'ΜΠΟΥΚΑΛΑ < (^SUBJ) >'.
 'ΑΦΗΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^XCOMP-PRED) >'
 (^XCOMP-PRED SUBJ) = (^OBJ)
 (^XCOMP-PRED PRED) =c 'ΜΠΟΥΚΑΛΑ'
 (^IDIOM)= παρατάω_κπ.

γ. Είναι δυνατόν, πέραν των δύο βασικών συμπληρωμάτων του ρήματος, το ρήμα να απαιτεί την παρουσία γενικής δοτικής (dative shift), οπότε οι φραστικοί κανόνες αναπτύσσονται ως εξής:

- **Ο Κώστας μας άφησε⁵² √ την_άγνωστη √ αμανάτι (FreeSubj-(GenDat)-Vcop-Obj-Compl)**

VP → NP V NP NP
 ↑ GEN-DAT= ↓ ↑ = ↓ ↑ OBJ= ↓ ↑ XCOMP-PRED= ↓
 NP → N
 ↑ = ↓
 NP → Pron
 ↑ = ↓

'ΑΦΗΝΩ <(^SUBJ) (^OBJ) (^DAT) (^XCOMP-PRED)>'
 (^XCOMP-PRED SUBJ)=(^OBJ)
 (^XCOMP-PRED PRED) =c 'AMANATI'
 (^IDIOM)= εγκαταλείπω_κπ_σε_κπ_άλλον_χωρίς_τη_θέληση_του_δεύτερου.
 'AMANATI <(^SUBJ)>'.

δ. Μετατροπή ενεργητικής σε παθητική σύνταξη: Κατά την μετατροπή από την ενεργητική στην παθητική σύνταξη, το αντικείμενο της ενεργητικής σύνταξης μετατρέπεται σε υποκείμενο στην παθητική σύνταξη, ενώ το κατηγορούμενο του αντικειμένου μετατρέπεται σε κατηγορούμενο που αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος της ενεργητικής σύνταξης.

- **Η Μαρία (Subj) έπιασε (V) τον Κώστα (Obj) κορόιδο (Compl).**

S → NP VP
 ↑ SUBJ= ↓ ↑ = ↓
 VP → V NP NP
 ↑ = ↓ ↑ OBJ= ↓ ↑ XCOMP-PRED = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → N
 ↑ = ↓

'ΠΙΑΝΩ <(^SUBJ), (^OBJ), (^XCOMP-PRED)>'
 (^XCOMP-PRED SUBJ)=(^OBJ)
 'ΚΟΡΟΙΔΟ <(^SUBJ) >'.

- **Ο Κώστας (Subj) πιάστηκε (V) κορόιδο (Compl) από τη Μαρία (Oblag).**

S → NP VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓

⁵² Αν και το ρήμα αφήνω είναι τρισθενές ρήμα και δέχεται άμεσο (Obj) και έμμεσο αντικείμενο (Obj2): 'αφήνω σε κάποιον κάτι', ωστόσο η σημασία της έκφρασης μάς οδηγεί στο να δεχτούμε τον αδύνατο τύπο της αντωνυμίας με τη λειτουργία της γενικής-ηθικής κι όχι του εμμέσου αντικειμένου, ώστε να φανεί η αρνητική επίδραση που έχει η ενέργεια του υποκειμένου στον αποδέκτη της, κάτι που δεν μπορεί να φανεί με τη λέξη αμανάτι.

$VP \rightarrow V \quad NP \quad PP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow XCOMP-PRED = \downarrow \quad \uparrow OBL-(\downarrow PCASE) = \downarrow$
 $PP \rightarrow Prep \quad NP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow N$
 $\uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow Det \quad Npr$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$

'ΠΑΝΟΜΑΙ <(^SUBJ), (^XCOMP), (^OBL-AG)>'
 (^XCOMP-PRED SUBJ)=(^SUBJ)
 'ΚΟΡΟΙΔΟ <(^SUBJ)>'.

II. Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το ρήμα συνεμφανίζεται με μία ελεύθερη ονοματική φράση και μία παγιωμένη προθετική φράση (GC1PN⁵³): $N_0 \ V \ C_1 \ Prep \ N_2$

II.A. Περιγραφή των συντακτικών δομών:

1. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος (**V**) συνεμφανίζεται με μία ονοματική φράση που είναι παγιωμένη (**C₁**) και μία προθετική φράση που είναι ελεύθερη (**Prep N₂**). Η ονοματική φράση που αποτελεί το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος λειτουργεί κατά κύριο λόγο ως άμεσο αντικείμενό του (Obj) ή σπανιότερα ως κατηγορούμενο του υποκειμένου (XComp-Pred), ενώ η προθετική φράση που αποτελεί το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος λειτουργεί ως έμμεσο αντικείμενό του (Obj2), ως γενική-δοτική (Gen-Dat) ή γενικότερα ως το πλάγιο όρισμα (Oblique) στο οποίο μεταβαίνει έμμεσα η ενέργεια του ρήματος:

- Η Μαρία δεν κάνει **χωριό** (Obj) **με τον Κώστα** (Obl).
- Ο πρωθυπουργός πέταξε / έριξε **το γάντι** (Obj) **στους υπουργούς του** (Obl).
- Ο υπάλληλος πάτησε **πόδι** (Obj) **στο αφεντικό του** (Obl).
- Η Μαρία **τού** (Obj2) έδωσε **ένα χεράκι βοήθειας** (Obj).
- Η Μαρία **τού** (Gen-dat) έκανε **τα γλυκά μάτια** (Obj).
- Η εκδρομή **μού** (Gen-dat) βγήκε **ξινή** (XComp-Pred).

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος, αυτό περιλαμβάνει τις δομές: α) **datives**: $N_0 \ V \ C_1 \ Prep \ N_2$: Η Μαρία πάτησε γκάζια **στον Κώστα**. β) **locatives**: $N_0 \ V \ C_1 \ Loc \ N_2$: Ο Κώστας θα αφήσει τα κόκαλά του **σ' αυτή τη δουλειά**. Ο μαθητής πήρε πόδι **από το σχολείο**. Η Μαρία έβαλε πλώρη **για Σαντορίνη**. Ο ιερέας έβγαλε δίσκο **στην Εκκλησία**. γ)

⁵³ Η κατηγορία αυτή σχετίζεται με την κατηγορία GC1PN της Αγγ. Φωτοπούλου (1993).

συμμετρικά κατηγορήματα⁵⁴: $N_0 \vee C_1$ με $N_2 \rightarrow N_0$ και $N_2 \vee C_1$: Ο Κώστας έφαγε τα μουστάκια του **με τον πατέρα του** $\rightarrow$ **Ο Κώστας και ο πατέρας του** έφαγαν τα μουστάκια τους. Ο Κώστας κάνει χρυσές δουλειές **με τον Αντώνη** $\rightarrow$ **Ο Κώστας και ο Αντώνης** κάνουν χρυσές δουλειές (Fotopoulou, 1993: 226-227).

2. Οι προθέσεις που συνηθίζονται στο προθετικό σύνολο είναι οι: **σε, από, με, για, μέχρι, μετά**, με συχνότερη την πρόθεση **με** και την πρόθεση **από** να ακολουθεί. Αρκετές ωστόσο εκφράσεις εμφανίζουν σε μεγάλη συχνότητα την πρόθεση ‘εναντίον’, π.χ. *Οι πολίτες ύψωσαν φωνή διαμαρτυρίας εναντίον της κυβέρνησης* (Fotopoulou, 1993: 227).

3. Το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος είναι ένα προθετικό σύνολο που μπορεί να αντικατασταθεί με τον αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας σε γενική πτώση (Prep N2 = Pnp), ειδικά όταν πρόκειται για έμψυχο (βλ. παρ. 3.2.2.4, II.B. § β.):

- Ο νεαρός **έβαλε τα γυαλιά** στους ειδήμονες $\rightarrow$ Ο νεαρός **τούς** έβαλε τα γυαλιά.
- Οι ειδικοί **έβγαλαν το καπέλο (τους)** στο νεαρό επιστήμονα $\rightarrow$ Οι ειδικοί **τού** έβγαλαν το καπέλο.
- Ο δάσκαλος **έδωσε περισσότερο αέρα** στους μαθητές απ’ ό,τι έπρεπε $\rightarrow$ Ο δάσκαλος **τούς** έδωσε περισσότερο αέρα απ’ ό,τι έπρεπε.

4. Το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να είναι, αντί εμπρόθετος προσδιορισμός, ένα ονοματικό σύνολο σε γενική σε θέση εμμέσου αντικειμένου ή γενικής δοτικής (Prep N_(acc) = N_(gen-dat)), (βλ. και 3.2.2.4, II.B. § γ.): Μην το πεις ούτε **στον παπά** $\rightarrow$ Μην το πεις ούτε **του παπά**. Η Μαρία έδωσε χυλόπιτα **στον Κώστα** $\rightarrow$ Η Μαρία **τού** έδωσε χυλόπιτα **του Κώστα**.

Όταν όμως το πρώτο συμπλήρωμα συνοδεύεται από κτητική αντωνυμία που αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος (Poss⁰), τότε δεν συνηθίζεται πάντοτε η παραπάνω μετατροπή: Ο Κώστας έδωσε το όνομά του **στη Μαρία** $\rightarrow$ *Ο Κώστας έδωσε το όνομά του **της Μαρίας** $\rightarrow$?Ο Κώστας **της Μαρίας** έδωσε το όνομά του $\rightarrow$ Ο Κώστας **της** έδωσε **της Μαρίας** το όνομά του.

Όταν πάλι λείπει από το ονοματικό συμπλήρωμα του ρήματος ο προσδιοριστής (Det), τότε έχουμε και τις δύο δομές: Έδωσε $\emptyset$ αέρα **στον Κώστα** & **Του** έδωσε $\emptyset$ αέρα **του Κώστα**.

5. Το πρώτο, ή ακόμη και το δεύτερο, συμπλήρωμα του ρήματος μπορούν να ισοδυναμούν **μόνο** με αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας:

- Η Μαρία **το** έριξε στο χορό.

⁵⁴ Ο Dowty (δανειζόμενος τον όρο από τον Fillmore) τα ονομάζει *μερικώς συμμετρικά ρήματα ανθρώπινης αλληλεπίδρασης*, με την έννοια ότι το χαρακτηριστικό της προθετικότητας μπορεί να αποδίδεται είτε σε έναν συμμετέχοντα στο γεγονός είτε και στους δύο.

- Η Μαρία **τα** έβαλε με τον Κώστα.
- Η Μαρία **την** έφερε στον Κώστα.
- Δώσ' **του** δρόμο.
- Τα μαθηματικά **μού τη** δίνουν.
- Η όλη κατάσταση **μού τη** βάρεσε.
- Η Μαρία **τού τα** φόρεσε / πέρασε.

6. Σε πολλές περιπτώσεις παρατηρείται και το φαινόμενο του κλιτικού αναδιπλασιασμού (doubling clitic) είτε αναφορικά με το πρώτο είτε αναφορικά με το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος (βλ. και 3.2.2.4, II.B § δ.):

- **Του** έβαλε ιδέες **του Κώστα**.
- **Της** έβγαλε γλώσσα **της μάνας της**.
- **Του** έδωσε μεγάλη έκταση **του θέματος**.
- **Τα** δίνει **όλα** στην επιστήμη.

7. Το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να εκφράζεται με μια παγιωμένη δευτερεύουσα ονοματική πρόταση:

- Η Μαρία έδωσε στον Κώστα **να καταλάβει** → Του έδωσε **να καταλάβει**.
- Άσε **τι άκουσα** για τη Μαρία.

Επίσης, το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να εκφράζεται με μια ελεύθερη δευτερεύουσα πρόταση:

- Δεν βλέπει την ώρα **να παντρέψει την κόρη της**
- Έφαγε τα σίδερα **για να πετύχει**.

Τέλος, μπορεί ο ρηματικός τύπος με τα δύο του συμπληρώματα να ακολουθείται **υποχρεωτικά** από μια ελεύθερη δευτερεύουσα πρόταση: Ο καθηγητής **έδωσε το ελεύθερο** στους μαθητές του **να ζωγραφίσουν**. Δεν μου κάνει καρδιά **να φύγω** (βλ. και 3.2.2.4, II.B § ε.).

8. Του δεύτερου συμπληρώματος του ρήματος, δηλαδή του προθετικού συνόλου, μπορεί να προηγείται ένα επίρρημα (βλ. και 3.2.2.4, II.B § στ.): Η Μαρία **έβγαλε την ουρά της έξω από την υπόθεση**. Ο Κώστας **έκανε πολύ θόρυβο γύρω από την υπόθεση αυτή**. Η Μαρία **δεν πιάνει μπάζα μπροστά στην Ελένη**.

9. Η θέση των δύο συμπληρωμάτων στις περισσότερες περιπτώσεις μπορεί να αντιστραφεί: Οι Έλληνες έδωσαν *γη και ύδωρ* στους Πέρσες → Οι Έλληνες έδωσαν *στους Πέρσες γη και ύδωρ*.

10. Όσον αφορά τη μετατροπή από ενεργητική σε παθητική σύνταξη με αλλαγή φωνής του ρήματος (βλ. και 3.2.2.4, II.B § ζ.), αυτή δεν είναι πάντοτε επιτρεπτή, καθώς, όπως έχει

καταφανεί, η σημασιολογία κάθε πολυλεκτικής έκφρασης είναι στενά συνυφασμένη με τα συμπληρώματα του ρήματος και τη θέση που καταλαμβάνουν μέσα στο λόγο. Η μετατροπή ή ακόμη και η αλλαγή της θέσης ενός ορίσματος μπορεί να προκαλέσει αλλαγές στη σημασιολογία ή να οδηγήσει σε σημασιολογικά μη αποδεκτές προτάσεις. Το ίδιο συμβαίνει και στις περιπτώσεις εκείνες που έχουμε μετατροπή του ενεργητικού μεταβατικού ρήματος σε αμετάβατο παθητικής ή μεσοπαθητικής διάθεσης (βλ. και 3.2.2.4, II.B § η.). Έτσι έχουμε:

- Οι κυβερνήσεις της χώρας μας (SUBJ) έδωσαν γη και ύδωρ (OBJ) στους ξένους (OBL) → Γη και ύδωρ (SUBJ) δόθηκε στους ξένους (OBL) από τις κυβερνήσεις της χώρας μας (OBLagent).
- Τα κανάλια (SUBJ) έκαναν πολύ θόρυβο (OBJ) γύρω από την απεργία των καθηγητών → Πολύς θόρυβος (SUBJ) έγινε από τα κανάλια (OBLagent) γύρω από την απεργία των καθηγητών.
- Ο Κώστας (SUBJ) λέει λόγια (OBJ) για τη Μαρία (OBL) → ?Λόγια (SUBJ) λέγονται για τη Μαρία (OBL) από τον Κώστα (OBLagent).
- Ο καινούριος νόμος (SUBJ) έδωσε τη χαριστική βολή (OBJ) στο δημόσιο σχολείο (OBL) → Η χαριστική βολή (SUBJ) δόθηκε στο δημόσιο σχολείο (OBL) με τον καινούριο νόμο (PP): *Το υποκείμενο της ενεργητικής σύνταξης δεν μετατρέπεται σε ποιητικό αίτιο στην παθητική σύνταξη, αλλά σε έναν επιρρηματικό προσδιορισμό του τρόπου.*
- Ο Κώστας έδωσε δρόμο στη Μαρία → *Δρόμος δόθηκε στη Μαρία από τον Κώστα.
- Η Μαρία πάτησε πόδι στον διευθυντή της → *Πόδι πατήθηκε στο διευθυντή της από τη Μαρία.
- Ο διευθυντής έδωσε αέρα στη Μαρία → *Αέρας δόθηκε στη Μαρία από το διευθυντή.
- Ο Κώστας (SUBJ) έχασε το λογαριασμό (OBJ) με τα καμώματά της (OBL) → ?Χάθηκε ο λογαριασμός (SUBJ) από τον Κώστα (OBLagent) με τα καμώματά της (OBL).
- Η Μαρία (SUBJ) έκοψε τις γέφυρες επικοινωνίας (OBJ) με τον Αντώνη (OBL) → *Οι γέφυρες επικοινωνίας (SUBJ) κόπηκαν από την Μαρία (OBLagent) με τον Αντώνη (OBL) → Οι γέφυρες επικοινωνίας **της Μαρίας και του Αντώνη** κόπηκαν: *Καθώς στην πρόταση αυτή της ενεργητικής σύνταξης έχουμε συμμετρικά κατηγορήματα, τόσο το SUBJ όσο και το OBL της ενεργητικής σύνταξης μετατρέπονται σε γενικές προσδιοριστικές στην παθητική σύνταξη.*
- Η αποκάλυψη του σκανδάλου (SUBJ) άναψε φωτιές (OBJ) στον βρετανικό τύπο (OBL) → Φωτιές (SUBJ) άναψαν στο βρετανικό τύπο (OBL) εξαιτίας της αποκάλυψης του σκανδάλου (OBL).

- Η Μαρία (SUBJ) έβαλε φυτιλιές (OBJ) στον Κώστα (OBL) → Φυτιλιές (SUBJ) μπήκαν στον Κώστα (OBL) (*από την Μαρία (OBLagent)).
- Η Μαρία (SUBJ) έβγαλε τα μάτια **της** (OBJ) στο διάβασμα (OBL) → Τα μάτια **της Μαρίας** (SUBJ) βγήκαν στο διάβασμα (OBL): *Το υποκείμενο της ενεργητικής σύνταξης μετατρέπεται στην παθητική σύνταξη όχι σε ποιητικό αίτιο αλλά σε γενική προσδιοριστική του υποκειμένου, παίρνοντας τη θέση της κτητικής αντωνυμίας που αναφέρεται στο Υποκείμενο του ρήματος στην ενεργητική σύνταξη.*
- Οι ξένοι έβαλαν χέρι στα εισοδήματά μας → Χέρι μπήκε στα εισοδήματά μας (?από τους ξένους), αλλά: Ο Κώστας έβαλε χέρι στη Μαρία → *Χέρι μπήκε στη Μαρία από τον Κώστα.
- Η Μαρία έβγαλε γλώσσα στη μητέρα της → *Γλώσσα βγήκε στη μητέρα της από τη Μαρία.

11. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να είναι έμψυχο (Nhum): **Η Μαρία** έδωσε ένα χεράκι στον Κώστα, αλλά μπορεί να είναι και άψυχο (N-hum): **Το γκολ** έδωσε φτερά στους παίκτες. Επίσης, το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος των πολυλεκτικών εκφράσεων αυτής της κατηγορίας μπορεί να αφορά σε έμψυχο (Nhum): Ο Κώστας έβαλε χέρι **στη Μαρία**. Η Μαρία θα **του** βγάλει τα μάτια, αλλά μπορεί να είναι και άψυχο (N-hum): Οι ξένοι έβαλαν χέρι **στα εισοδήματά μας**. Το μωρό έβγαλε τα μάτια **στο αυτοκινητάκι του**.

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

$N_0 \text{ V } C_1 \text{ Prep } N_2$
--

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ορθές ή ισοδύναμες:

- Οι Έλληνες έδωσαν γη και ύδωρ στους Πέρσες ($N_0 \text{ V } C_1 \text{ Prep } N_2$)
- Οι Έλληνες έδωσαν στους Πέρσες γη και ύδωρ ($N_0 \text{ V Prep } N_2 C_1$)
- Οι Έλληνες γη και ύδωρ έδωσαν στους Πέρσες ($N_0 C_1 \text{ V Prep } N_2$)
- Οι Έλληνες στους Πέρσες έδωσαν γη και ύδωρ ($N_0 \text{ Prep } N_2 \text{ V } C_1$)
- Οι Έλληνες στους Πέρσες γη και ύδωρ έδωσαν ($N_0 \text{ Prep } N_2 C_1 \text{ V}$)
- Γη και ύδωρ οι Έλληνες έδωσαν στους Πέρσες ($C_1 N_0 \text{ V Prep } N_2$)
- Γη και ύδωρ έδωσαν οι Έλληνες στους Πέρσες ($C_1 \text{ V } N_0 \text{ Prep } N_2$)
- Στους Πέρσες γη και ύδωρ έδωσαν οι Έλληνες ($\text{Prep } N_2 C_1 \text{ V } N_0$)

Στους Πέρσες έδωσαν οι Έλληνες γη και ύδωρ (**Prep N₂ V N₀ C₁**)
 Στους Πέρσες οι Έλληνες έδωσαν γη και ύδωρ (**Prep N₂ N₀ V C₁**)
 Στους Πέρσες οι Έλληνες γη και ύδωρ έδωσαν (**Prep N₂ N₀ C₁ V**)
 Έδωσαν γη και ύδωρ οι Έλληνες στους Πέρσες (**V C₁ N₀ Prep N₂**)
 Έδωσαν γη και ύδωρ στους Πέρσες οι Έλληνες (**V C₁ Prep N₂ N₀**)
 Έδωσαν οι Έλληνες στους Πέρσες γη και ύδωρ (**V N₀ Prep N₂ C₁**)
 Έδωσαν οι Έλληνες γη και ύδωρ στους Πέρσες (**V N₀ C₁ Prep N₂**)
 Έδωσαν στους Πέρσες γη και ύδωρ οι Έλληνες (**V Prep N₂ C₁ N₀**)
 Έδωσαν στους Πέρσες οι Έλληνες γη και ύδωρ (**V Prep N₂ N₀ C₁**)
 ?Οι Έλληνες γη και ύδωρ στους Πέρσες έδωσαν (**N₀ C₁ Prep N₂ V**)
 ?Γη και ύδωρ στους Πέρσες έδωσαν οι Έλληνες (**C₁ Prep N₂ V N₀**)
 ?Γη και ύδωρ στους Πέρσες οι Έλληνες έδωσαν (**C₁ Prep N₂ N₀ V**)

II.B. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων (§ α, β, γ, δ, ε, στ, ζ, η) και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

α. i. Το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος είναι ένα παγιωμένο ονοματικό σύνολο (NP) που μπορεί να αποτελείται από άρθρο + επιθετικό ή κατηγορηματικό προσδιορισμό (επίθετο, αντωνυμία, αριθμητικό, μετοχή, έναρθρο επίρρημα) + όνομα (ουσιαστικό, αντωνυμία, αριθμητικό, επίθετο) + γενική προσδιοριστική του ονόματος. Σε αυτές τις περιπτώσεις το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος εκλαμβάνεται ως μία ενιαία λέξη (WWS) και δεσμεύεται από τον ρηματικό τύπο στο λεξικό (π.χ. ρίχνω το_μπαλάκι σε κπ). Σε περίπτωση που το όνομα-κεφαλή (N) του ονοματικού συνόλου ακολουθείται από συναναφορική κτητική αντωνυμία, αυτή αντιμετωπίζεται ελεύθερα, δεν αποτελεί δηλαδή συστατικό της ενιαίας λέξης, για να μπορεί να φανεί και η δέσμευσή της από το υποκείμενο του ρήματος (π.χ. ρίχνω τα_δίχτυα μου σε κπ). Σε λιγοστές περιπτώσεις το ρήμα με το πρώτο του συμπλήρωμα αποτελούν μία ενιαία λέξη (π.χ. 'έχω_κάτι' με κπ), ισοδύναμη με έναν ρηματικό τύπο που δέχεται μορφολογικές αλλαγές. Έτσι έχουμε:

- **∅ + ουσιαστικό:** Ο προκλητικός του λόγος *άναψε* √ *φωτιές* √ στην κυβέρνηση. Η Μαρία *πέταξε/έριξε* √ *λάσπη* √ στον Κώστα.
- **άρθρο + ουσιαστικό:** Η Μαρία *έριξε* √ *το_μπαλάκι* √ στον Κώστα.
- **άρθρο ή ∅ + επιθετικός προσδιορισμός + ουσιαστικό:** Η Μαρία *έκανε* √ *τα_γλυκά_μάτια* √ στον Κώστα. Ο Κώστας *έχει* √ *μαύρα_μεσάνυχτα* √ από μηχανές. Η Γερμανία *έχει* √ *το_πάνω_χέρι* √ στην Ευρώπη. Η Μαρία *έριξε* √ *κροκοδείλια_δάκρυα* √ για

τον Κώστα. Η Μαρία **άναψε** √ **μεγάλο_κακό** √ στην οικογένειά της. Η Ε.Ε. **άναψε** √ **το_πράσινο_φως** √ για την προώθηση των προϊόντων. Το νέο νομοσχέδιο **έδωσε** √ **τη_χαριστική_βολή** √ στο δημόσιο σχολείο. Η Μαρία **έδωσε** √ **πέντε_φάσκελα** √ στον Κώστα. Ο καθηγητής **έδωσε** √ **μασημένη_τροφή** √ στους μαθητές του. Ο υπουργός **έδωσε** √ **πληρωμένη_απάντηση** √ στους δημοσιογράφους.

- **άρθρο + ουσιαστικό + κατηγορηματικός προσδιορισμός:** Δεν **δίνω** √ **δεκάρα_τσακιστή** √ για την υπόθεση του ελλείμματος.
- **∅ + αντωνυμία:** Η Μαρία **έχει_κάτι** √ με τον Κώστα.
- **∅ + επίθετο:** Η Μαρία **βγήκε** √ **αληθινή** √ στους ισχυρισμούς της.
- **άρθρο ή ∅ + ουσιαστικό + γενική προσδιοριστική:** Η Μαρία **έδωσε** √ **μια_χείρα_βοηθείας** √ στον πατέρα της. Οι βουλευτές **έδωσαν** √ **ψήφο_εμπιστοσύνης** √ στην κυβέρνηση. Ο υπουργός **έριξε** √ **τον_λίθο_του_αναθέματος** √ στον πρωθυπουργό.
- **άρθρο + ουσιαστικό + αιτιατική ονόματος:** Η μητέρα **έδωσε** √ **ένα_χέρι_ξύλο** √ στο παιδί.
- **άρθρο + ουσιαστικό + κτητική αντωνυμία που αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος (Poss⁰):** Ο Κώστας **έφαγε** √ **τα_μουστάκια_του** √ με τον πατέρα του. Η Μαρία **έριξε** √ **τα_δίχτυα_της** √ στον Κώστα. Ο Κώστας **έδωσε** √ **το_όνομά_του** √ στην Μαρία. Ο Κώστας **έβγαλε** √ **τα_μάτια_του** √ με τη Μαρία. Ο πατέρας **άφησε** √ **τα_κόκαλά_του** √ σε αυτή τη γη.

ii. Στο πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος μπορούμε να έχουμε και σύζευξη (conjunction), οπότε το αντιμετωπίζουμε και πάλι ως μία ενιαία λέξη (WWS): Η ταινία **έδωσε** √ **σάρκα_και_οστά** √ στο μύθο. Οι Έλληνες **δεν_έδωσαν** √ **γη_και_ύδωρ** √ στους Πέρσες. Ο Κώστας **λέει** √ **το_μακρύ_του_και_το_κοντό_του** √ στην Μαρία (FreeSubj-V-FixedObj-Obl).

$S \rightarrow (NP) \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow V \quad NP \quad PP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL}-(\downarrow \text{PCASE}) = \downarrow$
 $VP \rightarrow V \quad AP \quad PP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{XCOMP-PRED} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL}-(\downarrow \text{PCASE}) = \downarrow$
 $PP \rightarrow \text{Prep} \quad NP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow N \quad (NP1)$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow$
 $(\downarrow \text{case}) = \text{gen}$

$NP \rightarrow Det \quad N_{pr}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow Det \quad N$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $AP \rightarrow Adj$
 $\uparrow = \downarrow$
 $NP1 \rightarrow Pron$
 $\uparrow = \downarrow$

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Η Μαρία έκανε τα γλυκά μάτια στον Κώστα**», έχουμε στο λεξικό την παρακάτω καταχώριση (lexical entry) για τον ρηματικό τύπο:

KANΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBL-TO)>'

(^OBJ PRED) =c 'TA_ΓΛΥΚΑ_ΜΑΤΙΑ'

(^IDIOM) = καλοπιάνω_κπ_ή_προκαλώ_κπ_ερωτικά.

Επίσης, στην πρόταση «**η εκδρομή βγήκε ξινή στον Κώστα**», έχουμε στο λεξικό:

'ΒΓΑΙΝΩ < (^SUBJ) (^XCOMP-PRED) (^OBL-TO) >'

(^SUBJ) = (^XCOMP-PRED SUBJ)

(^XCOMP-PRED PRED) =c 'ΞΙΝΗ'

(^IDIOM) = κτ_καλό_αποβαίνει_αρνητικό_για_μένα.

'ΞΙΝΗ < (^SUBJ) >'.

β. Το πρώτο ή/και το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος μπορούν να εκφράζονται με αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας (παρ. i, ii). Όταν το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος εκφράζεται με αδύνατο τύπο αντωνυμίας, αντιμετωπίζεται όπως στις ελεύθερες προτάσεις (παρ. i). Όταν, όμως, εκφράζεται με αδύνατο τύπο αντωνυμίας το πρώτο συμπλήρωμα που είναι παγιωμένο (παρ. ii), τότε το κλιτικό εκλαμβάνεται ως μία ενιαία λέξη με τον ρηματικό τύπο της πολυλεκτικής έκφρασης, εφόσον δεν μπορεί να παρεμβληθεί κάποιο άλλο λεκτικό συστατικό μεταξύ τους. Και φυσικά η νέα λέξη παρουσιάζει όλες τις μορφολογικές αλλαγές του ρηματικού τύπου (semi-fixed word).

i) Ο νεαρός *τούς έβαλε* √ *τα_γυαλιά*. Οι ειδικοί *τού έβγαλαν* √ *το_καπέλο*. Ο δάσκαλος *τούς έδωσε* √ *περισσότερο_αέρα* απ' το σύνθημα. Η Μαρία *τού έδωσε* √ *δρόμο/πασαπόρτι*. Η Μαρία *τού έδωσε* √ *ένα_χεράκι*. **Θα του βγάλω** √ **τα_μάτια**. (FreeSubj-clitic-V-Obj). Η εκδρομή *μού βγήκε* √ *ξινή* (FreeSubj-clitic-Vcop-Compl).

ii) Η Μαρία *του την_έφερε*. Τα μαθηματικά *μού τη_δίνουν*. Η όλη κατάσταση *μού τη_βάρεσε*. Η Μαρία *τού τα_φόρεσε / πέρασε*. Ακίνητος, γιατί *σου την_άναψα*. Το αμάξι του *δεν μου λέει_πολλά* (FreeSubj-clitic-Vsemi-fixed).

$S \rightarrow (NP) \quad VP$
 $\uparrow SUBJ = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$

VP → (neg) (part) (NP) V (NP)
 ↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑ GEN-DAT = ↓ ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
 VP → (neg) (part) (NP) V (NP)
 ↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑ OBJ2 = ↓ ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓
 VP → NP V AP
 ↑ GEN-DAT = ↓ ↑ = ↓ ↑ XCOMP-PRED = ↓
 NP → (Det) N
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Pron
 ↑ = ↓
 AP → Adj
 ↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Οι ειδικοί του**_{gen-dat} **έβγαλαν το καπέλο**» έχουμε στο λεξικό την παρακάτω εγγραφή για τον ρηματικό τύπο:

ΒΓΑΖΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^DAT)>
 (^OBJ PRED) = c 'TO_ΚΑΠΕΛΟ'
 (^IDIOM) = παραδέχομαι_την_αξία_κπ.

Επίσης, στην πρόταση «**Η Μαρία την έφερε στον Κώστα**» έχουμε στο λεξικό την παρακάτω εγγραφή για τον ρηματικό τύπο:

'THN_ΦΕΡΝΩ < (^SUBJ) (^OBL-TO)>
 (^IDIOM) = εξαπατώ.

γ. Ο εμπρόθετος προσδιορισμός μπορεί να αντικατασταθεί από έμμεσο αντικείμενο (OBJ2)

σε γενική πτώση: Μην το πεις ούτε στον παπά → Μην το πεις ούτε του παπά. Η παραπάνω πολυλεκτική έκφραση αντιμετωπίζεται ως μία ενιαία λέξη (WWS), εφόσον αποτελεί στερεότυπη έκφραση.

Μην_το_πεις_ούτε_του_παπά (VFixed).

VP → V
 ↑ = ↓

'MHN_TO_PEIS_OYTE_TOY_PAPPA < (^SUBJ) >
 (^V FORM) = μην_το_πεις_ούτε_του_παπά
 (^IDIOM) = κράτησε_μυστικό.

δ. Συχνή είναι η εμφάνιση κλιτικού αναδιπλασιασμού (doubling clitic): Όταν το κλιτικό είναι παγιωμένο (είναι δηλαδή το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος), τότε αντιμετωπίζεται ως μία ενιαία λέξη με τον ρηματικό τύπο (semi-fixed word). Όταν όμως το κλιτικό είναι ελεύθερο (είναι δηλαδή το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος), τότε αντιμετωπίζεται όπως στις ελεύθερες προτάσεις, χωρίς να έχουμε περιορισμούς στο λεξικό.

- Η Μαρία **του** έβαλε √ ιδέες √ **του Κώστα**. Της έβγαλε √ γλώσσα √ της μάνας της. Του έδωσε √ μεγάλη_έκταση √ **του θέματος**. Του έδωσε √ **σάρκα_και_οστά** √ του μύθου (**FreeSubj-clitic-V-Obj**)
- Το ταξίδι τού βγήκε ξινό του Κώστα (**FreeSubj-clitic-Vcop-Compl**)
- Η Μαρία του είπε την_αμαρτία της του Κώστα (**FreeSubj-clitic-V-Obj-Obj2**)
- Η Μαρία τα_έδωσε_όλα στην επιστήμη (**FreeSubj-V_{semi-fixed}-Obl**).

VP → NP V NP NP
 ↑ GEN-DAT = ↓ ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓ ↑ GEN-DAT = ↓
 VP → NP V NP (NP)
 ↑ OBJ2 = ↓ ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓ ↑ OBJ2 = ↓
 VP → NP V AP NP
 ↑ GEN-DAT = ↓ ↑ = ↓ ↑ XCOMP-PRED = ↓ ↑ GEN-DAT = ↓
 VP → V PP
 ↑ = ↓ ↑ OBL-(↓ PCASE) = ↓
 PP → Prep NP
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Pron
 ↑ = ↓
 NP → (Det) N (Pron)
 ↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → N (NP1)
 ↑ = ↓ ↑ SPEC POSS = ↓
 (↓ case)=gen
 NP1 → Pron
 ↑ = ↓
 AP → Adj
 ↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Η Μαρία του** είπε **του Κώστα την_αμαρτία της**», οι εγγραφές στο λεξικό έχουν ως εξής:

ΛΕΓΩ < (^SUBJ)(^OBJ)(^OBJ2)>
 (^OBJ PRED) =c 'THN_AMAPTIA'
 (^SUBJ PERS)=(!SPEC POSS PERS)
 (^SUBJ NUM)=(!SPEC POSS NUM)
 (^IDIOM) = ομολογώ.
 'THN_AMAPTIA < (^SPEC POSS) >
 του Pron * (^PRONFORM) = του.

ε. Ύπαρξη δευτερεύουσας πρότασης στην πολυλεκτική έκφραση είτε ως πρώτο είτε ως δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος. Η δευτερεύουσα πρόταση μπορεί να είναι παγιωμένη (ως πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος) και α) να αντιμετωπιστεί ως μία ενιαία λέξη (semi-fixed word) με τον ρηματικό τύπο: **Άσε_τι_άκουσα** (V) **για** την Μαρία (Obl) ή β) να εκληφθεί

μεμονωμένα χωρίς να ενωθεί με τον ρηματικό τύπο: **Του** (gen-dat) **έδωσε** (V) **να καταλάβει** (XComp)⁵⁵. Μπορεί όμως να είναι και ελεύθερη (ως δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος): **Και_τι_δεν_θα'_δινα** (V) **(για) να μορφωθώ** (Comp), **έφαγε** (V) **τα_σίδερα** (Obj) **για να πετύχει** (Comp). **Δεν_βλέπει** (V) **την_ώρα** (Obj) **να παντρέψει την κόρη της** (Comp). Τέλος, είναι δυνατόν το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος να δεχτεί ένα ελεύθερο προτασιακό συμπλήρωμα. **Τους** (Obj2) **έδωσε** (V) **το_ελεύθερο** (Obj) **να φύγουν** (XComp). **Της** (Obj2) **έδωσε** (V) **τον_αέρα** (Obj) **να συμπεριφέρεται ανάρμοστα** (XComp). **Δεν_μου_κάνει_καρδιά** (ImpersonalVsemi-fixed) **να φύγω** (Comp).

$$\begin{aligned} VP &\rightarrow (NP) \quad V \quad (CVP) \quad (PP) \\ &\quad \uparrow \text{GEN-DAT} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{XCOMP} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} - (\downarrow \text{PCASE}) = \downarrow \\ VP &\rightarrow (NP) \quad V \quad (NP) \quad (CVP) \\ &\quad \uparrow \text{OBJ2} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{XCOMP} = \downarrow \\ VP &\rightarrow V \quad (NP) \quad CVP \\ &\quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{COMP} = \downarrow \\ CVP &\rightarrow \text{conj} \quad V \quad (\text{Adv}) \\ &\quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \\ PP &\rightarrow \text{Prep} \quad NP \\ &\quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \\ NP &\rightarrow \text{Pron} \\ &\quad \uparrow = \downarrow \\ NP &\rightarrow N \\ &\quad \uparrow = \downarrow \\ NP &\rightarrow \text{Det} \quad \text{Npr} \\ &\quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \end{aligned}$$

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Τους έδωσε το ελεύθερο να φύγουν**», η εγγραφή για τον ρηματικό τύπο στο λεξικό είναι:

' $\Delta\text{IN}\Omega < (\wedge\text{SUBJ}) (\wedge\text{OBJ}) (\wedge\text{OBJ2}) (\wedge\text{XCOMP}) >$ '
 $(\wedge\text{XCOMP SUBJ}) = (\wedge\text{OBJ2})$
 $(\wedge\text{OBJ PRED}) = \text{c 'TO_ΕΛΕΥΘΕΡΟ'}$
 $(\wedge\text{IDIOM}) = \text{παραχώρησε_δικαιώματα_σε_κπ.}$

στ. Σε περιπτώσεις που το ελεύθερο προθετικό σύνολο της ΠΛΕ συνοδεύεται από ένα επίρρημα, τότε η πρόθεση θεωρείται κατηγορημα (predicate) με το δικό του κατηγορικό πεδίο (predicate domain): '**σε<OBJ>**':

- Η Μαρία έβγαλε $\vee$ την_ουρά της $\vee$ έξω από την υπόθεση. Ο Κώστας έκανε $\vee$ πολύ_θόρυβο $\vee$ γύρω από την υπόθεση. Η Μαρία δεν_πιάνει $\vee$ μπάζα $\vee$ μπροστά στην Ελένη (**FreeSubj-V-Obj-Obl**).

⁵⁵ Η συγκεκριμένη πολυλεκτική έκφραση είναι ισοδύναμη με την έκφραση «του'δωσε και κατάλαβε» στην οποία έχουμε σύζευξη (conjunction).

$S \rightarrow NP \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow (\text{neg}) \quad V \quad (NP) \quad (\text{ADV})$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow$
 $\text{ADV} \rightarrow \text{Adv} \quad \text{PP}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{PCOMP} = \downarrow$
 $PP \rightarrow \text{Prep} \quad NP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow$
 $NP \rightarrow N \quad (NP1)$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow$
 $\downarrow \text{case} = \text{gen}$
 $NP1 \rightarrow \text{Pron}$
 $\uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow \text{Det} \quad N$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow \text{Det} \quad \text{Npr}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Η Μαρία έβγαλε την ουρά της έξω από την υπόθεση**», στο λεξικό έχουμε τις εγγραφές:

'ΒΓΑΖΩ < (^SUBJ)(^OBJ)(^OBL)>'
(^OBJ PRED) =c 'THN_OYPA'
(^SUBJ PERS)=(!SPEC POSS PERS)
(^SUBJ NUM)=(!SPEC POSS NUM).
(^IDIOM) = αποποιούμαι_των_ευθυνών.
'ΕΞΩ < (^PCOMP) >'.
'ΑΠΟ < (^OBJ) >'.

ζ. Αλλαγή φωνής του ρηματικού τύπου της ΠΛΕ (από ενεργητική σε παθητική): Οι αλλαγές που γίνονται είναι:

OBJ→ SUBJ

OBL→OBL

SUBJ→ OBLagent

OBJ2→ OBJ

1. α. Η κυβέρνηση (Subj) τους (Obj2) έδωσε (V) γη_και_ύδωρ (Obj).

$S \rightarrow NP \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow NP \quad V \quad NP$
 $\uparrow \text{OBJ2} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow$
 $NP \rightarrow (\text{Det}) \quad N$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow \text{Pron}$
 $\uparrow = \downarrow$

'ΔΙΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBJ2) >'
 (^OBJ PRED) =c 'ΓΗ_ΚΑΙ_ΥΔΩΡ'
 (^IDIOM) = προσφέρω_σε_κπ_ό,τι_ζητήσει.

β. Γη_και_ύδωρ (Subj) τους (Obj) δόθηκε (V) από την κυβέρνηση (OBLag).

S → NP VP
 ↑ SUBJ=↓ ↑ =↓
 VP → NP V PP
 ↑ OBJ =↓ ↑ =↓ ↑ OBL-(↓ PCASE) =↓
 PP → Prep NP
 ↑ =↓ ↑ =↓
 NP → (Det) N
 ↑ =↓ ↑ =↓
 NP → Pron
 ↑ =↓

'ΔΙΝΟΜΑΙ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBL-AG) >'
 (^SUBJ PRED) =c 'ΓΗ_ΚΑΙ_ΥΔΩΡ'
 (^IDIOM) = προσφέρεται_σε_κπ_ότι_ζητήσει.

2. α. Ο υπουργός (Subj) έδωσε (V) τη_χαριστική_βολή (Obj) στο δημόσιο σχολείο (Oblto).

S → NP VP
 ↑ SUBJ=↓ ↑ =↓
 VP → V NP PP
 ↑ =↓ ↑ OBJ =↓ ↑ OBL-(↓ PCASE) =↓
 PP → Prep NP
 ↑ =↓ ↑ =↓
 NP → (Det) (AP) N
 ↑ =↓ ↓ ∈ (↑ ADJUNCT) ↑ =↓

'ΔΙΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBL-TO) >'
 (^OBJ PRED) =c 'ΧΑΡΙΣΤΙΚΗ_ΒΟΛΗ'
 (^IDIOM) = αποτελειώνω_κπ.

β. Η_χαριστική_βολή (Subj) δόθηκε (V) στο δημόσιο σχολείο (Oblto) από τον υπουργό (Oblag).

S → NP VP
 ↑ SUBJ=↓ ↑ =↓
 VP → V PP PP
 ↑ =↓ ↑ OBL-(↓ PCASE) =↓ ↑ OBL-(↓ PCASE) =↓
 PP → Prep NP
 ↑ =↓ ↑ =↓
 NP → (Det) (AP) N
 ↑ =↓ ↓ ∈ (↑ ADJUNCT) ↑ =↓

'ΔΙΝΟΜΑΙ < (^SUBJ) (^OBL-TO) (^OBL-AG) >'
 (^SUBJ PRED) =c 'ΧΑΡΙΣΤΙΚΗ_ΒΟΛΗ'
 (^IDIOM) = δίνεται_το_τελειωτικό_χτύπημα.

η. Μετατροπή του μεταβατικού ρήματος της ΠΛΕ σε αμετάβατο άλλης διάθεσης (ρηματικά ζεύγη):

1. α. Η Μαρία (Subj) έβγαλε (V) τα μάτια της (Obj) στο διάβασμα (Obl_{σε}).

S → NP VP
 ↑ SUBJ= ↓ ↑ = ↓
 VP → V NP PP
 ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓ ↑ OBL-(↓ PCASE) = ↓
 PP → Prep NP
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → (Det) N (NP1)
 ↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑ POSS = ↓
 ↓ case = gen
 NP1 → Pron
 ↑ = ↓

'ΒΓΑΖΩ < (^SUBJ)(^OBJ)(^OBL-σε)>'
 (^OBJ PRED) =c 'ΤΑ_ΜΑΤΙΑ'
 (^IDIOM) = κουράζομαι.

β. Τα μάτια της Μαρίας (Subj) βγήκαν (V) στο διάβασμα (Obl_{σε}).

S → NP VP
 ↑ SUBJ= ↓ ↑ = ↓
 VP → V PP
 ↑ = ↓ ↑ OBL-(↓ PCASE) = ↓
 PP → Prep NP
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → (Det) N (NP1)
 ↑ = ↓ ↑ = ↓ ↑ SPEC POSS = ↓
 ↓ case = gen
 NP1 → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓

'ΒΓΑΙΝΩ < (^SUBJ)(^OBL-σε)>'
 (^SUBJ PRED) =c 'ΤΑ_ΜΑΤΙΑ'
 (^IDIOM) = κουράζομαι.

2. α. Η Μαρία (Subj) έβγαλε (V) βρώμα (Obj) για τον Κώστα (Obl_{για}).

S → NP VP
 ↑ SUBJ= ↓ ↑ = ↓
 VP → V NP PP
 ↑ = ↓ ↑ OBJ = ↓ ↑ OBL-(↓ PCASE) = ↓

PP → Prep NP
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → N
 ↑ = ↓

'ΒΓΑΖΩ < (^SUBJ)(^OBJ)(^OBL-για)>
 (^OBJ PRED) =c 'ΒΡΩΜΑ'
 (^IDIOM) = συκοφαντώ.

β. Βρώμα (Subj) βγήκε (V) για τον Κώστα (Obl_{για}) από την Μαρία (Obl_{αγ}).

S → NP VP
 ↑ SUBJ= ↓ ↑ = ↓
 VP → V PP PP
 ↑ = ↓ ↑ OBL-(↓ PCASE) = ↓ ↑ OBL-(↓ PCASE) = ↓
 PP → Prep NP
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → N
 ↑ = ↓

'ΒΓΑΙΝΩ < (^SUBJ) (^OBL-για) (^OBL-AG) >
 (^SUBJ PRED) =c 'ΒΡΩΜΑ'
 (^IDIOM) = υπάρχουν_συκοφαντίες.

III. Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το ρήμα συνεμφανίζεται με ένα ελεύθερο ονοματικό σύνολο και ένα παγιωμένο προθετικό σύνολο (GCNP2⁵⁶): N₀ V N₁ Prep C₂

III.A. Περιγραφή των συντακτικών δομών:

1. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος **(V)** συνεμφανίζεται με μία ελεύθερη ονοματική φράση **(N1)** και ένα παγιωμένο προθετικό σύνολο **(Prep C2)**. Η ονοματική φράση που αποτελεί το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος λειτουργεί κατά κύριο λόγο ως άμεσο αντικείμενό του (OBJ), ενώ η προθετική φράση που αποτελεί το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος αποτελεί έναν εμπρόθετο επιρρηματικό προσδιορισμό (OBL).

- Η Μαρία έβγαλε το σπίτι (OBJ) στο σφυρί (OBL).
- Η Μαρία έφερε τον Κώστα (OBJ) στα νερά της (OBL).

⁵⁶ Η κατηγορία αυτή σχετίζεται με την κατηγορία GCNP2 της Αγγ. Φωτοπούλου (1993).

- Έβγαλαν τα ονόματα των φοροφυγάδων (OBJ) στη φόρα (OBL).
2. Το προθετικό σύνολο των ΠΛΕ αυτής της κατηγορίας αποτελείται συνήθως από μια πρόθεση (σε, με, από) και ένα ονοματικό σύνολο με την κεφαλή του σε πτώση αιτιατική. Ωστόσο σε κάποιες περιπτώσεις η πτώση που συνοδεύει την πρόθεση μπορεί να είναι η γενική:
- Ο Κώστας έβγαλε τη Μαρία στο κλαρί ($N_{(acc)}$).
 - Ο Κώστας έχει τη Μαρία περί πολλού ($N_{(gen)}$).
 - Ο Κώστας έχει πάντοτε προ οφθαλμών ($N_{(gen)}$) τη συμβουλή της μητέρας του.
3. Το ονοματικό σύνολο του εμπρόθετου προσδιορισμού μπορεί να αποτελεί και μία παγιωμένη ονοματική πολυλεκτική έκφραση (nominal fixed expression): άρθρο + ουσιαστικό + γενική προσδιοριστική (βλ. και 3.2.2.4, III.B. § α.):
- Ο δάσκαλος έχει τη Μαρία στην **μπούκα του κανονιού**.
 - Οι χειρισμοί του έβαλαν τη χώρα στο **μάτι ενός κυκλώνα**.
 - Η Μαρία άφησε τον Κώστα στα **κρύα του λουτρού**.
 - Η Μαρία έκανε μια αγαθοεργία για **τα μάτια του κόσμου**.
4. Η κεφαλή του ονοματικού συνόλου του εμπρόθετου προσδιορισμού μπορεί να συνοδεύεται από μία κτητική αντωνυμία η οποία δεσμεύεται (anaphoric binding) από το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος (βλ. και 3.2.2.4, III.B. § α.):
- **Δέσμευση της κτητικής αντωνυμίας από το υποκείμενο του ρήματος:**
- Ο πατέρας_j άφησε το γιο του στο πόδι **του_j**.
 - Η Μαρία_j έβαλε τον Κώστα στο βρακί **της_j**.
 - Οι Έλληνες_j έζησαν την προσφυγιά στο πετσί **τους_j**.
 - (Pro)_j Μη με πιάνεις στο στόμα **σου_j**.
 - Ο Ολυμπιακός_j έβαλε την πρόκριση στο τσεπάκι **του_j**.
- **Δέσμευση της κτητικής αντωνυμίας από το αντικείμενο του ρήματος:**
- Η Μαρία άφησε τον Κώστα_j στην ησυχία **του_j**.
 - Οι κυβερνήσεις άφησαν τον λαό_j στην τύχη **του_j**.
 - Η Μαρία έβαλε τον Κώστα_j στη θέση **του_j**.
 - Σας_j έβγαλα από την ησυχία **σας_j**.
5. Υπάρχουν βεβαίως και περιπτώσεις όπου στη θέση του προθετικού συνόλου έχουμε ένα επίρρημα (σε θέση πρόθεσης) συνοδευόμενο από έναν αδύνατο τύπο κτητικής αντωνυμίας σε πτώση γενική, που αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος (βλ. και 3.2.2.4, III.B. § α.):
- Η Μαρία_j πήρε την ευθύνη **πάνω της_j**.
 - (Pro)_j Πήρε όλη την περιουσία του **μαζί του_j**.

- Η Μαρία_j κρατούσε τη στενοχώρια **μέσα της**_j.

6. Σε αυτήν την κατηγορία εντάσσονται και οι πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος αποτελεί έναν παγιωμένο εμπρόθετο προσδιορισμό (σαν, για + αιτιατική: παρομοίωση⁵⁷) που λειτουργεί ως κατηγορούμενο του άμεσου αντικειμένου του ρήματος (βλ. και 3.2.2.4, III.B. § α.):

- Η Μαρία έχει τον Κώστα (Obj) σαν τα μάτια της (XComp-Pred).
- Η Μαρία έκανε την κόρη της (Obj) σαν τα μούτρα της (XComp-Pred).
- Ο πατέρας χτυπούσε το παιδί του (Obj) σαν χαπάδι (XComp-Pred).
- Η Μαρία πέταξε τον Κώστα (Obj) σαν στυμμένη λεμονόκουπα (XComp-Pred).
- Η Μαρία πήρε το αφεντικό της (Obj) για τρελό (XComp-Pred).
- Η Μαρία πήρε τον Κώστα (Obj) για άλλον (XComp-Pred).

Το *σαν* ταυτίζει τους δύο όρους σύγκρισης χαλαρά και όχι απόλυτα, όπως συμβαίνει με το ρήμα *είμαι* (όπου $\alpha = \beta$ και $\beta = \alpha$ και επομένως πρόκειται για μια σχέση συμμετρική και ανακλαστική), γιατί οι όροι έχουν μία μόνο κοινή ιδιότητα ως προς την οποία συσχετίζονται (Χιώτη, 2010: 222).

7. Εδώ εντάσσονται και οι περιπτώσεις που το δεύτερο συμπλήρωμα δεν είναι εμπρόθετος προσδιορισμός, αλλά ένα επίρρημα του οποίου η παρουσία είναι υποχρεωτική (βλ. και 3.2.2.4, III.B. § α.). Η ένταξη αυτή έγινε με το σκεπτικό ότι το επίρρημα μπορεί να αντικατασταθεί από έναν εμπρόθετο επιρρηματικό προσδιορισμό ή, καλύτερα, να παραφραστεί με ανάλογη επιρρηματική φράση, π.χ. Ο Κώστας κοίταξε τη Μαρία **πλάγια** (=με **πλάγιο τρόπο**). Έτσι συναντούμε:

- Το νομοσχέδιο πήρε **σβάρνα** όλους τους μισθωτούς.
- Η Μαρία έφερε την απόλυσή της **βαρέως**.
- Η Μαρία φέρνει τον Κώστα **γύρα**.
- Η Μαρία έβαλε το αυτοκίνητο **μπρος/προστά**.
- Η Μαρία έβαλε τον Κώστα **προστά** για τη διεκδίκηση της περιουσίας.
- Η αγορά του σπιτιού τον έβαλε **μέσα**.
- Έβαλαν τον Κώστα **μέσα** για έναν καβγά.
- Θα τον πατήσω **κάτω**.

⁵⁷ Οι Everaert, van der Linden, Schenk και Schreuder (1995: 4) αποκλείουν από τις παγιωμένες εκφράσεις τις συγκρίσεις, π.χ. *δυνατός σαν ...*, καθώς και τις λεξιλογικές συνάψεις και τα δίλεκτα, γιατί είναι σημασιολογικά διαφανείς, συνθετικές και αναλυτικές εκφράσεις. Η Schapira (1999: 27-34) εντάσσει τις στερεότυπες παρομοιώσεις στα κλισέ, ενώ η Tomenendalová (2006: 8) τις θεωρεί υποκατηγορία των παγιωμένων εκφράσεων (Χιώτη, 2010: 219).

- Η Μαρία έβαλε τον Κώστα **κάτω**.

Αντί επιρρήματος μπορεί να έχουμε μια αιτιατική ονόματος σε θέση επιρρήματος: Ο Κώστας **παίρνει μάτι την Μαρία**. Η Μαρία έφερε τον Κώστα **γυροβολιά**. Η Μαρία **τον έφαγε όλη την ώρα** να την πάρει μαζί του.

Αυτές τις περιπτώσεις μπορούμε να τις θεωρήσουμε ως υποκατηγορία με τη δομή **N₀ V N₁ Adv₂**, αλλά επειδή και στην περίπτωση του εμπρόθετου προσδιορισμού αλλά και στην περίπτωση του επιρρήματος δηλώνεται κοινή επιρρηματική σχέση, γι' αυτό προτιμήσαμε την ένταξή τους στην ίδια ευρύτερη κατηγορία.

8. Στη θέση του δεύτερου συμπληρώματος του ρήματος μπορούμε να συναντήσουμε την αρχαία δοτική πτώση: Η Μαρία πήρε τη συμπεριφορά του Κώστα **τοis μετρητοίς**.

9. Το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος είναι ονοματικό σύνολο που μπορεί να αντικατασταθεί με τον αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας (Pnp) σε αιτιατική πτώση (βλ. και 3.2.2.4, III.B. §β):

- Η Μαρία **άρπαξε τον Κώστα από τα μούτρα** → Η Μαρία **τον άρπαξε από τα μούτρα**.
- Ο Κώστας **έβαλε αυτό το αυτοκίνητο στο μάτι** → Ο Κώστας **το έβαλε στο μάτι**.
- Η αστυνομία **έβαλε στο χέρι τους ληστές** → Η αστυνομία **τούς έβαλε στο χέρι**.
- Ο σπιτονοικοκύρης **έβγαλε την οικογένειά μας στο δρόμο** → Ο σπιτονοικοκύρης **μας έβγαλε στο δρόμο**.

- Ο Κώστας **έχει τη Μαρία στα πούπουλα** → Ο Κώστας **την έχει στα πούπουλα**.

10. Σε πολλές περιπτώσεις παρατηρείται και το φαινόμενο του κλιτικού αναδιπλασιασμού (doubling clitic) αναφορικά με το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος (βλ. και 3.2.2.4, III.B. § γ):

- Η Μαρία **τον ανέβασε τον Κώστα στα ουράνια**.
- **Την** έβγαλαν τελικά **την Μαρία** στο κλαρί.
- **Τον** πάτησε **τον Κώστα** στον κάλο.
- Η Μαρία **τον έφαγε τον Κώστα με τα μάτια της**.

11. Το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να ισοδυναμεί και με μια δευτερεύουσα πρόταση ή το δεύτερο συμπλήρωμα μπορεί να απαιτεί την ύπαρξη μιας δευτερεύουσας πρότασης (βλ. και 3.2.2.4, III.B. § δ.):

- Ο Κώστας έβαλε μπρος **να την καταστρέψει**.
- Ο Κώστας έχει στο νου του **να ταξιδέψει**.
- Η Μαρία τον χτύπησε **εκεί που πονάει**.

12. Του δεύτερου συμπληρώματος του ρήματος, δηλαδή του προθετικού συνόλου, μπορεί να προηγείται ένα επίρρημα (βλ. και 3.2.2.4 III.B. § ε.): **Τον πάτησε πάνω στο σβέρκο. Τους**

έβγαλαν έξω από το καβούκι τους. Τον χτύπησε πίσω από την πλάτη του. Τον έβγαλε έξω από τα ρούχα του.

13. Υπάρχει βέβαια και η περίπτωση η πρόθεση του προθετικού συνόλου του δευτέρου συμπληρώματος του ρήματος να ακολουθείται από επίρρημα (βλ. και 3.2.2.4, III.B. § α.): **Ο Κώστας έχασε τη Μαρία από μπροστά του.**

14. Η θέση των δύο συμπληρωμάτων του ρήματος στις περισσότερες περιπτώσεις μπορεί να αντιστραφεί: Η ανακοίνωση της είδησης άφησε *τον Κώστα στον τόπο* → Η ανακοίνωση της είδησης άφησε *στον τόπο τον Κώστα*.

15. Στην κατηγορία αυτή των πολυλεκτικών εκφράσεων όταν ο ρηματικός τύπος ανήκει σε μεταβατικό ρήμα του οποίου το υποκείμενο δηλώνει την αιτία της δράσης, μπορεί να μετατραπεί σε αντίστοιχο ή ανάλογο τύπο αμετάβατου ρήματος⁵⁸, μετατρέποντας έτσι την πολυλεκτική έκφραση σε ανάλογη σημασιολογικά έκφραση άλλης κατηγορίας: $N_0 \text{ Vcmt } N_1 \text{ Prep } C_2 = N_1 \text{ Vmt Prep } C_2$ (βλ. και 3.2.2.4, III.B. § στ):

- Η Μαρία **έβαλε τον Κώστα στα αίματα** → Ο Κώστας **μπήκε στα αίματα**.
- Η Μαρία **έβαλε τον Κώστα στο πνεύμα** της συζήτησης → Ο Κώστας **μπήκε στο πνεύμα** της συζήτησης.
- Η Μαρία **έβγαλε τον Κώστα έξω από τα ρούχα του** → Ο Κώστας **βγήκε από τα ρούχα του**.
- Ο Κώστας **έβγαλε την Μαρία στο κουρμπέτι** → Η Μαρία **βγήκε στο κουρμπέτι**.
- Η εξαθλίωση **κατέβασε τους πολίτες στους δρόμους** → Οι πολίτες **κατέβηκαν στους δρόμους**.
- Η Μαρία **άφησε τον Κώστα με το στόμα ανοιχτό** → Ο Κώστας **έμεινε με το στόμα ανοιχτό**.
- Η Μαρία **πέρασε τον Κώστα από ψιλό κόσκινο** → Ο Κώστας **πέρασε από ψιλό κόσκινο**.

Το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται και στις περιπτώσεις αλλαγής φωνής. Σε αυτές τις περιπτώσεις η μετατροπή της ενεργητικής σύνταξης σε παθητική δεν είναι τις περισσότερες φορές επιτρεπτή, καθώς, όπως έχει καταφανεί, η σημασιολογία κάθε πολυλεκτικής έκφρασης είναι στενά συνυφασμένη με τα συμπληρώματα του ρήματος και τη θέση που αυτά καταλαμβάνουν μέσα στο λόγο και επομένως οποιαδήποτε αλλαγή επιφέρει αλλοίωση στη σημασία της έκφρασης:

⁵⁸ Βλ. ρηματικά ζεύγη, εργαστικά και μεταβιβαστικά ρήματα.

- Οι γενίτσαροι **άρπαζαν** τα παιδιά μέσα από την αγκαλιά της μάνας τους → Τα παιδιά **αρπάζονταν** από τους γενίτσαρους μέσα από την αγκαλιά της μάνας τους.
- Οι δημοσιογράφοι **έδωσαν** το κείμενο στο φως της δημοσιότητας → Το κείμενο **δόθηκε** στο φως της δημοσιότητας από τους δημοσιογράφους.
- **Η Μαρία έπιασε** τον Κώστα στα δίχτυα της → Ο Κώστας **πιάστηκε** στα δίχτυα της **Μαρίας**: Το Υποκείμενο της ενεργητικής σύνταξης μετατρέπεται σε γενική προσδιοριστική του ονόματος του προθετικού συνόλου στην παθητική σύνταξη.
- Η Μαρία **άφησε** τον Κώστα στην τύχη του → Ο Κώστας **αφέθηκε** στην τύχη του (*από την Μαρία).
- Ο ιδιοκτήτης του σπιτιού **πέταξε** τον ενοικιαστή στην ψάθα → ?Ο ενοικιαστής **πετάχτηκε** στην ψάθα από τον ιδιοκτήτη του σπιτιού.
- Η συμπεριφορά του μας **χτύπησε** στα νεύρα → ***Χτυπηθήκαμε** στα νεύρα από τη συμπεριφορά του.
- Οι συγγενείς μου **έφαγαν** την προσφυγιά με το κουτάλι → *Η προσφυγιά **φαγώθηκε** με το κουτάλι από τους συγγενείς μου.
- Η Μαρία **τραβάει** τον Κώστα από τη μύτη → *Ο Κώστας **τραβιέται** από τη μύτη από τη Μαρία.
- Η Μαρία **άρπαξε** τον Κώστα από τον γιακά → *Ο Κώστας **αρπάχτηκε** από το γιακά από τη Μαρία.
- Ο Κώστας **έκοψε το τσιγάρο με την πρώτη** → *Το τσιγάρο **κόπηκε με την πρώτη** από τον Κώστα.

16. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να είναι έμψυχο (Nhum): **Η Μαρία** έκανε τον Κώστα με τα κρεμμυδάκια, αλλά μπορεί να είναι και άψυχο (N-hum): **Η τράπεζα** ανέβασε τα επιτόκια στα ύψη. Το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος των πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αναφέρεται σε έμψυχο (Nhum): Οι αντίπαλοί του κάθισαν **τον Κώστα** στο σκαμνί, αλλά μπορεί να αναφέρεται και σε άψυχο (N-hum): Ο Κώστας έβγαλε όλη **την ιστορία** από την κοιλιά του.

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

N ₀ V N ₁ Prep C ₂

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ορθές ή ισοδύναμες:

Η Μαρία τραβάει τον Κώστα απ' τη μύτη (**N₀ V N₁ Prep C₂**)

Η Μαρία τραβάει απ' τη μύτη τον Κώστα (**N₀ V Prep C₂ N₁**)

Η Μαρία απ' τη μύτη τραβάει τον Κώστα (**N₀ Prep C₂ V N₁**)

Τον Κώστα η Μαρία τραβάει απ' τη μύτη (**N₁ N₀ V Prep C₂**)

Τον Κώστα τραβάει η Μαρία απ' τη μύτη (**N₁ V N₀ Prep C₂**)

Απ' τη μύτη τραβάει η Μαρία τον Κώστα (**Prep C₂ V N₀ N₁**)

Απ' τη μύτη τραβάει τον Κώστα η Μαρία (**Prep C₂ V N₁ N₀**)

Απ' τη μύτη η Μαρία τραβάει τον Κώστα (**Prep C₂ N₀ V N₁**)

Τραβάει τον Κώστα απ' τη μύτη η Μαρία (**V N₁ Prep C₂ N₀**)

Τραβάει απ' τη μύτη η Μαρία τον Κώστα (**V Prep C₂ N₀ N₁**)

Αλλά και:

?Η Μαρία τον Κώστα τραβάει απ' τη μύτη (**N₀ N₁ V Prep C₂**)

?Η Μαρία τον Κώστα απ' τη μύτη τραβάει (**N₀ N₁ Prep C₂ V**)

?Η Μαρία απ' τη μύτη τον Κώστα τραβάει (**N₀ Prep C₂ N₁ V**)

?Τον Κώστα απ' τη μύτη η Μαρία τραβάει (**N₁ Prep C₂ N₀ V**)

?Τον Κώστα απ' τη μύτη τραβάει η Μαρία (**N₁ Prep C₂ V N₀**)

?Απ' τη μύτη η Μαρία τον Κώστα τραβάει (**Prep C₂ N₀ N₁ V**)

?Απ' τη μύτη τον Κώστα τραβάει η Μαρία (**Prep C₂ N₁ V N₀**)

?Τραβάει απ' τη μύτη τον Κώστα η Μαρία (**V Prep C₂ N₁ N₀**)

?Τραβάει η Μαρία απ' τη μύτη τον Κώστα (**V N₀ Prep C₂ N₁**)

?Τραβάει η Μαρία τον Κώστα απ' τη μύτη (**V N₀ N₁ Prep C₂**)

?Τραβάει απ' τη μύτη τον Κώστα η Μαρία (**V Prep C₂ N₁ N₀**)

III.B. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων (§ α, β, γ, δ, ε, στ) και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

Η κατηγορία αυτή ΠΛΕ ανήκει στις συντακτικά εύκαμπτες εκφράσεις (syntactically flexible expressions), με την έννοια ότι μπορούν να εισχωρήσουν μεταξύ του ρήματος και των συμπληρωμάτων του επιπρόσθετα λεκτικά συστατικά και ότι η θέση των όρων της έκφρασης μπορεί να μεταβάλλεται. Πιο συγκεκριμένα:

α. Σε αυτή την κατηγορία ΠΛΕ, εφόσον το δεύτερο συμπλήρωμα του ρήματος, δηλαδή το προθετικό σύνολο, είναι παγιωμένο (Prep C2), θα το αντιμετωπίσουμε ως μία ενιαία λέξη (*fixed word* ή *semi-fixed word*, ανάλογα με το βαθμό της παγίωσης), δηλαδή ως επίρρημα (βλ. υποσημείωση 29) και θα δεσμεύσουμε την τιμή του στο λεξικό. Δεν μπορούμε όμως να το εκλάβουμε ως μία ενιαία λέξη και με τον ρηματικό τύπο μαζί, εφόσον οι θέσεις των δύο συμπληρωμάτων του ρήματος μπορούν, όπως σημειώθηκε παραπάνω, να αντιστραφούν, με αποτέλεσμα το προθετικό σύνολο να μην βρίσκεται πάντοτε ακριβώς μετά το ρηματικό τύπο. Αυτό το παγιωμένο προθετικό σύνολο μπορεί να αποτελείται από μια πρόθεση (Prep) και:

i. ένα NP το οποίο με τη σειρά του μπορεί να αποτελείται από άρθρο + επιθετικό ή κατηγορηματικό προσδιορισμό (επίθετο, αντωνυμία, αριθμητικό, μετοχή, έναρθρο επίρρημα) + όνομα (ουσιαστικό, αντωνυμία, αριθμητικό, επίθετο) + γενική προσδιοριστική του ονόματος:

- **άρθρο + ουσιαστικό:** Ο Κώστας άρπαξε √ τον ιδιοκτήτη √ **από_τον_γιακά**. Το δυσμενές κλίμα έχει αρπάξει √ **από_το_λαιμό** √ όλους τους επενδυτές.
- **άρθρο ή ∅ + επιθετικός προσδιορισμός + ουσιαστικό:** Μας έβαλαν όλους √ **στο_ίδιο_τσουβάλι**. Έβαλαν √ τον Κώστα √ **σε_κακό_λούκι**. Η Μαρία πέρασε √ **τον Κώστα** √ **από_ψιλό_κόσκινο**. Ο Κώστας βλέπει √ τη Μαρία √ **με_μισό/άλλο_μάτι**. Έκανε √ την δουλειά √ **με_κλειστά_μάτια**. Οι γραφειοκράτες έβαλαν √ την υπόθεσή μου √ **σε_δεύτερη_μοίρα**. Οι κριτές πέρασαν √ τον Γιάννη √ **από_την_πίσω_πόρτα**. Η Μαρία έκανε √ τον Κώστα √ **από_δυο_παράδες**.
- **άρθρο ή ∅ + ουσιαστικό + κατηγορηματικός προσδιορισμός:** Η Μαρία άφησε √ τον Κώστα √ **με_το_στόμα_ανοιχτό**.
- **∅ + επίθετο:** Η Μαρία πήρε √ τον Κώστα √ **για_σοφό** (*semi-fixed word*). **Η Μαρία** έχει √ τον Κώστα √ **περί_πολλού**.
- **∅ + αντωνυμία:** Η Μαρία πήρε √ τον Κώστα √ **για_άλλον** (*semi-fixed word*).
- **άρθρο + ουσιαστικό + ουσιαστικό:** Η Μαρία πούλησε √ το αμάξι της √ **για_ένα_κομμάτι_ψωμί**.
- **άρθρο + ουσιαστικό + γενική προσδιοριστική (ελεύθερη ή παγιωμένη):** Άφησαν √ το αεροδρόμιο √ **στα_χέρια των Ρώσων** (ελεύθερη). Άρπαξαν √ το παιδί √ **από_την_αγκαλιά της μάνας του** (ελεύθερη). Η Μαρία άφησε √ τον Κώστα √ **στα_κρύα_του_λουτρού** (παγιωμένη).
- **άρθρο + ουσιαστικό + κτητική αντωνυμία που αναφέρεται στο υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος:** Έβαλαν √ τον Κώστα √ **στο_τσεπάκι τους**. Η Μαρία δεν φτάνει √

τον Κώστα √ ούτε_στο_νυχάκι_του. Η κτητική αντωνυμία αντιμετωπίζεται ελεύθερα, για να φανεί η δέσμευσή της από το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος (anaphoric binding).

- **άρθρο + επίθετο + κτητική αντωνυμία + άρθρο + ουσιαστικό:** Η Μαρία είδε √ τον φόνο √ με_τα_ίδια_της_τα_μάτια. Η κτητική αντωνυμία εκλαμβάνεται ως μία ενιαία λέξη με τα υπόλοιπα συστατικά του εμπρόθετου προσδιορισμού, κατ' εξαίρεση, λόγω δηλαδή της θέσης της, για να καταδειχθεί η ιδιωματικότητα της έκφρασης.

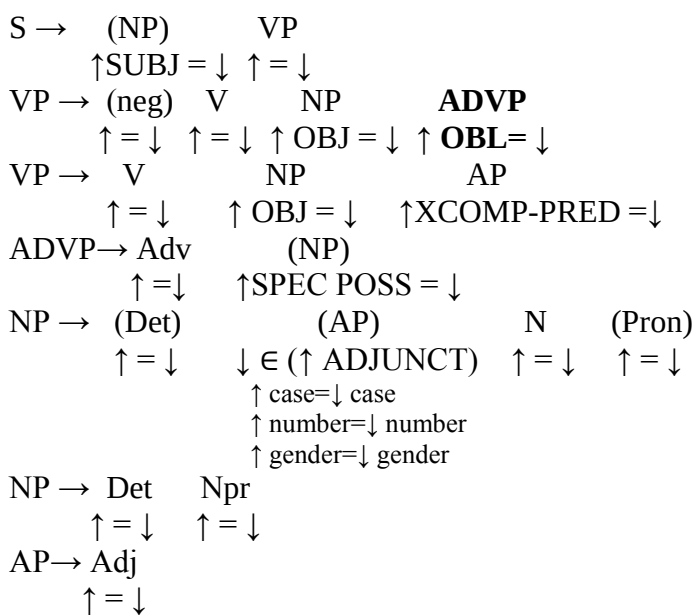
- **σύζευξη:** Η Μαρία δέχτηκε √ τον Κώστα √ μετά_φανών_και_λαμπάδων.

ii. ένα επίρρημα: Η Μαρία χτύπησε √ τον Κώστα √ από_πίσω (=πισώπλατα). Η Μαρία πήρε √ τον Κώστα √ από_κοντά <τον παρακολούθησε>.

ii. μία κτητική αντωνυμία: Η Μαρία πήρε √ την ευθύνη √ πάνω_της. Πήρε √ όλη την περιουσία του √ μαζί_του. Η Μαρία κρατούσε √ τη στενοχώρια της √ μέσα_της (βλ. παραπάνω για κτητική αντωνυμία).

iii. ένα επίρρημα + κτητική αντωνυμία: Ο Κώστας έχασε √ την Μαρία √ από_μπροστά_του (βλ. παραπάνω για κτητική αντωνυμία).

Έτσι η βασική δομή που συναντάται είναι: **FreeSubj-V-Obj-Obl**

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Η Μαρία δέχτηκε τον Κώστα μετά φανών και λαμπάδων**», η εγγραφή του ρηματικού τύπου στο λεξικό είναι:

'ΔΕΧΟΜΑΙ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBL) >
 (^OBL PRED) = c 'ΜΕΤΑ_ΦΑΝΩΝ_ΚΑΙ_ΛΑΜΠΑΔΩΝ'
 (^IDIOM) = αποδέχομαι_πανηγυρικά_κπ.

Επίσης, στην πρόταση «**Η Μαρία πήρε τον Κώστα για σοφό**», η εγγραφή του ρηματικού τύπου στο λεξικό είναι:

'ΠΑΙΡΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^XCOMP-PRED) >
 (^XCOMP-PRED SUBJ) = (^OBJ)
 (^XCOMP-PRED PRED) =c 'ΓΙΑ_ΣΟΦΟ'
 (^IDIOM)= θεωρώ_κπ_πεπαιδευμένο.
 'ΓΙΑ_ΣΟΦΟ < (^SUBJ) >.

β. Το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να είναι ο αδύνατος τύπος μιας προσωπικής αντωνυμίας (clitic), ο οποίος, επειδή δεν είναι παγιωμένος, δεν θα περιγραφεί ως περιορισμός στο λεξικό, σε αντίθεση με το προθετικό σύνολο που θα αποτελέσει ενιαία λέξη και η τιμή του θα δεσμευτεί στο λεξικό: Η Μαρία *τον άρπαξε* √ *απ' τα μούτρα*. Ο Κώστας *το έβαλε* √ *στο μάτι*. Η αστυνομία *τους* √ *έβαλε στο χέρι*. Ο σπιτονοικοκύρης *μάς* √ *έβγαλε στο δρόμο*. Ο Κώστας *την έχει* √ *στα πούπουλα*. Η Μαρία *τον πήρε* √ *για σοφό*. *Τον δέχτηκε* √ *μετά φανών και λαμπάδων* (FreeSubj-Obj_{clitic}-V-Obl).

S → (NP) VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → NP V ADVP
 ↑OBJ = ↓ ↑ = ↓ ↑OBL = ↓
 VP → NP V AP
 ↑OBJ = ↓ ↑ = ↓ ↑XCOMP-PRED = ↓
 ADVP → Adv
 ↑ = ↓
 NP → Det N
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Pron
 ↑ = ↓
 AP → Adj
 ↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «Η Μαρία τον άρπαξε απ' τα μούτρα», η εγγραφή στο λεξικό για τον ρηματικό τύπο έχει ως εξής:

'ΑΡΠΑΖΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBL-LOC) >
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΑΠ' ΤΑ ΜΟΥΤΡΑ'
 (^IDIOM) = επιτίθεμαι_σε_κπ.

γ. Κλιτικός αναδιπλασιασμός (doubling clitic): Και σε αυτή την περίπτωση μόνο το προθετικό σύνολο αντιμετωπίζεται ως ενιαία λέξη (WWS) και μπαίνει ως περιορισμός στο λεξικό: Η Μαρία *τον* ανέβασε √ *τον Κώστα* √ *στα ουράνια*. *Την* έβγαλαν √ *την Μαρία* √ *στο κλαρί*. *Τον* πάτησε √ *τον Κώστα* √ *στον κάλο*. Η Μαρία *τον* έφαγε √ *τον Κώστα* √ *με τα μάτια της*. Δεν *τον* φτάνει √ *τον Κώστα* √ *ούτε στο νυχάκι του* (FreeSubj-clitic-V-Obj-Obl).

$S \rightarrow (NP) \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow (\text{neg}) \quad NP \quad V \quad NP \quad \text{ADV}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow$
 $\text{ADV} \rightarrow \text{Adv} \quad (NP)$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow$
 $NP \rightarrow \text{Det} \quad \text{Npr}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow \text{Pron}$
 $\uparrow = \downarrow$

Για παράδειγμα, για την πρόταση «**Την έβγαλαν την Μαρία στο κλαρί**» έχουμε τις παρακάτω εγγραφές στο λεξικό:

'BΓAZΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBL-LOC) >
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΤΟ_ΚΛΑΡΙ'
 (^IDIOM) = παρασύρω_σε_ανήθικο_τρόπο_ζωής
την Pron * (^PRONFORM) = την.

δ. Ύπαρξη δευτερεύουσας πρότασης στην πολυλεκτική έκφραση: Ο Κώστας (Subj_{controller}) έβαλε (V) μπρος (Obl) **να αλλάξει ζωή** (subordinated clause with Subj_{controlled}). Ο Κώστας (Subj_{controller}) έχει (V) στο_νου του (Obl) **να ταξιδέψει** (subordinated clause with Subj_{controlled}). Η Μαρία (Subj) χτύπησε (V) τον Κώστα (Obj) **εκεί_που_πονούσε** (Obl). Η Μαρία (Subj) έγραψε (V) τον Κώστα (Obj) **εκεί_που_δεν_πιάνει_μελάνι** (Obl).

$S \rightarrow NP \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow V \quad (NP) \quad ADV \quad (CVP)$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow \quad \uparrow \text{XCOMP} = \downarrow$
 $\text{CVP} \rightarrow \text{conj} \quad V \quad (NP)$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow$
 $NP \rightarrow \text{Det} \quad \text{Npr}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$

Οι λεξικές καταχωρίσεις (lexical entries) για τους ρηματικούς τύπους των παραπάνω παραδειγμάτων έχουν ως εξής:

'BAZΩ < (^SUBJ) (^OBL-LOC) (^XCOMP) >
 (^XCOMP SUBJ) = (^SUBJ)
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΜΠΡΟΣ'
 (^IDIOM) = ξεκινώ_κτ.

'EXΩ < (^SUBJ) (^OBL-LOC) (^XCOMP) >
 (^XCOMP SUBJ) = (^SUBJ)
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΤΟ_ΝΟΥ'
 (^IDIOM) = σχεδιάζω.

'XTYΠAΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBL-LOC) >
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΕΚΕΙ_ΠΟΥ_ΠΟΝΟΥΣΕ'
 (^IDIOM) = πολεμώ_κπ_στα_ευαίσθητα_σημεία_του.

εκεί_που_πονούσε ADV * (^PRED) = 'ΕΚΕΙ_ΠΟΥ_ΠΟΝΟΥΣΕ'.

ε. Όταν ένα επίρρημα προηγείται του προθετικού συνόλου, τότε το αντιμετωπίζουμε ως ενιαία λέξη μαζί με τον εμπρόθετο προσδιορισμό (fixed word):

Τον πάτησε √ πάνω_στο_σβέρκο. Τους έβγαλαν √ έξω_από_το_καβούκι τους. Τον χτύπησε √ πίσω_από_την_πλάτη του. Τον έβγαλε √ έξω_από_τα_ρούχα του (SubjPro-Objclitic-V-FixedObl).

S → (NP) VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → NP V ADVP
 ↑OBJ = ↓ ↑ = ↓ ↑OBL = ↓
 ADVP → Adv (NP)
 ↑ = ↓ ↑SPEC POSS = ↓
 NP → Pron
 ↑ = ↓

Για παράδειγμα, για την πρόταση «Η Μαρία τον έβγαλε έξω από τα ρούχα του» έχουμε στο λεξικό τις παρακάτω εγγραφές:

'ΒΓΑΖΩ < (^SUBJ)(^OBJ)(^OBL-LOC)>'
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΕΞΩ_ΑΠΟ_ΤΑ_ΡΟΥΧΑ'
 (^OBJ PERS)=(!SPEC POSS PERS)
 (^OBJ NUM)=(!SPEC POSS NUM).
 'ΕΞΩ_ΑΠΟ_ΤΑ_ΡΟΥΧΑ < (^SPEC POSS) >'.

στ. Μετατροπή (1) σε συντακτικές δομές άλλης κατηγορίας και (2) από ενεργητική σε παθητική σύνταξη:

Οι αλλαγές που γίνονται είναι:

OBJ → SUBJ

OBL → OBL

SUBJ → OBLagent ή SUBJ → null.

1. α. Ο Κώστας (Subj) έβγαλε (V) τη Μαρία (Obj) στο κουρμπέτι (Obl): $N_0 V N_1 Prep C_2$.

S → NP VP
 ↑SUBJ = ↓ ↑ = ↓
 VP → V NP ADVP
 ↑ = ↓ ↑OBJ = ↓ ↑OBL = ↓
 ADVP → Adv
 ↑ = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓

'ΒΓΑΖΩ < (^SUBJ)(^OBJ)(^OBL-LOC)>'

(^ΛOBL-LOC PRED) =_c 'ΣΤΟ_ΚΟΥΡΜΠΕΤΙ'
 (^ΛIDIOM) = εκδίδω_κτ.

β. Η Μαρία (Subj) βγήκε (V) στο κουρμπέτι (Obl): $N_0 V Prep C_1$.

S → NP VP
 ↑ SUBJ=↓ ↑ =↓
 VP → V ADVP
 ↑ =↓ ↑ OBL =↓
 ADVP → Adv
 ↑ =↓
 NP → Det Npr
 ↑ =↓ ↑ =↓

'ΒΓΑΙΝΩ < (^ΛSUBJ) (^ΛOBL-LOC) >'
 (^ΛOBL-LOC PRED) =_c 'ΣΤΟ_ΚΟΥΡΜΠΕΤΙ'
 (^ΛIDIOM) = εκδίδομαι.

2. α. Οι δημοσιογράφοι (Subj) έδωσαν (V) το κείμενο (Obj) στο φως της δημοσιότητας (Obl): E.Σ.

S → NP VP
 ↑ SUBJ=↓ ↑ =↓
 VP → V NP ADVP
 ↑ =↓ ↑ OBJ =↓ ↑ OBL =↓
 ADVP → Adv
 ↑ =↓
 NP → Det N
 ↑ =↓ ↑ =↓

'ΔΙΝΩ < (^ΛSUBJ) (^ΛOBJ) (^ΛOBL-TO) >'
 (^ΛOBL-TO PRED) =_c 'ΣΤΟ_ΦΩΣ_ΤΗΣ_ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ'
 (^ΛIDIOM) = αποκαλύπτω_κτ.

β. Το κείμενο (Subj) δόθηκε (V) στο φως της δημοσιότητας (Obl) από τους δημοσιογράφους (Obl): II.Σ.

S → NP VP
 ↑ SUBJ=↓ ↑ =↓
 VP → V ADVP PP
 ↑ =↓ ↑ OBL =↓ ↑ OBL-(↓ PCASE) =↓
 ADVP → Adv
 ↑ =↓
 PP → Prep NP
 ↑ =↓ ↑ =↓
 NP → Det N
 ↑ =↓ ↑ =↓

ΔΙΝΟΜΑΙ < (^ΛSUBJ) (^ΛOBJ) (^ΛOBL-TO) (^ΛOBL-AG) >'
 (^ΛOBL-TO PRED) =_c 'ΣΤΟ_ΦΩΣ_ΤΗΣ_ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑΣ'
 (^ΛIDIOM) = αποκαλύπτομαι.

IV. Ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το ρήμα συνεμφανίζεται με μία παγιωμένη και μία ελεύθερη προθετική φράση (GCP1P2⁵⁹): N₀ V Prep C₁ Prep N₂

IV.A. Περιγραφή των συντακτικών δομών:

1. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος (**V**) συνεμφανίζεται με δύο προθετικές φράσεις, εκ των οποίων η πρώτη είναι παγιωμένη (**Prep C₁**), ενώ η δεύτερη είναι ελεύθερη (**Prep N₂**). Και οι δύο προθετικές φράσεις αποτελούν συμπληρώματα του ρήματος και λειτουργούν ως εμπρόθετοι επιρρηματικοί προσδιορισμοί (βλ. και 3.2.2.4, IV.B, § α):

α. Ο Κώστας μπήκε **από την πίσω πόρτα / από το παράθυρο** (C₁) **στο υπουργείο** (N₂).

β. Ο Κώστας γλίτωσε **παρά τρίχα** (C₁) **από βέβαιο θάνατο** (N₂).

γ. Ο Κώστας φέρθηκε **με το γάντι** (C₁) **στη Μαρία** (N₂).

δ. Ο Κώστας ήρθε **στα χέρια** (C₁) **με τη Μαρία** (N₂).

ε. Η Μαρία έπεσε **με τα μούτρα** (C₁) **στο διάβασμα** (N₂).

στ. Η Μαρία έπεσε **με κλειστά μάτια** (C₁) **στον Κώστα** (N₂).

2. Το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να είναι ένα επίρρημα που κατά κύριο λόγο ισοδυναμεί ή παραφράζεται με εμπρόθετο προσδιορισμό (βλ. και 3.2.2.4, IV.B, § β): π.χ. Ο Κώστας μίλησε **ανοιχτά** (=με παρηρησία) στη Μαρία.

3. Σ' αυτές τις πολυλεκτικές εκφράσεις μπορούμε να συναντήσουμε σε πολύ λιγοστές περιπτώσεις και τον αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας. Το κλιτικό μπορεί να προέλθει από αντικατάσταση του ελεύθερου προθετικού συνόλου που αφορά κυρίως σε πρόσωπο (Prep N₂ = Pnp), π.χ. 'Ο Κώστας φέρθηκε με το γάντι **στη Μαρία** → Ο Κώστας **της** φέρθηκε με το γάντι' (βλ. και 3.2.2.4, IV.B, § γ).

4. Και σε αυτήν την κατηγορία ΠΛΕ συναντάμε συμμετρικά κατηγορήματα (βλ. υποσημείωση 54):

- **Η Μαρία** πιάστηκε από τα μαλλιά **με την Ελένη** → **Η Μαρία και η Ελένη** πιάστηκαν από τα μαλλιά.

- **Η Μαρία** ήρθε στα χέρια **με τον Κώστα** → **Ο Κώστας και η Μαρία** ήρθαν στα χέρια.

5. Είναι δυνατό να έχουμε και αντιστροφή των δύο ορισμάτων: Ο Κώστας φέρθηκε **με το γάντι στη Μαρία** → Ο Κώστας φέρθηκε **στη Μαρία με το γάντι**.

6. Η μετατροπή από παθητική σε ενεργητική σύνταξη και το αντίστροφο δεν είναι εφικτή, εφόσον τα ρήματα αυτής της κατηγορίας δεν είναι μεταβατικά.

⁵⁹ Η κατηγορία αυτή σχετίζεται με την κατηγορία GCP1P2 της Αγγ. Φωτοπούλου (1993).

7. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων, όπως και το όνομα-κεφαλή (N) της ονοματικής φράσης των προθετικών συνόλων, μπορεί να αναφέρονται σε έμψυχο (Nhum): **Η Μαρία** μπήκε σε κόπο **για τον Κώστα**, αλλά μπορεί να αναφέρονται και σε άψυχο (N-hum): Μου βγήκαν **τα μάτια στο διάβασμα**.

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

N₀ V Prep C₁ Prep + N₂
--

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι πάντοτε σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ορθές ή ισοδύναμες:

Ο Κώστας φέρθηκε με το γάντι στη Μαρία (**N₀ V Prep C₁ Prep N₂**)
 Ο Κώστας φέρθηκε στη Μαρία με το γάντι (**N₀ V Prep N₂ Prep C₁**)
 Ο Κώστας με το γάντι φέρθηκε στη Μαρία (**N₀ Prep C₁ V Prep N₂**)
 Ο Κώστας στη Μαρία φέρθηκε με το γάντι (**N₀ Prep N₂ V Prep C₁**)
 Με το γάντι φέρθηκε ο Κώστας στη Μαρία (**Prep C₁ V N₀ Prep N₂**)
 Με το γάντι ο Κώστας φέρθηκε στη Μαρία (**Prep C₁ N₀ V Prep N₂**)
 Στη Μαρία ο Κώστας φέρθηκε με το γάντι (**Prep N₂ N₀ V Prep C₁**)
 Στη Μαρία ο Κώστας με το γάντι φέρθηκε (**Prep N₂ N₀ Prep C₁ V**)
 Φέρθηκε ο Κώστας στη Μαρία με το γάντι (**V N₀ Prep N₂ Prep C₁**)
 Φέρθηκε ο Κώστας με το γάντι στη Μαρία (**V N₀ Prep C₁ Prep N₂**)
 Φέρθηκε στη Μαρία ο Κώστας με το γάντι (**V Prep N₂ N₀ Prep C₁**)
 Φέρθηκε στη Μαρία με το γάντι ο Κώστας (**V Prep N₂ Prep C₁ N₀**)
 Φέρθηκε με το γάντι στη Μαρία ο Κώστας (**V Prep C₁ Prep N₂ N₀**)
 Φέρθηκε με το γάντι ο Κώστας στη Μαρία (**V Prep C₁ N₀ Prep N₂**)

Αλλά και:

?Στη Μαρία με το γάντι ο Κώστας φέρθηκε (**Prep N₂ Prep C₁ N₀ V**)
 ?Στη Μαρία φέρθηκε ο Κώστας με το γάντι (**Prep N₂ V N₀ Prep C₁**)
 ?Ο Κώστας με το γάντι στη Μαρία φέρθηκε (**N₀ Prep C₁ Prep N₂ V**)
 ?Ο Κώστας στη Μαρία με το γάντι φέρθηκε (**N₀ Prep N₂ Prep C₁ V**)
 ?Με το γάντι ο Κώστας στη Μαρία φέρθηκε (**Prep C₁ N₀ Prep N₂ V**)

?Με το γάντι στη Μαρία ο Κώστας φέρθηκε (**Prep C₁ Prep N₂ N₀ V**)

IV.B. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων (§ α, β, γ) και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

Εφόσον το ένα από τα δύο προθετικά σύνολα είναι ελεύθερο και μπορεί να υπάρξει και αλλαγή στη σειρά τους, κάθε προθετικό σύνολο το εκλαμβάνουμε ξεχωριστά: το πρώτο προθετικό σύνολο που είναι παγιωμένο το εκλαμβάνουμε ως μία ενιαία λέξη (fixed word), ενώ το δεύτερο που δεν είναι παγιωμένο το αντιμετωπίζουμε όπως στις ελεύθερες ακολουθίες, π.χ. Ο Κώστας (Subj) μίλησε (V) στην Μαρία (Obl) έξω_απ’_τα_δόντια (Obl). Την ίδια μέθοδο ακολουθούμε κι όταν το ένα από τα δύο συμπληρώματα του ρήματος είναι επίρρημα (π.χ. Ο Κώστας μίλησε ανοιχτά στη Μαρία). Στις περιπτώσεις αυτές τα συμπληρώματα του ρήματος θα αντιμετωπιστούν ανεξάρτητα, εφόσον μπορούν να μετακινηθούν (π.χ. ανοιχτά μίλησε στη Μαρία ο Κώστας). Έτσι η δομή των εκφράσεων είναι: **Subj-V-Obl-Obl**.

Πιο συγκεκριμένα, έχουμε:

α. Τα συμπληρώματα του ρήματος αποτελούν προθετικά σύνολα που αποτελούνται από μία πρόθεση (Prep) και:

- **ένα NP το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει:** Ø ή άρθρο + Ø ή επιθετικός προσδιορισμός + ουσιαστικό ή ουσιαστικοποιημένη λεκτική μονάδα (επίθετο, αντωνυμία, αριθμητικό):

Ο Κώστας μπήκε √ από_τη_μικρή_πόρτα √ στο υπουργείο. Ο Κώστας πέφτει √ και_στη_φωτιά √ για τη Μαρία. Ο Κώστας φέρθηκε √ με_το_γάντι √ στη Μαρία. Ο Κώστας ήρθε √ στα_χέρια √ με τη Μαρία. Η Μαρία έπεσε √ με_τα_μούτρα √ στο διάβασμα. Η Μαρία έπεσε √ με_κλειστά_τα_μάτια √ στον Κώστα.

- **ένα επίρρημα:** Η Μαρία έπεσε στον Κώστα √ από_δίπλα.

β. Το ένα από τα δύο συμπληρώματα του ρήματος μπορεί να είναι **επίρρημα:** Ο Κώστας μίλησε √ ανοιχτά √ στη Μαρία.

S → NP VP
↑ SUBJ= ↓ ↑ = ↓
VP → V ADVP (PP)
↑ = ↓ ↑ OBL= ↓ ↑ OBL-(↓ PCASE)= ↓
VP → V (PP) ADVP
↑ = ↓ ↑ OBL-(↓ PCASE)= ↓ ↑ OBL= ↓

PP → Prep NP
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 ADVP → Adv
 ↑ = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Det N
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Pron
 ↑ = ↓

Για παράδειγμα, στην πρόταση «ο Κώστας (Subj) πέφτει (V) και στη φωτιά (Obl-loc) για τη Μαρία (Obl)», η εγγραφή (lexical entry) για τον ρηματικό τύπο στο λεξικό έχει ως εξής:
 ΠΕΦΤΩ < (^SUBJ) (^OBL-LOC) (^OBL) >
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΚΑΙ_ΣΤΗ_ΦΩΤΙΑ'
 (^IDIOM)= εμπιστεύομαι_σε_απόλυτο_βαθμό_κπ.

γ. Με γενική-δοτική (dative shift):

Το ελεύθερο προθετικό σύνολο που λειτουργεί ως συμπλήρωμα του ρήματος επιβάλλεται κάποιες φορές να αντικατασταθεί από αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας, ο οποίος έχει τη λειτουργία γενικής-δοτικής (dative shift), για να προκύψει ορθή γραμματικά πρόταση: Η Μαρία **του** πέφτει πολύ (*Η Μαρία πέφτει πολύ στον Κώστα) → Η Μαρία **του** πέφτει √ πολύ √ **του** Κώστα (doubling clitic).

S → NP VP
 ↑ SUBJ= ↓ ↑ = ↓
 VP → NP V ADVP (NP)
 ↑ GEN-DAT= ↓ ↑ = ↓ ↑ OBL= ↓ ↑ GEN-DAT= ↓
 ADVP → Adv
 ↑ = ↓
 NP → Det Npr
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Det N
 ↑ = ↓ ↑ = ↓
 NP → Pron
 ↑ = ↓

Στο παράδειγμα «**Η Μαρία του πέφτει πολύ**», η εγγραφή (lexical entry) για τον ρηματικό τύπο στο λεξικό είναι:
 'ΠΕΦΤΩ < (^SUBJ) (^DAT) (^OBL) >
 (^OBL PRED) =c 'ΠΟΛΥ' (^IDIOM)= δεν_μου_αξίζει.

3.2.2.5 Πέμπτη Κατηγορία

Η πέμπτη κατηγορία περιλαμβάνει τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες **το ρήμα συνεμφανίζεται με τρία φραστικά σύνολα εκ των οποίων κάποια είναι παγιωμένα και κάποια ελεύθερα** (GCP2P3⁶⁰): **N₀ V (N₁ + C₁) Prep (C₂ + N₂) + Prep (C₃ + N₃)**.

I.A. Περιγραφή των συντακτικών δομών:

1. Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος **(V)** συνεμφανίζεται με μία ονοματική φράση, η οποία μπορεί να είναι παγιωμένη ή ελεύθερη **(N₁ + C₁)** και δύο προθετικές φράσεις, οι οποίες μπορούν να είναι είτε παγιωμένες είτε ελεύθερες **(Prep (C₂₋₃ + N₂₋₃))**. Η ονοματική φράση που αποτελεί το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος λειτουργεί ως αντικείμενό του (Obj), ενώ οι προθετικές φράσεις που αποτελούν τα δύο επόμενα συμπληρώματα του ρήματος λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί σε αυτό (Obl).

- Ο Κώστας έβγαλε **τα κάστανα** (C1) **από τη φωτιά** (Prep + C2) **για λογαριασμό της Μαρίας** (Prep + N3).

- Ο πιλότος γλίτωσε **τους ταξιδιώτες** (N1) **παρά τρίχα** (Prep + C2) **από βέβαιο θάνατο** (Prep + N3).

- Ο Κώστας έδωσε **λαβή** (C1) **στη Μαρία** (Prep + N2) **για αδιάκριτα σχόλια** (Prep + N3).

- Ο Κώστας έβαλε **το χέρι του** (C1) **στη φωτιά** (Prep + C2) **για τη Μαρία** (Prep + N3).

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω παραδείγματα, στην κατηγορία αυτή είναι δυνατό σε κάποιες περιπτώσεις να έχουμε επέκταση της δομής μιας πολυλεκτικής έκφρασης άλλης κατηγορίας:

- Ο Κώστας έβαλε το χέρι του στη φωτιά → Ο Κώστας έβαλε το χέρι του στη φωτιά **για τη Μαρία**.

- Ο Κώστας έβγαλε τα κάστανα από τη φωτιά → Ο Κώστας έβγαλε τα κάστανα από τη φωτιά **για λογαριασμό της Μαρίας**.

2. Ο βαθμός της παγίωσης ποικίλλει. Το σύνηθες είναι να είναι ένα ή δύο ορίσματα παγιωμένα και το τρίτο ελεύθερο. Επίσης, σπανίως έχουμε περιπτώσεις που και τα τρία ορίσματα είναι προθετικά σύνολα:

- Ο Κώστας μιλάει **στο γιο του** (Prep + N1) **σαν ίσος** (Prep + C2) **προς ίσο** (Prep + C3).

⁶⁰ Η κατηγορία αυτή σχετίζεται με την κατηγορία GCP2P3 της Αγγ. Φωτοπούλου (1993).

Αλλά:

- ?Η Μαρία μαλώνει σαν τον σκύλο με τη γάτα με τον Κώστα

Στο τελευταίο παράδειγμα, βέβαια, για να είναι γραμματικά ορθή η έκφραση, πρέπει να δεχτεί το ρήμα μαλώνω τα συμμετρικά του κατηγορήματα⁶¹:

- **Η Μαρία και ο Κώστας** μαλώνουν σαν τον σκύλο με τη γάτα.

Η συμμετρική δομή (symmetrical structure) μπορεί να ισχύσει και σε άλλες περιπτώσεις:

- Η Μαρία πιάστηκε μαλλί με μαλλί με τον Κώστα → **Η Μαρία και ο Κώστας** πιάστηκαν μαλλί με μαλλί.

Σε σπάνιες περιπτώσεις και τα τρία ορίσματα είναι παγιωμένα και είναι δυνατόν να συνοδεύονται και από γενική-δοτική (dative shift):

- Του (dative shift) έβγαλε τα λόγια (C1) απ' το στόμα (Prep + C2) με το τσιγκέλι (Prep + C3).

3. Υπάρχουν βέβαια και οι περιπτώσεις όπου σε κάποιο ή και σε όλα τα συμπληρώματα του ρήματος μπορούμε να έχουμε σύζευξη (conjunction):

Ο Κώστας είπε [**πράγματα και θάματα**] στην Μαρία για την Ελένη.

Ο Κώστας είπε [**πράγματα και θάματα**] [**στην Μαρία και στην Ελένη**] [**για τον Πέτρο και τον Τάσο**].

4. Στη θέση του προθετικού συνόλου μπορούμε να έχουμε, όπως και σε προηγούμενες κατηγορίες, ένα επίρρημα που ισοδυναμεί ή παραφράζεται με έναν εμπρόθετο προσδιορισμό:

Ο Κώστας έβαλε **βαθιά** (= σε βάθος) το μαχαίρι στη διαφθορά.

Ο Κώστας έβαλε **βαθιά** (= σε βάθος) το χέρι στην τσέπη.

5. Δεν είναι μάλιστα λιγοστές οι φορές στις οποίες προηγείται του προθετικού συνόλου ένα επίρρημα: Ο Κώστας είπε την άποψή του στη Μαρία **έξω από τα δόντια**.

6. Στη θέση επίσης του δεύτερου συμπληρώματος του ρήματος μπορούμε να έχουμε ένα επίθετο που συνήθως έπεται του πρώτου ονοματικού συμπληρώματος και το προσδιορίζει ή μία πλάγια πτώση ουσιαστικού με επιρρηματική λειτουργία:

- Ο πατέρας έκανε τον Κώστα (N1) **μαύρο/τουλούμι/τόπι** (C2) στο ξύλο (Prep + C3).

- Ο Κώστας έκανε το βίο (C1) **αβίωτο** (C2) στον Κώστα (Prep + N3).

- Η κυβέρνηση άφησε το πεδίο (C1) **ελεύθερο** (C2) στη Γερμανία (Prep + N3).

Και με αντιστροφή: Η κυβέρνηση άφησε **ελεύθερο** (C2) το πεδίο (C1) στη Γερμανία (Prep + N3).

- Η Μαρία δεν αφήνει τον Κώστα (N1) **λεπτό** (C2) από τα μάτια της (Prep + C3).

⁶¹ Βλ. Υποσημείωση 54.

- Ο Κώστας **τα** (C1) είπε **ένα χερράκι** (C2) στην Μαρία (Prep + N3).
 - Η Μαρία περνάει **σκάλες** (C2) τον Κώστα (N1) στην αριθμητική (Prep + N3).
7. Στη θέση του τρίτου συμπληρώματος του ρήματος μπορούμε να έχουμε δευτερεύουσα πρόταση, π.χ. Ο Κώστας έδωσε λαβή στην Μαρία **να τον αμφισβητήσει**.
8. Το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να εκφράζεται με την αιτιατική του αδύνατου τύπου της προσωπικής αντωνυμίας (Pnp), ο οποίος μπορεί να είναι παγιωμένος ή ελεύθερος. Όταν είναι παγιωμένος, δεν έχει συνήθως συγκεκριμένη αναφορά, ενώ όταν είναι ελεύθερος, προέρχεται από αντικατάσταση του εμπύχου αντικειμένου. Ταυτόχρονα μπορούμε να έχουμε και το φαινόμενο του κλιτικού αναδιπλασιασμού (doubling clitic):
- Ο Κώστας **τα** (C1) είπε στην Μαρία έξω από τα δόντια.
 - Ο Κώστας **τα** (C1) λέει μασημένα στη Μαρία.
 - Ο Κώστας **τα** (C1) είπε απέξω απέξω.
 - Έχει μάθει να **τα** (C1) δίνει μασημένα στα παιδιά του.
 - **Την** (C1) έχει στημένη στη Μαρία.
 - Δεν **τα** (C1) βγάζω πέρα με τον Κώστα.
 - Να **το** (C1) βάλεις καλά στο μυαλό σου.
 - Η Μαρία έβαλε **τον Κώστα** (N1) στο ίδιο βάθρο με τον πατέρα της → Η Μαρία **τον** έβαλε στο ίδιο βάθρο με τον πατέρα της → Η Μαρία **τον** έβαλε **τον Κώστα** στο ίδιο βάθρο με τον πατέρα της.
 - Η Μαρία πέταξε **τον Κώστα** (N1) έξω με τις κλωτσιές → Η Μαρία **τον** πέταξε έξω με τις κλωτσιές → Η Μαρία **τον** πέταξε **τον Κώστα** έξω με τις κλωτσιές.
 - Η Μαρία περνάει σκάλες **τον Κώστα** (N1) στην αριθμητική → Η Μαρία **τον** περνάει σκάλες στην αριθμητική → Η Μαρία **τον** περνάει **τον Κώστα** σκάλες στην αριθμητική.
- Το ίδιο μπορεί να συμβεί και με δεύτερο ή το τρίτο συμπλήρωμα του ρήματος, όταν είναι ελεύθερο (Prep + N₃ = Pnp): Η Μαρία δίνει λαβή για σχόλια **στους συναδέλφους της** → Η Μαρία **τους** δίνει λαβή για σχόλια.
9. Όταν το δεύτερο ή το τρίτο εμπρόθετο συμπλήρωμα είναι ελεύθερο και αναφέρεται σε κάποιο πρόσωπο μπορεί να αντικατασταθεί από μία ονοματική φράση σε γενική ή από τη γενική του αδύνατου τύπου της προσωπικής αντωνυμίας, ενώ ταυτόχρονα μπορούμε να έχουμε και το φαινόμενο του κλιτικού αναδιπλασιασμού (doubling clitic). Η γενική αυτή έχει τη συντακτική λειτουργία του εμμέσου αντικειμένου (Obj2) ή της γενικής-δοτικής (dative shift):
- Η Μαρία **τού** (dative shift) κατέβασε μια στο κεφάλι.

- Η Μαρία έδωσε **στον Κώστα** τα παπούτσια στο χέρι → Η Μαρία έδωσε **του Κώστα** (Obj2) τα παπούτσια στο χέρι → Η Μαρία **του** (Obj2) έδωσε τα παπούτσια στο χέρι → Η Μαρία **του** έδωσε **του Κώστα** τα παπούτσια στο χέρι (doubling clitic).

- Η Μαρία τα έκανε ψιλά/πιο λιανά **στον Κώστα** → Η Μαρία **του** (dative shift) τα έκανε ψιλά/πιο λιανά.

- Ο Κώστας την έχει στημένη **στη Μαρία** → Ο Κώστας **της** (dative shift) την έχει στημένη.

- Η κυβέρνηση έδωσε γραμμή **στους ιδιώτες** για απολύσεις → Η Μαρία **τους** (Obj2) έδωσε γραμμή για απολύσεις.

10. Ο αδύνατος τύπος της προσωπικής αντωνυμίας μπορεί να εμφανίζεται στη θέση και των δύο συμπληρωμάτων:

- Ο Κώστας **της την** έχει στημένη.

- **Του τα** έκανε τα νεύρα κουρέλι.

- **Μου τη** βγήκε από τα αριστερά.

- **Του την** έπεσε από δίπλα.

- **Μου τη** βγήκε άσχημα.

- Μη **μου τη** βγαίνεις έτσι.

- Η Μαρία **του την** έφερε **τη συμφωνία** στο πιάτο (doubling clitic).

- **Του την** έβγαλαν **την εκδρομή** ξινή (doubling clitic).

- **Του την** έβγαλαν **την εκδρομή** από τη μύτη (doubling clitic).

Αλλά και: Του την έβγαλαν ξινή την εκδρομή του Κώστα (doubling clitic).

11. Η θέση των συμπληρωμάτων του ρήματος στις περισσότερες περιπτώσεις δεν είναι σταθερή:

- Ο Κώστας χτυπήθηκε σώμα με σώμα με τον Αντώνη → Ο Κώστας χτυπήθηκε με τον Αντώνη σώμα με σώμα.

12. Στην κατηγορία αυτή οι ρηματικοί τύποι προέρχονται από τρισθενή ρήματα. Με την μετατροπή του ρήματος από μεταβατικό ενεργητικής διάθεσης σε αμετάβατο παθητικής διάθεσης (βλ. ρηματικά ζεύγη, εργαστικά, μεταβιβαστικά ρήματα) μπορούμε να μεταβούμε σε άλλη –ανάλογη σημασιολογικά– κατηγορία πολυλεκτικής έκφρασης:

- Ο υπουργός **έβαλε** τον Κώστα από την πίσω πόρτα στο Υπουργείο → Ο Κώστας **μπήκε** από την πίσω πόρτα στο υπουργείο.

- Η μητέρα μου **έβαλε** τον Κώστα σε κόπο για την Μαρία → Ο Κώστας **μπήκε** σε κόπο για τη Μαρία.

- Η Μαρία **έβαλε** τον Κώστα στο νόημα με το πρώτο → Ο Κώστας **μπήκε** στο νόημα με το πρώτο.
- Ο πιλότος **γλίτωσε** παρά τρίχα τους ταξιδιώτες από βέβαιο θάνατο → Οι ταξιδιώτες **γλίτωσαν** παρά τρίχα από βέβαιο θάνατο.
- Ο υπουργός **πέρασε** το σχέδιο από χέρι σε χέρι → Το σχέδιο **πέρασε** από χέρι σε χέρι.

13. Το υποκείμενο των πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να είναι έμψυχο (Nhum): **Ο δάσκαλος** τούς τα δίνει μασημένα, αλλά μπορεί να είναι και άψυχο (N-hum): **Η συμπεριφορά της** έδωσε τροφή για σχόλια στον Κώστα. Βεβαίως όλα τα συμπληρώματα του ρήματος της ΠΛΕ μπορούν να αναφέρονται σε έμψυχο ή άψυχο.

Η βασική συντακτική δομή των συγκεκριμένων πολυλεκτικών εκφράσεων μπορεί να αποτυπωθεί με κανονικές μορφές ως εξής:

N_0 V ($N_1 + C_1$) Prep ($C_2 + N_2$) Prep ($C_3 + N_3$)

Βέβαια πρέπει να ληφθεί υπόψη πως η σειρά των όρων (word order) δεν είναι πάντοτε σταθερή, αλλά μπορεί να μεταβάλλεται. Οι παρακάτω προτάσεις είναι όλες γραμματικά ορθές, σύμφωνα με τους κανόνες της φυσικής γλώσσας, αλλά όχι απαραίτητα σημασιολογικά ορθές ή ισοδύναμες:

- Ο Κώστας έβαλε το χέρι του στη φωτιά για τη Μαρία (**N_0 V C_1 Prep C_2 Prep N_3**)
- Ο Κώστας έβαλε για τη Μαρία το χέρι του στη φωτιά (**N_0 V Prep N_3 C_1 Prep C_2**)
- Ο Κώστας έβαλε στη φωτιά το χέρι του για τη Μαρία (**N_0 V Prep C_2 C_1 Prep N_3**)
- Το χέρι του στη φωτιά έβαλε ο Κώστας για τη Μαρία (**C_1 Prep C_2 V N_0 Prep N_3**)
- Στη φωτιά έβαλε το χέρι του ο Κώστας για τη Μαρία (**Prep C_2 V C_1 N_0 Prep N_3**)
- Στη φωτιά έβαλε ο Κώστας το χέρι του για τη Μαρία (**Prep C_2 V N_0 C_1 Prep N_3**)
- Στη φωτιά ο Κώστας έβαλε το χέρι του για τη Μαρία (**Prep C_2 N_0 V C_1 Prep N_3**)
- Έβαλε το χέρι του στη φωτιά ο Κώστας για τη Μαρία (**V C_1 Prep C_2 N_0 Prep N_3**)
- Έβαλε στη φωτιά το χέρι του ο Κώστας για τη Μαρία (**V Prep C_2 C_1 N_0 Prep N_3**)
- Έβαλε το χέρι του στη φωτιά για τη Μαρία ο Κώστας (**V C_1 Prep C_2 Prep N_3 N_0**)
- Έβαλε στη φωτιά το χέρι του για τη Μαρία ο Κώστας (**V Prep C_2 C_1 Prep N_3 N_0**)
- Έβαλε ο Κώστας το χέρι του στη φωτιά για τη Μαρία (**V N_0 C_1 Prep C_2 Prep N_3**)
- Έβαλε ο Κώστας στη φωτιά το χέρι του για τη Μαρία (**V N_0 Prep C_2 C_1 Prep N_3**)
- Έβαλε για τη Μαρία το χέρι του στη φωτιά ο Κώστας (**V Prep N_3 C_1 Prep C_2 N_0**)

Για τη Μαρία έβαλε το χέρι του στη φωτιά ο Κώστας (**Prep N₃ V C₁ Prep C₂ N₀**)
 Για τη Μαρία έβαλε στη φωτιά το χέρι του ο Κώστας (**Prep N₃ V Prep C₂ C₁ N₀**)
 Για τη Μαρία έβαλε ο Κώστας το χέρι του στη φωτιά (**Prep N₃ V N₀ C₁ Prep C₂**)
 Για τη Μαρία έβαλε ο Κώστας στη φωτιά το χέρι του (**Prep N₃ V N₀ Prep C₂ C₁**)
 Για τη Μαρία το χέρι του στη φωτιά έβαλε ο Κώστας (**Prep N₃ C₁ Prep C₂ V N₀**)
 Για τη Μαρία ο Κώστας το χέρι του στη φωτιά έβαλε (**Prep N₃ N₀ C₁ Prep C₂ V**) κ.τ.ό.

Αλλά και:

?Το χέρι του στη φωτιά ο Κώστας έβαλε για τη Μαρία (**C₁ Prep C₂ N₀ V Prep N₃**)
 ?Το χέρι του στη φωτιά ο Κώστας για τη Μαρία έβαλε (**C₁ Prep C₂ N₀ Prep N₃ V**)
 ?Το χέρι του στη φωτιά για τη Μαρία έβαλε ο Κώστας (**C₁ Prep C₂ Prep N₃ V N₀**)
 ?Στη φωτιά το χέρι του έβαλε ο Κώστας για τη Μαρία (**Prep C₂ C₁ V N₀ Prep N₃**)
 ?Στη φωτιά για τη Μαρία έβαλε ο Κώστας το χέρι του (**Prep C₂ Prep N₃ V C₁ N₀**)
 ?Έβαλε ο Κώστας για τη Μαρία το χέρι του στη φωτιά (**V N₀ Prep N₃ C₁ Prep C₂**)
 ?Για τη Μαρία το χέρι του στη φωτιά ο Κώστας έβαλε (**Prep N₃ C₁ Prep C₂ N₀ V**)
 ?Για τη Μαρία στη φωτιά το χέρι του ο Κώστας έβαλε (**Prep N₃ Prep C₂ C₁ N₀ V**)
 ?Για τη Μαρία στη φωτιά το χέρι του έβαλε ο Κώστας (**Prep N₃ Prep C₂ C₁ V N₀**)
 ?Για τη Μαρία ο Κώστας στη φωτιά το χέρι του έβαλε (**Prep N₃ N₀ C₁ Prep C₂ V**)
 ?Έβαλε για τη Μαρία ο Κώστας το χέρι του στη φωτιά (**V Prep N₃ N₀ C₁ Prep C₂**)
 ?Έβαλε για τη Μαρία το χέρι του ο Κώστας στη φωτιά (**V Prep N₃ C₁ N₀ Prep C₂**) κ.τ.ό.

I.B. Ανάλυση των ΠΛΕ στα συστατικά τους με παράθεση παραδειγμάτων και υπολογιστική αντιμετώπισή τους με ανάπτυξη κανόνων φραστικής δομής:

Σε αυτή την κατηγορία ΠΛΕ ακολουθούμε την παρακάτω μέθοδο: Όταν τα συμπληρώματα του ρήματος είναι παγιωμένα, τα εκλαμβάνουμε ως μία ενιαία λέξη (WWS) και τα περιγράφουμε εξαντλητικά στο λεξικό, θέτοντας το αναγκαίο πλήθος περιορισμών. Όταν όμως είναι ελεύθερα, τα αντιμετωπίζουμε όπως στις ελεύθερες προτάσεις. Επομένως κάθε έκφραση παρουσιάζει την ιδιαιτερότητά της και αντιμετωπίζεται διαφορετικά ανάλογα με το βαθμό παγίωσής της.

Παραδείγματα:

- Ο Κώστας (Subj) έβγαλε (V) τα_κάστανα_από_τη_φωτιά (Obj) για λογαριασμό της Μαρίας (Obl).
- Ο πιλότος (Subj) γλίτωσε (V) τους ταξιδιώτες (Obj) παρά_τρίχα (Obl) από βέβαιο θάνατο (Obl).

- Ο Κώστας (Subj) έδωσε (V) λαβή (Obj) στη Μαρία (Obl) για αδιάκριτα σχόλια (Obl).
- Ο Κώστας (Subj) έβαλε (V) **το_χέρι** του (Obj) **στη_φωτιά** (Obl) για τη Μαρία (Obl).
- Ο Κώστας (Subj) μιλάει (V) στο γιο του (Obl) **σαν_ίσος_προς_ίσο** (Obl).
- Η Μαρία (Subj) πιάστηκε (V) **μαλλί_με_μαλλί** (Obl) με τον Κώστα (Obl).
- Του έβγαλε (V) **τα_λόγια** (Obj) **από_το_στόμα** (Obl) **με_το_τσιγκέλι** (Obl).
- Ο Κώστας (Subj) είπε (V) **πράματα_και_θάματα** (Obj) στην Μαρία (Obl) για την Ελένη (Obl).
- Ο Κώστας (Subj) είπε (V) **πράματα_και_θάματα** (Obj) στην Μαρία και στην Ελένη (Obl) για τον Πέτρο και για τον Κώστα (Obl).
- Ο Κώστας (Subj) έβαλε (V) **βαθιά_το_μαχαίρι** (Obj) στη διαφθορά (Obl).
- Ο Κώστας (Subj) έβαλε (V) **βαθιά_το_χέρι_στην_τσέπη** (Obj).
- Ο Κώστας (Subj) είπε (V) την άποψή του (Obj) στη Μαρία (Obl) **έξω_από_τα_δόντια** (Obl).
- Η Μαρία (Subj) δεν αφήνει (V) τον Κώστα (Obj) **λεπτό** (Obl) **από_τα_μάτια** της (Obl).
- Ο δάσκαλος (Subj) άφησε (V) **τα_λουριά** (Obj) **πολύ_λάσκα** (Obl) στον Κώστα (Obl).
- Η κυβέρνηση (Subj) άφησε (V) **το_πεδίο** (Obj) ελεύθερο (XComp-Pred) στη Γερμανία (Obl).
- Ο πατέρας (Subj) έκανε (V) τον Κώστα (Obj) **μαύρο_στο_ξύλο** (XComp-Pred).
- Η Μαρία (Subj) έκανε (V) **τον_βίο_αβιώτο** (Obj) στον Κώστα (Obl).
- Ο Κώστας (Subj) **τα_είπε** (V) **ένα_χεράκι** (Obl) στην Μαρία (Obl).
- Ο Κώστας (Subj) έδωσε (V) λαβή (Obj) στην Μαρία (Obl) να τον αμφισβητήσει (subordinated clause).
- Ο Κώστας (Subj) **τα_είπε** (V) στην Μαρία (Obl) **έξω_από_τα_δόντια** (Obl).
- Ο Κώστας (Subj) **τα_λέει** (V) μασημένα (Obl) στη Μαρία (Obl).
- Ο Κώστας (Subj) **τα_είπε_απέξω_απέξω** (V).
- Ο Κώστας (Subj) **τα_δίνει** (V) μασημένα (Obl) στα παιδιά του (Obl).
- **Την_έχει** (V) στημένη (Obl) στη Μαρία (Obl).
- **Δεν_τα_βγάζω_πέρα** (V) με τον Κώστα (Obl).
- **Να_το_βάλεις_καλά_στο_μυαλό_σου** (V).
- Μας (Obj) μιλούσε (V) **με_το_χέρι_στην_καρδιά** (Obl).
- Η Μαρία (Subj) του (Gen-Dat) κατέβασε (V) **μια_στο_κεφάλι** (Obj).
- Η Μαρία (Subj) τον (Obj) πέταξε (V) τον Κώστα (Obj) **έξω_με_τις_κλωτσιές** (Obl).
- Η Μαρία (Subj) του (Obj2) έδωσε (V) του Κώστα (Obj2) **τα_παπούτσια_στο_χέρι** (Obj).
- Ο Κώστας (Subj) της (Gen-Dat) **την_έχει** (V) στημένη (Obl).
- Του (Gen-Dat) τα (Obj) έκανε (V) **τα_νεύρα** (Obj) κουρέλι (Obl).
- Μου (Gen-Dat) **την_βγήκε** (V) **από_τα_αριστερά** (Obl).
- Του (Gen-Dat) **την_έπεσε** (V) **από_δίπλα** (Obl).

- Μου (Gen-Dat) **την_βγήκε** (V) άσχημα (Obl).
- **Μη_μου_τη_βγαίνεις_έτσι** (V).
- Η Μαρία (Subj) του (Obj2) την (Obj) **έφερε** (V) τη συμφωνία (Obj) **στο_πιάτο** (Obl).

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω παραδείγματα, στην ουσία χρησιμοποιούμε όλες τις μεθόδους που προτάθηκαν στις προηγούμενες κατηγορίες πολυλεκτικών και ακολουθούμε όλες τις συμβάσεις που είναι αναγκαίες να γίνουν σε συντακτικό επίπεδο για τη συντακτική ανάλυση των εκφράσεων. Κάτι τέτοιο βέβαια είναι αναμενόμενο, εφόσον σε αυτήν την κατηγορία η ρηματική έκφραση εμφανίζει κάθε δυνατή μορφή κατηγορήματος που έχουμε συναντήσει έως τώρα, καθώς τα συγκεκριμένα ΠΛΕ δεν αποτελούν τίποτε άλλο παρά προέκταση των ΠΛΕ προηγούμενων κατηγοριών. Έτσι, όσον αφορά τους πολυλεκτικούς κανόνες, έχουμε:

Φραστικοί κανόνες για τις βασικές δομές αυτής της κατηγορίας ΠΛΕ:

$S \rightarrow (NP) \quad VP$
 $\uparrow \text{SUBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $VP \rightarrow (NP) \quad (NP) \quad V \quad (NP) \quad (AP) \quad (NP) \quad (ADVP) \quad (PP) \quad (ADVP) \quad (PP)$
 $\uparrow \text{OBJ2} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{XCOMP-PRED} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ2} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow$
 $VP \rightarrow (NP) \quad (NP) \quad V \quad (NP) \quad (AP) \quad (NP) \quad (ADVP) \quad (PP) \quad (ADVP) \quad (PP)$
 $\uparrow \text{GEN-DAT} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{XCOMP-PRED} = \downarrow \quad \uparrow \text{GEN-DAT} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL} = \downarrow$
 $VP \rightarrow V \quad (NP) \quad (PP) \quad CVP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL}-(\downarrow \text{PCASE}) = \downarrow \quad \uparrow \text{XCOMP} = \downarrow$
 $VP \rightarrow V \quad NP \quad PPC \quad (PPC)$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{OBJ} = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL}-(\downarrow \text{PCASE}) = \downarrow \quad \uparrow \text{OBL}-(\downarrow \text{PCASE}) = \downarrow$
 $CVP \rightarrow \text{conj} \quad VP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $PP \rightarrow \text{Prep} \quad NP$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $PPC \rightarrow \quad PP \quad \text{conj} \quad PP$
 $\downarrow \in (\uparrow \text{ADJUNCT}) \quad (\uparrow \text{NUM}) = \text{PL} \quad \downarrow \in (\uparrow \text{ADJUNCT})$
 $\text{AdvP} \rightarrow \text{Adv} \quad (NP)$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow$
 $NP \rightarrow \text{Det} \quad \text{Npr}$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow$
 $NP \rightarrow (\text{Det}) \quad N \quad (NP)$
 $\uparrow = \downarrow \quad \uparrow = \downarrow \quad \uparrow \text{SPEC POSS} = \downarrow$
 $NP \rightarrow \text{Pron}$
 $\uparrow = \downarrow$

Για παράδειγμα, στην πρόταση «**Η Μαρία του έφερε √ τη συμφωνία √ στο πιάτο**», έχουμε
 'THN_ΦΕΡΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) (^OBJ2) (^OBL-LOC)>'
 (^OBL-LOC PRED) =c 'ΣΤΟ_ΠΙΑΤΟ'
 (^IDIOM) = προσφέρω_κτ_σε_κπ_χωρίς_αυτός_να_κουραστεί.

3.2.3 Συμπεράσματα μελέτης των συντακτικών δομών των ρηματικών ΠΛΕ

Από την παραπάνω μελέτη προκύπτουν συμπεράσματα που αφορούν τόσο στα βασικά χαρακτηριστικά των συντακτικών δομών των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων όσο και στη μέθοδο υπολογιστικής τους αντιμετώπισης.

3.2.3.1 Δυσκολία εφαρμογής συντακτικών μετασχηματισμών

Από τη μελέτη των συντακτικών δομών των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων έγινε φανερό πως στα ρηματικά πολυλεκτικά αναγνωρίζονται βασικοί μηχανισμοί της γλώσσας, όπως ο κορεσμός του σθένους του ρήματος, η ύπαρξη βασικών γραμματικών λειτουργιών (π.χ. υποκείμενο, αντικείμενο), ο έλεγχος του υποκειμένου στις συμπληρωματικές προτάσεις κτλ. Με αυτήν την έννοια οι κανόνες που ισχύουν στις παγιωμένες εκφράσεις είναι οι ίδιοι κανόνες που αφορούν στη σύνταξη των ελεύθερων φράσεων (Gross M., 1988b: 68, Mejrí, 2003a), τόσο για τα ελεύθερα τμήματα όσο και για τα παγιωμένα. Όπως άλλωστε επισημαίνουν και οι Διακογιώργη και Φωτοπούλου (2002: 183), ακολουθώντας τον M. Gross (1988b: 68), οι παγιωμένες προτάσεις όσον αφορά τη συντακτική συμπεριφορά δεν παρουσιάζουν περισσότερες ιδιαιτερότητες από τις μη παγιωμένες. Επιπλέον δημιουργείται ένα συνεχές (continuum) μεταξύ στερεότυπων και μη στερεότυπων ρηματικών δομών, π.χ. *παίζει κρυφτό* - *παίζει το κρυφτό* - *παίζει τη γάτα με το ποντίκι* (M. Gross 1982 και 1988, G. Gross 1996, A. Fotopoulou 1993, G. Nunberg, I.A. Sag and T. Wasow 1994), εφόσον υπάρχει δυνατότητα συνδυασμού της ομάδας των ελεύθερων κατανομών και των στερεοτύπων, π.χ. *κόστισε τα_μαλλιά_της_κεφαλής_μου, κόστισε μια_περιουσία, κόστισε ένα_εξωφρενικό ποσό κτλ* (Α. Φωτοπούλου, 1988: 3).

Ωστόσο οι πολυλεκτικές εκφράσεις συχνά μπλοκάρουν τις μετασχηματιστικές ιδιότητες που θα έπρεπε να είναι δυνατές με δεδομένες τις συντακτικές ιδιότητες του ρήματος και των συμπληρωμάτων του (Baptista et al., 2004), όπως σημειώθηκε και στο κεφάλαιο 1.3 της παρούσας εργασίας. Αντίθετα με τις ΠΛΕ, οι ελεύθερες προτάσεις υπόκεινται σε συντακτικούς μετασχηματισμούς όπως είναι **η ονοματοποίηση** (*ο Πέτρος έκτισε το σπίτι* → *το κτίσιμο του σπιτιού από τον Πέτρο*), **η μετακίνηση**, **η παθητικοποίηση**, **η κτητικοποίηση του ελεύθερου προσδιορισμού σε πτώση γενική**, **η απόσπαση** (αποστασιοποίηση, π.χ. *αυτό το παλτό, το αγόρασα στην Ιταλία*), **η ανύψωση** (πλήρωσα τα έξοδα - *είναι τα έξοδα που πλήρωσα*) (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Ευθυμίου, 2006: 29), **η αναφορικοποίηση**, **η αποβολή συστατικού στοιχείου** (εξαγωγή, π.χ. *το έκανε αυτός και όχι εκείνος*), **η ερώτηση**, **η αντωνυμιοποίηση** και **η εγκλιτικοποίηση** (Χιώτη, 2010: 89).

3.2.3.2 Το φαινόμενο της παθητικοποίησης

Το ‘μπλοκάρισμα’ που υφίσταται σε επίπεδο μετασχηματισμών έγινε εμφανές ιδιαίτερα στις περιπτώσεις μετατροπής των εκφράσεων από την ενεργητική στην παθητική σύνταξη. Η παθητικοποίηση των ρηματικών τύπων συνήθως δεν ενδείκνυται, καθώς, όπως φάνηκε από τα παραδείγματα που επεξεργαστήκαμε, η ελάχιστη αλλαγή στη συντακτική δομή μιας έκφρασης έχει αντίκτυπο στη σημασία της. Αυτό είναι λογικό, αφού κάτι που παγιώνεται με μια ορισμένη μορφή, δεν είναι υποχρεωτικό να διατηρεί τα χαρακτηριστικά του, έστω και μετά από μια τέτοια μετατροπή. Παρόλο που στην πλειονότητά τους οι εκφράσεις αυτές περιέχουν τις απαιτούμενες δομικές προϋποθέσεις, δε μπορούν να μετασχηματιστούν σε παθητικά σχήματα: *πλήρωσε την νύφη, *η νύφη πληρώθηκε από αυτόν* (Χιώτη, 2010: 92), χωρίς βέβαια αυτό να αποτελεί απαράβατο κανόνα: *η Μαρία έπιασε τον Κώστα κορόιδο → Ο Κώστας πιάστηκε κορόιδο από τη Μαρία*, κάτι που αποδεικνύει πως οι πολυλεκτικές εκφράσεις δεν αποτελούν μια ομοιογενή ομάδα, όσον αφορά τους μετασχηματισμούς που μπορούν να υποστούν, καθώς διαφέρουν στο βαθμό που μπορούν να μετατραπούν συντακτικά διατηρώντας το παγιωμένο τους νόημα.

Το θέμα της παθητικοποίησης των στερεότυπων εκφράσεων εμφανίζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Η Α. Φωτοπούλου (1988: 11-12) υποστηρίζει πως η παθητικοποίηση λειτουργεί καλύτερα στον αόριστο (κρατάω ενός λεπτού σιγή → *κρατιέται + κρατήθηκε ενός λεπτού σιγή) και όταν το στερεότυπο συμπλήρωμα δεν είναι σύνθετο ονοματικό σύνολο (ακούω τη φωνή της λογικής → *ακούγεται η φωνή της λογικής). Σε σχέση με το είδος του προσδιοριστικού του συμπληρώματος παρατηρούμε πως η παθητικοποίηση λειτουργεί, όταν το προσδιοριστικό δεν εισέρχεται ολοκληρωτικά στο στερεότυπο συνδυασμό ρήματος-συμπληρώματος (π.χ. *κράτησε (Ε+τα+;κάποια) προσχήματα → κρατήθηκαν τα προσχήματα*). Σημαντικούς περιορισμούς στην αποδοχή της παθητικής φωνής παρατηρούμε και στην περίπτωση της κτητικής αντωνυμίας, της υποχρεωτικά αναφερόμενης στο υποκείμενο (π.χ. *διαλέγω τα λόγια μου → *διαλέχτηκαν τα λόγια μου*), ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που δεν επιτρέπεται η μετατροπή του υποκειμένου της ενεργητικής σε ποιητικό αίτιο στην παθητική, ειδικά στις περιπτώσεις ρηματικών ζευγών, εργαστικών και μεταβιβαστικών ρημάτων (π.χ. *Η Μαρία έβγαλε τον Κώστα λάδι → ο Κώστας βγήκε λάδι *από τη Μαρία*). Επιπλέον, δεν δέχονται μετατροπή στην παθητική φωνή ή δέχονται αλλά ακούγονται κάπως περίεργα, οι μεταβατικές προτάσεις των οποίων το αντικείμενο χαρακτηρίζει αναφαίρετες ιδιότητες όπως αρετές της ψυχής, μέρη του σώματος κτλ. με αναφορά στο υποκείμενο (βλ. Ruwet, 1983: 126-127), π.χ. *τρώω τα νύχια μου → *τρώγονται τα νύχια μου, δαγκώνω τα χείλια μου - *δαγκώθηκαν τα χείλια μου*.

Ο Newmeyer (1974: 327) υποστηρίζει ότι υπάρχει μεγαλύτερη κανονικότητα στη συμπεριφορά των παγιωμένων εκφράσεων (idioms) από ό,τι πιστεύεται γενικά, καθώς αν κάποιος γνωρίζει τη σημασία της παγιωμένης έκφρασης και τη σημασία της αντίστοιχης κυριολεκτικής έκφρασης, μπορεί (σε εκπληκτικό βαθμό) να προβλέψει τη συντακτική της συμπεριφορά. Δηλαδή, ο Newmeyer (1974: 342) θεωρεί ότι η συντακτική συμπεριφορά των παγιωμένων εκφράσεων προβλέπεται με βάση μόνο τη σημασία τους. Για αυτό το λόγο υποστήριξε ότι φράσεις όπως *τίναξε τα πέταλα* δεν έχουν παθητική φωνή, γιατί οι μη παγιωμένες παραφράσεις του «πεθαίνω» είναι αμετάβατες. Επομένως, από τη στιγμή που η συντακτική συμπεριφορά των παγιωμένων εκφράσεων μπορεί να προβλεφθεί (τουλάχιστον εν μέρει) με βάση τα νοήματά τους, η σύνταξή τους δεν είναι τόσο αυθαίρετη όσο πιστεύεται. Αυτό αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι, παρόλο που οι ομιλητές δε διδάσκονται ποιες εκφράσεις παθητικοποιούνται και ποιες όχι, είναι σε θέση να πουν αν μια έκφραση την έχουν ακούσει ή όχι στην παθητική φωνή (Χιώτη, 2010: 90).

Όταν λοιπόν ελέγχουμε την παθητικοποίηση μιας πολυλεκτικής έκφρασης, δεν λαμβάνουμε υπόψη μόνο τη μορφοσυντακτική αλλά και τη σημασιολογική διάστασή της (Soehn, 2006: 6). Όσον αφορά την πρώτη διάσταση, το ρήμα της παγιωμένης έκφρασης πρέπει να δέχεται την παθητικοποίηση και έξω από αυτήν. Αν το ρήμα ανεξάρτητο δεν παθητικοποιείται, τότε ούτε και η παγιωμένη έκφραση θα δέχεται την παθητικοποίηση. Όσον αφορά τη σημασιολογική διάσταση, η παγιωμένη έκφραση θα πρέπει να μεταφράζεται με μεταβατικό ρήμα. Βέβαια κάποιες φορές είναι δυνατή η παθητικοποίηση, αλλά χάνεται η παγίωση (Soehn, 2006: 7), π.χ. *βρήκε το δάσκαλό του* - *ο δάσκαλός του βρέθηκε*.

Παρατηρήθηκε επίσης πως οι πλέον διαφανείς από τις πολυλεκτικές εκφράσεις είναι αυτές που τελικά αποδέχονται και την παθητικοποίηση. Βέβαια μεταξύ των αδιαφανών πολυλεκτικών εκφράσεων υπάρχουν εκφράσεις που μπορεί είτε να αποδέχονται την παθητικοποίηση είτε κάποια μεσοπαθητική μορφή, π.χ. *του 'κοψε την ανάσα, του κόπηκε η ανάσα*. Αξιοσημείωτο βέβαια είναι πως, όπως αναφέρει και η Μότσιου (1987: 242), στις στερεότυπες εκφράσεις είναι δυνατή μερικές φορές η παράλληλη χρήση του τύπου του αναλυτικού παρακειμένου με παθητική μετοχή, π.χ. *απλώνει την αρίδα του/έχει απλωμένη την αρίδα του* (όμως όχι **η αρίδα του απλώθηκε*), *του την έστησε/του την είχε στημένη* (όμως το εντελώς ανάλογο *του την έφερε* δεν έχει παράλληλο τύπο με μετοχή). Κάποτε μάλιστα η χρήση του αναλυτικού παρακειμένου με παθητική μετοχή είναι η μοναδική επιλογή, π.χ. *έχει τον τραχανά απλωμένο, έχει τα μούτρα του κατεβασμένα*.

VP → V NP NP
 ↑GEN-DAT=↓ ↑OBJ=↓

Στις περιπτώσεις βέβαια στις οποίες ο βαθμός παγίωσης δεν είναι τόσο υψηλός και είναι δυνατή η μετατροπή από ενεργητική σε παθητική σύνταξη οι βασικές αλλαγές που γίνονται είναι οι παρακάτω:

π.χ. **Ο Κώστας** <Subj> έβγαλε βρώμα για τη Μαρία → Βρώμα βγήκε για τη Μαρία **από τον Κώστα** <Oblag>.

π.χ. Η Μαρία <Subj> έπιασε τον Κώστα στα δίχτυα της → Ο Κώστας πιάστηκε στα δίχτυα της **Μαρίας** <Ngen>.

Η Μαρία <Subj> έβγαλε τα μάτια **της** στο διάβασμα → Τα μάτια **της Μαρίας** <Ngen> βγήκαν στο διάβασμα.

β. Το αντικείμενο του ρήματος της ενεργητικής σύνταξης μετατρέπεται στην παθητική σύνταξη σε υποκείμενο του ρήματος (^OBJ)-->(^SUBJ):

π.χ. Ο πρωθυπουργός έριξε **τον κύβο** <Obj> → **Ο κύβος** <Subj> ερρίφθη από τον πρωθυπουργό.

γ. Το κατηγορούμενο του αντικειμένου της ενεργητικής σύνταξης μετατρέπεται σε κατηγορούμενο του υποκειμένου στην παθητική και η πτώση του από αιτιατική αλλάζει σε ονομαστική:

π.χ. Η Μαρία έπιασε τον Κώστα **κορόιδο** <XComp-Pred> → Ο Κώστας πιάστηκε κορόιδο
<XComp-Pred> από τη Μαρία.

δ. Το έμμεσο αντικείμενο του ενεργητικού ρήματος μετατρέπεται σε άμεσο αντικείμενο του ρήματος της παθητικής σύνταξης (^OBJ2)-->(^OBJ):

π.χ. Η κυβέρνηση τούς <Obj2> έδωσε γη_και_ύδωρ → Γη_και_ύδωρ τούς <Obj> δόθηκε από την κυβέρνηση.

ε. Η γενική-δοτική (στην περίπτωση παρουσίας κλιτικού) δεν μεταβάλλεται, όπως συμβαίνει και με όλα τα πλάγια ορίσματα.

π.χ. Το συμβάν τούς <Gen-Dat> έκοψε τα ήπατα → Τους <Gen-Dat> κόπηκαν τα ήπατα.

Ο Κώστας έβγαλε την Μαρία στο_κουρμπέτι <Obl> → Η Μαρία βγήκε στο_κουρμπέτι <Obl>.

3.2.3.3 Η σειρά των όρων (word order)

Όσον αφορά τη σειρά των όρων (word order) των ρηματικών ΠΛΕ έγινε φανερό ότι ενώ στις παγιωμένες (fixed) και τις ημιπαγιωμένες (semi-fixed) εκφράσεις δεν υπάρχει καμία ευελιξία στο να αλλάξει η σειρά των όρων (π.χ. *κουνήσου από τη θέση σου* → **από τη θέση σου κουνήσου*, *την πάτησα* → **πάτησα την*, *ήρθε τελευταίος και καταϊδρωμένος* → *ήρθε *καταϊδρωμένος και τελευταίος*), ωστόσο υπάρχει αρκετά μεγάλη ευελιξία στις συντακτικά εύκαμπτες (syntactically flexible) εκφράσεις, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει πως ο βαθμός ευελιξίας τους μπορεί να εξισωθεί με τον αντίστοιχο των ελεύθερων προτάσεων. Κι αυτό γιατί σε κάθε ΠΛΕ η θέση του παγιωμένου συστατικού της έχει ιδιαίτερη σημασία για τη σημασιολογία που θα αποκτήσει η έκφραση. Κατά συνέπεια, στην πολυλεκτική έκφραση «τρώω ξύλο» όλες οι παρακάτω προτάσεις **γραμματικά** μπορούν να θεωρηθούν ορθές, αλλά δεν είναι ισοδύναμες τόσο σε πραγματολογικό (Tzanidaki 1993, 1994) όσο και σε υφολογικό (π.χ. επιτονισμός κτλ) ή σημασιολογικό επίπεδο. Άλλωστε δεν συνηθίζονται στη φυσική γλώσσα με την ίδια συχνότητα ή δεν συνηθίζονται καθόλου:

- α. Η Μαρία έφαγε ξύλο (SVO)
- β. Η Μαρία ξύλο έφαγε (SOV)
- γ. Έφαγε ξύλο η Μαρία (VOS)
- δ. Έφαγε η Μαρία ξύλο (VSO)
- ε. Ξύλο έφαγε η Μαρία (OVS)
- στ. Ξύλο η Μαρία έφαγε (OSV)

Μελετώντας τα αποτελέσματα που προέκυψαν σχετικά με την σειρά των όρων των ρηματικών ΠΛΕ, ύστερα από αναζήτηση στον Εθνικό Θησαυρό Ελληνικής γλώσσας 1382 ΠΛΕ 16 ρημάτων (*ανεβαίνω, αξίζω, αρπάζω, αφήνω, βαδίζω, βάζω, βαράω, βγάζω, βγαίνω, βλέπω, γλιτώνω, δίνω, έχω, κάνω, μπαίνω, πιάνω*) και ακολουθώντας το γλωσσικό μας αίσθημα, παρατηρήθηκε πως η πιο συνήθης σειρά στις πολυλεκτικές εκφράσεις είναι η SVO (Subj-V-

Obj), κάτι που έχει άλλωστε υποστηριχθεί γενικότερα για την ελληνική γλώσσα (Greenberg 1963, Lightfoot 1981, Tomlin 1986, Mackridge 1985), ενώ η πιο ασυνήθης είναι η OSV (π.χ. ξύλο η Μαρία έφαγε, πόδι ο Κώστας πήρε από τη δουλειά). Η δεύτερη κατά σειρά πιο συχνή σειρά λέξεων είναι η OVS, ειδικά όταν τη θέση του αντικειμένου (Obj) την καταλαμβάνει κάποιος αδύνατος τύπος προσωπικής αντωνυμίας (π.χ. τον έζωσαν τα φίδια). Επιπλέον, παρατηρήθηκε πως στο μεγαλύτερο ποσοστό τους τα συστατικά των ΠΛΕ καταλαμβάνουν συγκεκριμένες θέσεις (fixed positions) μέσα στην πρόταση από τις οποίες δύσκολα μετακινούνται. Για παράδειγμα, η ΠΛΕ είναι «τρώω τα νύχια μου» -δηλαδή, με το συμπλήρωμα του ρήματος να ακολουθεί- κι όχι «τα νύχια μου τρώω». Επίσης, ΠΛΕ στις οποίες ένα όνομα συνοδεύεται από μία παγιωμένη γενική προσδιοριστική σπανίως αλλάζει η σειρά μεταξύ ονόματος και γενικής προσδιοριστικής, π.χ. 'μένω στα κρύα του λουτρού' κι όχι 'μένω *στου λουτρού τα κρύα'. Αλλά και όταν υπάρχει κάποια ευελιξία στην αλλαγή θέσης, σπανίως αλλάζει η σειρά των όρων, κάτι που συμβαίνει κυρίως όταν στόχος του ομιλητή είναι να δώσει έμφαση (π.χ. *σαλάτα τα έκανε* αντί *τα έκανε σαλάτα*). Κάτι τέτοιο είναι αναμενόμενο, εφόσον οι πολυλεκτικές εκφράσεις αποτελούνται από παγιωμένα συστατικά, η σειρά των οποίων παίζει ιδιαίτερο ρόλο στη σύνθεσή τους. Αν αλλάξει η σειρά, μπορεί να αλλάξει και η σημασιολογία ή ακόμη και να πάψει να είναι πολυλεκτική η έκφραση (π.χ. *έτρωγαν ψωμί και ελιές* = *βρίσκονταν σε δύσκολη οικονομική κατάσταση*, *έτρωγαν ελιές και ψωμί* = *το γεύμα τους ήταν ελιές και ψωμί*).

3.2.3.4 Η χρήση των αντωνυμιών

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η χρήση των αντωνυμιών στις πολυλεκτικές εκφράσεις. Οι αντωνυμίες άλλοτε ανήκουν στο παγιωμένο τμήμα της έκφρασης, π.χ. *τα έκανε σαλάτα* και άλλοτε είναι ελεύθερες, π.χ. *τον/τους μας/σας κτλ. έκανε τ' αλατιού, τον/τους μας/σας κατάπιε η γη, του/της μας/σας κάθισε στο σβέρκο*. Η σταθερή σύσταση των παγιωμένων εκφράσεων επιβάλλει σε κάποιες περιπτώσεις **την υποχρεωτική παρουσία** των αδύνατων τύπων της προσωπικής αντωνυμίας του γ' προσώπου. Οι τύποι αυτοί βρίσκονται μπροστά από ρήμα, κάτι που μας κάνει να τις θεωρούμε αντωνυμίες, αλλά δεν είναι δυνατή η ανάκληση οποιουδήποτε ουσιαστικού στο οποίο αναφέρονται (βλ. και Τζάρτζανος, 1996: §85,2), π.χ. *την έκανε* (= έφυγε), *το έκανε βούκινο, τα βρήκε μπαστούνια, δεν τη βγάζει καθαρή, τα χάνει, τα έκανε σαλάτα, το ρίχνει έξω, τη βρίσκει, (δεν) το βάζει κάτω, το έχει δίπορτο, το πήρε σκοινί κορδόνι, το φυλάει μανιάτικο, του έδωσε και κατάλαβε, το φυσάει και δεν κρυώνει* κ.ά. Ωστόσο, ορισμένες φορές μπορεί κανείς να καταλάβει ποιο ουσιαστικό εννοείται, π.χ. *την πάτησε* (ενν. την πεπονόφλουδα), *τα χιλιάζει* (ενν. τα χρόνια). Ο Σετάτος (1997: 213) κάνει λόγο για αντωνυμίες

ασαφούς αναφοράς οι οποίες εμφανίζονται σε παγιωμένες εκφράσεις με επαναληπτικές ή προληπτικές αντωνυμίες, π.χ. *φτηνά τη γλίτωσε* (= γλίτωσε τον εαυτό του = μέση διάθεση), *την έπαθε* (παθηματική διάθεση), *τα έχασε από τη χαρά του* (= χάρηκε τόσο που δεν ήξερε τι να κάνει), *το σκάσαμε* (= φύγαμε χωρίς να γίνουμε αντιληπτοί), *το 'βαλε στα πόδια* (= έφυγε δρομαίος) κτλ. Στις περιπτώσεις αυτές η σύνταξη εμφανίζει μεταβατικό ρήμα, η ασάφεια όμως του αντικειμένου μετατρέπει την ενεργητική διάθεση σε παγιωμένη έκφραση μέσης ή παθηματικής διάθεσης.

Επιπλέον, σε σπάνιες περιπτώσεις, η παγιωμένη έκφραση μπορεί να εμφανίζεται με δύο μορφές, άλλοτε με το ουσιαστικό και άλλοτε μόνο με την αντωνυμία που αντικαθιστά το ουσιαστικό, π.χ. *τα 'χασε - τα 'χασε τα μυαλά του/τα λόγια του*. Στην περίπτωση αυτή θεωρούμε ότι οι συντομευμένες μορφές συνιστούν κολοβωμένη έκδοση της παγιωμένης έκφρασης (Αναστασιάδη-Συμεωνίδη & Ευθυμίου, 2006: 35-36). Μερικές φορές οι αντωνυμίες είναι δύο, π.χ. *του τη σπάει, του τα 'ψαλε, του τη βίδωσε, του την έσκασε, του τη δίνει, του τη βάρεσε*. Αν οι αδύνατοι αυτοί τύποι της προσωπικής αντωνυμίας λείψουν, επειδή ακριβώς αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της έκφρασης, τις περισσότερες φορές προκύπτει μια ελεύθερη ακολουθία λέξεων, π.χ. *τον έφαγε λάχανο* (παγιωμένη έκφραση) → *έφαγε λάχανο* (ελεύθερη ακολουθία), *του βγάζει το καπέλο* (παγιωμένη έκφραση) - *βγάζει το καπέλο* (ελεύθερη ακολουθία).

Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί πως από την άποψη των κανόνων που ισχύουν για τα ελεύθερα συντάγματα, η παρουσία των αντωνυμιών όχι μόνο δεν είναι απαραίτητη από δομική και ακόμα λιγότερο από σημασιολογική άποψη (π.χ. *του άστραψε μια*), αλλά το αντίθετο: δημιουργεί μέχρι και παραβάσεις αυτών των κανόνων, π.χ. *τον άναψε, τον αλώνισε* (κανονικά το αντικείμενο δεν μπορεί να είναι έμψυχο), *δίνε του* (το *δίνω* δεν δέχεται άμεσο αντικείμενο σε γενική) (Μότσιου, 1987: 241).

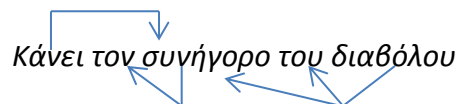
Όσον αφορά τη σειρά των όρων της έκφρασης, διαπιστώνουμε ότι η αντωνυμία τις περισσότερες φορές προηγείται του ρήματος, ενώ σπανιότερα ακολουθεί, π.χ. *βούλωσ' το, κόφ' το, καλώς το μου*. Αυτό είναι σύμφωνο με ό,τι ισχύει για τις ελεύθερες εκφράσεις, αφού, όπως αναφέρεται και στη γραμματική Τριανταφυλλίδη (1996: §734), «η αδύνατη προσωπική αντωνυμία, όταν είναι αντικείμενο ή προσδιορισμός, μπαίνει πριν από το ρήμα, ακολουθεί όμως την προστακτική και τη μετοχή: *σε παρακαλώ να μου δώσεις, τραγούδα μου, δες τον, βλέποντάς τον*». Επίσης, οι Λασκαράτου και Γεωργιαφέντης (2006: 13) αναφέρουν για τις ελεύθερες ακολουθίες ότι στα ελληνικά παρουσιάζεται συναναφορά με άμεσα και έμμεσα αντικείμενα μέσω κλιτικών αντωνυμιών (κλιτικός αναδιπλασιασμός), π.χ. *τον είδαμε τον Γιάννη χτες, της*

έδωσα της Μαρίας το βιβλίο. Το ίδιο ισχύει και για τις παγιωμένες εκφράσεις, π.χ. *το παρατράβηξε το σκοινί, δεν τα παίρνει τα γράμματα, δεν τα τρώει αυτά*.

Εκτός από τον αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας, σε ένα μεγάλο αριθμό παγιωμένων ρηματικών εκφράσεων βρίσκουμε κτητική αντωνυμία που αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος (συναναφορική αντωνυμία). Η μορφή της αλλάζει ανάλογα με το πρόσωπο, αλλά αυτή είναι η μοναδική ελευθερία (G. Gross 1996: 83), π.χ. *τρίζουν τα κοκαλάκια μου/σου/του* κτλ. Επίσης, σπανίως δεν αναφέρεται στο υποκείμενο της πρότασης, π.χ. *έπεσα στα νύχια του*, ενώ δεν είναι ασύνηθες το φαινόμενο να αναφέρεται στο αντικείμενο του ρήματος, π.χ. *λέει τα πράγματα με το όνομά τους*.

3.2.3.5 Τεχνικές συντακτικής ανάλυσης

Όπως φάνηκε από την ανάλυση των παραδειγμάτων που προηγήθηκαν (§ 3.2.2), ακολουθήθηκε μια συγκεκριμένη μέθοδος για κάθε κατηγορία πολυλεκτικών εκφράσεων ανάλογα με το βαθμό παγίωσής τους (fixed, semi-fixed, syntactically flexible expressions). Η μέθοδος αυτή στηρίχθηκε σε μεγάλο βαθμό και στη θεωρία του O' Grady (1998: 284) ο οποίος εισάγει τον όρο **continuity constraint** (περιορισμός της συνέχειας), υποστηρίζοντας ότι τα μέρη που αποτελούν μια παγιωμένη έκφραση πρέπει να σχηματίζουν μια αλυσίδα. Πρόκειται για μια γραμματική συνθήκη, π.χ.

Τα βέλη δείχνουν την αλυσίδα από την κεφαλή στο εξαρτημένο μέλος. Στο συγκεκριμένο παράδειγμα το ρήμα 'κάνει' αποτελεί την κεφαλή της έκφρασης και συνδέεται με το συμπλήρωμα 'συνήγορο' το οποίο με τη σειρά του συνδέεται με το άρθρο 'τον'. Η γενική 'διαβόλου' συνδέεται τόσο με το 'συνήγορο' όσο και με το άρθρο 'του'. Ο «περιορισμός της συνέχειας» μπορεί ακόμη, σύμφωνα με τον O' Grady, να προβλέψει τις εκφράσεις που είναι αδύνατο να συμβούν, εφόσον ο κανόνας απαγορεύει να σπάζει η αλυσίδα. Έτσι, για παράδειγμα, δε θα βρούμε παγιωμένη έκφραση στην οποία το ρήμα αποτελεί ελεύθερη επιλογή ούτε έκφραση με ρήμα και γενική και με ελεύθερη επιλογή όσον αφορά στο ουσιαστικό κεφαλή, π.χ. *χρωστάει τα Χ της κεφαλής του* (Χιώτη 2010: 90). Όπως τονίζει ο Ifill (2002: 18) αυτή η αλυσίδα δεν εννοεί να αντικαταστήσει κάθε συντακτική δομή, αλλά να λειτουργήσει ως ένας περιορισμός στο πώς πρέπει να είναι η δομή μιας παγιωμένης έκφρασης. Επισημαίνει ακόμη (Ifill, 2002: 21) ότι αυτός ο περιορισμός επηρεάζει και τις τροποποιήσεις των παγιωμένων εκφράσεων. Είτε η

σύνταξη είναι διαφανής είτε όχι, όταν η παγιωμένη έκφραση δέχεται μια τροποποίηση, **αυτή δεν πρέπει να σπάει την αλυσίδα της συνέχειας**. Κατά την άποψη του O' Grady (1998: 289), η δημιουργία μιας παγιωμένης έκφρασης περιλαμβάνει δύο παράλληλους μηχανισμούς, έναν γραμματικό και έναν σημασιολογικό. Συγκεκριμένα, οι παγιωμένες εκφράσεις σχηματίζονται όταν μια ειδική αλυσίδα κεφαλών παίρνει ένα μεταφορικό νόημα, δημιουργώντας έναν τύπο με νόημα που οι ομιλητές αισθάνονται ότι αξίζει να τον διατηρήσουν στο λεξικό της γλώσσας τους.

Βασισμένοι σε αυτή την **γραμματική και σημασιολογική αλυσίδα της συνέχειας**, προτιμήσαμε να θεωρήσουμε **τα παγιωμένα τμήματα** μιας πολυλεκτικής έκφρασης ως **μία ενιαία λέξη**, της οποίας τα συστατικά είτε δεν παρουσιάζουν καμία μορφολογική αλλαγή (fixed word) είτε κάποιο από τα συστατικά της παρουσιάζει μορφολογικές αλλαγές (semi-fixed word). Άλλωστε η αντιμετώπιση αυτή είναι σύμφωνη και με τα μη συνθετικά μοντέλα κατανόησης των παγιωμένων εκφράσεων που σύμφωνα με τις ψυχολinguιστικές έρευνες υποστηρίζουν ότι οι παγιωμένες εκφράσεις είναι **σαν μεγάλες λέξεις** και η κατανόησή τους απαιτεί την ολιστική ανάκτηση από τη μνήμη ορισμένων παγιωμένων σημασιών και θεωρούν ότι τα σημασιολογικά χαρακτηριστικά των λέξεων που αποτελούν μια παγιωμένη έκφραση δεν επηρεάζουν ούτε κατευθύνουν την κατανόησή της (Titone & Connine, 1999: 1656). Αλλά και στα συνθετικά μοντέλα κατανόησης των παγιωμένων εκφράσεων υποστηρίζεται πως οι παγιωμένες εκφράσεις αναγνωρίζονται **ως ακολουθίες που τις απομνημονεύουμε ολόκληρες** και έχουν τη δική τους σημασία, όμως συγχρόνως τις επεξεργαζόμαστε και τις αναλύουμε όπως ακριβώς και τις άλλες γλωσσικές μονάδες.

Έτσι, όσον αφορά τις **Λεξικοποιημένες Εκφράσεις** (Lexicalized Expressions), αξιοπρόσεκτες είναι οι παρακάτω επισημάνσεις:

1. Όσον αφορά τις υψηλής παγίωσης εκφράσεις (fixed expressions), αυτές τις αντιμετωπίζουμε ως μια λέξη με διαστήματα (κάτω παύλες) μεταξύ των λεκτικών συστατικών της έκφρασης: π.χ. πέταξε_το_πουλάκι, μην_το_πεις_ούτε_του_παπά, κάτσε_να_δεις, κούνια_που_σε_κούναγε, κουνήσου_από_τη_θέση_σου, δώσε_βάση_στην_πενιά. Ολόκληρη η φράση ισοδυναμεί δηλαδή με ένα ρήμα (V), που δεν παρουσιάζει καμία μορφολογική αλλαγή και που του αποδίδουμε μια συγκεκριμένη σημασιολογία. Έτσι στο λεξικό έχουμε:

- πέταξε_το_πουλάκι V * (^PRED) = 'ΠΕΤΑΞΕ_ΤΟ_ΠΟΥΛΑΚΙ <>'
(^V FORM) = πέταξε_το_πουλάκι
(^IDIOM) = χάθηκε_η_ευκαιρία.
- μην_το_πεις_ούτε_του_παπά V * (^PRED) = 'ΜΗΝ_ΤΟ_ΠΕΙΣ_ΟΥΤΕ_ΤΟΥ_ΠΑΠΑ < (^SUBJ) >'

- (^V FORM) = μην_το_πεις_ούτε_του_παπά
 (^IDIOM) = κράτησε_μυστικό.
 - **κάτσε_να_δεις** V * (^PRED) = 'KATSE_NA_DEIS < (^SUBJ) >'
 (^V FORM) = κάτσε_να_δεις
 (^IDIOM) = πρόσεξε_τι_θα_σου_πω.

Τη μέθοδο αυτή δεν την ακολουθούμε μόνο στις περιπτώσεις που αφορούν σε ολόκληρη πολυλεκτική έκφραση, αλλά και σε κάποιο συστατικό της που είναι εντελώς παγιωμένο, που αποτελείται δηλαδή από συνδυασμούς λέξεων μη αναλυόμενους. Από τα παραδείγματα έγινε φανερό πως σε μεγάλο αριθμό ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων η δομή της έκφρασης αποτελείται από το ρηματικό τύπο (V) και μία παγιωμένη ονοματική πολυλεκτική έκφραση, η οποία δεν παρουσιάζει καμία μορφολογική αλλαγή. Έτσι, για παράδειγμα, στις εκφράσεις: «τρώω *αέρα κοπανιστό* – ζω με *αέρα κοπανιστό*», «λέω *λόγια του αέρα* – αυτά είναι *λόγια του αέρα*», το συμπλήρωμα του ρήματος αποτελεί παγιωμένη ονοματική πολυλεκτική έκφραση που θα αντιμετωπιστεί ως ενιαία λέξη (fixed word): «τρώω *αέρα_κοπανιστό* – ζω με *αέρα_κοπανιστό*», «λέω *λόγια_του_αέρα* – αυτά είναι *λόγια_του_αέρα*». Έτσι στο λεξικό έχουμε:

- **αέρα_κοπανιστό** N * @(N-SG AEPA_KOPIANISTO sg).
 τρώω V * @(OPT-TRANS TPΩΩ)
 (^OBJ PRED) =c 'AEPA_KOPIANISTO'
 (^IDIOM) = δεν_έχω_χρήματα.
- **λόγια_του_αέρα** N * @(N-PL ΛΟΓΙΑ_TOY_AEPA sg).
 λέω V * @(TRANS AEΩ)
 (^OBJ PRED) =c 'ΛΟΓΙΑ_TOY_AEPA'
 (^IDIOM) = αναφέρομαι_σε_κενολογίες.

Αλλά και όταν στο συμπλήρωμα του ρήματος έχουμε συνδετική σύνδεση⁶² ή γενικότερα σύζευξη (conjunction) στην οποία και τα δύο λεκτικά συστατικά είναι παγιωμένα, τότε έχουμε την ίδια αντιμετώπιση. Έτσι στις πολυλεκτικές εκφράσεις: «μιλάω περί ανέμων και υδάτων», «έβαλα λυτούς και δεμένους», «τραβιέμαι με τον έναν και με τον άλλον», το συμπλήρωμα των ρημάτων αντιμετωπίζεται ως ενιαία λέξη (fixed word), εφόσον συναντάται πάντοτε με τη συγκεκριμένη μορφή, δηλαδή δεν παρουσιάζει καμία μορφολογική αλλαγή και δεν εισέρχεται μεταξύ των συστατικών της άλλη λεκτική μονάδα.

Έτσι έχουμε: «μιλάω *περί_ανέμων_και_υδάτων*», «έβαλα *λυτούς_και_δεμένους*», «τραβιέμαι *με_τον_έναν_και_με_τον_άλλον*»:

⁶² Ο Fleischer (1982: 22) ονομάζει «συνδετική σύνδεση» (kopulative Verbindung) το ζευγάρι λέξεων όπου συνδέονται είτε συνώνυμα είτε αντώνυμα. Συνώνυμα έχουμε στα ακόλουθα παραδείγματα: *μη στάζει και μη βρέζει, είπα και ελάλησα, δεν είμαστε ίσα κι όμοια, απειλεί θεούς και δαίμονες*. Αντίθετα έχουμε σε εκφράσεις όπως: *είναι το άλφα και το ωμέγα, λύνει και δένει, πάει κι έρχεται, δούναι και λαβείν, το μακρύ και το κοντό του* (Σετάτος, 1994β: 189).

- **περί_ανέμων_και_υδάτων** ADV * @(PRED ΠΕΡΙ_ΑΝΕΜΩΝ_ΚΑΙ_ΥΔΑΤΩΝ).
μιλώ V * (^PRED) = 'ΜΙΛΩ < (^SUBJ) (^OBL) >'
 (^OBL PRED) =c 'ΠΕΡΙ_ΑΝΕΜΩΝ_ΚΑΙ_ΥΔΑΤΩΝ'
 (^IDIOM) = αναφέρομαι_σε_άσχετα_θέματα.
- **λυτούς_και_δεμένους** Adj * @(PRED ΛΥΤΟΥΣ_ΚΑΙ_ΔΕΜΕΝΟΥΣ).
βάζω V * (^PRED) = 'ΒΑΖΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'
 (^OBJ PRED) =c 'ΛΥΤΟΥΣ_ΚΑΙ_ΔΕΜΕΝΟΥΣ'
 (^IDIOM)= ψάχνω_εξονυχιστικά.
- **με_τον_έναν_και_με_τον_άλλον** ADV *
 @(PRED ΜΕ_ΤΟΝ_ΕΝΑΝ_ΚΑΙ_ΜΕ_ΤΟΝ_ΑΛΛΟΝ).
τραβιέμαι V * (^PRED) = 'ΤΡΑΒΙΕΜΑΙ < (^SUBJ)(^OBL) >'
 (^OBL PRED) =c 'ΜΕ_ΤΟΝ_ΕΝΑΝ_ΚΑΙ_ΜΕ_ΤΟΝ_ΑΛΛΟΝ'
 (^IDIOM) = δεν_μονιμοποιώ_έναν_ερωτικό_δεσμό.

Μα και σε κάθε περίπτωση στην οποία μπορούμε να έχουμε ένα λεκτικό σύμπλοκο που είναι εντελώς παγιωμένο, χωρίς να παρουσιάζει μορφολογικές αλλαγές ή να επιδέχεται παρεισφρήσεις άλλων λεκτικών μονάδων, χρησιμοποιούμε τη μέθοδο της μιας λέξης με διαστήματα (WWS). Έτσι και στις πολυλεκτικές εκφράσεις «πιάνω τον ταύρο από τα κέρατα», «δεν βλέπω φως στην άκρη του τούνελ», τα δύο παγιωμένα συμπληρώματα του ρήματος εκλαμβάνονται ως μία ενιαία λέξη (fixed word) και ο ρηματικός τύπος δέχεται **κατά σύμβαση** ένα και μόνο συμπλήρωμα: «πιάνω τον_ταύρο_από_τα_κέρατα», «δεν βλέπω φως_στην_άκρη_του_τούνελ». Κάτι τέτοιο παραβιάζει τους νόμους της σύνταξης, εφόσον ο συνδυασμός των λέξεων «τον_ταύρο_από_τα_κέρατα» ή «φως_στην_άκρη_του_τούνελ», αντιμετωπίζονται ως αντικείμενο (Obj) του ρηματικού τύπου, αλλά μην ξεχνάμε πως μια τέτοια αντιμετώπιση μπορεί να δικαιολογηθεί από το γεγονός ότι οι πολυλεκτικές εκφράσεις αποτελούν φρασήματα, δηλαδή σταθερές συνδέσεις λέξεων που μπορούν να φέρουν τη γραμματική σύνταξη μιας ομάδας λέξεων κι όχι απαραίτητα μιας πρότασης (Fleischer, 1982: 15, Συμεωνίδης, 2000: 18). Έτσι, στο λεξικό έχουμε:

- **τον_ταύρο_από_τα_κέρατα** N * @(PRED ΤΟΝ_ΤΑΥΡΟ_ΑΠΟ_ΤΑ_ΚΕΡΑΤΑ).
πιάνω V * (^PRED) = 'ΠΙΑΝΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'
 (^OBJ PRED) =c 'ΤΟΝ_ΤΑΥΡΟ_ΑΠΟ_ΤΑ_ΚΕΡΑΤΑ'
 (^IDIOM) = αντιμετωπίζω_αποφασιστικά_μια_δυσκολία.
- **φως_στην_άκρη_του_τούνελ** N * @(PRED ΦΩΣ_ΣΤΗΝ_ΑΚΡΗ_ΤΟΥ_ΤΟΥΝΕΛ).
βλέπω V * (^PRED) = 'ΒΛΕΠΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'
 (^OBJ PRED) =c 'ΦΩΣ_ΣΤΗΝ_ΑΚΡΗ_ΤΟΥ_ΤΟΥΝΕΛ'
 (^IDIOM)= βρίσκω_κάποια_διέξοδο_στο_μέλλον.

Αλλά και κάθε παγιωμένο συμπλήρωμα ενός ρηματικού τύπου το αντιμετωπίζουμε ως ενιαία λέξη (fixed word), ακόμη και αν δεν αποτελεί ξεχωριστή παγιωμένη έκφραση από μόνο

του. Για παράδειγμα, στην έκφραση «ρίχνω το μπαλάκι», το ονοματικό σύνολο το αντιμετωπίσαμε ως μία λέξη, εφόσον είναι πάντοτε σταθερό και δεν παρουσιάζει μορφολογικές αλλαγές. Άλλωστε, με αυτόν τον τρόπο, ενώνοντας δηλαδή το άρθρο με το ουσιαστικό (π.χ. το_μπαλάκι), δημιουργούμε ένα είδος δείκτη που μας βοηθάει να διακρίνουμε την ΠΛΕ από την αντίστοιχη ελεύθερη πρόταση με τον ίδιο ρηματικό τύπο.

Για παράδειγμα:

- Η κυβέρνηση έριξε το_μπαλάκι στην αντιπολίτευση για το θέμα του Μνημονίου (ΠΛΕ).
- Η Μαρία έριξε το μπαλάκι στον Κώστα, αλλά εκείνος δεν κατάφερε να το πιάσει (κοινή πρόταση).

Αξίζει επίσης να παρατηρήσουμε πως στις περιπτώσεις στις οποίες κάποιο παγιωμένο λεκτικό συστατικό ακολουθείται από μια κτητική αντωνυμία προτιμήσαμε η κτητική αντωνυμία να μην ενωθεί με την λέξη που προσδιορίζει σε μία ενιαία λέξη, είτε γιατί η κτητική αντωνυμία δεν είναι πάντοτε υποχρεωτική είτε γιατί το πρόσωπο, ο αριθμός της και το γένος της δεν είναι πάντοτε σταθερά είτε κυρίως για να μπορέσει να δηλωθεί στη γραμματική η συμφωνία του κτητικού με το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος σε πρόσωπο και αριθμό, αν φυσικά υφίσταται κάτι τέτοιο. Έτσι, έχουμε «κατεβάζω τα μούτρα μου» αλλά και «κατεβάζω τα μούτρα», όπως και «κατεβάζεις τα μούτρα σου, κατεβάζει τα μούτρα του, κατεβάζουμε τα μούτρα μας...». Το μόνο λεκτικό συστατικό που παραμένει σταθερό και μπορεί να αντιμετωπιστεί ως ενιαία λέξη είναι το «τα_μούτρα». Έτσι, στο λεξικό έχουμε:

- **τα_μούτρα** N * (^PRED) = 'TA_MOYTPA < (^POSS) >';
N * @(NOUN TA_MOYTPA pl).
κατεβάζω V * (^PRED) = 'KATEBAZΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'
(^OBJ PRED) = c 'TA_MOYTPA'
(^SUBJ PERS) = (!SPEC POSS PERS)
(^SUBJ NUM) = (!SPEC POSS NUM)
(^IDIOM) = θυμώνω.

Κατ' επέκταση και στην έκφραση: «Η Μαρία έφαγε το ξύλο της χρονιάς της», όπου η παρουσία της κτητικής αντωνυμίας είναι υποχρεωτική, ενώνουμε τη φράση «το_ξύλο_της_χρονιάς» σε μία λέξη (fixed word) και αφήνουμε ελεύθερη την κτητική αντωνυμία. Ωστόσο σε περιπτώσεις στις οποίες η μεμονωμένη αντιμετώπιση της κτητικής αντωνυμίας δημιουργεί υπολογιστικό πρόβλημα, καθώς αυξάνεται ο χρόνος της συντακτικής ανάλυσης (parsing), τότε την εκλαμβάνουμε με τις υπόλοιπες λεκτικές μονάδες ως μία ενιαία λέξη της οποίας το ένα συστατικό παρουσιάζει μορφολογικές αλλαγές (semi-fixed word). Έτσι,

για παράδειγμα, όταν μια κτητική αντωνυμία παρεμβάλλεται μέσα σε ένα παγιωμένο λεκτικό σύνολο (π.χ. *Η Μαρία τράβηξε των παθών της τον τάραχο* ή *Η Μαρία πετάει με τα δικά μου φτερά*) εκλαμβάνουμε ως ενιαία λέξη (semi-fixed word) όλο το συμπλήρωμα του ρήματος παρά το γεγονός ότι η κτητική αντωνυμία παρουσιάζει μορφολογικές αλλαγές, διότι ο διαχωρισμός της κτητικής αντωνυμίας από τα υπόλοιπα λεκτικά συστατικά θα δυσκόλευε τη διαδικασία και θα αύξανε το χρόνο συντακτικής ανάλυσης. Επομένως, στην έκφραση «τραβώ των παθών μου τον τάραχο» έχουμε στο λεξικό:

των_παθών_μου_τον_τάραχο N * (^PRED) = 'ΤΩΝ_ΠΑΘΩΝ_ΜΟΥ_ΤΟΝ_ΤΑΡΑΧΟ < (^POSS) >'.
τραβώ V * (^PRED) = 'TPABΩ < (^SUBJ) (^OBJ) >'
 (^OBJ PRED) =c 'ΤΩΝ_ΠΑΘΩΝ_ΜΟΥ_ΤΟΝ_ΤΑΡΑΧΟ'
 (^IDIOM) = *περνώ_πολλές_στενοχώριες*.

2. Όσον αφορά τις ημιπαγιωμένες εκφράσεις (semi-fixed expressions), αυτές τις αντιμετωπίζουμε ως μια ενιαία λέξη με διαστήματα (κάτω παύλες) μεταξύ των λεκτικών συστατικών της έκφρασης (WWS), η οποία όμως παρουσιάζει μορφολογικές αλλαγές (π.χ. *την_πάτησα, την_πάτησες, την_πάτησε*). Απαραίτητη προϋπόθεση σε αυτήν την περίπτωση αποτελεί η σταθερή σειρά των λέξεων (word order) καθώς και η αδυναμία εισχώρησης άλλου λεκτικού συστατικού μεταξύ των λέξεων που ενώνονται. Έτσι, στο παρακάτω παράδειγμα, η πολυλεκτική έκφραση «την πάτησα» αντιμετωπίζεται ως μία ενιαία λέξη, δηλαδή ως ρήμα που υπόκειται σε μορφολογικές αλλαγές και έχει ένα όρισμα (SUBJ):

την_πάτησα V * (^PRED) = 'THN_ΠΑΤΑΩ < (^SUBJ) >'
 (^IDIOM)= *εξαπατώμαι_από_αφέλεια_ή_επιπολαιότητα*.

Αξίζει να σημειωθεί πως το μεγαλύτερο ποσοστό των ημιπαγιωμένων εκφράσεων (98%) αποτελείται από έναν αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας και έναν ρηματικό τύπο που ακολουθεί (π.χ. *το μωρό τις_άρπαξε, τα_πήρα άσχημα, τα_έχω_χάσει, το_έχω_χάσει, δεν_θα_του_περάσει* κτλ).

3. Όσον αφορά τις συντακτικά εύκαμπτες εκφράσεις (syntactically flexible expressions), παρατηρούμε πως η μέθοδος που χρησιμοποιήσαμε (*Word_With_Spaces*) και στις υψηλής παγίωσης εκφράσεις (fixed expressions) αλλά και στις ημιπαγιωμένες (semi-fixed expressions), δεν μπορεί να εφαρμοστεί, καθώς η συντακτική ελευθερία δημιουργεί πρόβλημα (*flexibility problem, σύμφωνα με τους Sag et al. (2001)*). Οι εκφράσεις αυτές αντιμετωπίζονται κυρίως με επέμβαση στους κανόνες του λεξικού όπου μία λεκτική μονάδα επιλέγει-δεσμεύει μία άλλη

λεκτική μονάδα και η σημασιολογική αξία της πρώτης προσδιορίζεται από το επιλεγόμενο στοιχείο (element). Έτσι, τα συστατικά της πολυλεκτικής έκφρασης που είναι παγιωμένα δεσμεύονται από τη λεκτική μονάδα της οποίας αποτελούν συμπλήρωμα. Για παράδειγμα, η έκφραση «πήρε πόδι», επειδή μεταξύ ρηματικού τύπου και συμπληρώματός του μπορεί να παρεμβληθεί κάποια άλλη λεκτική μονάδα «πήρε **αμέσως** πόδι», δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί ως μία ενιαία λέξη, αλλά μπορεί ο ρηματικός τύπος να επιλέξει το συμπλήρωμά του, από το οποίο θα καθοριστεί και η σημασία της πολυλεκτικής έκφρασης:

πήρε V * @(TRANS ΠΑΙΡΝΩ)
 (^OBJ PRED) =c 'ΠΟΔΙ'
 (^IDIOM)=εκδιώχθηκε.

Αντίθετα, όταν το συμπλήρωμα του ρήματος είναι ελεύθερο, δεν δεσμεύουμε την τιμή του στο λεξικό, διότι αυτή μεταβάλλεται. Ωστόσο, η παγιωμένη σχέση μεταξύ ρήματος και συμπληρώματος μπορεί να δηλωθεί με άλλου είδους περιορισμούς. Για παράδειγμα, στις παρακάτω εκφράσεις: *θα τον κρεμάσω*, *τον έκοψα (τι άνθρωπος είναι)*, *η Μαρία του ρίχτηκε*, *η Μαρία του φέρνει*, *η Μαρία του μπήκε*, μπορεί να τεθεί ως περιορισμός το συμπλήρωμα του ρήματος να έχει τη μορφή κλιτικού⁶³.

Με την ίδια μέθοδο αντιμετωπίζουμε και τις **Θεσμοθετημένες Εκφράσεις** (Institutionalized phrases), αυτές δηλαδή που έχουν συνθετική σημασία αλλά λόγω της συχνής παρουσίας τους με τη συγκεκριμένη μορφή θεωρούνται πολυλεκτικές εκφράσεις. Η τεχνική «λέξεις με διαστήματα» δεν είναι ικανοποιητική, καθώς είναι συντακτικά ελεύθερες εκφράσεις με πολλές μορφολογικές μεταβολές. Μάλιστα σε περιπτώσεις ρημάτων όπως *κάνω* κέφι/γούστο/γέλιο/μόκο/χάζι/κόντζες (βλ. στα αγγλικά light verbs) με την τεχνική «λέξεις με διαστήματα» έχουμε απώλεια της γενικότητας (loss of generality) και έλλειψη πρόβλεψης (lack of prediction), δεν μπορούμε δηλαδή να γενικεύσουμε τον κανόνα ότι το ρήμα «κάνω» με ένα ουσιαστικό έχει σημασιολογία εξαρτώμενη από την έννοια του ουσιαστικού, αλλά δεν μπορούμε και να προβλέψουμε με ποια ουσιαστικά μπορεί να έχει τη συγκεκριμένη σημασιολογία. Έτσι, δημιουργείται και ένα πρόβλημα πολλαπλασιασμού λεξικών εγγραφών (lexical proliferation problem⁶⁴). Βέβαια αν και αυτές οι φράσεις θεωρούνται ιδιωματικές, ωστόσο το ουσιαστικό έχει τη συνήθη σημασία του και η σημασία του ρήματος μπορεί εύκολα να διαλευκανθεί, παρά να

⁶³ Στην γραμματική που υλοποιήσαμε στην παρούσα εργασία δεν ασχοληθήκαμε με αυτού του είδους τους περιορισμούς.

⁶⁴ Οι Sag et al. δίνουν για αυτές τις περιπτώσεις ένα παράδειγμα: Όταν έχουμε τις δομές των light verbs που έρχονται κατά οικογένειες take a walk, take a hike, take a trip, take a flight, κάνοντας μία λίστα με όλες αυτές τις εκφράσεις, αυτό έχει ως αποτέλεσμα μια απώλεια γενίκευσης και μια έλλειψη προβλεψιμότητας καθώς και τη δημιουργία συστημάτων που δεν μπορούν να διατηρηθούν ή να επεκταθούν.

θεωρηθεί ιδιωματική (Sag et al., 2001). Σε αυτές τις περιπτώσεις μάς βοηθούν οι στατιστικές μέθοδοι, κάτι το οποίο δεν αποτελεί θέμα της παρούσας εργασίας.

Από όλα όσα προηγήθηκαν στις τρεις τελευταίες παραγράφους (3.2.3.5. § 1, 2, 3) γίνεται φανερό πως οι λύσεις που προτείνουμε **α. «μία ενιαία λέξη με διαστήματα»** και **β. «δέσμευση των παγιωμένων τμημάτων της έκφρασης στο λεξικό»** δίνουν μια διέξοδο στο χειρισμό των ΠΛΕ, η σημασία των οποίων δηλώνεται ως χαρακτηριστικό (feature) του εκάστοτε ρηματικού τύπου (ΛΙΔΙΟΜ). Η αντιμετώπισή τους με μεθόδους συνθετικής ανάλυσης (compositional analysis) δημιουργεί προβλήματα (Sag et al, 2001), διότι αν δώσουμε τη σημασία κάθε λέξης και κατόπιν προσπαθήσουμε να συνθέσουμε τις σημασίες των λεκτικών συστατικών της έκφρασης, είναι αδύνατο να παραχθεί η σημασία της φράσης. Κάτι τέτοιο θα μας οδηγούσε σε υπερπαραγωγή (overgeneration)⁶⁵ - καθώς ο συντακτικός αναλυτής μπορεί να θεωρήσει γραμματικές και περιπτώσεις παθητικής φωνής (*αυτά πάρθηκαν στο κρανίο) - και σε ιδιωματικά προβλήματα (idiomatic problem)⁶⁶, εφόσον δεν μπορεί να προβλεφθεί η σημασία της ΠΛΕ από τη σημασία των συστατικών που την απαρτίζουν.

Ολοκληρώνοντας τις παρατηρήσεις μας γίνεται εμφανές πόσο μεγάλη σημασία έχει ο βαθμός παγίωσης όσον αφορά την τεχνική ανάλυσης που επιλέγουμε σε κάθε περίπτωση. Στο σημείο αυτό αξίζει να επισημανθεί πως στο μεγαλύτερο ποσοστό τους οι ρηματικές ΠΛΕ είναι συντακτικά εύκαμπτες (Syntactically Flexible), εμφανίζοντας ταυτόχρονα στη δομή τους παγιωμένα (Fixed) ή ημιπαγιωμένα (SemiFixed) στοιχεία. Για παράδειγμα, η ΠΛΕ «**λέω τα σύκα σύκα και τη σκάφη σκάφη**» είναι συντακτικά εύκαμπτη, με την έννοια ότι μπορεί να παρεμβληθεί μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του κάποιο άλλο λεκτικό στοιχείο «**λέω πάντοτε τα σύκα σύκα και τη σκάφη σκάφη**», αλλά ταυτόχρονα περιλαμβάνει λεκτικά συστατικά που μπορούν να ενωθούν και να αποτελέσουν μία και μοναδική λέξη, εφόσον το συμπλήρωμα του ρήματος είναι παγιωμένη ονομαστική πολυλεκτική έκφραση. Έτσι, η ονομαστική έκφραση θα αντιμετωπιστεί ως λέξη με διαστήματα (word_with_spaces), ενώ ταυτόχρονα θα δεσμευτεί στο λεξικό ως συμπλήρωμα του ρήματος, για να μπορεί να αποδοθεί η συγκεκριμένη σημασία που αποκτά η έκφραση:

⁶⁵ Αν αντιμετωπιστούν από τη γενική συνθετική μέθοδο της γλωσσικής ανάλυσης, τότε σε ένα σύστημα παραγωγής (generation system) [...] μπορούν να δημιουργηθούν προβλήματα, καθώς είναι δυνατό να γίνουν αποδεκτά τα telephone booth (American) or telephone box (British/Australian), αλλά θα παραχθούν και τα telephone cabinet, telephone closet, που δεν μπορούν να είναι αποδεκτά (Sag et al, 2001).

⁶⁶ Με τον όρο ιδιωματικό πρόβλημα αναφερόμαστε σε προβλήματα όπως το πώς θα προβλέψουμε για παράδειγμα ότι μια έκφραση όπως kick the bucket που φαίνεται να είναι σύμφωνη με την αγγλική γραμματική, η σημασία της είναι άσχετη από τη σημασία των kick, the, and bucket. (Sag et al, 2001).

'ΛΕΓΩ< (^SUBJ) (^OBJ) >'

(^OBJ PRED) =c 'ΤΑ_ΣΥΚΑ_ΣΥΚΑ_ΚΑΙ_ΤΗ_ΣΚΑΦΗ_ΣΚΑΦΗ'

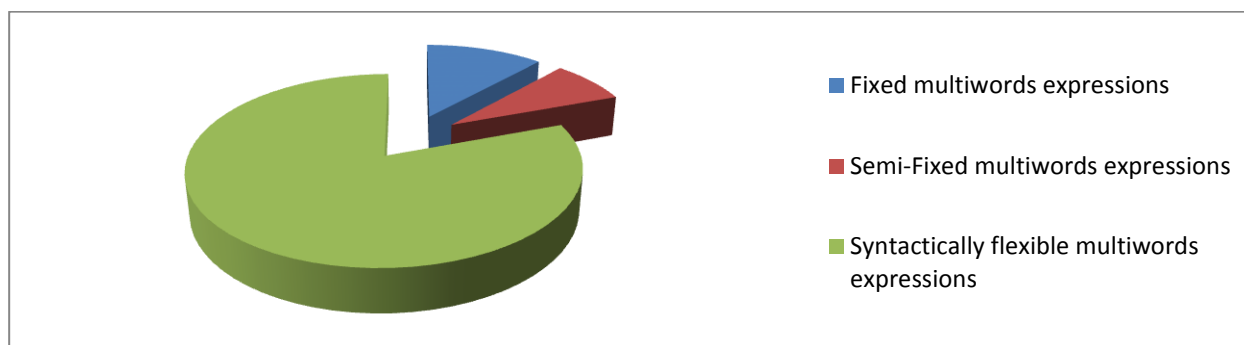
(^IDIOM)= μιλάω_χωρίς_περιστροφές.

Πιο συγκεκριμένα μπορούμε να κατηγοριοποιήσουμε τις ρηματικές ΠΛΕ σε σχέση με τη συντακτική ευελιξία που παρουσιάζουν και το βαθμό παγίωσης των λεκτικών συστατικών τους ως εξής:

- 1. Αμιγώς Παγιωμένες ΠΛΕ** στις οποίες η παγίωση αφορά σε όλη τη δομή τους και αντιμετωπίζονται ως μία -χωρίς μορφολογικές αλλαγές- λέξη με διαστήματα (word_with_spaces): άρπα_την, άς'τα_να_πάνε, πάρε_πέντε, πάμε_πλατεία, μπήκε_το_νερό_στ'_αυλάκι, μην_το_πεις_ούτε_του_παπά κτλ.
- 2. Αμιγώς Ημιπαγιωμένες ΠΛΕ** στις οποίες όλη η έκφραση αποτελεί μία λεκτική μονάδα με διαστήματα (word_with_spaces), η οποία παρουσιάζει μορφολογικές αλλαγές: την_πάτησα, τα_πήρα, τα_έχω_χάσει, το_έχω_χάσει, δεν_θα_του_περάσει κτλ.
- 3. Αμιγώς Συντακτικά Εύκαμπτες ΠΛΕ** που περιλαμβάνουν στη δομή τους μονολεκτικά παγιωμένα στοιχεία που δεν οδηγούν στη δημιουργία μιας νέας λέξης με διαστήματα: παίρνω √ πόδι, μένω √ μπουκάλα, βγαίνω √ ασπροπρόσωπος, βγάζω √ βρώμα κτλ.
- 4. Συντακτικά Εύκαμπτες ΠΛΕ με παγιωμένα πολυλεκτικά συστατικά** τα οποία αντιμετωπίζονται ως μία -χωρίς μορφολογικές αλλαγές- λέξη με διαστήματα (word_with_spaces): ρίχνει √ τουλούμια_νερό, ρίχνω √ μαύρο_δάκρυ, ρίχνω √ το_λίθο_του_αναθέματος, τρώω √ με_χρυσά_κουτάλια, τραβάω √ του_λιναριού_τα_πάθη, τρώω √ ψωμί_κι_ελιές, φτάνω √ στο_πι_και_φι, περνάω √ από_σαράντα_κύματα, πετάω √ στον_έβδομο_ουρανό κτλ.
- 5. Συντακτικά Εύκαμπτες ΠΛΕ με ημιπαγιωμένα πολυλεκτικά συστατικά** τα οποία αντιμετωπίζονται ως μία -με μορφολογικές αλλαγές- λέξη με διαστήματα (word_with_spaces): την_βγάζω √ καθαρή, την_βγάζω √ κοτσάνι, τα_φέρνω √ δύσκολα, τα_κάνω √ μούσκεμα, τα_κάνω √ σαλάτα, φθάνω √ τελευταίος_και_καταϊδρωμένος, ρίχνω √ άδεια √ για_να_πιάσω_γεμάτα κτλ.
- 6. Συντακτικά Εύκαμπτες ΠΛΕ με παράλληλη εμφάνιση παγιωμένων και ημιπαγιωμένων πολυλεκτικών συστατικών** τα οποία αντιμετωπίζονται ως μία -με ή χωρίς μορφολογικές αλλαγές- λέξη με διαστήματα (word_with_spaces): το_ρίχνω (SF) κορόνα_γράμματα (F), τα_κάνω (SF) γυαλιά_καρφιά (F), τα_φέρνω (SF) τσίμα_τσίμα (F), το_ρίχνω (SF) στην_παλαβή (F), δεν_μου_κάνει (SF) ούτε_κρύο_ούτε_ζέστη (F).

Από τις 2569 ΠΛΕ που μελετήσαμε, οι 2070 ανήκουν στις συντακτικά εύκαμπτες ΠΛΕ, οι 301 περιλαμβάνουν αμιγώς παγιωμένα ρηματικά και ονοματικά πολυλεκτικά, ενώ οι 198

περιλαμβάνουν αμιγώς ημιπαγιωμένα ρηματικά και ονοματικά πολυλεκτικά. Η αναλογία τους φαίνεται παραστατικά στο παρακάτω γράφημα⁶⁷:

Εικόνα 4. Αναπαράσταση του βαθμού παγίωσης των ΠΛΕ της Βάσης Δεδομένων της παρούσας εργασίας.

3.2.3.6 Γραμματικο-συντακτικές συμβάσεις

Οι τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν με σκοπό την υπολογιστική συντακτική ανάλυση των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων οδήγησαν σε φαινόμενα που “παραβιάζουν” τους κανόνες που ισχύουν στην Ελληνική Γλώσσα τόσο σε επίπεδο γραμματικής όσο και σε επίπεδο σύνταξης. Για το λόγο αυτό καταφύγαμε σε γραμματικο-συντακτικές συμβάσεις, οι οποίες παρουσιάζονται **συγκεντρωτικά** παρακάτω.

1. Σε όλες τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες ο ρηματικός τύπος δέχεται ως συμπλήρωμά του ένα ονοματικό σύνολο αποτελούμενο από ένα άρθρο και ένα όνομα (π.χ. παίρνω *τα βουνά*) ενώνουμε το άρθρο με το ουσιαστικό, με σκοπό να διαφοροποιηθούν οι ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις από τις ελεύθερες ακολουθίες (π.χ. *παίρνω τα βουνά, αλλά παίρνω το βιβλίο*). Έτσι, δημιουργούμε μία σταθερή έκφραση (fixed expression), της οποίας η σύσταση είναι συμβατική (dependent fixed), σε αντίθεση με τις παγιωμένες πολυλεκτικές εκφράσεις (π.χ. *το-αμίλητο-νερό*) που είναι από μόνες τους σταθερές εκφράσεις (independent fixed). Ωστόσο, αν και υπάρχει σαφής διάκριση μεταξύ τους, διατηρούμε στην παρούσα εργασία και για τις δύο περιπτώσεις τον όρο παγιωμένη πολυλεκτική έκφραση (fixed expression):

- παίρνω [τα_βουνά] (dependent fixed expression).
- πίνω [το_αμίλητο_νερό] (independent fixed expression).

⁶⁷ Στην παρούσα εργασία οι παραπάνω χαρακτηρισμοί (παγιωμένες-ημιπαγιωμένες και συντακτικά εύκαμπτες ΠΛΕ) αποδίδονται έχοντας ως κριτήριο πάντοτε τη σχέση του ρήματος με το συμπλήρωμά του.

2. Καταργείται η σύζευξη (conjunction) μεταξύ δύο ή περισσότερων λεξικών ή φραστικών κατηγοριών, καθώς πλέον αντιμετωπίζονται ως μία λέξη (WWS) και κατ' επέκταση αποτελούν ένα φραστικό σύνολο:

- Η Μαρία έκανε [πράματα_και_θάματα].
- Μιλούσαμε [περί_ανέμων_και_υδάτων].
- Η μητέρα δέχτηκε τον Κώστα [μετά_φανών_και_λαμπάδων].
- Η Μαρία τραβιέται [με_τον_έναν_και_με_τον_άλλον].

3. Πολύ συχνά παρατηρείται διαφοροποίηση στη συνήθη σύνταξη των ρηματικών τύπων, με την έννοια ότι αλλάζει η συντακτική συμπεριφορά των ρημάτων. Πιο συγκεκριμένα:

α. Δεχόμενοι ολόκληρη την ΠΛΕ ως μία σταθερή λέξη χωρίς μορφολογικές αλλαγές, ο ρηματικός τύπος μετατρέπεται σε αμετάβατο ρήμα με μοναδικό του όρισμα ένα υποκείμενο (Pro) ή και χωρίς κανένα απολύτως όρισμα:

- Τράβα_και_το_καζανάκι: Ενώ το ρήμα **‘τραβώ’** είναι μεταβατικό (*τραβώ (V) το καζανάκι (Obj)*), εδώ ο νέος ρηματικός τύπος που προκύπτει και που φέρει τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του ρήματος 'τραβώ' αντιμετωπίζεται ως ένα αμετάβατο ρήμα: 'τράβα_και_το_καζανάκι <(^SUBJ)> '.
- Ο_θεός_να_βάλει_το_χέρι_του: Ενώ το ρήμα **‘βάζω’** είναι μεταβατικό και δέχεται ως ορίσματά του ένα υποκείμενο και ένα αντικείμενο (*ο θεός (Subj) βάζει (V) το χέρι του (Obj)*), ο νέος ρηματικός τύπος που προκύπτει και που φέρει τις μορφολογικές ιδιότητες του ρήματος 'βάζω' αντιμετωπίζεται ως ένα αμετάβατο ρήμα που δεν δέχεται κανένα όρισμα: 'ο_θεός_να_βάλει_το_χέρι_του <>'.
- Μπήκε_το_νερό_στ'_αυλάκι: Ενώ το αμετάβατο ρήμα **‘μπαίνω’** δέχεται ως ορίσμά του ένα υποκείμενο κι ένα πλάγιο όρισμα (*μπαίνει (V) το νερό (Subj) στ'αυλάκι (Oblloc)*), ο νέος ρηματικός τύπος που προκύπτει και που φέρει τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του ρήματος 'μπαίνω' αντιμετωπίζεται ως ένα αμετάβατο ρήμα που δεν δέχεται κανένα όρισμα: 'μπαίνει_το_νερό_στ'_αυλάκι <>'.

β. Δεχόμενοι το ρήμα με το συμπλήρωμά του ως μία λέξη (WWS), προκύπτουν δομές στις οποίες το μεταβατικό ρήμα μετατρέπεται σε ένα νέο αμετάβατο ρήμα που διατηρεί τα ίδια μορφολογικά χαρακτηριστικά, άλλα δεν δέχεται αντικείμενο:

- Το μωρό τις_άρπαξε: Ενώ το ενεργητικής διάθεσης ρήμα **‘αρπάζω’** είναι μεταβατικό, ο νέος ρηματικός τύπος που προκύπτει εκλαμβάνεται αμετάβατος: 'τις_αρπάζω <(^SUBJ)> '.

- Ο Κώστας την_πάτησε: Ενώ το ρήμα ‘πατάω’ είναι στο συγκεκριμένο παράδειγμα μεταβατικό, ο νέος ρηματικός τύπος που προκύπτει εκλαμβάνεται αμετάβατος: 'την_πατάω <(^SUBJ)> '.

- Ο Κώστας τα_άφησε_όλα_σύξυλα: Ενώ το ρήμα ‘αφήνω’ είναι μεταβατικό και δέχεται και ένα κατηγορούμενο στο αντικείμενό του (:σύξυλα), ο νέος ρηματικός τύπος που προκύπτει εκλαμβάνεται αμετάβατος 'τα_αφήνω_όλα_σύξυλα <(^SUBJ)> '.

- Άσε τον κόσμο [να_λέει_ό,τι_θέλει]: Στη δευτερεύουσα πρόταση, ενώ το ρήμα ‘λέγω’ είναι μεταβατικό, ο νέος ρηματικός τύπος που προκύπτει εκλαμβάνεται αμετάβατος: 'λέγω_ό,τι_θέλω <(^SUBJ)> '.

γ. Μια δευτερεύουσα ονοματική πρόταση μπορεί να αποτελέσει μία ενιαία λέξη (WWS), να θεωρηθεί δηλαδή ως ουσιαστικό, και να εκληφθεί ως αντικείμενο του ρήματος. Έτσι η δευτερεύουσα πρόταση δεν επιδέχεται περαιτέρω συντακτική ανάλυση.

- Η Μαρία (Subj) κάνει (V) *ό,τι_της_καπνίζει* (Obj).

- Η Μαρία (Subj) κάνει (V) *ό,τι_περνά_από_το_χέρι_της* (Obj).

Ωστόσο μια δευτερεύουσα ονοματική πρόταση μπορεί να αποτελέσει και μία ενιαία λέξη (WWS) μαζί με το ρήμα εξάρτησης:

- Άσε_τι_άκουσα για τη Μαρία: Το ρήμα της κύριας πρότασης (*Άσε*) και η δευτερεύουσα ονοματική πρόταση (*τι_άκουσα*) ενώνονται σε μία λέξη με διαστήματα, η οποία λειτουργεί ως αμετάβατο ρήμα: 'άσε_τι_άκουσα <(^SUBJ), (^OBL) > '.

δ. Στις ΠΛΕ της μορφής: *αδύνατος τύπος προσωπικής αντωνυμίας + ρήμα + όνομα*, όπως: **τα έκανα σαλάτα, την κάνω ταρατάσα, τα έκαναν πλακάκια, τα έκαναν γυαλιά καρφιά, τα έκαναν γης Μαδιάμ κτλ**, ενώ το ρήμα της φράσης είναι ετεροσυνδετικό και δέχεται δύο συμπληρώματα, ένα αντικείμενο και ένα κατηγορούμενο του αντικειμένου, δεχόμαστε το νέο ρηματικό τύπο - που προκύπτει από τη συνένωση της αντωνυμίας και του ρήματος- ως αμετάβατο και στο συμπλήρωμά του αποδίδουμε τη συντακτική θέση ενός πλάγιου ορίσματος, κάτι που απέχει μακράν από τη συνήθη συντακτική ανάλυση της έκφρασης:

- τα_έκανα σαλάτα: Ενώ το ρήμα ‘κάνω’ είναι στο συγκεκριμένο παράδειγμα ετεροσυνδετικό (*τα (Obj) έκανα (Vcop) σαλάτα (XComp-Pred)*), ο νέος ρηματικός τύπος που προκύπτει αντιμετωπίζεται ως αμετάβατο ρήμα που έχει ως όρισμά του ένα Oblique: 'τα_κάνω <(^SUBJ), (^OBL) > ', (^OBL PRED) =c 'σαλάτα'

- τα_έκαναν γυαλιά_καρφιά: Ενώ το ρήμα ‘κάνω’ είναι στο συγκεκριμένο παράδειγμα ετεροσυνδετικό (*τα (Obj) έκαναν (Vcop) γυαλιά-καρφιά (XComp-Pred)*), ο νέος ρηματικός τύπος

που προκύπτει αντιμετωπίζεται ως αμετάβατο ρήμα που έχει ως όρισμά του ένα Oblique: 'τα_κάνω < (^SUBJ), (^OBL) >', (^OBL PRED) =c 'γυαλιά_καρφιά'.

Έτσι και στις εκφράσεις την_βγάζω καθαρή, την_περνάω ζάχαρη, το_ρίχνω δαγκωτό, το_κρατώ μανιάτικο ο ρηματικός τύπος είναι αμετάβατος και παίρνει ως συμπλήρωμα ένα πλάγιο όρισμα (Obl).

Σε όλες τις παραπάνω εκφράσεις υπήρξε προβληματισμός σχετικά με τη συντακτική λειτουργία του συμπληρώματος του ρήματος. Προβληματιστήκαμε δηλαδή για το αν το συμπλήρωμα του ρήματος πρέπει να το δεχτούμε αντικείμενο, κατηγορούμενο ή πλάγιο όρισμα. Σε όλες όμως τις περιπτώσεις υπήρχε πάντοτε κι ένας σκόπελος:

- μεταβατικό ρήμα + αντικείμενο: την_βγάζω (V) καθαρή (Obj) → ! Ο αδύνατος τύπος της αντωνυμίας είναι κανονικά το αντικείμενο και, επιπλέον, δεν μπορεί να δοθεί η λέξη 'καθαρή' ως απάντηση στη ερώτηση 'Τι'⁶⁸: - *Τι την_βγάζει; - *καθαρή.
- συνδετικό ρήμα + κατηγορούμενο: την_βγάζω (Vcop) καθαρή (XComp-Pred) → ! Σε τι όμως θα αναφέρεται το κατηγορούμενο, εφόσον το κλιτικό στο οποίο αναφέρεται έχει ενωθεί με το ρήμα σε μία λέξη;
- αμετάβατο ρήμα + πλάγιο όρισμα (επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου): την_βγάζω (V) καθαρή (Obl)→ ! σπανίως ένα επίθετο έχει επιρρηματική χρήση.

Ωστόσο προτιμήσαμε την τελευταία περίπτωση (αμετάβατο ρήμα + πλάγιο όρισμα), λαμβάνοντας υπόψη μας:

i) την επιρρηματική χρήση της πτώσης: Η επιρρηματική χρήση των ονομάτων σε αιτιατική - αν και είναι σχετικά περιορισμένη στα νέα ελληνικά- εμφανίζεται κυρίως με ορισμένες κατηγορίες ονομάτων, όπως τα ονόματα χρονικών σημείων (π.χ. την άνοιξη, το πρωί κτλ), τα ονόματα χαρακτηριστικών τόπων (π.χ. πάω σπίτι, σχολείο κτλ), τα ονόματα που δηλώνουν μέτρο ή αξία (π.χ. το πούλησε ένα εκατομμύριο δραχμές) και με παγιωμένες εκφράσεις (π.χ. του κάκου, του σκασμού κτλ). Τα ονόματα αυτά δεν είναι επιρρηματικά στοιχεία: επιρρηματική θεωρείται μόνο η συγκεκριμένη χρήση τους σε αιτιατική ή γενική, καθότι χρησιμοποιείται αντί επιρρήματος (Γραμματική της Νέας Ελληνικής Κλαίρη-Μπαμπινιώτη, 2005: 877-878). Έτσι, σε μια έκφραση όπως 'την περνάω ζάχαρη', θα μπορούσαμε κάλλιστα να αποδώσουμε επιρρηματική λειτουργία στο ουσιαστικό 'ζάχαρη', εφόσον ένα τέτοιο φαινόμενο δεν είναι 'άγνωστο' στην ελληνική γλώσσα.

⁶⁸ Αποτελεί τη βασική ερώτηση για την ανεύρεση αντικειμένου.

- ii) Τη συχνή χρήση του επιθέτου ως επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου, ακόμη και σε περιπτώσεις που το ρήμα μας δεν είναι συνδετικό. Όπως δηλαδή στην φράση ‘περνάω απαρατήρητος’ το επίθετο λειτουργεί και επιρρηματικά, καθώς μπορεί να αντικατασταθεί από επίρρημα ή να παραφραστεί με ανάλογη επιρρηματική φράση, έτσι και στη φράση ‘τη_βγάζω καθαρή’ το επίθετο μπορεί να λειτουργήσει επιρρηματικά.
- iii) Το γεγονός ότι το συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να δοθεί ως απάντηση σε ερώτηση με το ερωτηματικό επίρρημα ‘Πώς’⁶⁹: - Πώς την_βγάζω; - καθαρή & - Πώς την_περνάω; - ζάχαρη.

ε. Στις ΠΛΕ στις οποίες ο ρηματικός τύπος δέχεται παραπάνω του ενός συμπληρώματα, τα οποία όχι μόνο είναι παγιωμένα, αλλά και η σειρά τους δεν μπορεί να αλλάξει, τότε τα δεχόμαστε ως μία ενιαία λέξη (WWS) και το ρήμα ως μεταβατικό μονόπτωτο:

- Ο Κώστας είδε τον_ουρανό_σφοντύλι: Ενώ το ρήμα ‘**βλέπω**’ δέχεται δύο συμπληρώματα (*βλέπω (Vcor) τον ουρανό (Obj) σφονδύλι (XComp-Pred)*), αντιμετωπίζεται πλέον ως μονόπτωτο μεταβατικό: ‘βλέπω <(^SUBJ), (^OBJ)>, (^OBJ PRED) =c ‘τον_ουρανό_σφονδύλι’.
- Ο Κώστας έβγαλε τα_κάστανα_απ’_τη_φωτιά: Ενώ το ρήμα ‘**βγάζω**’ δέχεται δύο συμπληρώματα (*βγάζω (V) τα κάστανα (Obj) από τη φωτιά (Oblloc)*), αντιμετωπίζεται πλέον ως μονόπτωτο μεταβατικό: ‘βγάζω <(^SUBJ), (^OBJ)>, (^OBJ PRED) =c ‘τα_κάστανα_απ’_τη_φωτιά’.
- Ο Κώστας έκανε μια_τρύπα_στο_νερό: Ενώ το ρήμα ‘**κάνω**’ δέχεται δύο συμπληρώματα (*κάνω (V) μια τρύπα (Obj) στο νερό (Oblloc)*), αντιμετωπίζεται πλέον ως μονόπτωτο μεταβατικό: ‘κάνω <(^SUBJ), (^OBJ)>, (^OBJ PRED) =c ‘μια_τρύπα_στο_νερό’.

Το ίδιο ισχύει και στις παρακάτω προτάσεις όπου το ρήμα δέχεται ένα μοναδικό συμπλήρωμα ως όρισμά του (ένα αντικείμενο ή ένα κατηγορούμενο), σε αντίθεση με την συντακτική συμπεριφορά που έχει στις ελεύθερες προτάσεις:

- Ο Κώστας (Subj) έβαλε (V) το λύκο (Obj) να φυλάει τα πρόβατα (subordinated clause) → Ο Κώστας (Subj) έβαλε (V) τον_λύκο_να_φυλάει_τα_πρόβατα (Obj).
- Ο Κώστας (Subj) παίρνει (V) τα πράγματα (Obj) όπως έρχονται (subordinated clause) → ο Κώστας (Subj) παίρνει (V) τα_πράγματα_όπως_έρχονται (Obj).
- Ο Κώστας (Subj) τραβάει (V) το σκοινί (Obj) μέχρι να σπάσει (subordinated clause) → Ο Κώστας (Subj) τραβάει (V) το_σκοινί_μέχρι_να_σπάσει (Obj).

⁶⁹ Βασική ερώτηση για την ανεύρεση επιρρηματικού προσδιορισμού του τρόπου.

- Ο Κώστας (Subj) έβαλε (V) βαθιά (Adjunct) το χέρι (Obj) στην τσέπη (Obl) → Ο Κώστας (Subj) έβαλε (V) βαθιά_το_ χέρι_στην_τσέπη (Obj).
- Η Μαρία (Subj) μου έκανε (V_{cop}) τον βίο (Obj) αβίωτο (XComp-Pred) → Η Μαρία (Subj) μου έκανε (V) τον_βίο_αβίωτο (Obj).
- Η Μαρία (Subj) είναι (V) να την πεις στο ποτήρι (subordinated clause) → Η Μαρία είναι (V) να_την_πεις_στο_ποτήρι (XComp-Pred).

στ. Σε μεγάλο αριθμό πολυλεκτικών εκφράσεων συναντάται η παρουσία ενός εμπρόθετου προσδιορισμού (π.χ. η Μαρία πετάει στα σύννεφα). Επειδή ο ρηματικός τύπος της πολυλεκτικής έκφρασης **επιβάλλει** την παρουσία του εμπρόθετου προσδιορισμού, για να αποδοθεί η συγκεκριμένη σημασιολογία που φέρει η ΠΛΕ, το προθετικό σύνολο αποκτά τη λειτουργική θέση ενός πλάγιου ορίσματος (Oblique argument) και δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί ως Adjunct, δηλαδή ως προθετικό σύνολο του οποίου η παρουσία δεν είναι απαραίτητη για να δημιουργηθεί μια καλοσχηματισμένη δομή (well-formed structure):

- Η Μαρία πετάει στα_σύννεφα: Ενώ το αμετάβατο ρήμα ‘**πετώ**’ στις ελεύθερες ακολουθίες μπορεί να συνοδεύεται από ένα προθετικό σύνολο του οποίου η παρουσία δεν είναι υποχρεωτική (π.χ. το πουλί πετούσε στον ουρανό), στην παραπάνω ΠΛΕ η παρουσία του εμπρόθετου προσδιορισμού είναι απαραίτητη για να αποκτήσει η έκφραση τη σημασιολογία της (π.χ. η Μαρία πετάει στα σύννεφα = είναι ενθουσιασμένη, δεν αντιμετωπίζει ρεαλιστικά την πραγματικότητα). Διαφορετικά το νόημα αλλοιώνεται (π.χ. η Μαρία πετάει = κινείται στον αέρα ή μ.τ.φ είναι πολύ ικανή). Έτσι το ρήμα δεν έχει πια τη δομή 'πετώ < (^SUBJ)>', αλλά τη δομή 'πετώ < (^SUBJ), (^OBL_{loc}) >'.
 - Η Μαρία τρώει με_χρυσά_κουτάλια: Ενώ το αμετάβατο ρήμα ‘**τρώω**’ στις ελεύθερες ακολουθίες μπορεί να συνοδεύεται από ένα προθετικό σύνολο του οποίου η παρουσία δεν είναι υποχρεωτική (π.χ. Η Μαρία τρώει με μεγάλη λαιμαργία), στην παραπάνω ΠΛΕ η παρουσία του εμπρόθετου προσδιορισμού είναι απαραίτητη για να αποκτήσει η έκφραση τη σημασιολογία της (τρώω με χρυσά κουτάλια = ζω πλουσιοπάροχα). Έτσι το ρήμα δεν έχει πια τη δομή 'τρώω < (^SUBJ)>', αλλά τη δομή 'τρώω < (^SUBJ), (^OBL) >'.
 - Ο Κώστας κάθεται πάνω_σε_αναμμένα_κάρβουνα: Ενώ το αμετάβατο ρήμα ‘**κάθομαι**’ στις ελεύθερες ακολουθίες μπορεί να συνοδεύεται από ένα προθετικό σύνολο του οποίου η παρουσία δεν είναι υποχρεωτική (π.χ. Η Μαρία κάθεται πάνω στον καναπέ), στην παραπάνω ΠΛΕ η παρουσία του εμπρόθετου προσδιορισμού είναι απαραίτητη για να αποκτήσει η έκφραση τη σημασιολογία της (κάθομαι πάνω σε αναμμένα κάρβουνα = αγωνιώ, ανησυχώ για κάτι).

Διαφορετικά το νόημα αλλοιώνεται (π.χ. ο Κώστας κάθεται = έχει μια θέση). Έτσι το ρήμα δεν έχει πια τη δομή 'κάθομαι < (^SUBJ) >', αλλά τη δομή 'κάθομαι < (^SUBJ), (^OBL)> '.

- Ο Κώστας μιλούσε με_το_χέρι_στην_καρδιά: Εδώ το αμετάβατο ρήμα 'μιλώ' δέχεται ως συμπλήρωμα ένα μόνο πλάγιο όρισμα, καθώς οι δύο εμπρόθετοι προσδιορισμοί μπορούν να ενωθούν σε μία λέξη (WWS), εφόσον δεν δέχονται καμία αλλαγή, με αποτέλεσμα να έχουμε: 'μιλώ < (^SUBJ), (^OBL)> '.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις ο εμπρόθετος προσδιορισμός, που αντιμετωπίζεται ως μία λέξη (WWS), εκλαμβάνεται ως επίρρημα (Adv):

- στα_σύννεφα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
- με_χρυσά_κουτάλια ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
- πάνω_σε_αναμμένα_κάρβουνα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
- με_το_χέρι_στην_καρδιά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.

Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις που αντί εμπρόθετου προσδιορισμού έχουμε ένα ισοδύναμο επίρρημα:

- Ο Κώστας έβαλε μπρος τη μηχανή: Το επίρρημα 'μπρος' που επιβάλλεται από το ρήμα **βάζω** για να προκύψει η σημασιολογία της ΠΛΕ (*βάζω μπρος=ξεκινώ*), εκλαμβάνεται ως πλάγιο όρισμα (Obl) και η δομή του ρήματος 'βάζω' είναι: 'βάζω < (^SUBJ), (^OBJ), (^OBL_{loc})> '.

Αλλά και ολόκληρη πρόταση μπορεί να λειτουργήσει ως πλάγιο όρισμα (Oblique) σε ένα ρήμα. Στην πρόταση: Η Μαρία χτύπησε τον Κώστα *εκεί_που_πονούσε* το επίρρημα 'εκεί' μαζί με την αναφορική επιρρηματική πρόταση 'που πονούσε' εκλαμβάνονται ως μία λέξη (WWS) και το ρήμα 'χτυπώ' έχει τη δομή: 'χτυπώ < (^SUBJ), (^OBJ), (^OBL_{loc})>', ενώ η δημιουργηθείσα λέξη λειτουργεί ως επίρρημα: *εκεί_που_πονάω* ADVbase * @(PRED %stem); ETC.

Τέλος, κι ένα επιρρηματικό κατηγορούμενο μπορεί να εκληφθεί ως πλάγιο όρισμα (Oblique). Για παράδειγμα, στην πρόταση 'το ψέμα έπεφτε βροχή', το ρήμα 'πέφτω' δέχεται δύο ορίσματα: Subj (το ψέμα) και Obl (βροχή), βλ. *Υποσημείωση 20*.

ζ. Αλλά και ρήματα μεταβατικά που συνοδεύονται από έναν εμπρόθετο προσδιορισμό μετατρέπονται στις πολυλεκτικές εκφράσεις σε αμετάβατα που δέχονται δύο μόνο ορίσματα: ένα υποκείμενο (Subj) και ένα πλάγιο όρισμα (Obl):

- Ο Κώστας το_έριξε στην_παλαβή: Το ρήμα 'ρίχνω' που στις ελεύθερες ακολουθίες είναι μεταβατικό με ή χωρίς την παρουσία ενός προθετικού συνόλου (π.χ. *ρίχνω το νερό στο ποτήρι, η Μαρία έριξε την κορνίζα*), εδώ αντιμετωπίζεται ως αμετάβατο ρήμα που επιβάλλει την παρουσία ενός πλάγιου ορίσματος για να αποκτήσει η έκφραση τη σημασιολογία της (*το ρίχνω στην*

παλαβή=προσποιούμαι τον αδιάφορο). Έτσι, ο ρηματικός τύπος έχει ως εξής: 'το_ρίχνω <(^SUBJ), (^OBL_{loc})> ', (^OBL_{loc} PRED) =c 'στην_παλαβή'.

η. Η αντιμετώπιση του παγιωμένου εμπρόθετου προσδιορισμού ως μία λέξη με διαστήματα (WWS) οδηγεί πολύ συχνά στην δημιουργία συντακτικών δομών κατά τις οποίες το δημιουργηθέν επίρρημα ακολουθείται από μια γενική, η οποία στις ελεύθερες ακολουθίες αποτελεί γενική προσδιοριστική του ονόματος-κεφαλή της ονοματικής φράσης (NP) του εμπρόθετου προσδιορισμού. Πιο συγκεκριμένα, στην ΠΛΕ 'θα περάσεις πάνω από το πτώμα μου', ο αδύνατος τύπος της κτητικής αντωνυμίας 'μου' αποτελεί γενική προσδιοριστική στο ουσιαστικό 'πτώμα'. Όταν όμως οι λεκτικές μονάδες του παγιωμένου εμπρόθετου προσδιορισμού ενώνονται σε μία λέξη 'πάνω_από_το_πτώμα', τότε η γενική κτητική μένει μόνη της και προσδιορίζει πλέον το δημιουργηθέν επίρρημα, π.χ.

- Θα περάσεις (V) πάνω_από_το_πτώμα (Adv) μου (Poss)

Η δομή αυτή, αν και αρχικά φαίνεται όχι και τόσο 'φυσιολογική', ωστόσο δεν είναι πρωτόγνωρη στη σύνταξη της ελληνικής γλώσσας. Στις ελεύθερες ακολουθίες παρατηρούνται δομές στις οποίες ένα επίρρημα ακολουθείται από γενική, όπως: *εντός των θυρών, εκτός των τειχών, γύρω μου, πάνω μου, δίπλα μου κτλ.* Η γενική αυτή –η σύνταξη της οποίας έχει συνήθως λόγια προέλευση - όταν εξαρτάται από τοπικά, χρονικά ή ποσοτικά επιρρήματα λειτουργεί ως γενική διαιρετική, ενώ ύστερα από τροπικά, απομάκρυνσης ή χωρισμού και προθετικά επιρρήματα λειτουργεί ως γενική της αφετηρίας ή της αναφοράς (βλ. Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας Ασωνίτη-Αναγνωστόπουλου, σελ. 45-46). Έτσι, και στις στερεότυπες εκφράσεις, που μελετάμε στην παρούσα εργασία, μπορεί να ισχύσει κάτι ανάλογο και η γενική που προσδιορίζει το κατά σύμβαση επίρρημα μπορεί να λειτουργήσει με έναν από τους παραπάνω τρόπους.

θ. Υπάρχουν επίσης ρήματα που ενώ στις ελεύθερες ακολουθίες δεν αποτελούν ρήματα ελέγχου, στις ΠΛΕ συμπεριφέρονται διαφορετικά. Έτσι, για παράδειγμα, το μεταβατικό ρήμα 'ρίχνω', μετατρέπεται σε ρήμα ελέγχου στην ΠΛΕ: *ρίχνω άδεια για να πιάσω γεμάτα* και έτσι έχουμε: 'ρίχνω <(^SUBJ) (^OBJ) (^XCOMP) >', (^XCOMP SUBJ) = (^SUBJ).

4. Σε μεγάλο αριθμό ΠΛΕ **επιβάλλεται** η παρουσία μιας γενικής προσδιοριστικής –κυρίως γενικής αδύνατου τύπου κτητικής αντωνυμίας- με την έννοια ότι χωρίς αυτή δεν μπορεί να παραχθεί η σημασιολογία της ΠΛΕ (π.χ. *η Μαρία έβαλε το χεράκι της στην υπόθεση του Γιώργου* = *επενέβη*, ενώ **Η Μαρία έβαλε το χεράκι στην υπόθεση του Γιώργου*). Για το λόγο αυτό, θεωρήσαμε πως τα ονόματα που δέχονται υποχρεωτικά μια γενική προσδιοριστική, πρέπει να δεχτούν ένα όρισμα <(^POSS)>. Με αυτό τον τρόπο θα διαφοροποιηθούν κι από τις ελεύθερες

ακολουθίες στις οποίες η γενική προσδιοριστική δεν είναι υποχρεωτική: π.χ. *Μην βάζεις το χεράκι (σου) πάνω στην σόμπα*. Έτσι, στην ΠΛΕ «βάζω το χεράκι μου», η εγγραφή στο λεξικό για το συμπλήρωμα του ρήματος έχει ως εξής: 'το_χεράκι < (^POSS)> '.

5. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις που ενώ στις ΠΛΕ «παραβιάζονται» οι γραμματικο-συντακτικοί κανόνες, ο τρόπος που τις αντιμετωπίζουμε υπολογιστικά συνάδει με τους γραμματικοσυντακτικούς κανόνες των ελεύθερων ακολουθιών. Έτσι στην έκφραση **«μου τη βγήκε από τα αριστερά»**, το ρήμα **‘βγαίνω’** δέχεται έναν εισαγωγικό αδύνατο τύπο αντωνυμίας (τη) χωρίς αναφορά, σε αντίθεση με τις ελεύθερες ακολουθίες (π.χ. *βγαίνω από το σπίτι μου*). Όταν όμως κάνουμε τη συντακτική ανάλυση της ΠΛΕ εκλαμβάνουμε το ρήμα μαζί με τον αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας ως μία λέξη και έτσι ο νέος ρηματικός τύπος «τη_βγήκε» λειτουργεί συντακτικά όπως και το ρήμα ‘βγαίνω’: 'τη_βγαίνω < (^SUBJ)>' < (^OBL)>). Το ίδιο συμβαίνει και με το ρήμα **‘πέφτω’** που δέχεται εισαγωγικό αδύνατο τύπο αντωνυμίας στην ΠΛΕ **«του την έπεσε»** και το αντιμετωπίζουμε τελικά στη συντακτική ανάλυση της ΠΛΕ, όπως το απλό ρήμα ‘πέφτω’: 'την_πέφτω < (^SUBJ)>'.

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό πως παρατηρούνται ‘παραβιάσεις’ τόσο στους κανόνες συνδυασμού των μερών του λόγου και των φραστικών κατηγοριών όσο και στους κανόνες κατάταξης των λέξεων στα μέρη του λόγου. Επιπρόσθετα, είναι πλέον εμφανές πως η παγίωση ως βασικότατο χαρακτηριστικό των πολυλεκτικών εκφράσεων αποκτά ιδιαίτερη σημασία για την κατανομή σειρών λεξικών τεμαχίων με βάση τη συντακτική ταυτότητά τους ως συστατικά. Εξαιτίας της παγίωσης που υφίσταται είτε σε επίπεδο έκφρασης είτε μεταξύ των συστατικών μιας έκφρασης, είναι δύσκολο να ισχύσουν τα κριτήρια συστατικότητας όπως ισχύουν στις ελεύθερες φράσεις, όπως βλέπουμε παρακάτω:

α. Σύνδεση κατά παράταξη: Ενώ στις ελεύθερες φράσεις έχουμε: *‘Ο Κώστας πίνει νερό και κρασί’*, στις πολυλεκτικές εκφράσεις δεν μπορούμε να έχουμε: *‘*Ο Κώστας πίνει το αμίλητο νερό και το κρασί.’*

β. Αντικατάσταση από αντωνυμικό τύπο: Ενώ στις ελεύθερες φράσεις έχουμε: *‘Ο Κώστας αγόρασε το βιβλίο για να διαβάσει → Ο Κώστας το αγόρασε για να διαβάσει’*, στις πολυλεκτικές εκφράσεις δεν μπορούμε να έχουμε: *‘Ο Κώστας πήρε πόδι → *Ο Κώστας το πήρε’*.

γ. Ερώτηση: Ενώ στις ελεύθερες φράσεις έχουμε: *‘Ο Κώστας πάτησε ένα καρφί → - Τι πάτησε; - Ένα καρφί’*, στις πολυλεκτικές εκφράσεις δεν μπορούμε να έχουμε: *‘Ο Κώστας πάτησε πόδι → - *Τι πάτησε; - *Πόδι’*.

δ. Μετακίνηση: Ενώ στις ελεύθερες φράσεις έχουμε: ‘Ο Γιάννης διορίζει τον Κώστα πρόεδρο → Ο Γιάννης διορίζει πρόεδρο τον Κώστα’, στις πολυλεκτικές εκφράσεις δεν μπορούμε να έχουμε: ‘Ο Κώστας έκανε την ανάγκη φιλοτιμία → Ο Κώστας έκανε φιλοτιμία την ανάγκη’.

ε. Έλλειψη: Ενώ στις ελεύθερες φράσεις έχουμε: ‘Ο Κώστας αρρώστησε → Αρρώστησε’, στις πολυλεκτικές εκφράσεις δεν μπορούμε να έχουμε: ‘Πιάνουν τα χέρια μου → πιάνουν’.

στ. Απόσπασμα: Ενώ στις ελεύθερες φράσεις έχουμε: ‘Ποιος έφαγε το κέικ; → Ο Κώστας’, στις πολυλεκτικές εκφράσεις δεν μπορούμε να έχουμε: ‘*Ποιος δεν χάθηκε; → *Ο κόσμος’.

Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί πως η εφαρμογή ή όχι συγκεκριμένων κριτηρίων εξαρτάται από το βαθμό παγίωσης των ΠΛΕ. Έτσι, όταν ο βαθμός παγίωσης είναι υψηλός, εφαρμόζονται κατά κύριο λόγο τρία βασικά κριτήρια που αποδεικνύουν πως μια σειρά λέξεων σε μια πολυλεκτική έκφραση μπορεί να συμπεριφερθεί ως οντότητα, να αποτελέσει δηλαδή συστατικό:

α. Σταθερή σειρά των λέξεων: ‘[τα παίρνω] άσχημα’ → ‘*παίρνω τα άσχημα’.

β. Αδυναμία παρεμβολής εξωτερικών λεκτικών στοιχείων μεταξύ των μερών ενός παγιωμένου τμήματος: ‘Πιάνω [τον ταύρο από τα κέρατα] → *Πιάνω [τον ταύρο ✓ από τα κέρατα]’.

γ. Υποκατάσταση: ‘Η Μαρία τα πήρε → Το ίδιο έκανε κι ο Γιώργος’.

Όταν οι πολυλεκτικές εκφράσεις παρουσιάζουν μεγάλο βαθμό συντακτικής ευελιξίας ισχύουν και κριτήρια όπως:

α. Μετακίνηση: ‘Το σπίτι βγήκε στο σφυρί → Στο σφυρί βγήκε το σπίτι’.

β. Εισχώρηση προσδιορισμού που αφορά στο σύνολο της ΠΛΕ: ‘Βάζω πάλη το χεράκι μου’.

Πέραν όμως των κριτηρίων συστατικότητας είναι απαραίτητος και ο ορισμός κριτηρίων συντακτικής λειτουργίας. Τα κριτήρια αυτά ορίζονται με **προβολή στους συνθετικούς γλωσσικούς κανόνες**, τα βασικότερα των οποίων είναι τα εξής:

α. Όσον αφορά το Υποκείμενο του Ρήματος:

- Γραμματική συμφωνία με ένα πλήρως κλινόμενο ρηματικό τύπο:

π.χ. ‘Ο Πέτρος έφαγε το παραμύθι → *Ο Πέτρος έφαγαν το παραμύθι’.

β. Όσον αφορά το Αντικείμενο του ρήματος:

- **Ονοματική φράση** (συνήθως σε πτώση αιτιατική): π.χ. ‘κάνω [οφ τον ψόφιο κοριό]’.

- **Αντικατάσταση** της ονοματικής φράσης από **αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας** (κλιτικό), χωρίς αλλαγή της σημασίας της πολυλεκτικής έκφρασης: π.χ. ‘Έχαψε το παραμύθι → Το έχαψε.’

- **Κλιτικός αναδιπλασιασμός:** π.χ. 'Έχαψε το παραμύθι → Το έχαψε το παραμύθι'.
- **Απάντηση στην ερώτηση 'Τι;':** π.χ. 'Ήπιε το αμίλητο νερό → - Τι ήπιε; - Το αμίλητο νερό'.
- **Παθητικοποίηση:** π.χ. 'Λέω τα πράγματα με το όνομά τους → Τα πράγματα λέγονται με το όνομά τους'.
- **Εναλλαγή διάθεσης (diathesis alternation) μεταξύ αιτιακού και μη αιτιακού:** π.χ. 'μου σπάει τα νεύρα → σπάσανε τα νεύρα μου'.

γ. Όσον αφορά το **Κατηγορούμενο**:

- Ονοματική φράση: π.χ. 'μένω [_{οφ} στήλη άλατος]'.
- Ύπαρξη συνδετικού ρήματος: π.χ. 'είμαι [_{τρελλός για δέσιμο}]'.
- Παράφραση με συνδετικό ρήμα και επίθετο: π.χ. 'μένω [_{ταπί και ψύχραιμος}] → είμαι άφραγκος'.

δ. Όσον αφορά το **Πλάγιο Όρισμα** (Oblique):

- Επιρρηματική Φράση: π.χ. 'κάθεται [_{επφ} πάνω σε αναμμένα κάρβουνα], μιλάει [_{επφ} με το χέρι στην καρδιά]'.
- Απάντηση σε ερώτηση με ερωτηματικά επιρρήματα, π.χ. Πού; Πώς;
π.χ. α) 'Κάθεται πάνω σε αναμμένα κάρβουνα →
- Πού κάθεται; - Πάνω σε αναμμένα κάρβουνα'
β) 'Μιλάει με το χέρι στην καρδιά →
- Πώς μιλάει; - Με το χέρι στην καρδιά'.
- Παράφραση με επίρρημα: π.χ. 'Μιλάει έξω από τα δόντια → Μιλάει ξεκάθαρα'.

Ωστόσο είναι δύσκολο να εφαρμοστούν όλα τα παραπάνω κριτήρια σε μία πολυλεκτική έκφραση. Για παράδειγμα, στην έκφραση 'θα πούμε **το ψωμί ψωμάκι**' ισχύουν τα παρακάτω σχετικά με το Αντικείμενο του Ρήματος:

- Η ακολουθία 'το ψωμί ψωμάκι' αποτελεί ονοματικό σύνολο, εφόσον δεν μπορεί να παρεμβληθεί κάποιο άλλο λεκτικό στοιχείο μεταξύ των λέξεων που τη συνιστούν και μπορεί να μετακινηθεί μέσα στην έκφραση: π.χ. 'το ψωμί ψωμάκι θα πούμε από αύριο'.
- Η ακολουθία 'το ψωμί ψωμάκι' δεν μπορεί να αντικατασταθεί από αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας, χωρίς αλλαγή σημασία της έκφρασης: π.χ. *Θα το πούμε.
- Δεν υφίσταται κλιτικός αναδιπλασιασμός: *Θα το πούμε το ψωμί ψωμάκι.
- Η ακολουθία 'το ψωμί ψωμάκι' μπορεί να αποτελέσει απάντηση στην ερώτηση 'Τι':

π.χ. - **Τι** θα πούμε; - *Το ψωμί ψωμάκι.*

- Δεν μπορεί να γίνει παθητικοποίηση: π.χ. **Θα ειπωθεί το ψωμί ψωμάκι.*

Με βάση τα παραπάνω κριτήρια συστατικότητας και συντακτικής λειτουργίας έγινε η αναγνώριση αλλά και η συντακτική ανάλυση των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων, όπως περιγράφεται παρακάτω στα κεφάλαια 4 και 5 αντίστοιχα. Οι αλλαγές στη γλώσσα που περιγράφηκαν παραπάνω δεν αντιμετωπίστηκαν τόσο σε επίπεδο γραμματικής αλλά κυρίως σε επίπεδο λεξικού, εφόσον η Λεξική Λειτουργική Γραμματική μας δίνει τη δυνατότητα επέμβασης στο λεξικό, κάτι που συμβάλλει στην αποφυγή της αμφισημίας.

3.2.3.7 Συγκεντρωτικός Πίνακας των Συντακτικών Δομών των ρηματικών ΠΛΕ

Η μελέτη που προηγήθηκε μας δίνει τη δυνατότητα να συγκεντρώσουμε όλες τις απαντώμενες συντακτικές δομές σε έναν πίνακα, με στόχο την οργάνωση των πληροφοριών με τέτοιο τρόπο ώστε να υλοποιηθεί μία γραμματική κατάλληλη για τη συντακτική ανάλυση των ρηματικών ΠΛΕ, ακολουθώντας τον γραμματικό φορμαλισμό της Λεξικής Λειτουργικής Γραμματικής (LFG). Πιο συγκεκριμένα, οι δομές που επεξεργαστήκαμε είναι οι παρακάτω:

	Αναπαράσταση LFG με λήμματα	Αναπαράσταση με λέξεις	Σημασία	Λέξεις με διαστήματα (WWS)
1	V: PRED παίρνω_πέντε	πάρε_πέντε	είσαι ανόητος	παίρνω_πέντε
2	V: PRED δεν_θα_εγώ_περνώ	δεν_θα_clitic_περάσει	δεν θα γίνει αυτό που θέλει	δεν_θα_εγώ_περνώ
3	V: εγώ_αρπάζω <SUBJ>	(NP/pro) τις_αρπάζω	κπ με δέρνει	εγώ_αρπάζω
4	V: ρίχνω <OBJ> SUBJ, OBJ PRED= καρεκλοπόδαρα/ νερό_με_o_τουλούμι	ρίχνει καρεκλοπόδαρα / νερό_με_το_τουλούμι	βρέχει ραγδαία	νερό_με_o_τουλούμι
5	V: έχω_γούστο <COMP>, SUBJ COMP COMPL=να	έχει_γούστο να verb	απεύχομαι να	έχω_γούστο
6	V: μένω <SUBJ, XCOMP>, XCOMP PRED=μπουκάλα <SUBJ>, XCOMP SUBJ=SUBJ	(NP/pro) μένω μπουκάλα	εγκαταλείπομαι από κπ	
7	V: μένω <SUBJ, XCOMP>, XCOMP PRED=στήλη_άλας <SUBJ>, XCOMP SUBJ=SUBJ	(NP/pro) μένω στήλη_άλατος	εκπλήσσομαι	στήλη_άλας
8	V: μένω< SUBJ, XCOMP>, XCOMP PRED=ταπί_και_ψύχραιμος <SUBJ>, XCOMP SUBJ=SUBJ	(NP/pro) μένω ταπί_και_ψύχραιμος	χάνω όλα μου τα χρήματα	ταπί_και_ψύχραιμος
9	V: κάνω< SUBJ, OBJ, XCOMP>, XCOMP PRED=ένας_παράς <SUBJ>, XCOMP SUBJ=OBJ	(NP/pro) κάνω NP έναν_παρά	εξευτελίζω κπ	ένας_παράς

10	V: έχω < SUBJ, OBJ, XCOMP>, OBJ PRED=o_μάτι, XCOMP PRED=δεκατέσσερα<SUBJ>, XCOMP SUBJ=OBJ, OBJ POSS PRED= μου , OBJ POSS TYPE= weak pronoun, OBJ POSS PERSON/NUMBER =SUBJ PERSON/NUMBER (& GENDER)	(NP/pro) _j έχω τα_μάτια POSS _j δεκατέσσερα	είμαι πάρα πολύ προσεκτικός	ο_μάτι
11	V: τρώω/αρπάζω <SUBJ, OBJ>, OBJ PRED=o_ξύλο_ο_χρονιά, OBJ POSS PRED= μου , OBJ POSS TYPE= weak pronoun, OBJ POSS PERSON/NUMBER =SUBJ PERSON/NUMBER (& GENDER)	(NP/pro) _j τρώω το_ξύλο_της_χρονιάς POSS _j	κπ με δέρνει πολύ	ο_ξύλο_ο_χρονιά
12	V: πίνω <SUBJ, OBJ>, OBJ PRED= ο_πικρός_ποτήρι <POSS>	(NP/pro) πίνω το_πικρό_ποτήρι + genitive-complement	περνάω ψυχική δοκιμασία	ο_πικρός_ποτήρι
13	V: πέφτω <SUBJ, XCOMP>, XCOMP COMPL= να, XCOMP PRED= πεθαίνω <SUBJ>, XCOMP SUBJ=SUBJ, XCOMP PERF=+, -(XCOMP TENSE)	(NP/pro) _j πέφτω να pro _j πεθάνω	στενοχωριέμαι πάρα πολύ	
14	V: πέφτω <SUBJ, XCOMP>, XCOMP COMPL=να, SUBJ PRED=ο_ταβάνι, XCOMP PRED= εγώ_πλακώνω <SUBJ>, XCOMP SUBJ=SUBJ, XCOMP PERF=+, -(XCOMP TENSE)	πέφτει το_ταβάνι _j να pro _j clitic_πλακώσει	νιώθω ψυχική δυσφορία	ο_ταβάνι εγώ_πλακώνω
15	V: ρίχνω <SUBJ, OBJ, XCOMP>, XCOMP COMPL=για να/μήπως, OBJ PRED=άδειος, XCOMP PRED= πιάνω_γεμάτος <SUBJ>, XCOMP SUBJ=SUBJ, XCOMP PERF=+, -(XCOMP TENSE)	(NP/pro) _j ρίχνω άδεια να pro _j πιάσω_γεμάτα	προσπαθώ να αποσπάσω πληροφορίες	πιάνω_γεμάτος
16	V: κάνω <SUBJ, OBJ, XCOMP>, XCOMP COMPL=να, OBJ PRED= μαύρος_μάτι, XCOMP PRED= βλέπω <SUBJ, OBJ>, OBJ PRED=εγώ, XCOMP SUBJ=SUBJ, XCOMP PERF=+, -(XCOMP TENSE)	(NP/pro) _j κάνω μαύρα_μάτια να clitic pro _j δω	περνάει μεγάλο χρονικό διάστημα για να συναντήσω κπ	μαύρος_μάτι
17	V: δεν_αφήνω <SUBJ, OBJ, XCOMP>, XCOMP COMPL=να, OBJ PRED= τίποτα, XCOMP PRED= πάω_χαμένος <SUBJ>, XCOMP SUBJ=OBJ, -(XCOMP TENSE).	(NP/pro) δεν_αφήνω τίποτα _j να pro _j πάει_χαμένο	εκμεταλλεύομαι τα πάντα	δεν_αφήνω πάω_χαμένος
18	V: δίνω <SUBJ, OBJ, OBJ2, XCOMP>, XCOMP COMPL=να, OBJ PRED= ο_ελεύθερος, XCOMP SUBJ=OBJ2	(NP/pro) clitic _j δίνω το_ελεύθερο να pro _j verb	παραχωρώ δικαιώματα σε κπ	ο_ελεύθερος
19	V: φτάνω <SUBJ, OBLloc, XCOMP>, XCOMP COMPL=να,	(NP/pro) _j φτάνω στο_σημείο να pro _j verb	αναγκάζομαι να	στου_σημείο

	OBLloc PRED= στου_σημείο, XCOMP SUBJ=SUBJ			
20	V: πίνω <SUBJ, OBJ>, OBJ PRED= ο_αμίλητος_νερό	(NP/pro) πίνω το_αμίλητο_νερό	παραμένω σιωπηλός	ο_αμίλητος_νερό
21	V: τρώω <SUBJ, OBJ>, SUBJ PRED= ο_μαύρος_σκοτάδι	clitic τρώει το_μαύρο_σκοτάδι	πεθαίνω, χάνομαι, εξαφανίζομαι	ο_μαύρος_σκοτάδι
22	V: εγώ_ τρώω <SUBJ, OBJ>, OBJ PRED= ο_παραμύθι / ο_δόλωμα	(NP/pro) το_τρώω το_παραμύθι/το_δόλωμα	ξεγελιέμαι	εγώ_ τρώω ο_παραμύθι/ ο_δόλωμα
23	V: τρώω <SUBJ, OBJ, COMP>, COMP COMPL=για να, OBJ PRED= ο_σίδερο	(NP/pro) τρώω τα_σίδερα για να verb	καταβάλλω μεγάλες προσπάθειες	ο_σίδερο
24	V: ποτίζω <SUBJ, OBJ, OBJ2>, OBJ2 PRED= φαρμάκι	(NP/pro) ποτίζω (NP) φαρμάκι(α)	πικραίνω κπ	
25	V: δίνω <SUBJ, OBJ, OBJ2>, OBJ PRED=γη_και_ύδωρ	(NP/pro) clitic δίνω γη_και_ύδωρ	προσφέρω σε κπ ό,τι ζητήσει	γη_και_ύδωρ
26	V: μένω <SUBJ, OBLloc>, OBLloc PRED= στου_κρύο_ο_λουτρό	(NP/pro) μένω στα_κρύα_του_λουτρού	διαψεύδονται αιφνιδίως τα σχέδιά μου	στου_κρύο_ο_λουτρό
27	V: εγώ_ παίρνω <SUBJ, OBLloc>, OBLloc PRED= στου_κρανίο	(NP/pro) τα_παίρνω στο_κρανίο	εκνευρίζομαι	εγώ_ παίρνω στου_κρανίο
28	V: κάθομαι <SUBJ, OBLloc>, OBLloc PRED= στου_αβγό, OBLloc POSS PRED= μου , OBLloc POSS TYPE= weak pronoun, OBLloc POSS PERSON/NUMBER =SUBJ PERSON/NUMBER (& GENDER)	(NP/pro) _i κάθομαι στα_αβγά POSS _i	δεν ασχολούμαι με ξένες υποθέσεις	στου_αβγό
29	V: εγώ_ κάνω <SUBJ, OBLloc>, OBLloc PRED= στου_βρακί, OBLloc POSS PRED= μου , OBLloc POSS TYPE= weak pronoun, OBLloc POSS PERSON/NUMBER =SUBJ PERSON/NUMBER (& GENDER)	(NP/pro) _i τα_κάνω στα_βρακιά POSS _i	φοβάμαι πάρα πολύ	εγώ_ κάνω στου_βρακί
30	V: κάθομαι <SUBJ, OBLloc>, OBLloc PRED= στου_σβέρκο <POSS>	(NP/pro) κάθομαι στο_σβέρκο + genitive- complement	επιβάλλω σε κάποιον τη θέλησή μου	στου_σβέρκο
31	V: κάνω <SUBJ, OBJ, OBL-σε >, OBJ PRED= ο_γλυκός_μάτι	(NP/pro) κάνω τα_γλυκά_μάτια PP	καλοπιάνω	ο_γλυκός_μάτι
32	V: περνώ <SUBJ, OBJ, OBLloc>, OBLloc PRED= από_ψιλό_κόσκινο	(NP/pro) περνώ NP από_ψιλό_κόσκινο	εξετάζω κπ ή κτ εξονυχιστικά	από_ψιλό_κόσκινο
33	V: χτυπώ <SUBJ, OBL, OBJ>, OBJ PRED= δυο_τρυγόνι, OBL PRED = με_ένας_σμπάρος	(NP/pro) χτυπώ με_έναν_ σμπάρο δυο_τρυγόνια	έχω με μια προσπάθεια διπλό όφελος	με_ένας_σμπάρος δυο_τρυγόνι
34	V: φέρω <SUBJ, OBJ, OBLloc>, OBLloc PRED= στου_συγκαλά,	(NP/pro) φέρω NP _i στα συγκαλά POSS _i	λογικεύω κπ	στου_συγκαλά

	OBLloc POSS PRED= μου, OBLloc POSS TYPE= weak pronoun, OBLloc POSS PERSON/NUMBER =OBJ PERSON/NUMBER (& GENDER)			
35	V: βγαίνω <SUBJ, DAT, XCOMP>, XCOMP PRED= ξινός <SUBJ>, XCOMP SUBJ=SUBJ	(NP/pro) clitic βγαίνω ξινός	κάτι καλό αποβαίνει αρνητικό σε κπ	
36	V: βάζω <SUBJ, OBLloc, XCOMP>, OBLloc PRED= μπρος, XCOMP COMPL=να, XCOMP SUBJ=SUBJ	(NP/pro)j βάζω μπρος να proj verb	αρχίζω να	
37	V: πέφτω <SUBJ, OBLloc, OBLben>, OBLloc PRED= και_στου_φωτιά	(NP/pro) πέφτω και_στη_φωτιά για NP	είμαι απόλυτα αφοσιωμένος σε κπ	και_στου_φωτιά
38	V: και_τι_δεν_θα_δίνω <SUBJ, COMP>, COMP COMPL=να/για να, TENSE=PAST	(NP/pro) και_τι_δεν_θα_δίνω για να verb	έχω μεγάλη επιθυμία για κτ	και_τι_δεν_θα_δίνω

Πίνακας 2. Αναπαράσταση των συντακτικών δομών των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων με χρήση του γραμματικού φορμαλισμού της LFG. Οι λέξεις αποδίδονται με τη μορφή λημμάτων. Με τους έντονους γραφής χαρακτήρες δηλώνονται τα λήμματα που δέχονται μορφολογικές αλλαγές.

1. Fixed Verb WWS (Πίνακας 1:1): Παγιωμένη ΠΛΕ που αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (κάτω παύλες), η οποία λειτουργεί ως ρήμα και δεν παρουσιάζει καμία μορφολογική αλλαγή, π.χ. πάρε_πέντε. Το υποκείμενο του ρηματικού τύπου παραλείπεται ως ευκόλως εννοούμενο: π.χ. κόφ'_το, κόψε_κάτι (Subj=Pro) ή δεν αποτελεί όρισμα του ρηματικού τύπου: Ο_θεός_να_βάζω_ο_χέρι_μου (V Pred= < >).

2. Semi-Fixed Verb WWS (Πίνακας 1:2): Ημιπαγιωμένη ΠΛΕ που αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (κάτω παύλες), η οποία λειτουργεί ως ρήμα και παρουσιάζει μορφολογικές αλλαγές: δεν_θα_του/της/του/σου/σας/τους_περάσει, του/της/μου/σου/τους/μας/σας_κόβει⁷⁰ - μου/σου/του/της/τους/μας/σας_έπεσε_λαχείο. Το υποκείμενο του ρηματικού τύπου συνήθως παραλείπεται ως ευκόλως εννοούμενο⁷¹ ή δεν αποτελεί όρισμα του ρηματικού τύπου (V Pred = < >).

⁷⁰ Δεν αναφερόμαστε στις περιπτώσεις εκείνες όπου οι συγκεκριμένες πολυλεκτικές εκφράσεις δέχονται προτασιακό συμπλήρωμα, οπότε το ρήμα εκλαμβάνεται απρόσωπο (π.χ. δεν_θα_του_περάσει_να..., του_κόβει_να...).

⁷¹ Βλ. 1) Δεν_θα_τους_περάσει.: χωρίς υποκείμενο, <http://ellinasmekatathlipsi.blogspot.gr/>

2) ...αυτό_δεν_θα_του_περάσει...: με υποκείμενο, <http://mbasic.facebook.com/notes/alexis-tsipras/%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%88%CE%B7-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B5%CE%B4%CF%81%CE%BF%CF%85-%CF%84%CE%B7%CF%83-%CE%BA%CE%BF-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%83%CF%85%CF%81%CE%B9%CE%B6%CE%B1-%CE%B1%CE%BB-%CF%84%CF%83%CE%B9%CF%80%CF%81%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CE%BD%CE%BF%CF%83%CE%BF%CE%BA%CE%BF%CE%BC%CE%B5%CE%B9%CE%BF-%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CF%89%CE%BD-%CE%B1%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%83%CE%BF%CF%86/238880921152/>

3. Free Subj – Semi-Fixed Verb: Ημιπαγιωμένη ΠΛΕ στην οποία έχουμε ένα ελεύθερο (Πίνακας 1:3) υποκείμενο και μία λέξη με διαστήματα (WWS), η οποία λειτουργεί ως ο βασικός ρηματικός τύπος της έκφρασης και παρουσιάζει όλες τις δυνατές μορφολογικές αλλαγές που μπορεί να έχει. Ο ρηματικός αυτός τύπος προέρχεται συνήθως από την ένωση ενός αδύνατου τύπου προσωπικής αντωνυμίας κι ενός ρήματος μεταξύ των οποίων δεν μπορεί να παρεισφρηστεί κάποιο άλλο λεκτικό συστατικό: π.χ. Το μωρό τις_άρπαξε - Ο Κώστας την_πάτησε, χωρίς βέβαια η εμφάνιση του κλιτικού να είναι υποχρεωτική (π.χ. Ο Κώστας θα_φάει_καλά). Πολύ συχνά το ρήμα συνοδεύεται υποχρεωτικά από μία γενική-δοτική (π.χ. του την_έφερε). Η σειρά των όρων μπορεί να είναι SV/VS (π.χ. Το μωρό τις άρπαξε / Τις άρπαξε το μωρό), ενώ μεταξύ του ρήματος και του υποκειμένου μπορεί να παρεμβληθεί κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Ο Κώστας δύσκολα θα την πατήσει).

4&5. Impersonal Verb – Complement: Απρόσωπο ρήμα που μπορεί να έχει ως συμπλήρωμά του ένα παγιωμένο αντικείμενο (Πίνακας 1:4) ή μία δευτερεύουσα ονοματική πρόταση (Πίνακας 1:5). Μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Ρίχνει από το πρωί καρεκλοπόδαρα), ενώ η δυνατή σειρά των όρων στην πρώτη περίπτωση μπορεί να είναι OV/VO (π.χ. Καρεκλοπόδαρα ρίχνει / Ρίχνει καρεκλοπόδαρα).

6&7&8. Free Subj – Vcopula - Complement: Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα είναι συνδετικό και παρουσιάζει όλες τις μορφολογικές αλλαγές, ενώ το συμπλήρωμα του ρήματος είναι ένα κατηγορούμενο που μπορεί να είναι α) μία απλή παγιωμένη λέξη (π.χ. Ο Κώστας έμεινε μπουκάλα) (Πίνακας 1:6) β) μία λέξη με διαστήματα (WWS) χωρίς μορφολογικές μεταβολές (Πίνακας 1:7) ή γ) μία λέξη με διαστήματα (WWS) με μορφολογικές μεταβολές (Πίνακας 1:8). Μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. έμεινε δυστυχώς ταπί και ψύχραιμος), ενώ η δυνατή σειρά των όρων μπορεί να μεταβάλλεται (π.χ. Ταπί και ψύχραιμος έμεινε ο Κώστας / Έμεινε ταπί και ψύχραιμος ο Κώστας).

9. Free Subj – Vcopula - Free Obj – Complement (Πίνακας 1:9): Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα παρουσιάζει όλες τις μορφολογικές αλλαγές, ενώ το αντικείμενο του ρήματος που είναι ελεύθερο δέχεται ένα κατηγορούμενο⁷². Το κατηγορούμενο μπορεί να είναι μια απλή παγιωμένη λέξη (π.χ. η Μαρία έκανε τον Κώστα σκόνη) ή ένα παγιωμένο πολυλεκτικό που αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS) (π.χ. η Μαρία έκανε τον Κώστα

⁷² Σε αυτές τις περιπτώσεις, όταν δηλαδή το αντικείμενο των ρημάτων δέχεται ένα κατηγορούμενο, τα ρήματα ονομάζονται **ετεροσυνδετικά** (Κλαίρης-Μπαμπινιώτης, 2005: 561).

έναν_παρά). Μεταξύ του ρηματικού τύπου και των συμπληρωμάτων του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Η Μαρία έκανε *επιτέλους* τον Κώστα σκόνη), ενώ η δυνατή σειρά των όρων μπορεί να μεταβάλλεται (π.χ. Τον Κώστα σκόνη έκανε η Μαρία/ Έκανε τον Κώστα σκόνη η Μαρία). Η συγκεκριμένη συντακτική δομή μπορεί να επεκταθεί με την προσθήκη ενός ελεύθερου εμπρόθετου προσδιορισμού που θα έχει τη λειτουργία ενός πλάγιου ορίσματος (Obl), π.χ. η Ελλάδα (Subj) άφησε (Vcop) ελεύθερο (XComp-Pred) το_πεδίο (Obj) *στους ξένους (Obl-σε)*.

10. Free Subj – Vcopula – Obj - Complement with subject bound possessive (Πίνακας 1: 10): Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα παρουσιάζει μορφολογικές μεταβολές, το αντικείμενο είναι ένα παγιωμένο φραστικό σύνολο του οποίου η κεφαλή προσδιορίζεται από έναν αδύνατο τύπο κτητικής αντωνυμίας σε πτώση γενική που αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος, ενώ το κατηγορούμενο αναφέρεται στο αντικείμενο του ρήματος (π.χ. Ο Κώστας_j έχει τα μάτια του_j δεκατέσσερα). Μεταξύ του ρηματικού τύπου και των συμπληρωμάτων του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Ο Κώστας έχει *διαρκώς* τα μάτια του δεκατέσσερα), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να αλλάζει (π.χ. Τα μάτια του δεκατέσσερα έχει ο Κώστας / Δεκατέσσερα έχει τα μάτια του ο Κώστας / Έχει τα μάτια του δεκατέσσερα ο Κώστας).

11. Free Subj - Verb - Fixed Obj with subject bound possessive (Πίνακας 1:11): Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα δέχεται μορφολογικές μεταβολές, το αντικείμενο είναι παγιωμένο και αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS) χωρίς μορφολογικές αλλαγές. Το αντικείμενο αποτελεί φραστικό σύνολο του οποίου η κεφαλή προσδιορίζεται από αδύνατο τύπο κτητικής αντωνυμίας σε πτώση γενική, ο οποίος αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος (συναναφορική κτητική αντωνυμία): Η Μαρία_j έφαγε το_ξύλο_της_χρονιάς της_j. Μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Η Μαρία έφαγε *πάλι* το ξύλο της χρονιάς της), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να αλλάζει, όπως σε OVS/VOS (π.χ. Το ξύλο της χρονιάς της έφαγε η Μαρία / Έφαγε το ξύλο της χρονιάς της η Μαρία).

12. Free Subj – Verb - Obj with genitive-complement (Πίνακας 1:12): Το υποκείμενο είναι ελεύθερο και το ρήμα δέχεται μορφολογικές μεταβολές. Το αντικείμενο που είναι παγιωμένο μπορεί να είναι ένα ονοματικό πολυλεκτικό που αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (π.χ. ο Κώστας πίνει το_πικρό_ποτήρι των αποφάσεών του) ή ένα κατά σύμβαση πολυλεκτικό (π.χ. η Μαρία έφαγε τη_σκόνη του Κώστα) και συνοδεύεται υποχρεωτικά από μία ελεύθερη γενική προσδιοριστική-κτητική. Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η γενική μπορεί να αντικατασταθεί είτε από κτητική αντωνυμία (π.χ. η Μαρία έφαγε τη σκόνη του) είτε από

εμπρόθετο προσδιορισμό (π.χ. Ο πατέρας έκοψε το βήχα *στο γιο του*) είτε από γενική-δοτική (π.χ. Ο πατέρας *τού* έκοψε το βήχα). Μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Ο Κώστας πίνει *για πρώτη φορά* το πικρό ποτήρι των αποφάσεών του), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να αλλάξει, όπως σε OVS/VOS (π.χ. Το πικρό ποτήρι των αποφάσεών του πίνει ο Κώστας / Πίνει το πικρό ποτήρι των αποφάσεών του ο Κώστας).

13&14. Subj (controller) – Verb - Subordinated clause with controlled subject: Το υποκείμενο μπορεί να είναι ελεύθερο (Πίνακας 1:13) ή παγιωμένο (Πίνακας 1:14), το ρήμα παρουσιάζει όλες τις δυνατές μορφολογικές μεταβολές και ακολουθείται από μία δευτερεύουσα πρόταση της οποίας το υποκείμενο ελέγχεται από το υποκείμενο του ρήματος, π.χ. Η Μαρία_j (*FreeSubj*) έπεσε_j να πεθάνει_j – Πέφτει_j το ταβάνι_j (*FixedSubj*) να με πλακώσει_j. Το ρήμα μπορεί να είναι και ημιπαγιωμένη έκφραση (π.χ. *Δεν_έχεις_παρά* να φύγεις, *το_είχε* να έρθει, *το_έχει* να τραγουδάει). Μεταξύ του ρήματος και του συμπληρώματός του μπορεί να παρεμβληθεί κάποια άλλη φραστική κατηγορία (XP), ενώ η σειρά των όρων δεν μπορεί να αλλάξει (π.χ. **Να πεθάνει έπεσε η Μαρία* – **Το ταβάνι να με πλακώσει πέφτει* - **να φύγεις δεν έχεις παρά* – **να έχει το είχε* - **να τραγουδάει το έχει*).

15&16. Free Subj (controller) – Verb – Obj - Subordinated clause with controlled subject: Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα παρουσιάζει όλες τις δυνατές μορφολογικές μεταβολές και συναντάμε ως συμπλήρωμά του ένα παγιωμένο αντικείμενο (σε πτώση αιτιατική) και μία δευτερεύουσα πρόταση της οποίας το υποκείμενο ελέγχεται από το υποκείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης π.χ. η Μαρία_j έριξε_j άδεια να πιάσει γεμάτα (Πίνακας 1:15) – Η Μαρία_j έκανε μαύρα μάτια να τον δει_j (Πίνακας 1:16). Το αντικείμενο αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS), όταν αποτελεί ονοματική ΠΛΕ, ενώ η δευτερεύουσα πρόταση αντιμετωπίζεται ως ελεύθερη έκφραση (Πίνακας 1:16), αν και μπορεί να περιλαμβάνει κάποιο παγιωμένο τμήμα που αντιμετωπίζεται κι αυτό ως μία λέξη με διαστήματα (WWS) παρουσιάζοντας συγκεκριμένες μορφολογικές μεταβολές (semi-fixed expression) (Πίνακας 1:15). Όσον αφορά το μεταβατικό ρήμα ‘ρίχνω’ (Πίνακας 1:15), αν και δεν αποτελεί ρήμα ελέγχου στην κοινή γλώσσα, ωστόσο η ύπαρξη δευτερεύουσας πρότασης με το –να της οποίας το υποκείμενο είναι το ίδιο με το υποκείμενο του ρήματος μάς οδηγεί στο να δεχτούμε αυτή την ιδιαίτερη λεξική εγγραφή (lexical entry) για το συγκεκριμένο ρήμα. Μεταξύ του ρήματος και των συμπληρωμάτων του μπορεί να παρεμβληθεί κάποια άλλη φραστική κατηγορία, (π.χ. η Μαρία έριξε *και πάλι* άδεια για να πιάσει γεμάτα), ενώ έχουμε και αλλαγές στη σειρά των όρων: VSO/OVS (π.χ. Έκανε η Μαρία μαύρα μάτια να τον δει / Μαύρα μάτια έκανε η Μαρία να τον δει).

17. Free Subj – Verb – Obj (controller) - Subordinated clause with controlled subject

(Πίνακας 1:17): Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα παρουσιάζει όλες τις δυνατές μορφολογικές μεταβολές και έχουμε ως συμπλήρωμά του ένα παγιωμένο αντικείμενο (σε πτώση αιτιατική) και μία δευτερεύουσα πρόταση της οποίας το υποκείμενο ελέγχεται από το αντικείμενο του ρήματος π.χ. *δεν αφήνω τίποτα_i να προ_j πάει χαμένο_j*. Ο έλεγχος που υφίσταται αφορά στο γένος και στον αριθμό και όχι στην πτώση. Μεταξύ του ρήματος και των συμπληρωμάτων του μπορεί να παρεμβληθεί κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. *Δεν αφήνει ποτέ τίποτα να πάει χαμένο*), ενώ έχουμε και αλλαγές στη σειρά των όρων σε OV (π.χ. *Τίποτα δεν αφήνει να πάει χαμένο*).

18. Free Subj – Verb – Obj – Obj2 (controller) - Subordinated clause with controlled subject

(Πίνακας 1:18): Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα παρουσιάζει όλες τις δυνατές μορφολογικές μεταβολές και συναντάμε ως συμπληρώματά του ένα παγιωμένο αντικείμενο (σε πτώση αιτιατική), ένα ελεύθερο έμμεσο αντικείμενο και μία δευτερεύουσα πρόταση της οποίας το υποκείμενο ελέγχεται από το έμμεσο αντικείμενο του ρήματος π.χ. *ο δάσκαλος τους_j έδωσε το ελεύθερο να προ_j φύγουν_j*. Ο έλεγχος που υφίσταται αφορά στο γένος και στον αριθμό και όχι στην πτώση. Μεταξύ του ρήματος και των συμπληρωμάτων του μπορεί να παρεμβληθεί κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. *ο δάσκαλος τούς έδωσε και σήμερα το ελεύθερο να φύγουν*), ενώ έχουμε και αλλαγές στη σειρά των όρων (π.χ. *Το ελεύθερο να φύγουν τους έδωσε ο δάσκαλος / Τους έδωσε ο δάσκαλος το ελεύθερο να φύγουν*).

19. Free Subj (controller) – V - Obl - Subordinated clause with controlled subject

(Πίνακας 1:19): Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα εμφανίζει μορφολογικές αλλαγές, το συμπλήρωμα του ρήματος είναι ένας εμπρόθετος προσδιορισμός (Obl) -που εκλαμβάνεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS)- και ακολουθεί μία δευτερεύουσα πρόταση της οποίας το υποκείμενο ελέγχεται από το υποκείμενο του ρήματος της πρότασης εξάρτησης, π.χ. *η Μαρία_i έφτασε_j στο_σημείο να φύγει_i*. Μεταξύ του ρήματος και των συμπληρωμάτων του μπορεί να παρεμβληθεί κάποια άλλη φραστική κατηγορία (XP), π.χ. *η Μαρία έφτασε για άλλη μια φορά στο σημείο να φύγει*, ενώ έχουμε και αλλαγές στη σειρά των όρων (π.χ. *Στο σημείο να φύγει έφτασε η Μαρία / Έφτασε στο σημείο να φύγει η Μαρία*).

20. Free Subj – Verb – Obj

(Πίνακας 1:20): Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα παρουσιάζει μορφολογικές μεταβολές και το αντικείμενο αποτελεί παγιωμένη λέξη απλή ή με διαστήματα (WWS) χωρίς να παρουσιάζει καμία μορφολογική μεταβολή, π.χ. *Ο Κώστας πήρε πόδι, Η Μαρία έφαγε αέρα_κοπανιστό, Φάγαμε ψωμί_κι_αλάτι, Η Μαρία τράβηξε του_λιναριού_τα_πάθη*. Το συμπλήρωμα του ρήματος μπορεί να αποτελεί παγιωμένη ΠΛΕ, (π.χ. *πίνω το_αμίλητο_νερό, χάνω τα_αυγά_και_τα_καλάθια*) ή να αποτελεί μία συμβατική ΠΛΕ

δημιουργηθείσα προς εξυπηρέτηση της συντακτικής ανάλυσης βάσει συγκεκριμένων αρχών και μεθόδων που ακολουθήσαμε (π.χ. η Μαρία πήρε τα_βουνά). Μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Η Μαρία ήπια *για άλλη μια φορά* το αμίλητο νερό), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να αλλάξει σε OVS/VOS (π.χ. Το αμίλητο νερό ήπια η Μαρία / Ήπια το αμίλητο νερό η Μαρία).

21. Fixed Subj – Verb – Obj (Πίνακας 1:21): Το υποκείμενο είναι παγιωμένο και αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα, το ρήμα εμφανίζει μορφολογικές μεταβολές και το αντικείμενο του ρήματος που είναι ελεύθερο αποτελεί συνήθως αδύνατο τύπο προσωπικής αντωνυμίας: π.χ. Τον έφαγε το μαύρο σκοτάδι. Μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Τον έφαγε *δυστυχώς* το μαύρο σκοτάδι), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να αλλάξει (π.χ. Το μαύρο σκοτάδι τον έφαγε).

22. Free Subj – Semi-Fixed Verb – Obj (Πίνακας 1:22): Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα αποτελεί ημιπαγιωμένη έκφραση (semi-fixed) και αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS) και το αντικείμενο είναι παγιωμένο, π.χ. Ο Κώστας το_’φαγε το_παραμύθι. Μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Το ’φαγε *κι αυτή τη φορά* το παραμύθι), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να αλλάξει (π.χ. Το παραμύθι το ’φαγε ο Κώστας).

23. Free Subj – Verb – Obj - Subordinated clause (Πίνακας 1:23): Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα δέχεται μορφολογικές μεταβολές, το αντικείμενο είναι παγιωμένο και βρίσκεται συνήθως σε πτώση αιτιατική, ενώ η δευτερεύουσα πρόταση είναι ελεύθερη (π.χ. Ο Κώστας θα φάει τα σίδερα για να πετύχει). Μεταξύ του ρηματικού τύπου και των συμπληρωμάτων του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Ο Κώστας θα φάει *όπως πάντα* τα σίδερα για να πετύχει), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να αλλάξει σε OVS/VOS (π.χ. Τα σίδερα θα φάει ο Κώστας για να πετύχει / Θα φάει τα σίδερα ο Κώστας για να πετύχει).

24&25. Free Subj – Verb – Obj - Obj2: Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα δέχεται μορφολογικές μεταβολές, το άμεσο και το έμμεσο αντικείμενο είναι ελεύθερα ή παγιωμένα: π.χ. η Μαρία πότισε τον Κώστα *φαρμάκι* (Πίνακας 1:24), με έπιασε *λάστιχο*, οι Έλληνες τους έδωσαν *γη και ύδωρ* (Πίνακας 1:25). Στο τελευταίο παράδειγμα το παγιωμένο τμήμα αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (γη_και_ύδωρ). Μεταξύ του ρηματικού τύπου και των συμπληρωμάτων του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Η Μαρία πότισε *για άλλη μια φορά* τον Κώστα *φαρμάκι*), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να

μεταβάλλεται (π.χ. Φαρμάκι πότισε η Μαρία τον Κώστα / Πότισε τον Κώστα φαρμάκι η Μαρία).

26&27. Free Subj – Verb – Obl: Το υποκείμενο είναι ελεύθερο (Πίνακας 1:26), το ρήμα εμφανίζει μορφολογικές αλλαγές και το συμπλήρωμά του αποτελεί έναν παγιωμένο εμπρόθετο προσδιορισμό. Ο εμπρόθετος προσδιορισμός αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS) και συντακτικά λειτουργεί ως πλάγιο όρισμα (OBL). Αντί του εμπρόθετου προσδιορισμού μπορεί να υπάρχει ένα επίρρημα (π.χ. Η μηχανή πήρε μπρος). Το ρήμα μπορεί να αποτελεί ημιπαγιωμένη έκφραση και ο εμπρόθετος προσδιορισμός μπορεί να είναι παγιωμένος: π.χ. τα_πήρε στο_κρανίο (Πίνακας 1:27) ή ελεύθερος: π.χ. τα_έδωσε_όλα στην επιστήμη, το_’ριξε στο χορό. Μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Η Μαρία έμεινε *χθες* στα κρύα του λουτρού), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να μεταβάλλεται (π.χ. Στα κρύα του λουτρού έμεινε η Μαρία / Έμεινε η Μαρία στα κρύα του λουτρού).

28&29. Free Subj – Verb – Obl with subject bound possessive: Το υποκείμενο του ρήματος είναι ελεύθερο, το ρήμα εμφανίζει μορφολογικές αλλαγές και το συμπλήρωμά του είναι ένας παγιωμένος εμπρόθετος προσδιορισμός του οποίου το ουσιαστικό συνοδεύεται υποχρεωτικά από έναν αδύνατο τύπο κτητικής αντωνυμίας που αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος (Πίνακας 1:28), π.χ. η Μαρία_j κάθεται στ’ αβγά της_j. Ο ρηματικός τύπος είναι δυνατό να αποτελέσει και ημιπαγιωμένη έκφραση: π.χ. Η Μαρία_j τα_έκανε στα_βρακιά της_j (Πίνακας 1:29). Μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Η Μαρία κάθεται *πάντα* στ’ αυγά της), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να αλλάξει (π.χ. Στ’ αυγά της κάθεται η Μαρία / Κάθεται η Μαρία στ’ αυγά της).

30. Free Subj – Verb – Obl with genitive-complement (Πίνακας 1:30): Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα εμφανίζει μορφολογικές αλλαγές και το συμπλήρωμά του είναι ένας παγιωμένος εμπρόθετος προσδιορισμός του οποίου το ουσιαστικό συνοδεύεται υποχρεωτικά από μία ελεύθερη γενική προσδιοριστική (π.χ. Η Μαρία έκατσε στο σβέρκο *του πατέρα της*), η οποία μπορεί να δηλωθεί με αδύνατο τύπο κτητικής αντωνυμίας (π.χ. Η Μαρία έκατσε στο σβέρκο *του*) ή να αντικατασταθεί από γενική-δοτική (π.χ. Η Μαρία *τού* έκατσε στο σβέρκο). Μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Η Μαρία έκατσε *πάλι* στο σβέρκο του πατέρα της), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να μεταβάλλεται (π.χ. Στο σβέρκο του πατέρα της έκατσε η Μαρία / Έκατσε η Μαρία στο σβέρκο του πατέρα της).

31&32&33. Free Subj – Verb – Obj - Obl: Το υποκείμενο είναι ελεύθερο και το ρήμα δέχεται μορφολογικές αλλαγές. Το αντικείμενο είναι παγιωμένο, οπότε αντιμετωπίζεται ως μία χωρίς

μορφολογικές αλλαγές λέξη με διαστήματα (WWS), ενώ το πλάγιο όρισμα είναι ελεύθερο: π.χ. Η Μαρία έκανε τα_γλυκά_μάτια στον Κώστα (Πίνακας 1:31). Είναι όμως δυνατό το αντικείμενο να είναι ελεύθερο και ο εμπρόθετος προσδιορισμός να είναι παγιωμένος, οπότε ο τελευταίος αντιμετωπίζεται ως μία χωρίς μορφολογικές αλλαγές λέξη με διαστήματα (WWS): π.χ. Η Μαρία πέρασε τον Κώστα από_ψιλό_κόσκινο (Πίνακας 1:32). Επίσης, είναι δυνατόν και το αντικείμενο του ρήματος αλλά και ο εμπρόθετος προσδιορισμός να είναι παγιωμένα, οπότε αντιμετωπίζονται καθένα από αυτά ως μία λέξη με διαστήματα (WWS): π.χ. Ο Κώστας χτύπησε με_έναν_σμπάρο δυο_τρυγόνια (Πίνακας 1:33). Μεταξύ του ρηματικού τύπου και των συμπληρωμάτων του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Η Μαρία έκανε *από την πρώτη στιγμή* τα γλυκά μάτια στον Κώστα – Η Μαρία πέρασε *για άλλη μια φορά* τον Κώστα από ψιλό κόσκινο), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να μεταβάλλεται (π.χ. Τα γλυκά μάτια έκανε η Μαρία στον Κώστα / Έκανε τα γλυκά μάτια στον Κώστα η Μαρία). Η συγκεκριμένη συντακτική δομή μπορεί να επεκταθεί, καθώς αρκετά συχνά μπορεί να ακολουθήσει δευτερεύουσα πρόταση (π.χ. Ο Κώστας έδωσε λαβή στη Μαρία *να τον αμφισβητήσει*).

34. Free Subj – Verb – Obj - Obl with object bound possessive (Πίνακας 1:34): Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα παρουσιάζει μορφολογικές αλλαγές, το αντικείμενο είναι ελεύθερο ή παγιωμένο και ο εμπρόθετος προσδιορισμός που είναι παγιωμένος έχει στο ουσιαστικό του προσαρτημένο έναν αδύνατο τύπο κτητικής αντωνυμίας που αναφέρεται στο αντικείμενο του ρήματος: Η Μαρία έφερε τον Κώστα_j στα συγκαλά *του*_j. Η Μαρία λέει τα πράγματα_j με το όνομά *τους*_j. Μεταξύ του ρηματικού τύπου και των συμπληρωμάτων του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Η Μαρία έφερε *για ακόμη μια φορά* τον Κώστα στα συγκαλά του), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να μεταβάλλεται (π.χ. Στα συγκαλά του έφερε η Μαρία τον Κώστα / Έφερε στα συγκαλά του η Μαρία τον Κώστα).

35. Free Subj – Vcopula – Complement – Obl/Dat: Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα είναι συνδετικό και δέχεται μορφολογικές μεταβολές, ενώ ακολουθεί ένα παγιωμένο κατηγορούμενο που αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος και ένας ελεύθερος εμπρόθετος προσδιορισμός, π.χ. η εκδρομή βγήκε ξινή στον Κώστα. Ωστόσο πολύ συχνά ο εμπρόθετος αντικαθίσταται από μία γενική-δοτική, π.χ. η εκδρομή τού βγήκε ξινή (Πίνακας 1:35). Μεταξύ του ρηματικού τύπου και των συμπληρωμάτων του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Η εκδρομή τού βγήκε *για άλλη μια φορά* ξινή), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να μεταβάλλεται (π.χ. Ξινή του βγήκε η εκδρομή / Του βγήκε ξινή η εκδρομή).

36. Free Subj (controller) – Verb – Obl – Subordinated clause with controlled subject (Πίνακας 1: 36): Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, το ρήμα εμφανίζει μορφολογικές μεταβολές και το παγιωμένο πλάγιο όρισμα συνοδεύεται από μία δευτερεύουσα πρόταση της οποίας το

υποκείμενο ελέγχεται από το υποκείμενο της κύριας πρότασης. Στο παράδειγμα, η Μαρία_i έβαλε_j μπρος να μαγειρέψει_i, η ΠΛΕ ‘βάζω μπρος’ ισοδυναμεί σημασιολογικά με το ρήμα ‘αρχίζω’ που είναι ρήμα ελέγχου. Μεταξύ του ρηματικού τύπου και των συμπληρωμάτων του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Η Μαρία έβαλε μπρος *από το πρωί* να μαγειρέψει), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να μεταβάλλεται (π.χ. Να μαγειρέψει έβαλε μπρος η Μαρία / Έβαλε μπρος η Μαρία να μαγειρέψει).

37. Free Subj – Verb – Obl – Obl (Πίνακας 1:37): Το υποκείμενο είναι ελεύθερο, ενώ το ρήμα εμφανίζει μορφολογικές αλλαγές και δέχεται ως συμπληρώματά του δύο εμπρόθετους προσδιορισμούς. Ο ένας είναι ελεύθερος και αντιμετωπίζεται ως πλάγιο όρισμα (Obl) με την πρόθεση του προθετικού συνόλου να φέρει έντονη σημασιολογική σφραγίδα, ενώ ο άλλος είναι παγιωμένος και αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS). Μεταξύ του ρηματικού τύπου και των συμπληρωμάτων του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Ο Κώστας πέφτει, *σου λέω*, και στη φωτιά για τη Μαρία), ενώ η σειρά των όρων μπορεί να μεταβάλλεται (π.χ. Και στη φωτιά πέφτει για τη Μαρία ο Κώστας / Πέφτει και στη φωτιά για τη Μαρία ο Κώστας).

38. Subj – Semi-Fixed Verb – Comp (Πίνακας 1:38): Ο ρηματικός τύπος, που αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS), παρουσιάζει μορφολογικές μεταβολές και δέχεται ως συμπλήρωμά του μια δευτερεύουσα πρόταση, π.χ. Και_τι_δεν_θα_’δυνα για να έρθει το καλοκαιράκι. Μεταξύ του ρηματικού τύπου και του συμπληρώματός του μπορεί να παρεμβάλλεται κάποια άλλη φραστική κατηγορία (π.χ. Και τι δεν θα ’δυνα, *παιδί μου*, να έρθει το καλοκαιράκι), ενώ η συνήθης σειρά των όρων είναι VS (π.χ. Και τι δεν θα ’δινε ο Κώστας να έρθει το καλοκαιράκι).

3.2.4 Συντακτικές δομές ΠΛΕ και σημασιολογική προσέγγιση τους

Ολοκληρώνοντας τη μελέτη μας στις συντακτικές δομές των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων, έγινε φανερό πως προσπαθήσαμε να αντιμετωπίσουμε τις πολυλεκτικές εκφράσεις όπως ακριβώς και τις παγιωμένες εκφράσεις, σύμφωνα δηλαδή με την σύγχρονη γλωσσολογική προσέγγισή τους η οποία προτείνει να μεταχειριζόμαστε την παγίωση όπως κάθε άλλο λεξικό στοιχείο και να εφαρμόζουμε στην ανάλυση, **στο βαθμό που είναι δυνατό**, τα ίδια κριτήρια και τις ίδιες μεθόδους που εφαρμόζονται στις ελεύθερες εκφράσεις (Schapira 1999: 3).

Από την παραπάνω μελέτη συνάγεται πως αναμφίβολα τα συντακτικά και μορφολογικά κριτήρια είναι πολύ σημαντικά για τον καθορισμό και την υπολογιστική αντιμετώπιση μιας ρηματικής πολυλεκτικής έκφρασης, αλλά δεν διασφαλίζουν πάντοτε ικανή ακρίβεια για την

αναγνώριση μιας πολυλεκτικής έκφρασης. Για παράδειγμα, στις προτάσεις: ‘του έφερε τη συμφωνία στο πιάτο’ και ‘του έφερε το γλυκό στο πιάτο’ είναι δύσκολο να γίνει από ένα υπολογιστικό σύστημα διάκριση για το ποια από τις δύο εκφράσεις αποτελεί πολυλεκτικό. Αλλά και σε εκφράσεις όπως: ‘φτάνω ψηλά’, ‘τραβάω μπροστά’, ‘μπαίνω μπροστά’, η ίδια δομή δίνει δύο σημασίες, κάτι που θα πρέπει να ελεγχθεί στο επίπεδο της σημασιολογίας, εφόσον δεν υπάρχει μια λέξη με διαστήματα (WWS) που να υποδεικνύει την ύπαρξη ΠΛΕ. Γι’ αυτό πρέπει οπωσδήποτε να ενεργοποιηθούν και σημασιολογικά κριτήρια για την απόδοση λεξικής ενότητας σε κάποια πολυλεκτικά βασιζόμενοι σε μια σημασιολογική κυρίως διαβάθμιση των φραστικών ενοτήτων με επικουρικό το ρόλο της σύνταξης (Α. Χριστοφίδου, 2012:1239). Εφόσον μια δομή παρουσιάζει εν μέρει στοιχεία ελεύθερης και εν μέρει δεσμευμένης φράσης τόσο σε επίπεδο μορφολογίας όσο και σύνταξης (βλ. Booij 2009), θεωρούμε ασφαλέστερο να την αναλύσουμε βάσει ενός τρίτου επιπέδου ανάλυσης, όπως αυτού της σημασίας. Τα πολυλεκτικά αποδεδειγμένα δεν καλύπτουν όλα τα μορφολογικά κριτήρια μιας λέξης, οπότε η ειδοποιός διαφορά θα πρέπει να αναζητηθεί σε άλλο επίπεδο.

Επιπλέον, όσον αφορά τη σημασιολογία, συνάγεται το συμπέρασμα πως, σύμφωνα με τη μετασηματιστική θεωρία του Z.S. Harris (1976), η ενότητα της σημασίας υφίσταται στη βασική, στοιχειώδη πρόταση κι όχι στη λέξη. Η βασική πρόταση (υποκείμενο + ρήμα + συμπλήρωμα) αποτελεί και την κύρια συντακτική μονάδα στην οποία προσκολλάται η γραμματική πληροφορία. Κάθε πρόταση ανάγεται σε μία κατηγορική μορφή, όπου διακρίνονται τα βασικά συμπληρώματα από τα μη βασικά (επιρρηματικοί προσδιορισμοί, περιστασιακά συμπληρώματα). Έτσι, τα λήμματα στο λεξικό-γραμματική αποτελούν οι απλές, βασικές προτάσεις (Μαριάννα Μίνη και Αγγελική Φωτοπούλου, 1993:492), εφόσον η σημασιολογική μονάδα είναι η στοιχειώδης πρόταση κι όχι η λέξη (Α. Φωτοπούλου, 1988:4).

Εντούτοις, η συστηματική μελέτη του σημασιολογικού επιπέδου εντάσσεται στα πλαίσια περαιτέρω μελλοντικής έρευνας. Η σημασιολογία στη γραμματική της παρούσας εργασίας αντιμετωπίζεται με τη δήλωση ενός χαρακτηριστικού (feature) στο λεξικό (^IDIOM), η τιμή του οποίου αποδίδει τη σημασία των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων. Για παράδειγμα, στην ΠΛΕ ‘κάθομαι πάνω σε αναμμένα κάρβουνα’, η σημασιολογία της έκφρασης δηλώνεται στην λεξική καταχώριση του ρηματικού τύπου ως εξής:

'ΚΑΘΟΜΑΙ < (^SUBJ) (^OBL-LOC)>,
(^OBL-LOC PRED) =c 'ΠΑΝΩ_ΣΕ_ΑΝΑΜΜΕΝΑ_ΚΑΡΒΟΥΝΑ',
(^IDIOM) = **ανησυχώ_για_κτ.**

4. Η Εφαρμογή Αναγνώρισης Πολυλεκτικών Εκφράσεων

4.1 Γενικά

Στην προσπάθειά μας να ενσωματώσουμε τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις (Verbal MWEs) σε μια Γραμματική βασισμένη στον ενοποιητικό φορμαλισμό Lexical Functional Grammar (LFG) υλοποιήσαμε μία εφαρμογή που στοχεύει στην προ-επεξεργασία (preprocessing) των ΠΛΕ. Καθώς η αρχιτεκτονική που έχουμε υιοθετήσει περιλαμβάνει έναν ανεξάρτητο μορφολογικό αναλυτή (ILSP FBT Tagger) και το XLE, δεν είχαμε την δυνατότητα να ενσωματώσουμε την αναγνώριση των πολυλεκτικών στην μορφολογική επεξεργασία, διότι ο μορφολογικός αναλυτής είναι κλειστό σύστημα για εμάς. Επίσης, η μορφολογική ανάλυση δεν γίνεται μέσα στο XLE, οπότε δεν έχουμε τη δυνατότητα να ενσωματώσουμε την αναγνώριση των πολυλεκτικών σε αυτή τη δυνατότητα του XLE όπως κάνουν π.χ. οι Attia:2006; Kemal Oflazer and Özlem Çetinoğlu, Bilge Say: 2004. Επιπλέον, θεωρήσαμε ότι θα ήταν πολύ ακριβό από την άποψη του κόστους επεξεργασίας να αναθέσουμε στον συντακτικό αναλυτή να αναγνωρίζει τις πολυλεκτικές εκφράσεις. Για την ανάλυση των προτάσεων δεν έχει νόημα η απόδοση δομής στα παγιωμένα τμήματα των εκφράσεων. Αντίθετα, νόημα έχει η απόδοση δομικών σχέσεων στα συστατικά των εκφράσεων. Για όλους τους παραπάνω λόγους υλοποιήσαμε έναν Αναγνωριστή ΠΛΕ (MWE Recognizer ή Filter), ένα υπολογιστικό πρόγραμμα σε γλώσσα Perl, με σκοπό να προ-επεξεργαστούμε κάποιες προτάσεις και να τις φέρουμε σε κατάλληλη μορφή, δηλαδή, τα παγιωμένα τμήματα, εφόσον υπάρχουν, να έχουν «ξεχωρίσει ως λέξεις» από την υπόλοιπη έκφραση, ώστε να δοθούν στη συνέχεια ως είσοδος στην πλατφόρμα του XLE. Έτσι, ο Αναγνωριστής ΠΛΕ αναγνωρίζει τις ΠΛΕ και ενώνει τις λέξεις των παγιωμένων τμημάτων τους με κάτω παύλες, έτσι ώστε η πλατφόρμα XLE να μπορέσει να τις διαχειριστεί ως μια ενιαία λέξη (Word_with_Spaces). Εάν είναι δυνατή η απόδοση συνθετικής σημασίας στην πρόταση εισόδου, ο Αναγνωριστής ΠΛΕ σηματοδοτεί το αλφαριθμητικό κατάλληλα έτσι ώστε να υποστεί επεξεργασία κανονική από το XLE.

4.2 Η Γλώσσα Προγραμματισμού Perl

Η **Perl** είναι μία αντικειμενοστραφής γλώσσα προγραμματισμού, κάτι που σημαίνει πως ο χειρισμός σχετιζόμενων δεδομένων και των διαδικασιών που επενεργούν σε αυτά γίνεται από κοινού, μέσω μίας δομής δεδομένων που τα περιβάλλει ως αυτόνομη οντότητα με ταυτότητα και δικά της χαρακτηριστικά (αντικείμενο). Συνήθως ένα πρόγραμμα σε Perl εκτελείται

χρησιμοποιώντας άμεσα ή έμμεσα το διερμηνέα (interpreter) της γλώσσας. Αυτό που τη διακρίνει από πολλές άλλες γλώσσες προγραμματισμού είναι το γεγονός ότι είναι διαθέσιμη για σχεδόν όλα τα λειτουργικά συστήματα. Η γλώσσα σχεδιάστηκε από τον Larry Wall και ο πηγαίος κώδικάς της διατίθεται βάσει της αδείας ανοικτού κώδικα GPL. Η πρώτη έκδοση της γλώσσας εμφανίστηκε το 1987, ενώ η έκδοση που χρησιμοποιείται στην παρούσα εργασία είναι η v5.14.2.

Ως γλώσσα προγραμματισμού η Perl έχει ένα δυναμικό σύστημα τύπων, δηλαδή μία μεταβλητή αποκτά τύπο μόνο μετά από την ανάθεση μιας τιμής σε αυτή. Υπάρχει μάλιστα πρόνοια για τον διαχωρισμό μεταβλητών στις οποίες αναθέτουμε απλές τιμές ή σύνθετες τιμές. Η Perl μπορεί να διαχειριστεί αριθμούς (δεκαδικούς και ακεραίους) και συμβολοσειρές. Επιπλέον, μπορούμε να έχουμε πίνακες απλούς (arrays), οι οποίοι αποτελούν μηχανισμούς οργάνωσης δεδομένων. Όταν ορίζουμε μία διαδικασία ή μία συνάρτηση στην Perl δεν σημειώνουμε τυπικές παραμέτρους, αλλά απλά θεωρούμε πως η διαδικασία ή η συνάρτηση θα έχουν ως όρισμα έναν πίνακα. Άρα για μια συνάρτηση ή μία διαδικασία δεν υπάρχει προκαθορισμένος αριθμός ορισμάτων. Επίσης, οι συναρτήσεις και οι διαδικασίες στην Perl μπορούν να οριστούν αναδρομικά. Ένα άλλο βασικό χαρακτηριστικό της γλώσσας είναι η εξαιρετική υποστήριξη κανονικών εκφράσεων, δηλαδή παραστάσεων που μπορούν να περιγράψουν τη γενική δομή μιας συμβολοσειράς και μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη διαχείριση συμβολοσειρών. Η πιο χαρακτηριστική χρήση των κανονικών εκφράσεων είναι στην λεκτική ανάλυση γλωσσών προγραμματισμού, δηλαδή στο κομμάτι εκείνο ενός μεταγλωττιστή που «σπάει» την είσοδο σε λεκτικές μονάδες (tokens).

Επομένως, η Perl ως αντικειμενοστραφής γλώσσα προγραμματισμού και με τα χαρακτηριστικά που διαθέτει αποτελεί κατάλληλη γλώσσα προγραμματισμού για την υλοποίηση του Αναγνωριστή ΠΛΕ, εφόσον έχουμε να διαχειριστούμε ακολουθίες λεκτικών μονάδων, δηλαδή αντικείμενα (objects) που φέρουν κάποιες ιδιότητες (attributes).

4.3 Η αρχιτεκτονική του συστήματος Αναγνώρισης ΠΛΕ

4.3.1 Ο μορφολογικός αναλυτής ILSP FBT Tagger

Η εφαρμογή αρχικά αξιοποιεί το μορφολογικό αναλυτή ILSP FBT Tagger του Ινστιτούτου Επεξεργασίας Λόγου (ΙΕΛ), που είναι διαθέσιμος ως διαδικτυακή υπηρεσία στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://nlp.ilsp.gr/soaplab2-axis/>. Η λειτουργία του συγκεκριμένου μορφολογικού αναλυτή συνίσταται α) στο διαχωρισμό του κειμένου εισόδου σε λεκτικές

μονάδες (tokenization) και β) στον καθορισμό του λήμματος (lemma) και ενός συνόλου ετικετών (tags) που αντιστοιχούν σε μια εξαντλητική μορφολογική ανάλυση κάθε λεκτικής μονάδας. Αποτελεί μετεξέλιξη του Brill Tagger κι είναι εκπαιδευμένος σε ελληνικά κείμενα. Κάνοντας χρήση συνόλου μορφολογικών επισημειώσεων που αποτελείται από 584 διαφορετικούς συνδυασμούς ετικετών, καλύπτει το σύνολο των μορφολογικών ιδιοτήτων της ελληνικής γλώσσας (Parageorgiou et al., 2000).

Η διαδικασία που ακολουθούμε έχει ως εξής: Αρχικά, δημιουργούμε ένα αρχείο εισόδου, το οποίο είναι ένα αρχείο μορφής .txt (π.χ. *fraseis.txt*)⁷³, στο οποίο καταγράφουμε τις προτάσεις που θέλουμε να επεξεργαστούμε και στη συνέχεια το εισάγουμε στον μορφολογικό αναλυτή του ΙΕΛ: [ilsp_nlp \(WSDL\)](#). Αφού εκτελεστεί η συγκεκριμένη υπηρεσία, παράγεται ένα αρχείο τύπου .xml (βλ. Εικόνα 5) το οποίο αποθηκεύουμε (π.χ. *fraseis.xml*) και στο οποίο έχουν παραχθεί ιδιότητες για κάθε λέξη (token) κάθε πρότασης (POS and lemma annotations). Έτσι, έχουμε πληροφορίες για:

- την ίδια τη λεκτική μονάδα (π.χ. word = “πήρε”)
- τη μορφολογική επισημείωσή της (π.χ. tag= “VbMnIdPa03SgXxPeAvXx”)
- το λήμμα στο οποίο αντιστοιχεί (π.χ. lemma = “παίρνω”)

```
-<cesDoc version="0.4">
  <cesHeader version="0.4"/>
  <text>
    <body>
      <p id="p1">
        <s id="s1">
          <t id="t1" word="Έκανα" tag="VbMnIdPa01SgXxIpAvXx" lemma="κάνω"/>
          <t id="t2" word="μαύρα" tag="AjBaNePlAc" lemma="μαύρος"/>
          <t id="t3" word="μάτια" tag="NoCmNePlAc" lemma="μάτι"/>
          <t id="t4" word="να" tag="PtSj" lemma="να"/>
          <t id="t5" word="σε" tag="PnPeMa02SgAcWe" lemma="εγώ"/>
          <t id="t6" word="δω" tag="VbMnIdXx01SgXxPeAvXx" lemma="βλέπω"/>
        </s>
      </p>
      <p id="p2">
        <s id="s2">
          <t id="t7" word="Ρίχνω" tag="VbMnIdPr01SgXxIpAvXx" lemma="ρίχνω"/>
          <t id="t8" word="άδεια" tag="AjBaNePlAc" lemma="άδειος"/>
          <t id="t9" word="να" tag="PtSj" lemma="να"/>
          <t id="t10" word="πιάσω" tag="VbMnIdXx01SgXxPeAvXx" lemma="πιάνω"/>
          <t id="t11" word="γεμάτα" tag="AjBaNePlAc" lemma="γεμάτος"/>
        </s>
      </p>
    </body>
  </text>
</cesDoc>
```

Εικόνα 5. Το αρχείο εξόδου (output) του μορφολογικού αναλυτή του ΙΕΛ.

Στις περιπτώσεις στις οποίες προέκυπταν από τον Tagger λανθασμένες επισημειώσεις λέξεων – ειδικά στις περιπτώσεις των κτητικών αντωνυμιών - γίνονταν χειρωνακτικές διορθώσεις, καθώς στόχος της παρούσας εργασίας είναι να φτάσουν ως είσοδος στην πλατφόρμα του XLE ορθές γραμματικές προτάσεις.

⁷³ Για πληρέστερη κατανόηση της διαδικασίας ονοματίζουμε τα υποδείγματα των αρχείων που χρησιμοποιήσαμε στην παρούσα εργασία.

4.3.2 Το λεξικό της εφαρμογής Αναγνώρισης ΠΛΕ (Filter lexicon).

Στη συνέχεια δημιουργήσαμε ένα αρχείο τύπου .txt (*lexicon.txt*) το οποίο αποτελεί το λεξικό υλοποίησης των πολυλεκτικών εκφράσεων και το οποίο το συμβουλευέται στη συνέχεια ο αλγόριθμός μας (Filtering algorithm). Στο συγκεκριμένο αρχείο βάζουμε σε στήλες (βλ. Πίνακα 3) δεδομένα τα οποία τα διαχωρίζουμε με ένα ή περισσότερα διαστήματα (tabs), έτσι ώστε να είναι κατάλληλα στοιχισμένα. Υποχρεωτικά βάζουμε τέσσερις (4) στήλες:

1. Στην **πρώτη στήλη** (t1) βάζουμε τη λέξη **single** ή **double** ανάλογα με το αν θέλουμε ως έξοδο (output) να πάρουμε μία ή δυο προτάσεις. Πιο συγκεκριμένα:

A. Αν βάλουμε **single** παράγεται μία πρόταση στην οποία αποδίδεται ένα μόνο νόημα:

A1. Η πρόταση μπορεί να εμφανίζεται με ενωμένα κάποια συστατικά της, όταν αποτελεί ΠΛΕ και κάποια τμήματά της είναι παγιωμένα (fixed) ή ημιπαγιωμένα (semi-fixed): π.χ. ο_θεός_να_βάλει_το_χέρι_του.

A2. Η πρόταση μπορεί να εμφανίζεται χωρίς να έχουν ενωθεί κάποια από τα συστατικά της, όταν δεν αποτελεί ΠΛΕ και το νόημά της είναι συνήθως κυριολεκτικό: π.χ. η Μαρία έβαλε το χέρι της πάνω στο τραπέζι.

B. Αν βάλουμε **double** παράγονται δύο προτάσεις για την ίδια ακολουθία λέξεων με διαφορετική όμως σημασιολογία:

B1. Η μία πρόταση εμφανίζεται με ενωμένα κάποια συστατικά της, διότι αποτελεί ΠΛΕ και κάποια τμήματά της είναι παγιωμένα (fixed) ή ημιπαγιωμένα (semi-fixed): π.χ. περπατώ_πάνω_σε_τεντωμένο_σκοινί (=ριψοκινδυνεύω).

B2. Η ίδια πρόταση εμφανίζεται χωρίς να έχουν ενωθεί κάποια από τα συστατικά της, διότι δεν αποτελεί ΠΛΕ και το νόημά της είναι συνήθως κυριολεκτικό: π.χ. περπατώ_πάνω_σε_τεντωμένο_σκοινί (=κινούμαι πάνω σε ένα τεντωμένο σκοινί).

Έτσι, είναι δυνατή η συντακτική ανάλυση προτάσεων που μπορούν να εμφανίζουν διαφορετική σημασιολογία ανάλογα με τα συμφραζόμενα: π.χ. ‘Ο Κώστας περπατά_πάνω_σε_τεντωμένο_σκοινί με τις αποφάσεις που παίρνει’ (ΠΛΕ), αλλά και: ‘Ο ακροβάτης περπατούσε_πάνω_σε_τεντωμένο_σκοινί’ (κυριολεξία).

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειώσουμε πως είναι ιδιαίτερα χρήσιμο να υπάρχει η δυνατότητα παραγωγής δύο εξόδων: μία έξοδος με τη φράση όπως αυτή εμφανίζεται με το κυριολεκτικό της νόημα και μία όπως εμφανίζεται με τη σημασία που έχει ως πολυλεκτική έκφραση. Διότι, όπως υποστηρίζουν και οι Swinney και Cutler (1979), οι περισσότερες παγιωμένες εκφράσεις είναι αμφίσημες, επειδή όσες σχηματίζονται σωστά γραμματικά έχουν ένα αποδεκτό κυριολεκτικό νόημα που προκύπτει από τη συνθετική συντακτική/σημασιολογική

ανάλυση, καθώς και μια παγιωμένη ανάγνωση που δεν προκύπτει από μια τέτοια ανάλυση. Μάλιστα οι Mueller και Gibbs (1987: 63-64) διακρίνουν τις ακόλουθες κατηγορίες παγιωμένων εκφράσεων όσον αφορά το κυριολεκτικό και μεταφορικό νόημα: α) με παγιωμένο και κυριολεκτικό νόημα που μπορούν να εξηγηθούν, π.χ. *ανοίγει το στόμα του* (έχει κυριολεκτικό νόημα: άνοιξε το στόμα για να φάει, για να δείξει τα δόντια του, αλλά και μεταφορικό: αποκάλυψε μυστικά), β) χωρίς καμία κυριολεκτική σημασία, π.χ. *το δεν τρέχει κάστανο* δεν έχει κυριολεκτική σημασία, καθώς το κάστανο δεν τρέχει. γ) με το ίδιο κυριολεκτικό και παγιωμένο νόημα, π.χ. *παρατραβάει το σκοινί* (δηλώνει ότι κάτι φτάνει στα όρια της αντοχής του), δ) με διαφορετικό κυριολεκτικό και παγιωμένο νόημα, π.χ. *απλώνει τραχανά* (κυριολεκτικά αλλά και ως παγιωμένη έκφραση με τη σημασία: έχει δουλειές που δεν μπορούν να περιμένουν), ε) με δύο διαφορετικά παγιωμένα νοήματα, π.χ. *το πήρε πάνω του* (1. επιάρεται, 2. ανέλαβε τις ευθύνες).

Υπάρχει όμως και η δυνατότητα παραγωγής μίας και μόνο εξόδου, καθώς δεν έχουν όλες οι παγιωμένες εκφράσεις και κυριολεκτική σημασία. Όσες είναι χωρίς κυριολεκτικό ισοδύναμο οι Botelho da Silva και Cutler (1993: 129) τις ονομάζουν *ill-formed* (κακοσχηματισμένες). Τις περισσότερες φορές αυτό συμβαίνει επειδή παραβαίνουν περιορισμούς επιλογής, π.χ. περιέχουν έναν μοναδικό τύπο ή απολιθωμένους τύπους ή κάποιο από τα συστατικά τους έχει χάσει την αρχική σημασία (Χιώτη, 2010: 56).

2. Στη **δεύτερη στήλη** (t2) βάζουμε σε μορφή λήμματος τα συστατικά εκείνα της πρότασης, των οποίων η παρουσία είναι προαπαιτούμενη για το σχηματισμό μιας πολυλεκτικής έκφρασης ή απλώς βάζουμε το σύμβολο ~ , αν το πολυλεκτικό μας αποτελεί ανεξάρτητη παγιωμένη έκφραση (independent fixed expression). Για παράδειγμα, τα λήμματα ‘ο αμίλητος νερό’ θα συνενωθούν και θα αποτελέσουν με τον ρηματικό τύπο που τα συνοδεύει πολυλεκτική έκφραση, μόνο αν στο συγκείμενο υπάρχει το λήμμα ‘πίνω’, το οποίο θα μπει στη δεύτερη στήλη του λεξικού. Αντίστοιχα, στην παγιωμένη έκφραση ‘άκου να δεις’, τα λήμματά της ‘ακούω να βλέπω’ συνενώνονται σε μία λέξη με διαστήματα (WWS), χωρίς να είναι απαραίτητη η παρουσία κάποιου άλλου συγκεκριμένου λήμματος. Οι λέξεις δηλαδή της παγιωμένης έκφρασης θα συνενωθούν σε κάθε περίπτωση και γι’ αυτό στη δεύτερη στήλη θα μπει το σύμβολο ~.

3. Στην **τρίτη στήλη** (t3) βάζουμε (σε μορφή λημμάτων) τα συστατικά της έκφρασης που θέλουμε να συνενωθούν με κάτω παύλες είτε έχουμε μια ανεξάρτητη πολυλεκτική έκφραση είτε τμήματα μιας πολυλεκτικής έκφρασης. Για παράδειγμα, αν έχουμε την έκφραση ‘πίνω το αμίλητο νερό’, τότε στην τρίτη στήλη πρέπει να βάλουμε τα λήμματα ‘ο αμίλητος νερό’, τα οποία στην έξοδο θα συνενωθούν και θα δώσουν ένα ενιαίο λήμμα ‘ο_αμίλητος_νερό’.

4. Στην **τέταρτη στήλη** (t4) βάζουμε το λήμμα εκείνο της τρίτης στήλης, από το οποίο θέλουμε να αντλήσουμε τόσο το μέρος του λόγου όσο και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά και να τα ορίσουμε ως χαρακτηριστικά του ενιαίου λήμματος που θα προκύψει. Έτσι, το ενιαίο λήμμα **‘ο_αμίλητος_νερό’** θα αντλήσει το μέρος του λόγου και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά από το λήμμα **‘νερό’**, που αποτελεί την πυρηνική λέξη⁷⁴ της ακολουθίας που ενώνεται, δηλαδή τη λέξη που κατέχει τη βασική συντακτική θέση στα όρια του πολυλεκτικού. Μπορούμε εναλλακτικά να ορίσουμε κατευθείαν το μέρος του λόγου και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά που θέλουμε να έχει το ενιαίο λήμμα (π.χ. **NoCmNeSgAc**), ειδικά σε περιπτώσεις που δεν μας καλύπτουν τα ήδη υπάρχοντα λήμματα ή αν θέλουμε να προσδώσουμε επιπρόσθετα χαρακτηριστικά στο λήμμα μας. Για παράδειγμα, στην ΠΛΕ **‘παίρνω το κολλάει’**, το ενιαίο λήμμα που θα προκύψει **‘ο_κολλώ’** δεν μπορεί να είναι ισοδύναμο ούτε με το λήμμα **‘ο’** ούτε με το λήμμα **‘κολλώ’** όσον αφορά το μέρος του λόγου και τα μορφολογικά του χαρακτηριστικά. Έτσι, στην τέταρτη στήλη βάζουμε τα χαρακτηριστικά που έχει ένα ουσιαστικό σε θέση αντικειμένου στο ρήμα **‘παίρνω’**, εφόσον αυτό απαιτεί τόσο η γραμματική του λειτουργία όσο και η συντακτική του θέση. Βάζουμε δηλαδή: **‘NoCmNeSgAc’**.

5. Στις στήλες που ακολουθούν τις οποίες ορίζουμε σε ζεύγη (t5...tn = πέμπτη-έκτη, έβδομη - όγδοη, ένατη - δέκατη κ.ο.κ) βάζουμε τους περιορισμούς (constraints) που πρέπει να πληροί κάθε λήμμα, ώστε να συνενωθούν οι λεκτικές μονάδες μιας πολυλεκτικής έκφρασης και αυτή να είναι γραμματικά ορθή. Μπορούμε δηλαδή να βάλουμε σε ζευγάρια το λήμμα με τα αντίστοιχα μορφολογικά χαρακτηριστικά που πρέπει αυτό να έχει, ώστε η πολυλεκτική έκφραση να ορίζεται ως γραμματική, μόνο όταν υπάρχουν οι συγκεκριμένοι περιορισμοί. Για παράδειγμα, για να μην αναγνωρίζεται ως γραμματική η έκφραση **‘ήπια τα αμίλητα νερά’** πρέπει να δηλώσουμε ότι το λήμμα **‘νερό’** πρέπει να έχει συγκεκριμένα μορφολογικά χαρακτηριστικά: **‘SgAc’**.

Συνοψίζοντας, γίνεται φανερό πως στο συγκεκριμένο αρχείο-λεξικό (Filter lexicon) καθορίζονται για κάθε καταχώριση: η δυνατότητα ή μη συνθετικής ερμηνείας της (στήλη 1), το λήμμα-δείκτης (signifier) για τη συνένωση των λεκτικών μονάδων της (στήλη 2), το νέο λήμμα που θα προκύψει από τη συνένωση των λεκτικών μονάδων (στήλη 3), το λήμμα από το οποίο θα αντλήσει το μέρος του λόγου και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά το ενοποιημένο λήμμα ή η επισημείωση που επιθυμούμε να έχει (στήλη 4) και, τέλος, οι περιορισμοί που απαιτούνται από τα επιμέρους συστατικά του ενοποιημένου λήμματος για να είναι γραμματικά ορθή μια πολυλεκτική έκφραση (στήλη 5), όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 3 που ακολουθεί:

⁷⁴ Βλ. παρακάτω, σελ.254

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10	t11	t12
single	πίνω	ο αμίλητος νερό	νερό	πίνω	VbMnAv	ο	SgAc	αμίλητος	AjBaNeSgAc	νερό	SgAc
double	δίνω	ο παπούτσι στο χέρι	παπούτσι	δίνω	VbMnAv	παπούτσι	PIAc	στου	AsPpPaNeSgAc	χέρι	SgAc

Πίνακας 3. Οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρο για τις ΠΛΕ ‘πίνω το αμίλητο νερό’ & ‘δίνω σε κπ τα παπούτσια στο χέρι’.

Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφέρουμε κάποιες παρατηρήσεις σχετικά με τις εγγραφές του λεξικού-φίλτρου:

1. Μεγάλος προβληματισμός υπήρξε σχετικά με το σε ποιο μέρος του λόγου ανήκει και ποια μορφολογικά χαρακτηριστικά πρέπει να φέρει τόσο το λήμμα που προκύπτει από τη συνένωση άλλων λημμάτων (WWS) όσο και τα φραστικά συστατικά που συνδέονται με αυτό. Συνδεδεμένο με αυτό το πρόβλημα είναι και αυτό της απόδοσης συντακτικής λειτουργίας είτε στο WWS είτε στα άλλα φραστικά συστατικά. Σε όλες τις περιπτώσεις, αποδόθηκαν στη νέα λέξη (WWS) το μέρος του λόγου και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά με βάση τη συντακτική λειτουργία της συγκεκριμένης λέξης μέσα στην πρόταση. Ειδικότερα, χρησιμοποιήθηκαν τα συντακτικά κριτήρια που παρουσιάστηκαν στο Κεφάλαιο 3.2.3.6 όπως η τυπική κατανομή φραστικών συστατικών ανάλογα με τη συντακτική λειτουργία και ο κλιτικός αναδιπλασιασμός καθώς και σημασιολογικού τύπου κριτήρια όπως η παράφραση για την απόδοση συντακτικών λειτουργιών τόσο στο WWS όσο και στα εξαρτώμενα από αυτό φραστικά συστατικά. Παρακάτω παρουσιάζονται κάποια ενδεικτικά παραδείγματα:

α. Στη ρηματική πολυλεκτική έκφραση ‘**μένω ταπί και ψύχραιμος**’ η ονοματική ΠΛΕ ‘ταπί και ψύχραιμος’ ενώνεται σε ένα λήμμα, το οποίο πρέπει να αποκτήσει κάποια μορφολογικά χαρακτηριστικά. Προτιμήσαμε να πάρει τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του λήμματος ‘ψύχραιμος’, εφόσον i) στη ρηματική πολυλεκτική έκφραση η λέξη ‘ταπί_και_ψύχραιμος’ έχει τη συντακτική θέση του κατηγορουμένου (παραφράζεται με το επίθετο ‘άφραγκος’) και ii) μόνο με το επίθετο ‘ψύχραιμος’ και όχι με τη δεσμευμένη λέξη (bound/cranberry word) ‘ταπί’ -της οποίας το μέρος του λόγου δεν είναι ανιχνεύσιμο, καθώς απαντά μόνο σε αυτήν την έκφραση-μπορεί να φανεί αργότερα κατά τη συντακτική ανάλυση η συμφωνία του υποκειμένου με το κατηγορούμενο. Έτσι, η εγγραφή στο λεξικό-φίλτρο έχει ως εξής:

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8
single	~	ταπί και ψύχραιμος	ψύχραιμος	ταπί	NoCmNeSg	ψύχραιμος	AjBa

Πίνακας 4. Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρο της ΠΛΕ ‘μένω ταπί και ψύχραιμος’.

Στο λήμμα ‘ψύχραιμος’ θέτουμε μάλιστα ως περιορισμό μόνο το ότι αποτελεί επίθετο θετικού βαθμού, καθώς η αντίστοιχη λέξη κλίνεται και μπορεί να απαντηθεί σε όλα τα γένη στην

ονομαστική και αιτιατική ενικού και πληθυντικού αριθμού (π.χ. ψύχραιμος, ψύχραιμοι, ψύχραιμους, ψύχραιμη, ψύχραιμες, ψύχραιμο, ψύχραιμα'. Το ίδιο ισχύει για όλα τα επίθετα που λειτουργούν ως κατηγορούμενο σε ένα υποκείμενο και μεταβάλλονται τα μορφολογικά χαρακτηριστικά τους: 'παίρνω κπ για σοφό, παίρνω κπ για σοφή, παίρνω κπ για σοφούς...', 'έφτασε τελευταίος και καταϊδρωμένος, έφτασε τελευταία και καταϊδρωμένη....', 'περπατώ ξυπόλυτος στ' αγκάθια, περπατώ ξυπόλυτη στ' αγκάθια, περπατούν ξυπόλυτοι στ' αγκάθια...' κτλ.

β. Στην έκφραση 'είναι να την/τον πεις στο ποτήρι' η δευτερεύουσα ονομαστική πρόταση αποτελεί μία ημιπαγιωμένη έκφραση 'να_εγώ_πίνω_στου_ποτήρι' με τον αδύνατο τύπο της αντωνυμίας (κλιτικό) να δέχεται μορφολογικές αλλαγές. Η έκφραση αυτή έχει τη θέση κατηγορουμένου στο υποκείμενο της πρότασης (παραφράζεται είναι πολύ ωραίος/α), κάτι που μας ωθεί στο να της αποδώσουμε τα μορφολογικά γνωρίσματα ενός επιθέτου. Έτσι έχουμε:

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10
single	~	να_εγώ_πίνω_στου_ποτήρι	AjBaNm	πίνω	VbMnIdXx02SgXxPeAvXx	στου	AsPpPaNeSgAc	ποτήρι	SgAc

Πίνακας 5. Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρον της ΠΛΕ 'είναι να τον πεις στο ποτήρι'.

Ωστόσο περιορισμούς μπορούμε να θέσουμε μόνο ως προς την πτώση του επιθέτου, η οποία είναι πάντοτε ονομαστική, κι όχι προς το γένος και τον αριθμό του αδύνατου τύπου της αντωνυμίας (κλιτικό) τα οποία είναι δυνατόν να μεταβάλλονται: 'είναι να τις πεις στο ποτήρι, είναι να τους πεις στο ποτήρι' κτλ.

γ. Σε πολυλεκτικά που προκύπτουν από τη συνένωση του άρθρου με οποιοδήποτε μέρος του λόγου, η νέα λέξη που προκύπτει δέχεται τα μορφολογικά χαρακτηριστικά ουσιαστικού, εφόσον το άρθρο ουσιαστικοποιεί οτιδήποτε το ακολουθεί. Έτσι, σε εκφράσεις όπως: 'παίρνω το_κολλάει', 'περνά τα_εσκαμμένα', 'παίρνω τα_βρεγμένα μου', 'βγάζω τα_αποθημένα μου', 'ζυγίζω το_τι_θα_πω', 'ζω το_σήμερα', 'πιάνω την_καλή', 'ανεβάζω το_ηθικό', 'φέρνω τα_πάνω_κάτω' κ.τ.λ. το λήμμα που προκύπτει από την ένωση των συστατικών έχει την ετικέτα του ουσιαστικού όσον αφορά το μέρος του λόγου στο οποίο ανήκει. Επίσης, θεωρούμε ότι η ονομαστική φράση που σχηματίζεται έχει συντακτική λειτουργία αντικειμένου, π.χ. συμμετέχει σε κλιτικό αναδιπλασιασμό (π.χ. το πήρα το κολλάει, θα τα περάσω τα εσκαμμένα). Έτσι, στην έκφραση 'παίρνω το_κολλάει', η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρον έχει ως εξής:

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10
single	παίρνω	ο κολλάω	NoCmNeSgAc	παίρνω	VbMnAv	ο	SgAc	κολλάω	VbMnIdPr03SgIpAv

Πίνακας 6. Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρον της ΠΛΕ 'παίρνω το κολλάει'.

Αλλά και σε περιπτώσεις στις οποίες έχουμε μια δευτερεύουσα ονοματική πρόταση η οποία αποτελεί παγιωμένη ή ημιπαγιωμένη έκφραση και αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS), αυτή θα αντιμετωπιστεί ως όνομα και θα λάβει τα αντίστοιχα μορφολογικά χαρακτηριστικά. Για παράδειγμα, στην ΠΛΕ ‘**κάνω ό,τι περνά από το χέρι μου**’, το παγιωμένο τμήμα ‘ό,τι περνά από ο χέρι’ που λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρήμα ‘κάνω’ θα πάρει τα γνωρίσματα της αντωνυμίας ό,τι:

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10	t11	t12
single	κάνω	ό,τι περνά από ο χέρι	ό,τι	κάνω	VbMnAv	ό,τι	PnRiNe03SgAc	περνά	VbMnId03SgIpAv	χέρι	SgAc

Πίνακας 7. Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρον της ΠΛΕ ‘κάνω ό,τι περνά από το χέρι μου’.

δ. Στις περιπτώσεις στις οποίες η λέξη που προκύπτει από συνένωση (WWS) προήλθε από έναν εμπρόθετο προσδιορισμό (PP), προτιμήσαμε να την κατάξουμε στα επιρρήματα και να της αποδώσουμε τα αντίστοιχα μορφολογικά χαρακτηριστικά, εφόσον οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί αποτελούν επιρρηματικές φράσεις και έχουν κανονικά επιρρηματική λειτουργία στην Ελληνική. Έτσι, στην ΠΛΕ ‘**μένω με_το_στόμα_ανοιχτό**’ έχουμε:

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10
double	μένω	με ο στόμα ανοιχτός	AdXxBa	μένω	VbMnAv	στόμα	SgAc	ανοιχτός	AjBaNeSgAc

Πίνακας 8. Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρον της ΠΛΕ ‘μένω με το στόμα ανοιχτό’.

Το ίδιο σκεπτικό ακολουθήθηκε και στις περιπτώσεις που έχουμε πλάγιες πτώσεις ΠΛΕ που λειτουργούν επιρρηματικά, όπως στη φράση ‘**τα λέω ένα χεράκι**’, όπου το ονοματικό σύνολο ‘ένα χεράκι’ ενώνεται σε μία λέξη και αντιμετωπίζεται ως επίρρημα με τα αντίστοιχα μορφολογικά χαρακτηριστικά:

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10	t11	t12
single	εγώ λέγω	ένας χεράκι	AdXxBa	λέγω	VbMnAv	Εγώ	PnPeNe03PIAcWe	ένας	AtIdNeSgAc	χεράκι	SgAc

Πίνακας 9. Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρον της ΠΛΕ ‘τα λέω ένα χεράκι’.

Το ίδιο ισχύει βεβαίως και σε όλες τις περιπτώσεις όπου μία παγιωμένη ή ημιπαγιωμένη έκφραση –που αντιμετωπίζεται ως μία λέξη (WWS) –μπορεί να έχει τη συντακτική λειτουργία του επιρρηματικού προσδιορισμού, όπως στη έκφραση ‘**τον χτύπησε εκεί_που_πονούσε**’:

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10
double	~	εκεί που πονώ	AdXxBa	εκεί	AdXxBa	που	AdXxBa	πονώ	VbMnId03SgIpAv

Πίνακας 10. Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρον της ΠΛΕ ‘τον χτυπάω εκεί που πονάει’.

ε. Σε περιπτώσεις στις οποίες έχουμε σύζευξη (conjunction) δύο ονομάτων ή ολόκληρων φραστικών κατηγοριών (XPs), όπως ‘σάρκα και οστά’, ‘τα αυγά και τα καλάθια’, ‘γη και ύδωρ’,

‘το μακρύ μου και το κοντό μου’, προτιμήσαμε, όταν είναι σημασιολογικά επιτρεπτό, να εκλάβουμε τις ενιαίες λέξεις (WWS) που προκύπτουν ως ουσιαστικά πληθυντικού αριθμού, εφόσον συνίστανται από περισσότερα του ενός συστατικά.

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8
double	~	σάρκα και οστό	NoCmNePIAc	σάρκα	SgAc	οστό	PIAc
double	~	ο μακρύς μου και ο κοντός μου	NoCmNePIAc	μακρύς	AjBaNeSgAc	κοντός	AjBaNeSgAc
double	~	ο αυγό και ο καλάθι	NoCmNePIAc	αυγό	PIAc	καλάθι	PIAc

Πίνακας 11. Οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρον για τις ονοματικές ΠΛΕ ‘σάρκα και οστά’, ‘το μακρύ μου και το κοντό μου’, τα αυγά και τα καλάθια’.

στ. Ωστόσο υπάρχουν και κάποιες ΠΛΕ στις οποίες ο προσδιορισμός του μέρους του λόγου στο οποίο ανήκει η λέξη με διαστήματα που δημιουργείται (WWS) μπορεί να προκαλέσει έντονους προβληματισμούς. Έτσι, στην έκφραση ‘δεν δίνω νερό ούτε_στον_άγγελό μου’ & ‘δεν δίνω νερό ούτε_του_αγγέλου μου’ έχουμε βάλει τις παρακάτω καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρον, σύμφωνα με τις οποίες η φράση ‘ούτε_στον_άγγελο’ εκλαμβάνεται ως επίρρημα, ενώ η φράση ‘ούτε_του_αγγέλου’ εκλαμβάνεται ως ουσιαστικό, παρά το γεγονός ότι και οι δύο φράσεις λειτουργούν ως έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα. Η διαφοροποίηση έγκειται ότι στην πρώτη έκφραση το έμμεσο αντικείμενο είναι εμπρόθετο, ενώ στη δεύτερη όχι.

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10
single	νερό	ούτε_στον_άγγελος	AdXxBa	νερό	SgAc	στον	AsPpPaSgAc	άγγελος	SgAc
single	νερό	ούτε_ο_άγγελος	άγγελος	νερό	SgAc	ο	SgGe	άγγελος	SgGe

Πίνακας 12. Οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρον για τα στερεότυπα τμήματα ‘ούτε_στον_άγγελο’ & ‘ούτε_του_αγγέλου’ των ΠΛΕ ‘δεν δίνει νερό ούτε_στον_άγγελό του’, ‘δεν δίνει νερό ούτε_του_αγγέλου του’.

Έτσι, σύμφωνα με αυτές τις καταχωρίσεις πρέπει να δεχτούμε πως το πλάγιο όρισμα (Oblique) που δέχεται το ρήμα ‘δίνω’ αποτελεί ένα επίρρημα με όλα τα μορφολογικά χαρακτηριστικά που αυτό φέρει, ενώ ταυτόχρονα το έμμεσο αντικείμενο στο οποίο μπορεί να μετατραπεί το πλάγιο όρισμα ανήκει ως μέρος του λόγου στα ουσιαστικά και φέρει τα ίδια χαρακτηριστικά με το ουσιαστικό ‘άγγελος’.

ζ. Όπως είπαμε και στην αρχή αυτής της ενότητας, σχετικά με το σε ποιο μέρος του λόγου θα δεχτούμε ότι ανήκει η νέα λέξη (WWS) και το ποια μορφολογικά χαρακτηριστικά αυτή έχει, αυτό βρίσκεται σε άμεση σχέση με τη συντακτική λειτουργία που έχει η συγκεκριμένη λέξη μέσα στην πρόταση. Η σύνταξη είναι αυτή που μας οδηγεί κάθε φορά στην επιλογή μας, όπως φαίνεται και στην παρακάτω καταχώριση της έκφρασης ‘βγάζω_τα_κάστανα_από_τη_φωτιά’ στην οποία όλη η παγιωμένη έκφραση που ενώνεται σε μια λέξη θεωρείται ως ουσιαστικό,

καθώς καταλαμβάνει τη θέση ενός ονοματικού συνόλου που λειτουργεί ως αντικείμενο του ρήματος:

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10	t11	t12	t13	t14
double	βγάζω	ο κάστανο από ο φωτιά	κάστανο	βγάζω	VbMnAv	ο	PIAc	κάστανο	PIAc	ο	SgAc	φωτιά	SgAc

Πίνακας 13. Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρον του στερεότυπου τμήματος ‘τα κάστανα από τη φωτιά’ της ΠΛΕ ‘βγάζω τα κάστανα από τη φωτιά’.

2. Υπάρχει επίσης η δυνατότητα να βάλουμε διπλή εγγραφή για πολυλεκτικές εκφράσεις που απαντούν στο λόγο με διαφορετικούς περιορισμούς ως προς τα μορφολογικά χαρακτηριστικά. Για παράδειγμα, στην ΠΛΕ ‘κάνω ό,τι_μου_καπνίζει’ που απαντάται και ως ‘κάνω ό,τι_μου_καπνίσει’, εμφανίζοντας δηλαδή το ρήμα της δευτερεύουσας πρότασης με συνοπτικό ή μη συνοπτικό θέμα, μπορούμε να έχουμε δύο καταχωρίσεις, για να δείξουμε τους περιορισμούς που υπάρχουν στην συγκεκριμένη έκφραση (χωρίς βέβαια αυτό να μας δεσμεύει να μην αφήσουμε απροσδιόριστη την τιμή του ποιού ενεργείας):

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10
single	κάνω	ό,τι εγώ καπνίζω	ό,τι	καπνίζω	VbMnId03SgPeAv	εγώ	PnPeWe	ό,τι	PnRiNe03SgAcXx
single	κάνω	ό,τι εγώ καπνίζω	ό,τι	καπνίζω	VbMnIdPr03SgIpAv	εγώ	PnPeWe	ό,τι	PnRiNe03SgAcXx

Πίνακας 14. Οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρον για τις ΠΛΕ ‘κάνω ό,τι μου καπνίζει’ & ‘κάνω ό,τι μου καπνίσει’.

Διπλές καταχωρίσεις έχουμε και στις περιπτώσεις στις οποίες τα συστατικά μιας πολυλεκτικής έκφρασης μπορούν να αντιστραφούν ως προς τη σειρά τους ακόμη κι αν αποτελούν μια παγιωμένη έκφραση που αντιμετωπίζεται ως μία ενιαία λέξη (WWS). Έτσι, στην ΠΛΕ ‘πίνω του_κοσμάκη_το_αίμα’ που απαντάται και ως ‘πίνω το_αίμα_του_κοσμάκη’ έχουμε διπλές καταχωρίσεις:

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10
single	πίνω	ο αίμα ο κοσμάκης	αίμα	πίνω	VbMnAv	αίμα	SgAc	κοσμάκης	SgGe
single	πίνω	ο κοσμάκης ο αίμα	αίμα	πίνω	VbMnAv	αίμα	SgAc	κοσμάκης	SgGe

Πίνακας 15. Οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρον για τις ονοματικές ΠΛΕ ‘το αίμα του κοσμάκη’ & ‘του κοσμάκη το αίμα’.

3. Από τους περιορισμούς που θέτει ο χρήστης μπορεί να καταφανεί κι αν σε κάποια ΠΛΕ μπορούμε να έχουμε μετατροπή από την ενεργητική στην παθητική σύνταξη. Αυτό καθίσταται εύκολα δυνατό αν στο ρήμα της ΠΛΕ βάλουμε ως περιορισμό να απαντάται μόνο σε ενεργητική ή μόνο σε παθητική φωνή. Για παράδειγμα, στην ΠΛΕ ‘έφαγαν τα_μουστάκια τους’ στην οποία το ρήμα δεν απαντάται στην παθητική φωνή, έχουμε:

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10
single	τρώω	ο μουστάκι	μουστάκι	τρώω	VbMnAv	ο	PIAc	μουστάκι	PIAc

Πίνακας 16. Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρον για την ΠΛΕ ‘τρώνε τα μουστάκια τους’.

Αντίστοιχα, στην ΠΛΕ ‘ρίχνω τον κύβο’ στην οποία μπορούμε να έχουμε μετατροπή του ρήματος και σε παθητική σύνταξη, έχουμε δύο καταχωρίσεις:

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10
double	ρίχνω	ο κύβος	κύβος	ρίχνω	VbMnAv	ο	SgAc	κύβος	SgAc
double	ρίχνω	ο κύβος	κύβος	ρίχνω	VbMnPv	ο	SgNm	κύβος	SgNm

Πίνακας 17. Οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρον για την ΠΛΕ ‘ρίχνω τον κύβο’ σε ενεργητική και παθητική φωνή.

4. Σε περιπτώσεις στις οποίες η ΠΛΕ εμφανίζει δύο ή περισσότερες λέξεις με διαστήματα (WWS), όπως στις φράσεις που περιέχουν εισαγωγικό τύπο της αδύναμης αντωνυμίας (το, τα, τη) χωρίς αναφορικό ρόλο: ‘το_ριξε στην_παλαβή’ ή ‘τα_κάνω γυαλιά-καρφιά’, τότε έχουμε διπλή καταχώριση για κάθε πολυλεκτική έκφραση:

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10	t11	t12
single	γυαλί καρφί	εγώ κάνω	κάνω	κάνω	VbMnAv	εγώ	PnPeNe03PIAcWe	γυαλί	PIAc	καρφί	PIAc
single	εγώ κάνω	γυαλί καρφί	γυαλί	κάνω	VbMnAv	εγώ	PnPeNe03PIAcWe	γυαλί	PIAc	καρφί	PIAc

Πίνακας 18. Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρον για την ΠΛΕ ‘τα κάνω γυαλιά καρφιά’.

5. Αξίζει τέλος να σημειωθεί πως βάζοντας περιορισμούς έχουμε τη δυνατότητα να αποκλείσουμε διάφορες αντι-γραμματικές προτάσεις από το να φτάσουν ως είσοδος στην πλατφόρμα του XLE. Έτσι, για παράδειγμα, αν η ακολουθία εισόδου είναι αντιγραμματική, π.χ. ‘κάνω *χρυσή δουλειές’, οι περιορισμοί που θα έχουν δοθεί στο λεξικό-φίλτρον:

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10
single	κάνω	χρυσός δουλειά	δουλειά	κάνω	VbMnAv	χρυσός	AjBaFePIAc	δουλειά	FePIAc

Πίνακας 19. Η καταχώριση στο λεξικό-φίλτρον για την ΠΛΕ ‘κάνω χρυσές δουλειές’.

θα οδηγήσουν σε μη συνένωση του πολυλεκτικού, κάτι που θα αποκαλύψει ότι το πρόβλημα υπάρχει στην ακολουθία εισόδου.

4.3.3 Ο αλγόριθμος της εφαρμογής Αναγνώρισης ΠΛΕ (Filtering algorithm)

Η εφαρμογή Αναγνώρισης ΠΛΕ περιλαμβάνει ένα αρχείο τύπου .pl (mwer.pl) το οποίο είναι γραμμένο σε γλώσσα προγραμματισμού perl και αποτελεί τον κύριο μηχανισμό διαχείρισης και επεξεργασίας των προτάσεων. Είναι αυτό που **α)** διαβάζει τις προτάσεις που έχουν παραχθεί από τον μορφολογικό αναλυτή του ΙΕΛ (δηλ. το αρχείο fraseis.xml) και **β)**

σαρώνει το λεξικό πολυλεκτικών όρων (δηλ. το αρχείο *lexicon.txt*), με στόχο να παραγάγει ως έξοδο ένα αρχείο τύπου *.lfg* (π.χ. *greek-testfile.lfg*) το οποίο έχει συγκεκριμένη μορφή (formatter) και περιέχει επεξεργασμένες όλες τις προτάσεις που του έχουν δοθεί μαζί με τα μορφολογικά χαρακτηριστικά κάθε λήμματος (βλ. Εικόνα 6). Το αρχείο τύπου *.lfg* που παράγεται θα αποτελέσει είσοδο στην πλατφόρμα του XLE (μαζί με την αντίστοιχη γραμματική και το αντίστοιχο λεξικό) για την περαιτέρω συντακτική ανάλυση των προτάσεων με δέντρα φραστικής δομής (c-structure), αλλά και με λειτουργικές δομές (f-structure).

Πιο συγκεκριμένα ο αλγόριθμος του Αναγνωριστή ΠΛΕ⁷⁵ (Filtering algorithm) επιτελεί τις παρακάτω λειτουργίες:

A. Αρχικά ο κώδικας διαβάζει το αρχείο τύπου *.xml* (*fraseis.xml*) που αποτελεί την έξοδο του Tagger ILSP FBT και χρησιμοποιώντας κατάλληλους μηχανισμούς της γλώσσας Perl αποθηκεύει σε μορφή δέντρου τις λέξεις (words), τη μορφολογική επισημείωσή τους (tags) και τα αντίστοιχα λήμματα (lemma), έτσι ώστε ανά πάσα στιγμή τα δεδομένα να είναι διαθέσιμα για την περαιτέρω επεξεργασία τους. Για κάθε πρόταση τα παραπάνω δεδομένα αποθηκεύονται σε πίνακες (arrays), έτσι ώστε να είναι ευκολότερη η διαχείρισή τους.

B. Στη συνέχεια, για κάθε ακολουθία εισόδου σαρώνει από την αρχή το λεξικό (*lexicon.txt*) και αποθηκεύει τα δεδομένα του σε αντίστοιχους πίνακες (arrays).

B1. Αν δεν βρεθούν τμήματα της ακολουθίας εισόδου που να είναι ίδια με τα λήμματα της 2^{ης} και της 3^{ης} στήλης του λεξικού, τότε απλά τυπώνεται στο αρχείο τύπου *.lfg* (*greek-testfile.lfg*) η πρόταση με τα λήμματα και την αντίστοιχη μορφολογική επισημείωση και περνάμε σε επόμενη πρόταση.

B2. Αν όμως βρεθούν τμήματα της ακολουθίας εισόδου να είναι ίδια με τα λήμματα της 2^{ης} και της 3^{ης} στήλης του λεξικού ή αν υπάρχει το σύμβολο ~ στην πρώτη στήλη, τότε ελέγχει περαιτέρω αν υπάρχουν επιπρόσθετοι περιορισμοί (constraints) στο λεξικό και αν αυτοί πληρούνται (δηλαδή, αν οι ακολουθίες των λημμάτων εισόδου έχουν ίδια μορφολογικά χαρακτηριστικά με εκείνα του λεξικού) και:

Γ1. Στην περίπτωση που δεν ισχύει κάτι από τα παραπάνω, τότε συνεχίζουμε σε επόμενες εγγραφές του λεξικού, μέχρις ότου βρεθούν κάποια λήμματα που να πληρούν όλα τα παραπάνω κριτήρια προς συνένωσή τους.

Γ2. Αν όλα τα παραπάνω ισχύουν, τότε γίνεται η συνένωση των λημμάτων της πολυλεκτικής έκφρασης, αποδίδονται τα κατάλληλα μορφολογικά χαρακτηριστικά σύμφωνα με την 4^η στήλη του φίλτρου-λεξικού και τυπώνεται στο αρχείο τύπου *.lfg* (*greek-testfile.lfg*) η πρόταση ή οι προτάσεις με τα λήμματα και τα αντίστοιχα μορφολογικά χαρακτηριστικά τους (ανάλογα με το

⁷⁵ Ο κώδικας παρατίθεται με λεπτομερή σχόλια στο Παράρτημα 1.

αν υπάρχει αντίστοιχα η λέξη **single** ή **double** στην 1^η στήλη του λεξικού) και περνάμε σε επόμενη πρόταση. Το αρχείο τύπου .lfg (formatter) που προκύπτει περιλαμβάνει ακολουθίες λημμάτων που έχουν μορφή όμοια με αυτή που παρουσιάζεται στον πίνακα παρακάτω:

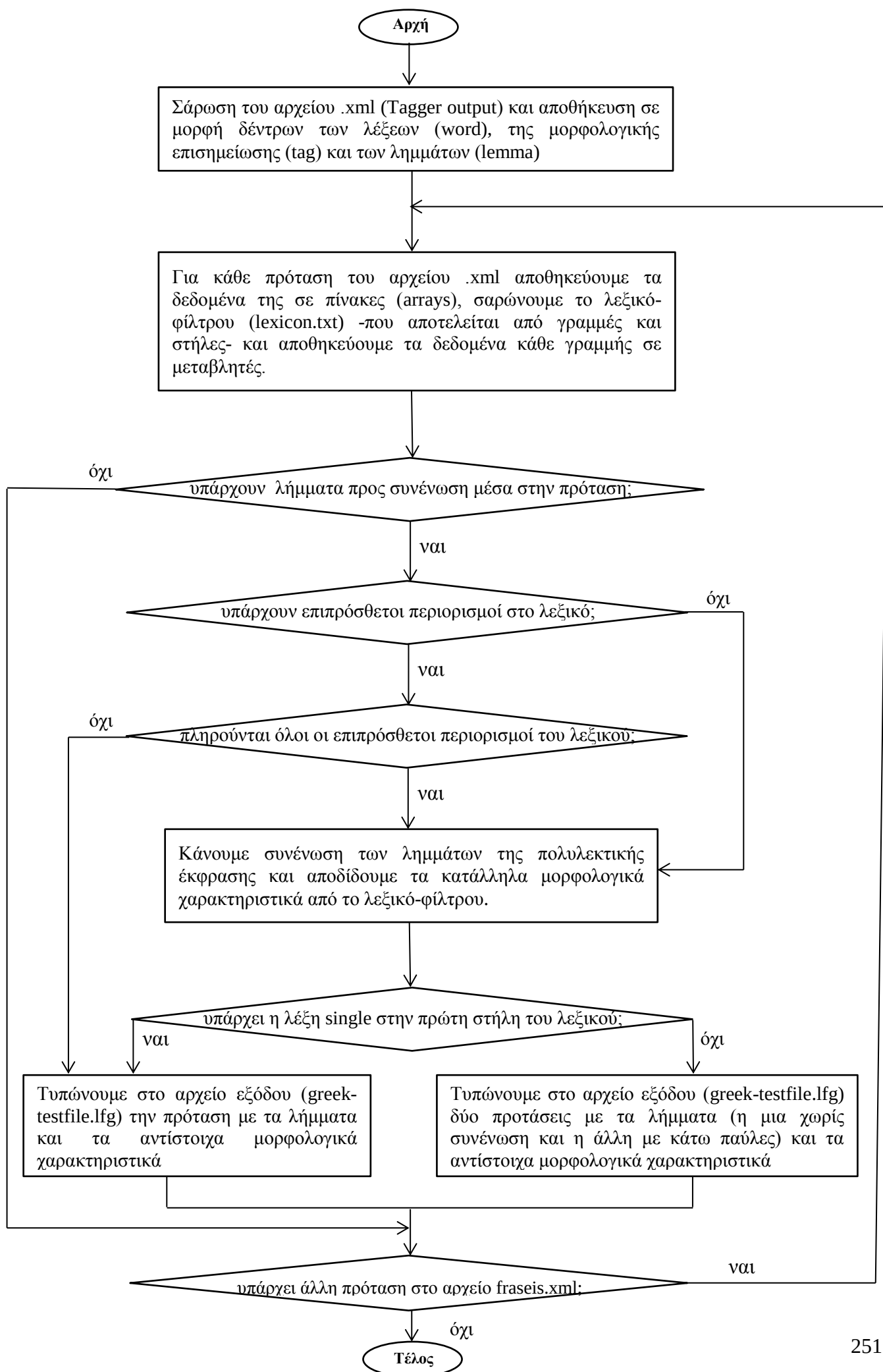
```
#1
o At Df Ma Sg Nm Κώστας No Pr Ma Sg Nm πίνω Vb Mn Id Pa 03 Sg Xx Pe Av Xx o_αμίλητος_νερό
No Cm Ne Sg Ac
#2
κάνω Vb Mn Id Pa 01 Sg Xx Ip Av Xx μαύρος_μάτι No Cm Ne Pl Ac να Pt Sj εγώ Pn Pe Ma 02 Sg Ac
We βλέπω Vb Mn Id Xx 01 Sg Xx Pe Av Xx
#3
ρίχνω Vb Mn Id Pr 01 Sg Xx Ip Av Xx άδειος Aj Ba Ne Pl Ac να Pt Sj πιάνω_γεμάτος Vb Mn Id Xx 01
Sg Xx Pe Av Xx
#4
περπατώ Vb Mn Id Pr 01 Sg Xx Ip Av Xx πάνω_σε_τεντωμένος_σκοινί Ad Xx Ba
#5
περπατώ Vb Mn Id Pr 01 Sg Xx Ip Av Xx πάνω Ad Xx Ba σε As Pp Sp τεντωμένος Aj Ba Ne Sg Ac
σκοινί No Cm Ne Sg Ac
#6
o At Df Ma Pl Nm δικτάτορας No Cm Ma Pl Nm πίνω Vb Mn Id Pr 03 Pl Xx Ip Av Xx
o_αίμα_o_κοσμάκης No Cm Ne Sg Ac
#7
o At Df Ma Pl Nm δικτάτορας No Cm Ma Pl Nm πίνω Vb Mn Id Pr 03 Pl Xx Ip Av Xx
o_κοσμάκης_o_αίμα No Cm Ne Sg Ac
```

Εικόνα 6. Το αρχείο εξόδου (output) του Αναγνωριστή Πολυλεκτικών Εκφράσεων (MWE Recognizer).

Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί πως για τη λειτουργία του προγράμματος δημιουργήσαμε και τρεις (3) υπορουτίνες (βλ. κώδικα στο Παράρτημα 1):

- **split_tags**: Υπορουτίνα που διαχωρίζει μία συμβολοσειρά (string) σε λέξεις δύο (2) χαρακτήρων τη φορά. Χρησιμοποιεί στο να διαχωρίζει τα μορφολογικά χαρακτηριστικά μιας λέξης σε δυάδες. Για παράδειγμα, αν δοθεί ως είσοδος το **NoCmNeSgAc**, τότε θα δώσει ως έξοδο το **No Cm Ne Sg Ac**. Με αυτό επιτύχαμε η πρόταση εξόδου να είναι αναγνώσιμη από τη γραμματική του XLE, η οποία επιβάλλει την παραπάνω μορφή, όπως φαίνεται και από την Εικόνα 6 παραπάνω.
- **underscore**: Υπορουτίνα που αντικαθιστά τα κενά μιας συμβολοσειράς (string) με κάτω παύλες. Χρησιμοποιεί στο να ενώνει με κάτω παύλες τις λέξεις-λήμματα ενός πολυλεκτικού και να δημιουργείται μία ενιαία λέξη-λήμμα (Word_with_Spaces).
- **compare_strings**: Υπορουτίνα που συγκρίνει δύο (2) συμβολοσειρές (strings) ως προς το αν η πρώτη (string1) περιέχει όλα τα γνωρίσματα της δεύτερης (string2). Επιστρέφει 1 όταν υπάρχουν όλα τα γνωρίσματα (μορφολογικά χαρακτηριστικά) και 0 σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση. Χρησιμοποιεί, δηλαδή, στον έλεγχο των παραμέτρων του λεξικού-φίλτρου, οι οποίες βρίσκονται στην 5^η και τις μετέπειτα στήλες του λεξικού.

Παρακάτω, στο Σχήμα 2, παρουσιάζεται η σχηματική αναπαράσταση του αλγόριθμου με ένα διάγραμμα ροής:

4.4 Πρακτική εφαρμογή και αξιολόγηση του συστήματος Αναγνώρισης ΠΛΕ

Η εφαρμογή Αναγνώρισης ΠΛΕ δοκιμάστηκε εντός του περιβάλλοντος της Perl, σε φορητό υπολογιστή με επεξεργαστή Intel Core i3-2310M στα 2.1 GHz, μνήμη RAM 4 GB και λειτουργικό σύστημα Ubuntu 13.04.

Για την εκτέλεση της εφαρμογής χρησιμοποιήθηκαν τα παρακάτω αρχεία⁷⁶:

- αρχείο fraseis.txt
- αρχείο fraseis.xml
- αρχείο mwer.pl (βλ. Παράρτημα 1)
- αρχείο lexicon.txt (βλ. Παράρτημα 6)

Αποτέλεσμα της εκτέλεσης αποτελεί το αρχείο εξόδου greek-testfile.lfg⁷⁷.

Συγκεκριμένα, επεξεργαστήκαμε συνολικά 579 ΠΛΕ, οι οποίες καλύπτουν όλο το φάσμα των συντακτικών δομών των ΠΛΕ, όπως αυτές περιγράφονται στο Κεφάλαιο 3. Για την επεξεργασία τους δημιουργήθηκε λεξικό-φίλτρου (lexicon.txt) 553 καταχωρίσεων και πήραμε στο αρχείο εξόδου (greek-testfile.lfg) 873 προτάσεις κατάλληλες προς είσοδο στην πλατφόρμα του XLE.

Κατά την εκτέλεση της εφαρμογής δεν παρουσιάστηκε κάποιο πρόβλημα. Ωστόσο πρέπει να αναφερθεί πως ο χρήστης του λεξικού-φίλτρου πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός στις καταχωρίσεις των εγγραφών, καθώς λανθασμένες καταχωρίσεις οδηγούν σε λανθασμένα αποτελέσματα. Ιδιαίτερα προσεκτικός πρέπει να είναι στις περιπτώσεις, όπου οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρου επιβάλλουν την ένωση δύο ή περισσότερων τμημάτων μέσα στα όρια της ίδιας ΠΛΕ και η ακολουθία εισόδου επιβάλλει την παραγωγή στο αρχείο εξόδου (formatter) δύο προτάσεων, κάτι που σημαίνει πως στην πρώτη στήλη (t1) πρέπει να μπει η καταχώριση double. Σε αυτές τις περιπτώσεις μπορούν να παραχθούν, πέραν των αποδεκτών προτάσεων, και προτάσεις που δεν είναι αποδεκτές. Για παράδειγμα, στην ΠΛΕ ‘βάζω το χέρι μου στη φωτιά’, στην οποία οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρου έχουν ως εξής:

t1	t2	t3	t4	t5	t6	t7	t8	t9	t10	t11	t12	t13	t14
double	σου φωτιά	ο χέρι	χέρι	βάζω	VbMnAv	o	SgAc	χέρι	SgAc	σου	AsPrPaFeSgAc	φωτιά	SgAc
double	ο χέρι	σου φωτιά	AdXxBa	βάζω	VbMnAv	o	SgAc	χέρι	SgAc	σου	AsPrPaFeSgAc	φωτιά	SgAc

Πίνακας 20. Οι καταχωρίσεις στο λεξικό-φίλτρου για το στερεότυπο τμήμα ‘το χέρι στη φωτιά’ της ΠΛΕ ‘βάζω το χέρι μου στη φωτιά’.

⁷⁶ Τα δεδομένα που αφορούν στα αρχεία: fraseis.txt, fraseis.xml και greek-testfile.lfg βρίσκονται στον διαδικτυακό σύνδεσμο <http://users.sch.gr/samaridi/index.php/news>. Η παράθεση τους στο Παράρτημα ήταν αδύνατη λόγω του μεγάλου όγκου τους.

⁷⁷ Η περιγραφή της λειτουργίας των αρχείων έγινε παραπάνω κατά την παρουσίαση του συστήματος.

παράγονται οι παρακάτω αποδεκτές προτάσεις (παραδείγματα α, β) αλλά και μία μη αποδεκτή πρόταση (παραδειγμα γ):

α. παραγωγή πρότασης με συνθετική σημασία (compositional):

ο At Df Ma Sg Nm **Κώστας** No Pr Ma Sg Nm **βάζω** Vb Mn Id Pa 03 Sg Xx Pe Av Xx ο At Df Ne Sg Ac **χέρι** No Cm Ne Sg Ac **μου** Pn Po Ma 03 Sg Ge Xx **σου** As Pp Pa Fe Sg Ac **φωτιά** No Cm Fe Sg Ac

β. παραγωγή πρότασης με μη συνθετική σημασία (non-compositional):

ο At Df Ma Sg Nm **Κώστας** No Pr Ma Sg Nm **βάζω** Vb Mn Id Pa 03 Sg Xx Pe Av Xx **ο_χέρι** No Cm Ne Sg Ac **μου** Pn Po Ma 03 Sg Ge Xx **σου_φωτιά** Ad Xx Ba

γ. παραγωγή μη αποδεκτής πρότασης, καθώς ενώνεται το ένα τμήμα της πολυλεκτικής έκφρασης (ο_χέρι) αλλά όχι και το άλλο (σου φωτιά):

ο At Df Ma Sg Nm **Κώστας** No Pr Ma Sg Nm **βάζω** Vb Mn Id Pa 03 Sg Xx Pe Av Xx **ο_χέρι** No Cm Ne Sg Ac **μου** Pn Po Ma 03 Sg Ge Xx **σου** As Pp Pa Fe Sg Ac **φωτιά** No Cm Fe Sg Ac

Επιπλέον, πρέπει να επισημανθεί πως από τη στιγμή που στο λεξικό δεν έχουμε συμπεριλάβει σημασιολογικά κριτήρια, είναι αναμενόμενη και η παραγωγή μη αποδεκτών προτάσεων. Για παράδειγμα, αν έχουμε ως ακολουθία εισόδου την πρόταση: ‘Ο αστυνόμος έπιασε το δράστη στη φάκα’, εφόσον η εγγραφή στο λεξικό-φίλτρου επιβάλλει διπλή έξοδο (double output), καθώς η έκφραση ‘πιάνω στην φάκα’ έχει και κυριολεκτική σημασία (π.χ. πιάνω το ποντίκι στη φάκα), είναι αναμενόμενο πως θα παραχθούν οι προτάσεις:

α. Ο αστυνόμος έπιασε τον ληστή στη_φάκα (αποδεκτή ακολουθία εξόδου που δηλώνει την ύπαρξη πολυλεκτικής έκφρασης με την παρουσία WWS)

β. Ο αστυνόμος έπιασε το ληστή στη φάκα (μη αποδεκτή ακολουθία εξόδου, καθώς η μορφή της (δηλαδή, η έλλειψη WWS) παραπέμπει σε πρόταση με κυριολεκτικό νόημα, κάτι που δεν ισχύει στο συγκεκριμένο παράδειγμα).

Για να αποφευχθεί αυτή η αμφισημία (ambiguous output) θα έπρεπε να δηλωθεί και η διαφοροποίηση στη σημασία, ανάλογα με το αν το πρώτο συμπλήρωμα του ρήματος φέρει ανθρώπινα ή μη ανθρώπινα χαρακτηριστικά, δηλαδή:

α. ‘πιάνω + N-hum + στη φάκα’ = ελεύθερη ακολουθία που φέρει τη σημασία ‘παγιδεύω’

β. ‘πιάνω + Nhum + στη φάκα’ = πολυλεκτική έκφραση που φέρει τη σημασία ‘πιάνω επ’ αυτοφώρω, αποκαλύπτω κπ, ενώ σχεδιάζει κτ. κακό.’

Η παραπάνω επέκταση στο λεξικό-φίλτρου μπορεί να αποβεί ιδιαίτερα χρήσιμη για τη μελέτη και τη συντακτική ανάλυση των πολυλεκτικών εκφράσεων, κάτι που αποτελεί μέρος μελλοντικών προσεγγίσεων, καθώς στην παρούσα εργασία δεν ασχολούμαστε με τη σημασιολογία.

Ολοκληρώνοντας λοιπόν τις παρατηρήσεις μας και αξιολογώντας την εφαρμογή Αναγνώρισης ΠΛΕ, γίνεται φανερό πως επιτύχαμε τον στόχο που θέσαμε εξ' αρχής. Υλοποιήσαμε, με επιτυχία που αγγίζει το ποσοστό του 99,46%, μία εφαρμογή κατά τη λειτουργία της οποίας επιτυγχάνουμε να περάσει η ακολουθία εισόδου από τον Tagger του IEL-όπου χωρίζεται σε μονά tokens καθένα από τα οποία δέχεται τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του (tags)- και μετά περνώντας μέσα από τον Αναγνωριστή ΠΛΕ (filter) να αντικατασταθούν τα λευκά διαστήματα (spaces) που υπάρχουν μεταξύ των λέξεων με ένα ειδικό σύμβολο (`_`), όποτε αυτό επιβάλλεται βάσει περιορισμών (constraints). Στη συνέχεια, με τη βοήθεια του λεξικού-φίλτρου (filter lexicon) το νέο ενιαίο token δέχεται τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του token που θεωρείται πως αποτελεί τη «βασική λέξη» (Fleischer, 1982: 90) του παγιωμένου τμήματος, δηλαδή την πυρηνική λέξη που κυριαρχεί συντακτικά και είναι η σημαντικότερη όσον αφορά την απόδοση σημασίας, και τέλος παράγονται προτάσεις κατάλληλες για την πλατφόρμα του XLE.

Όλη αυτή η διαδικασία κρίνεται απαραίτητη, δεδομένου ότι τα πολυλεκτικά αντιμετωπίζονται ως μία ενιαία μονάδα που διατηρούν τη σημασιολογική πληροφορία που μεταφέρουν. Με αυτό τον τρόπο εκτός του ότι δείχνουμε τη διατήρηση της σημασίας, με την ενσωμάτωση των πολυλεκτικών στη γραμματική μειώνεται η αμφισημία και ο χρόνος ανάλυσης, ενώ η ευκρίνεια της συντακτικής ανάλυσης αυξάνεται (Butt et al, 1999). Δημιουργούμε δηλαδή ένα σύστημα προ-επεξεργασίας των πολυλεκτικών εκφράσεων, επιτυγχάνοντας την αποφυγή της άσκοπης ανάλυσης της ιδιοσυγκρασιακής δομής τους, τη μείωση της ασάφειας και τη μείωση του χρόνου της συντακτικής ανάλυσης (Brun, 1998).

5. Γραμματική των ΠΛΕ στην πλατφόρμα του XLE

5.1 Η πλατφόρμα του Xerox Linguistic Environment (XLE)

Μία πλήρης εφαρμογή ανάλυσης της Λεξικής Λειτουργικής Γραμματικής (LFG) επιτυγχάνεται στην πλατφόρμα Xerox Linguistic Environment (XLE). Πρόκειται για μια πλατφόρμα που σχεδιάστηκε από το Palo Alto Research Center (PARC), με σκοπό την ανάπτυξη γραμματικών ευρείας κλίμακας κάνοντας χρήση των επισημειώσεων της LFG (Kaplan & Bresnan, 1982). Συγκεκριμένα, υλοποιήθηκε στα πλαίσια του ParGram project που ξεκίνησε το 1994 με τη συνεργασία του κέντρου ερευνών PARC και του ευρωπαϊκού κέντρου ερευνών της XEROX και στοχεύει με τη χρήση του γραμματικού φορμαλισμού της LFG να καλύψει με παράλληλο τρόπο γραμματικά φαινόμενα σε διάφορες γλώσσες, δηλαδή να παραχθούν παράλληλες αναλύσεις για ίδιες δομές σε διαφορετικές γλώσσες. Έτσι, παρέχει στους γλωσσολόγους τη δυνατότητα ανάλυσης της φυσικής γλώσσας σε επίπεδο πρότασης ή φράσης, με την ανάπτυξη γραμματικών βαθείας ανάλυσης (deep grammars), και ταυτόχρονα προσφέρει αναλυτικές πληροφορίες, όπως για τη δομή των προτάσεων/φράσεων (c-structures), τις λειτουργικές εξαρτήσεις (f-structures) και τη μορφολογία κάθε λεξικής καταχώρισης.

Ο συντακτικός αναλυτής του XLE αποτελείται από έναν αναλυτή (parser), έναν γεννήτορα (generator) και ένα γραφικό περιβάλλον διεπαφής (graphical user interface) και παρέχει τη δυνατότητα στο χρήστη να αναλύσει μία πρόταση βάσει κάποιων συγκεκριμένων βημάτων. Πρώτα από όλα, αναλύει την πρόταση μορφολογικά, αναζητώντας κάθε μόρφημα στο λεξικό και φτιάχνοντας ένα διάγραμμα με τα μορφήματα και τους περιορισμούς τους. Στη συνέχεια, ο συντακτικός αναλυτής γραφημάτων (chart parser) χτίζει τα πιθανά συστατικά (constituents) βάσει των κανόνων φραστικής δομής (c-structure) που συνιστούν τη γραμματική και επεξεργάζεται τους περιορισμούς (constraints)⁷⁸. Ο ενοποιητής (unifier) επεξεργάζεται τους περιορισμούς από κάτω προς τα πάνω (bottom up), προσεγγίζοντας μόνο εκείνα τα συστατικά που αποτελούν μέρος μιας δενδρικής δομής με τη σωστή ριζική κατηγορία (root category). Έτσι, για κάθε δενδρική δομή δημιουργείται ένας γράφος περιορισμών συνδεδεμένος με ορθές αλλά και μη ορθές αναλύσεις της συγκεκριμένης δομής. Οι γράφοι αυτοί γίνονται και πάλι αντικείμενο επεξεργασίας για να εντοπιστούν οι ελλιπείς αναλύσεις (incomplete), με αποτέλεσμα να εμφανίζονται κι άλλες μη ορθές αναλύσεις. Στόχος είναι να βρεθούν όλες οι

⁷⁸ Βλ. στο Παράρτημα 4 τον γράφο (chart graph) που προκύπτει από τον chart parser για την πρόταση 'Ο δάσκαλος έδωσε μασημένη τροφή στους μαθητές του'.

αληθείς και ψευδείς σημάνσεις μέχρις ότου να μην καλύπτονται από τις μη ορθές αναλύσεις (Maxwell and Kaplan 96).

5.2 Ανάπτυξη Γραμματικής στο XLE

Μια γραμματική XLE μπορεί να περιέχεται σε ένα βασικό αλλά και σε περισσότερα αρχεία κειμένου. Στην παρούσα εργασία η γραμματική XLE που αναπτύχθηκε αποτελείται από δύο βασικά αρχεία:

1. Το αρχείο της γραμματικής (βλ. Παράρτημα 2) που περιλαμβάνει τους κανόνες φραστικής δομής, τους υπολεκτικούς κανόνες (sublexical rules), τα υποδείγματα (templates) και τις μακροεντολές (macros).
2. Το αρχείο του λεξικού (βλ. Παράρτημα 3) που περιλαμβάνει καταχωρίσεις μορφολογικής και λεξικής πληροφορίας (morphological and lexical entries).

5.2.1 Το Αρχείο Γραμματικής

Ένα αρχείο τυπικής γραμματικής του XLE περιλαμβάνει πληροφορίες που δομούνται σε ενότητες οι βασικότερες των οποίων είναι οι παρακάτω:

1. **Η Ενότητα Ρυθμίσεων** (Configuration Section) που περιλαμβάνει αναφορές σε άλλα τμήματα της γραμματικής ή στα αρχεία που χρησιμοποιούνται καθώς και τις προδιαγραφές για τη λειτουργία της, όπως τις γραμματικές κατηγορίες (Grammatical Functions).
2. **Η Ενότητα Χαρακτηριστικών** (DEMO GREEK FEATURES⁷⁹) που περιλαμβάνει τα χαρακτηριστικά (features) που χρησιμοποιούνται για τη σύνταξη των γραμματικών κανόνων.
3. **Η Ενότητα της Μορφολογίας** (DEMO GREEK MORPHOLOGY) που περιέχει αρχείο (default-parse-tokenizer.fsmfile) με κανόνες μορφολογίας.
4. **Η Ενότητα των Κανόνων** (DEMO GREEK RULES) που περιλαμβάνει τους γραμματικούς κανόνες (syntactic and sublexical rules).
5. **Η Ενότητα των Υποδειγμάτων** (DEMO GREEK TEMPLATES) που περιλαμβάνει τα μοτίβα χαρακτηριστικών που χρησιμοποιούνται στους συντακτικούς κανόνες και στο λεξικό.

⁷⁹ Το XLE διαθέτει τα αρχεία **common.features.lfg** και **common.templates.lfg** που περιλαμβάνουν κανόνες για τα χαρακτηριστικά και τα υποδείγματα που είναι κοινά στο σύνολο των γλωσσών, παρέχοντας τη δυνατότητα συμπλήρωσης ή και διαγραφής τους.

Παρακάτω περιγράφεται καθεμία ενότητα χωριστά όπως διαμορφώθηκε βάσει της Γραμματικής που υλοποιήσαμε για τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις της Νέας Ελληνικής:

1. Ενότητα Ρυθμίσεων (Configuration Section).

Στο τμήμα αυτό προσδιορίζονται όλες οι γλωσσολογικές προδιαγραφές που συνθέτουν ένα ενεργό περιβάλλον ανάλυσης και καθορίζονται όλες οι παράμετροι που επηρεάζουν τη συμπεριφορά του συστήματος, όταν είναι εγκατεστημένο το συγκεκριμένο περιβάλλον. Συγκεκριμένα, στην ενότητα αυτή περιέχονται τα παρακάτω:

- **DEMO GREEK CONFIG (1.0)** : *Demo είναι η έκδοση της γραμματικής, Greek είναι η γλώσσα της γραμματικής, Config είναι η διαμόρφωση της γραμματικής και 1.0 ο αριθμός έκδοσης του XLE.*
- **ROOTCAT ROOT.** : *Είναι η ανώτερη προεπιλεγμένη γραμματική κατηγορία (top level parsing default category), όταν κάνουμε ανάλυση. Η τιμή εδώ είναι Root (=ρίζα).*
- **FILES greek-lex.lfg.** : *Το αρχείο λεξικού που πρέπει να περιέχεται στη γραμματική είναι το greek-lex.lfg.*
- **LEXENTRIES (DEMO GREEK).** : *Δηλώνεται ότι χρησιμοποιούνται οι λεξιλογικές καταχωρίσεις (lexical entries) που βρίσκονται στο DEMO GREEK.*
- **TEMPLATES (DEMO GREEK).** : *Δηλώνεται ότι χρησιμοποιούνται τα υποδείγματα (templates) που βρίσκονται στο DEMO GREEK.*
- **RULES (DEMO GREEK).** : *Δηλώνεται ότι χρησιμοποιούνται οι γραμματικοί κανόνες (syntactic and sublexical rules) που βρίσκονται στο DEMO GREEK.*
- **GOVERNABLERELATIONS SUBJ OBJ OBJ2 COMP PCOMP XCOMP XCOMP-PRED OBL OBL-?+.** : *Δηλώνονται οι γραμματικές συναρτήσεις (Grammatical Functions) των συστατικών (constituents) μιας ορθά γραμματικής πρότασης. Το κατηγορήμα (PRED) ορίζει αυτές τις γραμματικές συναρτήσεις, ενώ ελέγχονται αν πληρούνται οι προϋποθέσεις για Πληρότητα, Συνεκτικότητα, Μοναδικότητα.*
- **SEMANTICFUNCTIONS ADJUNCT FOCUS DAT TOPIC STANDARD XADJ.** : *Δηλώνονται οι σημασιολογικές συναρτήσεις (Non-Governable Functions) των συστατικών (constituents) μιας ορθά γραμματικής πρότασης.*
- **NONDISTRIBUTIVES NUM PERS COORD-FORM.** : *Δηλώνονται τα χαρακτηριστικά εκείνα (attributes) στα οποία δεν λειτουργεί ο κανόνας της κατανομής, όταν έχουμε σύζευξη.*
- **EPSILON e.** : *Πρόκειται για τη γραμματική κατηγορία (category) που συγκαλύπτεται στη συστατική δομή (c-structure). Συνδέεται με την κενή ακολουθία χαρακτήρων (empty string)*

των κατηγοριών (categories). Μαζί με τον χειριστή ενοποίησης (union operator) εκφράζει την προαιρετικότητα (optionality).

- ο **MORPHOLOGY (DEMO GREEK)**. : Δηλώνεται ότι τα μορφολογικά χαρακτηριστικά βρίσκονται στο DEMO GREEK.
- ο **FEATURES (DEMO GREEK)**. : Δηλώνεται ότι τα χαρακτηριστικά (features) βρίσκονται στο DEMO GREEK.
- ο **CHARACTERENCODING UTF-8**. : Δηλώνεται η κωδικοποίηση για τους ελληνικούς χαρακτήρες.
- ο **OPTIMALITYORDER NOGOOD** PPadj +PPattach +anim +OBL-AG. : Δηλώνονται οι περιορισμοί (constraints) που έχουν τεθεί βάσει της *Optimality Theory*⁸⁰
- ο **GENOPTIMALITYORDER** GenBadPunct **NOGOOD** +GenGoodPunct. : Δηλώνονται οι περιορισμοί (constraints) που έχουν τεθεί για τον γεννήτορα (generator)⁸¹.

2. Ενότητα Χαρακτηριστικών (DEMO GREEK FEATURES)

Υπάρχουν στη νεοελληνική γλώσσα κάποια κοινά και με άλλες γλώσσες χαρακτηριστικά (STANDARD COMMON FEATURES), τα οποία δηλώνονται στο αρχείο της γραμματικής. Η ονομασία κάθε χαρακτηριστικού ακολουθείται από ένα colon (:) και ένα -> . Επίσης υπάρχουν τα παρακάτω σύμβολα με τις αντίστοιχες λειτουργίες τους:

<< [] : χαρακτηριστικό (feature) του οποίου οι τιμές είναι λειτουργικές δομές (f-structures) που αποτελούνται από τις ιδιότητες (attributes) που βρίσκονται μέσα στις αγκύλες.

<< {} : set valued feature: η τιμή (value) του χαρακτηριστικού (feature) είναι υποσύνολο του συνόλου που δηλώνεται μέσα στις αγκύλες.

⁸⁰ Το XLE χρησιμοποιεί μια μορφή της **Optimality Theory** που επιτρέπει να προσδιοριστούν οι δομές (constructions) εκείνες που δεν είναι προτιμητέες. Αυτό σημαίνει ότι η γραμματική μπορεί να αναλύσει προτάσεις κακοσχηματισμένες (ill-formed sentences) με συγκεκριμένους τρόπους. Για παράδειγμα, η γραμματική μπορεί να είναι σε θέση να αναλύσει μία πρόταση με ασυμφωνία Υποκειμένου – Ρήματος (π.χ. *τα παιδιά τρέχει). Επειδή όμως οι αναλύσεις κακοσχηματισμένων προτάσεων (ill-formed analyses) δεν είναι προτιμητέες, δεν εμφανίζονται στην έξοδο (output), αν υπάρχουν αναλύσεις καλοσχηματισμένων προτάσεων (well-formed analyses). Για το λόγο αυτό στο Config section δίνουμε εντολές, όπως:

OPTIMALITYORDER NOGOOD *Fragment "disprefer fragments and mark with *"
+OBL-AG. "prefer 'από' obliques in passives"
GENOPTIMALITYORDER GenBadPunct NOGOOD "do not generate these"
+GenGoodPunct. "prefer these"

με τις οποίες προσδιορίζουμε πως είναι προτιμητέες οι δομές που φέρουν μπροστά τους +. Επιπλέον, ό,τι βρίσκεται αριστερά του NOGOOD (π.χ. GenBadPunct NOGOOD) σημαίνει ότι δεν είναι προτιμητέο, ενώ ό,τι βρίσκεται δεξιά του NOGOOD, η συγκεκριμένη εντολή δεν το επηρεάζει. Έτσι, τα σημάδια της OT (OT marks) συντελούν στο να ελέγχονται φαινόμενα αμφισημίας στη γραμματική.

⁸¹ Στην παρούσα εργασία δεν έγινε χρήση του γεννήτορα.

\$ {} : atomic valued feature: η τιμή (*value*) του χαρακτηριστικού (*feature*) είναι ίση με ό,τι δηλώνεται μέσα στις αγκύλες.

Οι τιμές που μπορεί να πάρει ένα χαρακτηριστικό (*feature*) μπαίνουν μέσα στις αγκύλες. Έτσι, στη γραμματική που υλοποιήσαμε έχουμε δηλώσει τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- **ADJUNCT-TYPE**: -> **\$ { neg }**. Άρνηση του ρηματικού τύπου.
- **ATYPE**: -> **\$ {adverbial attributive predicative}**. Βασικοί τύποι ενός επιθέτου (επιρρηματικό, προσδιοριστικό, κατηγορηματικό).
- **AUX**: -> **\$ {+ -}**. Η παρουσία ή απουσία βοηθητικού ρήματος.
- **AUX-FORM**: -> **\$ { έχω }**. Η μορφή που παίρνει το βοηθητικό ρήμα στα νέα ελληνικά.
- **CASE**: -> **\$ { nom gen dat acc }**. Η πτώση ενός ονόματος: ονομαστική, γενική, δοτική, αιτιατική.
- **CLAUSE-TYPE**: -> **\$ { decl imp inter }**. Τύπος της πρότασης: Προτάσεις κρίσης, επιθυμίας, ερωτηματικές.
- **COMMA**. Το κόμμα.
- **COMMON**: -> **\$ {count mass}**. Κοινά ονόματα: μετρήσιμα (βιβλίο, τραπέζι), μη μετρήσιμα (ζάχαρη, βροχή).
- **COMPL**. Σύνδεσμοι.
- **COMPL-FORM**: -> **\$ { ότι να }**. Η μορφή που μπορεί να πάρει ένας σύνδεσμος.
- **COORD-FORM**. Το χαρακτηριστικό που δηλώνει τη σύζευξη.
- **DEG-DIM**: -> **\$ {equative neg pos}**. Όταν ο βαθμός ενός επιθέτου ή επιρρήματος εκφράζεται περιφραστικά με τη χρήση του θετικού βαθμού (πιο ωραίος, πάρα πολύ ωραίος (*positive direction*), λιγότερο ωραίος (*negative direction*), τόσο ωραίος όσο...(equative direction)).
- **DEGREE**: -> **\$ {comparative positive superlative}**. Οι βαθμοί ενός επιθέτου ή επιρρήματος (συγκριτικός, θετικός, υπερθετικός).
- **DET**: -> << [**DET-TYPE PRED GEND NUM PERS CASE**]. Περιλαμβάνει τα συνακόλουθα του άρθρου: γένος, αριθμό, πρόσωπο, πτώση.
- **DET-TYPE**: -> **\$ {def indef}**. Οριστικό και αόριστο άρθρο.
- **EXCL**. Το θαυμαστικό.
- **GEND**: -> **\$ { fem masc neut }**. Το γραμματικό γένος των ονομάτων (θηλυκό, αρσενικό και ουδέτερο).

- **GEND-SEM:** -> \$ { **female male nonhuman** }. Το σημασιολογικό γένος των ονομάτων (θηλυκό, αρσενικό, μη-ανθρώπινο).
- **HUMAN:** -> \$ {+ -}. Για ονόματα που δηλώνουν κάτι ανθρώπινο ή μη-ανθρώπινο.
- **IDIOM.** Το χαρακτηριστικό που αποδίδει τη σημασία μιας πολυλεκτικής έκφρασης.
- **LOCATION-TYPE:** -> \$ { city country }. Κύρια ονόματα τοποθεσιών (Γαλλία, Παρίσι).
- **MEANING.** Το χαρακτηριστικό με το οποίο μπορούμε να δηλώσουμε τη σημασία μιας ελεύθερης πρότασης.
- **MOOD:** -> \$ { **imperative indicative subjunctive** }. Έγκλιση του ρήματος: προστακτική, οριστική, υποτακτική.
- **NAME-TYPE:** -> \$ { **first_name last_name** }. Βαπτιστικό ή Επώνυμο ανθρώπου.
- **NSEM:** -> << [**COMMON NUMBER-TYPE PROPER**]. Τα σημασιολογικά χαρακτηριστικά των ονομάτων. Είναι χρήσιμα για να θέτουν περιορισμούς σε συντακτικές δομές, αλλά χρησιμεύουν και για τη δήλωση κάποιας σημαντικής πληροφορίας.
- **NSYN:** -> \$ { **common pronoun proper** }. Ο συντακτικός τύπος ενός ονόματος διακρίνεται σε: α. κοινά ονόματα (βιβλίο, ζάχαρη, τραπέζι, ελευθερία) β. κύρια ονόματα (Γιώργος, Μαρία) και γ. αντωνυμίες (εγώ, μου, αυτός).
- **NTYPE:** -> << [**NSEM NSYN**]. Ο τύπος ενός ονόματος. Οι αντωνυμίες έχουν και **NTYPE** και **PRON-TYPE**. Ο τύπος ενός ονόματος (**NTYPE**) χωρίζεται, κάπως αυθαίρετα, σε δύο μέρη: σημασιολογικό (**NSEM**) και συντακτικό (**NSYN**).
- **NUM:** -> \$ { **sg pl** }. Ενικός και πληθυντικός αριθμός για αντωνυμίες και ονόματα. Στα ρήματα δεν προσδίδεται το χαρακτηριστικό (feature) **NUM**, διότι την πληροφορία αυτή την παίρνουν από το Υποκείμενο (*Subject*) που δέχονται ως όρισμά τους.
- **NUMBER:** -> << [**NUMBER-TYPE PRED ADJUNCT MOD**]. Αριθμητικά.
- **NUMBER-TYPE:** -> \$ { **card fract ord percent** }. Τύποι των αριθμητικών: απλά, κλασματικά, τακτικά, ποσοστιαία.
- **PART-FORM:** -> \$ { **θα** }. Το μόριο 'θα' για το σχηματισμό του Μέλλοντα.
- **PART_NE-FORM:** -> \$ { **δεν δε μην μη** }. Οι αρνήσεις στη νεοελληνική γλώσσα.
- **PASSIVE:** -> \$ {+ -}. Όταν ένας ρηματικός τύπος έχει ή όχι παθητική φωνή.
- **PERS:** -> \$ { **1 2 3** }. Πρώτο, δεύτερο και τρίτο πρόσωπο για αντωνυμίες και ονόματα. Στα ρήματα δεν προσδίδεται το χαρακτηριστικό (feature) **PERS**, διότι την πληροφορία αυτή την παίρνουν από το Υποκείμενο (*Subject*) που δέχονται ως όρισμά τους.

- **PERF:** -> \$ {+ -}. Συντελικοί χρόνοι (Παρακείμενος, Υπερσυντέλικος, Συντελεσμένος Μέλλοντας): *perfect-imperfect*.
- **PERIOD.** Η τελεία.
- **PFORM :** -> \$ {σε από για με στου }. Η μορφή που μπορεί να πάρει μια πρόθεση.
- **POSS.** Δηλώνει τον κτήτορα που εκφράζεται με τη μορφή της γενικής προσδιοριστικής. Δεν δηλώνονται χαρακτηριστικά (*features*)/τιμές (*values*), γιατί είναι κοινά με τα αντίστοιχα ενός ονοματικού συνόλου (*NP*).
- **PRON-TYPE:** -> \$ {pers demon poss inter null}. Τύποι αντωνυμιών: προσωπικές, δεικτικές, κτητικές, ερωτηματικές και «κενό» για *pro-drop* γλώσσες, όπως η ελληνική.
- **PROPER:** -> << [**PROPER-TYPE LOCATION-TYPE NAME-TYPE**]. Κύρια ονόματα.
- **PROPER-TYPE:** -> \$ { addr_form location name organization title }. Ονόματα διευθύνσεων, τοποθεσιών, βαφτιστικών ονομάτων-επωνύμων, εταιρειών, τίτλων ανθρώπων.
- **PTYPE:** -> \$ {nosem sem}. Όταν μια πρόθεση αποτελεί ή όχι κατηγορήμα (*PRED*).
- **QUANT-TYPE:** -> \$ {existential negative universal}. Τύπος ποσοδεικτών: υπαρκτικός, αρνητικός, καθολικός.
- **QUANT:** -> << [**QUANT-TYPE PRED DEGREE DEG-DIM**]. Ποσοδείκτες.
- **QUESTIONMARK.** Το ερωτηματικό.
- **SPEC:** -> << [**DET POSS QUANT NUMBER**]. Προσδιοριστές ονοματικών φράσεων. Περιλαμβάνει άρθρα, κτητικά, ποσοδείκτες και αριθμητικά.
- **TELICITY:** -> \$ {IP PE}. *Telicity* είναι το χαρακτηριστικό με το οποίο δηλώνεται το πώς βλέπει το γεγονός ο ομιλητής: αν υιοθετεί μια συνολική θεώρηση, η άποψη θα είναι συνοπτική «*Perfective (PE)*», ενώ αν βλέπει την εξέλιξη του γεγονότος, η άποψη θα είναι μη συνοπτική «*Imperfective (IP)*» (Μόζερ, 2009: 61-69).
- **TENSE:** -> \$ {fut null past pres Past_time_fr }. Χρόνος του ρήματος: μέλλοντας, «κενό», αόριστος, ενεστώτας.
- **TNS-ASP:** -> << [**MOOD PERF TENSE TELICITY**]. Χρόνος και Άποψη του ρήματος.
- **T_FR.** Έχουμε προσθέσει ένα ακόμα χαρακτηριστικό στη γραμματική μας που το ονομάζουμε **Time frames**. Το χαρακτηριστικό αυτό χρησιμοποιείται για να δηλωθεί η σχέση του χρόνου του γεγονότος (*E*) με το χρόνο αναφοράς (*R*) (Fiotaki, 2013).
- **VTYPE:** -> \$ {aux copular main modal }. Τύπος του ρήματος: βοηθητικό, συνδετικό, κύριο κτλ.

3. Η Ενότητα των Γραμματικών Κανόνων (DEMO GREEK RULES)

Το αρχείο γραμματικής περιλαμβάνει τους κανόνες φραστικής δομής που έχουν την τυπική μορφή των κανόνων της γραμματικής ελεύθερων συμφραζομένων (context free grammar): $A \rightarrow \gamma$ όπου A είναι το σύμβολο μίας συντακτικής κατηγορίας, της μητέρας δομής (ένα μη τερματικό σύμβολο), ενώ γ είναι μία ακολουθία ενός ή περισσότερων συμβόλων (τερματικών ή μη) συντακτικών κατηγοριών (daughter strings) και εκφράζει το γεγονός ότι το A μπορεί να αναλυθεί στο γ (να αντικατασταθεί με το γ). Έτσι, ο κανόνας $S \rightarrow NP VP$ δηλώνει πως η πρόταση αποτελείται από ένα NP και ένα VP.

Οι κανόνες φραστικής δομής μπορούν να ακολουθούνται από έναν ποσοδείκτη (quantifier). Οι ποσοδείκτες που χρησιμοποιούνται στο XLE είναι οι εξής:

- ✓ **Kleene star (*)**: $A \rightarrow B^* C$. Υποδηλώνει ότι το σύμβολο μπορεί να υπάρχει καμία, μία ή περισσότερες φορές.
- ✓ **Kleene plus (+)**: $A \rightarrow B^+ C$. Υποδηλώνει ότι το σύμβολο μπορεί να υπάρχει μία ή περισσότερες φορές.

Επιπλέον, οι **τυπικές εκφράσεις** που χρησιμοποιεί το XLE για τους συμφραστικούς ανεξάρτητους κανόνες φραστικής δομής της LFG είναι:

1. **Προαιρετικότητα (Optionality) (...)**: Ο κανόνας φραστικής δομής $A \rightarrow (B) C$ ισοδυναμεί με δύο κανόνες:

$$A \rightarrow C \text{ και } A \rightarrow B C$$

2. **Διάζευξη (Disjunction) ({...|...})**: Ο κανόνας φραστικής δομής $A \rightarrow \{ B \mid C \} D$ ισοδυναμεί με τους κανόνες:

$$A \rightarrow B D \text{ ή } A \rightarrow C D$$

3. **Grouping ([...])**: Στον κανόνα φραστικής δομής $A \rightarrow [B C]$ οι αγκύλες δείχνουν πως τα συστατικά B και C αντιμετωπίζονται ως μία ενότητα:

$$VP \rightarrow V [NP PP]^*$$

4. **Suffle (.... ,)**: Στον κανόνα φραστικής δομής $S \rightarrow [A B], [X Y]$ το κόμμα (,) δηλώνει πως τα συστατικά A , B και X , Y μπορούν να συνδυαστούν με κάθε δυνατό τρόπο:

A B X Y
A X Y B
X A Y B
A X B Y
X A B Y
X Y A B

Έτσι, για παράδειγμα ο κανόνας **NP:([^]SUBJ)=!**, **VP** ικανοποιείται από συμβολοακολουθίες που περιέχουν ένα NP ως SUBJ και ένα VP ανεξαρτήτως σειράς/θέσης.

Οι κανόνες φραστικής δομής, οι οποίοι παρουσιάζονται σχολιασμένοι στο Παράρτημα 2, υλοποιήθηκαν βάσει των θεωρητικών αρχών που αναπτύξαμε στο Κεφάλαιο 3 της παρούσας εργασίας σχετικά με τις συντακτικές δομές των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων (βλ. σελ. 62-196, όπου αναπτύσσονται κανόνες φραστικής δομής σε κάθε κατηγορία). Έτσι, αναπτύξαμε συντακτικούς κανόνες για τη ριζική κατηγορία (ROOT), τις κύριες δηλωτικές προτάσεις (S)⁸², τις κύριες προτάσεις που εκφράζουν προσταγή (Simp) ή ερώτηση (Sinter), τις δευτερεύουσες προτάσεις που λειτουργούν ως συμπλήρωμα του ρήματος της κύριας πρότασης (Scomp), το ρηματικό σύνολο μιας κύριας ή δευτερεύουσας πρότασης (VP, VPaux, VPcop, VPcomp), το μετοχικό συμπλήρωμα (PartP) ενός ρηματικού τύπου, το ονοματικό σύνολο (NP), το επιθετικό σύνολο (AP), τα προθετικά σύνολα (PP, PPcase) και το επιρρηματικό σύνολο (ADVP). Επιπλέον αναπτύξαμε δύο κανόνες (rules) για τις περιπτώσεις σύζευξης:

⁸² Οι προτάσεις που εκφέρονται με ρήματα σε οριστική έγκλιση (D.Holton &P.Mackridge & E.Φιλιππάκη-Warburton, 1997: 390) και χρησιμοποιούνται για να εκφράσουν απόφαση ή δήλωση. Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται και οι κύριες προτάσεις που εκφράζουν «Παροτρύνσεις, Επιθυμίες, Υποσχέσεις» και με βάση την παραδοσιακή γραμματική συντάσσονται με υποτακτική (Subjunctive). Οι προτάσεις αυτές εκφέρονται λοιπόν με ρήματα σε έγκλιση υποτακτική (D.Holton &P.Mackridge & E.Φιλιππάκη-Warburton, 1997: 391) και προαπαιτούν τα μόρια -να και -ας για την εισαγωγή τους, εκφράζοντας επιθυμία (Fiotaki, 2013: 65).

SCCOORD(_CAT) = _CAT: !\$^;
 ([COMMA
 _CAT: !\$^]+
 (COMMA))
 COORD
 _CAT: !\$^.

NPCOORD(_CAT) = _CAT: !\$^
 { (!NUM)=c pl
 (^NUM) = pl
 | (!NUM) =c sg};
 ([COMMA
 _CAT: !\$^
 { (!NUM)=c pl
 (^NUM) = pl
 | (!NUM) =c sg}]+
 (COMMA))
 COORD
 _CAT: !\$^
 { (!NUM)=c pl
 (^NUM) = pl
 | (! NUM) =c sg}.

Ο γραμματικός κανόνας που φέρει ως μητέρα δομή το **SCCOORD** χρησιμοποιείται για όλες τις περιπτώσεις σύζευξης εκτός από τη σύζευξη που αφορά σε ονόματα (nominal coordination). Είναι ένας απλός κανόνας που απλά παίρνει τις λειτουργικές δομές (f-structures) από τις κατηγορίες των δύο συστατικών (constituent categories) και τις βάζει σε ένα σύνολο (set) με τον σύνδεσμο (conjunction) μεταξύ τους. Ο σύνδεσμος παρέχει ένα COORD-FORM στο σύνολο (set), προσδιορίζοντας τη λεξιλογική καταχώριση (lexical entry) για το σύνδεσμο «και». Για να εμφανιστεί αυτό το χαρακτηριστικό (feature) ως τιμή (value) για το σύνολο (set), το ορίσαμε ως ‘non-distributive’ στο CONFIG: *NONDISTRIBUTIVES COORD-FORM*. Αντίστοιχα, ο γραμματικός κανόνας με μητέρα δομή το **NPCOORD** χρησιμοποιείται για ονόματα στα οποία παρατηρείται το φαινόμενο της σύζευξης, γιατί οι τιμές (values) που παίρνουν τα χαρακτηριστικά (features) του προσώπου (person) και του αριθμού (number) κάθε συστατικού σύζευξης δεν είναι απαραίτητα οι ίδιες. Έτσι το NPCOORD παρέχει τα σωστά χαρακτηριστικά για το πρόσωπο και τον αριθμό και, εφόσον αυτά είναι χαρακτηριστικά ενός συνόλου (set itself), το NUM και το PERS τα ορίσαμε ως ‘non-distributive’ στο CONFIG: *NONDISTRIBUTIVES NUM PERS COORD-FORM*.

Παράλληλα με τους γραμματικούς κανόνες, έχουμε και τους **sublexical rules** (βλ. Παράρτημα 2). Αυτοί οι κανόνες διαμορφώνουν τους ονοματικούς και ρηματικούς τύπους (N and V forms) από την πληροφορία που υπάρχει στη μορφολογία. Το κύριο τέχνασμα στο γράψιμο των sublexical rules είναι ότι κάθε κατηγορία που κατηγοριοποιείται στο λεξικό πρέπει να ακολουθείται από **_base**. Αυτή η πληροφορία επιτρέπει στο XLE να εμφανίσει σωστά το δέντρο (tree), καθώς οι sublexical rules ενώνουν τα stems (λήμματα) με τα tags (μορφολογικά χαρακτηριστικά).

4 . Ενότητα των Υποδειγμάτων (DEMO GREEK TEMPLATES)

Το XLE παρέχει την ενότητα υποδειγμάτων/μοτίβων (Template Section) προς αποφυγή πλεονασμών τόσο στη γραμματική όσο κυρίως και στο λεξικό. Τα υποδείγματα (templates) είναι μακροεντολές (macros) που περιλαμβάνουν ένα σύνολο εξισώσεων που περιγράφουν συντακτικές δομές και εκφράζουν γλωσσολογικές γενικεύσεις (Stephanie Needham and Ida Toivonen, 2011). Όλα τα χαρακτηριστικά (attributes) και όλες οι τιμές τους (values) μπορούν να κληθούν μέσω υποδειγμάτων (templates). Εκχωρείται μια ονομασία σε έναν σύνθετο τύπο (complex formula), η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη θέση του. Το σύμβολο “@” συνοδεύόμενο από το όνομα του υποδείγματος χρησιμοποιείται κάθε φορά που πρέπει να κληθεί ένα συγκεκριμένο υπόδειγμα. Ένα παράδειγμα χρήσης υποδείγματος (template) δίνεται παρακάτω:

(1) Όταν στο λεξικό έχουμε την λεξική καταχώριση (lexical entry):

- $\piίνω \quad Vbase * (^{PRED}) = 'πίνω <(^{SUBJ}), (^{OBJ})>'$

ορίζοντας το υπόδειγμα template:

- $TRANS(P) = (^{PRED}) = 'P <(^{SUBJ}), (^{OBJ})>'$.

που δηλώνει πως κάθε μεταβατικό ρήμα χρειάζεται ένα SUBJ (υποκείμενο) και ένα OBJ (αντικείμενο), προκειμένου να συνταχθεί ορθά, η λεξική καταχώριση παίρνει τη μορφή:

- $\piίνω \quad Vbase * @(TRANS \%stem)$

Καθώς τα υποδείγματα είναι πάρα πολύ χρήσιμα, το λεξικό είναι οργανωμένο με τέτοιο τρόπο ώστε κάθε αναπαράσταση ιδιοτήτων υποκατηγοριοποιήσεων να αντιστοιχεί σε ένα υπόδειγμα (template). Επίσης, ένα template μπορεί να καλέσει ένα άλλο template. Έτσι, στο παράδειγμα (2) έχουμε:

(2) COUNT-NOUN(P N G) = @(PRED P)

(NUM) = N

(GEND) = G

(PERS) = 3

(NTYPE NSEM COMMON) = count.

που σημαίνει ότι το υπόδειγμα για το μετρήσιμο ουσιαστικό (count-noun) καλεί το υπόδειγμα:

$PRED(P) = (^{PRED}) = 'P'$.

Μία από τις πιο πολύπλοκες αλλά και σημαντικές χρήσεις των υποδειγμάτων είναι αυτή της κωδικοποίησης λεξικών κανόνων. Κάθε λεξικός κανόνας (lexical rule) είναι στην ουσία ένας συντακτικός κανόνας (syntactic rule) που αναπαριστά τις λεξικές καταχωρίσεις (lexical entries) σε

άλλες λεξικές καταχωρίσεις είτε με την προσθήκη νέων σχημάτων είτε με την τροποποίηση των ήδη υπαρχόντων σχημάτων. Έτσι, παρέχοντας γενικεύσεις (generalizations) μειώνεται ο λεξιλογικός όγκος της βάσης δεδομένων. Τα υποδείγματα που χρησιμοποιήθηκαν για την κωδικοποίηση των λεξικών κανόνων της γραμματικής των πολυλεκτικών εκφράσεων—που δεν διαφέρουν από τα αντίστοιχα της κοινής γραμματικής—είναι:

1. Για την εμφάνιση του οριστικού ή αόριστου άρθρου:

DET(P) = (^P)=+.

2. Για τα ουσιαστικά:

NOUN(P) = @(PRED P) @(PERS 3) (^NUM).

3. Για τα ονόματα που απαιτούν την παρουσία γενικής προσδιοριστικής:

NPOSS(P) = (^PRED) = 'P < (^SPEC POSS) >'.
</p>
</div>
<div data-bbox=

11. Για τις προθέσεις με δικό τους ή όχι κατηγορικό πεδίο:

- $PREP(P) = (^{PRED}) = 'P < (^{OBJ}) >'$.
- $PREP-CASE(P) = (^{PFORM}) = P$.

12. Για τα κατηγορήματα που δέχονται ως όρισμα ένα PCOMP:

$PCOMP(P) = (^{PRED}) = 'P < (^{PCOMP}) >'$.

13. Για την εμφάνιση βοηθητικού ρήματος:

$AUX(P) = (^{P}) = +$.

14. Για τα αμετάβαρα ρήματα με ή χωρίς την παρουσία γενικής-δοτικής:

- $INTRANS(P) = (^{PRED}) = 'P < (^{SUBJ}) >'$.
- $V-SUBJ-DAT(P) = (^{PRED}) = 'P < (^{SUBJ})(^{DAT}) >'$

15. Για τα μεταβατικά ρήματα με ή χωρίς την παρουσία γενικής-δοτικής:

- $TRANS(P) = (^{PRED}) = 'P < (^{SUBJ})(^{OBJ}) >'$.
- $V-SUBJ-OBJ-DAT(P) = (^{PRED}) = 'P < (^{SUBJ})(^{OBJ})(^{DAT}) >'$.

16. Για τα ρήματα που μπορούν να λειτουργήσουν είτε ως αμετάβαρα είτε ως μεταβατικά:

$OPT-TRANS(P) = \{ @(TRANS P) \mid @(INTRANS P) \}$.

17. Για μεταβατικά ρήματα μονόπρωτα ή δίπρωτα που επιτρέπουν δομές στην παθητική φωνή (βλ. παρακάτω για σχήματα Dative Shift και Παθητικής Φωνής):

- $TRANS(P) = @(PASS (^{PRED}) = 'P < (^{SUBJ})(^{OBJ}) >')$.
- $DITRANS(P) = \{ @(PASS @(DAT-SHIFT (^{PRED}) = 'P < (^{SUBJ})(^{OBJ})(^{OBL-TO}) >')) \mid @(PASS (^{PRED}) = 'P < (^{SUBJ})(^{OBJ})(^{OBJ2}) >') \}$.

18. Για αμετάβαρα ή μεταβατικά (μονόπρωτα ή δίπρωτα) ρήματα ελέγχου στα οποία παρατηρείται έλεγχος του υποκειμένου της δευτερεύουσας πρότασης από κάποιον όρο της κύριας πρότασης:

- $V-SUBJ-XCOMP(P) = (^{PRED}) = 'P < (^{SUBJ})(^{XCOMP}) >' (^{SUBJ}) = (^{XCOMP} SUBJ)$.
- $V-SUBJC-OBJ-XCOMP(P) = (^{PRED}) = 'P < (^{SUBJ})(^{OBJ})(^{XCOMP}) >' (^{SUBJ}) = (^{XCOMP} SUBJ)$.
- $V-SUBJ-OBJC-XCOMP(P) = (^{PRED}) = 'P < (^{SUBJ})(^{OBJ})(^{XCOMP}) >' (^{OBJ}) = (^{XCOMP} SUBJ)$.
- $V-SUBJ-OBJ2C-OBJ-XCOMP(P) = (^{PRED}) = 'P < (^{SUBJ})(^{OBJ})(^{OBJ2})(^{XCOMP}) >' (^{OBJ2}) = (^{XCOMP} SUBJ)$.
- $V-SUBJ-DAT-XCOMP(P) = (^{PRED}) = 'P < (^{SUBJ})(^{DAT})(^{XCOMP}) >' (^{DAT}) = (^{XCOMP} SUBJ)$.

- 19.** Για ρήματα που δέχονται κορεσμένο προτασιακό συμπλήρωμα:

- 20.** Για αμετάβατα ρήματα που δέχονται ένα ή δύο OBLique⁸³:

- 21.** Για μεταβατικά ρήματα που δέχονται ένα ή περισσότερα OBLique:

- 268

- $V\text{-SUBJ-OBJ-OBL}_{loc}\text{-OBL}_{ben}(P) = (\wedge PRED) = 'P < (\wedge SUBJ)(\wedge OBJ)(\wedge OBL\text{-}LOC)(\wedge OBL\text{-}BEN) >'$.
- $V\text{-SUBJ-OBJ-OBL}_{to}\text{-OBL}_{ben}(P) = (\wedge PRED) = 'P < (\wedge SUBJ)(\wedge OBJ)(\wedge OBL\text{-}TO)(\wedge OBL\text{-}BEN) >'$.
- $V\text{-SUBJ-OBJ-OBL-OBL}(P) = (\wedge PRED) = 'P < (\wedge SUBJ)(\wedge OBJ)(\wedge OBL)(\wedge OBL) >'$.
- $V\text{-SUBJ-OBJ-OBL}_{to}\text{-OBL}(P) = (\wedge PRED) = 'P < (\wedge SUBJ)(\wedge OBJ)(\wedge OBL\text{-}TO)(\wedge OBL) >'$.
- $V\text{-SUBJ-OBJ-OBL-OBL}_{loc}(P) = (\wedge PRED) = 'P < (\wedge SUBJ)(\wedge OBJ)(\wedge OBL)(\wedge OBL\text{-}LOC) >'$.
- $V\text{-SUBJ-OBJ-OBL}_{loc}\text{-OBL}_{instr}(P) = (\wedge PRED) = 'P < (\wedge SUBJ)(\wedge OBJ)(\wedge OBL\text{-}LOC)(\wedge OBL\text{-}INSTR) >'$.

22. Για συνδεδετικά ρήματα που δέχονται Κατηγορούμενο (XCOMP-PRED) στο Υποκείμενό τους (SUBJ):

$V\text{-SUBJ-XCOMP-PRED}(P) = (\wedge PRED) = 'P < (\wedge SUBJ)(\wedge XCOMP\text{-}PRED) >'$ $(\wedge SUBJ) = (\wedge XCOMP\text{-}PRED\ SUBJ)$.

23. Για ετεροσυνδεδετικά ρήματα που δέχονται Κατηγορούμενο (XCOMP-PRED) του Αντικειμένου:

$V\text{-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED}(P) = (\wedge PRED) = 'P < (\wedge SUBJ)(\wedge OBJ)(\wedge XCOMP\text{-}PRED) >'$
 $(\wedge OBJ) = (\wedge XCOMP\text{-}PRED\ SUBJ)$.

24. Για απρόσωπα ρήματα:

$IMPERS(P) = (\wedge PRED) = 'P < > (\wedge SUBJ)'$.

25. Για απρόσωπα ρήματα που δέχονται κορεσμένο προτασιακό συμπλήρωμα:

$COMP_IMPERS(P) = (\wedge PRED) = 'P < (\wedge COMP) > (\wedge SUBJ)'$.

26. Για απρόσωπα μεταβατικά ρήματα:

$IMPERS_OBJ(P) = (\wedge PRED) = 'P < (\wedge OBJ) > (\wedge SUBJ)'$.

27. Για τα μεταβατικά δίπτωτα ρήματα έχουμε και το σχήμα για το Dative-Shift.

$DAT\text{-}SHIFT(SCHEMATA) = \{ SCHEMATA$

$(\wedge OBL\ PRED\ FN) = c\ TO$

$|SCHEMATA$

$(\wedge OBJ) \rightarrow (\wedge OBJ)$

$(\wedge OBL) \rightarrow (\wedge OBJ2)\}$.

Με τη βοήθεια αυτού του σχήματος, αν έχουμε, για παράδειγμα, την πρόταση:

(3) *Η Μαρία έδωσε **στο Γιώργο** τα παπούτσια στο χέρι*

μπορεί να αναλυθεί και η πρόταση:

(4) *Η Μαρία έδωσε **του Γιώργου** τα παπούτσια στο χέρι*

χωρίς να χρειάζεται άλλη λεξιλογική καταχώριση (lexical entry) για το ρήμα ‘δίνω’. Παρατηρούμε ότι το OBL-TO της πρότασης (3) μετατρέπεται σε OBJ2 στην πρόταση (4).

28. Για ρήματα που δέχονται μετατροπή στην παθητική φωνή έχουμε τα PASS SCHEMATA. Στην LFG η παθητικοποίηση αφορά σε λεξιλογικό επίπεδο, που σημαίνει πως δεν υφίσταται κάποιος συντακτικός μετασχηματισμός.

PASS(SCHEMATA) = { SCHEMATA (^ PASSIVE)= -
|SCHEMATA
(^PASSIVE) = +
(^OBJ)-->(^SUBJ)
(^OBJ2)-->(^OBJ)
{(^SUBJ)-->(^OBL-AG)
|(^SUBJ)--> NULL } }.

Το σχήμα, όπως φαίνεται παραπάνω, περιλαμβάνει όλες τις αλλαγές που γίνονται κατά την μετατροπή από την ενεργητική στην παθητική φωνή. Έτσι, αν έχουμε για παράδειγμα την πρόταση (5) *Ο Κώστας (SUBJ) έπιασε τη Μαρία (OBJ) στη φάκα*

τότε θα μπορεί να αναλυθεί και η πρόταση

(6) *Η Μαρία (SUBJ) πιάστηκε στη φάκα από τον Κώστα (OBL-AG),*

χωρίς να έχουμε νέα λεξιλογική καταχώριση στο λεξικό.

29. Για τα χαρακτηριστικά (features) των ρηματικών τύπων που αφορούν σε χρόνο, διάθεση, τροπικότητα και άποψη:

- VPRES = @(TENSE pres)
 @(MOOD indicative).
- VPAST = @(TENSE past)
 @(MOOD indicative).
- PASTP = (^PARTICIPLE) = past.
- TENSE(T) = (^TNS-ASP TENSE) = T.
- MOOD(M) = (^TNS-ASP MOOD) = M.
- TNS_ASP_T (P TEL) = @(TENSE P)
 @(TELICITY TEL).
- TNS_ASP_P (P PERF) = @(TENSE P)
 @(PERFECT PERF).
- VSUBPAST = @(TENSE past)
 @(MOOD subjunctive).
- VIMPERPAST = @(TENSE past)

- VIMPERPRES = @(TENSE pres)
@ (MOOD imperative).
- VFUT = @(TENSE future)
@ (MOOD indicative).
- VPP = @(TENSE past_perfect)
@ (MOOD indicative).
- TELICITY(TEL) = (^TNS-ASP TELICITY) = TEL.
- PERFECTUM(PERF) = (^TNS-ASP PERFECTUM) = PERF.

- CASE(C) = ($\wedge$ CASE) = C.
- NUM(N) = ($\wedge$ NUM) = N.
- GEND(G) = ($\wedge$ GEND) = G.
- PERS(P) = ($\wedge$ PERS) = P.

Ετσι, αν έχουμε $@(IF \ (\wedge NUM)=PL \ (\wedge CASE)=ACC)$, αυτό σημαίνει πως η πτώση είναι αιτιατική, αν ο αριθμός είναι πληθυντικός. Αν έχουμε $IFF(PERS \ MOOD) = \{(\wedge PERS)=2 \ (\wedge MOOD)=imperative \mid \sim(\wedge PERS)=2 \ \sim(\wedge MOOD)=imperative\}$, αυτό σημαίνει ότι έχουμε προστακτική, αν και μόνο αν το πρόσωπο είναι δεύτερο.

271

β. **Οι λεξικές καταχωρίσεις** (lexical entries) αφορούν σε όλα τα λήμματα των συμβολοακολουθιών (strings) που μπορούν να εισαχθούν στη γραμματική. Οι καταχωρίσεις στο λεξικό αποτελούνται από έξι μέρη, όπως φαίνεται και στο παρακάτω παράδειγμα:

(7) *δίνω Vbase * @(DITRANS %stem); ETC.*

i) Το λήμμα (*δίνω*).

ii) Το μέρος του λόγου στο οποίο ανήκει το λήμμα (*Vbase*), όπως έχει δηλωθεί στους υπολεκτικούς κανόνες της γραμματικής (sublexical rules).

iii) Το μορφοκώδικα, ο οποίος έχει δυο πιθανές τιμές:

- *XLE* όταν η μορφολογία της λέξης αναλύεται από μορφολογικό αναλυτή και
- *'*'* όταν δεν περνάει η συμβολοακολουθία από μορφολογικό αναλυτή (όπως συμβαίνει και στο παράδειγμα 7).

iv) Τη λίστα υποδειγμάτων ή χαρακτηριστικών που αντιστοιχούν στο λήμμα (*@(DITRANS)*).

v) Τον προσδιοριστή (designator) *'%stem'* που υποδηλώνει ένα σύμβολο του οποίου το όνομα είναι η κεφαλή της καταχώρισης (the headword of the entry), το λήμμα δηλαδή των λεξικών καταχωρίσεων στην περίπτωση του λεξικών κανόνων, και του οποίου την τιμή γνωρίζει ο συντακτικός αναλυτής (parser) από τη μορφολογία.

vi) Τον τελεστή (operator) *'ETC'* που δίνει τη δυνατότητα ένα λήμμα να έχει περισσότερες από μία καταχωρίσεις, όπως φαίνεται στο παράδειγμα (8) στο οποίο το λήμμα *'ένας'* μπορεί να αφορά σε αόριστο άρθρο ή αντωνυμία:

(8) *ένας Dbase * @(DET %stem); PRONbase * @(PRED %stem); ETC.*

Υπάρχει βέβαια και ο τελεστής (operator) *ONLY* που καθιστά μια καταχώριση τη μόνη ενεργή, υποχρεώνοντας το *XLE* να απορρίψει οποιαδήποτε άλλη καταχώριση.

Όπως γίνεται φανερό, στο λεξικό δεν καταχωρίζονται όλες οι γραμματικές μορφές που μπορεί να πάρει μία λεξική καταχώριση. Για παράδειγμα, αναφορικά με το ρήμα *'δίνω'*, η λεξική καταχώριση (lexical entry) δεν είναι τίποτα άλλο από το λήμμα, το οποίο αφορά σε όλους τους γραμματικούς τύπους του ρήματος (*δίνεις, δίνει, έδωσες, θα δώσω κτλ*). Αυτό συμβαίνει γιατί κάθε ακολουθία λέξεων (string) περνάει από τον *Tagger* και τη μορφολογία, με αποτέλεσμα η έξοδος (output string) να περιλαμβάνει το λήμμα (stem form) και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά (tags). Έτσι καθένα από αυτά τα stems και τα tags καταχωρίζονται στο λεξικό.

Στις περιπτώσεις που η συμβολοακολουθία περνάει από μορφολογικό αναλυτή, στο λεξικό υπάρχει και ο ειδικός τύπος *-unknown* που ταιριάζει στη μορφολογία κάθε τύπο (stem form) που δεν έχει εμφανή λεξική καταχώριση. Το *unknown* σημαίνει πως είναι κάτι «άγνωστο» στο λεξικό αλλά γνωστό στη μορφολογία, έχει δηλαδή αναλυθεί από το μορφολογικό αναλυτή, αλλά δεν υπάρχει σαφής λεξική καταχώριση. Το *XLE* ψάχνει πρώτα για μια εμφανή λεξική καταχώριση.

Αν δεν βρει, τότε προσπαθεί να κάνει ταίριασμα με το «-unknown», ώστε να αναλύσει προτάσεις που περιέχουν τα εν λόγω στελέχη (stems). Έτσι, για παράδειγμα, έχουμε για τις περιπτώσεις ουσιαστικών και επιθέτων:

-unknown Nbase XLE @(PRED %stem) "(^NUM) (^PERS)";

Abase XLE @(PRED %stem) "(^ATYPE) (^NUM) (^PERS)"; ETC.

5.2.3 Λοιπά αρχεία λειτουργίας της γραμματικής στο XLE

Για να λειτουργήσει η γραμματική του XLE είναι χρήσιμα επίσης τα παρακάτω αρχεία:

1. Το αρχείο **default-parse-tokenizer.fsmfile**: Με το αρχείο αυτό το XLE δεν παρέχει μόνο τη δυνατότητα ενσωμάτωσης στη γραμματική ενός αυτόματου ληματοποιητή (tokenizer) –κάτι που δεν χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα εργασία– αλλά επιπλέον προσφέρει τη δυνατότητα σύνδεσης κάθε επιφανειακής φόρμας (surface form) με τα λήμματα (stem) και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά (set of tags), κάτι που μας είναι χρήσιμο, καθώς κάνουμε χρήση των μορφολογικών χαρακτηριστικών των λημμάτων.

2. Το **αρχείο εντολών** (xlerc): Πρόκειται για ένα αρχείο τύπου .txt που περιλαμβάνει εντολές οι οποίες μπορούν να φανούν χρήσιμες για κάθε χρήση της Γραμματικής. Οι εντολές που έχουμε προσθέσει είναι:

- **create-parser greek-gram.lfg** : Επειδή, κάθε φορά που γίνεται μια αλλαγή στη γραμματική, πρέπει να γίνεται επανεκκίνηση του XLE και να «φορτώνεται» εκ νέου η γραμματική, προσθέσαμε την παραπάνω εντολή για να δημιουργεί αυτόματα τον συντακτικό αναλυτή (parser), όταν γίνεται επανεκκίνηση του συστήματος.

- **set showNumbers 0 ;** : Η εντολή αφορά στην απενεργοποίηση των αριθμών στους κόμβους⁸⁴ του c-structure window.

- **set showFSNumbers 0 ;** : Η εντολή αφορά στην απενεργοποίηση των αριθμών στους κόμβους του f-structure window.

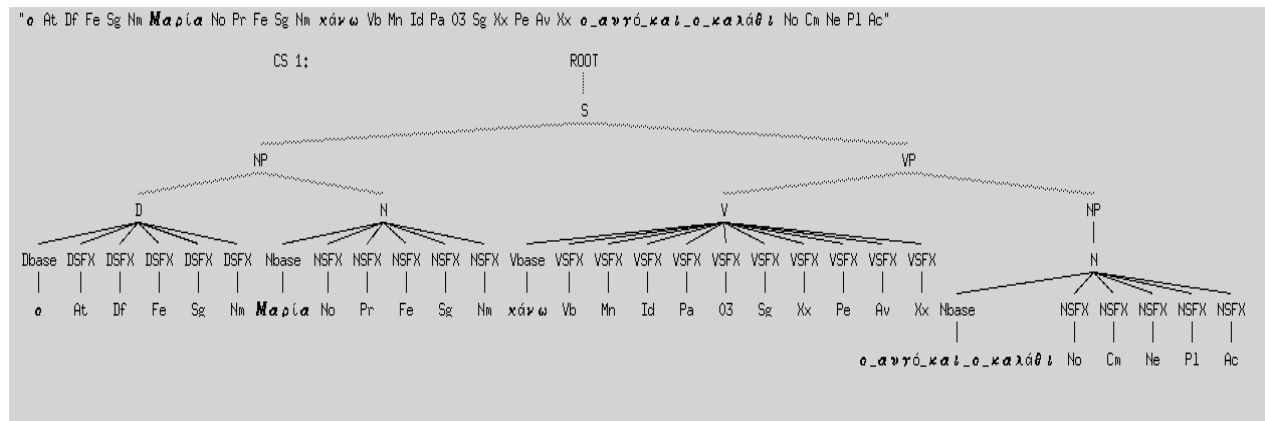
- **proc gtf {N} {parse-testfile greek-testfile.lfg \$N}** : Η εντολή αφορά στη χρήση του αρχείου greek-testfile.lfg που περιέχει τις προτάσεις εισόδου για το XLE.

⁸⁴ Τα νούμερα στους κόμβους δείχνουν την ανταπόκριση που υπάρχει ανάμεσα σε c-structure και f-structure. Ίδιο νούμερο έχουμε, για παράδειγμα, σε S VP V, καθώς το V είναι η κεφαλή του VP και το VP είναι η κεφαλή της πρότασης.

5.3 Αποτελέσματα συντακτικής ανάλυσης

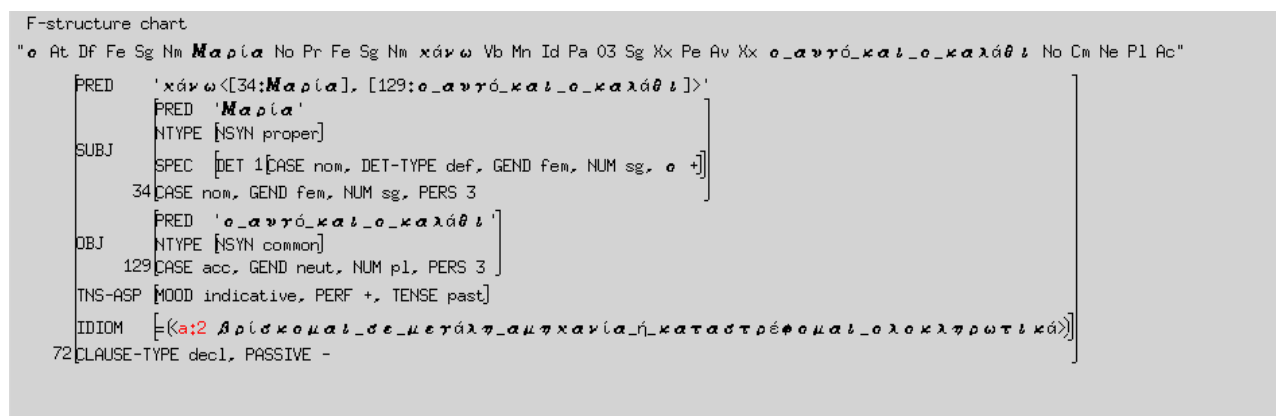
Ο συντακτικός αναλυτής του XLE παράγει μετά την συντακτική ανάλυση κάθε πρότασης τέσσερις (4) πίνακες:

1. Ο πρώτος πίνακας (Chart 1) απεικονίζει το συντακτικό δέντρο (parse tree) μιας πρότασης ή φράσης, ανεξαρτήτως του αν υπάρχουν έγκυρες λειτουργικές δομές (Εικόνα 7).

Εικόνα 7. Το συντακτικό δέντρο (parse tree) της πρότασης: 'η Μαρία έχασε τα αυγά και τα καλάθια'.

2. Ο δεύτερος πίνακας (Chart 2) απεικονίζει τη λειτουργική δομή (F-structure chart), ανεξαρτήτως αν τηρούνται ή όχι όλες οι συνθήκες ορθού σχηματισμού (Εικόνα 8):

Εικόνα 8. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'η Μαρία έχασε τα αυγά και τα καλάθια', ανεξαρτήτως αν τηρούνται ή όχι όλες οι συνθήκες ορθού σχηματισμού.

3. Ο τρίτος πίνακας (Chart 3) απεικονίζει την επιλεγόμενη από τον συντακτικό αναλυτή ως ορθή λειτουργική δομή (f-structure). Το XLE επεξεργάζεται αρχικά σε έναν πίνακα (chart) όλους τους περιορισμούς της φραστικής δομής κι έπειτα χρησιμοποιεί τα αποτελέσματα για να αποφασίσει ποιους λειτουργικούς περιορισμούς θα επεξεργαστεί. Μετά την ολοκλήρωση της

διαδικασίας (εξέταση επιλογών Chart 2 και Chart 4⁸⁵) συγχωνεύει τις λειτουργικές δομές σε ένα κοινό πίνακα (Chart 3: Εικόνα 9).

"ο At DF Fe Sg Nm Μαρία No Pr Fe Sg Nm χάνω Vb Mn Id Pa 03 Sg Xx Pe Av Xx ο_αυτό_και_ο_καλάθι No Cm Ne Pl Ac"																									
PRED	'χάνω<[34:Μαρία], [129:ο_αυτό_και_ο_καλάθι]>'																								
SUBJ	PRED	'Μαρία'																							
	NTYPE	[NSYN proper]																							
OBJ	SPEC	[DET 1[CASE nom, DET-TYPE def, GEND fem, NUM sg, ο +]]																							
	34	[CASE nom, GEND fem, NUM sg, PERS 3]																							
TNS-ASP	PRED	'ο_αυτό_και_ο_καλάθι'																							
	129	[CASE acc, GEND neut, NUM pl, PERS 3]																							
72		[MOOD indicative, PERF +, TENSE past]																							
72		[CLAUSE-TYPE decl, IDIOM βρίσκομαι_σε_μεγάλη_αμηχανία_ή_καταστρέφομαι_ολοκληρωτικά , PASSIVE -]																							

Εικόνα 9. Η επιλεγόμενη ως ορθή λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'η Μαρία έχασε τα αυγά και τα καλάθια'.

4. Ο τέταρτος πίνακας (Chart 4) περιλαμβάνει τις πιθανές λύσεις (Solutions) που μπορούν να προκύψουν από τη συντακτική ανάλυση εξαιτίας αμφισημιών (Εικόνα 10). Όπως φαίνεται στον επόμενο πίνακα το ρήμα 'χάνω' ως μεταβατικό μπορεί να αποτελεί ΠΛΕ, μπορεί και όχι. Η λύση που προτείνεται εμφανίζεται με μαύρο χρώμα (a:2).

True	a:1	
	a:2	(^:χάνω IDIOM)=βρίσκομαι_σε_μεγάλη_αμηχανία_ή_καταστρέφομαι_ολοκληρωτικά

Εικόνα 10. Οι λύσεις (Solutions) που αναγνωρίζει ο συντακτικός αναλυτής για την πρόταση: 'η Μαρία έχασε τα αυγά και τα καλάθια'.

Τέλος, το XLE δίνει τη δυνατότητα εμφάνισης και ενός πίνακα μορφολογίας (Morphology), ο οποίος εμφανίζει όλες τις πιθανές μορφολογικές αναλύσεις για κάθε λεξική καταχώριση.

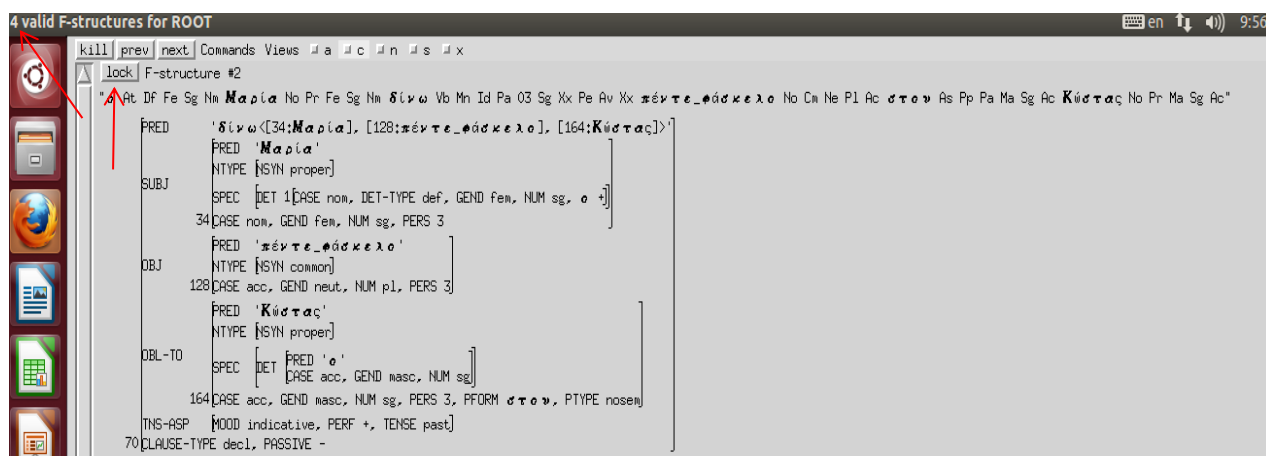
μαύρος_μάτι :60[46,59]		Nbase:61:1[46,59]
No:62[59,63]	NUM-SFX:63[59,63]*	
	NSFX:64:1[59,63]	
Cm:65[63,67]	NSFX:66:1[63,67]	
Ne:67[67,71]	PSFX:74[67,71]*	
	NSFX:76:1[67,71]	
	PRON-SFX:69[67,71]*	
	DSFX:75[67,71]*	
	ASFX:73[67,71]*	
	PART-SFX:68[67,71]*	
	PCP-SFX:72[67,71]*	
	NUM-SFX:71[67,71]*	
	VSFX:70[67,71]*	

Εικόνα 11. Μέρος μορφολογικών αναλύσεων για τη λεξική καταχώριση (lexical entry): μαύρος_μάτι (ΠΛΕ: κάνω μαύρα μάτια να σε δω).

⁸⁵ Πρόκειται για τον Πίνακα που ακολουθεί.

5.4 Αξιολόγηση της Γραμματικής

Με τη γραμματική που υλοποιήσαμε εξετάσαμε τη συντακτική ανάλυση 579 ΠΛΕ. Παράλληλα αναλύσαμε συντακτικά και τις κοινές φράσεις που προέκυπταν από ορισμένες ακολουθίες εισόδου. Έτσι, αναλύσαμε συντακτικά 873 προτάσεις. Η συντακτική ανάλυση δεν παρουσίασε κανένα πρόβλημα σε ό,τι σχετίζεται με την ορθότητα των γραμματικών και λεξικών κανόνων⁸⁶. Ωστόσο, λόγω των πολλαπλών -μη αλληλοαναιρούμενων- διαζεύξεων που υπάρχουν τόσο στους γραμματικούς όσο και στους λεξικούς κανόνες, είναι αναμενόμενο στα αποτελέσματα να παρουσιάζεται ένας μεγάλος αριθμός αμφισημιών. Το ποσοστό των προτάσεων των οποίων η προτεινόμενη από το XLE λειτουργική δομή δεν είναι η ορθή εξαιτίας αμφισημίας κυμαίνεται στο 25,67%. Το XLE όμως δίνει τη δυνατότητα στο χρήστη να «κλειδώσει» τη λειτουργική δομή που είναι ορθή πατώντας το 'lock' που υπάρχει στον Chart 3 (f-structure), όπως φαίνεται στην παρακάτω εικόνα:

Εικόνα 12. Δυνατότητα «κλειδώματος» της σωστής λειτουργικής δομής.

Ο σχεδιασμός του αρχείου της γραμματικής, η επεξεργασία του αρχείου του λεξικού αλλά και η συντακτική ανάλυση των εκφράσεων οδήγησαν σε κάποια συμπεράσματα, που ενισχύουν τις παρατηρήσεις που έχουν γίνει στο κεφάλαιο 3.2.3.6 περί των γραμματικο-συντακτικών συμβάσεων:

1. Σε αντίθεση με τις ελεύθερες ακολουθίες, στις πολυλεκτικές εκφράσεις (ΠΛΕ) παρατηρείται **απουσία του άρθρου** στις λεξικές καταχωρίσεις (lexical entries), επειδή τα στερεότυπα ονοματικά σύνολα μετατρέπονται σε μία λέξη με διαστήματα (WWS). Έτσι, ενώ στην ελεύθερη ακολουθία (9) 'Η γάτα έβαλε την ουρίτσα της πάνω στο τραπέζι' το ονοματικό σύνολο (NP), που λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο του ρήματος, αποτελείται από άρθρο + ουσιαστικό + κτητική αντωνυμία και η παρουσία του άρθρου είναι επιβεβλημένη, στην

⁸⁶ Το ποσοστό επιτυχίας ανέρχεται στο 98,74%.

πολυλεκτική έκφραση (10) 'Η Μαρία έβαλε πάλι την_ουρίτσα της' το ονοματικό σύνολο (NP), που λειτουργεί συντακτικά ως αντικείμενο του ρήματος, αποτελείται από ουσιαστικό + κτητική αντωνυμία. Το άρθρο, δηλαδή, και το ουσιαστικό ενώνονται και δημιουργούν ένα νέο ουσιαστικό: ο_ουρίτσα Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.

2. Όταν η κεφαλή του παγιωμένου ονοματικού συνόλου μιας πολυλεκτικής έκφρασης συνοδεύεται υποχρεωτικά από μια γενική προσδιοριστική, όπως: 'βάζω το χεράκι μου, τότε η νέα λέξη που δημιουργείται (WWS) αποτελεί ένα άναρθρο ουσιαστικό συνοδευόμενο από μία γενική προσδιοριστική (συνήθως γενική κτητική): 'βάζω το_χεράκι μου'. Η δομή αυτή, δηλαδή **άναρθρο ουσιαστικό + γενική προσδιοριστική**, αν και δεν είναι αδύνατη στις ελεύθερες ακολουθίες, καθώς έχουμε εκφράσεις με μία γενική προσδιοριστική να συνοδεύει άναρθρο ουσιαστικό, όπως π.χ. 'Έχεις ακούσει ποτέ **φωνή παγωνιού;**' (Κλαίρης-Μπαμπινιώτης, 2005:139) ή '**Ανοησία του Πέτρου** ήταν αυτό και τίποτα άλλο', ωστόσο δεν είναι και η πιο συνηθισμένη, ειδικά όταν η γενική αφορά σε κτήτορα. Άλλωστε, τα ονόματα που προσδιορίζονται από μία γενική προσδιοριστική είναι κατά πλειοψηφία έναρθρα, όταν η γενική προσδιοριστική αποτελεί κι αυτή ένα έναρθρο όνομα (π.χ. **το χέρι της μητέρας**). Επειδή μάλιστα η γενική προσδιοριστική στις παγιωμένες εκφράσεις – είτε αποτελεί κτητική αντωνυμία είτε έναρθρο ή άναρθρο όνομα- είναι υποχρεωτική, λειτουργεί ως όρισμα στο όνομα που προσδιορίζει. Έτσι, ένα σημαντικό ποσοστό ονομάτων, κυρίως ουσιαστικών⁸⁷, δέχεται ως όρισμά του (argument) μία γενική, φαινόμενο που δεν παρατηρείται στις ελεύθερες ακολουθίες. Βέβαια δεν ελλείπουν και οι περιπτώσεις όπου η γενική αυτή μπορεί σε άλλες δομές να δώσει τη θέση της σε μία γενική-ηθική, όπως π.χ. Η Μαρία άναψε τα λαμπάκια του Κώστα → η Μαρία του άναψε τα λαμπάκια, οπότε στο λεξικό θα πρέπει να έχουμε διπλή καταχώριση για το ουσιαστικό (WWS):

(11) ο_λαμπάκι Nbase * @(NPOSS %stem);

Nbase * @(NOUN %stem); ETC.

3. Μία γενική μπορεί να μπει και ως όρισμα σε ένα επίρρημα, εφόσον πολλές είναι οι πολυλεκτικές εκφράσεις στις οποίες το παγιωμένο επιρρηματικό τους σύνολο συνοδεύεται υποχρεωτικά από ονοματικά σύνολα σε πτώση γενική⁸⁸. Βέβαια, υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες η γενική αυτή είναι δυνατό να δώσει τη θέση της σε ένα κλιτικό (συνήθως με τη λειτουργία της γενικής ηθικής), οπότε και πάλι έχουμε διπλή λεξική καταχώριση. Έτσι, για να μπορέσει να είναι επιτυχής η συντακτική ανάλυση και των δύο προτάσεων στο παράδειγμα (12) πρέπει να έχουμε διπλή εγγραφή για το επίρρημα (WWS) της πολυλεκτικής έκφρασης:

⁸⁷ Στο λεξικό της παρούσας εργασίας το 12% των ονομάτων που καταχωρίστηκαν δέχονται ως όρισμά τους μία γενική προσδιοριστική.

⁸⁸ Στο λεξικό της παρούσας εργασίας το 29% των επιρρημάτων που καταχωρίστηκαν δέχονται ως όρισμά τους μια γενική.

(12) Η Μαρία κάθεται στο σβέρκο *του πατέρα της* → Η Μαρία *του* κάθεται στο σβέρκο.

στον_σβέρκος ADVbase * @(NPOSS %stem);

ADVbase * @(PRED %stem); ETC.

4. Η απουσία του άρθρου οδηγεί και σε δομές στις οποίες το κατηγορούμενο του στερεότυπου αντικειμένου αναφέρεται σε ένα άναρθρο όνομα, ενώ σε αντίστοιχες δομές ελεύθερων ακολουθιών δεν θα μπορούσε να συμβεί κάτι τέτοιο. Έτσι, στην ελεύθερη φράση (13) ‘έκαναν τον Κώστα πρόεδρο της εταιρείας’, το κατηγορούμενο αναφέρεται σε ένα έναρθρο όνομα, ενώ σε αντίστοιχη δομή στην πολυλεκτική έκφραση (14) ‘κάνω την καρδιά μου πέτρα’, το κατηγορούμενο ‘πέτρα’ αναφέρεται στο άναρθρο ουσιαστικό ‘την_καρδιά’ (WWS). Βέβαια δεν ελλείπουν οι δομές και στις ελεύθερες φράσεις όπου το κατηγορούμενο του αντικειμένου μπορεί να αναφέρεται σε ένα άναρθρο όνομα. Αυτό όμως συμβαίνει κυρίως όταν έχουμε την παρουσία κλιτικού, π.χ. ‘τα άφησε βρεγμένα’, ‘το θεώρησε εύκολο’ κτλ.

5. Από τις λεξικές καταχωρίσεις που αφορούν στους ρηματικούς τύπους των ΠΛΕ γίνεται σαφές ότι η σύνταξη των ρημάτων δεν είναι πάντοτε η ίδια με αυτή των ελεύθερων προτάσεων, όπως φαίνεται στον πίνακα (Πίνακας 21) που ακολουθεί⁸⁹:

Compositional								Non – Compositional						
Verbs	Impersonal	Intrans	Trans	Ditrans	Oblique	predicative ⁹⁰	Sub/clause	Impersonal	Intrans	Trans	Ditrans	Oblique	Predicative	Sub/clause
ανάβω	-	+	+	-	+	-	-	-	+	+	-	+	-	-
ανακατεύω	-	+	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+	-	-
αξίζω	+	+	-	-	-	-	+	+	-	+	-	-	-	-
ανεβάζω ⁹¹	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+	-	-
ανεβαίνω	-	+	+	-	+	-	-	-	+	+	-	+	-	-
αρπάζω	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+	-	-

⁸⁹ Οι εγγραφές του πίνακα αφορούν σε λήμματα και στις συγκεκριμένες δομές που συναντήσαμε στα παραδείγματα που εξετάσαμε στη γραμματική της παρούσας εργασίας.

⁹⁰ Κατηγορούμενο στο Υποκείμενο του ρήματος ή Κατηγορούμενο του Αντικειμένου ή Επιρρηματικό Κατηγορούμενο.

⁹¹ Ας σημειωθεί ότι, όσον αφορά τις ελεύθερες ακολουθίες, τα ρήματα: *ανεβάζω*, *κατεβάζω*, *βάζω*, *βγάζω*, *κρεμώ*, *ρίχνω*, *τραβώ*, *φέρω* τα θεωρήσαμε ως τρισθενή ρήματα κίνησης, που χρησιμοποιούνται για δράσεις που περιλαμβάνουν έναν δράστη (υποκείμενο), ο οποίος προκαλεί τη μετακίνηση ενός δέκτη (αντικείμενο σε αιτιατική) σε ή από έναν τόπο (εμπρόθετο αντικείμενο): π.χ. Βάλε τα μανιτάρια στο ψυγείο. (Γραμματική της Νέας Ελληνικής, Κλαίρη-Μπαμπινιώτη, σελ. 632-633).

Verbs	Impersonal	Intrans	Trans	Ditrans	Oblique	predicative	Sub/clause	Impersonal	Intrans	Trans	Ditrans	Oblique	Predicative	Sub/clause
αφήνω	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	+	+
βαδίζω	-	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-
βάζω	-	-	+	+	+	-	-	-	-	+	+	+	-	+
βγάζω	-	-	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+	+	-
βγαίνω	-	+	-	-	+	+	-	-	+	-	-	+	+	-
βλέπω	-	+	+	-	-	+	-	-	-	+	-	+	-	-
γίνομαι	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-
γλιτώνω	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-
γλιστρώ	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
δέχομαι	-	+	+	-	-	-	+	-	-	+	-	+	-	-
δίνω	-	-	+	+	+	-	-	-	-	+	+	+	-	+
έρχομαι	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	+	-	-
έχω	-	-	+	-	-	+	-	-	-	+	-	+	+	+
ζω	-	+	-	-	+	+	-	-	-	+	-	+	-	-
κάθομαι	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	+	-	+
κάνω	-	-	+	-	+	+	-	-	-	+	-	+	+	+
κατεβάζω	-	+	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+	-	-
κόβω	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+	-	-
κρατώ	-	-	+	-	-	+	-	-	-	+	-	+	-	-
κρεμώ	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+	-	-
λέγω	-	-	+	+	+	+	+	-	-	+	+	+	-	-
μένω	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	+	+	-
μιλώ	-	+	-	-	+	-	-	-	+	-	-	+	-	-
μπαίνω	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-	-	+	-	-
παίρνω	-	-	+	-	-	-	-	-	-	+	-	+	+	-

Verbs	Impersonal	Intrans	Trans	Ditrans	Oblique	predicative	Sub/clause	Impersonal	Intrans	Trans	Ditrans	Oblique	Predicative	Sub/clause
πατάω	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+	-	-
περνώ	-	+	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+	-	-
περπατώ	-	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	+	+	-
πετώ	-	+	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+	-	-
πέφτω	-	+	-	-	+	-	-	-	+	-	-	+	+	+
πιάνω	-	+	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+	+	+
πίνω	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
πνίγω	-	-	+	-	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-
ρίχνω	-	-	+	+	+	-	-	+	-	+	+	+	-	+
στέλνω	-	-	+	+	+	-	-	-	-	+	+	+	-	-
τραβώ	-	-	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+	-	-
τρώω	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	+
φέρω	-	-	+	+	+	-	-	-	-	+	+	+	-	-
φτάνω	-	+	+	-	+	+	-	-	-	+	-	+	+	+
χάνω	-	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-
χτυπώ	-	+	+	-	+	-	-	-	-	+	-	+	-	-

Πίνακας 21. Η σύνταξη των ρημάτων που χρησιμοποιήθηκαν στο αρχείο λεξικού βάσει της σημασίας που αποκτούν (μη συνθετικής ή συνθετικής) ανάλογα με το συγκείμενο (context).

Ενδεικτικά αναφέρουμε τις παρακάτω περιπτώσεις ρημάτων που η δομή τους δεν είναι και τόσο «φυσιολογική»:

α. Αρκετά είναι τα ρήματα που ενώ στις κοινές ακολουθίες δεν αποτελούν ρήματα ελέγχου, μετατρέπονται σε τέτοια με την ένταξή τους στο περιβάλλον μιας πολυλεκτικής έκφρασης. Έτσι, το ρήμα ‘τρώω’ γίνεται ρήμα ελέγχου στην πολυλεκτική έκφραση ‘έφαγα τον κόσμο να σε βρω’, καθώς η έκφραση επιβάλλει την παρουσία δευτερεύουσας πρότασης της οποίας το ρήμα έχει υποκείμενο που ελέγχεται από το υποκείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης. Σε εκφράσεις επίσης, όπως ‘του δίνω το ελεύθερο να....’, ‘του δίνω αέρα να....’, ‘του δίνω να καταλάβει’ το

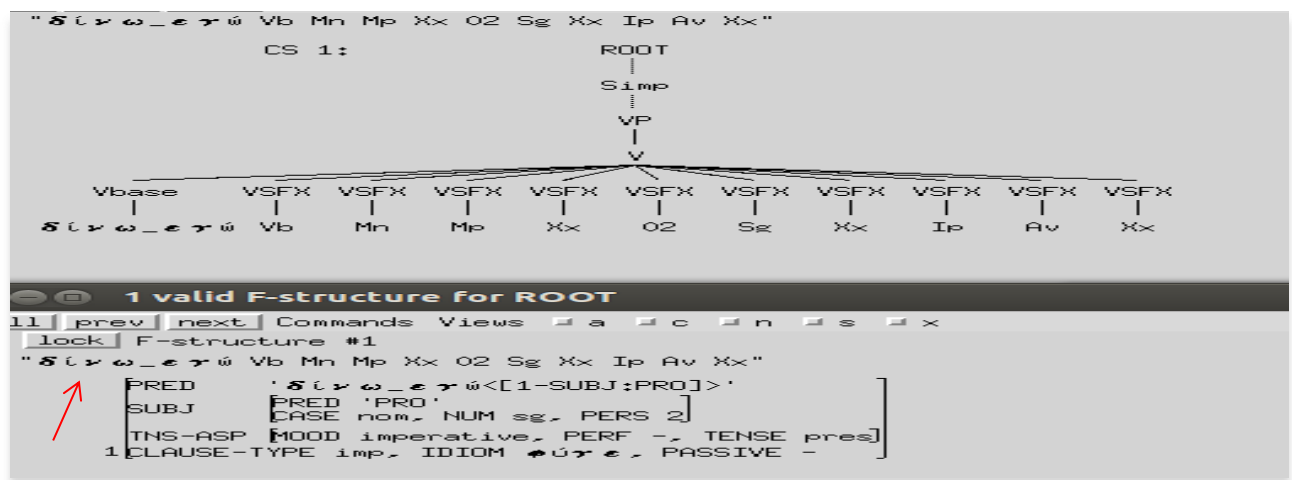
υποκείμενο του ρήματος της δευτερευούσας πρότασης ελέγχεται από το αντικείμενο του ρήματος 'δίνω', με αποτέλεσμα το 'δίνω' να μετατρέπεται σε ρήμα ελέγχου. Επομένως, εμφανίζονται δομές που δεν συναντώνται στις ελεύθερες προτάσεις.

β. Πολλά είναι και τα ρήματα που δέχονται ένα OBL-LOC όρισμα, κάτι που έρχεται σε αντιδιαστολή με τη συνήθη δομή και σημασία τους. Έτσι, το ρήμα 'τρώω' δέχεται ένα OBL-LOC όρισμα σε εκφράσεις όπως: 'τρώω μέσα από το χέρι κπ', 'τρώω δεξιά κι αριστερά στους δρόμους', κάτι που δεν μπορεί να ισχύσει στις ελεύθερες ακολουθίες όπου ο εμπρόθετος προσδιορισμός μπορεί να λειτουργήσει μόνο ως Adjunct. Το ίδιο συμβαίνει και με τα ρήματα 'κάνω' και 'παίρνω' στις πολυλεκτικές εκφράσεις 'κάνω πίσω' και 'παίρνω μπρος'.

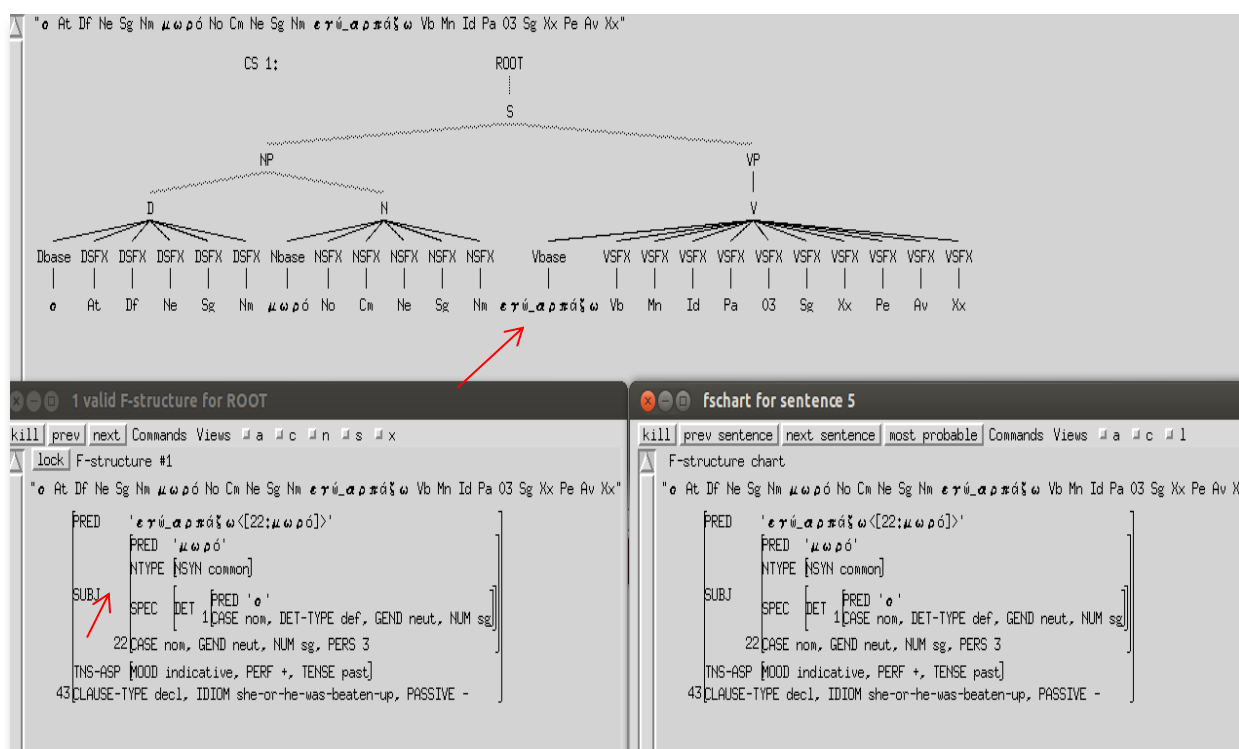
γ. Πολλά επίσης ρήματα δέχονται κατηγορούμενο, καθώς η σημασία που αποκτούν στα όρια της πολυλεκτικής έκφρασης τα καθιστά οιονεί συνδεδετικά ρήματα. Έτσι το αμετάβατο ρήμα 'μένω' λειτουργεί ως συνδεδετικό ρήμα σε ΠΛΕ όπως: μένω στήλη άλατος, μένω μπουκάλα, μένω ρέστος κτλ. Το ρήμα 'παίρνω' δέχεται κατηγορούμενο του αντικειμένου στην ΠΛΕ 'παίρνω κπ για σοφό', καθώς αποκτά τη σημασία του 'θεωρώ, εκλαμβάνω'. Τέλος, το μεταβατικό ρήμα 'πιάνω' δέχεται κι αυτό κατηγορούμενο του αντικειμένου στην ΠΛΕ 'πιάνω κπ κορόιδο', εφόσον αποκτά κι αυτό τη σημασία του 'εκλαμβάνω'.

δ. Ακόμη και προσωπικά ρήματα μπορούν να μετατραπούν σε απρόσωπα. Έτσι το προσωπικό ρήμα 'ρίχνω' μετατρέπεται σε απρόσωπο στην ΠΛΕ 'ρίχνει καρεκλοπόδαρα'.

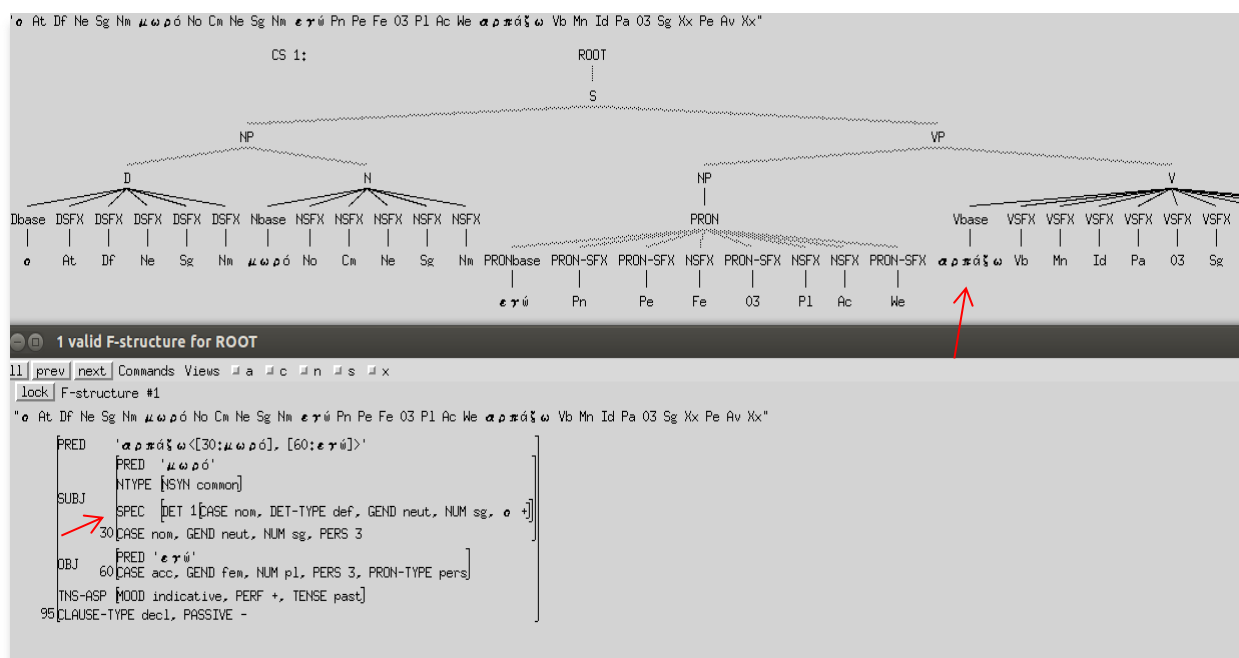
Στη συνέχεια παρατίθενται παραδείγματα συντακτικής ανάλυσης πολυλεκτικών εκφράσεων χαρακτηριστικών των φαινομένων αυτών που έχουν περιγραφεί στα προηγούμενα κεφάλαια της παρούσας εργασίας, συνοδευόμενα από σχόλια όπου αυτό είναι αναγκαίο.

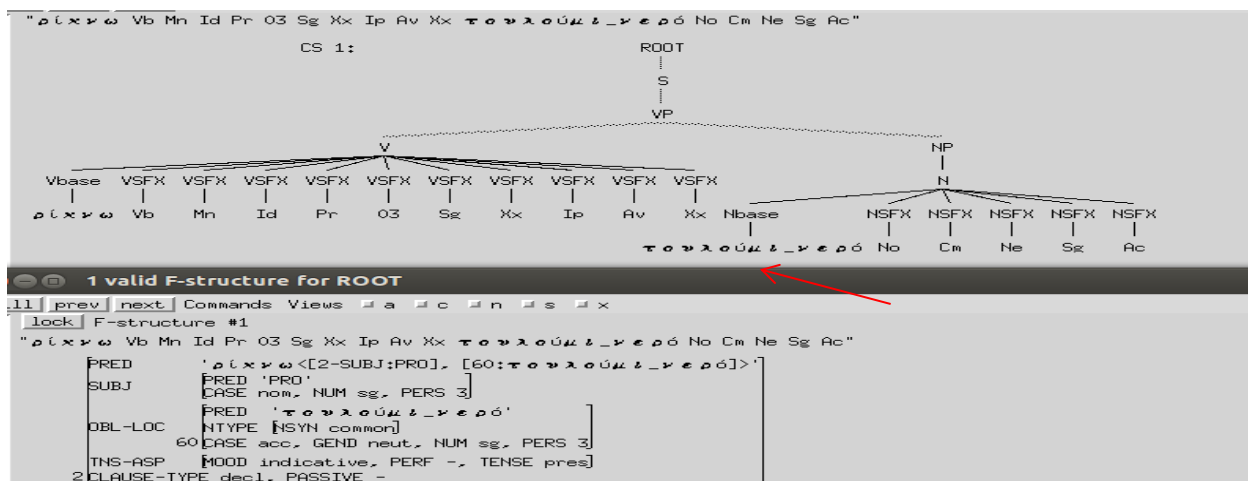
Εικόνα 13. Η συστατική (c-structure) και λειτουργική δομή (f-structure) της ΠΛΕ: 'δίνε του'. Η ΠΛΕ εκλαμβάνεται ως ένα ρήμα (Fixed Verb) σε Προστακτική.

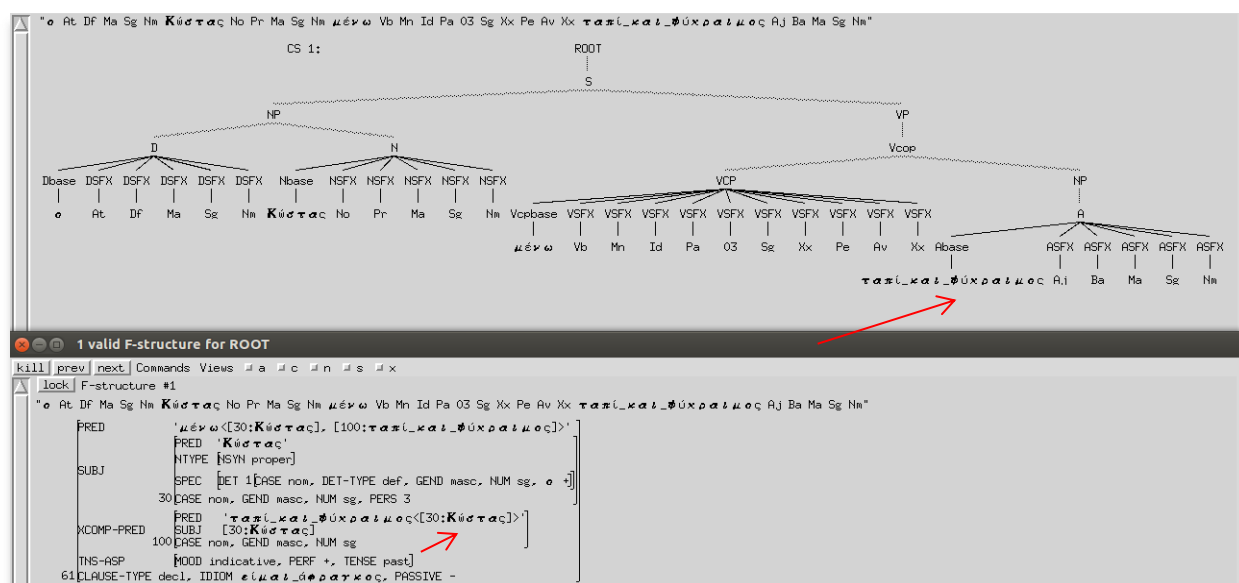
Εικόνα 14. Η συστατική (c-structure) και λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'το μωρό τις άρπαξε' με τη σημασία που αποκτά ως πολυλεκτική έκφραση. Το ρήμα με το παγιωμένο κλιτικό αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS): 'εγώ_αρπάξω' και η πρόταση αποκτά τη δομή: Subj-Semi-Fixed V.

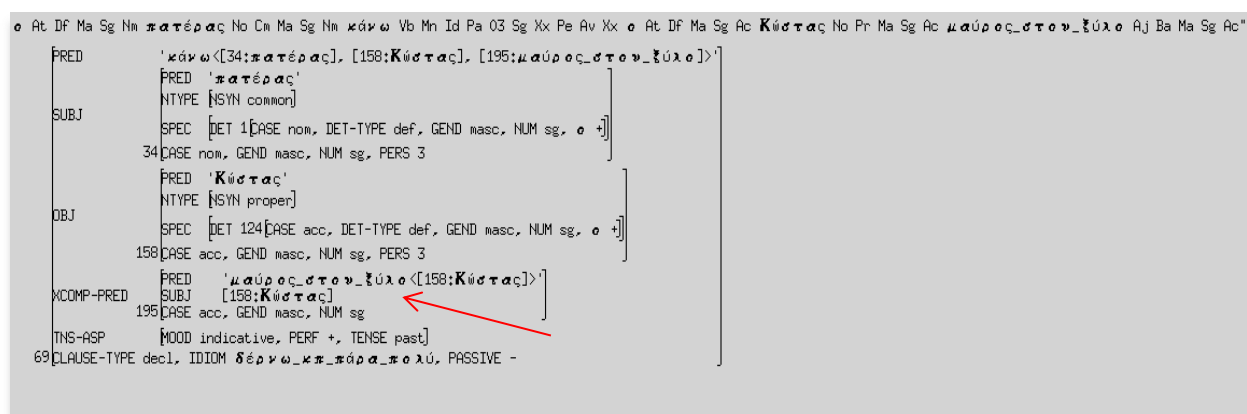
Εικόνα 15. Η συστατική (c-structure) και λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'το μωρό τις άρπαξε' με τη σημασία που φέρει ως ελεύθερη φράση κι όχι ως πολυλεκτική έκφραση. Η πρόταση έχει τη δομή: Subj-V-Obj.

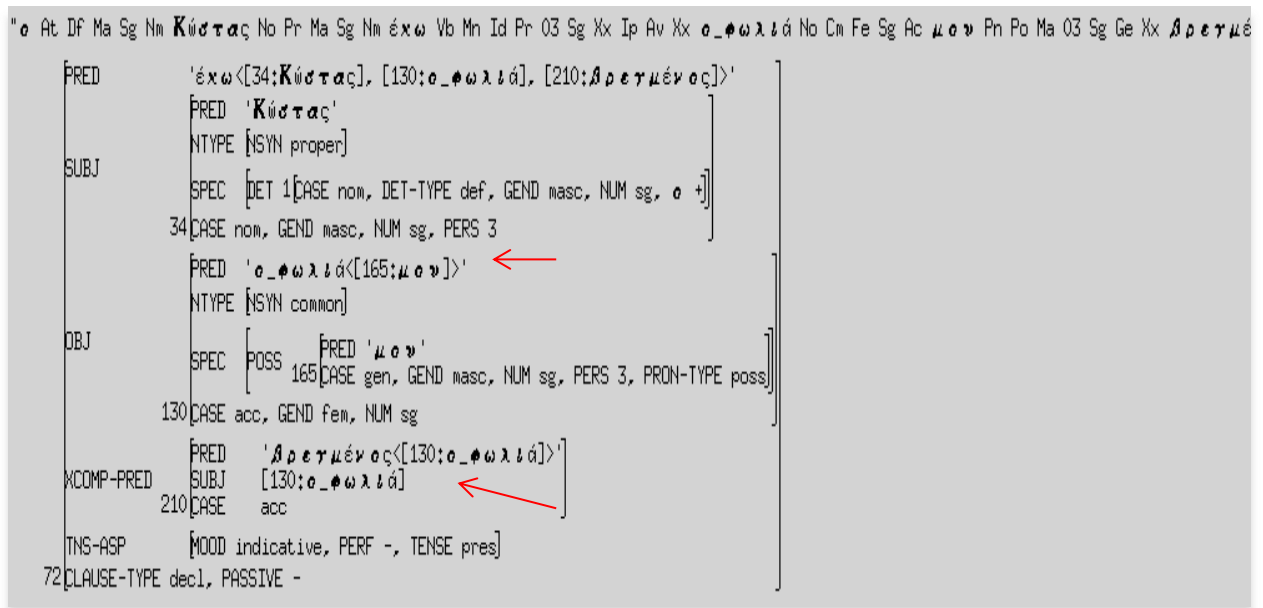
Εικόνα 16. Η συστατική (c-structure) και λειτουργική δομή (f-structure) της ΠΛΕ: 'ρίχνει τουλούμι νερό' (Impersonal V-Complement).

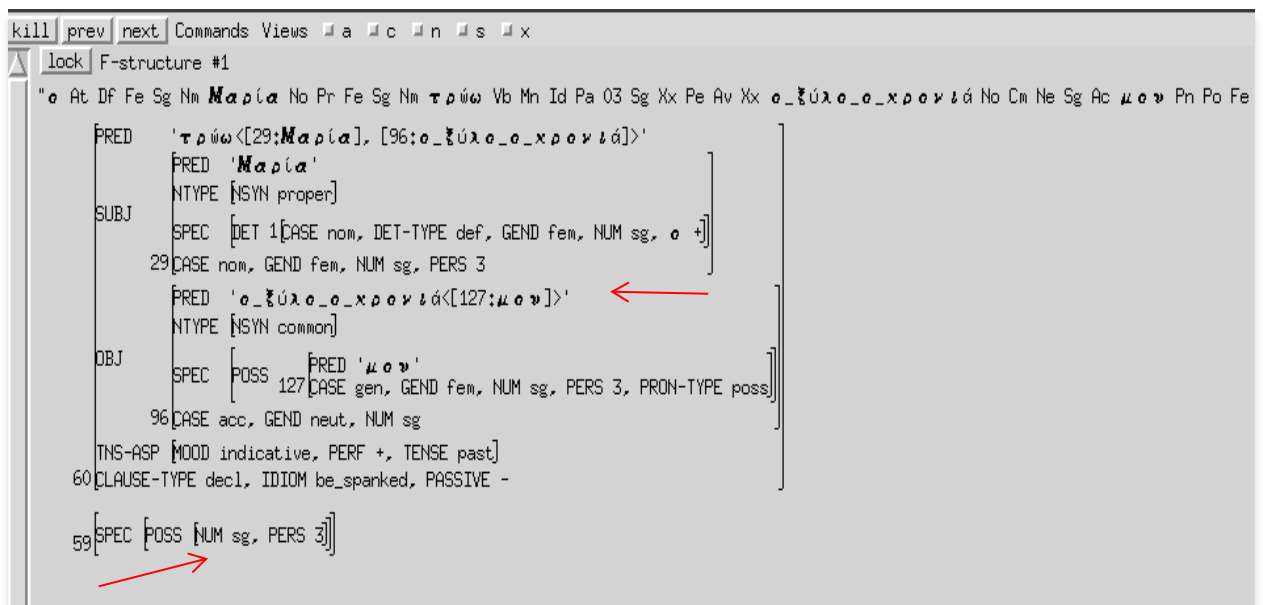
Εικόνα 17. Η συστατική (c-structure) και λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'ο Κώστας έμεινε ταπί και ψύχραιμος'. Η ονοματική πολυλεκτική έκφραση αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS): ταπί και_ψύχραιμος, που παίρνει τα μορφολογικά χαρακτηριστικά του επιθέτου 'ψύχραιμος' (Subj-Vcopula-Complement).

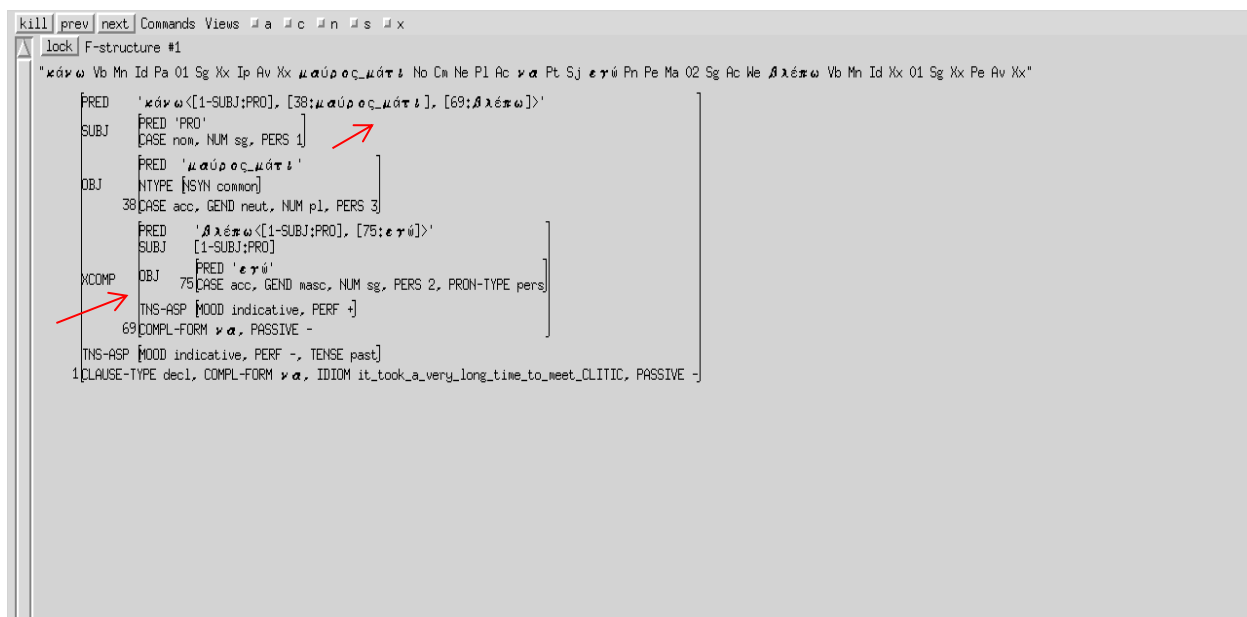
Εικόνα 18. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'ο πατέρας έκανε τον Κώστα μαύρο στο ξύλο' (Subj-Vcopula-Obj-Complement).

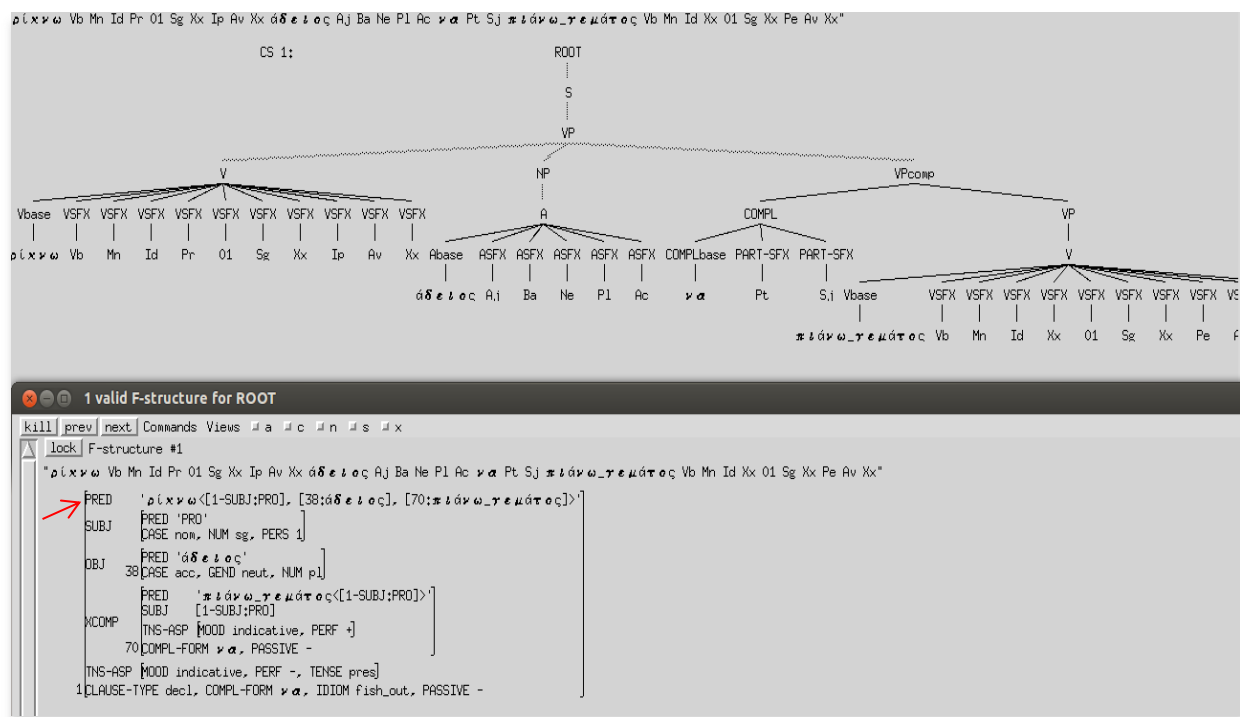
Εικόνα 19. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'ο Κώστας έχει τη φωλιά του βρεγμένη' (Subj-Vcopula-Obj-Complement).

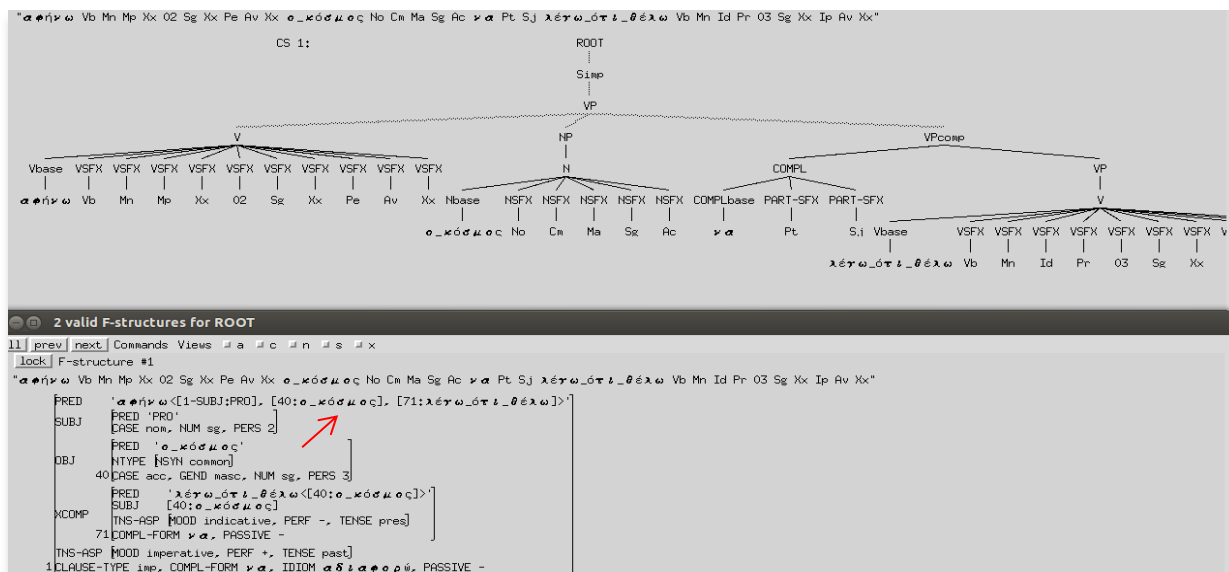
Εικόνα 20. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'η Μαρία έφαγε το ξύλο της χρονιάς της'. Στη δομή διακρίνεται η συμφωνία του αδύνατου τύπου της κτητικής αντωνυμίας με το υποκείμενο του ρήματος (Free Subject - Verb - Fixed Object with subject bound possessive).

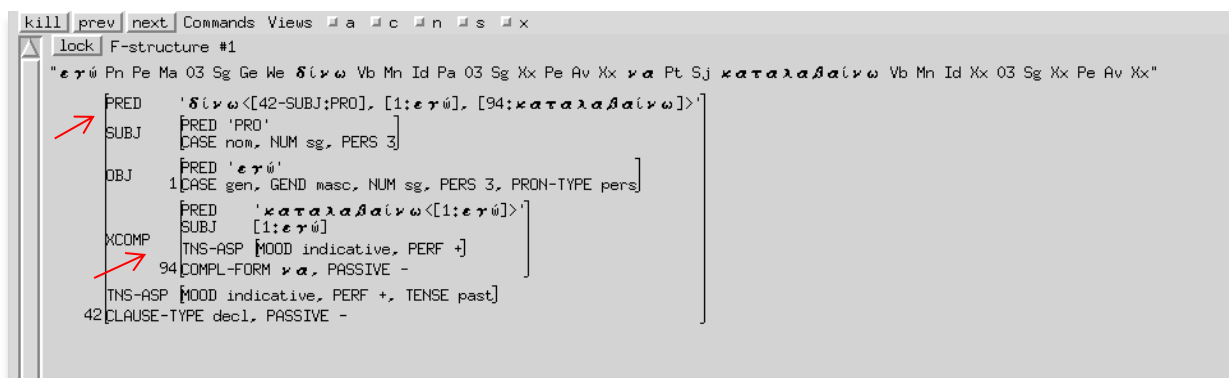
Εικόνα 21. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'κάνω μαύρα μάτια να σε δω'. Το ρήμα 'κάνω' λειτουργεί ως ρήμα ελέγχου (control verb): Subjcontroller-V-Fixed Obj- Subordinated clause with controlled subject.

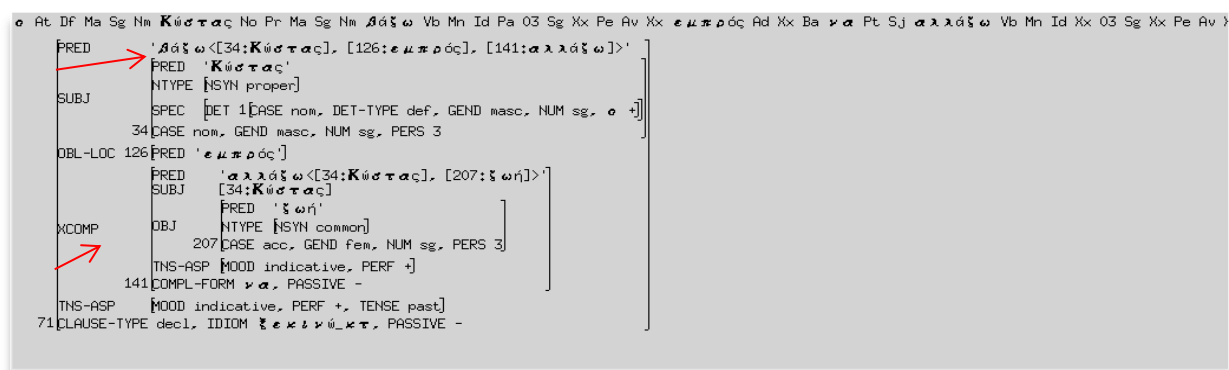
Εικόνα 22. Η συστατική (c-structure) και λειτουργική δομή (f-structure) της ΠΛΕ: 'ρίχνω άδεια να πιάσω γεμάτα'. Το ρήμα 'ρίχνω' συμπεριφέρεται ως ρήμα ελέγχου (control verb), σε αντίθεση με τη συνήθη συμπεριφορά του στις ελεύθερες ακολουθίες.

Εικόνα 23. Η συστατική (c-structure) και λειτουργική δομή (f-structure) της ΠΛΕ: 'άσε τον κόσμο να λείει ό,τι θέλει'. Το ρήμα 'αφήνω' συμπεριφέρεται ως ρήμα ελέγχου (control verb) και το υποκείμενο του ρήματος της δευτερεύουσας πρότασης ελέγχεται από το αντικείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης (Free Subject – Verb – Objcontroller - Subordinated clause with controlled subject).

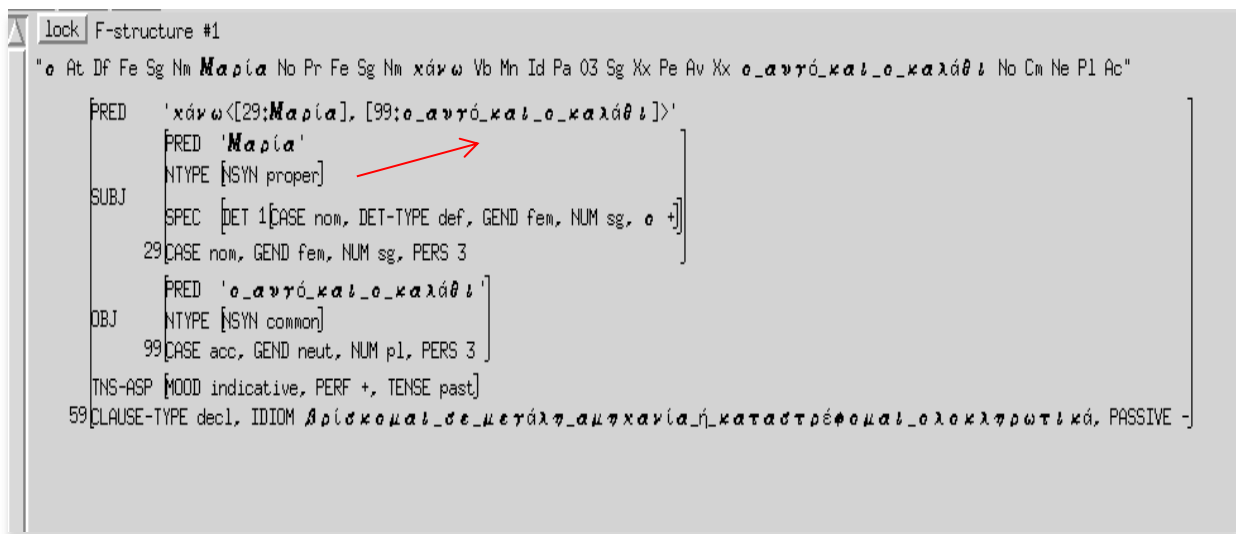

Εικόνα 24. Το ρήμα 'δίνω' ως ρήμα ελέγχου στην ΠΛΕ: 'του δίνω να καταλάβει'.

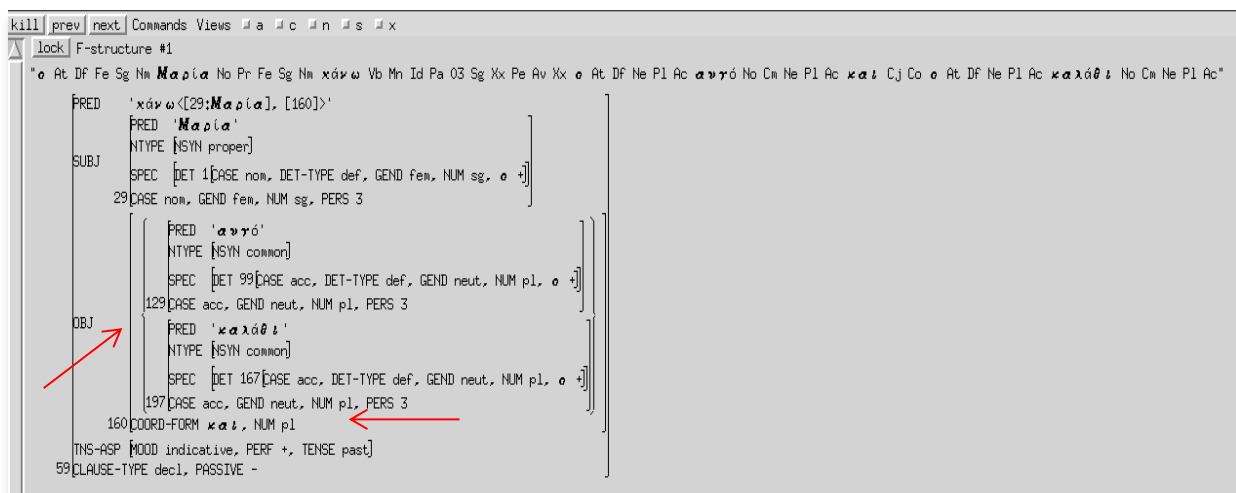

Εικόνα 25. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'ο Κώστας έβαλε εμπρός να αλλάξει ζωή'. Το ρήμα 'βάζω' λειτουργεί ως ρήμα ελέγχου, καθώς το υποκείμενο του ρήματος της δευτερεύουσας πρότασης ελέγχεται από το υποκείμενο του ρήματος 'βάζω' (Subjcontroller-V-Obl-Subordinated clause with controlled subject⁹²).

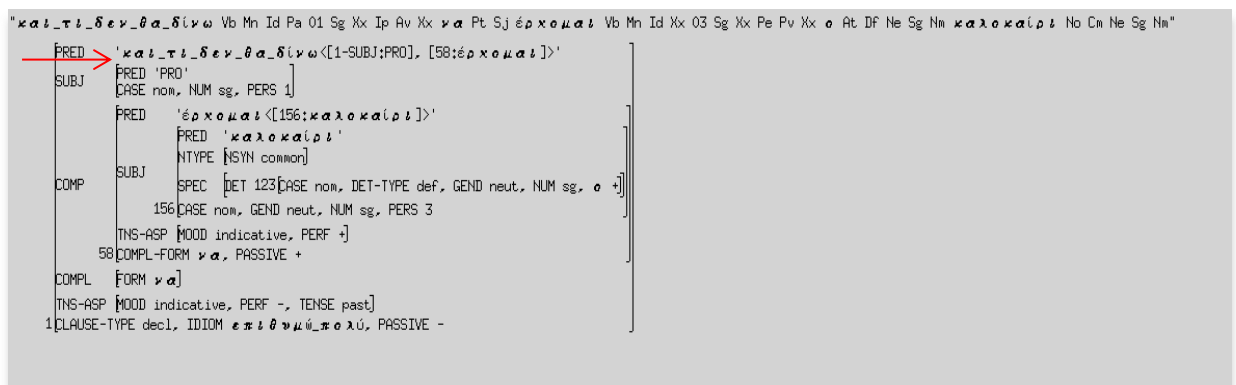
⁹² Με την ίδια λειτουργία –ως ρήμα ελέγχου- και στις ακολουθίες: 'με βάζει να κάνω δουλειές', 'έβαλα να φτιάξω καφέ'.

Εικόνα 29. Η λειτουργική δομή (f-structure) της ΠΛΕ: 'χάνω τα αυγά και τα καλάθια'. Η σύζευξη στο παγιωμένο ονομαστικό σύνολο καταργείται, εφόσον αυτό αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS): 'ο_ανγό_και_ο_καλάθι' και η δομή της ΠΛΕ έχει ως εξής: Subj-V-Obj.

Εικόνα 30. Η λειτουργική δομή (f-structure) της ελεύθερης ακολουθίας: 'χάνω τα αυγά και τα καλάθια' που φέρει κυριολεκτική σημασία. Διακρίνεται καθαρά η σύζευξη που υπάρχει μεταξύ των συστατικών του ονομαστικού συνόλου που λειτουργεί ως αντικείμενο του ρήματος.

Εικόνα 31. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'και τι δεν θα έδινε (για) να έρθει το καλοκαίρι': SubjPro-Semi-Fixed V-Comp.

"ο At Df Ma Sg Nm Κώστας No Pr Ma Sg Nm δεν Pt Ng δίνω Vb Mn Id Pr 03 Sg Xx Ip Av Xx νερό No Cm Ne Sg Ac ο_άγγελος No Cm Ma Sg Ge μου Pn Po Ma 03 Sg Ge Xx"

PRED	'δίνω<[34:Κώστας], [133:νερό], [168:ο_άγγελος]>'
	PRED 'Κώστας'
SUBJ	NTYPE [NSYN proper]
	SPEC [DET 1[CASE nom, DET-TYPE def, GEND masc, NUM sg, ο +]]
	34[CASE nom, GEND masc, NUM sg, PERS 3]
OBJ	PRED 'νερό'
	NTYPE [NSYN common]
	133[CASE acc, GEND neut, NUM sg, PERS 3]
OBJ2	PRED 'ο_άγγελος<[203:μου]>'
	NTYPE [NSYN common]
	SPEC [POSS 203[CASE gen, GEND masc, NUM sg, PERS 3, PRON-TYPE poss]]
	168[CASE gen, GEND masc, NUM sg]
TNS-ASP	[MOOD indicative, PERF -, TENSE pres]
70	ADJUNCT-TYPE neg, CLAUSE-TYPE decl, IDIOM δεν_προσφέρω_βοήθεια, PASSIVE -

Εικόνα 32. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'ο Κώστας δεν δίνει νερό του αγγέλου του'. Το ρήμα 'δίνω' ως δίπλωτο παίρνει δύο αντικείμενα, ένα άμεσο (Obj) κι ένα έμμεσο (Obj2) και η πρόταση αποκτά τη δομή: Subj-V-Obj-Obj2.

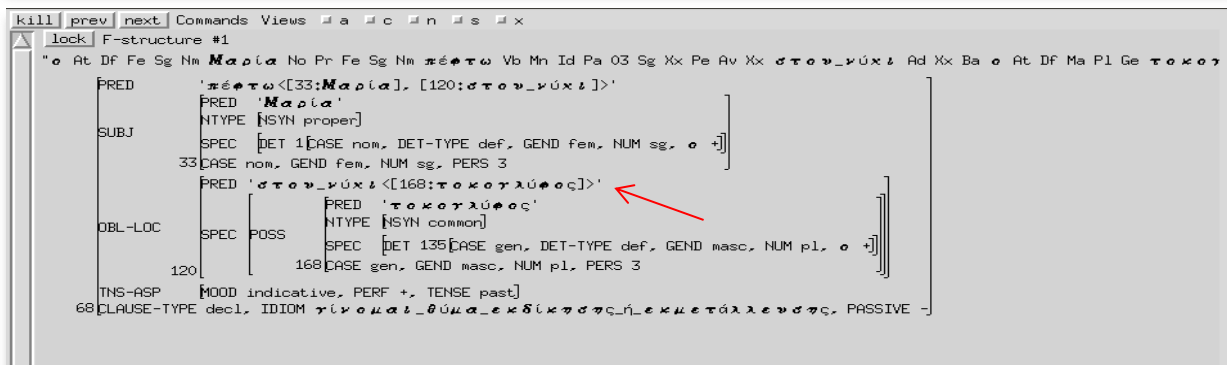
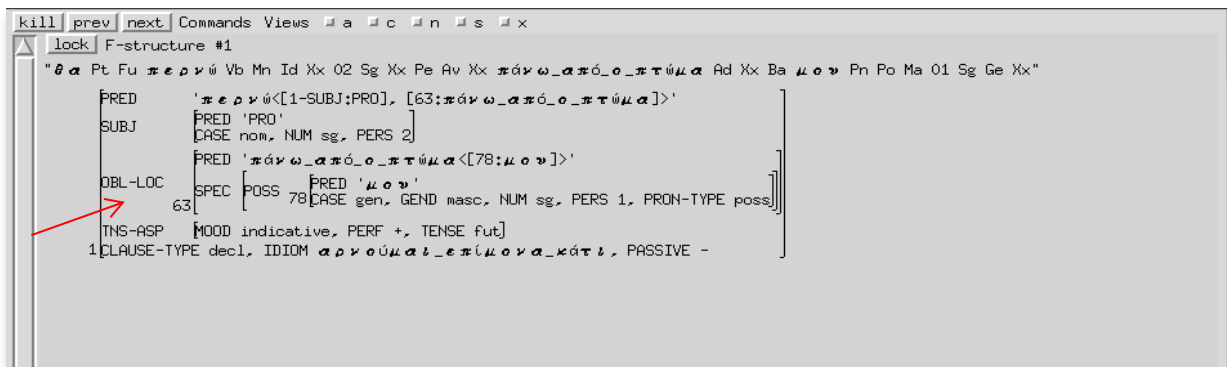
"εγώ Pn Pe Fe 03 Sg Ge We βγαίνω Vb Mn Id Pa 03 Sg Xx Pe Av Xx ο_λάδι No Cm Ne Sg Nm"

PRED	'βγαίνω<[103:ο_λάδι], [1:εγώ]>'
	PRED 'ο_λάδι'
SUBJ	NTYPE [NSYN common]
	103[CASE nom, GEND neut, NUM sg, PERS 3]
DAT	PRED 'εγώ'
	1[CASE gen, GEND fem, NUM sg, PERS 3, PRON-TYPE pers]
TNS-ASP	[MOOD indicative, PERF +, TENSE past]
46	CLAUSE-TYPE decl, IDIOM ταλαιπωρούμαι, PASSIVE -

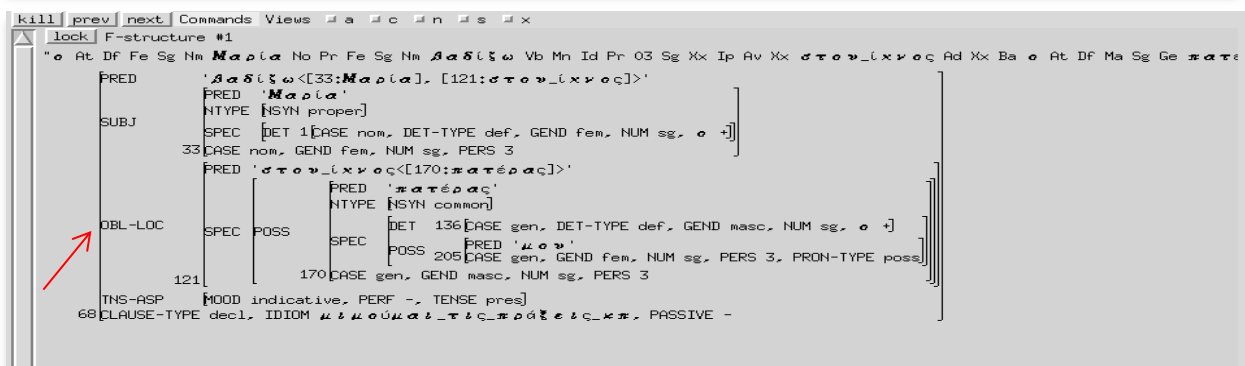
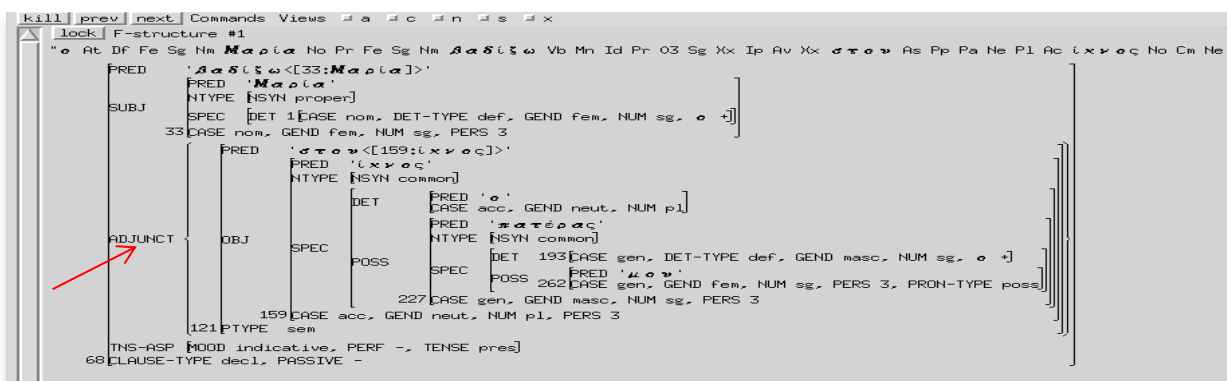
"ο At Df Ne Pl Nm μαθηματικά No Cm Ne Pl Nm εγώ Pn Pe Ma 01 Sg Ac We εγώ_δίνω Vb Mn Id Pr 03 Pl Xx Ip Av Xx"

PRED	'εγώ_δίνω<[35:μαθηματικά], [70:εγώ]>'
	PRED 'μαθηματικά'
SUBJ	NTYPE [NSYN common]
	SPEC [DET 1[CASE nom, DET-TYPE def, GEND neut, NUM pl, ο +]]
	35[CASE nom, GEND neut, NUM pl, PERS 3]
DAT	PRED 'εγώ'
	70[CASE acc, GEND masc, NUM sg, PERS 1, PRON-TYPE pers]
TNS-ASP	[MOOD indicative, PERF -, TENSE pres]
113	CLAUSE-TYPE decl, IDIOM κτ_μου_προκαλεί_εκνευρισμό, PASSIVE -

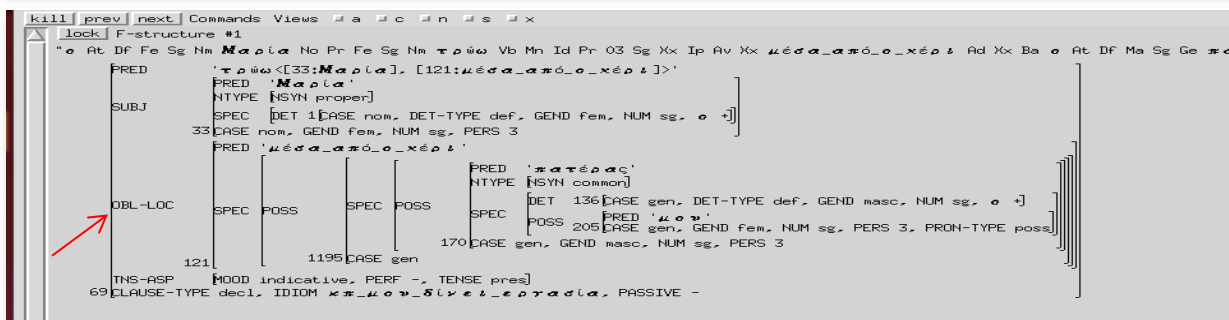
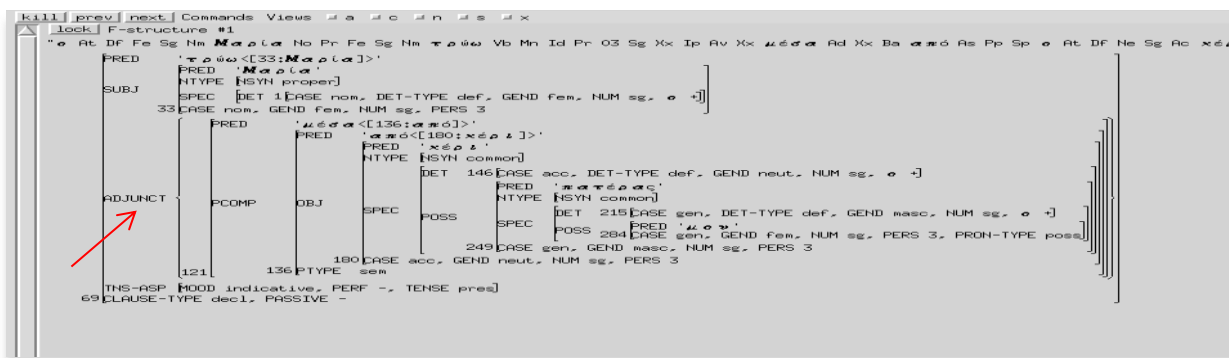
Εικόνες 33&34. Οι λειτουργικές δομές (f-structures) των ΠΛΕ: 'μου βγήκε το λάδι'- 'μου τη δίνουν τα μαθηματικά'. Στην λειτουργική δομή κάθε πρότασης διακρίνεται η λειτουργία της γενικής-δοτικής, που αποτελεί σημασιολογική συνάρτηση (semantic function).

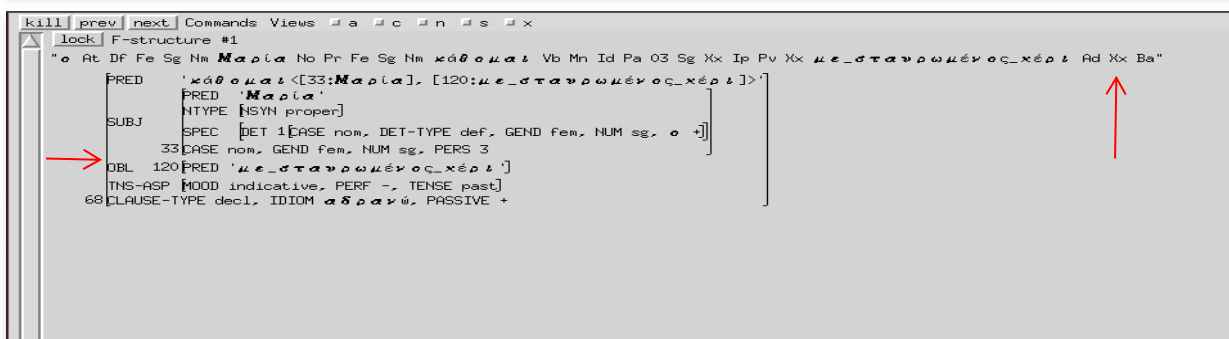
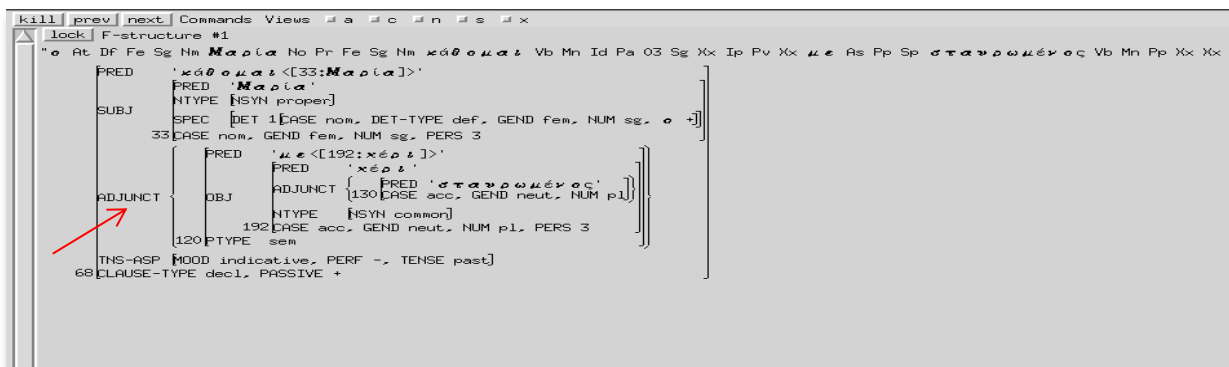
Εικόνες 35&36. Οι λειτουργικές δομές (f-structures) των προτάσεων: 'θα περάσεις πάνω από το πτώμα μου' & 'η Μαρία έπεσε στα νύχια των τοκοκλύφων'. Διακρίνεται και στις δύο περιπτώσεις η λειτουργία της γενικής πτώσης που αποτελεί όρισμα (argument) των επιρρηματικών συνόλων, τα οποία αποτελούν μία λέξη με διασχήματα (WWS): πάνω_από_ο_πτώμα & στον_νύχι, αντίστοιχα.

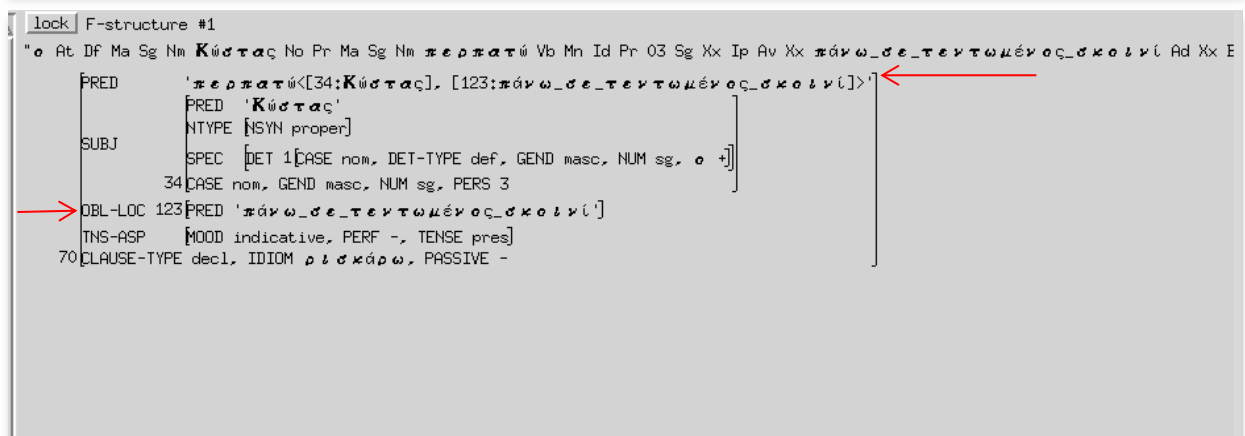
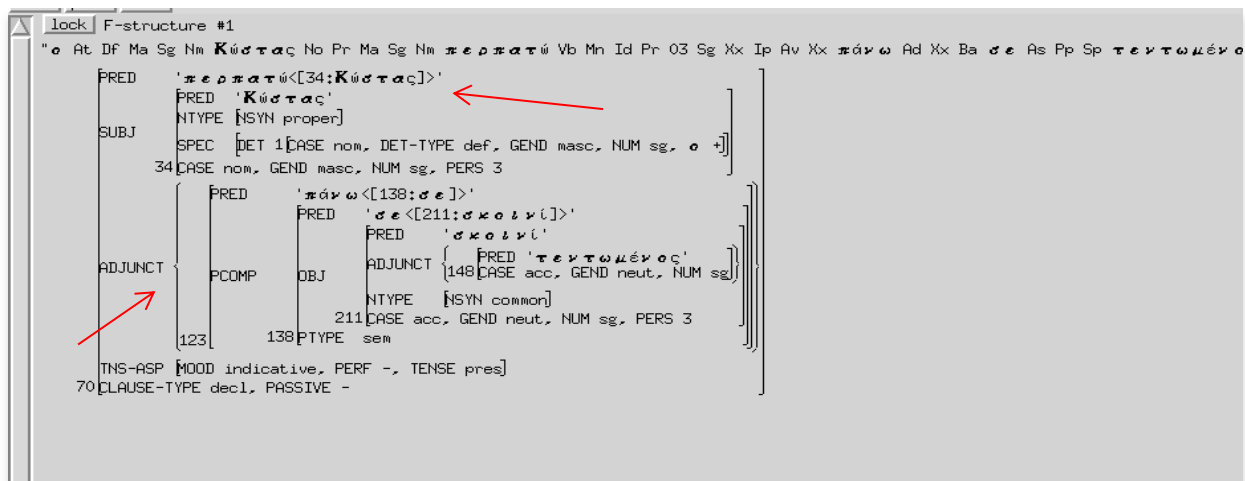
Εικόνες 37&38. Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές (f-structures) που προκύπτουν από την είσοδο της ακολουθίας: 'η Μαρία βαδίζει στα ίχνη του πατέρα της'. Στην πρώτη εικόνα το νόημα της πρότασης είναι συνθετικό (compositional), ενώ στη δεύτερη το νόημα είναι μη-συνθετικό (non-compositional), καθώς η έκφραση εκλαμβάνεται ως πολυλεκτική και το ρήμα 'βαδίζω' δέχεται ένα OBL-LOC: στον_ίχνη, αντί για την παρουσία ADJUNCT, που έχουμε στην ελεύθερη ακολουθία.

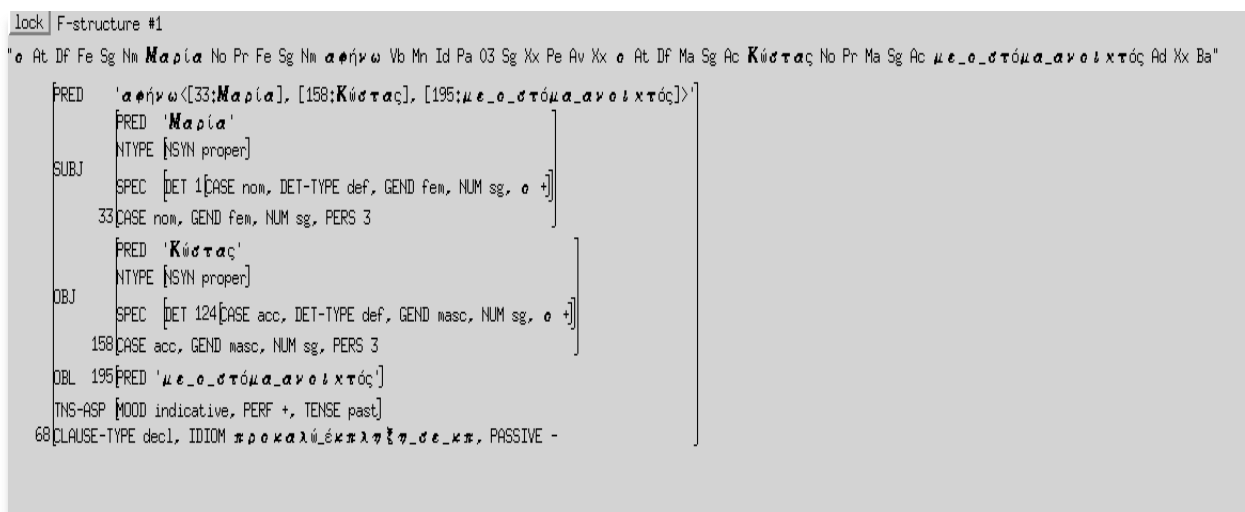
Εικόνες 39&40. Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές (f-structures) που προκύπτουν από την είσοδο της ακολουθίας: 'η Μαρία τρώει μέσα από το χέρι του πατέρα της'. Στην πρώτη εικόνα το νόημα της πρότασης είναι συνθετικό (compositional) και διακρίνεται η λειτουργία του PCOMP, ενώ στη δεύτερη εικόνα το νόημα είναι μη-συνθετικό (non-compositional), καθώς η έκφραση εκλαμβάνεται ως πολυλεκτική. Το επιρρηματικό σύνολο αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS): μέσα_από_ο_χέρι που φέρει τα μορφολογικά χαρακτηριστικά ενός επιρρήματος.

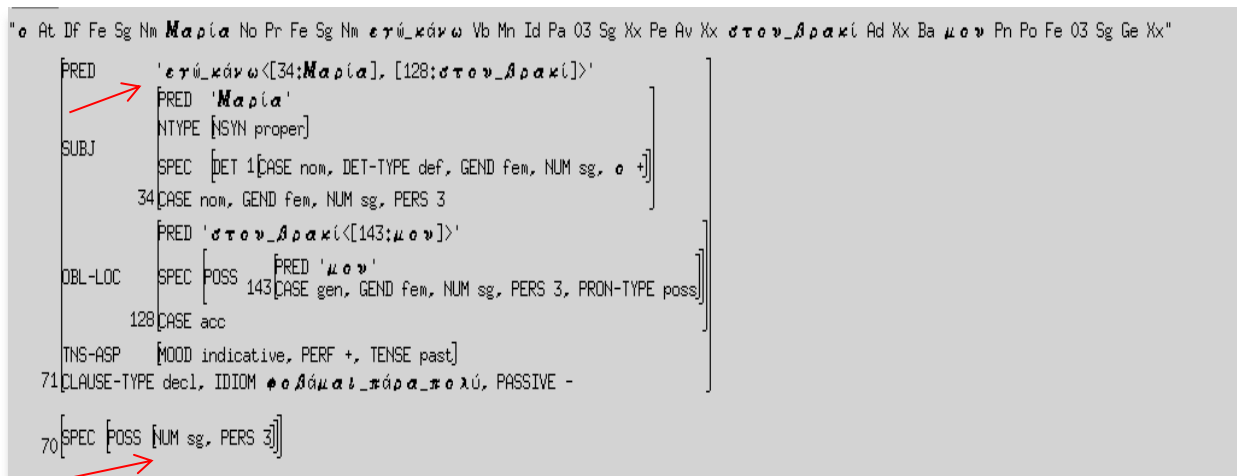
Εικόνες 41&42. Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές (f-structures) που προκύπτουν από την είσοδο της ακολουθίας: 'η Μαρία κάθεται με σταυρωμένα χέρια'. Στην πρώτη εικόνα το νόημα της πρότασης είναι συνθετικό (compositional) και το προθετικό σύνολο λειτουργεί ως Adjunct, ενώ στη δεύτερη εικόνα το νόημα είναι μη-συνθετικό (non-compositional), καθώς η έκφραση εκλαμβάνεται ως πολυλεκτική. Το επιρρηματικό σύνολο αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS): με_σταυρωμένους_χέρια που φέρει τα μορφολογικά χαρακτηριστικά ενός επιρρήματος.

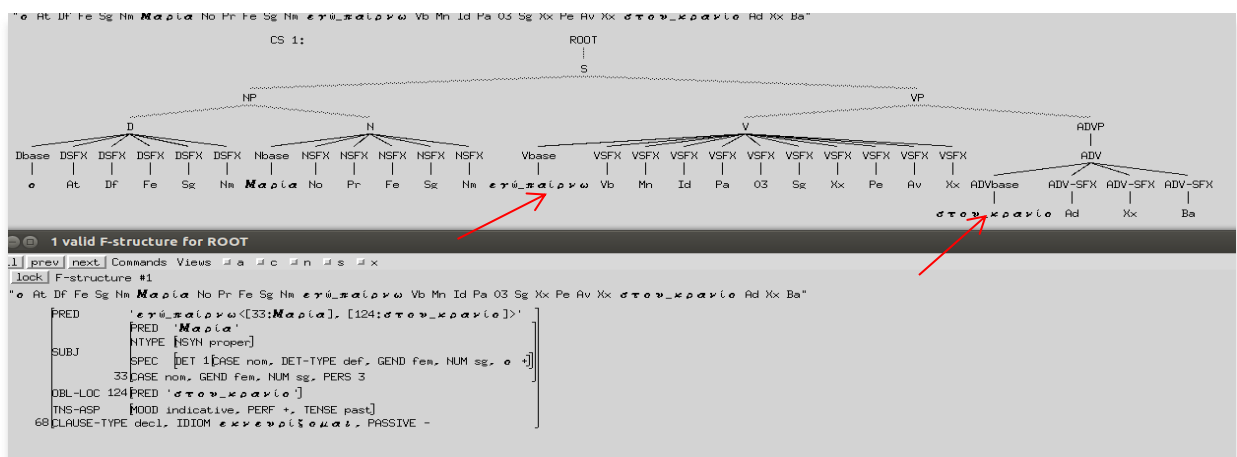
Εικόνες 43&44. Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές (f-structures) που προκύπτουν από την είσοδο της ακολουθίας: 'ο Κώστας περπατά πάνω σε τεντωμένο σκοινί'. Στην πρώτη εικόνα το νόημα της πρότασης είναι συνθετικό (compositional) και διακρίνεται η λειτουργία του PCOMP, ενώ στη δεύτερη εικόνα το νόημα είναι μη-συνθετικό (non-compositional), καθώς η έκφραση εκλαμβάνεται ως πολυλεκτική. Το επιρρηματικό σύνολο αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS): πάνω_σε_τεντωμένος_σκοινί που φέρει τα μορφολογικά χαρακτηριστικά ενός επιρρήματος. Το ρήμα 'περπατά' δέχεται ένα OBL-LOC όρισμα, σε αντιπαράθεση με τις ελεύθερες ακολουθίες που το προθετικό σύνολο λειτουργεί ως ADJUNCT.

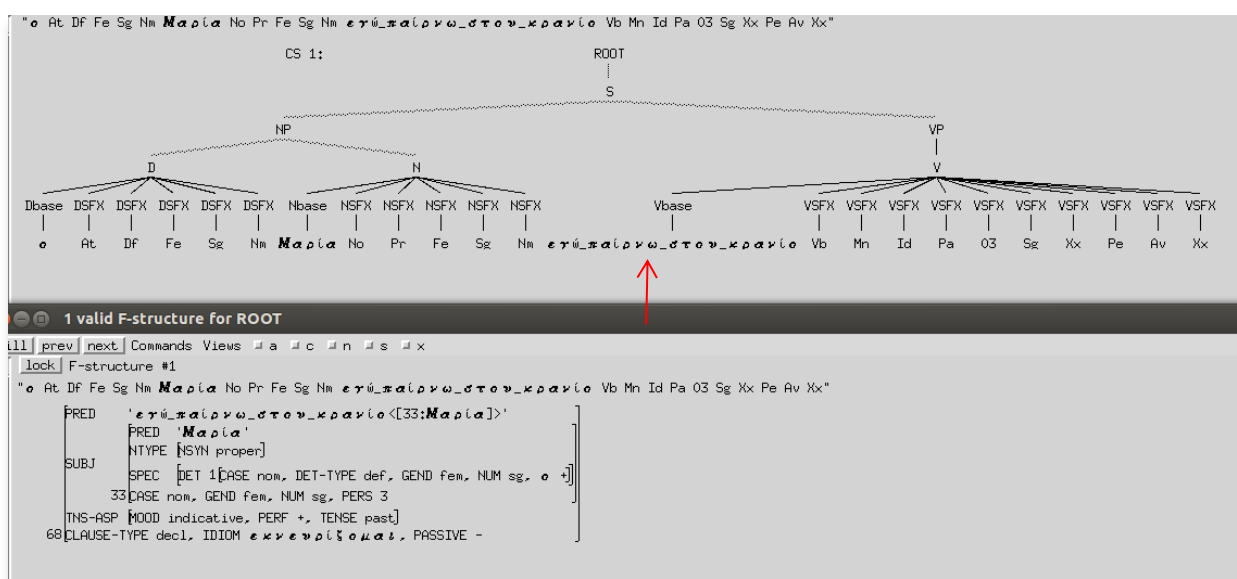
Εικόνα 45. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'η Μαρία άφησε τον Κώστα με το στόμα ανοιχτό': Subj-V-Obj-Obl.

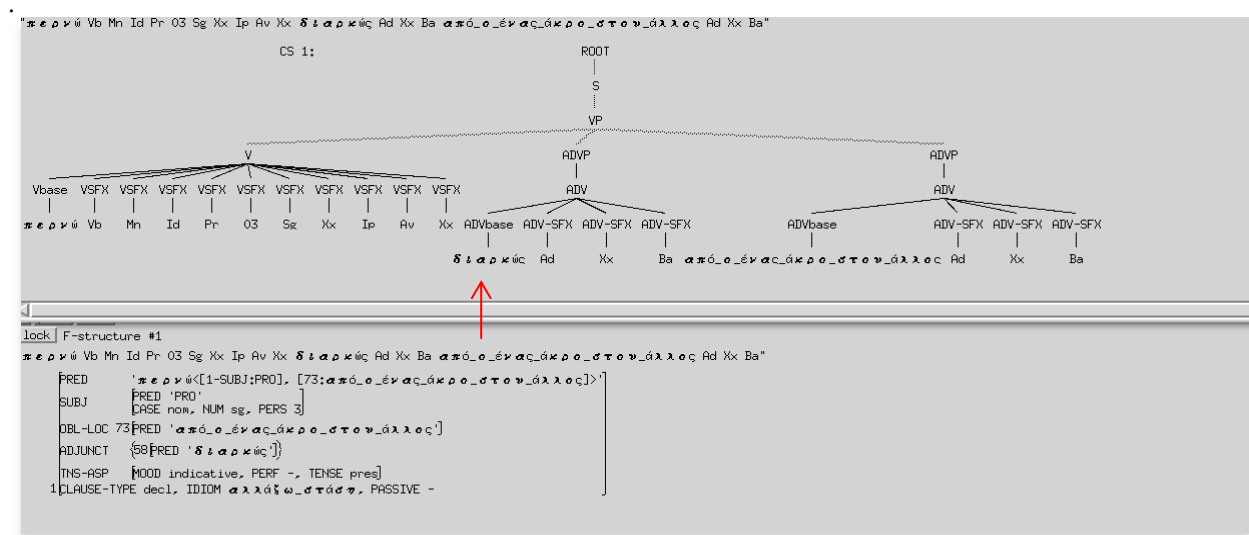
Εικόνα 49. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'Η Μαρία τα έκανε στα βρακιά της': Free Subject – SFVerb – Obl with subject bound possessive.

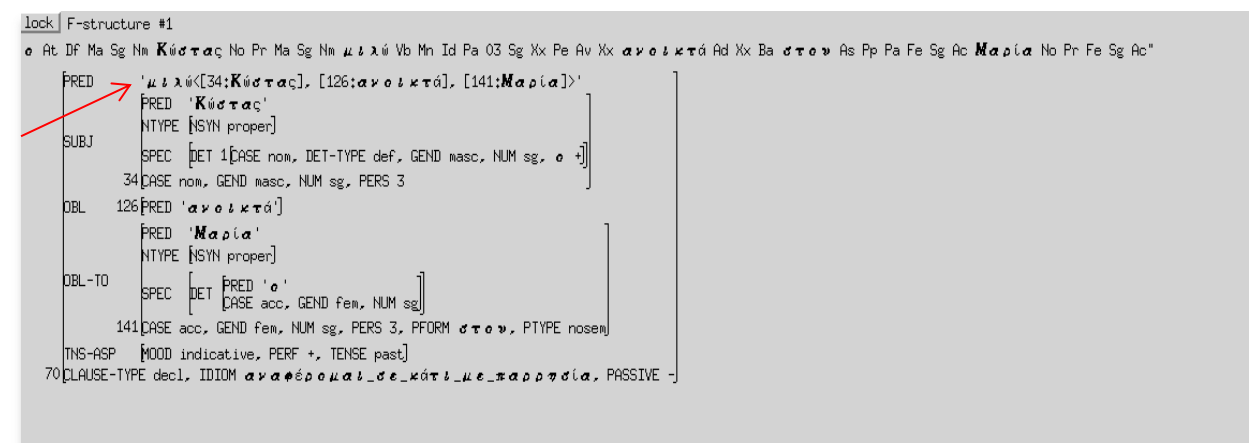
Εικόνα 50. Η συστατική (c-structure) και λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'η Μαρία τα πήρε στο κρανίο'.

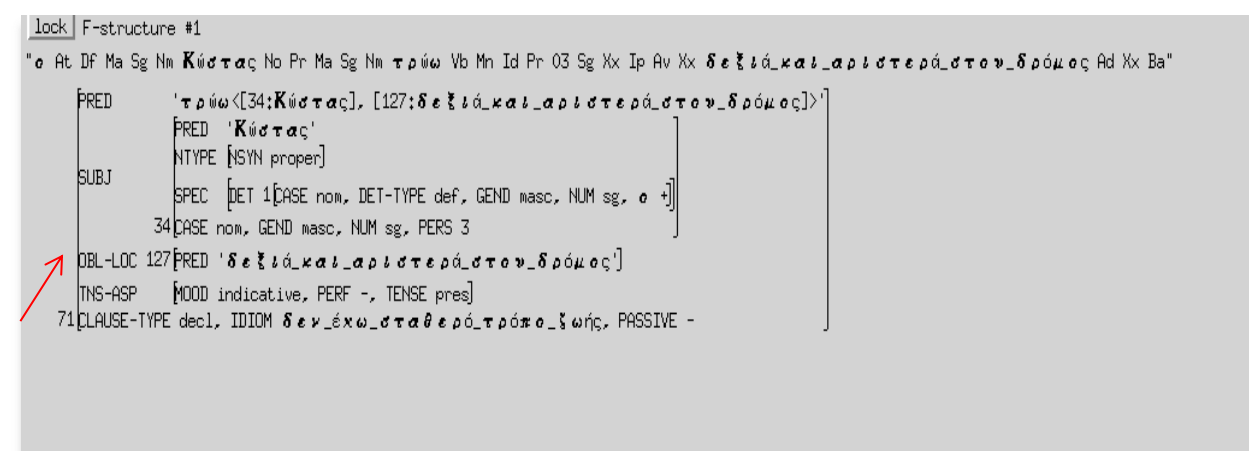
Εικόνα 51. Μία δεύτερη εκδοχή για τη συστατική (c-structure) και λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'η Μαρία τα πήρε στο κρανίο'. Η ΠΛΕ εκλαμβάνεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS).

Εικόνα 52. Η συστατική (c-structure) και λειτουργική δομή (f-structure) της ΠΛΕ: 'περνά από το ένα άκρο στο άλλο'. Μεταξύ ρήματος και συμπληρώματός του παρεμβάλλεται το επίρρημα 'διαρκώς', καταδεικνύοντας πως η ΠΛΕ είναι συντακτικά εύκαμπτη.

Εικόνα 53. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'ο Κώστας μίλησε ανοιχτά στη Μαρία'. Το ρήμα 'μιλώ' δέχεται δύο OBL ως ορίσματά του, ένα παγιωμένο (ανοιχτά) και ένα ελεύθερο (στη Μαρία).

Εικόνα 54. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'ο Κώστας τρώει δεξιά και αριστερά στους δρόμους'. Το ρήμα 'τρώω' παίρνει ως ορίσμά του ένα OBL-LOC, δομή που δεν υφίσταται στις κοινές ακολουθίες.

lock F-structure #1

"ο At Df Ma Sg Nm πρωθυπουργός No Cm Ma Sg Nm ρίχνω Vb Mn Id Pa

PRED	'ρίχνω<[30:πρωθυπουργός], [99:ο_κύβος]>'
	PRED 'πρωθυπουργός'
	NTYPE [NSYN common]
SUBJ	SPEC [DET 1[CASE nom, DET-TYPE def, GEND masc, NUM sg, o +]]
	30[CASE nom, GEND masc, NUM sg, PERS 3]
	PRED 'ο_κύβος'
	NTYPE [NSYN common]
OBJ	99[CASE acc, GEND masc, NUM sg, PERS 3]
	TNS-ASP [MOOD indicative, PERF +, TENSE past]
	60[CLAUSE-TYPE decl, PASSIVE -]

Εικόνες 55&56. Οι λειτουργικές δομές (f-structure) της πρότασης: 'ο πρωθυπουργός έριξε τον κύβο', στην ενεργητική (εικόνα στα αριστερά) και την παθητική φωνή (κάτω εικόνα). Το XLE δίνει τη δυνατότητα μέσω του υποδείγματος (template) για την παθητική φωνή, να αναλύσει συντακτικά την πρόταση της παθητικής φωνής χωρίς να υπάρξει διπλή εγγραφή για τον ρηματικό τύπο.

kill prev next Commands Views a c n s x

lock F-structure #1

"ο_κύβος No Cm Ma Sg Nm ρίχνω Vb Mn Id Pa 03 Sg Xx Pe Pv Xx από As Pp Sp ο At Df Ma Sg Ac πρωθυπουργός No Cm Ma Sg Ac"

PRED	'ρίχνω<[70:πρωθυπουργός], [1:ο_κύβος]>'
	PRED 'ο_κύβος'
	NTYPE [NSYN common]
SUBJ	1[CASE nom, GEND masc, NUM sg, PERS 3]
	PRED 'πρωθυπουργός'
	NTYPE [NSYN common]
OBL-AG	SPEC [DET 79[CASE acc, DET-TYPE def, GEND masc, NUM sg, o +]]
	70[CASE acc, GEND masc, NUM sg, PERS 3, PFORM από, PTYPE nosen]
	TNS-ASP [MOOD indicative, PERF +, TENSE past]
	31[CLAUSE-TYPE decl, PASSIVE +]

lock F-structure #1

"ο At Df Ma Pl Nm δημοσιογράφος No Cm Ma Pl Nm δίνω Vb Mn Id Pa 03 Pl Xx Pe Av Xx ο At Df Ne Sg Ac κείμενος No Cm Ne Sg Ac στον_φως

PRED	'δίνω<[33:δημοσιογράφος], [155:κείμενος], [190:στον_φως_ο_δημοσιότητα]>'
	PRED 'δημοσιογράφος'
	NTYPE [NSYN common]
SUBJ	SPEC [DET 1[CASE nom, DET-TYPE def, GEND masc, NUM pl, o +]]
	33[CASE nom, GEND masc, NUM pl, PERS 3]
	PRED 'κείμενος'
	NTYPE [NSYN common]
OBJ	SPEC [DET 121[CASE acc, DET-TYPE def, GEND neut, NUM sg, o +]]
	155[CASE acc, GEND neut, NUM sg, PERS 3]
OBL-TO 190	PRED 'στον_φως_ο_δημοσιότητα'
	TNS-ASP [MOOD indicative, PERF +, TENSE past]
	66[CLAUSE-TYPE decl, IDIOM αποκαλύπτω, PASSIVE -]

"ο At Df Ne Sg Nm κείμενος No Cm Ne Sg Nm δίνω Vb Mn Id Pa 03 Sg Xx Pe Pv Xx στον_φως_ο_δημοσιότητα Ad Xx Ba από As Pp Sp ο At Df

PRED	'δίνω<[138:δημοσιογράφος], [34:κείμενος], [123:στον_φως_ο_δημοσιότητα]>'
	PRED 'κείμενος'
	NTYPE [NSYN common]
SUBJ	SPEC [DET 1[CASE nom, DET-TYPE def, GEND neut, NUM sg, o +]]
	34[CASE nom, GEND neut, NUM sg, PERS 3]
OBL-TO 123	PRED 'στον_φως_ο_δημοσιότητα'
	PRED 'δημοσιογράφος'
	NTYPE [NSYN common]
OBL-AG	SPEC [DET 148[CASE acc, DET-TYPE def, GEND masc, NUM pl, o +]]
	138[CASE acc, GEND masc, NUM pl, PERS 3, PFORM από, PTYPE nosen]
	TNS-ASP [MOOD indicative, PERF +, TENSE past]
	68[CLAUSE-TYPE decl, PASSIVE +]

Εικόνες 57&58. Οι λειτουργικές δομές (f-structure) της πρότασης: 'οι δημοσιογράφοι έδωσαν το κείμενο στο φως της δημοσιότητας', στην ενεργητική (επάνω εικόνα) και την παθητική φωνή (κάτω εικόνα). Το XLE δίνει τη δυνατότητα μέσω του υποδείγματος (template) για την παθητική φωνή, να αναλύσει συντακτικά την πρόταση της παθητικής φωνής χωρίς να υπάρξει διπλή εγγραφή για τον ρηματικό τύπο.

"o At Df Fe Sg Nm **Μαρία** No Pr Fe Sg Nm **είμαι** Vb Mn Id Pr 03 Sg Xx Ip Pv Xx **να_εγώ_πίνω_στον_ποτήρι** Aj Ba Nm"

PRED 'είμαι<[33:Μαρία], [123:να_εγώ_πίνω_στον_ποτήρι]>'

SUBJ PRED 'Μαρία'

NTYPE [NSYN proper]

SPEC [DET 1[CASE nom, DET-TYPE def, GEND fem, NUM sg, o +]]

33[CASE nom, GEND fem, NUM sg, PERS 3]

COMP-PRED PRED 'να_εγώ_πίνω_στον_ποτήρι<[33:Μαρία]>'

SUBJ [33:Μαρία]

123[CASE nom]

TNS-ASP MOOD indicative, PERF -, TENSE pres]

68[CLAUSE-TYPE decl, IDIOM **είμαι_πολύ_όμορφος**, PASSIVE +

Εικόνα 59. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'η Μαρία είναι να την πεις στο ποτήρι'. Όλη η δευτερεύουσα ονοματική πρόταση αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS): 'να_εγώ_πίνω_στον_ποτήρι' και λειτουργεί ως κατηγορούμενο στο υποκείμενο της κύριας πρότασης: Subj-Vcop-Compl.

lock F-structure #1

"o At Df Fe Sg Nm **Μαρία** No Pr Fe Sg Nm **παίρνω** Vb Mn Id Pa 03 Sg Xx Pe Av Xx o At Df Ma Sg Ac **Κώστας** No Pr Ma Sg Ac **για_σοφό** Aj Ba Ma Sg Ac"

PRED 'παίρνω<[33:Μαρία], [159:Κώστας], [196:για_σοφό]>'

SUBJ PRED 'Μαρία'

NTYPE [NSYN proper]

SPEC [DET 1[CASE nom, DET-TYPE def, GEND fem, NUM sg, o +]]

33[CASE nom, GEND fem, NUM sg, PERS 3]

OBJ PRED 'Κώστας'

NTYPE [NSYN proper]

SPEC [DET 125[CASE acc, DET-TYPE def, GEND masc, NUM sg, o +]]

159[CASE acc, GEND masc, NUM sg, PERS 3]

COMP-PRED PRED 'για_σοφό<[159:Κώστας]>'

SUBJ [159:Κώστας]

196[CASE acc, GEND masc, NUM sg]

TNS-ASP MOOD indicative, PERF +, TENSE past]

68[CLAUSE-TYPE decl, IDIOM **θεωρώ_κπ_ανθεντία**, PASSIVE -

Εικόνα 60. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'η Μαρία πήρε τον Κώστα για σοφό'. Το μεταβατικό ρήμα 'παίρνω' λειτουργεί ως ετεροσυνδετικό, εφόσον το αντικείμενο του δέχεται ένα κατηγορούμενο.

lock F-structure #1

"o At Df Fe Sg Nm **Μαρία** No Pr Fe Sg Nm **βγαίνω** Vb Mn Id Pa 03 Sg Xx Pe Av Xx **αληθινός** Aj Ba Fe Sg Nm **στον** As Pp Pa Ma Pl Ac **ισχυρισμός** No Cn Ma Pl Ac **μουν** Pn

PRED 'βγαίνω<[33:Μαρία], [121:αληθινός], [155:ισχυρισμός]>'

SUBJ PRED 'Μαρία'

NTYPE [NSYN proper]

SPEC [DET 1[CASE nom, DET-TYPE def, GEND fem, NUM sg, o +]]

33[CASE nom, GEND fem, NUM sg, PERS 3]

COMP-PRED PRED 'αληθινός<[33:Μαρία]>'

SUBJ [33:Μαρία]

121[CASE nom, GEND fem, NUM sg]

PRED 'ισχυρισμός'

NTYPE [NSYN common]

OBL PRED 'ο'

CASE acc, GEND masc, NUM pl]

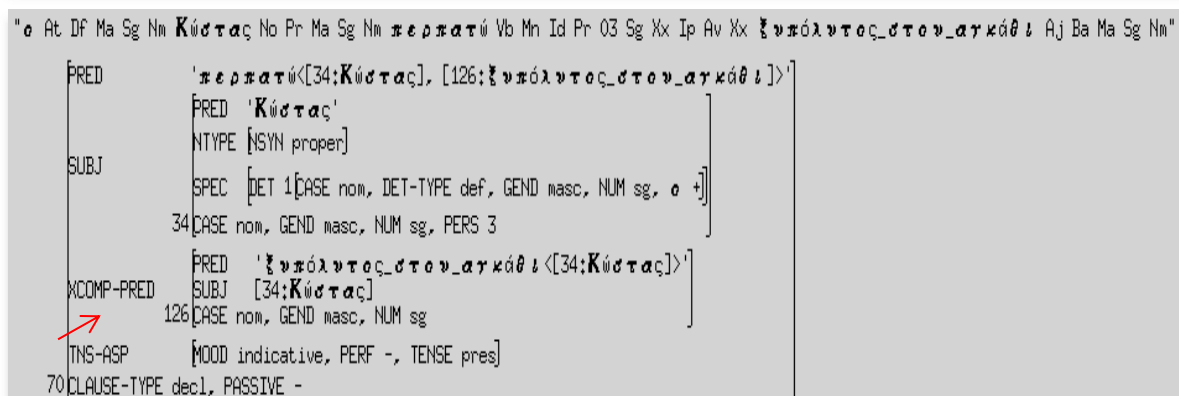
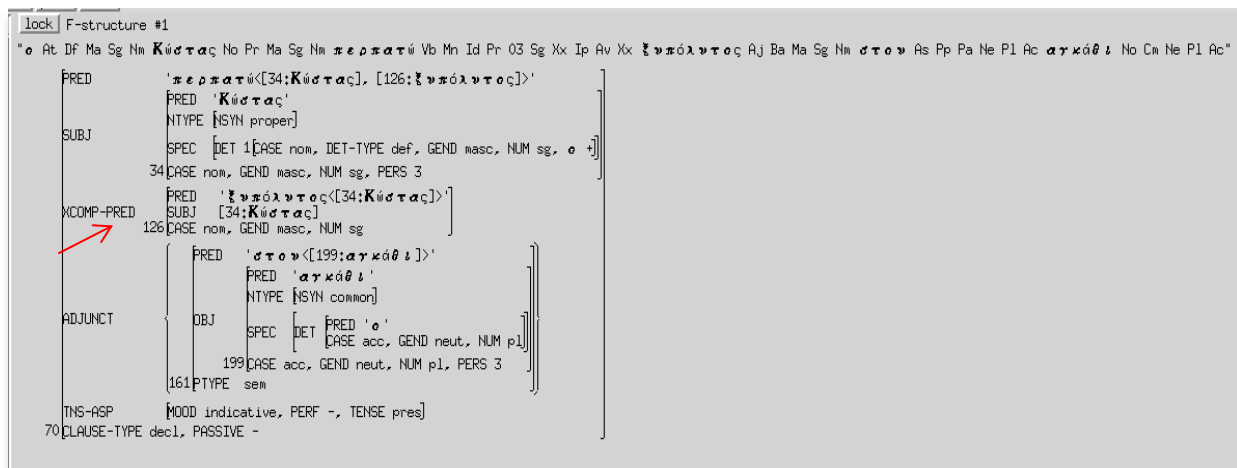
POSS 227[CASE gen, GEND fem, NUM sg, PERS 3, PRON-TYPE poss]

155[CASE acc, GEND masc, NUM pl, PERS 3, PFORM **στον**, PTYPE nosen]

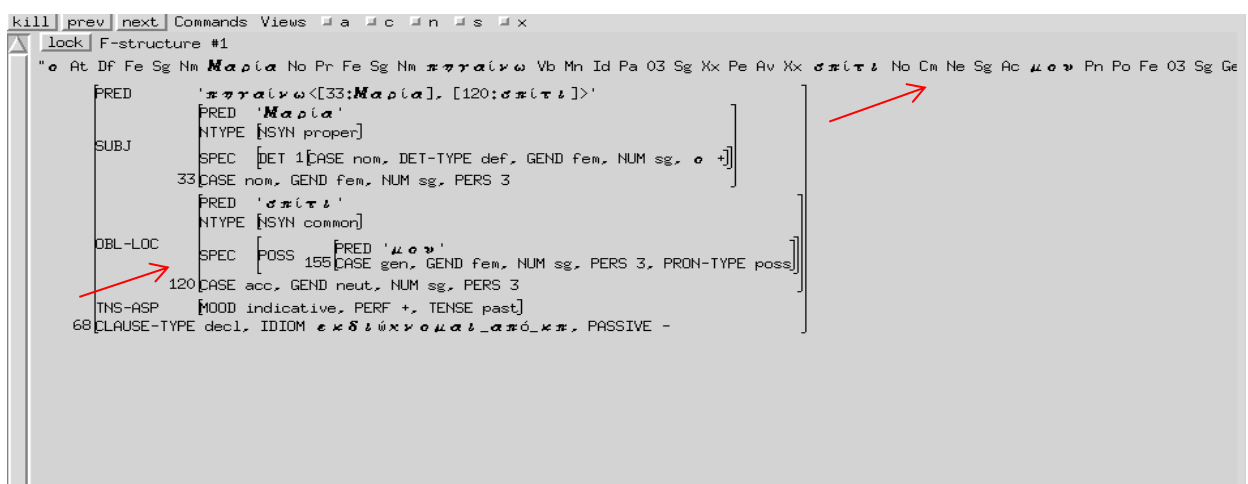
TNS-ASP MOOD indicative, PERF +, TENSE past]

68[CLAUSE-TYPE decl, IDIOM **αποδεικνύομαι**, PASSIVE -

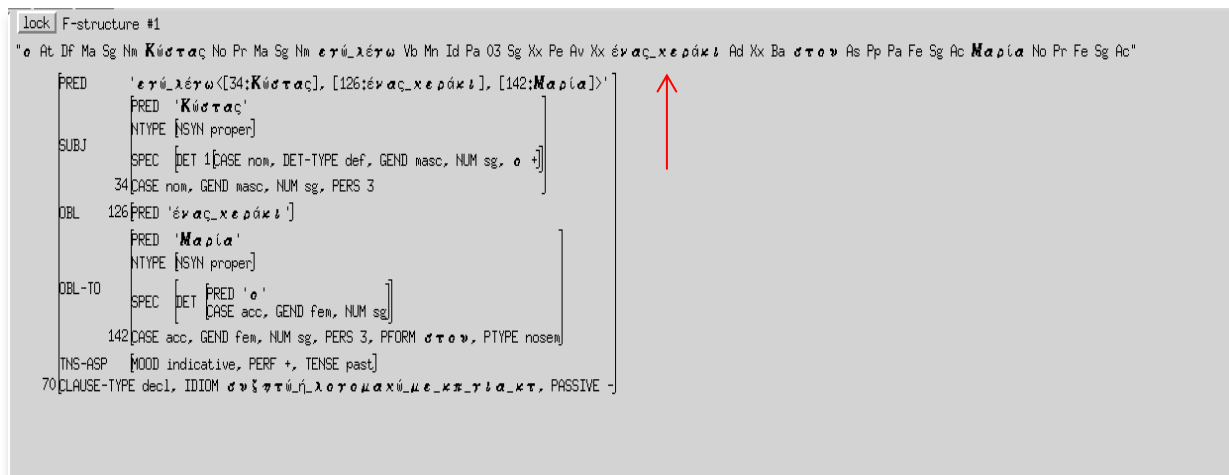
Εικόνα 61. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'η Μαρία βγήκε αληθινή στους ισχυρισμούς της': Subj-Vcop-Compl-Obl.

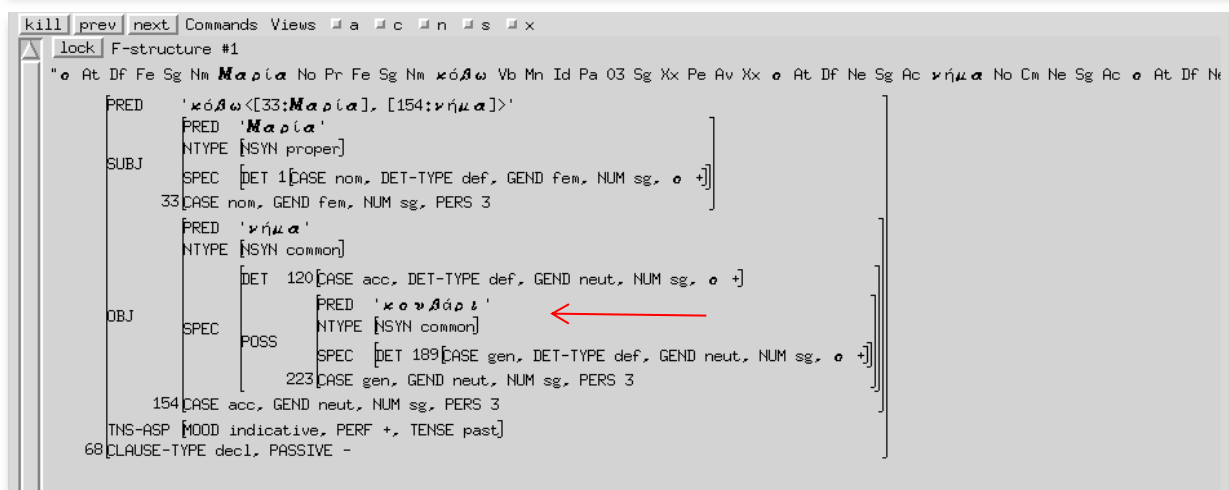
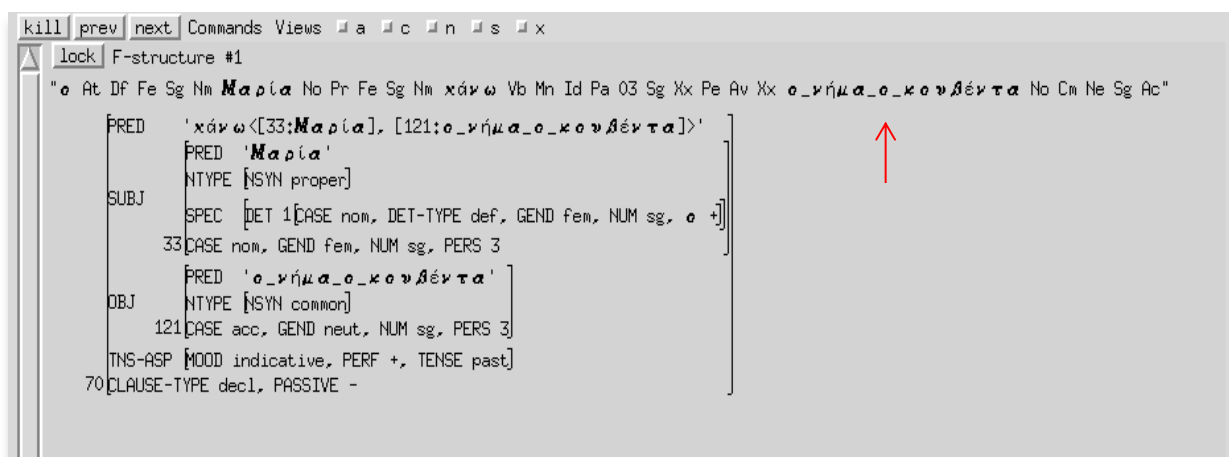
Εικόνες 62&63. Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές (f-structures) που προκύπτουν από την είσοδο της ακολουθίας: 'ο Κώστας περπατά ξυπόλυτος στα αγκάθια'. Στην πρώτη εικόνα το νόημα της πρότασης είναι συνθετικό (compositional), ενώ στη δεύτερη το νόημα είναι μη-συνθετικό (non-compositional), καθώς η έκφραση εκλαμβάνεται ως πολυλεκτική και τα συμπληρώματα του ρήματος αντιμετωπίζονται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS): ξυπόλυτος_στον_αγκάθι. Το επιρρηματικό κατηγορούμενο 'ξυπόλυτος' το εκλαμβάνουμε ως XCOMP-PRED κι όχι ως OBL, εστιάζοντας κυρίως στην ονοματική του κι όχι στην επιρρηματική του διάσταση.

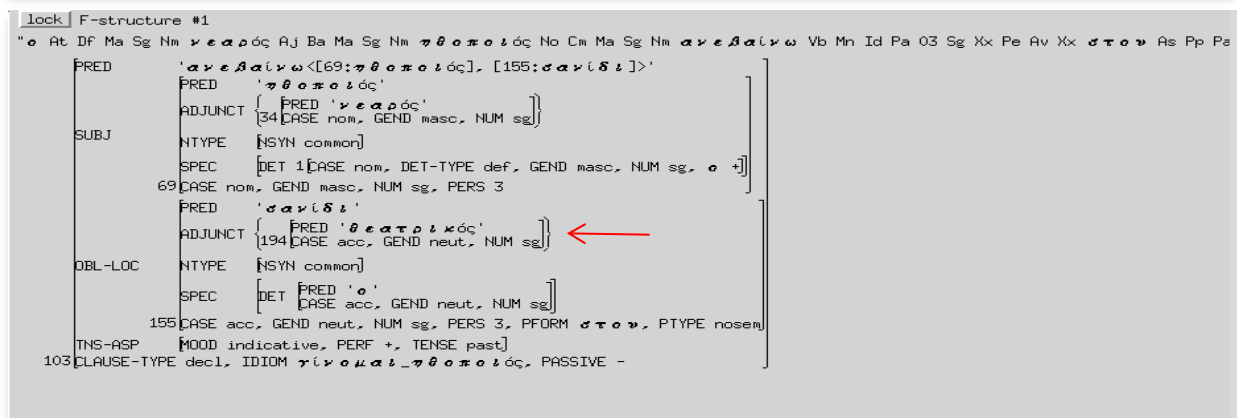
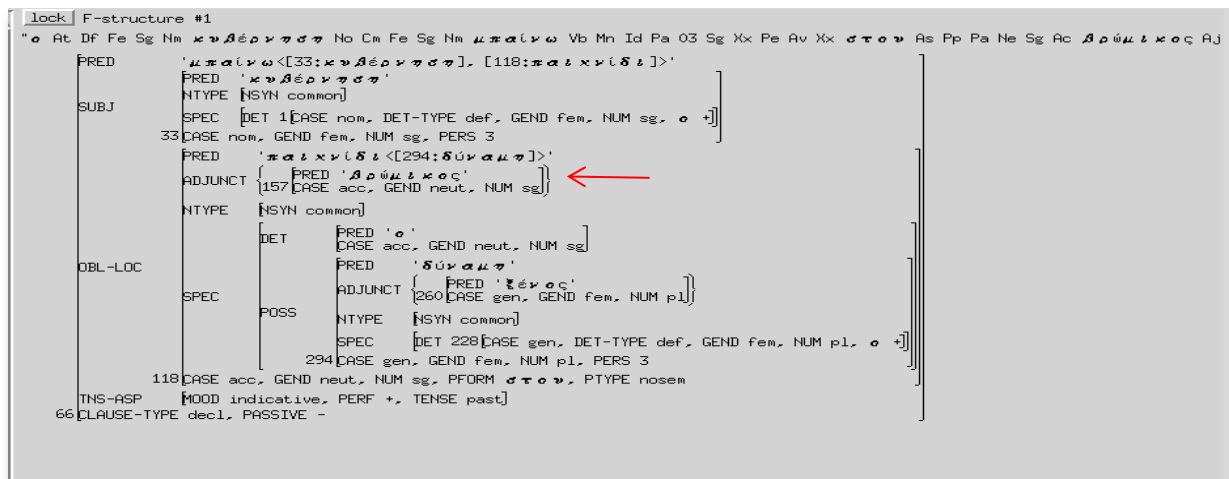
Εικόνα 64. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης 'η Μαρία πήγε σπίτι της'. Το λήμμα 'σπίτι' φέρει τα μορφολογικά χαρακτηριστικά ενός ουσιαστικού και λειτουργεί ως Obl-loc στο ρήμα, καθώς η λειτουργία του είναι καθαρά επιρρηματική.

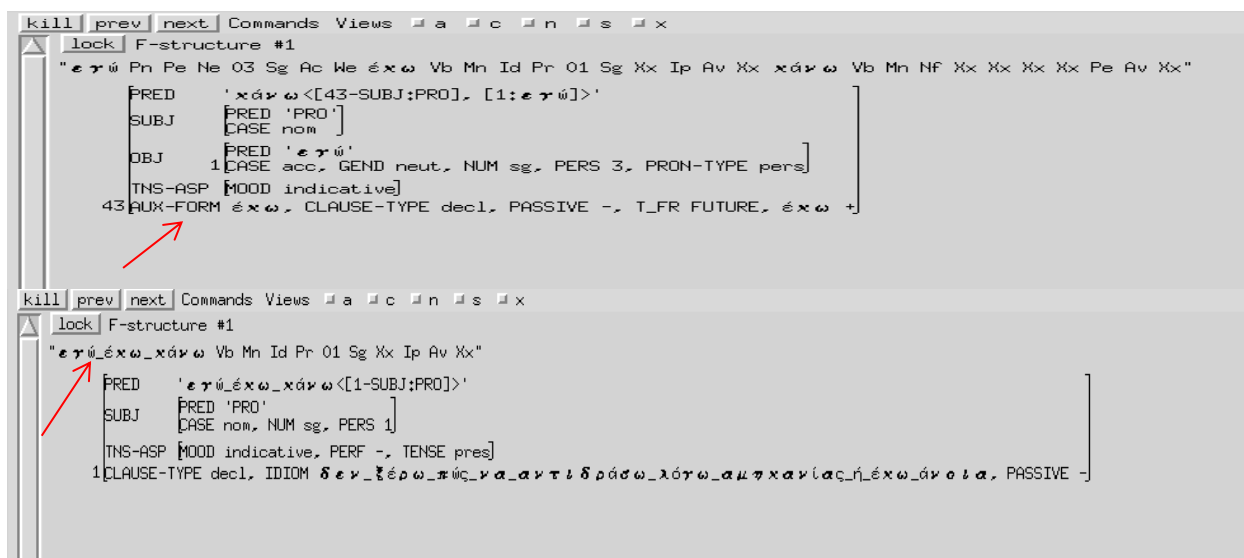
Εικόνα 65. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'ο Κώστας τα είπε ένα χεράκι στη Μαρία'. Το ονοματικό σύνολο 'ένα χεράκι' αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS) και λειτουργεί επιρρηματικά.

Εικόνες 66&67. Οι λειτουργικές δομές (f-structures) των προτάσεων: 'η Μαρία έχασε το νήμα της κουβέντας' & 'η Μαρία έκοψε το νήμα του κουβαριού'. Στην πρώτη εικόνα η έκφραση είναι πολυλεκτική και φέρει στη δομή της μία λέξη με διαστήματα (WWS): 'ο_νήμα_ο_κουβέντα', ενώ στη δεύτερη εικόνα η έκφραση είναι ελεύθερη και δεν υπάρχει λέξη με διαστήματα, σύμφωνα με τους περιορισμούς που έχουν τεθεί στο λεξικό του Αναγνωριστή ΠΛΕ (MWE Recognizer).

Εικόνες 68&69. Οι λειτουργικές δομές (f-structures) των προτάσεων: 'η κυβέρνηση μπήκε στο βρώμικο παιχνίδι των ξένων δυνάμεων' & 'ο νεαρός ηθοποιός ανέβηκε στο θεατρικό σανίδι'. Και οι δύο προτάσεις, αν και αποτελούν πολυλεκτικές εκφράσεις, αντιμετωπίζονται όπως οι κοινές φράσεις λόγω της παρεμβολής ενός συστατικού μεταξύ του άρθρου και του ουσιαστικού του προθετικού συνόλου. Επομένως το παγιωμένο προθετικό σύνολο δεν μπορεί να αποτελέσει μία λέξη με διαστήματα (WWS).

Εικόνες 70&71. Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές (f-structures) που προκύπτουν από την είσοδο της ακολουθίας: 'το έχω χάσει'. Στην πρώτη εικόνα το νόημα της πρότασης είναι συνθετικό (compositional), ενώ στη δεύτερη εικόνα το νόημα είναι μη-συνθετικό (non-compositional), καθώς η έκφραση εκλαμβάνεται ως πολυλεκτική και αντιμετωπίζεται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS).

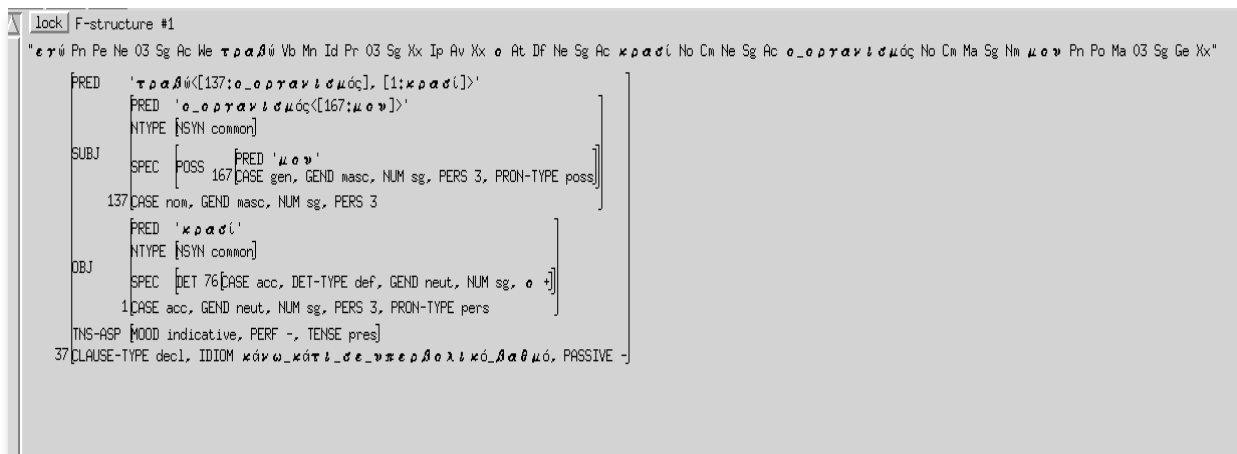
lock F-structure #1	
"ο At Df Ne Sg Nm δυσμενής Aj Ba Ne Sg Nm κλίμα No Cm Ne Sg Nm έχω Vb Mn Id Pr 03 Sg Xx Ip Av Xx αρπάξω Vb Mn Nf Xx Xx Xx Xx Pe Av Xx ο At	
PRED	'αρπάξω<[71:κλίμα], [261:επενδυτής], [296:από_ο_λαιμός]>'
	PRED 'κλίμα'
	ADJUNCT { PRED 'δυσμενής'
	[35[CASE nom, GEND neut, NUM sg]]
SUBJ	NTYPE [NSYN common]
	SPEC [DET 1[CASE nom, DET-TYPE def, GEND neut, NUM sg, ο +]]
	71[CASE nom, GEND neut, NUM sg, PERS 3]
	PRED 'επενδυτής'
	NTYPE [NSYN common]
OBJ	SPEC [DET 227[CASE acc, DET-TYPE def, GEND masc, NUM pl, ο +]]
	261[CASE acc, GEND masc, NUM pl, PERS 3]
	OBL-LOC 296[PRED 'από_ο_λαιμός']
	TNS-ASP [MOOD indicative]
106[AUX-FORM έχω, CLAUSE-TYPE decl, IDIOM γίνονται_φωτοκός_σε_ε_π, T_FR FUTURE, έχω +]	

Εικόνα 72. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'το δυσμενές κλίμα έχει αρπάξει τους επενδυτές από το λαιμό'. Το βοηθητικό ρήμα 'έχω' δεν αποτελεί κατηγορημα (PRED) (Miriam Butt, Stefanie Dipper, Anette Frank, Tracy Holloway King, 1999), σε αντίθεση με το απαρέμφατο που αποτελεί το κατηγορημα του ρήματος της πρότασης.

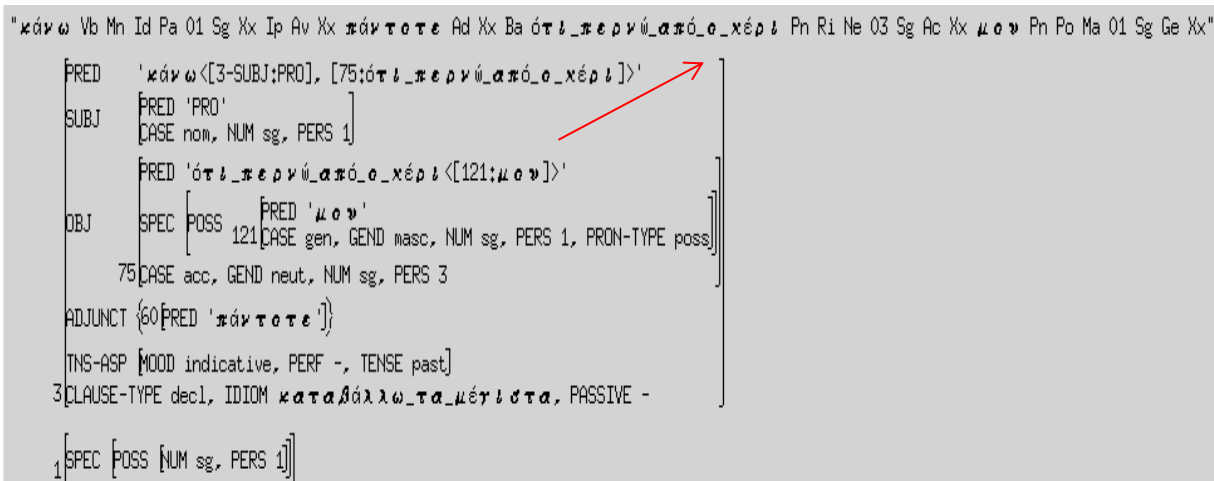
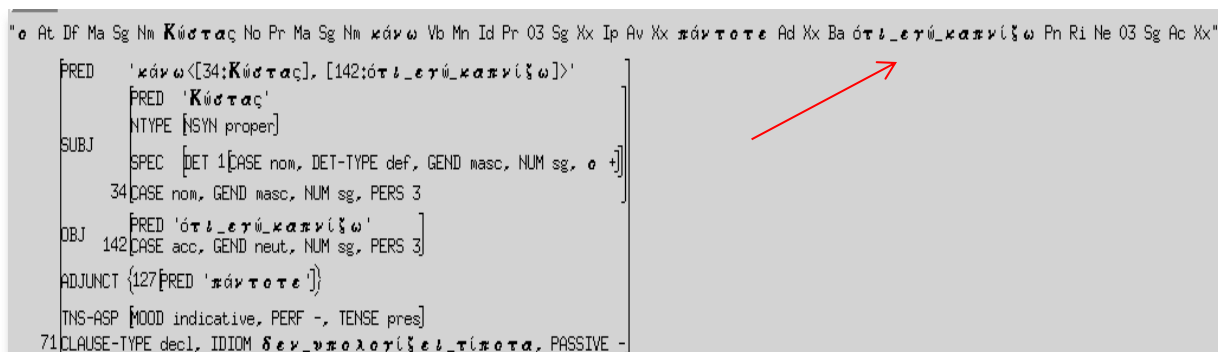
"ο At Df Ma Sg Nm Κώστας No Pr Ma Sg Nm βάζω Vb Mn Id Pa 03 Sg Xx Xx Pe Av Xx ο At Df Ma Sg Ac λύκος No Cm Ma Sg Ac να Pt Sj φυλάω Vb Mn Id Pr 03 Sg Xx Ip Av Xx ο At Df N	
PRED	'βάζω<[34:Κώστας], [160:λύκος], [195:φυλάω]>'
	PRED 'Κώστας'
	NTYPE [NSYN proper]
SUBJ	SPEC [DET 1[CASE nom, DET-TYPE def, GEND masc, NUM sg, ο +]]
	34[CASE nom, GEND masc, NUM sg, PERS 3]
	PRED 'λύκος'
	NTYPE [NSYN common]
OBJ	SPEC [DET 126[CASE acc, DET-TYPE def, GEND masc, NUM sg, ο +]]
	160[CASE acc, GEND masc, NUM sg, PERS 3]
	PRED 'φυλάω<[160:λύκος], [291:πρόβατο]>'
	SUBJ
	PRED 'πρόβατο'
	NTYPE [NSYN common]
XCOMP	SPEC [DET 258[CASE acc, DET-TYPE def, GEND neut, NUM pl, ο +]]
	291[CASE acc, GEND neut, NUM pl, PERS 3]
	TNS-ASP [MOOD indicative, PERF -, TENSE pres]
	195[COMPL-FORM να, PASSIVE -]
	TNS-ASP [MOOD indicative, PERF +, TENSE past]
71[CLAUSE-TYPE decl, PASSIVE -]	

"ο At Df Ma Sg Nm Κώστας No Pr Ma Sg Nm βάζω Vb Mn Id Pa 03 Sg Xx Xx Pe Av Xx ο_λύκος_να_φυλάω_ο_πρόβατο No Cm Ma Sg Ac"	
PRED	'βάζω<[34:Κώστας], [126:ο_λύκος_να_φυλάω_ο_πρόβατο]>'
	PRED 'Κώστας'
	NTYPE [NSYN proper]
SUBJ	SPEC [DET 1[CASE nom, DET-TYPE def, GEND masc, NUM sg, ο +]]
	34[CASE nom, GEND masc, NUM sg, PERS 3]
	PRED 'ο_λύκος_να_φυλάω_ο_πρόβατο'
	NTYPE [NSYN common]
OBJ	126[CASE acc, GEND masc, NUM sg, PERS 3]
	TNS-ASP [MOOD indicative, PERF +, TENSE past]
71[CLAUSE-TYPE decl, PASSIVE -]	

Εικόνες 73&74. Οι δύο διαφορετικές λειτουργικές δομές (f-structures) που προκύπτουν από την είσοδο της ακολουθίας: 'ο Κώστας έβαλε το λύκο να φυλάει τα πρόβατα'. Στην πρώτη εικόνα το νόημα της πρότασης είναι συνθετικό (compositional), ενώ στη δεύτερη το νόημα είναι μη-συνθετικό (non-compositional), καθώς η έκφραση εκλαμβάνεται ως πολυλεκτική και τα συμπληρώματα του ρήματος αντιμετωπίζονται ως μία λέξη με διαστήματα (WWS): ο_λύκος_να_φυλάω_ο_πρόβατο.

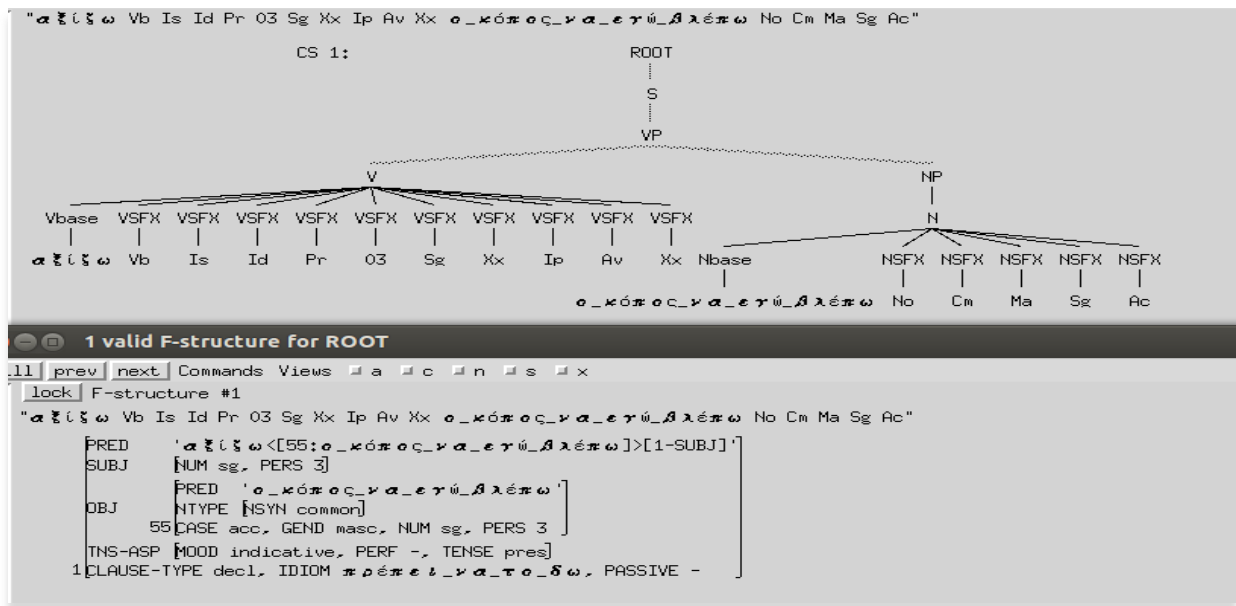

Εικόνα 75. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'το τραβάει το κρασί ο οργανισμός του'. Το υποκείμενο του ρήματος είναι παγιωμένο και δεσμεύεται στο λεξικό από τον ρηματικό τύπο, ενώ το κλιτικό δεν αποτελεί κατηγορήμα (Pred) καθώς έχουμε κλιτικό αναδιπλασιασμό (doubling clitic).

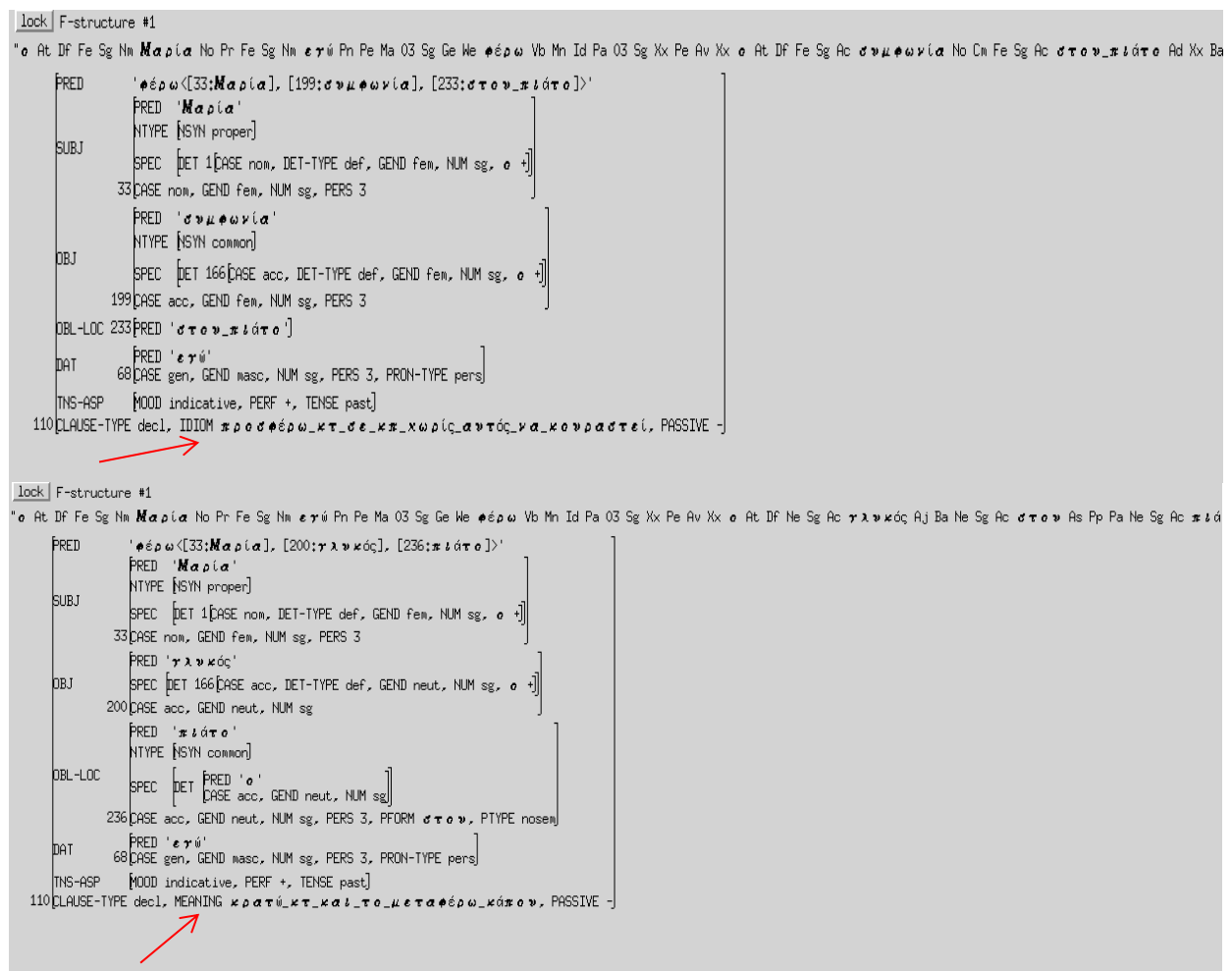

Εικόνες 76&77. Οι λειτουργικές δομές (f-structures) των προτάσεων: 'ο Κώστας κάνει πάντοτε ό,τι του καπνίζει' και 'έκανα πάντοτε ό,τι περνούσε από το χέρι μου'. Οι αναφορικές προτάσεις⁹³ αντιμετωπίζονται ως μία λέξη (WWS) και λειτουργούν ως αντικείμενο (Obj) του ρήματος, διατηρώντας τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της αναφορικής αντωνυμίας.

⁹³ Στην παρούσα εργασία δεν ασχοληθήκαμε με τις δευτερεύουσες αναφορικές προτάσεις στις ελεύθερες ακολουθίες.

Εικόνα 78. Η λειτουργική δομή (f-structure) της πρότασης: 'αξίζει τον κόπο να το δεις'.

Εικόνες 79&80. Οι παραπάνω λειτουργικές δομές (f-structures) των προτάσεων: 'η Μαρία του έφερε τη συμφωνία στο πιάτο' και 'η Μαρία του έφερε το γλυκό στο πιάτο' αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα της σημασιολογικής αμφισημίας που μπορεί να δημιουργηθεί με τη φράση 'φέρνω...στο πιάτο': φέρνω + Obj + στο πιάτο (βλ. Κεφ.3.2.4).

6. Συμπεράσματα – Μελλοντικές Προσεγγίσεις

6.1 Συμπεράσματα

Στην παρούσα εργασία έγινε μια προσπάθεια μελέτης των ρηματικών πολυλεκτικών εκφράσεων στα πλαίσια ανάπτυξης μιας υπολογιστικής γραμματικής για τη Νέα Ελληνική Γλώσσα. Η ιδιαίτερη σημασία τους για την επεξεργασία της φυσικής γλώσσας επέβαλε αρχικά τον προσδιορισμό της έννοιας τους και την οριοθέτησή τους. Στη συνέχεια, η εξέταση των χαρακτηριστικών και της δομής τους μας οδήγησε στην εξαγωγή βασικών αρχών κατηγοριοποίησής τους, με στόχο τη συντακτική τους ανάλυση, κάνοντας χρήση του formalισμού της Λεξικής Λειτουργικής Γραμματικής στην πλατφόρμα του XLE.

Θεωρώντας πως τα παγιωμένα τμήματα κάθε ΠΛΕ αποτελούν μία ενότητα με μια συγκεκριμένη σημασία υλοποιήσαμε μία εφαρμογή αναγνώρισης ΠΛΕ με τη βοήθεια της οποίας γίνεται διαχωρισμός των προτάσεων με συνθετική από τις προτάσεις με μη συνθετική σημασία. Οι εκφράσεις μη συνθετικής σημασίας αντιμετωπίστηκαν ως μία ενιαία λέξη με διαστήματα (W_W_S), κάτι που οδήγησε στο να προκύψουν δομές ασυνήθεις στη σύνταξη της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Έτσι, προέκυψαν όχι μόνο ‘επαυξημένες’ λεκτικές μονάδες με την ένωση των συστατικών μιας έκφρασης (π.χ. χτύπα_ξύλο, την_πάτησα, τα_πήρα_στο_κρανίο), αλλά και ‘μη φυσιολογικές’ συντακτικές δομές (π.χ. την_έβγαλα (V) καθαρή (?)). Με αυτόν τον τρόπο έγινε η αρχή ενός ευρύτερου κύκλου προβληματισμών σχετικά με την εμφάνιση νέων δομών στους κόλπους της σύνταξης της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, κάτι που επιβάλλει λεπτομερέστερη μελέτη κάθε δομής ΠΛΕ.

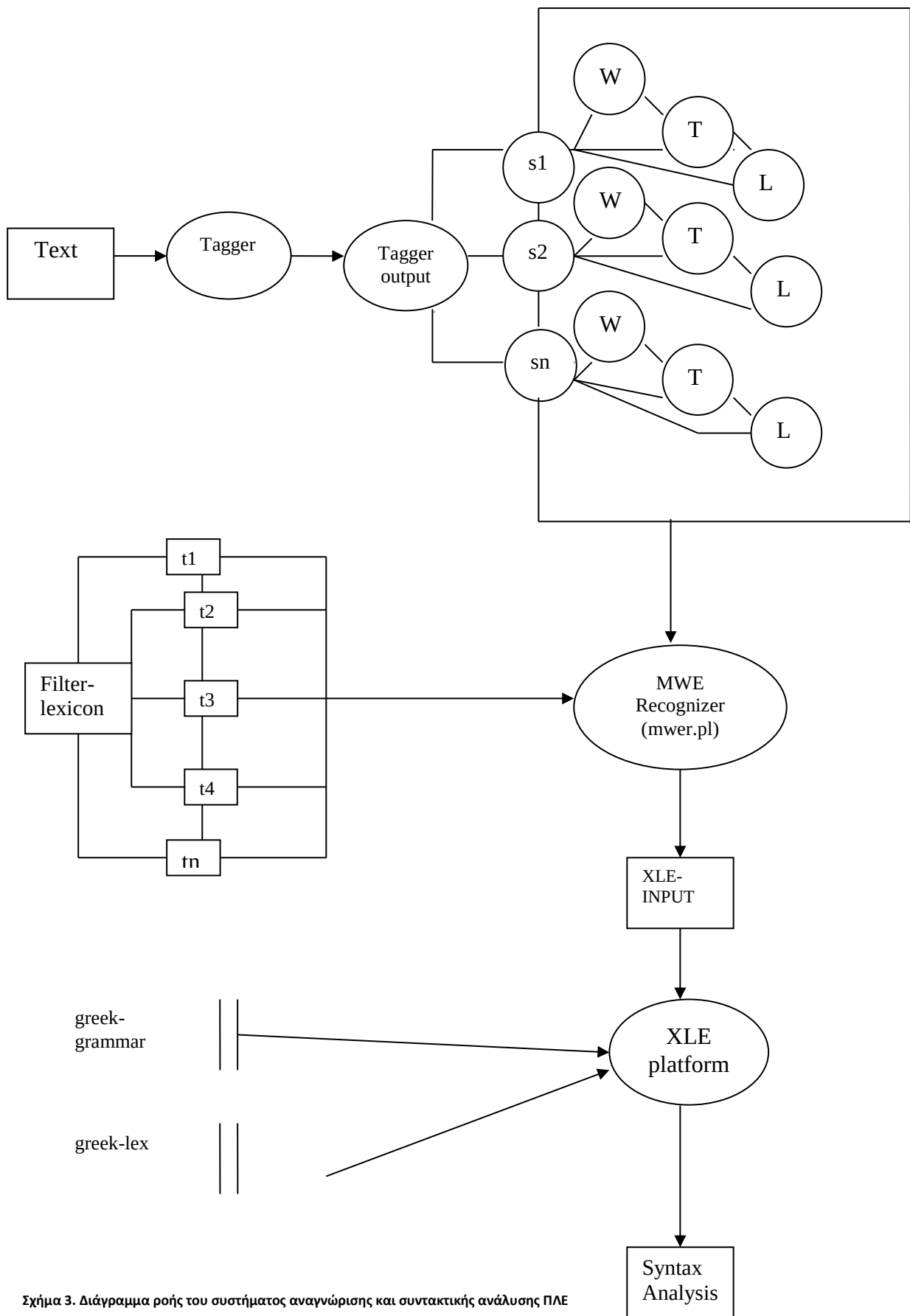
Η αναγκαιότητα λοιπόν διάκρισης των ΠΛΕ από τις κοινές εκφράσεις και η προσπάθεια βαθείας συντακτικής τους ανάλυσης οδήγησε στην ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος επεξεργασίας των ΠΛΕ. Στο σύστημα αυτό είναι απαραίτητη η «συνεργασία» α) του Tagger του Ινστιτούτου Επεξεργασίας Λόγου (ΙΕΛ) από τον οποίο λαμβάνουμε τη μορφολογική πληροφορία για τις λεκτικές μονάδες, β) του Αναγνωριστή ΠΛΕ (MWE Recognizer) που «εξάγει» προτάσεις έτοιμες για ανάλυση και γ) του συστήματος του XLE που έρχεται να προσθέσει τη συντακτική πληροφορία.

Η «συνεργασία» αυτή και η λειτουργία όλου του συστήματος καθίσταται πιο σαφής στο παρακάτω διάγραμμα ροής που περιέχει μία απλοποιημένη συνοπτική αναπαράσταση της ροής δεδομένων και πληροφοριών όλου του συστήματος αναγνώρισης πολυλεκτικών εκφράσεων και συντακτικής ανάλυσής τους με τη χρήση της πλατφόρμας XLE. Η συμβολογραφία που

ακολουθεί αποτελείται από βέλη για την αναπαράσταση της ροής δεδομένων, ορθογώνια για την πηγή ή τον προορισμό της πληροφορίας, φουσαλίδες για τις διαδικασίες μετατροπής των δεδομένων και παράλληλες γραμμές για τις αποθήκες δεδομένων.

Στο διάγραμμα διακρίνονται από αριστερά προς τα δεξιά και από πάνω προς τα κάτω (βλ. Σχήμα 3) τα παρακάτω στοιχεία:

- 1. Το κείμενο προς επεξεργασία (Text)** που περιέχει προτάσεις προς αναγνώριση ΠΛΕ.
- 2. Τον Tagger:** Πρόκειται για τον ILSP FBT TAGGER στον οποίο εισάγεται το κείμενο με τις προτάσεις.
- 3. Το αρχείο εξόδου του Tagger (Tagger output):** Από τον Tagger παράγεται ένα αρχείο τύπου .xml με επισημειώσεις (POS and lemma annotations) για κάθε token ($S_{1-n} \rightarrow \text{Word, Tag, Lemma}$), το οποίο αποτελεί είσοδο για τον MWE Recognizer.
- 4. Το Filter-lexicon** που είναι το **Λεξικό-Φίλτρον Πολυλεκτικών Εκφράσεων** συμπεριλαμβανομένων των στοιχείων που βάζουμε σε κάθε στήλη του ($t_1, t_2, t_3, t_4 \dots t_n$). Το λεξικό αυτό αποτελεί είσοδο για τον MWE Recognizer.
- 5. Τον Αναγνωριστή ΠΛΕ (MWE Recognizer)** που αποτελεί μια εφαρμογή σε γλώσσα Perl για την αναγνώριση πολυλεκτικών εκφράσεων και τη δημιουργία λεκτικών συνόλων των οποίων τα συστατικά ενώνονται με κάτω παύλες, για να αποτελέσουν μία ενιαία λέξη (WWS).
- 6. Το αρχείο εισόδου για την πλατφόρμα του XLE (XLE-INPUT):** Πρόκειται για το αρχείο που παράγεται από τον Αναγνωριστή ΠΛΕ και αποτελεί είσοδο για την πλατφόρμα του XLE.
- 7. Την πλατφόρμα XLE.**
- 8. Το αρχείο Γραμματικής του XLE για τις ΠΛΕ της Νέας Ελληνικής (greek-grammar).**
- 9. Το αρχείο Λεξικού του XLE για τις ΠΛΕ της Νέας Ελληνικής (greek-lex).**
- 10. Τη Συντακτική Ανάλυση Προτάσεων (Syntax Analysis)** με δέντρα φραστικής δομής (c-structure) και με λειτουργικές δομές (f-structure).

Σχήμα 3. Διάγραμμα ροής του συστήματος αναγνώρισης και συντακτικής ανάλυσης ΠΛΕ

Με τη χρήση λοιπόν του παραπάνω συστήματος αναλύσαμε συντακτικά ένα σημαντικό αριθμό μη συνθετικών και συνθετικών εκφράσεων, προσπαθώντας να βρούμε το σημείο διαχωρισμού αλλά και ομοιότητας μεταξύ τους. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τη συντακτική τους ανάλυση ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά όσον αφορά την αρτιότητα του συστήματος αλλά και ιδιαίτερα ενδιαφέροντα όσον αφορά το πεδίο της σύνταξης της Ελληνικής Γλώσσας. Έτσι, ανοίγονται νέοι ορίζοντες στο χώρο των Πολυλεκτικών Εκφράσεων και της υπολογιστικής επεξεργασίας τους.

6.2 Μελλοντικές προσεγγίσεις

Η υλοποίηση του Αναγνωριστή ΠΛΕ (MWE Recognizer) και η ανάπτυξη της Γραμματικής ΠΛΕ μάς έδωσε τη δυνατότητα να προβούμε στη συντακτική ανάλυση πολυλεκτικών εκφράσεων όλων σχεδόν των απαντώνμενων δομών στην Νέα Ελληνική Γλώσσα. Στο μέλλον χρησιμοποιώντας την ίδια μεθοδολογία θα προβούμε σε επαύξηση τόσο του Λεξικού-Φίλτρου (Filter Lexicon) όσο και του Λεξικού της Γραμματικής XLE, με στόχο να δημιουργήσουμε μια πλούσια πηγή δεδομένων για τη μελέτη των χαρακτηριστικών της ιδιοματικότητας που φέρουν οι ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις μέσα στους κόλπους της κοινής Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Επιπλέον, ανοίγεται ένας ευρύς δρόμος μελέτης γλωσσολογικών φαινομένων, που σχετίζονται όχι μόνο με τις συντακτικές αλλά και τις σημασιολογικές ιδιότητές των ΠΛΕ. Για παράδειγμα, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα ρήματα ελέγχου, τα συνδετικά ρήματα αλλά και ο ρόλος της παρουσίας του έμψυχου στοιχείου. Έτσι, παράλληλα με τη συντακτική ανάλυση των ΠΛΕ, προβάλλει επιτακτικό και το θέμα της σημασιολογικής μελέτης και αναπαράστασής τους στην πλατφόρμα του XLE.

Εστιάζοντας μάλιστα στην υπολογιστική προσέγγιση των ΠΛΕ, καλό θα ήταν να μπορούν τα πολυλεκτικά να εντάσσονται αυτόματα μέσα στο πολυλεκτικό λεξικό της γραμματικής συνοδευόμενα από την πληροφορία που προσδιορίζει τη φύση τους. Προτείνεται δηλαδή η έρευνα να κατευθυνθεί προς μια αυτόματη εξαγωγή και κατηγοριοποίησή τους -με τη συνεργασία συμβολικών και στατιστικών μεθόδων- που θα οδηγεί σε μια αυτόματη ένταξή τους στο λεξικό, με αποτέλεσμα η XLE Γραμματική να αποκτήσει μια διαδικασία μηχανικής μάθησης. Η χρήση μάλιστα σωμάτων κειμένων ως είσοδο στο XLE και η επεξεργασία αυθεντικών δεδομένων προερχόμενων από τον φυσικό λόγο, γραπτό ή προφορικό, θα συμβάλλει θετικά στις προσπάθειες που γίνονται διεθνώς στο χώρο της Επεξεργασίας Φυσικής Γλώσσας.

Τέλος, η μελέτη αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί στα πλαίσια εμπλουτισμού του εννοιολογικού, οντολογικά οργανωμένου, λεξικού «Εκφραση» που αναπτύσσεται από το Ινστιτούτο Επεξεργασίας Λόγου (ΙΕΛ) στα πλαίσια του Έργου «Πολύτροπον».

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Alexiadou, A., and Anagnostopoulou, E. Agent, causer and instrument PPs in Greek: implications for verbal structure. 2009. *MIT Working Papers in Linguistics*. In *Proceedings of the Workshop on Greek Syntax and Semantics*, 1-16 (with a commentary by Beth Levin).
- Aline Villavicencio. 2005. *The availability of verb-particle constructions in lexical resources: How much is enough?* *Journal of Computer Speech and Language Processing*, 19(4):415–432.
- Ann Copestake, Fabre Lambeau, Aline Villavicencio, Francis Bond, Timothy Balwin, Ivan A. Sag, and Dan Flickinger. 2002. Multiword expressions: linguistic precision and reusability. *Proceedings of the 3rd International Conference on Language Resources and Evaluation*. Las Palmas, Canary Islands.
- Annette Hautli and Sebastian Sulger: Extracting and Classifying Urdu Multiword Expressions. *Proceedings of ACL-HLT 2011 (Student Session)*, Portland, OR, USA. Association for Computational Linguistics.
- Anscombre, J.-Cl. (Ed.) (2000). «La parole proverbiale». *Langage* 139, 6-26.
- Antonopoulou, E. 1987, Prototype theory and the meaning of verbs, with special reference to modern greek verbs of motion, These de Doctorat, University of London.
- Attia, Mohammed A. 2006. Accommodating Multiword Expressions in an Arabic LFG Grammar. Salakoski, Tapio, Ginter, Filip, Pahikkala, Tapio, Pyysalo, Tampo: *Lecture Notes in Computer Science: Advances in Natural Language Processing, 5th International Conference, FinTAL*. Turku, Finland. Vol. 4139: 87-98. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.
- Baldwin, Timothy. 2004. Multiword Expressions, an Advanced Course. Paper presented at *The Australasian Language Technology Summer School (ALTSS 2004)*, Sydney, Australia.
- Bally, C. (1909). *Traité de stylistique française*. Heidelberg, C. Winter.
- Baptista, J., Correia, A. & Graça, F. (2004). «Frozen Sentences of Portuguese: Formal Descriptions for NLP», 72-79. <http://acl.ldc.upenn.edu/acl2004/mwe/pdf/baptista.Pdf>
- Booij, Gert. 2009. “Phrasal Names: A Constructional Analysis.” *Word Structure* 2: 219-240.
- Botelho da Silva, T. & A. Cutler (1993). «Ill-formedness and transformability in Portuguese idioms». In C. Cacciari, & P. Tabossi (Eds.), *Idioms : Processing, structure and interpretation*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 129-143.
- Brun, Caroline. 1998. Terminology finite-state preprocessing for computational LFG. Paper presented at *The 36th conference on Association for Computational Linguistics*, Montreal, Quebec, Canada.
- Burger, H. (1998). *Phraseologie: Eine Einführung am Beispiel des Deutschen* (Grundlagen der Germanistik 36). Berlin: Erich Schmidt Verlag.
- Cacciari, C. & S., Glucksberg (1995). «Imaging idiomatic expressions: Literal or figurative meanings?» In M. Everaert, E.-J. van der Linden, A. Schenk & R. Schreuder (Eds.), *Idioms: structural and psychological perspectives*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 43-56.

- Calzolari, N., Lenci, A., and Quochi, V. 2002. Towards Multiword and Multilingual Lexicons: between Theory and Practice. Paper presented at LP2002, Urayasu, Japan.
- Conenna, M. (1988). "Sur un lexique grammairal comparé de proverbes". *Langages* 90: 99-116.
- Danell, K. J. (1992). "Nothing but phrases. About the distribution of idioms and stock phrases". In L. E. Edlund and G. Persson (eds.), *Language: The Time Machine*. Umeå: Umeå University.
- Dimitra Anastasiou, Michael Carl, A Lexicon of shallow-typed German-English MW-Expressions and a German Corpus of MW-Expressions annotated Sentences, Proceedings of the LREC Workshop Towards a Shared Task for Multiword Expressions (MWE 2008) Marrakech, Morocco 1 June 2008.
- Dobrovolskij, D. (1988). *Phraseologie als Objekt der Universalien-linguistik*. Leipzig: VEB Verlag Enzyklopädie
- Dowty, D. 1991. Thematic Proto-Roles and Argument Selection. *Language*, Vol. 67, No. 3:547-619.
- Fellbaum, C. (1993). «The Determiner in English idioms». In C. Cacciari & P. Tabossi (Eds.), *Idioms: Processing, structure and interpretation*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 271-295.
- Fellbaum Christiane, editor. 1999. *WordNet: an Electronic Lexical Database*. MIT Press, Cambridge, Mass.
- Fellbaum, Christine, ed.: 1998, *WordNet: An Electronic Lexical Database*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Fillmore, C.J. et al. (1988) Regularity and idiomaticity in grammatical constructions: the case of *let alone*. *Language* 64, 501-538.
- Fiotaki Alexandra, Practice with the XLE platform: development of toy grammars of Modern Greek, Athens, January 2013, Supervisor: Dr. Stella Markantonatou INSTITUTE FOR LANGUAGE AND SPEECH PROCESSING/R.C. "ATHENA".
- Fleischer, W. (1982). *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*. Leipzig: VEB Bibliographisches Institut.
- Fotopoulou, A. (1990). «Classification des phrases figées, ayant un complément libre. Problèmes liés aux compléments "datifs"». *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα, Πρακτικά της 10ης ετήσιας συνάντησης του τομέα γλωσσολογίας της φιλοσοφικής σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης 9-11 Μαΐου 1989, Παράρτημα*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης, 119-129.
- Fotopoulou, Aggeliki. 1993. *Une Classification des Phrases a Complements Figes en Grec Moderne*. Doctoral Thesis, Université Paris VIII.
- Frank, A., 1999. From Parallel Grammar Development towards Machine Translation. In proceedings of MT Summit VII.
- Fraser, B. (1970). «Idioms within a transformational grammar». *Foundations of Language* 6, 22-42.
- Gibbs, R.W. (1980). «Spilling the beans on understanding and memory for idioms in conversation». *Memory and Cognition* 8, 149-156.
- Gibbs, R.W. (1985). «On the process of understanding idioms». *Journal of Psycholinguistic Research* 14, 465-472.
- Gibbs, R.W. (1992). «What do idioms really mean?» *Journal of Memory and Language* 31, 485-506.

- Gibbs, R.W. Jr. (1993). «Why idioms are not dead metaphors». In C. Cacciari & P. Tabossi (Eds.), *Idioms: Processing, structure and interpretation*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 57-77.
- Gibbs, R.W. Jr. (1994). *The poetics of mind: figurative thought, language, and understanding*. Cambridge University Press.
- Gibbs, R.W. Jr. (1995). «Idiomacity and human cognition». In M. Everaert, E.-J. van der Linden, A. Schenk & R. Schreuder (Eds.), *Idioms: Structural and psycholinguistic perspectives*. New Jersey, 97-116.
- Gibbs, R.W. Jr. (2006). «Metaphor interpretation as embodied simulation». *Mind & Language* 21/3, 434-458.
- Gibbs, R. W. Jr., J. M. Bogdanovich, J.R. Sykes & D.J. Barr (1997). «Metaphor in idiom comprehension». *Journal of Memory and Language* 37, 141-154.
- Gibbs, R. & G. Gonzales (1985). «Syntactic frozenness in processing and remembering idioms». *Cognition* 20, 243-259.
- Gibbs, R. & N. Nayak (1989). «Psycholinguistic studies on the syntactic behaviour of idioms». *Cognitive Psychology* 21, 100-138.
- Gibbs, R., N. Nayak & C. Cutting (1989). «How to kick the bucket and not decompose: Analyzability and idiom processing». *Journal of Memory and Language* 28, 576-593.
- Gibbs, R.W. Jr. & J. O' Brien (1990). «Idioms and mental imagery: The metaphorical motivation for idiomatic meaning». *Cognition* 36, 35-68.
- Gläser, R. (1998). «The stylistic potential of phraseological units in the light of genre analysis». In A.P. Cowie (Ed.), *Phraseology. Theory, analysis, and applications*. Oxford: O.U.P, 125-143.
- Gross, G. (1988). «Degré de figement des noms composés». *Langages*, 90, 57-72.
- Gross, G. (1988). «Degré de figement des noms composés». *Langages*, 90, 57-72.
- Gross, G. (1994). «Classes d' objets et description des verbes». *Langue française* 115, 15-30.
- Gross, G. (1996). *Les expressions figées en français, noms composés et autres locutions*. Collection l'essentiel Français, Paris: Ophrys.
- Gross, G. (1997). «Du bon usage de la notion de locution». In M. Martins-Baltar (Ed.), *La locution entre langue et usages*. Fontenay/Saint-Cloud : ENS editions, 201-223.
- Gross, M., «Une classification des phrases figées du français». *Revue québécoise de linguistique* 11 (2):151-185, UQAM, 1982, Montréal.
- Gross, M. (1985). «Sur les Déterminants dans les expressions figées». *Langage* 79, 89-117 .
- Gross, M. (1988a). «Les limites de la phrase figée». *Langage* 90, 7-23.
- Gross, M. (1988b). «Sur les phrases figées complexes du français». *Langue française* 77, 47-70.
- Guenther, Frantz, and Blanco, Xavier. 2004. Multi-Lexemic Expressions: an overview. In *Lexique, Syntaxe et Lexique-Grammaire*, eds. Christian Leclère, Éric Laporte, Mireille Piotand Max Silberstein. Philadelphia PA, USA: John Benjamins.
- Grunig, B. (1997). «La locution comme défi aux théories linguistiques: une solution d'ordre mémoriel?». In M. Martins-Baltar (éd.), *La locution : entre langue et usage*. Paris: ENS éditions, 225-240.

- Guardiano, Cristina. 2012. Demonstratives, word order and the DP between syntax and semantics: Crosslinguistic remarks. *Studies in Greek Linguistics* 32.
- Hörler, P. (2003). *Das kindliche Verständnis von Idiomen. Empirische Untersuchung bei deutsch- und fremdsprachigen Kindern in 1. und 3. Primarschulklassen*. Zürich. www.dissertationen.unizh.ch/2004/hoerler/abstract.htm/
- Hudson, J. (1998). *Perspectives on Fixedness: Applied and Theoretical*. Lund: Lund University Press
- Ibrahim, A.H. (2001). «Argumentation interne et enchaînements dans les matrices définitives». *Langages* 142, 92-126.
- Ifill, T. (2002). *Seeking the nature of idioms: A study in idiomatic structure*. Unpublished thesis, Haverford College, <http://thesis.haverford.edu/dspace/handle/10066/678>.
- Jackendoff, Ray: 1997, *The Architecture of the Language Faculty*, Cambridge, MA: MIT Press.
- Keil, M. (1997). Wort für Wort. Repräsentation und Verarbeitung verbaler Phraseologismen. *Sprache und Information*, 35, Niemeyer Verlag, Tübingen.
- Kövecses, G. & P. Szabo (1996). «Idioms: A view from cognitive semantics». *Applied Linguistics* 17, 327-355.
- Lakoff, G. & M., Johnson (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago. The University of Chicago Press.
- Lakoff, G. (1987). *Women, fire, and dangerous things: What categories reveal about the mind*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lloshi, X. (1992). «Greek-Albanian parallel idioms». *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 12ης ετήσιας συνάντησης του τομέα γλωσσολογίας της φιλοσοφικής σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 18-20 Απριλίου 1991*. Θεσσαλονίκη, 121-128.
- Malá, J. (2004) *Phraseologismen als Stilmittel*. www.phil.muni.cz/stylistika/studie/stilmittel.pdf.
- Markantonatou Stella (2012), Grammatical Formalisms, Postgraduate course “Technoglossia”.
- Mary Dalrymple, [*Semantics and Syntax in Lexical Functional Grammar: The Resource Logic Approach*](#), The MIT Press, 1999. Chapter 1-6.
- Mary Dalrymple, Ronald M. Kaplan, John T. Maxwell III, Annie Zaenen (1995), Formal Issues in Lexical – Functional Grammar, Chapter 3: Long-distance Dependencies, Constituent Structure, and Functional Uncertainty (Ronald M. Kaplan, Annie Zaenen), 137-165.
- Mary Dalrymple, Helge Dyvik, and Tracy Holloway King, Oxford University, University of Bergen, Palo Alto Research Center, Miriam Butt and Tracy Holloway, Proceedings of the LFG04 Conference, University of Canterbury (Editors) (2004). COPULAR COMPLEMENTS: CLOSED OR OPEN?. CSLI Publications.<http://csli-publications.stanford.edu/>
- Mejri, S. (2000). «Figement et renouvellement du lexique: quand le processus détermine la dynamique du système». *Le français moderne*, 68/1, 41-62.
- Mejri, S. (2003a). «Le figement lexical». *Cahiers de Lexicologie*, 82,1. Paris: Didier Erudition, 23-39.
- Mejri, S. (2003b). « La Stéréotypie du Corps dans la Phraséologie. Approche Contrastive». In: H. Burger, A. Häcki-Buhofer & G. Gréciano (Eds.), Ascona 2001 zur Methodologie und Kulturspezifität der Phraseologie. (= *Phraseologie und Parömiologie*, 14), Baltmannsweiler (Schneider Verlag Hohengehren), 203-218.

- Mejri, S. (2002). «Le figement lexical: nouvelles tendances». *Cahiers de Lexicologie*, 80/1. Paris: Didier Erudition, 213-225.
- Mel'čuk, I. (1995). «Phrasemes in language and phraseology in linguistics». In M.
- Mini Marianna, Kleopatra Diakogiorgi and Aggeliki Fotopoulou. 2011. What can children tell us about idiomatic phrases' fixedness: the psycholinguistic relevance of a linguistic model. *DISCOURS (Revue de linguistique, psycholinguistique et informatique)*.
- Miriam Butt, Stefanie Dipper, Anette Frank, Tracy Holloway King (1999), Writing Large-Scale Parallel Grammars for English, French, and German, University of Konstanz, IMS Stuttgart, XRCE, Xerox PARC, Proceedings of the LFG99 Conference, CSLI Publications.
- Moon, R. (1998). *Fixed Expressions and Idioms in English: a Corpus-based Approach*. Oxford: Oxford University Press.
- Mueller, R. & R., Gibbs (1987). «Processing idioms with multiple meanings». *Journal of Psycholinguistic Research* 16/1: 63-81.
- Nayak, N. & R. Gibbs (1990). «Conceptual knowledge in the interpretation of idioms». *Journal of Experimental Psychology: General* 119, 315-330.
- Newmeyer, F.J. (1974). «The regularity of idiom behaviour». *Lingua* 34, 327-342.
- Nunberg, G., I. Sag & T. Wasow (1994). «Idioms». *Language* 70/3, 491-538.
- Everaert, E.-J. van der Linden, A. Schenk, & R. Schreuder (Eds.), *Idioms: structural and psychological perspectives*. New Jersey, 167-232.
- Oflazer, Kemal, Ozlem Cetinoglu and Bilge Say. 2004. Integrating Morphology with Mutli-word Expression Processing in Turkish. *Second ACL Workshop on Multiword Expressions: Integrating Processing*: 64-71.
- O' Grady, W. (1998). «The syntax of idioms». *Natural Language and Linguistic Theory* 16, 279-312.
- Papageorgiou, Haris, Prokopis Prokopidis, Voula Giouli and Stelios Piperidis. 2000. A Unified POS Tagging Architecture and its Application to Greek. *Proceedings of the 2nd Language Resources and Evaluation Conference*. Athens.
- Reagan, R. (1987). «The syntax of English idioms: Can the dog be put on?». *Journal of Psycholinguistic Research* 16/5, 417-441.
- Rothkegel, A. (1989). *Polylexikalität. Verb-Nomen-Verbindungen und ihre Behandlung in EUROTRA*, EUROTRA-D Working Papers, No 17, Institut der Gesellschaft zur Förderung der Angewandten Informationsforschung e.V. an der Universität des Saarlandes.
- Rūķe-Draviņa, V. (1981). «Zwei Phraseologismen oder zwei Varianten desselben Phraseologismus?». In J. Matešić (Ed.), *Phraseologie und ihre Aufgaben, Beiträge zum 1. Internationalen Phraseologie-Symposium vom 12. bis 14. Oktober 1981 in Mannheim*. Heidelberg: Julius Groos Verlag, 230-233.
- Ruwet, N. (1983). «Du bon usage des expressions idiomatiques dans l'argumentation en syntaxe générative». *Revue Québécoise de Linguistique*, 13/1, 9-145.
- Sag I., F. Bond, A. Copestake & D. Flickinger (2001). "Multiword Expressions". *LinGO Working Paper No. 2001-01*.

- Sag, Ivan A., Timothy Baldwin, Francis Bond, Ann Copestake and Dan Flickinger. 2002. Multiword Expressions: A Pain in the Neck for NLP. LinGO Working Paper No. 2001-03. In Alexander Gelbukh, ed., (2002) *Proceedings of CICLING-2002*. Springer.
- Saussure, F.D. (1979). *Μαθήματα γενικής γλωσσολογίας*. Αθήνα: Παπαζήση.
- Senellart, J. (1998). “*Reconnaissance automatique des entrées du lexique-grammaire des phrases figées*”. *Travaux de linguistique* 37: 109-125.
- Simpson, J. 1983. Resultatives. In *Papers in Lexical-functional Grammar* eds. Lori Levin, Malka Rappaport and Annie Zaenen, 143-157. Bloomington: Indiana University Linguistics Club.
- Smadja, F. (1993). «Retrieving collocations from text: Xtract». *Computational Linguistics* 19/1, 143-177.
- Soehn, J. P. (2006). «On Idiom Parts and their contexts». *Linguistik online*, 27, 2/06. www.linguistik-online.de/27_06/soehn.html.
- Svensson, M. H. (2006). «Figurative meaning- an indicator of fixedness?». [http://cc.joensuu.fi/linguistics/idioms 2006/abstracts/svensson.pdf](http://cc.joensuu.fi/linguistics/idioms%202006/abstracts/svensson.pdf). 17-11-2006.
- Swinney, D. & A. Cutler (1979). «The access and processing of idiomatic expressions». *Journal of Verbal Learning and Verbal Behaviour* 18, 523-534.
- Titone, D.A. & C.M. Connine (1999). «On the compositional and noncompositional nature of idiomatic expressions». *Journal of Pragmatics* 31, 1655-1674.
- Tzanidaki, D.I (1993) *Word-order in Modern Greek*. M.A dissertation, UCL.
- Tzanidaki, D.I, (1994) Word-order in MG. Talk delivered to the Postgraduate Forum, CL.
- Tzanidaki, Dimitra. “Greek Word Order: Towards a New Approach.” *UCLWPL* 7 (1995): 347-77.
- Vassiliou, M. (2012). Measuring the Greek Infinitive through time. In Z. Gavriilidou, A. Efthymiou, E. Thomadaki & P. Kambakis-Vougiouklis (editors), *Selected papers of the 10th ICGL*, pages 592-602. Komotini, Greece : Democritus University of Thrace.
- Venkatapathy, Sriram. 2004. *Overview of my work on Multi-word expressions and Semantic Role Labeling*.
- Wasow, T.; I. Sag; G.. Nunberg. (1983). Idioms: An Interim Report. In *Proceedings of the Thirteenth International Congress of Linguistics*. CIPL, Tokyo, pp. 102-115.
- Wescoat Michael T. Practical Instructions for Working with the Formalism of Lexical Functional Grammar. Summer Institute, Stanford University. 1987.
- Wechsler, S. 1995. *The Semantic Basis of Argument Structure*. Stanford,CA: CSLI Publications.

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ιδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη] (1998). *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής*, Θεσσαλονίκη.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (1982). «Ένα είδος συνταγματικής μονάδας στα Νέα Ελληνικά». *Μελέτες* 2, 213-227.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (1986). «Η νεολογία στην κοινή νεοελληνική». *Επιστημονική Επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ., παράρτημα αρ. 65*, Θεσσαλονίκη.

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. (2002). *Αντίστροφο λεξικό της νέας ελληνικής*. Α.Π.Θ., Ινστιτούτο νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη].
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. & Α. Ευθυμίου (2006). *Οι στερεότυπες εκφράσεις και η διδακτική της νέας ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας*. Αθήνα: Πατάκης.
- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Α. & Α. Φλιάτουρας (2004). «Η διάκριση [λόγιο] και [λαϊκό] στην ελληνική γλώσσα. Ορισμός και ταξινόμηση». *Πρακτικά του 6ου Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας* (www.Philology.Uoc. Gr/conferences/6thICGL).
- Ανδριώτης, Ν. (1941). «Μεσαιωνικά και νέα Ελληνικά». *Αθηνά* 51, 15-54.
- Αντύπα, Ι. (1995). «Ρηματικές προτάσεις-σχήματα λόγου». *Μελέτες για την Ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 15ης ετήσιας συνάντησης του τομέα γλωσσολογίας της φιλοσοφικής σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 11-14 Μαΐου 1994*. Θεσσαλονίκη, 507-518.
- Ασωνίτης Ν. – Αναγνωστόπουλος Β., *Συντακτικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας*, Βιβλιοεκδοτική Αναστασάκη, Αθήνα.
- Βαλεοντής, Κ, Βάση Τηλεπικοινωνιακών όρων (TELETERM), 2012 <http://www.moto-teleterm.gr>.
- Διακογιώργη, Κ. & Α. Φωτοπούλου (2002). «Οι στερεότυπες προτάσεις και η επεξεργασία τους από παιδιά σχολικής ηλικίας». *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 22ης ετήσιας συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ., 27-29 Απριλίου 2001*. Θεσσαλονίκη, 180-191.
- Θώμου, Π. (2002). «Λεξιλογικές συνάψεις (Lexical collocations) σε ονοματικές φράσεις στο λόγο φυσικών και μη φυσικών ομιλητών της ελληνικής». *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα, Πρακτικά της 22ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ., 27-29 Απριλίου 2001*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη τ.1, 253-264.
- Θώμου, Π. (2004). «Κριτήρια διάκρισης των λεξι(λογι)κών συνάψεων (Lexical collocations) από τις στερεότυπες φράσεις (idioms) στις ρηματο-ονοματικές δομές». *Πρακτικά του 6ου Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας*, Ρέθυμνο: Κρήτη, <http://www.Philology.Uoc.Gr/conferences/6thICGL>.
- Θώμου, Π. (2006). *Λεξι(λογι)κές συνάψεις (lexical collocations) στη νέα Ελληνική ως ξένη γλώσσα*. Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- Ιορδανίδου, Α. (2002). *Λεξικό λόγιων εκφράσεων της σύγχρονης ελληνικής*. Αθήνα: Πατάκης.
- Κλαίρης, Χ. & Γ. Μπαμπινιώτης (σε συνεργασία με τους Αμαλία Μόζερ, Αικατερίνη Μπακάκου-Ορφανού και Σταύρο Σκοπετέα), 2005. *Γραμματική της Νέας Ελληνικής, Δομολειτουργική-επικοινωνιακή*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Λασκαράτου, Χ. & Μ. Γεωργιαφέντης (2006): «Βασικά χαρακτηριστικά της σειράς των προτασιακών όρων στην ελληνική και στην τουρκική». *Η σύνταξη στη μάθηση και στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας* (επιμ. Μοσχονάς, Σ.), Αθήνα: Πατάκης.
- Μαριάννα Μίνη και Αγγελική Φωτοπούλου, *Τυπολογία των πολυλεκτικών ρηματικών εκφράσεων στα λεξικά της Νέας Ελληνικής: όρια και διαφοροποιήσεις* (2009), *Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου*.
- Μαρκαντωνάτου Στέλλα (1994), *Δίπτωτα Ρήματα: Μια λεξικο-σημασιολογική προσέγγιση, 15^η Ετήσια Συνάντηση του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ*.

- Μόζερ, Α. (2009). Άποψη και Χρόνος στην Ιστορία της Ελληνικής. *Περιοδικό ΠΑΡΟΥΣΙΑ. Παράρτημα* 77.
- Μότσιου, Β. (1987). «Ελευθερία και δέσμευση στη γλώσσα (Η περίπτωση των ιδιωτισμών)». *Δωδώνη* 16, 231-255.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (1998). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.
- Νάκας, Θ. (1988). «Ρηματονοματικές, ρηματεπιρρηματικές (κτλ.) περιφράσεις στη Νέα Ελληνική». *Μελέτες για την Ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 8ης ετήσιας συνάντησης του τομέα γλωσσολογίας της φιλοσοφικής σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης*, 27-29 Απριλίου 1987. Θεσσαλονίκη, 345-377.
- Σετάτος, Μ. (1982). «Παρατηρήσεις στον τονισμό της κοινής νεοελληνικής». *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 2ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη, 1-16.
- Σετάτος, Μ. (1990). «Ελληνική και τουρκική (μερικές περιπτώσεις δανεισμού)». *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 10ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.*, 9-11 Μαΐου 1989, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης, 129-139.
- Σετάτος, Μ. (1994α). «Φρασεολογήματα και φρασεολογισμοί στην κοινή νεοελληνική». «Γλωσσολογικές μελέτες». *Επιστημονική επετηρίδα της φιλοσοφικής σχολής. Περίοδος Β'- Τεύχος τμήματος φιλολογίας Α.Π.Θ. Παράρτημα* 4: 167-184.
- Σετάτος, Μ. (1994β). «Διλεκτικές και παραπλήσιες μονάδες της ΚΝΕ». «Γλωσσολογικές μελέτες». *Επιστημονική επετηρίδα της φιλοσοφικής σχολής. Περίοδος Β'- Τεύχος τμήματος φιλολογίας Α.Π.Θ. Παράρτημα* 4, 187-201.
- Σετάτος, Μ. (1996). «Οι εκφραστικές προτιμήσεις στη γλώσσα». *Φιλολόγος* 86, 340-354.
- Σετάτος, Μ. (1997). «Οι διαθέσεις στην κοινή νεοελληνική». *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 17ης ετήσιας συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ.*, 22-24 Απριλίου 1997. Θεσσαλονίκη, 202-215.
- Σετάτος, Μ. (2002α). «Πρότυπα, αυτοσχεδιασμός και δημιουργικότητα στη γλώσσα». *Φιλολόγος* 108, 195-209.
- Σετάτος, Μ. (2002β). «Πόσο κοινή είναι η κοινή νεοελληνική». *Φιλολόγος* 109, 363-371.
- Σετάτος, Μ. (2005). «Στη χοάνη της γλώσσας». *Φιλολόγος* 122, 527-539.
- Συμεωνίδης, Χ. (2000). *Εισαγωγή στην ελληνική φρασεολογία*. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.
- Τζώρτζη, Κ. (2014). *Το χτίσιμο ενός σημασιολογικού πεδίου σε ένα εννοιολογικό λεξικό*, Διπλωματική Εργασία, Αθήνα, Φεβρουάριος 2014.
- Τριανταφυλλίδης, Μ. (1996α). *Νεοελληνική γραμματική της δημοτικής*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών Α.Π.Θ. (1η έκδοση: 1941).
- Τσακνάκη, Ο. (2005). *Προβληματική της παροιμίας στη μετάφραση: Η χρήση της στη νέα ελληνική και η ηλεκτρονική επεξεργασία της*. Αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Τσαμαδού-Jacoberger, Ε. (1990). «Ο δείκτης σαν». *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 10ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ.*, 9-11 Μαΐου 1989, Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης, 131-141.

- Φωτοπούλου, Α. (1989). «Ταξινόμηση των στερεότυπων προτάσεων στα νέα ελληνικά – μορφοσυντακτική ανάλυση των προτάσεων με ένα αντικείμενο». *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 9ης ετήσιας συνάντησης του τομέα γλωσσολογίας της φιλοσοφικής σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, 18-20 Απριλίου 1988*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης, 223-241.
- Φωτοπούλου, Α. (1993). «Ανάλυση των συστατικών των στερεότυπων προτάσεων. Παρατηρήσεις σχετικά με την ταξινόμησή τους». *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 14ης ετήσιας συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής Α.Π.Θ., 27-29 Απριλίου 1993*. Θεσσαλονίκη, 273-292.
- Φωτοπούλου, Α. (2003) Πολυλεκτικοί Συνδυασμοί και Ορολογία, ΕΛΕΤΟ – 4ο Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», Αθήνα.
- Χατζησαββίδης Σοφρώνης-Αθανασία Χατζησαββίδου, Γραμματική Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος», εκδ.2012.
- Χιώτη Αλεξάνδρα (2010), Οι παγιωμένες εκφράσεις της Νέας Ελληνικής: Ιστορική διάσταση, Ταξινόμηση και Στερεοτυπικότητα, Διδακτορική Διατριβή.
- Χριστοφίδου Αναστασία (2012), Πολυλεκτικά Σύνθετα, Σειραϊκοί Σχηματισμοί και Υστερωνυμικά Ζεύγη, Συμβολή στην Ελληνική Λέξη, 10th International Conference of Greek Linguistics, Democritus University of Thrace, Komotini, 2012.

Διαδικτυακοί σύνδεσμοι

Εθνικός Θησαυρός για την Ελληνική Γλώσσα

<http://hnc.ilsp.gr/info.asp>

Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα (Ηλεκτρονικό Λεξικό Τριανταφυλλίδη)

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/

ILSP FBT Tagger

<http://lrt.clarin.eu/tools/ilsp-feature-based-multi-tiered-pos-tagger>

http://nlp.ilsp.gr/nlp/tagset_examples/tagset_en/

<http://nlp.ilsp.gr/soaplab2-axis/>

ParGram

<https://pagram.b.uib.no/>

PARSEME

http://www.cost.eu/domains_actions/ict/Actions/IC1207

<http://www.ilsp.gr/el/infoprojects/meta?view=project&task=show&id=187>

Perl

<http://el.wikipedia.org/wiki/Perl>

<http://perldoc.perl.org/perlintro.html>

<http://learn.perl.org/>

<http://qntm.org/files/perl/perl.html>

<http://www.perl.org/books/beginning-perl/>
<http://www.it.uom.gr/project/perl/win32perlut.html>
<http://www.comp.leeds.ac.uk/Perl/sandtr.html>
<http://www.troubleshooters.com/codecorn/littperl/perlreg.htm>
<http://www.cs.tut.fi/~jkorpela/perl/regexp.html>
<http://www.somacn.com/p127.php>
<http://perlmaven.com/splice-to-slice-and-dice-arrays-in-perl>
http://www.perlmonks.org/?node_id=822947
http://www.perlmonks.org/?node_id=911102

[Σύνδεσμοι που χρησιμοποιήθηκαν για την ανάπτυξη της Εφαρμογής Αναγνώρισης ΠΑΕ]

<http://interoperating.info/courses/perl4data/node/26>
<http://stackoverflow.com/questions/2970845/how-to-parse-multi-record-xml-file-ues-xmlsimple-in-perl>
<http://stackoverflow.com/questions/2039143/how-can-i-access-attributes-and-elements-from-xml-libxml-in-perl>
<http://stackoverflow.com/questions/7041719/using-perl-xml-libxml-to-parse>
<http://stackoverflow.com/questions/10404152/perl-script-to-parse-xml-using-xml-libxml>
http://www.perlmonks.org/index.pl?node_id=490846
<http://lethain.com/xml-simple-for-non-perlers/>

XLE Documentation by Dick Crouch, Mary Dalrymple, Ron Kaplan, Tracy King, John Maxwell, and Paula Newman, Palo Alto Research Center (PARC), Copyright © 1993-2001 by the Xerox Corporation, Copyright © 2002-2011 by the Palo Alto Research Center:

http://www2.parc.com/isl/groups/nltxle/doc/xle_toc.html
<http://www2.parc.com/isl/groups/nltxle/doc/PargramStarterGrammar/starternotes.html>
<http://www2.parc.com/isl/groups/nltxle/doc/PargramStarterGrammar/starternotes.html#Walkthrough>
http://www2.parc.com/isl/groups/nltxle/doc/xle_toc.html#SEC
http://www2.parc.com/isl/groups/nltxle/doc/xle_toc.html#N
<http://www2.parc.com/isl/groups/nltxle/>
<http://www2.parc.com/isl/groups/nltxle/medley/screenshot.gif>

Διάφορα

http://texnoglossia5.blogspot.gr/2008/07/blog-post_30.html
<http://www.aegean.gr/social-anthropology/canakis/Courses%20offered/Intro%20to%20Linguistics/Lectures%207&8-Syntax.htm>
<http://bulba.sdsu.edu/~malouf/papers/fhcg.pdf>
<http://www.icgl.gr/files/greek/108-1100-1109.pdf>
http://www.linguist-uoi.gr/cd_web/docs/greek/028_markantonatou_fotopoulouICGL8_OK.pdf
<http://www-csli.stanford.edu/publications/>
http://www.slang.gr/lemma/show/rixno_troo_pefto_11050

Παράρτημα

Παράρτημα 1: Ο κώδικας της εφαρμογής Αναγνώρισης Πολυλεκτικών Εκφράσεων

```
#!/usr/bin/perl
use strict;
use warnings;
use XML::LibXML;           #Βιβλιοθήκη για το parsing του .xml αρχείου
use utf8;                  #Για να εμφανίζει σωστά τους ελληνικούς χαρακτήρες
use open ':encoding(UTF-8)';
binmode STDOUT, ":utf8";

my $data = "./lexicon.txt";      #Αρχείο εισόδου: το λεξικό των ΠΛΕ
my $out = "./greek-testfile.lfg"; #Αρχείο εξόδου: το αρχείο με τις κατάλληλα
#προεπεξεργασμένες εκφράσεις που λειτουργεί ως είσοδος στην πλατφόρμα του XLE
(formatter)

open DATA, "<", $data or die "Cannot open $data for read :$!";
#Άνοιγμα του αρχείου για διάβασμα

open OUT, ">", $out or die "Cannot open $out for writing :$!";
#Άνοιγμα του αρχείου για γράψιμο

system("clear");                #Καθαρισμός οθόνης


my $filename = "fraseis.xml";    #Αρχείο εισόδου .xml, παραγόμενο από τον ILSP FBT
Tagger

my $parser = XML::LibXML->new();    #Μηχανισμός για parsing του .xml αρχείου
my $xmldoc = $parser->parse_file($filename); #Μηχανισμός για parsing του .xml
αρχείου
my $xc = XML::LibXML::XPathContext->new($xmldoc->documentElement());
#Parsing του .xml αρχείου και αποθήκευση των στοιχείων του
$xc->registerNs('ns', 'http://www.xces.org/schema/2003');


my $counter = 0;                #Μετρητής φράσεων
my @lemmata = ();                #Αρχικοποίηση του array lemmata
my @tags = ();                  #Αρχικοποίηση του array tags


for my $sample ($xc->findnodes('/ns:cesDoc/ns:text/ns:body/ns:p/ns:s')) {
    #Σάρωση όλων των φράσεων
    $counter = $counter + 1;    #Αύξηση κατά ένα του μετρητή φράσεων
    print OUT "##" . $counter . "\n\n";
    #Εκτύπωση στο αρχείο εξόδου του μετρητή φράσεων
    for my $property ($sample->findnodes('.*')) {
        #Σάρωση όλων των λέξεων κάθε φράσης
        push(@lemmata, $property->getAttribute("lemma"));
    }
}
```

```

        #Αποθήκευση των λημμάτων στο array lemmata
push(@tags,$property->getAttribute("tag"));

        #Αποθήκευση του μέρους του λόγου και των μορφολογικών
        #χαρακτηριστικών (tags) στο array tags
    }

    my $sentence = join(' ' , @lemmata); #Μετατρέπει το array lemmata σε string

while (<DATA>) { #Σάρωση του λεξικού των πολυλεκτικών (lexicon.txt)
    chomp;      #Αφαιρεί τον newline character από το τέλος κάθε φράσης
    my @lex = split(/\t+/);      #Διαχωρισμός λεκτικών μονάδων, όταν
    #βρει ένα ή περισσότερα tabs και αποθήκευσή τους στο array @lex

    my $t1 = $lex[0];      # $t1: single-double (συνθετική ή μη έκφραση)
    my $t2 = $lex[1];      # $t2: ρήμα-φράση ή ~ (δείκτης ΠΛΕ)
    my $t3 = $lex[2];      # $t3: λήμματα προς ένωση με κάτω παύλες (WWS)
    my $t4 = $lex[3];      # $t4: το κύριο λήμμα (η βασική/πυρηνική λέξη
    #πολυλεκτικού) από το οποίο θα αντληθούν το μέρος του λόγου και τα μορφολογικά
    #χαρακτηριστικά που θα αποκτήσει το WWS

    if (index($sentence, $t3) != -1 and (index($sentence, $t2) != -1
or $t2 eq '~')) {
        #Αν η πρόταση (sentence) περιέχει λεκτικές μονάδες προς ένωση ($t3) και κάποιο
        #συγκεκριμένο ρήμα ή φράση ή τον χαρακτήρα "~" ($t2) που καταδεικνύουν την ύπαρξη ΠΛΕ
        my $i = 4;
        my $boolean = 1;
        my @values = split(' ', $t3); #Διαχωρισμός των μονάδων των
        #λημμάτων, όταν βρει κενό και αποθήκευσή τους στο array @values
        my $attributes;

        while (($i < $#lex+1) and ($boolean eq 1)) {
            #Όσο στην πρόταση του λεξικού υπάρχουν λήμματα και χαρακτηριστικά, επανάλαβε...
            my $thesh = -1;
            for my $x(0..$#lemmata) {      #Για κάθε λήμμα
                επανάλαβε...

                if ($lemmata[$x] eq $values[0] and
$lemmata[$x+1] eq $values[1]) {      #Εύρεση της αρχής του πολυλεκτικού
                    $thesh = $x;
                    #Θέση της αρχής του πολυλεκτικού
                }

                my @matches = $sentence =~ /($lemmata[$x])/g;
                #Βρίσκει πόσες φορές υπάρχει η λέξη $lemmata[$x] μέσα στην πρόταση $sentence
                my $count = @matches;
            }
        }
    }
}

```



```

        if (($lemmata[$x] eq $lex[$i]) and
(compare_strings($tags[$x],$lex[$i+1]) eq 0)) {
    #Όταν βρεις λήμμα με διαφορετικά μορφολογικά χαρακτηριστικά

        if ($count eq 1){
            $boolean = 0;
            #Θέσε τη μεταβλητή boolean σε 0
            last;
            #τερματίζει τον βρόγχο επανάληψης του for
        }
    }

    $i = $i + 2;      #Πήγαινε στο επόμενο λήμμα (αν υπάρχει)
}

if ($boolean eq 0) {
#Αν βρέθηκε λήμμα με διαφορετικά χαρακτηριστικά από αυτά που ορίσαμε στο λεξικό
    next;
#Μην εκτελείς τις παρακάτω εντολές. Μεταφερόμαστε στην επόμενη επανάληψη του βρόγχου.
}

if ($t1 eq 'double'){
#Αν στο λεξικό η πρώτη λέξη είναι double
    for my $x(0..$#lemmata) {
        #Για κάθε λήμμα επανάλαβε...
        print OUT $lemmata[$x] . " " .
split_tags($tags[$x]) . " ";
        #Εκτύπωσε στο αρχείο τις τελικές φράσεις χωρίς κάτω παύλες
    }
    print OUT "\n\n";
    $counter = $counter + 1;
    print OUT "#" . $counter . "\n\n";
    #Εκτύπωση στο αρχείο εξόδου του μετρητή φράσεων
}

for my $x(0..$#lemmata) {      #Για κάθε λήμμα επανάλαβε...
    if ($lemmata[$x] eq $values[0] and $lemmata[$x+1] eq
$values[1]) {      #Εύρεση της αρχής του πολυλεκτικού
        my $num = $#values+1;
        #Το num θα είναι ο αριθμός των λέξεων του πολυλεκτικού

        if (index($sentence, $t4) eq -1) {
            $attributes = $t4;

```

```

        } else {
            for my $y($x..$x+$num-1) {
                #Για κάθε λήμμα από τη θέση $x και μετά, επανάλαβε...
                if ($lemmata[$y] eq $t4) {
                    #Εύρεση του κυρίου λήμματος για να αντληθούν το μέρος του λόγου και τα
                    μορφολογικά χαρακτηριστικά
                    $attributes = $tags[$y];
                    #Αποθήκευση των χαρακτηριστικών του κυρίου λήμματος
                }
            }
            splice @lemmata, $x, $num;
            #Διαγράφει από το array lemmata $num στοιχεία από τη θέση $x και μετά
            splice @tags, $x, $num;
            #Διαγράφει από το array tags $num στοιχεία από τη θέση $x και μετά
            splice @lemmata, $x, 0, underscore($t3);
            #Προσθέτει στο array lemmata τις λεκτικές μονάδες με τα διαστήματα (WWS) στη θέση $x
            splice @tags, $x, 0, $attributes;
            #Προσθέτει στο array tags το στοιχείο $attributes στη θέση $x
            last;
        }
        #τερματίζει τον βρόγχο επανάληψης του for
    }
}

}

seek DATA, 0, 0;    #Επιστροφή στην αρχή του αρχείου

for my $x(0..$#lemmata) {    #Για κάθε λήμμα επανάλαβε...
    print OUT $lemmata[$x] . " " . split_tags($tags[$x]) . " ";
    #Εκτύπωση στο αρχείο με τις τελικές φράσεις που είναι κατάλληλες για το XLE
}

print OUT "\n\n";
@lemmata = ();    #Καθαρισμός του array lemmata
@tags = ();    #Καθαρισμός του array tags
}

if ($counter eq 1) {
    print "Το αρχείο " . $out . " δημιουργήθηκε με " . $counter . "
    πρόταση.\n";
} else {
    print "Το αρχείο " . $out . " δημιουργήθηκε με " . $counter . "
    προτάσεις.\n";
}

```

```

close OUT;          #Κλείσιμο του αρχείου εξόδου
close DATA;        #Κλείσιμο του αρχείου εισόδου
#Υπορουτίνα που διαχωρίζει ένα string σε λέξεις 2 χαρακτήρων τη φορά
sub split_tags {
    my ($string) = @_;          #Αποθηκεύει την παράμετρο $string
    my @elements = $string =~ m/(.)/g;
#Σπάει το $string σε strings 2 χαρακτήρων και τα αποθηκεύει στο array @elements
    my $tags = "@elements";
    return $tags;              #Επιστρέφει ένα νέο string
}
#Υπορουτίνα που αντικαθιστά τα κενά ενός string με κάτω παύλες
sub underscore {
    my ($string) = @_;          #Αποθηκεύει την παράμετρο $string

    my $newstring = $string;
    $newstring =~ s/ /_/g;      #Αντικατάστησε τα κενά με κάτω παύλες

    return $newstring;          #Επιστρέφει ένα νέο string
}
#Υπορουτίνα που συγκρίνει 2 strings, αν το string1 περιέχει όλα τα στοιχεία του
$string2
#Επιστρέφει 1 όταν υπάρχουν όλα τα στοιχεία και 0 σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση
sub compare_strings {
    my ($string1, $string2) = @_;
#Αποθηκεύει τις παραμέτρους $string1 και $string2
    my $value = 1;
    my @elements = $string2 =~ m/(.)/g;
#Διαχωρίζει το $string2 σε strings 2 χαρακτήρων και τα αποθηκεύει στο array @elements
    foreach my $substring (@elements) {
#Για κάθε substring επανάλαβε...
        if (index($string1, $substring) eq -1) {
#Αν το $substring δεν υπάρχει μέσα στο string1
            $value = 0;
            last; #τερματίζει τον βρόγχο επανάληψης του foreach
        }
    }
    return $value;              #Επιστρέφει 0 ή 1
}

#Τέλος του κώδικα

```

Παράρτημα 2: Το αρχείο Γραμματικής XLE

DEMO GREEK CONFIG (1.0)

```
ROOTCAT    ROOT.
FILES      greek-lex.lfg.
LEXENTRIES (DEMO GREEK).
TEMPLATES (DEMO GREEK).
RULES      (DEMO GREEK).
GOVERNABLERELATIONS SUBJ OBJ OBJ2 COMP PCOMP XCOMP XCOMP-PRED OBL OBL-?+.
SEMANTICFUNCTIONS   ADJUNCT DAT FOCUS TOPIC STANDARD XADJ.
NONDISTRIBUTIVES    NUM PERS COORD-FORM.
EPSILON    e.
MORPHOLOGY (DEMO GREEK).
FEATURES (DEMO GREEK).
CHARACTERENCODING UTF-8.
OPTIMALITYORDER NOGOOD PPadj +PPattach +anim +OBL-AG.
GENOPTIMALITYORDER GenBadPunct NOGOOD "do not generate these"
                        +GenGoodPunct. "prefer these"
```

DEMO GREEK FEATURES (1.0)

```
ADJUNCT-TYPE: -> $ { neg }.
ATYPE: -> $ { adverbial attributive predicative }.
AUX: -> $ {+ -}.
AUX-FORM: -> $ { έχω }.
CASE: -> $ { acc nom gen }.
CLAUSE-TYPE: -> $ { decl imp inter }.
COMMA.
COMMON: -> $ { count mass }.
COMPL.
COMPL-FORM: -> $ { ότι να }.
COORD-FORM: -> $ { και ή ούτε }.
DEG-DIM: -> $ { equative neg pos }.
DEGREE: -> $ { comparative positive superlative }.
DET: -> << [ DET-TYPE PRED GEND NUM PERS CASE ].
DET-TYPE: -> $ { def indef }.
EXCL.
GEND: -> $ { fem masc neut }.
GEND-SEM: -> $ { female male nonhuman }.
HUMAN: -> $ {+ -}.
IDIOM.
LOCATION-TYPE: -> $ { city country }.
MEANING.
MOOD: -> $ { imperative indicative subjunctive successive }.
NAME-TYPE: -> $ { first_name last_name }.
```

```

NSEM: -> << [ COMMON NUMBER-TYPE PROPER ].
NSYN: -> $ { common pronoun proper }.
NTYPE: -> << [ NSEM NSYN ].
NUM: -> $ { sg pl }.
NUMBER-TYPE: -> $ { card fract ord percent }.
NUMBER: -> << [ NUMBER-TYPE PRED ADJUNCT MOD ].
PART-FORM: -> $ { θα }.
PART_NE-FORM: -> $ { δεν δε μην μη }.
PASSIVE: -> $ {+ -}.
PERIOD.
PERS: -> $ { 1 2 3 }.
PERF: -> $ {+ -}.
PFORM. ": -> $ {σε από γλα με στου }."
POSS.
PRON-TYPE: -> $ { pers demon poss inter null }.
PROPER: -> << [ PROPER-TYPE LOCATION-TYPE NAME-TYPE ].
PROPER-TYPE: -> $ { addr_form location name organization title }.
PTYPE: -> $ { nosem sem }.
QUANT: -> << [ QUANT-TYPE PRED DEGREE DEG-DIM ].
QUANT-TYPE: -> $ { existential negative universal }.
QUESTIONMARK.
SPEC: -> << [ DET NUMBER POSS QUANT ].
TELICITY: -> $ {IP PE}.
TENSE: -> $ { fut null past pres Past_time_fr }.
TNS-ASP: -> << [ MOOD PERF TENSE TELICITY].
T_FR.
VTYPE: -> $ { aux copular main modal }.

```

DEMO GREEK MORPHOLOGY (1.0)

```

TOKENIZE:
default-parse-tokenizer.fsmfile

```

DEMO GREEK RULES (1.0)

```

ROOT --> { S: (^ CLAUSE-TYPE)=decl      "declaratives"
          |Simp: (^ CLAUSE-TYPE)=imp      "imperatives"
          |Sinter:(^CLAUSE-TYPE)=inter}. "interrogatives"

S --> "SVO word order and VOS/OVS but not imperative"
{ [({NP: (^ SUBJ)=!
  (! CASE)=nom
  |e: (^ SUBJ PRED) = 'PRO'

```

```

      (^ SUBJ CASE)=nom}),
{ VP: (^ TNS-ASP MOOD)= indicative
  | @(SCCOORD S) } ]
  (PERIOD) |
  (PART_NE)
  (PART-FUT)
  NP: (^ TOPIC)=!
  (^ TOPIC)=(^ OBJ);
  S1}.

S1 --> { V: ^=!
  | VPaux: ^=!
  | Vcop: ^=!}
[ (NP: (^ SUBJ)=!
  (! CASE)=nom),
  (ADVP: (^OBL-LOC)=!)]
(PERIOD).

Simp --> ({e: (^ SUBJ PRED) = 'PRO'
  (^ SUBJ CASE) = nom |
  NP: (^ SUBJ)=!
  (! CASE)= nom}),
  {VP: (^ TNS-ASP MOOD)=c imperative
    (^ SUBJ PERS)=2|
  COMPL: (^COMPL-FORM)=  $v\alpha$ 
    (^ CLAUSE-TYPE)=imp;
  VP: (^ TNS-ASP MOOD)= indicative
    ~(^SUBJ PERS)=1 |
  PART_NE: (^PART_NE-FORM)=  $\mu\eta v$ 
    (^ CLAUSE-TYPE)=imp;
  VP: (^ TNS-ASP MOOD)=c imperative
    ~(^SUBJ PERS)=1}
  (EXCL) .

Sinter --> (COMPL: (^COMPL-FORM)=  $v\alpha$ )
  ( NP: (^FOCUS)=!
    (^OBJ)=!
  (! CASE)= acc )
  { V: ^=!
  | VPaux: ^=!
  | Vcop: ^=!}
{ (NP: (^ SUBJ)=!
  (! CASE)=nom)
  | (e: (^ SUBJ PRED) = 'PRO'
    (^ SUBJ CASE)=nom) }

```

```

(NP: (^ OBJ)=!
(! CASE)=acc)
QUESTIONMARK.

```

```

VP --> (PART_NE)
(PART-FUT)
(COORD),
[(PP*:! $ (^ ADJUNCT)),
[(ADVP*:! $ (^ ADJUNCT)),
[({(NP: (^ DAT) =! "dative shift"
      (! CASE)= gen
~(! PRON-TYPE)=c poss) |
(NP: (^ DAT)=! "dative shift"
      (! CASE)=acc) },
{(NP: (^ OBJ2)=! "indirect object"
      (! CASE)=gen
~(! PRON-TYPE)=c poss) |
(NP: (^ OBJ2)=! "indirect object"
      (! CASE)=acc) },
{(NP: (^ OBJ)=! "direct object"
      (! CASE)=acc) |
(NP: (^ OBJ)=! "direct object"
      (! CASE)=gen
~(! PRON-TYPE)=c poss) }]}
{V: ^=! | VPaux | Vcop}
(ADVP*:! $ (^ ADJUNCT)),
(PartP*:! $ (^ XADJ)
(^ SUBJ )=(! SUBJ))
[({(NP: (^ OBJ)=! "direct object"
      (! CASE)=acc) |
(NP: (^ OBJ)=! "direct object"
      (! CASE)=gen
~(! PRON-TYPE)=c poss) },
{(NP: (^ OBJ2)=! "indirect object"
      (! CASE)=gen
~(! PRON-TYPE)=c poss) |
(NP: (^ OBJ2)=! "indirect object"
      (! CASE)=acc) },
(NP: (^ DAT)=! "dative shift"
      (! CASE)= gen
~(! PRON-TYPE)=c poss),
(NP: (^ XCOMP-PRED)=!) ]

[({ (@(SCCOORD PPcase)) |
{(PPcase: (^ OBL-TO) = !

```

```

(! PFORM) =c σε ) |
(PPcase: (^ OBL-TO) = !
(! PFORM) =c στου ) } },
{ (PPcase: (^ OBL-LOC) = !
(! PFORM) =c στου ) |
(PPcase: (^ OBL-LOC) = !
(! PFORM) =c σε ) },
(PPcase: (^ OBL-LOC) = !
(! PFORM) =c από ),
(PPcase: (^ OBL-LOC) = !
(! PFORM) =c επί ),
(PPcase: (^ OBL-BEN) = !
(! PFORM) =c γλα ),
(PPcase: (^OBL)=!),
(PPcase: (^ OBL-INSTR) = !
(! PFORM) =c με ),
{ (PPcase: (^ OBL-AG) = !
(! PFORM) =c από ) |
(PPcase: (^ OBL-SOURCE) = !
(! PFORM) =c από ) },

(VPcomp: (^ XCOMP)=!),
(Scomp: (^ COMP)=!),
{ (ADVP: (^OBL-LOC)=!)
(ADVP: (^OBL)=!) |
(ADVP: (^OBL)=!) |
(ADVP: (^OBL-TO)=!) |
(ADVP: (^OBL-BEN)=!) |
(ADVP: (^OBL-INSTR)=!) |
(ADVP: (^ XCOMP-PRED)=!) |
(ADVP: (^ XCOMP)=!) |
(ADVP: ! $ (^ ADJUNCT)) },
{ (NP: (^ OBL)=!
~(! PRON-TYPE)=c poss) |
(NP: (^ OBL-LOC)=!
(! CASE)=acc) } ] ] ].

```

VPcomp --> COMPL: ^=!;

VP: ^=!.

Scomp --> "COMPs headed by ότι, etc."

COMPL: ^=!; "provides COMP-FORM"

S: ^=!.

VPaux --> { (PART-FUT)


```

    AUX: ^=!
    (^ AUX-FORM) = εχω
    (^ T_FR) = FUTURE
    | AUX: ^=!
    (^ AUX-FORM) = εχω
    (^ T_FR) = PRESENT
    | (PART-FUT)
    AUX: ^=!
    (^ AUX-FORM) = εχω }
    Vinf.

```

```

Vcop --> VCP: ^=!;,
    (NP: (^ OBJ)=! "direct object"
      (! CASE)=acc),
    { AP: (^XCOMP-PRED)=! "adjective"
      (^SUBJ CASE)=(^XCOMP-PRED CASE)
      (^SUBJ NUM)= (^XCOMP-PRED NUM)
      (^SUBJ GEND)=(^XCOMP-PRED GEND) |
    { NP: (^ XCOMP-PRED)=! "nominal"
      (! CASE)=nom |
    NP: (^ XCOMP-PRED)=!
      (! CASE)=acc |
    NP: (^ XCOMP-PRED)=!
      (! CASE)=gen } } .

```

```

PartP--> PARTCP: ^=!;
    NP: (^ OBJ)=! .

```

```

NP --> { (PRON) |
    [ (COORD),
    (D: (^ SPEC DET)=!
      @ ( CGN_AGR) ),
    (NUMERAL),
    (PARTCP),
    (A),
    (AP*: ! $ (^ ADJUNCT)
      @ ( CGN_AGR) ),
    (N)
    { (PRON: (^ SPEC POSS)=! "for possessive pronouns"
      (! PRON-TYPE)=c poss ) |
      (NP: (^SPEC POSS)=! "modifying genitive, possessive genitive"
        (! CASE)= gen) " | (NP: (! CASE)= acc)"}]
    | @ (NPCOORD NP) |
    D: (^ SPEC DET)=! ;
    ADV: ^=! ;

```

```

(N) |
D: (^ SPEC DET)=!
    @ (CGN_AGR);
PRON: ^=!;
(N) |
PRON: ^=!;
NP: (^SPEC POSS)=! "modifying genitive, possessive genitive "
    (! CASE)= gen } .

```

PPcase --> "PPs which have no PRED on the preposition; used in passives and P+NP which can passivize"

```

(ADV)
P: (^ PTYPE)=nosem;
NP: ^=! .

```

PP --> "standard PPs such as locatives"

```

{ (ADV)
  P: ^=!
    (^PTYPE)=sem;
  NP: (^ OBJ)=! |
    P: ^=!
      (^PTYPE)=sem;
  ADV: ^=! ;
  (PRON: (^ SPEC POSS)=!
    (! PRON-TYPE)=c poss ) } .

```

AP --> { A: ^=! | PARTCP: ^=! } .

```

ADVP --> (ADV)
    ADV: ^=!;
    { (PRON: (^ SPEC POSS)=! "for possessive pronouns"
      (! PRON-TYPE)=c poss ) |
      (NP: (^SPEC POSS)=! "modifying genitive, possessive genitive"
        (! CASE)= gen) }
    (PP: (^ PCOMP)=!) .

```

SCCOORD(_CAT) = "same category coordination"

```

    _CAT: !$^;
    ([COMMA
      _CAT: !$^]+
    (COMMA))
    COORD
    _CAT: !$^ .

```

NPCOORD(_CAT) = "same category coordination"

```

_CAT: !$^
    { (!NUM)=c pl
      (^NUM) = pl
    | (!NUM) =c sg};
([COMMA
  _CAT: !$^
    { (!NUM)=c pl
      (^NUM) = pl
    | (!NUM) =c sg}]]+
(COMMA))
COORD
_CAT: !$^
    { (!NUM)=c pl
      (^NUM) = pl
    | (! NUM) =c sg}.

```

"Sublexical rules

Once the morphology is added, need to put `_BASE` after each entry on the right-hand side of the rule."

```

D --> "Determiner"
    Dbase: ^=!; "stem form"
    DSFX+: ^=!. "as many tags as the morphology provides"
N --> "sublexical rule for nouns"
    Nbase: ^=!;
    NSFX+: ^=!
PRON --> "sublexical rule for pronouns; have many noun suffixes"
    PRONbase: ^=!;
    { PRON-SFX: ^=! |NSFX: ^=!}+.
A --> "sublexical rule for adjectives"
    Abase: ^=!;
    ASFX+: ^=!.
NUMERAL --> "sublexical rule for numerals"
    Nmbase: ^=!;
    NUM-SFX+: ^=!.
AUX --> "sublexical rule for auxiliary"
    VAUXbase: ^=!;
    AUX-SFX+: ^=!.
V --> "sublexical rule for verbs"
    Vbase: ^=!;
    VSFX+: ^=!.
VCP --> "sublexical rule for copulas: we single out them at morphological level in
order to avoid making them control verbs which would entail that all adjectives would
get double entries, one with a controllable subject and one without a subject"
    Vcpbase: ^=!;
    VSFX+: ^=!.

```

```

Vinf --> "sublexical rule for infinitif"
    Vinfbase: ^=!;
    VINF-SFX+: ^=!.

PARTCP --> "sublexical rule for participles"
    Pcpbase: ^=!;
    PCP-SFX+: ^=!.

ADV --> "sublexical rule for adverbs"
    ADVbase: ^=!;
    ADV-SFX+: ^=!.

PART_NE --> "negative particle"
    PART_NEbase: ^=!;
    PART-SFX+: ^=!.

PART-FUT --> "future particle"
    PART-FUTbase: ^=!;
    PART-SFX+: ^=!.

COMPL --> "particles, such as  $\nu\alpha$ ,  $\acute{o}\tau\iota$ "
    COMPLbase: ^=!;
    COORD-SFX*: ^=!;
    PART-SFX+: ^=!.

COORD --> "coordinating conjunctions"
    COORDbase: ^=!;
    COORD-SFX+: ^=!.

P --> "preposition"
    Pbase:(^ PTYPE); "assigned in PP rules"
    PSFX+.

PERIOD --> PERIODbase: ^=!;
    PTERM-SFX+: ^=!.

COMMA --> COMMAbase: ^=!;
    PUNCT-SFX+: ^=!.

QUESTIONMARK --> QUESTIONMARKbase: ^=!;
    PTERM-SFX+: ^=!.

EXCL --> EXCLbase: ^=!;
    PTERM-SFX+: ^=!.

```

DEMO GREEK TEMPLATES (1.0)

```

DET(P) = "assigns definite or indefinite"
    (^ P)=+.

NOUN(P) = "nouns; supply pers since morph doesn't always include"
    @(PRED P)
    @(PERS 3) "pronouns do not call this and so value is always 3"
    (^ NUM).

NPOSS(P) = (^ PRED) = 'P<(^SPEC POSS)>'. "nouns; required genitive"

NUMERAL(P) = @(PRED P). "numerals"

```

```

PARTCP(P) = @(PRED P) . "participles"
N-SG(P) = "singular noun"
            (^ PRED)='P'
            @(NUM sg) .
N-PL(P) = "plural noun"
            (^ PRED)='P'
            @(NUM pl) .
ADJ(P) = "adjectives; assume are attributive unless assigned predicative in rules"
            @(PRED P)
            " (^ ATYPE)
            { (^ ATYPE)=attr
            | (^ ATYPE)=c pred}" .
ADJ_SUBJ(P) = (^PRED)= 'P < (^SUBJ) >' .           "assignes predicative"
NOUN_SUBJ(P) = (^PRED)= 'P < (^SUBJ) >' .           "assignes predicative"
NUMERAL_SUBJ(P) = (^PRED)= 'P < (^SUBJ) >' .       "assignes predicative"
PARTPC_SUBJ(P) = (^PRED)= 'P < (^SUBJ) >' .       "assignes predicative"
CGN_AGR = "agreement between article, adjective and noun"
            (^GEND)=(!GEND)
            (^CASE)=(!CASE)
            (^NUM)=(!NUM) .
SPOSS_AGR= "agreement between Subject and possessive pronoun"
            (^SUBJ PERS)=(!SPEC POSS PERS)
            (^SUBJ NUM)=(!SPEC POSS NUM) .
OBJPOSS_AGR= "agreement between Object and possessive pronoun"
            (^OBJ PERS)=(!SPEC POSS PERS)
            (^OBJ NUM)=(!SPEC POSS NUM) .
PREP(P) = "standard prep which takes an OBJ; pretty much all P have this"
            (^ PRED)='P<(^ OBJ)>' .
PREP-CASE(P) = "standard prep which don't take an OBJ; pretty much all P have this"
            (^ PFORM)=P .
PCOMP(P) = (^ PRED) = 'P<(^PCOMP)>' .
AUX(P)= (^ P)=+ . "auxiliary"
INTRANS(P) = (^ PRED) = 'P<(^SUBJ)>' . "template for intrans verbs"
V-SUBJ-DAT(P)= (^PRED)='P<(^ SUBJ) (^DAT)>' . "template for intrans verbs"
OPT-TRANS(P) = "template for verbs that can be trans or intrans"
            { @(TRANS P)
            | @(INTRANS P) } .
"TRANS Template allowing Passive Lexical Rule"
TRANS (P) = @(PASS (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBJ)>') .
V-SUBJ-OBJ-DAT(P)= (^PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^DAT)>' .
DITRANS (P) = { @(PASS @(DAT-SHIFT (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBJ) (^ OBL-TO)>'))
            | @(PASS (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBJ) (^ OBJ2) >') } .
V-SUBJ-XCOMP(P) = "control verbs with subj control;"
            (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ XCOMP)>'
            (^ SUBJ)=(^ XCOMP SUBJ) .

```

V-SUBJC-OBJ-XCOMP(P) = "control transitive verbs with subj control;"
 (^PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBJ) (^ XCOMP)>' (^ SUBJ)=(^ XCOMP SUBJ) .
V-SUBJ-OBJC-XCOMP(P) = "control transitive verbs with obj control;"
 (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBJ) (^ XCOMP)>' (^ OBJ)=(^ XCOMP SUBJ) .
V-SUBJ-OBJ2C-OBJ-XCOMP(P) = "control ditrans verbs with obj2 control;"
 (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBJ) (^ OBJ2) (^ XCOMP)>' (^ OBJ2)=(^ XCOMP SUBJ) .
V-SUBJ-DAT-XCOMP(P) = "control verbs with dative control;"
 (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^DAT) (^ XCOMP)>' (^ DAT)=(^ XCOMP SUBJ) .
V-SUBJ-OBLloc-XCOMP(P) = "control verbs with OBL-LOC, and subj control;"
 (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL-LOC) (^XCOMP)>' (^ SUBJ)=(^ XCOMP SUBJ) .
V-SUBJ-COMP(P) = "closed comp verbs;"
 (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ COMP)>' .
V-SUBJ-OBJ-OBLto-COMP(P) = "transitive closed comp verbs with OBL;"
 (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^ OBL-TO) (^COMP)>' .
 "intrans verbs with a required PP/OBL;"
V-SUBJ-OBLloc(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL-LOC)>'
 " (^ OBL PSEM)=c loc".
V-SUBJ-OBL(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL)>' .
V-SUBJ-OBLto(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL-TO)>' .
V-SUBJ-OBLben(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL-BEN)>' .
V-SUBJ-OBLinstr(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL-INSTR)>' .
V-SUBJ-OBLag(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL-AG)>' .
 "intrans verbs with two required PP/OBL"
V-SUBJ-OBLben-OBLag(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL-BEN) (^OBL-AG)>' .
V-SUBJ-OBLloc-OBLloc(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL-LOC) (^ OBL-LOC)>' .
V-SUBJ-OBL-OBL(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL) (^ OBL)>' .
V-SUBJ-OBLloc-OBL(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL-LOC) (^ OBL)>' .
V-SUBJ-OBL-OBLto(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL) (^ OBL-TO)>' .
V-SUBJ-OBLloc-OBLben(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL-LOC) (^ OBL-BEN)>' .
V-SUBJ-OBLinstr-OBLto(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL-INSTR) (^ OBL-TO)>' .
V-SUBJ-OBLinstr-OBLloc(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL-INSTR) (^ OBL-LOC)>' .
V-SUBJ-OBLto-OBLloc(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBL-TO) (^ OBL-LOC)>' .
 "transitives with a required PP/OBL"
V-SUBJ-OBJ-OBLloc(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^ OBL-LOC)>'
 " (^ OBL PSEM)=c loc".
V-SUBJ-OBJ-OBL(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^ OBL)>' .
V-SUBJ-OBJ-OBLto(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^ OBL-TO)>' .
V-SUBJ-OBJ-OBLag(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBJ) (^ OBL-AG)>' .
V-SUBJ-OBJ-OBLben(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^ OBL-BEN)>' .
V-SUBJ-OBJ-OBLinstr(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^ OBL-INSTR)>' .
 "transitives with two required PP/OBL"
V-SUBJ-OBJ-OBLloc-OBLto(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^ OBL-LOC) (^ OBL-TO)>' .
V-SUBJ-OBJ-OBLloc-OBLben(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^ OBL-LOC) (^ OBL-BEN)>' .
V-SUBJ-OBJ-OBLto-OBLben(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^ OBL-TO) (^ OBL-BEN)>' .
V-SUBJ-OBJ-OBL-OBL(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^ OBL) (^ OBL)>' .

```

V-SUBJ-OBJ-OBLto-OBL(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^ OBL-TO) (^ OBL)>'.
V-SUBJ-OBJ-OBL-OBLloc(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^ OBL) (^ OBL-LOC)>'.
V-SUBJ-OBJ-OBLloc-OBLinstr(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^OBL-LOC) (^OBL-
INSTR)>'.
"copulas"
V-SUBJ-XCOMP-PRED(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ XCOMP-PRED)>'
(^ SUBJ)=(^ XCOMP-PRED SUBJ).
V-SUBJ-XCOMP-PRED-OBL(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ XCOMP-PRED) (^OBL) >'
(^ SUBJ)=(^ XCOMP-PRED SUBJ).
V-SUBJ-XCOMP-PRED-OBLloc(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ XCOMP-PRED) (^OBL-LOC) >'
(^ SUBJ)=(^ XCOMP-PRED SUBJ).
V-SUBJ-XCOMP-PRED-OBLag(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ XCOMP-PRED) (^OBL-AG) >'
(^ SUBJ)=(^ XCOMP-PRED SUBJ).
V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^ OBJ) (^ XCOMP-PRED)>'
(^ OBJ)=(^ XCOMP-PRED SUBJ).
V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED-OBLto(P) = (^ PRED)='P<(^ SUBJ) (^OBJ) (^XCOMP-PRED) (^ OBL-
TO)>' (^ OBJ)=(^ XCOMP-PRED SUBJ).
"impersonal verbs"
IMPERS(P) = (^PRED)= 'P < >(^SUBJ) '.
COMP_IMPERS(P) = (^PRED)= 'P <(^COMP)>(^SUBJ) '.
IMPERS_OBJ(P) = (^PRED)= 'P <(^OBJ)> (^SUBJ) '.

PASS (SCHEMATA) = { SCHEMATA (^ PASSIVE)= -
|SCHEMATA
(^ PASSIVE) = +
(^ OBJ)-->(^ SUBJ) "make object into subject"
"(^ OBJ2) --> NULL wipe out the object2"
(^OBJ2)-->(^ OBJ) "make object2 into object"
{(^ SUBJ)-->(^ OBL-AG) "make subject into OBL-AG"
"@ (OT-MARK OBL-AG) "
|(^ SUBJ)--> NULL } "wipe out the subject"}.

DAT-SHIFT(SCHEMATA) = { SCHEMATA
" (^ OBL PRED FN) =c TO"
|SCHEMATA
(^ OBJ) --> (^ OBJ)
(^ OBL) --> (^ OBJ2)}.

VPRES = @(TENSE pres)
@(MOOD indicative).

VPAST = @(TENSE past)
@(MOOD indicative).

PASTP = (^ PARTICIPLE) = past.

VSUBPAST = @(TENSE past)
@(MOOD subjunctive).

VIMPERPAST = @(TENSE past)
@(MOOD imperative).

```

```

VIMPERPRES = @(TENSE pres)
                @(MOOD imperative).
VFUT = @(TENSE future)
                @(MOOD indicative).
VPP = @(TENSE past_perfect)
                @(MOOD indicative).
TNS_ASP_T (P TEL) = @(TENSE P)
                @(TELICITY TEL).
TNS_ASP_P (P PERF) = @(TENSE P)
                @(PERFECT PERF).
T_FR (PA) = (^ T_FR) = FR.
PERFECT(PERF) = (^ TNS-ASP PERFECT) = PERF.
TELICITY(TEL) = (^ TNS-ASP TELICITY) = TEL.

S-AGR = (^ SUBJ PERS) = 3   "for English verbs in -s"
                (^ SUBJ NUM) = sg.
V3SG = "third singular English verb form"
                (^ SUBJ NUM)= sg
                (^ SUBJ PERS)=3
                @VPRES.
TYPE_COMPL_CLAUSE (TY) = (^ TYPE_COMPL_CLAUSE) = TY.
CASE(C) = (^ CASE) = C.
NUM(N) = (^ NUM) = N.
GEND(G) = (^ GEND) = G.
PERS(P) = (^ PERS) = P.
TENSE(T) = (^ TNS-ASP TENSE) = T.
MOOD(M) = (^ TNS-ASP MOOD) = M.
PRED(P) = (^ PRED) = 'P'.
IFF(PERS MOOD) = { (^PERS)= 2           "PERS If and only Q"
                (^MOOD)= imperative
                | ~(^PERS)= 2
                ~(^MOOD)= imperative}.
IF (P Q) = { ~P | Q }.

"OT-MARK(OBL-AG) = OBL-AG $ o::*."

```

Παράρτημα 3: Το αρχείο Λεξικού XLE⁹⁴

DEMO GREEK LEXICON (1.0)

```
"sublexical tags"
"parts of speech"
No NSFX *; "noun"
    NUM-SFX *; ETC. "nominal number"
Aj ASFX *; "adjective"
    NUM-SFX *; ETC. "adjectival number"
Vb VSFX *; "verb"
    AUX-SFX *;
    VINF-SFX*;
    PCP-SFX*; ETC.
At DSFX *; ETC. "Determiner"
Ad ADV-SFX *; "adverb"
    NUM-SFX *; ETC. "adverbial number"
Pn PRON-SFX *; ETC. "pronoun"
Cj CONJ-SFX *; "conjunction and coordination"
    COORD-SFX *; ETC.
As PSFX *; ETC. "preposition; may cover other things"
Pp PSFX *; "preposition"
    PCP-SFX *; "participle"
    VSFX *; "verb" ETC.
"genders"
Ma NSFX * @ (GEND masc);
    DSFX * @ (GEND masc);
    PSFX * { (^ SPEC DET GEND)=masc (^PTYPE)=nosem
        | (^ OBJ SPEC DET GEND)=masc (^PTYPE)=sem};
    ASFX * @ (GEND masc);
    PCP-SFX *;
    NUM-SFX * @ (GEND masc);
    VSFX * @ (GEND masc); "e.g. εισαγμένος"
    PRON-SFX * @ (GEND masc); ETC.
Fe NSFX * @ (GEND fem);
    DSFX * @ (GEND fem);
    PSFX * { (^ SPEC DET GEND)=fem (^PTYPE)=nosem
        | (^ OBJ SPEC DET GEND)=fem (^PTYPE)=sem};
    ASFX * @ (GEND fem);
    PCP-SFX *;
    NUM-SFX * @ (GEND fem);
    VSFX * @ (GEND fem); "e.g. εισαγμένη"
    PRON-SFX * @ (GEND fem); ETC.
Ne NSFX * @ (GEND neut);
```

⁹⁴ Τα λήμματα έχουν καταχωριστεί με αλφαβητική σειρά.

```

DSFX * @(GEND neut);
PSFX * { (^ SPEC DET GEND)=neut (^PTYPE)=nosem
        | (^ OBJ SPEC DET GEND)=neut (^PTYPE)=sem};
ASFX * @(GEND neut);
PCP-SFX *;
NUM-SFX * @(GEND neut);
VSFX * @(GEND neut); "e.g. εισαγμένο"
PRON-SFX * @(GEND neut);
PART-SFX *; ETC.

"number"
Sg NSFX * @(NUM sg);
ASFX * @(NUM sg);
DSFX * @(NUM sg);
AUX-SFX *;
PSFX * { (^ SPEC DET NUM)=sg (^PTYPE)=nosem
        | (^ OBJ SPEC DET NUM)=sg (^PTYPE)=sem};
VSFX * (^ SUBJ NUM)=sg;
PCP-SFX *;
NUM-SFX * @(NUM sg);
PRON-SFX * @(NUM sg); ETC.

Pl NSFX * @(NUM pl);
ASFX * @(NUM pl);
DSFX * @(NUM pl);
AUX-SFX *;
PSFX * { (^ SPEC DET NUM)=pl (^PTYPE)=nosem
        | (^ OBJ SPEC DET NUM)=pl (^PTYPE)=sem};
VSFX * (^ SUBJ NUM)=pl;
PCP-SFX *;
NUM-SFX * @(NUM pl);
PRON-SFX * @(NUM pl); ETC.

"case"
Nm NSFX * @(CASE nom);
DSFX * @(CASE nom);
ASFX * @(CASE nom);
PRON-SFX * @(CASE nom);
PCP-SFX * @(CASE nom);
NUM-SFX *;
VSFX * @(CASE nom); "past participle" ETC.

Ac NSFX * @(CASE acc);
DSFX * @(CASE acc);
PSFX * { (^ SPEC DET CASE)=acc (^PTYPE)=nosem
        | (^ OBJ SPEC DET CASE)=acc (^PTYPE)=sem};
ASFX * @(CASE acc);
NUM-SFX * @(CASE acc);
VSFX * @(CASE acc); "past participle"

```

```

PCP-SFX * @(CASE acc);
PRON-SFX * @(CASE acc); ETC.
Ge NSFX * @(CASE gen);
DSFX * @(CASE gen);
PSFX * (^ OBJ SPEC DET CASE)=gen (^PTYPE)=sem;
ASFX * @(CASE gen);
NUM-SFX * @(CASE gen);
VSFX * @(CASE gen); "past participle"
PCP-SFX * @(CASE gen);
PRON-SFX * @(CASE gen); ETC.
"nouns"
Pr NSFX * (^ NTYPE NSYN)=proper;
VSFX * (^ TNS-ASP TENSE)=pres;
AUX-SFX *; ETC.
Cm NSFX * (^ NTYPE NSYN)=common; ETC.
"adjective/adverb: base, comparative, superlative"
Ba ASFX *;
ADV-SFX *; ETC.
Cp ASFX *;
ADV-SFX *; ETC.
Su ASFX *;
ADV-SFX *; ETC.
"numerals: cardinal, ordinal, multiplicative, analog, collective"
Cd NUM-SFX *; ETC.
Od NUM-SFX *; ETC.
Ml NUM-SFX *; ETC.
An NUM-SFX *; ETC.
Ct NUM-SFX *; ETC.
"verb endings (other than number)"
Mn VSFX *; "main verb"
PCP-SFX *; "participle"
VINP-SFX*; "infinitive"
AUX-SFX *; ETC. "aux verb"
Is VSFX *; ETC. "impersonal"
Id VSFX * (^ TNS-ASP MOOD)=indicative;
DSFX * (^ DET-TYPE)=indef;
AUX-SFX *;
PRON-SFX * (^QUANT-TYPE)=existential; ETC.
Mp VSFX * (^TNS-ASP MOOD)= imperative; ETC.
Nf VSFX*;
VINP-SFX*; ETC. "infinitive"
Pa VSFX * (^ TNS-ASP TENSE)= past;
PSFX * { (^ SPEC DET PRED)='o' (^ PTYPE)=nosem "case version; no pred for
preposition; prepart"| (^ OBJ SPEC DET PRED)='o' (^ PTYPE)=sem }; ETC. "but see
nouns for present"

```

01 VSFX * (^ SUBJ PERS)=1;
 AUX-SFX *;
 PRON-SFX * @(PERS 1); ETC.

02 VSFX * (^ SUBJ PERS)=2;
 AUX-SFX *;
 PRON-SFX * @(PERS 2); ETC.

03 VSFX * (^ SUBJ PERS)=3;
 AUX-SFX *;
 PRON-SFX * @(PERS 3); ETC.

Xx VSFX * "no value";
 AUX-SFX *;
 ADV-SFX *;
 VINP-SFX*;
 PCP-SFX *;
 PRON-SFX *; ETC.

Pe VSFX * (^ TNS-ASP PERF)=+;
 PCP-SFX *;
 VINP-SFX*;
 PRON-SFX * (^ PRON-TYPE)=pers; ETC.

Ip VSFX * (^ TNS-ASP PERF)=-;
 PCP-SFX *;
 AUX-SFX *;
 PRON-SFX * (^ PRON-TYPE)=pers;ETC.

Av VSFX * (^ PASSIVE)=-;
 PCP-SFX *;
 AUX-SFX *;
 VINP-SFX*; ETC.

Pv VSFX * (^ PASSIVE)=+;
 PCP-SFX *; ETC.

"particles"

Pt PART-SFX *; ETC.

Ng PART-SFX *; ETC.

Fu PART-SFX * (^ TNS-ASP TENSE)=fut; ETC.

Sb PART-SFX *; ETC. "subordinative;ότι"

Sj PART-SFX *; ETC. "subjunctive; να"

Ot PART-SFX *; ETC. "other; nou"

"pronouns"

Dm PRON-SFX *; ETC. "demonstrative"

Po PRON-SFX *; ETC. "possessive"

We PRON-SFX *; ETC. "weak pronoun"

St PRON-SFX *; ETC. "strong pronoun"

Ir PRON-SFX *; ETC. "interrogative"

Re PRON-SFX *; ETC. "relative"

Ri PRON-SFX *; ETC. "relative indefinite"

"Determiners"

Df DSFX * (^ DET-TYPE)=def; ETC.
 "prepositions"
Sp PSFX *; ETC. "simple"
 "other: conjunctions, subordinators"
Co COORD-SFX *; ETC. "coordinating conjunctions"
 "punctuation"
PUNCT PUNCT-SFX *; ETC.
PT PTERM-SFX *; ETC.
ER PTERM-SFX *; ETC.
M_ PTERM-SFX *; ETC.

 "common nouns"
 αβγό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αγκάθι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αγκαλιά Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αγόρι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αγρότης Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αεροδρόμιο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αίμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 άκρη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 άκρο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αλάτι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αμάξι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αμαρτία Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αμανάτι Nbase * @(NOUN_SUBJ %stem); ETC.
 άνθρωπος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 άντερο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αντίπαλος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 απόφαση Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 άποψη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αστυνομία Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αυγό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αυλάκι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αυτί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αυτοκίνητο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αυτός_ο_κόσμος_για_έναν_άλλο_καλό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 αφεντικό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 βαθιά_ο_μαχαίρι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 βαθιά_ο_χέρι_του_ισέπη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 βήμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 βόλτα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 βρακί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 βροχή Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 βρώμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γάτα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.

γείτονας Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γειτόνισσα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γη_και_ύδωρ Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γη_Μαδιάμ Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γιακάς Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γιος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γλώσσα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γλύκα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γλυκό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γόνατο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γούνα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γρανάζι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γραφειοκράτης Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γυαλί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γυαλί_καρφί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γωνιά Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 γωνία Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 δάσκαλος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 δέντρο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 δημοσιογράφος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 δημοσιότητα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 διάβασμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 διακοπή Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 διαθορόα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 δικτάτορας Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 δίχτυ Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 δουλειά Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 δρόμος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 δύο_τρυγόνι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 δύναμη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 εκδρομή Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ένας_άσσος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ένας_κόμπος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ένας_παράς Nbase * @(NOUN_SUBJ %stem); ETC.
 ένας_στου_κεφάλι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ένας_τρύπα_στου_νερό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ένας_χεράκι Nbase * @(NOUN %stem);
 ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 ένας_χέρι_βοήθεια Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ένας_χέρι_ξύλο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 εξουσία Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 επενδυτής Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 επιτυχία Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 επιστήμη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.

ευθύνη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ζάχαρη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ζωή Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ζώνη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ηθοποιός Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 θάλασσα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 θάνατος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 θέμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 θεός_πρόσωπο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 θηλειά Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 θόρυβος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ιδέα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ιδέα_στου_μυαλό Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ιδιοκτήτης Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ιδρώτας Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ισχυρισμός Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ίχνος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 καβούκι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 καζανάκι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 καθηγητής Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 καλάθι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 καλοκαίρι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κάλος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 καλός_κουβέντια_για_κανέναν Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 καμπούρα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 καπελάκι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 καπέλο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κάρβουνο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 καρέκλα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 καρεκλοπόδαρο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 καρφί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 καλαπόδι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κάστιανο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κατακλυσμός Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κατάσταση Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κείμενος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κέρατο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κεφάλι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κλαρί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κλίμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κλωστή Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κόκαλο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κομμάτι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κορόιδο Nbase * @(NOUN_SUBJ %stem); ETC.
 κόσκινο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.

κουρέλι Nbase * @(NOUN_SUBJ %stem); ETC.
 κρασί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κροκοδείλιος_δόκρυ Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κύβος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κουβάρι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κουβέντια Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κουβέρτια Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κουδούνι Nbase * @(NOUN_SUBJ %stem); ETC.
 κουμπί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κριτής Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 κυβέρνηση Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 λαβή Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 λάδι Nbase * { @(NOUN_SUBJ %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 λαιμός Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 λαμπάκι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 λάσπη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 λαχείο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 λέξη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 λεπτό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 λεφτά_με_ο_σέσουλα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ληστής Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 λογαριασμός Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 λόγος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 λουρί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 λύκος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μαγαζί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μαθηματικά Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μαθητής Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μαλλί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μάννα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μαράζι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μασημένος_τροφή Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μάτι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μάτι_για_άλλος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μαύρος_πέτρα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μαχαίρι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μαύρος_μάτι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μαύρος_μεσάνυχτα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μεγάλος_έκταση Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μεγάλος_ιδέα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μεγάλος_γλώσσα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μέντια Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μέτρο Nbase * { @(NOUN %stem) | @(NPOSS %stem) }; ETC.
 μητέρα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μηχανή Nbase * @(NOUN %stem); ETC.

μούτρο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μπάζα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μπαλάκι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μπαστούνι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μπουκάλι Nbase * @(NOUN_SUBJ %stem); ETC.
 μύτη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μυαλό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μύθος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 μωρό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 νερό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 νερό_με_ο_τουλούμι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 νερό_σιου_κρασί Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 νεύρο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 νήμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 νομοσχέδιο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ντουλάπα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 νυχάκι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 νύχι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 οδηγός Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 οικόπεδο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ουρίτσα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_άγγελος Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_αέρας Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_αίμα_ο_κοσμάκης Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_αλάτι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_αμανές Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_αμαρτία Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_αμίλητος_νερό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_άντερο Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_άπλυτος Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_απωθημένος Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_αυγό_και_ο_καλάθι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_αυτί Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_βήχας Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_βίος_αβίωτος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_βουνό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_βρεγμένος Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_γυαλί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_γάτα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_γλυκός_μάτι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_γόνατο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_διάβολος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_δίχτυ Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_δουλειά Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_δύο_πόδι Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.

ο_έδαφος_κάτω_από_ο_πόδι Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_ελεύθερος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_έννας_κατραπακιά_μετά_ο_άλλος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_ζωνάρι Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_ηθικός Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_ήπαρ Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_θεός Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_θηλεία_σιου_λαιμός Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 οίκος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_κάλος Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_καπελάκι Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_καπέλο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_καρδιά Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_ευκαιρία_από_ο_μαλλί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_κεφάλι Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_κάστιανο_από_ο_φωτιά Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_κόκαλο Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_κολλώ Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_κόπος_να_εγώ_βλέπω Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_κοσμάκης_ο_αίμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_κόσμος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_κουβέντια Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_κύβος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_λαμπάκι Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_λάδι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_λερός_φίδι_από_ο_ιρύπα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_λεφτιά_ο_κοσμάκης Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_λίθος_ο_ανάθεμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_λινάρι_ο_πάθος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_λόγος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_λουρί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_λύκος_να_φυλάω_ο_ πρόβατο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ολυμπιακός Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_λυσσακό Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_μαλλί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_μακρύς_μου_και_ο_ κοντός_μου Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_μάτι Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_μαχαίρι_σιου_κόκαλο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_μουστάκι Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_μούτρο Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_μπαλάκι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_μυαλό Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_μύτη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_νεύρο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_νήμα_ο_κουβέντια Nbase * @(NOUN %stem); ETC.

ο_ξύλο_ο_χρονιά Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_όνωμα Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_οργανισμός Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_όρεξη Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_ουρά Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_ουρανός_σφοντύλι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_ουρίτσα Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_πάνω_κάτω Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_πάνω_χέρι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_παπούτσι_σου_χέρι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_παραμύθι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_πάθος_μου_ο_τάραχος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_πεδίο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_περδικούλα_μου Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_πήχυς Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_πίεση Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_πικρός_ποιήρι Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_πλάτη Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_πόδι Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_πόδι_σου_πλάτη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_πολύς_πολύς Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_πράγμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_πράγμα_όπως_έρχομαι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_πράσινος_φως Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_πρώτος_λαχείο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 όρεξη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_σάλιο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_σίδερο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_σκασμός Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_σκοινί_μέχρι_να_σπάω Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_σκόνη Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 οστίο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_στραβός_μάτι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_σύκο_σύκο_και_ο_σκάφη_σκάφη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_συκώτι Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_ταβάνι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_τάραχος_ο_πάθος Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_ταύρος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_τελευταίος_μου_λέξη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ουρά Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_φίδι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_φίδι_από_ο_τρύπα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_φωλιά Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.
 ο_χαλί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_χαλί_κάτω_από_ο_πόδι Nbase * { @(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem) }; ETC.

ο_χαριστικός_βολή Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_χάρος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_χεράκι Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_χέρι Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_χρονιά Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_ψόφιος_κοριός Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ο_ψωμάκι Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_ψωμί Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_ψωμί_μέσα_από_ο_στόμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ούτε_ο_μύτη Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 ο_ώρα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 παιδί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 παίκτης Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 παίχτης Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 παιχνίδι Nbase * {@(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem)} ; ETC.
 παπάς Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 παπούτσι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πασαπόρτι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πατέρα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πείνα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πέντε_φάσκελο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 περιβόλι Nbase * @(NOUN_SUBJ %stem); ETC.
 παρουσία Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πετσί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πήχυς Nbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 πιάτο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πίεση Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πιλότος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πίτουρο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πλακάκι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πλάτη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πλατεία Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πληρωμένος_απάντηση Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πόδι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πολύς_θόρυβος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πόνος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πόρτα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πούπουλο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πράμα_και_θάμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 προϊόν Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πρόβατο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 προπονητής Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πρόσωπο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 προώθηση Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 πρωθυπουργός Nbase * @(NOUN %stem); ETC.

πιώμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ράμμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ρακή Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ράφι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ρόλος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ρούχο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σάλα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σαλάτα Nbase * {@(NOUN %stem)|@(NOUN_SUBJ %stem)}; ETC.
 σανίδι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σάρκα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σάρκα_και_οστίο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σβέρκος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σημείο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σκάνδαλο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σκέλια Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σκοινί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σκοινί_κορδόνι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σκόνη Nbase * {@(NOUN %stem)|@(NOUN_SUBJ %stem)}; ETC.
 σπίτι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σπιτονοικοκύρης Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 στέγη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 στενοχώρια Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 στήλη_άλας Nbase * @(NOUN_SUBJ %stem); ETC.
 στόμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 στομάχι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 συγγενής Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 συκώτι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σύλληψη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 συμπεριφορά Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 συμφωνία Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σύννεφο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σχέση Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σχολείο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 σχόλιο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ταξιδιώτης Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ταράτσα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ταινία Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ταύρος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 τιμή Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 τοκογλύφος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 τοίχος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 τόπος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 τόπος_στου_νιάτα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 τουλούμι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 τουλούμι_νερό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.

τούνελ Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 τρανταγμός Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 τραπέζι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 τροφή Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 τρύπα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 τσεπάκι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 τσέπη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 τσουβάλι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ύδωρ Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 υπάλληλος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 υπόθεση Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 υπουργείο Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 υπουργός Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ύφος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φάκα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φαρμάκι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φίδι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φίλαθλος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φονιάς Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φόρεμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φόρος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φορητό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φούστια Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φτερό Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φυλακή Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φωλιά Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φωτιά Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φως Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 φως_στου_άκρη_ο_τούνελ Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 χαλί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 χείλος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 χεράκι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 χέρι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 χρόνος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 χτύπημα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ψέμα Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ψύλλος_στου_αυτί Nbase * {@(NPOSS %stem) | @(NOUN %stem)}; ETC.
 ψωμάκι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ψωμί Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 ψωμί_και_αλάτι Nbase * @(NOUN %stem); ETC.

"proper nouns"

Γερμανία Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 Γιάννης Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 Ελένη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.

Έλληνας Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 Ευρώπη Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 Κώστας Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 Μαρία Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 Μεσολογγίτης Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 Νίκος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 Πατρινιά Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 Πέτρος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 Πέρσης Nbase * @(NOUN %stem); ETC.
 Ρώσος Nbase * @(NOUN %stem); ETC.

"pronouns"

άλλος PRONbase * @(PRED %stem); ETC.
 αυτός PRONbase * @(PRED %stem);
 Αbase * @(ADJ %stem); ETC.
 εγώ PRONbase * { (^PRON-TYPE)=pers |
 @(PRED %stem) (^ PRON-TYPE)=pers}; ETC.
 κάθε Abase * @(ADJ %stem);
 PRONbase * @(PRED %stem); ETC.
 κανένας PRONbase * @(PRED %stem) (^ QUANT-TYPE)=negative; ETC.
 κάτι PRONbase * @(PRED %stem); ETC.
 μου PRONbase * @(PRED %stem) (^ PRON-TYPE)=poss; ETC.
 ότι_εγώ_καπνίζω PRONbase * @(PRED %stem); ETC.
 ότι_περνώ_από_ο_χέρι PRONbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 τι PRONbase * @(PRED %stem) (^ PRON-TYPE)=inter; ETC.
 τίποτα PRONbase * { @(PRED %stem) | @(NOUN_SUBJ %stem) }; ETC.

"adjectives"

άγνωστος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 άδειος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 αδιάκριτος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 αληθινός Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 αμίλητος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 αναρχικός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 ανδρικός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 ανοιχτός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 ασπροπρόσωπος Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 άσχημος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 βέβαιος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 βρώμικος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 γεμάτος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 για_σοφός Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 γλυκός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 δαγκωτός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 δημόσιος Abase * @(ADJ %stem); ETC.

δυσμενής Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 ειδικός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 ελεύθερος Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 έντιμος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 θαλασσή Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 θεατρικός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 ίδιος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 καθαρός Abase * { @(ADJ_SUBJ %stem) | @(ADJ %stem) }; ETC.
 καταϊδρωμένος Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 κόκκινος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 κλειστός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 λυτός_και_δεμένος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 μακρυνός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 μανιάντικος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 μαύρος_σιου_ξύλο Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 μεγάλος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 μικρός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 μισός Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 να_εγώ_πίνω_σιου_ποιήρι Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 νέος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 νεαρός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 ξένος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 ξινός Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 ξυπόλυτος Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 ξυπόλυτος_σιου_αγκάθι Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 ο_κακός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 όλος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 όρθιος Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 ουράνιος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 παλιός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 πολιτικός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 πολύς Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 πράσινος Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 προκλητικός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 ρέστος Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 ταπί_και_ψύχραιμος Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 τελευταίος Abase * { @(ADJ_SUBJ %stem) | @(ADJ %stem) }; ETC.
 τελευταίος_και_καταϊδρωμένος Abase * @(ADJ_SUBJ %stem); ETC.
 φονικός Abase * @(ADJ %stem); ETC.
 ψιλός Abase * @(ADJ %stem); ETC.

"participle"

αναμμένος Pcpbase * @(PRED %stem); ETC.
 βρεγμένος Pcpbase * @(PARTPC_SUBJ %stem); ETC.
 εργαζόμενος Pcpbase * @(PRED %stem); ETC.

κατεβασμένος Pcpbase * @(PRED %stem); ETC.
μασημένος Pcpbase * @(PRED %stem); ETC.
σταυρωμένος Pcpbase * @(PRED %stem); ETC.
στημένος Pcpbase * { @(PRED %stem) | @(PARTPC_SUBJ %stem) }; ETC.
τεντωμένος Pcpbase * @(PRED %stem); ETC.

"adverbials"

ακόμα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
ανάρμοστα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
ανοικτιά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
απέξω ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_δίπλα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_έκπληξη_σε_έκπληξη ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_έννας_άκρο_στου_άλλος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_έννας_κλωστή ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_έννας_ψέμα_στου_άλλος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_δύο_παράς ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_κοντιά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_κόσκινο ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_μικρός_πόρτα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_μόνος ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
από_μπροστιά ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
από_ο_αγκαλιά ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
από_ο_Άννας_στου_Καϊάφας ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_αριστερά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_γιακάς ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_δόντι_ο_χάρος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_καβούκι ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) }; ETC.
από_ο_κέρατο ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_λαϊμός ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_μάτι ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
από_ο_μούτρο ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_μυαλό ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) }; ETC.
από_ο_πείνα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_πίσω_πόρτα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_ρίζα ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) }; ETC.
από_ο_Σκύλλα_στου_Χάρυβδη ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_στόμα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_σύννεφο ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_χέρι ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) }; ETC.
από_ο_χάρος_ο_δόντι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_ο_χείλος ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
από_πίσω ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_πρόσωπο_γη ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
από_σαράντα_κύμα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.

από_χέρι_σε_χέρι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 από_ψιλός_κόσκινο ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 άσχημα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 βαθιά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 βιαστικά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 γερά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 για_ένανς_κομμάτι_ψωμί ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 για_ο_γούνα ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 για_όλος_και_για_τίποτα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 για_ο_εαυτός ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 για_καβγάς ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 για_ψύλλος_πήδημα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 γύρω ADVbase * { @(PRED %stem) | @(PCOMP %stem) } ; ETC.
 δεξιά_και_αριστερά_στου_δρόμος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 διαρκώς ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 δίπλα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 δύσκολα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 εμπρός ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 ένας_πιθαμή ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 επί_πτώμα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 επιτέλους ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 έξω ADVbase * { @(PRED %stem) | @(PCOMP %stem) } ; ETC.
 έξω_από_ο_δόντι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 έξω_από_ο_καβούκι ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 έξω_από_ο_ρούχο ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 έξω_με_ο_κλωτσιά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 εκεί ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 εκεί_που_πονώ ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 εύκολα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 και_στου_πλάτη ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 και_στου_φωτιά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 καλά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 κάτω ADVbase * { @(PCOMP %stem) | @(PRED %stem) } ; ETC.
 κάτω_από_ο_ζώνη ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 κάτω_από_ο_μύτη ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 κάτω_από_ο_πόδι ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) } ; ETC.
 κάτω_από_ο_σιέγη ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 κονιά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 κορόνα_γράμμα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 λάσκα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 μαζί ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 μακριά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 μαλλί_με_μαλλί ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 με_άδειος_τισέπη ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 με_άερας_κοπανιστός ADVbase * @(PRED %stem); ETC.

με_ένανς_σμπάρος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_κατεβασμένος_μούτρο ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_κλειστός_μάτι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_μισός_μάτι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_ο_ένανς_και_με_ο_άλλος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_ο_γάντι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_ο_πόδι_στου_γη ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_ο_σεις_και_με_ο_σας ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_ο_γλύκα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_ο_ίδιος_μου_ο_μάτι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_ο_ίδιος_μου_ο_χέρι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_ο_ιδρώτας_ο_πρόσωπο ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
με_ο_μάτι ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
με_ο_μούτρο ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_ο_όνομα ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
με_ο_πίτουρο ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_ο_ρούχο ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_σταυρωμένος_χέρι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_ο_στόμα_ανοιχτός ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_ο_τουλούμι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_ο_τσιγκέλι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
με_ο_τύχη ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
με_ο_χέρι_στου_καρδιά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
μέσα ADVbase * { @(PCOMP %stem) | @(PRED %stem) | @(NPOSS %stem) }; ETC.
μέσα_από_ο_δόντι ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
μέσα_από_ο_χέρι ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) }; ETC.
μετά_φανός_και_λαμπάδα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
μονάχα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
μπροστά ADVbase * { @(PRED %stem) | @(NPOSS %stem) }; ETC.
ούτε_στου_άγγελος ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
ούτε_στου_νυχάκι ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
πάλι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
πάντοτε ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
πάνω ADVbase * { @(PCOMP %stem) | @(PRED %stem) | @(NPOSS %stem) }; ETC.
πάνω_από_ο_κεφάλι ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
πάνω_από_ο_πίωμα ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
πάνω_από_ο_σκούφια ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) }; ETC.
πάνω_σε_αναμμένος_κάρβουνο ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
πάνω_σε_τεντωμένος_σκοινί ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
πάνω_στου_βήμα ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
πάνω_στου_σβέρκος ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) }; ETC.
πάνω_στου_χέρι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
παρά_τρίχα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
πέρα ADVbase * @(PCOMP %stem); ETC.
πέρα_από_ο_μύτη ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.

περί_πολύς ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 πίσω ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PCOMP %stem) | @(PRED %stem) }; ETC.
 πίσω_από_ο_πλάτη ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) };ETC.
 πολύ ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 πολύ_εύκολα ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 πολύ_λάσκα ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 πολύ_χαμηλά ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 πολύ_ψηλά ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 που ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 προς_νερό ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 σαν_ίσος_προς_ίσος ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 σαν_ο_κοκόρι ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 σε_δεύτερος_μοίρα ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 σε_ένανς_κουταλιά_νερό ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 σε_ένανς_παπούτσι ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 σε_κακός_λούκι ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 σε_ξένος_οικόπεδο ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 σε_ξένος_υπόθεση ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 στου_αβγό ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) };ETC.
 στου_αίμα ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 στου_αμήν ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_άσσος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_αυτί ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) };ETC.
 στου_βρακί ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 στου_βρόντιος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_γόναιο ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) };ETC.
 στου_γρανάζι ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 στου_γωνιά ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) };ETC.
 στου_δίχτυ ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) };ETC.
 στου_δρόμος ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) };ETC.
 στου_θέση ADVbase * @(NPOSS %stem);ETC.
 στου_ίδιος_τσουβάλι ADVbase * @(PRED %stem);ETC.
 στου_ίχνος ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 στου_κάλος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_καμπούρα ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) };ETC.
 στου_καρφί ADVbase * @(PRED %stem) ; ETC.
 στου_κεφάλι ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) };ETC.
 στου_κλαρί ADVbase * @(PRED %stem) ; ETC.
 στου_κουρμπέτι ADVbase * @(PRED %stem) ; ETC.
 στου_κρανίο ADVbase * @(PRED %stem) ; ETC.
 στου_κρύο_ο_λουτρό ADVbase * @(PRED %stem) ; ETC.
 στου_λαιμός ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) };ETC.
 στου_μανίκι ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) };ETC.
 στου_μάτι ADVbase * { @(NPOSS %stem) | @(PRED %stem) };ETC.
 στου_μέση ADVbase * @(PRED %stem); ETC.

στου_μυαλό ADVbase * {@(NPOSS %stem) | @(PRED %stem)};ETC.
 στου_νεύρο ADVbase * {@(NPOSS %stem) | @(PRED %stem)};ETC.
 στου_νόημα_με_ο_πρώτος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_νους ADVbase * {@(NPOSS %stem) | @(PRED %stem)};ETC.
 στου_νύχι ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 στου_ουράνιος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_παλαβός ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_πι_και_φι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_πιάτο ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_πισινός ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 στου_πένιτε_δρόμος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_πεισί ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 στου_πόδι ADVbase * {@(NPOSS %stem) | @(PRED %stem)};ETC.
 στου_πούπουλο ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_ράφι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_σβέρκος ADVbase * {@(NPOSS %stem) | @(PRED %stem)};ETC.
 στου_σανίδι ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_σκέλια ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_σημείο ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_στόμα_ο_λύκος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_στομάχι ADVbase * {@(NPOSS %stem) | @(PRED %stem)};ETC.
 στου_σύννεφο ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_σφυρί ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_τοιχος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_τόπος ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_τορβάς ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_τισακ ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_τισεπάκι ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 στου_τύχη ADVbase * {@(NPOSS %stem) | @(PRED %stem)};ETC.
 στου_υπολογισμός ADVbase * @(NPOSS %stem); ETC.
 στου_χέρι ADVbase * {@(NPOSS %stem) | @(PRED %stem)};ETC.
 στου_φάκα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_φόρα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_φωτιά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στου_φως_ο_δημοσιότητα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 στραβά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 τελικά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 τραχιά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 τσάμπα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 τσίμα_τσίμα ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 φτηνά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 χαμηλά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 χθες ADVbase * @(PRED %stem); ETC.
 ψηλά ADVbase * @(PRED %stem); ETC.

"numbers"

πέντε Nmbase * @ (NUMERAL %stem); ETC.

τετρακόσιοι Nmbase * @ (NUMERAL %stem); ETC.

δεκατέσσερις Nmbase * { @ (NUMERAL_SUBJ %stem) | @ (NUMERAL %stem) }; ETC.

"copulas"

είμαι Vcibase * { @ (V-SUBJ-XCOMP-PRED %stem) | @ (V-SUBJ-XCOMP-PRED %stem) (^XCOMP-PRED PRED)=c 'να_εγώ_πίνω_σιτου_ποιήρι' (^IDIOM)=είμαι_πολύ_όμορφος }; ETC.

"verbs"

ακούω_να_βλέπω Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= δώσε_προσοχή @VIMPERPRES; ETC.

αλλάζω Vbase * @ (TRANS %stem); ETC.

αμφισβητώ Vbase * @ (TRANS %stem); ETC.

ανάβω Vbase * { @ (TRANS %stem) ~ (^OBJ CASE)=gen | @ (INTRANS %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem) |

@ (V-SUBJ-OBJ-DAT %stem) (^OBJ PRED)=c 'ο_λαμπάκι'

(^IDIOM)=εκνευρίζω_κπ |

@ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_λαμπάκι'

(^IDIOM)=εκνευρίζω_κπ | (^OBJ PRED)=c 'φωτιά'

(^IDIOM)=προκαλώ_εντάσεις_σε_κπ } |

@ (INTRANS %stem) (^SUBJ PRED)=c 'ο_λαμπάκι' (^IDIOM)=εκνευρίζομαι |

@ (V-SUBJ-OBJ-OBL %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ-OBL %stem) (^OBJ PRED)=c

'ο_πράσινος_φως' (^IDIOM)=δίνω_άδεια_σε_κπ_να_κάνει_κτ);

Pcibase * @ (TRANS %stem) (^OBJ PRED)=c 'φωτιά'

(^IDIOM)=προκαλώ_εντάσεις; ETC.

ανάβω_έναντι Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= χτυπώ_κπ; ETC.

ανακατεύω Vbase * { @ (V-SUBJ-OBL %stem) | @ (V-SUBJ-OBL %stem) { (^OBL PRED)=c

'με_ο_πίτουρο' (^IDIOM)=ασχολούμαι_με_μικροπράγματα | (^OBL PRED)=c

'σε_ξένο_υπόθεση' (^IDIOM)=μπλέκομαι_σε_πράγματα_που_δεν_με_αφορούν} }; ETC.

αξίζω Vbase * @ (IMPERS_OBJ %stem) (^OBJ PRED)=c 'ο_κόπος_να_εγώ_βλέπω'

(^IDIOM)=πρέπει_να_το_δω; ETC.

ανεβάζω Vbase * { @ (TRANS %stem) (^OBJ PRED)=c 'ο_πήχυς'

(^IDIOM)=περιμένω_καλύτερη_απόδοση |

@ (TRANS %stem) | @ (TRANS %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_ηθικός'

(^IDIOM)=εμψυχώνω_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ο_πίεση' (^IDIOM)= εκνευρίζω_κπ } |

@ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_ηθικός'

(^IDIOM)=εμψυχώνω_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ο_πίεση' (^IDIOM)= εκνευρίζω_κπ } |

@ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC

PRED)=c 'σιτου_ουράνιος' (^IDIOM)=εξυψώνω_κπ}; ETC.

ανεβαίνω Vbase * { @ (INTRANS %stem) | @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) |

@ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^SUBJ PRED)=c 'ο_πήχυς' (^IDIOM)=

αναμένεται_καλύτερη_απόδοση | (^OBL-LOC PRED)=c 'σιτου_μάτι' (^IDIOM)= αποκτώ_αξία

| { (^OBL-LOC PRED)=c 'σιτου_σανίδι' | (^OBL-LOC PRED)=c 'σανίδι' } (^IDIOM)=

γίνομαι_ηθοποιός } }; ETC.

αρπάζω_εγώ Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= καλά_να_πάθεις @VIMPERPRES; ETC.

αρπάζω Vbase * { @ (TRANS %stem) |
 @ (TRANS %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_ψωμί_μέσα_από_ο_στόμα'
 (^IDIOM)=υφαρπάζω | (^OBJ PRED)=c 'ο_ευκαιρία_από_ο_μαλλί'
 (^IDIOM)=εκμεταλλεύομαι_τις_περιστάσεις } |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-
 LOC PRED)=c 'από_ο_μούτρο' (^IDIOM)=επιτίθεμαι_σε_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c
 'από_ο_γιακάς' (^IDIOM)=πιάνω_και_τραβάω_κπ_βίαια | (^OBL-LOC PRED)=c
 'από_ο_αγκαλιά' (^IDIOM)=αφαιρώ_κτ_από_κπ_βίαια } } ;
 Vinfbase * { @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) (^OBL-
 LOC PRED)=c 'από_ο_λαιμός' (^IDIOM)=γίνομαι_φορτικός_σε_κπ } ; ETC.

αφήνω Vbase * { @ (TRANS %stem) { (^OBJ PRED)=c 'αυτός_ο_κόσμος_για_έναν_άλλο_καλός'
 (^IDIOM)=φεύγω | (^OBJ PRED)=c 'χρόνος' (^IDIOM)=πεθαίνω | (^OBJ PRED)=c
 'τόπος_στου_νιάτα' (^IDIOM)=επιτρέπω_σε_κπ_να_ενεργήσει }
 | @ (V-SUBJ-OBJC-XCOMP %stem)
 | @ (V-SUBJ-OBJC-XCOMP %stem) (^COMPL-FORM) = να (^OBJ PRED)=c
 'ο_κόσμος' (^XCOMP PRED)=c 'λέγω_ότι_θέλω' (^IDIOM) = αδιαφορώ @VIMPERPAST
 | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem)
 | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) @ (OBJPOSS_AGR) { (^OBJ PRED)=c
 'ο_κουβέντα' (^OBL PRED)=c 'στου_μέση' (^IDIOM)=διακόπτω_μια_ενέργεια | (^OBJ
 PRED)=c 'τίποτα' (^OBL PRED)=c 'στου_θέση' (^IDIOM)=καταστρέφω_τα_πάντα | (^OBJ
 PRED)=c 'ο_κόκαλο' (^IDIOM)=πεθαίνω | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_κρύο_ο_λουτρό'
 (^IDIOM)=παρατάω_κπ }
 | @ (V-SUBJ-OBJ-OBL %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_λουρί' (^OBL PRED)=c
 'λάσκα' (^IDIOM)=αφήνω_κπ_ανεξέλεγκτο | (^OBL PRED)=c 'με_ο_στόμα_ανοιχτός'
 (^IDIOM)=προκαλώ_έκπληξη_σε_κπ }
 | @ (V-SUBJ-OBJ-OBL %stem) @ (OBJPOSS_AGR) { (^OBJ PRED)=c 'ο_πράγμα'
 (^OBL PRED)=c 'στου_τύχη' (^IDIOM)=αδιαφορώ_για_κτ | (^OBJ PRED)=c 'τίποτα' (^OBL
 PRED)=c 'στου_τύχη' (^IDIOM)= υπολογίζω_και_εκτιμώ_όλα_τα_στοιχεία }
 | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLto-OBL %stem) (^OBJ PRED)=c 'ο_λουρί' (^OBL PRED)=c
 'πολύ_λάσκα' (^IDIOM)=αφήνω_κπ_εντελώς_ανεξέλεγκτο
 | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem)
 | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem) (^OBL-TO PRED)=c 'στου_χέρι'
 (^IDIOM)=εμπιστεύομαι_ή_εγκαταλείπω_κτ_σε_κπ
 | @ (SPOSS_AGR) @ (V-SUBJ-OBJ-OBL-OBLloc %stem) (^OBL PRED)=c 'λεπτό'
 (^OBL-LOC PRED)=c 'από_ο_μάτι' (^IDIOM)=παρακολουθώ_στινά } ;
 Vcpbase * { @ (V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED %stem) |
 @ (V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED %stem) { (^XCOMP-PRED PRED)=c 'μπουκάλα'
 (^IDIOM)= παρατώ_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ο_δουλειά' (^XCOMP-PRED PRED)=c 'μισός'
 (^IDIOM)= δεν_ολοκληρώνω_μια_εργασία | (^XCOMP-PRED PRED)=c 'ρέστος'
 (^IDIOM)=παίρνω_από_κπ_όλα_του_τα_χρήματα_και_τον_εγκαταλείπω | (^XCOMP-PRED
 PRED)=c 'αμανάτι' (^IDIOM)= εγκαταλείπω_κπ_σε_κπ_άλλον_χωρίς_τη_θέληση_του_δεύτερου
 | (^OBJ PRED)=c 'τίποτα' (^XCOMP-PRED PRED)=c 'όρθιος' (^IDIOM)=
 καταστρέφω_ολοσχερώς }
 @ (V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED-OBLto %stem) (^OBJ PRED)=c 'ο_πεδίο' (^XCOMP-
 PRED PRED)=c 'ελεύθερος' (^IDIOM)=δίνω_ελευθερίες_σε_κπ_να_κάνει_κάτι } ; ETC.

αφήνω_εγώ_να_πηγαίνω Vbase * @(INTRANS %stem) (^IDIOM)=μη_συνεχίζεις_τη_συζήτηση @VIMPERPAST; ETC.

αφήνω_τι_ακούω Vbase * @(V-SUBJ-OBL %stem) (^IDIOM) =μη_ρωτάς @VIMPERPAST; ETC.

βαδίζω Vbase * { @(INTRANS %stem) | @(V-SUBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_ίχνος' (^IDIOM)=μιμούμαι_τις_πράξεις_κπ }; ETC.

βάζω Vbase * { @(TRANS %stem) | @(TRANS %stem) (^OBJ CASE)=c gen { (^OBJ PRED)=c 'βαθιά_ο_χέρι_στου_τσέπη' (^IDIOM)=δίνω_πάρα_πολλά_χρήματα | (^OBJ PRED)=c 'ο_λύκος_να_φυλάω_ο_πρόβατο' (^IDIOM)=βάζω_για_προστασία_κπ_που_δεν_εμπιστεύομαι | (^OBJ PRED)=c 'ο_θηλειά_στου_λαιμός' (^IDIOM)=εξανγκάζω_κπ_να_κάνει_κτ | (^OBJ PRED)=c 'ιδέα' (^IDIOM)=προβληματίζω_ή_δημιουργώ_ανησυχίες_σε_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ο_μαχαίρι_στου_κόκαλο' (^IDIOM)=επιτίθεμαι_σε_κτ_για_να_το_εξαλείψω | (^OBJ PRED)=c 'ο_πόδι_στου_πλάτη' (^IDIOM)=φεύγω_ταχέως | (^OBJ PRED)=c 'ιδέα_στου_μυαλό' (^IDIOM)=προβληματίζω_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ψύλλος_στου_αυτί' (^IDIOM)=προκαλώ_ανησυχίες_σε_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ο_γυαλί' (^IDIOM)=επιδεικνύω_ανωτερότητα | (^OBJ PRED)=c 'νερό_στου_κρασί' (^IDIOM)=υποχωρώ_συμβιβάζομαι } | @(DITRANS %stem) | @(V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) | @(V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_θηλειά' (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_λαιμός' (^IDIOM)=εξανγκάζω_κπ_να_κάνει_κτ | (^OBJ PRED)=c 'ο_δύο_πόδι' (^OBL-LOC PRED)=c 'σε_ένας_παπούτσι' (^IDIOM)=ταλαιπωρώ_κπ | (^IDIOM)=αποσύρομαι_ταπεινωμένος_ύστερα_από_κάποια_αποτυχία_μου | (^OBJ PRED)=c 'ο_ουρά' (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_σκέλια' | (^IDIOM)=σπεύδω_να_κάνω_κτ | (^OBJ PRED)=c 'φτερό' (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_πόδι' | (^IDIOM)=συλλαμβάνω_ή_εκμεταλλεύομαι_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_χέρι' | (^IDIOM)=εστιάζω_σε_κπ_ή_κτ_προς_διεκδίκηση_ή_βλάβη_του | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_μάτι' | (^IDIOM)=παραμερίζω_κπ_ή_κάτι_για_κάποιο_χρονικό_διάστημα | (^OBL-LOC PRED)=c 'σε_δεύτερος_μοίρα' | (^IDIOM)=αναγκάζω_κπ_να_κάνει_κτ | (^OBL-LOC PRED)=c 'σε_κακός_λουκι' | (^IDIOM)=αντιμετωπίζω_με_τον_ίδιο_τρόπο | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_ίδιος_τσουβάλι' | (^IDIOM)=start-an-engine | (^OBL-LOC PRED)=c 'εμπρός' } | @(V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) @(SPOSS_AGR) { (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_βρακί' (^IDIOM)=κάνω_κπ_υποχειρίδιό_μου | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_τσεπάκι' (^IDIOM)=έχω_εξασφαλίζει_κτ_ή_κπ | { (^OBJ PRED)=c 'ο_κεφάλι' (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_τορβάς' | (^OBJ PRED)=c 'ο_χέρι' (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_φωτιά' } (^IDIOM)=είμαι_σίγουρος_για_κτ | (^IDIOM)=εκτίθεμαι_σε_μεγάλο_κίνδυνο | (^OBJ PRED)=c 'ο_κεφάλι' (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_στόμα_ο_λύκος' } | @(V-SUBJ-OBJ-OBLloc-OBLben %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_χέρι' (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_φωτιά' (^IDIOM)=είμαι_σίγουρος_για_κτ_ή_κπ | (^OBJ PRED)=c 'βαθιά_ο_μαχαίρι' (^IDIOM)=επιτίθεμαι_σε_κτ_για_να_το_εξαλείψω } | @(V-SUBJ-OBJ-OBL %stem) @(SPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c 'ο_καπελάκι' (^OBL PRED)=c 'στραβά' (^IDIOM)=φεύγω_και_παρατάω_κπ | @(TRANS %stem) (^IDIOM)=ψάχνω_εξονυχιστικά | (^OBJ PRED)=c 'λυτός_και_δεμένος' |


```

@ (TRANS %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^IDIOM)=βοηθάω_κπ (^OBJ PRED)=c
'ο_χεράκι' | (^IDIOM)= επεμβάινω (^OBJ PRED)=c 'ο_ουρίτσα' } |
@ (V-SUBJ-OBLloc-XCOMP %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'εμπρός'
(^IDIOM)=ξεκινώ_κτ |
@ (V-SUBJ-OBJC-XCOMP %stem) }; ETC.
βαρώ Vbase * @ (TRANS %stem) ; ETC.
βγάζω Vbase * { @ (TRANS %stem)
| @ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem)
| @ (TRANS %stem) { (^IDIOM)=αναλαμβάνω_να_λύσω_ένα_πρόβλημα { (^OBJ
PRED)=c 'ο_λερός_φίδι_από_ο_τρύπα'| (^OBJ PRED)=c 'ο_φίδι_από_ο_τρύπα' } |
(^IDIOM)=αναλαμβάνω_τον_κίνδυνο_ή_το_κόστος_μιας_ενέργειας (^OBJ PRED)=c
'ο_κάστανο_από_ο_φωτιά'| (^IDIOM)= βγάζω_πολλά_χρήματα (^OBJ PRED)=c
'λεφτά_με_ο_σέσουλα'| (^IDIOM)= αυθαδιάζω (^OBJ PRED)=c 'γλώσσα'| (^IDIOM)=
καταστρέφω_κτ_ή_απειλώ_κπ (^OBJ PRED)=c 'ο_μάτι'| (^IDIOM)= παραδέχομαι_την_αξία_κπ
(^OBJ PRED)=c 'ο_καπέλο' | (^IDIOM)= συκοφαντώ (^OBJ PRED)=c 'βρώμα' | (^IDIOM)=
κουράζω_κπ { (^OBJ PRED)=c 'ο_σुकώτι'| (^OBJ PRED)=c 'ο_άντερο' } }
| @ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem) (^IDIOM)= κουράζω_κπ { (^OBJ PRED)=c
'ο_σुकώτι'| (^OBJ PRED)=c 'ο_άντερο' }
| @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-
LOC PRED)=c 'έξω_από_ο_ρούχο' (^IDIOM)=εκνευρίζω_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c
'έξω_από_ο_καβούκι' (^IDIOM)=ενεργοποιώ_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ο_άπλυτος' (^OBL-LOC
PRED)=c 'στου_φώρα' (^IDIOM)=αποκαλύπτω_αρνητικά_στοιχεία_για_κπ | (^OBL-LOC
PRED)=c 'στου_κουρμπέτι' (^IDIOM)=εκδίδω_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_κλαρί'
(^IDIOM)= παρασύρω_σε_ανήθικο_τρόπο_ζωής | (^IDIOM)= ξεσπιτώνω_κπ (^OBL-LOC PRED)=c
'στου_δρόμος'| (^IDIOM)= αποποιούμε_των_ευθυνών (^OBJ PRED)=c 'ο_ουρά' }
| @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^OBJ PRED)=c 'ο_ουρά'
(^OBL-LOC PRED)=c 'απέξω' (^IDIOM)=αποποιούμε_των_ευθυνών | (^OBJ PRED)=c 'ο_μάτι'
(^IDIOM)=κουράζομαι}
| @ (V-SUBJ-OBJ-OBL %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^IDIOM)=
έχω_ερωτική_σχέση_με_κπ (^OBJ PRED)=c 'ο_μάτι' | (^IDIOM)=
εργάζομαι_σκληρά_για_να_επιβιώσω (^OBJ PRED)=c 'ο_ψωμί' (^OBL PRED)=c
'με_ο_ιδρώτας_ο_πρόσωπο' }
| @ (V-SUBJ-OBJ-OBLben %stem) { (^IDIOM)= συκοφαντώ (^OBJ PRED)=c
'βρώμα' | (^IDIOM)=αναλαμβάνω_τον_κίνδυνο_ή_το_κόστος_μιας_ενέργειας (^OBJ PRED)=c
'ο_κάστανο_από_ο_φωτιά' }
| @ (V-SUBJ-OBJ-OBLinstr %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c 'ο_μάτι'
(^OBL-INSTR PRED)=c 'με_ο_ίδιος_μου_ο_χέρι' (^IDIOM)=προκαλώ_κακό_στον_εαυτό_μου
| @ (TRANS %stem) @ (SPOSS_AGR) (^IDIOM)=
δίνω_διέξοδο_σε_ανικανοποίητες_επιθυμίες (^OBJ PRED)=c 'ο_απωθημένος'
| @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc-OBLinstr %stem) (^OBJ PRED)=c 'ο_λόγος'
(^OBL-LOC PRED)=c 'από_ο_στόμα' (^OBL-INSTR PRED)=c 'με_ο_τσιγκέλι'
(^IDIOM)=δυσκολεύομαι_να_κάνω_κπ_να_μιλήσει } ;
Vcpbase * { @ (V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED %stem)
| @ (V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED %stem) (^XCOMP-PRED PRED)=c 'λάδι'
(^IDIOM)=αποδεικνύω_την_αθωότητα_κπ}; ETC.

```

βγαίνω Vbase * { @(V-SUBJ-OBLloc %stem) | @(V-SUBJ-OBLloc %stem) @(SPOSS_AGR) {
 (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_κουρμπέτι' (^IDIOM)= εκδίδομαι | (^SUBJ PRED)=c 'ο_μάτι'
 (^IDIOM)=κουράζομαι | (^OBL-LOC PRED)=c 'έξω_από_ο_ρούχο' (^IDIOM)=εκνευρίζομαι
 | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_κλαρί' (^IDIOM)=
 ξεφεύγω_από_αυτό_που_θεωρείται_ηθικά_και_κοινωνικά_σωστό | (^OBL-LOC PRED)=c
 'στου_σφυρί' (^IDIOM)= πωλούμαι | (^OBL-LOC PRED)=c 'από_ο_καβούκι' (^IDIOM)=
 ενεργοποιούμαι | (^OBL-LOC PRED)=c
 'προς_νερό' (^IDIOM)=πηγαίνω_στην_τουαλέτα_να_ουρήσω } |
 @(V-SUBJ-OBLag %stem) (^SUBJ PRED)=c 'βρώμα' (^IDIOM)=
 συκοφαντούμαι | @(V-SUBJ-OBLben-OBLag %stem) (^SUBJ PRED)=c 'βρώμα' (^IDIOM)=
 συκοφαντούμαι | @(INTRANS %stem) |
 @(V-SUBJ-GAT %stem) { (^SUBJ PRED)=c 'ο_λάδι' (^IDIOM)=
 τάλαιπωρούμαι | (^SUBJ PRED)=c 'ο_άντερο' (^IDIOM)= κουράζομαι } } ;

Vcpbase * { @(V-SUBJ-XCOMP-PRED %stem)
 { (^IDIOM)=περνώ_με_επιτυχία_από_κάποια_δοκιμασία (^XCOMP-PRED PRED)=c
 'ασπροπρόσωπος' | (^IDIOM)=κτ_καλό_αποβαίνει_αρνητικό_για_μένα (^XCOMP-PRED PRED)=c
 'ξινός'} | @(V-SUBJ-XCOMP-PRED-OBL %stem) (^XCOMP-PRED PRED)=c 'αληθινός'
 (^IDIOM)=αποδεικνύομαι } ; ETC.

βλέπω Vbase * { @(INTRANS %stem) | @(TRANS %stem)
 | @(TRANS %stem) { (^OBJ PRED)=c 'φως_στου_άκρη_ο_τούνελ'
 (^IDIOM)=βρίσκω_κάποια_διέξοδο_στο_μέλλον | (^OBJ PRED)=c 'θεός_πρόσωπο'
 (^IDIOM)=ξεπερνώ_τις_δυσκολίες | (^OBJ PRED)=c 'ο_ουρανός_σφοντύλι'
 (^IDIOM)=ταράσσομαι_από_κτ }
 | @(V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c 'μακριά'
 (^IDIOM)=είμαι_διορατικός | (^OBL-LOC PRED)=c 'πέρα_από_ο_μύτη'
 (^IDIOM)=δεν_είμαι_ανοιχτόμυαλος }
 | @(V-SUBJ-OBJ-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'με_μισός_μάτι'
 (^IDIOM)=είμαι_εχθρικός_απέναντι_σε_κπ_ή_κτ
 | @(V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) { (^OBJ PRED)=c 'τίποτα' (^OBL-LOC
 PRED)=c 'πέρα_από_ο_μύτη' (^IDIOM)= δεν_είμαι_ανοιχτόμυαλος | (^OBJ PRED)=c
 'ο_χάρος' (^OBL-LOC PRED)=c 'από_κοντά' (^IDIOM)=βρίσκομαι_σε_πολύ_μεγάλο_κίνδυνο }
 | @(V-SUBJ-OBJ-OBLinstr %stem) @(SPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c 'ο_χάρος'
 (^OBL-INSTR PRED)=c 'με_ο_μάτι' (^IDIOM)= βρίσκομαι_σε_πολύ_μεγάλο_κίνδυνο } ;
 Vcpbase * @(V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED %stem); ETC.

βογκώ Vbase * @(INTRANS %stem); ETC.

βρέχω Vbase * @(IMPERS %stem); ETC.

βρίσκω Vbase * @(TRANS %stem); ETC.

γίνομαι Vbase * { @(INTRANS %stem) | @(V-SUBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c
 'κάτω_από_ο_μύτη' (^IDIOM)=γίνεται_κτ_μπροστά_στα_μάτια_μου_χωρίς_να_το_καταλάβω } ;
 ETC.

γλιτώνω Vbase * { @(INTRANS %stem) |
 @(V-SUBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'μέσα_από_ο_χέρι'
 (^IDIOM)= σώζομαι_από_μεγάλο_κίνδυνο |
 @(V-SUBJ-OBL %stem) { (^OBL PRED)=c 'από_ο_χάρος_ο_δόντι' | (^OBL
 PRED)=c 'από_ο_δόντι_ο_χάρος' } (^IDIOM)=σώζομαι_από_μεγάλο_κίνδυνο |

@ (V-SUBJ-OBJ-OBL-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'παρά_τρίχα'
 (^IDIOM)=σώζω_κπ_από_μεγάλο_κίνδυνο_την_τελευταία_στιγμή }; ETC.
γλιστρώ Vbase * { @ (INTRANS %stem) | @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c
 'μέσα_από_ο_χέρι' (^IDIOM)=χάνω_κτ_χωρίς_να_το_καταλάβω}; ETC.
δεν_αξίζω_ούτε_ένας_δεκάρα_τακιστός Vbase * @ (INTRANS %stem)
 (^IDIOM)=δεν_έχει_καμία_αξία; ETC.
δεν_αφήνω Vbase * @ (V-SUBJ-OBJC-XCOMP %stem) (^IDIOM)=εκμεταλλεύομαι_τα_πάντα (^OBJ
 PRED)=c 'τίποτα' (^XCOMP PRED)=c 'πηγαίνω_χαμένος'; ETC.
δεν_εγώ_βγάζω_πέρα Vbase * @ (V-SUBJ-OBL %stem)
 (^IDIOM)=δεν_μπορώ_να_αντιμετωπίσω_κπ_ή_κτ; ETC.
δεν_βλέπω Vbase * { @ (TRANS %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c 'ούτε_ο_μύτη'
 (^IDIOM)= δεν_ξέρω_τι_μου_γίνεται | @ (INTRANS %stem) |
 @ (V-SUBJC-OBJ-XCOMP %stem) (^COMPL-FORM) = να (^IDIOM)=
 ανυπομονώ (^OBJ PRED)=c 'ο_ώρα' |
 @ (V-SUBJ-OBLloc-OBL %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBL-LOC PRED)=c
 'μπροστά' (^OBL PRED)=c 'από_ο_πείνα' (^IDIOM)=πεινάω_πάρα_πολύ }; ETC.
δεν_εγώ_κάνω_καρδιά Vbase * @ (V-SUBJ-COMP %stem) (^IDIOM)=δεν_επιθυμώ_να; ETC.
δεν_έχω Vbase * @ (TRANS %stem) @ (SPOSS_AGR) (^IDIOM)= δε_με_νοιάζει_τίποτα (^OBJ
 PRED)=c 'ο_θεός'; ETC.
δεν_έχω_παρά Vbase * @ (V-SUBJ-XCOMP %stem) (^IDIOM)=δεν_χρειάζεται_παρά_να; ETC.
δεν_θα_εγώ_περνώ Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=δεν_επικρατεί_η_θέλησή_μου; ETC.
δεν_πιάνω Vbase * @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc-OBLto %stem) (^OBJ PRED)=c 'μπάζα' (^OBL-LOC
 PRED)=c 'μπροστά' (^IDIOM)=είμαι_πολύ_κατώτερος_συγκριτικά_με_κπ; ETC.
δέχομαι Vbase * @ (V-SUBJ-OBJ-OBL %stem) (^OBL PRED)=c
 'μετά_φανός_και_λαμπάδα' (^IDIOM)=αποδέχομαι_πανηγυρικά_κπ; ETC.
δίνω Vbase * { @ (DITRANS %stem) |
 @ (DITRANS %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_παπούτσι_στου_χέρι' (^IDIOM)=
 χωρίζω_κπ_τον_διώχνω | (^OBJ PRED)=c 'νερό' (^OBJ2 PRED)=c
 'ο_άγγελος' (^IDIOM)=δεν_προσφέρω_βοήθεια | (^OBJ PRED)=c 'σάρκα_και_οστό' (^IDIOM)=
 ζωντανεύω | (^OBJ PRED)=c 'μεγάλος_έκταση'
 (^IDIOM)=ασχολούμαι_διεξοδικά_ή_μεγαλοποιώ_κτ | (^OBJ PRED)=c 'πασαπόρτι' (^IDIOM)=
 εκδιώχνω_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ένας_χεράκι' (^IDIOM)=βοηθώ_κπ } |
 @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_νεύρο'
 (^IDIOM)=προκαλώ_εκνευρισμό |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem) |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBLag %stem) (^SUBJ PRED)=c 'γη_και_ύδωρ'
 (^IDIOM)=προσφέρεται_σε_κπ_ότι_ζητηθεί |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem) { (^OBJ PRED)=c 'νερό' (^OBL-TO PRED)=c
 'ούτε_στου_άγγελος' (^IDIOM)=δεν_προσφέρω_βοήθεια | (^OBL-TO PRED)=c
 'στου_φως_ο_δημοσιότητα' (^IDIOM)=αποκαλύπτω | (^OBJ PRED)=c 'γη_και_ύδωρ' (^IDIOM)=
 προσφέρω_σε_κπ_ότι_μου_ζητήσει | (^OBJ PRED)=c 'σάρκα_και_οστό' (^IDIOM)= ζωντανεύω
 | (^OBJ PRED)=c 'ο_όνομα' (^IDIOM)= παίρνω_ως_σύζυγο | (^OBJ PRED)=c
 'ένας_χέρι_ξύλο' (^IDIOM)= δέρνω_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ένας_χέρι_βοήθεια'
 (^IDIOM)=βοηθώ_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ο_χαριστικός_βολή' (^IDIOM)=αποτελειώνω_κπ |
 (^OBJ PRED)=c 'μασημένος_τροφή' (^IDIOM)=τα_προσφέρω_όλα_έτοιμα_σε_κπ | (^OBJ

PRED)=c 'πληρωμένος_απάντηση' (^IDIOM)=απαντώ_σε_κπ_με_μη_αναμενόμενο_τρόπο | (^OBJ
 PRED)=c 'πέντε_φάσκελο' (^IDIOM)=αποδοκιμάζω_κπ } |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) (^OBJ PRED)=c 'χτύπημα' (^OBL-LOC PRED)=c
 'κάτω_από_ο_ζώνη' (^IDIOM)=βλάπτω_κπ_με_ύπουλο_τρόπο |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBLto-OBL %stem) (^OBJ PRED)=c 'λαβή'
 (^IDIOM)=παρέχω_πρόφαση |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBLto-COMP %stem) (^OBJ PRED)=c 'λαβή' (^COMPL-FORM) =
 να (^IDIOM)=παρέχω_πρόφαση |
 @ (PASS %stem) (^SUBJ PRED)=c 'ο_χαριστικός_βολή'
 (^IDIOM)=αποτελειώνεται_κτ |
 @ (V-SUBJ-OBJC-XCOMP %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ2C-OBJ-XCOMP %stem) (^OBJ
 PRED)=c 'ο_αέρας' (^IDIOM)=παραχωρώ_δικαιώματα_σε_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ο_ελεύθερος'
 (^IDIOM)=παραχωρώ_δικαιώματα_σε_κπ |
 @ (V-SUBJ-DAT-XCOMP %stem) (^XCOMP PRED)=c 'καταλαβαίνω' } ; ETC.

δίνω_εγώ Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=φύγε @VIMPERPRES; ETC.

δίνω_βάση_στου_πενιά Vbase * @ (INTRANS %stem)
 (^IDIOM)=επικεντρώνω_την_προσοχή_μου_σε_κτ; ETC.

δίνω_τόπος_στου_οργή Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= παραμερίζω_το_θυμό_μου;
 ETC.

διψώ Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.

εγώ_ανάβω Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= χτυπώ_κπ_ή_πυροβολώ_κπ; ETC.

εγώ_αρπάζω Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=she-or-he-was-beaten-up; ETC.

εγώ_αφήνω_όλος_σύζυγος Vbase * @ (INTRANS %stem)
 (^IDIOM)=διακόπτω_ξαφνικά_μια_δραστηριότητα; ETC.

εγώ_βάζω Vbase * @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c 'κάτω'
 (^IDIOM)=τα_παρατάω | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_πόδι' (^IDIOM)=φεύγω_λιποτακτώ } ;
 ETC.

εγώ_βάζω_καλά_στου_μυαλό Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=συνειδητοποιώ_καλά_κτ ;
 ETC.

εγώ_βαρώ Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=εκνευρίζομαι_και_αποφασίζω_αυθαίρετα ;
 ETC.

εγώ_βγαίνω Vbase * { @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'από_ο_αριστερά'
 (^IDIOM)=συμπεριφέρεται_με_τρόπο_αντίθετο_του_αναμενόμενου |
 @ (V-SUBJ-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'άσχημα'
 (^IDIOM)=συμπεριφέρομαι_με_άσχημο_τρόπο } ; ETC.

εγώ_βγάζω Vbase * @ (V-SUBJ-OBL %stem) { (^OBL PRED)=c 'καθαρός'
 (^IDIOM)=overcome_a_difficult_situation | (^OBL PRED)=c 'τσάμπα'
 (^IDIOM)=δεν_ξοδεύομαι } ; ETC.

εγώ_βρίσκω_όλος_μπαστούνι Vbase * @ (INTRANS %stem)
 (^IDIOM)=αντιμετωπίζω_μεγάλες_δυσκολίες; ETC.

εγώ_γλιτώνω Vbase * @ (V-SUBJ-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'φτηνά'
 (^IDIOM)=κατορθώνω_να_σωθώ_με_τις_λιγότερες_απώλειες; ETC.

εγώ_δίνω Vbase * { @ (V-SUBJ-DAT) (^IDIOM)=κτ_μου_προκαλεί_εκνευρισμό |
 @ (V-SUBJ-OBL-OBLto %stem) (^OBL PRED)=c 'μασημένος'
 (^IDIOM)=προσφέρω_τα_πάντα_έτοιμα } ; ETC.

εγώ_δίνω_όλος Vbase * @ (V-SUBJ-OBLto %stem) (^IDIOM)=καταβάλλω_μεγάλες_προσπάθειες;
ETC.

εγώ_έχω Vbase * { @ (V-SUBJ-OBL %stem) { (^OBL PRED)=c 'τετρακόσιοι' (^IDIOM)=
είμαι_πολύ_έξυπνος | (^OBL PRED)=c 'άσχημα'
(^IDIOM)=είμαι_μπλεγμένος_σε_κάτι_που_θα_μου_βγει_σε_κακό }
| @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_αίμα'
(^IDIOM)=με_διακρίνει_ένα_χαρακτηριστικό
| @ (V-SUBJC-OBJ-XCOMP %stem) (^OBJ PRED)=c 'μαράζι' (^IDIOM)=
επιθυμώ_κι_που_η_έλλειψη_του_με_στενοχωρεί
| @ (V-SUBJ-OBL-OBLto %stem) (^OBL PRED)=c 'στημένος' (^IDIOM)=
περιμένω_την_κατάλληλη_στιγμή_για_να_βλάψω_κπ
| @ (V-SUBJ-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'στημένος' (^IDIOM)=
περιμένω_την_κατάλληλη_στιγμή_για_να_βλάψω_κπ } ; ETC.

εγώ_έχω_σε_κακός Vbase * @ (V-SUBJ-XCOMP %stem) (^IDIOM)=θεωρώ_κακό (^COMPL-FORM) =
να; ETC.

εγώ_έχω_χάνω Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=
δεν_ξέρω_πώς_να_αντιδράσω_λόγω_αμηχανίας_ή_έχω_άνοια; ETC.

εγώ_κάνω Vbase * { @ (V-SUBJ-OBL %stem) { (^OBL PRED)=c 'θέμα' (^IDIOM)=
δίνω_σε_κι_μεγαλύτερη_βαρύτητα_από_την_αναμενόμενη
| (^OBL PRED)=c 'λαχείο'
(^IDIOM)=εκπλήσσομαι_ή_οργίζομαι_ή_θυμώνω_έντονα
| (^OBL PRED)=c 'σαλάτα'
(^IDIOM)=αποτυγχάνω_σε_κάτι
| (^OBL PRED)=c 'θάλασσα' (^IDIOM)=
αποτυγχάνω_τελείως
| (^OBL PRED)=c 'ταράτσα'
(^IDIOM)=τρώω_υπερβολικά
| (^OBL PRED)=c 'πλακάκι'
(^IDIOM)=συνεργάζομαι_με_κπ_προς_συγκάλυψη_παρανομίας
| { (^OBL PRED)=c 'γυαλί_καρφί' | (^OBL
PRED)=c 'γη_Μαδιδάμ'} (^IDIOM)=προκαλώ_μεγάλη_καταστροφή} |
@ (V-SUBJ-OBLloc %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^OBL-LOC PRED)=c
'στου_βρακί' | (^OBL-LOC PRED)=c 'πάνω'} (^IDIOM)=φοβάμαι_πάρα_πολύ}; ETC.

εγώ_κόβω Vbase * @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'δίπλα'
(^IDIOM)=αράζω_κοιμάμαι ; ETC.

εγώ_λέγω Vbase * { @ (INTRANS %stem) (^SUBJ PRED)=c 'ο_περδικούλα_μου'
(^IDIOM)=έχω_θάρρος |
@ (V-SUBJ-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'μασημένος'
(^IDIOM)=δεν_μιλώ_καθαρά_προσπαθώντας_να_αποκρύψω_κάτι |
@ (V-SUBJ-OBLto-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c
'έξω_από_ο_δόντι' (^IDIOM)= μιλάω_χωρίς_περιστροφές|
@ (V-SUBJ-OBL-OBLto %stem) { (^OBL PRED)=c 'μασημένος'
(^IDIOM)=δεν_μιλώ_καθαρά_προσπαθώντας_να_αποκρύψω_κάτι | (^OBL PRED)=c 'ένας_χεράκι'
(^IDIOM)= συζητώ_ή_λογομαχώ_με_κπ_για_κτ } ; ETC.

εγώ_λέγω_απέξω_απέξω Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=μιλάω_με_υπεκφυγές; ETC.

εγώ_κρατώ Vbase * @ (V-SUBJ-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'μανιάτικος' (^IDIOM)=
θυμώνω_με_κπ_και_δεν_τον_συγχωρώ; ETC.

εγώ_πατάω Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=deceived; ETC.

εγώ_παίρνω Vbase * { @ (V-SUBJ-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'σκοινί_κορδόνι'
(^IDIOM)=επαναλαμβάνω_κτ_με_ενοχλητικό_τρόπο |
@ (V-SUBJ-OBLloc %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^OBL-LOC PRED)=c 'πάνω'
(^IDIOM)=αναλαμβάνω_την_ευθύνη_ή_συμπεριφέρομαι_με_έπαρση | (^OBL-LOC PRED)=c
'στου_κρανίο' (^IDIOM)=εκνευρίζομαι | (^OBL-LOC PRED)=c 'πίσω' (^IDIOM)=
αθετώ_την_υπόσχεσή_μου} }; ETC.

εγώ_παίρνω_στου_κρανίο Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= εκνευρίζομαι; ETC.

εγώ_περνώ Vbase * @ (V-SUBJ-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'ζάχαρη' (^IDIOM)=καλοπερνώ;
ETC.

εγώ_πέφτω Vbase * @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'από_δίπλα' (^IDIOM)=
πλησιάζω_κπ_με_υστεροβουλία; ETC.

εγώ_πέφτω_λαχείο Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=ήρθε_κτ_απροσδόκητα ; ETC.

εγώ_πλακώνω Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.

εγώ_ρίχνω Vbase * { @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^IDIOM)=pretend_the_indifferent (^OBL-
LOC PRED)=c 'στου_παλαβός' | (^IDIOM)=διασκεδάζω (^OBL-LOC PRED)=c 'έξω'
| @ (V-SUBJ-OBL %stem) { (^IDIOM)=ψηφίζω_με_φαντισμό (^OBL PRED)=c
'δαγκωτός' | (^IDIOM)=ριψοκινδυνεύω (^OBL PRED)=c 'κορόνα_γράμμα'} }; ETC.

εγώ_ρίχνω_όλος Vbase * @ (V-SUBJ-OBLloc %stem)
(^IDIOM)=επιρρίπτω_όλες_τις_ευθύνες_σε_κπ (^OBL-LOC PRED)=c 'πάνω'; ETC.

εγώ_τρώω Vbase * @ (TRANS %stem) (^OBJ PRED)=c 'ο_παραμύθι' (^IDIOM)=
με_ξεγελούν_με_ψέματα; ETC.

εγώ_φέρω Vbase * { @ (V-SUBJ-OBL %stem) { (^OBL PRED)=c 'βόλτα' (^IDIOM)=
τα_καταφέρνω | (^OBL PRED)=c 'τίσιμα_τίσιμα' (^IDIOM)=τα_καταφέρνω_οριακά } |
@ (V-SUBJ-OBLto %stem) (^IDIOM)=εξαπατώ_κπ }; ETC.

εγώ_φορώ Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= εξαπατώ_κπ; ETC.

έρχομαι Vbase * { @ (INTRANS %stem) | @ (V-SUBJ-OBLloc-OBL %stem) (^OBL-LOC PRED)=c
'στου_χέρι' (^IDIOM)= τσακώνομαι_με_κπ}; ETC.

έχω Vbase * { @ (V-SUBJ-OBJ-OBL %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ράμμα' (^OBL PRED)=c
'για_ο_γούνα'
(^IDIOM)=έχω_υπόψη_μου_πολλά_επιβαρυντικά_στοιχεία_σε_βάρος_κάποιου_και_του_επιφυλά
σσω_δυσάρεστη_ανταπόδοση | (^OBL PRED)=c 'περί_πολύς' (^IDIOM)=εκτιμώ_ιδιαιτέρως_κπ |
(^OBJ PRED)=c 'μαύρος_μεσάνυχτα' (^IDIOM)=δεν_έχω_καμία_γνώση_επί_του_θέματος |
(^OBJ PRED)=c 'κάτι' (^IDIOM)= είμαι_δυσάρεστημένος_με_κπ }
| @ (V-SUBJ-OBJ-OBLben %stem) (^OBJ PRED)=c 'μεγάλος_ιδέα' (^OBL-BEN PRED)=c
'για_ο_εαυτός' (^IDIOM)=είμαι_αλαζόνας
| @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^OBJ PRED)=c 'ο_μυαλό' (^OBL-LOC
PRED)=c 'πάνω_από_ο_σκούφια' (^IDIOM)=δεν_σκέφτομαι_συνετά | (^OBJ PRED)=c
'ο_αμανές' (^OBL-LOC PRED)=c 'πολύ_ψηλά'
(^IDIOM)=έχω_μεγάλη_ιδέα_για_τον_εαυτό_μου_και_συμπεριφέρεται_ανάλογα | (^OBJ PRED)=c
'ο_διάβολος' (^OBL-LOC PRED)=c 'μέσα'
(^IDIOM)=βρίσκομαι_σε_εγρήγορη_προς_επίτευξη_του_στόχου_μου | (^OBJ PRED)=c

'καρφί' (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_πισινός' (^IDIOM)= βρίσκομαι_σε_συνεχή_αναζήτηση |
 (^OBJ PRED)=c 'κάτι' (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_μυαλό' (^IDIOM)=
 σκέφτομαι_κι_και_προσπαθώ_να_το_υλοποιήσω | (^OBJ PRED)=c 'πολύς' (^OBL-LOC
 PRED)=c 'στου_μυαλό' (^IDIOM)= ασχολούμαι_με_πολλά_ή_έχω_πολλά_προβλήματα | (^OBJ
 PRED)=c 'ένας_κόμπος' (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_λαιμός' (^IDIOM)= νιώθω_άβολα
 | (^OBJ PRED)=c 'ένας_άσος' (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_μανίκι'
 (^IDIOM)=έχω_κρυφό_πλεονέκτημα_που_θα_χρησιμοποιηθεί_την_κατάλληλη_στιγμή | (^OBJ
 PRED)=c 'μάτι' (^OBL-LOC PRED)=c 'και_στου_πλάτη'
 (^IDIOM)=έχω_αναπτυγμένη_την_προσοχή_μου | (^OBJ PRED)=c
 'ο_πάνω_χέρι' (^IDIOM)=υπερέχω | (^OBL-LOC PRED)=c
 'στου_πούπουλο' (^IDIOM)=περιποιούμαι_κπ_πάρα_πολύ }
 | @ (TRANS %stem) (^OBJ PRED)=c 'μεγάλος_γλώσσα' (^IDIOM)=αυθαδιάζω
 | @ (TRANS %stem)
 | @ (TRANS %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c 'ο_ψωμάκι' (^IDIOM)=
 έχω_εμφανή_συσσώρευση_λίπους_στους_γλουτούς
 | @ (TRANS %stem) { (^OBJ PRED)=c 'μάτι_για_άλλος'
 (^IDIOM)=δεν_επιθυμώ_άλλον_για_σύντροφό_μου | (^OBJ PRED)=c 'ο_πλάτη'
 (^IDIOM)=διαθέτω_ισχυρούς_προσπάτες | (^OBJ PRED)=c 'ο_όρεξη' (^IDIOM)=επιθυμώ }
 | @ (V-SUBJ-OBLloc-XCOMP %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_νους' (^IDIOM)=σχεδιάζω } ;
 VAUXbase * @ (AUX %stem);
 Vcpbase * { @ (V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^OBJ PRED)=c
 'ο_μάτι' (^XCOMP-PRED PRED)=c 'δεκατέσσερις' (^IDIOM)=είμαι_πάρα_πολύ_προσεκτικός
 | (^OBJ PRED)=c 'ο_φωλιά' (^XCOMP-PRED PRED)=c 'βρεγμένος'
 (^IDIOM)=είμαι_ένοχος_για_κι }
 | @ (V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED %stem) } ; ETC.

έχω_γούστο Vbase * @ (COMP_IMPERS %stem) (^SUBJ COMPL-FORM) = να
 (^IDIOM)=απεύχομαι_να; ETC.

ζω Vbase * { @ (INTRANS %stem) |
 @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) |
 @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c
 'κάτω_από_ο_στιέγη' (^IDIOM)=εξαρτάμαι_οικονομικά_από_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c
 'με_ο_πόδι_στου_γν' (^IDIOM)=έχω_σωστή_εκτίμηση_της_πραγματικότητας } |
 @ (V-SUBJ-OBL %stem) (^OBL PRED)=c
 'με_αέρας_κοπανιστός' (^IDIOM)=δεν_έχω_χρήματα } ; ETC.

θα_εγώ_λέγω Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= κανονίζω_κάτι; ETC.

θαμπώνω Vbase * { @ (TRANS %stem) | @ (TRANS %stem) } ; ETC.

θα_τρώω_καλά Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= θα_περάσεις_καλά; ETC.

θυμάμαι Vbase * { @ (OPT-TRANS %stem)
 | @ (V-SUBJ-XCOMP %stem)
 | @ (V-SUBJ-COMP %stem) } ; ETC.

κάθομαι Vbase * { @ (V-SUBJ-XCOMP %stem) | @ (INTRANS %stem) | @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) |
 @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c
 'πάνω_σε_αναμμένο_κάρβουνο' (^IDIOM)=ανησυχώ_για_κι | (^OBL-LOC PRED)=c
 'στου_καμπούρα' (^IDIOM)= επιβαρύνω_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_λαιμός'
 (^IDIOM)=είμαι_αντιπαθής_σε_κπ_ή_δεν_μπορώ_να_ανεχθώ_κι | (^OBL-LOC PRED)=c

'στου_σβέρκος' (^IDIOM)=επιβάλλομαι_σε_κπ_καταπιέζοντάς_τον | (^OBL-LOC PRED)=c
 'στου_στομάχι' (^IDIOM)=είμαι_αντιπαθής_σε_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_καρφί'
 (^IDIOM)=ανησυχώ_για_την_εξέλιξη_μιας_υπόθεσης } |
 @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^OBL-LOC PRED)=c
 'στου_αβγό' | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_γωνιά'}
 (^IDIOM)=δεν_ανακατεύομαι_σε_ξένες_υποθέσεις |
 @ (V-SUBJ-OBL %stem) { (^OBL PRED)=c 'με_σταυρωμένος_χέρι'
 (^IDIOM)= αδρανών | (^OBL PRED)=c 'με_κατεβασμένος_μούτρο' (^IDIOM)=
 συμπεριφέρομαι_με_θυμό } }; ETC.

κάθομαι_να_βλέπω Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM) = πρόσεξε_τι_θα_σου_πω
 @VIMPERPAST; ETC. **και_τι_δεν_θα_δίνω** Vbase * @ (V-SUBJ-COMP %stem) (^IDIOM) =
 επιθυμώ_πολύ (^ COMPL-FORM) = να; ETC.

κάνω Vbase * { @ (TRANS %stem)
 | @ (V-SUBJC-OBJ-XCOMP %stem) (^IDIOM)=it_took_a_very_long_time_to_meet_CLITIC
 (^OBJ PRED)=c 'μάυρος_μάτι' (^COMPL-FORM) = να
 | @ (TRANS %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ότι_εγώ_καπνίζω' (^IDIOM)=δεν_υπολογίζει_τίποτα|
 (^OBJ PRED)=c 'ένας_τρύπα_στου_νερό' (^IDIOM)=αποτυγχάνω_σε_κτ | (^OBJ PRED)=c
 'ο_ψόφιος_κοριός' (^IDIOM)= παριστάνω_τον_αθώ_ενώ_είμαι_ένοχος | (^OBJ PRED)=c
 'ο_στραβός_μάτι' (^IDIOM)= προσποιούμαι_πως_δεν_καταλαβαίνω}
 | @ (TRANS %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^OBJ PRED)=c 'ο_κεφάλι'
 (^IDIOM)=ενεργώ_χωρίς_να_υπολογίζω_κανέναν_και_τίποτε | (^OBJ PRED)=c
 'ότι_περνώ_από_ο_χέρι' (^IDIOM)=καταβάλλω_τα_μέγιστα }
 | @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c 'πίσω' (^IDIOM)= υποχωρώ | (^OBJ
 PRED)=c 'πολύς_θόρυβος' (^IDIOM)= συζητώ_διαρκώς_κτ }
 | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_βίος_αβίωτος'
 (^IDIOM)=δημιουργώ_προβλήματα_σε_κπ_ώστε_να_υποφέρει| (^OBJ PRED)=c 'ο_γλυκός_μάτι'
 (^IDIOM)= καλοπιάνω_κπ_ή_προκαλώ_κπ_ερωτικά}
 | @ (V-SUBJ-OBJ-OBL %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ-OBL %stem) { (^OBL PRED)=c
 'με_κλειστός_μάτι'
 (^IDIOM)=αφοσιώνομαι_σε_κτ_ή_σε_κπ_χωρίς_να_ελέγξω_τα_υπέρ_ή_τα_κατά | (^OBL
 PRED)=c 'από_δύο_παράς' (^IDIOM)=εξευτελίζω_κπ } } ;
 Vcpbase * { @ (V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED %stem) |
 @ (V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_νεύρο' (^XCOMP-PRED
 PRED)=c 'κουρέλι' (^IDIOM)= εξοργίζω_κπ | (^XCOMP-PRED PRED)=c 'μάυρος_στου_ξύλο'
 (^IDIOM)=δέρνω_κπ_πάρα_πολύ | (^XCOMP-PRED PRED)=c 'σκόνη' (^IDIOM)= κατανικώ_κπ |
 (^OBJ PRED)=c 'ο_κεφάλι' (^XCOMP-PRED PRED)=c 'κουδούνι' (^IDIOM)=
 προκαλώ_πονοκέφαλο_σε_κπ | (^XCOMP-PRED PRED)=c 'ο_αλάτι' (^IDIOM)=δέρνω_κπ_ανηλεώς
 | (^XCOMP-PRED PRED)=c 'ένας_παράς' (^IDIOM)=εξευτελίζω_κπ } |
 @ (V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c 'ο_καρδιά'
 (^XCOMP-PRED PRED)=c 'περιβόλι' (^IDIOM)=στενοχωριέμαι}; ETC.

καταλαβαίνω Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.

κατεβαίνω_ο_παραδάκι Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= δώσε_χρήματα @VIMPERPRES;
 ETC.

κατεβάζω Vbase * { @ (TRANS %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) |

@ (TRANS %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c 'ο_αυτί' (^IDIOM) =
 κουράζω_κπ_με_τη_φλυαρία_μου|
 @ (TRANS %stem) (^OBJ PRED)=c 'ένας_στου_κεφάλι' (^IDIOM) =
 χτυπώ_κπ|
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBL %stem) (^OBJ PRED)=c 'ο_μούτρο' (^OBL PRED)=c
 'ένας_πιθαμή' (^IDIOM)=θυμώνω }; ETC.
κόβω Vbase * { @ (TRANS %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_ήπαρ' (^IDIOM)= τρομάζω_κπ | (^OBJ
 PRED)=c 'ο_πόδι' (^IDIOM)= απειλώ_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ο_βήχας' (^IDIOM)=
 αποθαρρύνω_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ο_πολύς_πολύς'
 (^IDIOM)=αποθαρρύνω_κπ_να_έχει_ιδιαιτερες_σχέσεις_μαζί_μου }
 | @ (TRANS %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem) | @ (INTRANS %stem) (^SUBJ
 PRED)=c 'ο_βήχας' (^IDIOM)= αποθαρρύνομαι
 | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_πόδι' (^IDIOM)= απειλώ_κπ
 | (^OBJ PRED)=c 'ο_βήχας' (^IDIOM)= αποθαρρύνω_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ο_πολύς_πολύς'
 (^IDIOM)=αποθαρρύνω_κπ_να_έχει_ιδιαιτερες_σχέσεις_μαζί_μου } |
 @ (V-SUBJ-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'μαχαίρι' (^IDIOM)=
 διακόπτεται_κτ_για_πάντα |
 @ (V-SUBJ-OBJ-DAT %stem) { (^SUBJ PRED)=c 'ο_γόνατο'
 (^IDIOM)=φοβάμαι_ή_εξαντλούμαι | (^SUBJ PRED)=c 'ο_ήπαρ' (^IDIOM)=φοβάμαι } }; ETC.
κόβω_εγώ Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=μη_συνεχίζεις @VIMPERPRES; ETC.
κόβω_κάτι Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= μην_υπερβάλλεις @VIMPERPAST; ETC.
κρατώ Vbase * { @ (V-SUBJ-OBL %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^OBL PRED)=c 'στου_πόδι'
 (^IDIOM)=δεν_αντέχω_άλλο_είμαι_πολύ_κουρασμένος | (^OBL PRED)=c 'καλά'
 (^IDIOM)=είμαι_σε_καλή_φυσική_κατάσταση_ανάλογα_με_την_ηλικία_μου } |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'μέσα'
 (^IDIOM)=δεν_εκδηλώνω_το_συναίσθημα_που_έχω_στην_καρδιά_μου}; ETC.
κρεμώ Vbase * { @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) |
 @ (TRANS %stem) (^OBJ PRED)=c 'εγώ' (^IDIOM)= τιμωρώ_κπ |
 @ (TRANS %stem) |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBL %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c 'ο_ζωνάρι' (^OBL
 PRED)=c 'για_καβγάς' (^IDIOM)=επιζητώ_αφορμή_για_καβγά |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) |
 @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c
 'από_ο_χείλος' (^IDIOM)=ακούω_κπ_προσεκτικά | (^OBL-LOC PRED)=c
 'πάνω_από_ο_κεφάλι' (^IDIOM)=επιτηρώ_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c 'από_ένας_κλωστή'
 (^IDIOM)=κινδυνεύω} } ; ETC.
λέγω Vbase * { @ (TRANS %stem)
 | @ (V-SUBJ-COMP %stem)
 | @ (V-SUBJ-XCOMP %stem)
 | @ (DITRANS %stem) | @ (DITRANS %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c
 'ο_αμαρτία' (^IDIOM)=ομολογώ
 | @ (TRANS %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_σύκο_σύκο_και_ο_σκάφη_σκάφη'
 (^IDIOM)=μιλάω_χωρίς_περιστροφές | (^OBJ PRED)=c 'ο_τελευταίος_μου_λέξη'
 (^IDIOM)=παίρνω_την_τελική_απόφαση | (^OBJ PRED)=c 'καλός_κουβέντα_για_κανέναν'
 (^IDIOM)=σχολιάζω_αρνητικά_τους_πάντες}

|@ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem) { (^OBJ PRED)=c
 'ο_μακρύς_μου_και_ο_κοντός_μου' (^IDIOM)= λέει_ότι_θέλει_χωρίς_να_υπολογίζει_τίποτα
 | (^OBJ PRED)=c 'πράμα_και_θάμα'
 (^IDIOM)=αποκαλύπτω_σημαντικά_γεγονότα_που_φαίνονται_απίθανα_αλλά_είναι_αληθινά }
 |@ (V-SUBJ-OBJ-OBLto-OBLben %stem) (^OBJ PRED)=c 'πράμα_και_θάμα'
 (^IDIOM)=αποκαλύπτω_σημαντικά_γεγονότα_που_φαίνονται_απίθανα_αλλά_είναι_αληθινά
 |@ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc-OBLto %stem) (^OBL-LOC PRED)=c
 'έξω_από_ο_δόντι' (^IDIOM)= μιλάω_χωρίς_περιστροφές
 |@ (V-SUBJ-OBJ-OBLinstr %stem) @ (OBJPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c
 'ο_πράγμα' (^OBL-INSTR PRED)=c 'με_ο_όνομα' (^IDIOM)=δεν_λέω_ανακρίβειες
 |@ (PASS %stem) @ (V-SUBJ-OBJ-OBLinstr %stem) (^OBJ PRED)=c
 'ο_πράγμα' (^OBL-INSTR PRED)=c 'με_ο_όνομα' (^IDIOM)=δεν_λέγονται_ανακρίβειες}; ETC.
λέγω_ότι_θέλω Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.
λέγω_πολύς Vbase * @ (TRANS %stem) (^IDIOM)=δεν_έχει_αξία ; ETC.
μένω Vcpbase * @ (V-SUBJ-XCOMP-PRED %stem) { (^IDIOM)=δεν_έχω_χρήματα (^XCOMP-PRED
 PRED)=c 'ρέστος' | (^IDIOM)=εγκαταλείπομαι (^XCOMP-PRED PRED)=c 'μπουκάλια' |
 (^IDIOM)=εκπλήσσομαι (^XCOMP-PRED PRED)=c 'στήλη_άλας' | (^IDIOM)=είμαι_άφραγκος
 (^XCOMP-PRED PRED)=c 'ταπί_και_ψύχραιμος' };
 Vbase * { @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c 'πίσω'
 (^IDIOM)=καθυστερώ_δεν_εξελίσσονται | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_χέρι' (^IDIOM)=
 πεθαίνω_ή_λιποθυμώ | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_ράφι' (^IDIOM)=μένω_ανύπαντρος |
 (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_τόπος' (^IDIOM)=πεθαίνω_αμέσως | (^OBL-LOC PRED)=c
 'στου_άσος' (^IDIOM)=με_εγκαταλείπουν_ή_χρεοκοπώ | (^OBL-LOC PRED)=c
 'στου_κρύο_ο_λουτρό' (^IDIOM)=αντιμετωπίζω_ένα_απρόσμενο_συμβάν | (^OBL-LOC PRED)=c
 'στου_πέντε_δρόμος' (^IDIOM)=καθίσταμαι_ορφανός_και_απροσπάτευτος } |
 @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) |
 @ (V-SUBJ-OBL %stem) { (^OBL PRED)=c 'με_ο_γλύκα'
 (^IDIOM)=δεν_επιτυχάνω_τελικά_αυτό_που_ποθώ | (^OBL PRED)=c 'με_ο_στόμα_ανοιχτός'
 (^IDIOM)=εκπλήσσομαι | (^OBL PRED)=c 'με_άδειος_τσέπη'
 (^IDIOM)=δεν_έχω_καθόλου_χρήματα} } ; ETC.
μην_εγώ_αρπάζω_τώρα Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= μην_θυμώσω; ETC.
μην_εγώ_εγώ_βγαίνω_έτσι Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=
 μην_συμπεριφέρεσαι_με_τρόπο_αντίθετο_του_αναμενόμενου; ETC.
μην_εγώ_λέγω_ούτε_ο_παπάς Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=κράτησε_μυστικό; ETC.
μην_μιλώ Vbase * @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'πάνω_στου_χέρι'
 (^IDIOM)=μην_ενοχλείς_όταν_γίνεται_δύσκολη_εργασία; ETC.
μιλώ Vbase * { @ (V-SUBJ-OBL %stem) { (^OBL PRED)=c 'με_ο_σεις_και_με_ο_σας'
 (^IDIOM)=προσποιούμαι_ευγενικά | (^OBL PRED)=c 'μέσα_από_ο_δόντι' (^IDIOM)=
 μιλάω_συγκεκριμένα | (^OBL PRED)=c 'στου_βρόντος' (^IDIOM)=δεν_λογαριάζουν_όσα_λέω
 } | @ (V-SUBJ-OBL %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^OBL PRED)=c 'από_μόνος' (^IDIOM)=
 είμαι_ξεκάθαρος | (^OBL PRED)=c 'με_ο_τύχη' (^IDIOM)=
 από_τυχαίους_παράγοντες_πλουτίζω_ή_πειτυχαίνω_κι_άλλο } |
 @ (V-SUBJ-OBLinstr %stem) (^OBL-INSTR PRED)=c 'με_ο_χέρι_στου_καρδιά'
 (^IDIOM)=είμαι_ειλικρινής |

@ (V-SUBJ-OBL-OBLto %stem) { (^OBL PRED)=c 'ανοικτιά'
 (^IDIOM)=αναφέρομαι_σε_κάτι_με_παρρησία | (^OBL PRED)=c 'σαν_ίσος_προς_ίσος'
 (^IDIOM)=μιλάω_με_ίσους_όρους} |
 @ (V-SUBJ-OBL-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'για_όλους_και_για_τίποτα'
 (^IDIOM)=αναφέρομαι_σε_διάφορα_θέματα_συνήθως_άσχετα }; ETC.
μπαίνω Vbase * { @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c
 'στου_νόημα_με_ο_πρώτο' (^IDIOM)=αντιλαμβάνομαι_αμέσως | (^OBL-LOC PRED)=c
 'μπροστά' (^IDIOM)= τολμώ_καθοδηγώ_τίθεμαι_σε_λειτουργία | (^OBL-LOC PRED)=c
 'μέσα' (^IDIOM)=φυλακίζομαι_ζημιώνομαι | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_πετσι' (^IDIOM)=
 κατανοώ_ή_γίνεται_δεύτερη_φύση_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c 'παιχνίδι' (^IDIOM)=
 συμμετέχω_σε_οργανωμένο_σχέδιο | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_δρόμος' (^IDIOM)=
 εμποδίζω_κπ_από_την_υλοποίηση_των_σχεδίων_του | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_βρακί'
 (^IDIOM)= γίνομαι_υποχέρι_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c 'σε_ξένος_οικόπεδο' (^IDIOM)=
 ασχολούμαι_με_κι_που_δεν_με_αφορά | (^OBL-LOC PRED)=c 'σε_κακός_λούκι'
 (^IDIOM)=οδηγούμε_σε_μια_πορεία_με_κακό_τέλος}
 | @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) | @ (V-SUBJ-OBLloc-OBLloc %stem) (^OBL-
 LOC PRED)=c 'από_ο_μικρός_πόρτα'
 (^IDIOM)=εισέρχομαι_σε_ένα_χώρο_κατά_ανορθόδοξο_πλάγιο_τρόπο} ; ETC.
μπαίνω_ο_νερό_στου_αυλάκι Vbase * @ (INTRANS %stem)
 (^IDIOM)=διευθετήθηκε_μια_κατάσταση ; ETC.
μπορώ Vbase * @ (V-SUBJ-XCOMP %stem); ETC.
να_εγώ_βάζω_καλά_στου_μυαλό Vbase * @ (INTRANS %stem)
 (^IDIOM)=να_το_συνειδητοποιήσεις; ETC.
να_εγώ_λέγω Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=
 ερώτηση_για_να_τραγουδήσουμε_κάλαντα; ETC.
νομίζω Vbase * { @ (INTRANS %stem) | @ (V-SUBJ-COMP %stem) }; ETC.
ξεκινώ Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.
ξέρω Vbase * { @ (OPT-TRANS %stem)
 | @ (V-SUBJ-XCOMP %stem)
 | @ (V-SUBJ-COMP %stem) }; ETC.
ο_θεός_να_βάζω_ο_χέρι_μου Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= εύχομαι_για_βοήθεια;
 ETC.
ο_κάνω_ταράτσα Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.
παίρνω Vbase * { @ (TRANS %stem) |
 @ (TRANS %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c 'ο_βρεγμένος' (^IDIOM)=
 φεύγω_ντροπιασμένος_χωρίς_να_πω_τίποτα |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem) { (^OBJ PRED)=c 'μέτρο'
 (^IDIOM)=είμαι_έτοιμος_να_μπω_σε_καβγά | (^OBJ PRED)=c 'ο_αυτί' (^IDIOM)=ζαλίζω_κπ
 | (^OBJ PRED)=c 'ο_μυαλό' (^IDIOM)=ξεμυαλίζω_κπ } |
 @ (TRANS %stem) { (^IDIOM)=είμαι_ρεαλιστής (^OBJ PRED)=c
 'ο_πράγμα_όπως_έρχομαι'| (^IDIOM)=εκδιώχνομαι (^OBJ PRED)=c 'πόδι'|
 (^IDIOM)=παραφρονώ (^OBJ PRED)=c 'ο_βουνό'| (^IDIOM)=συνηθίζω (^OBJ PRED)=c
 'ο_κολλώ'| (^OBJ PRED)=c 'ο_αυτί' (^IDIOM)=ζαλίζω_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ο_μυαλό'
 (^IDIOM)=ξεμυαλίζω_κπ } |

@ (V-SUBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'εμπρός'
 (^IDIOM)=τίθεμαι_σε_λειτουργία |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^OBL-LOC PRED)=c 'μαζί'
 (^IDIOM)= με_ακολουθεί_κι_με_το_θάνατό_μου | (^OBL-LOC PRED)=c 'πάνω' (^IDIOM)=
 αναλαμβάνω_την_ευθύνη_για_κι | (^OBL-LOC PRED)=c 'από_κοντά' (^IDIOM)=παρακολουθώ_κι
 } } ;
 Vcpbase * @ (V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED %stem) (^XCOMP-PRED PRED)=c
 'για_σοφός' (^IDIOM)=θεωρώ_κι_αυθεντία; ETC.
παίρνω_πέντε Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=μουνιζώνω @VIMPERPAST; ETC.
πατάω Vbase * { @ (TRANS %stem) |
 @ (TRANS %stem) (^OBJ PRED)=c 'ο_κάλος'
 (^IDIOM)=θείγω_κι_στο_πιο_ευαίσθητο_σημείο_του_με_λόγια_ή_με_πράξεις |
 @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c
 'γερά' (^IDIOM)=είμαι_σίγουρος_για_τον_εαυτό_μου | (^OBL-LOC PRED)=c
 'πάνω_στου_βήμα' (^IDIOM)=μιμούμαι_κι | (^OBL-LOC PRED)=c 'επί_πιτωμάτων' (^IDIOM)=
 κάνω_τα_πάντα_για_να_πετύχω_το_σκοπό_μου} |
 @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c 'πάνω_στου_σβέρκος'
 (^IDIOM)=επιβάλλω_σε_κι_τη_θέληση_μου_καταπιέζοντας_τον | (^OBL-LOC PRED)=c
 'στου_κάλος' (^IDIOM)=θείγω_κι_στο_πιο_ευαίσθητο_σημείο_του_με_λόγια_ή_πράξεις } } ;
 ETC.
πεθαίνω Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.
περνάω Vbase * { @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) | @ (INTRANS %stem) |
 @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c
 'από_ο_ένας_άκρο_στου_άλλος' (^IDIOM)= αλλάζω_στάση | (^OBL-LOC PRED)=c
 'από_χέρι_σε_χέρι' (^IDIOM)= κι_αλλάζει_ιδιοκτητή | (^OBL-LOC PRED)=c
 'στου_χέρι' (^IDIOM)= περιέρχομαι_στην_εξουσία_κι | (^OBL-LOC PRED)=c
 'από_ο_μυαλό' (^IDIOM)= έχω_μια_ιδέα | (^OBL-LOC PRED)=c 'από_ο_χέρι' (^IDIOM)=
 κι_είναι_στη_δικαιοδοσία_κι_και_μπορεί_να_το_κάνει | (^OBL-LOC PRED)=c
 'πάνω_από_ο_πτώμα' (^IDIOM)=αρνούμαι_επίμονα_κάτι | (^OBL-LOC PRED)=c
 'από_σαράντα_κύμα' (^IDIOM)= έξησα_πολυτάραχα} |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) { { (^OBL-
 LOC PRED)=c 'από_ψιλό_κόσκινο' | (^OBL-LOC PRED)=c 'από_κόσκινο'}
 (^IDIOM)=εξετάζω_κι_ή_κι_εξονυχιστικά | (^OBL-LOC PRED)=c 'από_ο_πίσω_πόρτα'
 (^IDIOM)=διορίζω_κι_με_παράνομο_τρόπο} } ; ETC.
περπατώ Vbase * { @ (INTRANS %stem) | @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) (^IDIOM)= ρισκάρω (^OBL-
 LOC PRED)=c 'πάνω_σε_τεντωμένο_σκοινί'} ;
 Vcpbase * { @ (V-SUBJ-XCOMP-PRED %stem) | @ (V-SUBJ-XCOMP-PRED-
 OBLloc %stem) (^XCOMP-PRED PRED)=c 'ξυπόλυτος' (^XCOMP-PRED PRED)=c 'στου_αγκάθι'
 (^IDIOM)= ενεργώ_χωρίς_να_παίρνω_προφυλάξεις_ή_χωρίς_να_έχω_τα_απαραίτητα_εφόδια } ;
 ETC.
πετυχαίνω Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.
πετώ Vbase * { @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) |

```

@ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c
'από_ο_Σκύλλα_στου_Χάρυβδη' (^IDIOM)=πηγαίνω_από_το_κακό_στο_χειρότερο | (^OBL-LOC
PRED)=c 'από_έκπληξη_σε_έκπληξη' (^IDIOM)=εκπλήσσομαι_διαρκώς | (^OBL-LOC PRED)=c
'από_ο_έναν_ψέμα_στου_άλλος' (^IDIOM)=λέω_ψέματα | (^OBL-LOC PRED)=c
'στου_σύννεφο' (^IDIOM)=δεν_αντιμετωπίζω_ρεαλιστικά_την_πραγματικότητα } |
@ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'έξω_με_ο_κλωτσιά'
(^IDIOM)=διώχνω_κπ_με_βίαιο_τρόπο}; ETC.
πέφτω Vbase * { @ (V-SUBJ-OBL %stem) { (^IDIOM)= εντείνομαι (^OBL PRED)=c 'βροχή' |
(^IDIOM)= δεν_μου_αξίζει (^OBL PRED)=c 'πολύ' }
| @ (V-SUBJ-XCOMP %stem) { (^IDIOM)=
είμαι_σε_άσχημη_ψυχολογική_κατάσταση (^XCOMP PRED)=c 'πεθαίνω' |
(^IDIOM)= νιώθω_ψυχική_δυσφορία (^SUBJ PRED)=c 'ο_ταβάνι' (^XCOMP PRED)=c
'εγώ_πλακώνω' }
| @ (INTRANS %stem) | @ (INTRANS %stem) { (^SUBJ PRED)=c 'λόγος'
(^IDIOM)=με_αφορά | (^SUBJ PRED)=c 'ο_πρώτος_λαχείο' (^IDIOM)=
έρχεται_μεγάλο_καλό_απροσδόκητα | (^SUBJ PRED)=c 'ο_σάλιο' (^IDIOM)=
έχω_έντονη_λαχτάρα_για_κτ | (^SUBJ PRED)=c 'ο_μούτρο' (^IDIOM)= νιτρέπομαι | (^SUBJ
PRED)=c 'ο_μαλλί' (^IDIOM)=κτ_πολύ_παράδοξο_έπεσε_στην_αντίληψή_μου | (^SUBJ
PRED)=c 'ο_μύτη' (^IDIOM)= χάνω_την_υπεροψία_μου } | @ (V-SUBJ-OBLloc %stem)
| @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c 'εύκολα'
(^IDIOM)=υποκύπτω | (^OBL-LOC PRED)=c 'πολύ_χαμηλά' (^IDIOM)= ξεπέφτω | (^OBL-LOC
PRED)=c 'έξω' (^IDIOM)= αποτυγχάνω_σε_σχέδια | (^OBL-LOC PRED)=c
'στου_νύχι' (^IDIOM)= γίνομαι_θύμα_εκδίκησης_ή_εκμετάλλευσης | (^OBL-LOC PRED)=c
'στου_χέρι' (^IDIOM)= περιέρχομαι_στην_εξουσία_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c
'στου_γόνατο' (^IDIOM)= ικετεύω | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_κεφάλι' (^IDIOM)=
επιβαρύνω_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c 'από_ο_σύννεφο' (^IDIOM)=εκπλήσσομαι }
| @ (V-SUBJ-OBLloc-OBLben %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'και_στου_φωτιά'
(^IDIOM)=εμπιστεύομαι_σε_απόλυτο_βαθμό_κπ
| @ (V-SUBJ-OBLinstr-OBLloc %stem) { (^OBL-INSTR PRED)=c 'με_ο_μούτρο'
(^IDIOM)=ασχολούμαι_έντονα_αφοσιώνομαι_σε_κτ | (^OBL-INSTR PRED)=c
'με_κλειστός_μάτι'
(^IDIOM)=αφοσιώνομαι_σε_κτ_ή_σε_κπ_χωρίς_να_ελέγξω_τα_υπέρ_ή_τα_κατά }
| @ (V-SUBJ-OBLloc-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'από_δίπλα'
(^IDIOM)= πλησιάζω_κπ_για_να_του_αποσπάσω_οτιδήποτε_με_επιτηδίοτητα_ή_επιμονή
| @ (V-SUBJ-OBLloc-OBL %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBL-LOC PRED)=c 'έξω'
(^OBL PRED)=c 'στου_υπολογισμός' (^IDIOM)=αποτυγχάνω_στα_σχέδιά_μου }; ETC.
πηγαίνω Vbase * { @ (INTRANS %stem) | @ (TRANS %stem) | @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) | @ (V-
SUBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'σπίτι' (^IDIOM)=εκδιώχνομαι_από_κπ}; ETC.
πηγαίνω_πλατεία Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)=πηγαίνω_βόλτα; ETC.
πηγαίνω_χαμένος Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.
πιάνω Vbase * { @ (TRANS %stem) | @ (PASS %stem) |
@ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_γρανάζι'
(^IDIOM)=δεν_μπορώ_να_ξεφύγω_από_μια_αλληλουχία_καταστάσεων | (^OBL-LOC PRED)=c
'στου_δίχτυ' (^IDIOM)=παγιδεύομαι_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_φάκα'
(^IDIOM)=συλλαμβάνομαι_επ_αυτοφώρω } |

```

```

@ (V-SUBJ-OBLloc %stem) |
@ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) { (^OBJ
PRED)=c 'ο_ταύρος' (^OBL-LOC PRED)=c 'από_ο_κέρατο'
(^IDIOM)=αντιμετωπίζω_αποφασιστικά_μια_δυσκολία | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_δίχτυ'
(^IDIOM)=παγιδεύω_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_φάκκ' (^IDIOM)=συλλαμβάνω_επ_αυτοφώρω
} |

@ (PASS %stem) | @ (PASS %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'στου_φάκκ'
(^IDIOM)=συλλαμβάνομαι_επ_αυτοφώρω |
@ (V-SUBJ-OBL-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'μαλλί_με_μαλλί'
(^IDIOM)=τσακώνομαι_με_κπ };

Vcibase * { @ (V-SUBJ-OBJ-XCOMP-PRED %stem) (^XCOMP-PRED PRED)=c 'κορόιδο'
(^IDIOM)=εξαπατώ_κπ | @ (V-SUBJ-XCOMP-PRED-OBLag %stem) (^XCOMP-
PRED PRED)=c 'κορόιδο' (^IDIOM)=εξαπατώμαι_από_κπ }; ETC.
πιάνω_γεμάτος Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.
πιέζω Vbase * @ (TRANS %stem); ETC.
πίνω Vbase * @ (TRANS %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_αμίλητος_νερό' (^IDIOM)= keep_silent
| (^OBJ PRED)=c 'ο_πικρός_ποτήρι' (^IDIOM)= περνάω_ψυχική_δοκιμασία | { (^OBJ
PRED)=c 'ο_κοσμάκης_ο_αίμα' | (^OBJ PRED)=c 'ο_αίμα_ο_κοσμάκης' } (^IDIOM)=
εκμεταλλεύομαι_σκληρά_το_λαό } ; ETC.
πνίγω Vbase * @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c
'σε_έναν_κουταλιά_νερό' (^IDIOM)=δεν_μπορώ_να_αντιμετωπίσω_την_παραμικρή_δυσκολία ;
ETC.
ποτίζω Vbase * @ (DITRANS %stem) (^OBJ2 PRED)=c 'φαρμάκι' (^IDIOM)= πικραίνω_κπ;
ETC.
πουλώ Vbase * { @ (TRANS %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLben %stem) (^OBL PRED)=c
'γι_έναν_κομμάτι_ψωμί' (^IDIOM)= ξεπουλώ }; ETC.
πονώ Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.
ρίχνω Vbase * { @ (TRANS %stem) | @ (PASS %stem) |
@ (TRANS %stem) (^OBJ PRED)=c 'ο_κύβος' (^IDIOM) =
παίρνω_την_τελική_απόφαση |
@ (IMPERS_OBJ %stem) { (^OBJ PRED)=c 'καρεκλοπόδαρο' | (^OBJ PRED)=c
'τουλούμι_νερό' | (^OBJ PRED)=c 'καλαπόδι' | (^OBJ PRED)=c
'νερό_με_ο_τουλούμι' } (^IDIOM)=βρέχει_ραγδαία |
@ (V-SUBJC-OBJ-XCOMP %stem) (^COMPL-FORM) = να (^IDIOM)=fish_out
(^OBJ PRED)=c 'άδειος' (^XCOMP PRED)=c 'πιάνω_γεμάτος' |
@ (PASS %stem) (^SUBJ PRED)=c 'ο_κύβος' (^IDIOM)=
παίρνω_την_τελική_απόφαση | @ (TRANS %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c 'ο_μούτρο'
(^IDIOM)= ταπεινώνομαι |
@ (V-SUBJ-OBLloc %stem) |
@ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c
'στου_αυτί' (^IDIOM)=επιπλήτιω_κπ_αυστηρά | (^OBL-LOC PRED)=c
'στου_στόμα_ο_λύκος' (^IDIOM)=οδηγούμαι_σε_επικίνδυνες_καταστάσεις } |
@ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem) |
@ (V-SUBJ-OBJ-OBLto %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_δίχτυ'
(^IDIOM)=παγιδεύω_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ο_λίθος_ο_ανάθεμα' (^IDIOM)=υπεκφεύγω |

```

(^OBJ PRED)=c 'ο_μπαλάκι' (^IDIOM)=υπεκφεύγω | (^OBJ PRED)=c 'λάσπη'
(^IDIOM)=διαβάλλω_κπ} |
@ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c
'μαύρος_πέτρα' (^OBL-LOC PRED)=c 'πίσω' (^IDIOM)=
φεύγω_οριστικά_και_συνήθως_απογοητευμένος |
@ (V-SUBJ-OBJ-OBLben %stem) (^OBJ PRED)=c 'κροκοδείλιος_δάκρυ'
(^IDIOM)=υποκρίνομαι }; ETC.
σκίζω Vbase * { @ (TRANS %stem) | @ (TRANS %stem) (^IDIOM)=επιβάλλομαι (^OBJ PRED)=c
'ο_γάτα' } ; ETC.
σπάω Vbase * { @ (INTRANS %stem) | @ (TRANS %stem) }; ETC.
σπουδάζω Vbase * @ (OPT-TRANS %stem); ETC.
στέλνω Vbase * @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c
'από_ο_Αννας_στου_Καϊάφας' (^IDIOM)=ταλαιπωρώ_κπ_με_ανούσιες_διαδικασίες; ETC.
συμπεριφέρομαι Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.
ταξιθεύω Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.
τραβώ Vbase * { @ (INTRANS %stem) | @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c
'μπροστά' (^IDIOM)=προοδεύω |
@ (TRANS %stem) | @ (TRANS %stem) (^OBJ PRED)=c
'ο_σκοινί_μέχρι_να_σπάω' (^IDIOM) = εξωθώ_μια_κατάσταση_στα_άκρα |
@ (TRANS %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c 'ο_τάραχος_ο_πάθος'
(^IDIOM) = περνώ_πολλές_στενοχώριες |
@ (TRANS %stem) { (^IDIOM) =
με_τις_ενέργειές_μου_προκαλώ_ύπουλα_την_αποτυχία_των_σχεδίων_κάποιου (^OBJ PRED)=c
'ο_χαλί_κάτω_από_ο_πόδι' | (^IDIOM) = περνώ_πολλές_στενοχώριες { (^OBJ PRED)=c
'ο_λινάρι_ο_πάθος' | (^OBJ PRED)=c 'ο_τάραχος_ο_πάθος' | (^OBJ PRED)=c
'ο_πάθος_μου_ο_τάραχος' } | (^SUBJ PRED)=c 'ο_οργανισμός'
(^IDIOM)=κάνω_κάτι_σε_υπερβολικό_βαθμό } |
@ (V-SUBJ-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'με_ο_έναν_και_με_ο_άλλος'
(^IDIOM) =δεν_μονιμοποιώ_έναν_ερωτικό_δεσμό |
@ (V-SUBJ-OBJC-XCOMP %stem) } ; ETC.
τραβώ_και_ο_καζανάκι Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM) =
πειραχτικά_σε_κπ_που_είπε_κι_ανόητο @VIMPERPRES; ETC.
τραβώ_στου_δουλειά_μου Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM) = φύγε @VIMPERPRES; ETC.
τρώω Vbase * { @ (TRANS %stem) | @ (INTRANS %stem)
| @ (TRANS %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^OBJ PRED)=c 'ο_ξύλο_ο_χροινιά'
(^IDIOM)= κπ_με_δέρνει | (^OBJ PRED)=c 'ο_χροινιά' (^IDIOM)= κπ_με_δέρνει | (^OBJ
PRED)=c 'ο_λυσσακό' (^IDIOM)= καταβάλλω_μανιώδεις_προσπάθειες | (^OBJ PRED)=c
'ο_ψωμί' (^IDIOM)= έχω_γεράσει_ή_έχω_αχρηστευθεί } |
@ (TRANS %stem) { (^OBJ PRED)=c 'πόρτα'
(^IDIOM)=δεν_μου_επιτρέπεται_η_είσοδος | (^OBJ PRED)=c
'ο_έναν_κατραπακιά_μετά_ο_άλλος' (^IDIOM)=αποτυγχάνω_συνέχεια | (^OBJ PRED)=c
'ο_αυτί' (^IDIOM)=κουράζω_κπ_με_τη_φλυαρία_μου | (^OBJ PRED)=c 'ψωμί_και_αλάτι'
(^IDIOM)=συνδέομαι_με_στενή_φιλία_με_κπ | (^OBJ PRED)=c 'ο_λεφτά_ο_κοσμάκης'
(^IDIOM)=εξαπατώ_το_λάο | (^OBJ PRED)=c 'ο_σκόνη' (^IDIOM)= ητιώμαι | (^SUBJ PRED)=c
'ο_φίδι' (^IDIOM)=νιώθω_βαθιά_ανησυχία } | @ (V-SUBJC-OBJ-XCOMP %stem) { (^IDIOM)=

καταβάλλω_όλες_μου_τις_δυνάμεις (^OBJ PRED)=c 'ο_σίδερο' |
 (^IDIOM)=επιδιώκω_πολύ_έντονα_και_πιστικά_να_βρω_κπ (^OBJ PRED)=c 'ο_κόσμος'
 (^XCOMP PRED)=c 'βρίσκω' } |
 @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c
 'μέσα_από_ο_χέρι' (^IDIOM)=κπ_μου_δίνει_εργασία | (^OBL-LOC PRED)=c
 'δεξιά_και_αριστερά_στού_δρόμος' (^IDIOM)=δεν_έχω_σταθερό_τρόπο_ζωής } |
 @ (V-SUBJ-OBL %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^OBL PRED)=c 'ο_σκασμός'
 (^IDIOM)=τρώω_υπερβολικά | (^OBL PRED)=c
 'σαν_ο_κοκόρι' (^IDIOM)=τσακώνομαι_διάρκως_με_κπ | (^OBL PRED)=c 'με_ο_ρούχο'
 (^IDIOM)=γκρινιάζω_χωρίς_να_υπάρχει_λόγος } |
 @ (V-SUBJ-OBJ-OBL %stem) { (^OBL PRED)=c
 'με_ο_μάτι' (^IDIOM)=παρατηρώ_κπ_επίμονα_και_με_έκδηλη_επιθυμία | (^OBJ PRED)=c
 'ο_μουστάκι' (^IDIOM)=τσακώνομαι_με_κπ } }; ETC.
τσακώνω Vbase * @ (V-SUBJ-OBL %stem) (^OBL PRED)=c
 'για_ψύλλος_πήδημα' (^IDIOM)=μπλέκω_σε_καβγά_με_το_παραμικρό; ETC.
φαίνομαι Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.
φέρω Vbase * { @ (TRANS %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) (^MEANING)=
 κρατώ_κτ_και_το_μεταφέρω_κάπου | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c
 'στού_πιάτο' (^IDIOM)= προσφέρω_κτ_σε_κπ_χωρίς_αυτός_να_κουραστεί |
 @ (TRANS %stem) (^OBJ PRED)=c 'ο_πάνω_κάτω'
 (^IDIOM)=ανατρέπω_μια_κατάσταση |
 @ (V-SUBJ-OBLinstr-OBLto %stem) (^OBL-INSTR PRED)=c 'με_ο_γάντι'
 (^IDIOM)=συμπεριφέρομαι_με_ήπιο_τρόπο_σε_κπ }; ETC.
φεύγω Vbase * @ (INTRANS %stem); ETC.
φιλώ Vbase * @ (TRANS %stem); ETC.
φορώ Vbase * @ (TRANS %stem) ; ETC.
φουσκώνω Vbase * @ (V-SUBJ-OBJ-DAT %stem) (^OBJ PRED)=c 'ο_μυαλό'
 (^IDIOM)=προσδίδω_υπερβολική_αυτοπεποίθηση_σε_κπ ; ETC.
φτάνω Vbase * { @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c 'ψηλά' (^IDIOM)=
 καταξιώνομαι | (^OBL-LOC PRED)=c
 'στού_τσακ' (^IDIOM)=προλαβαίνω_την_τελευταία_στιγμή | (^OBL-LOC PRED)=c
 'στού_αμήν' (^IDIOM)=περιέρχομαι_σε_ακραία_κατάσταση } |
 @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) | @ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC
 PRED)=c 'ούτε_στού_νυχάκι' (^IDIOM)=είμαι_πολύ_κατώτερος_κπ | (^OBL-LOC PRED)=c
 'στού_αμήν' (^IDIOM)=οδηγώ_κπ_σε_ακραία_κατάσταση } |
 @ (V-SUBJ-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'στού_πι_και_φι' (^IDIOM)=
 φτάνω_αμέσως |
 @ (V-SUBJ-OBLloc-XCOMP %stem) | @ (V-SUBJ-OBLloc-XCOMP %stem) (^OBL-
 LOC PRED)=c 'στού_σημείο' (^IDIOM)=φτάνω_σε_μια_οριακή_κατάσταση } ;
 Vcibase * { @ (V-SUBJ-XCOMP-PRED %stem) |
 @ (V-SUBJ-XCOMP-PRED %stem) (^IDIOM)=
 καταλαμβάνω_με_πολύ_κόπο_την_τελευταία_θέση (^XCOMP-PRED PRED)=c
 'τελευταίος_και_καταϊδρωμένος' }; ETC.
φυλάω Vbase * @ (TRANS %stem); ETC.
χάνω Vbase * { @ (TRANS %stem) |


```

@ (TRANS %stem) { (^OBJ PRED)=c 'ο_αυγό_και_ο_καλάθι' (^IDIOM)=
βρίσκομαι_σε_μεγάλη_αμηχανία_ή_καταστρέφομαι_ολοκληρωτικά | (^OBJ PRED)=c
'ο_νήμα_ο_κουβέντα' (^IDIOM)= διακόπτω_τον_ειρμό_του_λόγου } |
@ (TRANS %stem) @ (SPOSS_AGR) { (^OBJ PRED)=c
'ο_έδαφος_κάτω_από_ο_πόδι' (^IDIOM)=αναστατώνομαι_με_κτ | (^OBJ PRED)=c 'ο_ψωμί'
(^IDIOM)=απολύομαι_από_την_εργασία_μου} |
@ (V-SUBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'από_πρόσωπο_γη' (^IDIOM)=
εξαφανίζομαι |
@ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) (^OBL-LOC PRED)=c 'από_μπροστά' (^IDIOM)=
κπ_εξαφανίζεται |
@ (PASS %stem) (^SUBJ PRED)=c 'ο_νήμα_ο_κουβέντα' (^IDIOM)=
διακόπτεται_ο_ειρμός_του_λόγου};
Vinfbase * @ (TRANS %stem); ETC.
χάνω_από_μπροστά_εγώ Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= φύγε @VIMPERPAST; ETC.
χτυπά Vbase * { @ (TRANS %stem) | @ (INTRANS %stem) | @ (V-SUBJ-OBLloc %stem) |
@ (V-SUBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c
'στου_μάτι' (^IDIOM)=προκαλώ_εντύπωση | (^OBL-LOC PRED)=c
'στου_νεύρο' (^IDIOM)=προκαλώ_εκνευρισμό} |
@ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) @ (SPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c 'ο_κεφάλι'
(^OBL-LOC PRED)=c 'στου_τοίχος' (^IDIOM)=μετανιώνω_πικρά |
@ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) @ (OBJPOSS_AGR) (^OBJ PRED)=c 'ο_κακός'
(^OBL-LOC PRED)=c 'από_ο_ρίζα'
(^IDIOM)=αντιμετωπίζω_το_κακό_καταπολεμώντας_τα_αίτιά_του |
@ (V-SUBJ-OBJ-OBLloc %stem) { (^OBL-LOC PRED)=c 'πίσω_από_ο_πλάτη'
(^IDIOM)=προκαλώ_σε_κπ_κακό_με_ύπουλο_τρόπο | (^OBL-LOC PRED)=c 'εκεί_που_πονώ'
(^IDIOM)=πολεμώ_κπ_στα_ευαίσθητα_σημεία_του | (^OBL-LOC PRED)=c 'από_πίσω'
(^IDIOM)=προκαλώ_κακό_με_ύπουλο_τρόπο } |
@ (V-SUBJ-OBJ-OBLinstr %stem) (^OBJ PRED)=c 'δύο_τρογόνι' (^OBL-INSTR
PRED)=c 'με_ένανς_σμπάρος' (^IDIOM)=επιτυγχάνω_δυο_στόχους_με_μια_προσπάθεια |
@ (V-SUBJ-OBLloc-OBL %stem) (^OBL PRED)=c 'άσχημα' (^OBL-LOC PRED)=c
'στου_αυτί' (^IDIOM)= προκαλώ_άσχημη_εντύπωση} ; ETC.
χτυπά_ξύλο Vbase * @ (INTRANS %stem) (^IDIOM)= απεύχομαι @VIMPERPRES; ETC.

```

"particles"

```

δεν PART_NEbase * (^ ADJUNCT-TYPE)=neg; ETC.
θα PART-FUTbase * (^ TNS-ASP TENSE)=fut; ETC. "will need other meanings"
μην PART_NEbase * (^ ADJUNCT-TYPE)=neg; ETC.
να COMPLbase * (^COMPL-FORM) = να
      (^ TIMELINE TIME_DECL) = NEUTRAL"; ETC.
ότι COMPLbase * (^COMPL-FORM)= ότι; ETC.

```

"prepositions"

```

επί Pbase * { @ (PREP %stem)

```

```

|@ (PREP-CASE %stem)95}; ETC.
από Pbase * { @ (PREP %stem)
|@ (PREP-CASE %stem)}; ETC.
για Pbase * { @ (PREP %stem) | @ (PREP-CASE %stem)}; ETC.
μετά Pbase * @ (PREP %stem); ETC.
με Pbase * { @ (PREP %stem)
|@ (PREP-CASE %stem)}; ETC.
μέχρι Pbase * @ (PREP %stem); ETC.
στού Pbase * { @ (PREP %stem)
|@ (PREP-CASE %stem)}; ETC.
σε Pbase * { @ (PREP %stem)
|@ (PREP-CASE %stem)}; ETC.

```

"Determiners"

```

ο Dbase * @ (DET %stem); ETC.
ένος Dbase * @ (DET %stem);
Abase * @ (ADJ %stem);
PRONbase * @ (PRED %stem); ETC.

```

"conjunctions"

```

και COORDbase * (^ COORD-FORM) = %stem; ETC.
ούτε COORDbase *; ETC.

```

"need to have morphology in place to get these to work"

```

-unknown Nbase XLE @ (PRED %stem) " (^ NUM) (^ PERS) ";
Abase XLE @ (PRED %stem) " (^ ATYPE) (^ NUM) (^ PERS) "; ETC.

```

"punctuation - σημεία στίξης"

```

. PERIODbase * ; ETC.
, COMMAbase * ; ETC.
; QUESTIONMARKbase * (^ CLAUSE-TYPE) = inter; ETC.
! EXCLbase * (^ CLAUSE-TYPE) = imp; ETC.
----

```

⁹⁵ Οι διαζεύξεις αυτές είναι βέβαια πιθανό να δημιουργήσουν προβλήματα στον generator (γεννήτορα), καθώς αλλού έχουμε PRED κι αλλού όχι.

Παράρτημα 4: Παράδειγμα γράφου (chart graph) από τον συντακτικό αναλυτή γραφημάτων (chart parser).

Ο γράφος (chart graph) που προκύπτει για την πρόταση 'Ο δάσκαλος έδωσε μασημένη τροφή στους μαθητές του':

FEATURE STRUCTURE LEXICON (1.0)

FS1 FS *

(^ PRED) = 'δίνω<%1 %2 %3>'

(^ SUBJ) = %1

(^ OBJ) = %2

(^ OBL-TO) = %3

(^ TNS-ASP) = %4

(^ CLAUSE-TYPE) = decl

(^ IDIOM) = τα_προσφέρω_όλα_έτοιμα_σε_κπ <<a>>

(^ PASSIVE) = -

(%1 PRED) = 'καθηγητής'

(%1 NTYPE) = %5

(%1 SPEC) = %6

(%1 CASE) = nom

(%1 GEND) = masc

(%1 NUM) = sg

(%1 PERS) = 3

(%5 NSYN) = common

(%6 DET) = %7

(%7 CASE) = nom

(%7 DET-TYPE) = def

(%7 GEND) = masc

(%7 NUM) = sg

(%7 o) = +

(%2 PRED) = 'μασημένος_τροφή'

(%2 NTYPE) = %8

(%2 CASE) = acc

(%2 GEND) = fem

(%2 NUM) = sg

(%2 PERS) = 3

(%8 NSYN) = common

(%3 PRED) = 'μαθητής'

(%3 NTYPE) = %9
 (%3 SPEC) = %10
 (%3 CASE) = acc
 (%3 GEND) = masc
 (%3 NUM) = pl
 (%3 PERS) = 3
 (%3 PFORM) = στου
 (%3 PTYPE) = nosem
 (%9 NSYN) = common
 (%10 DET) = %11
 (%10 POSS) = %12
 (%11 PRED) = 'ο'
 (%11 CASE) = acc
 (%11 GEND) = masc
 (%11 NUM) = pl
 (%12 PRED) = 'μου' <<{~d | ~c}>>
 (%12 SPEC) = %13 <<{d | c}>>
 (%12 CASE) = gen
 (%12 GEND) = masc <<{~d | ~c}>>
 (%12 NUM) = sg <<{~d | ~c}>>
 (%12 PERS) = 3 <<{~d | ~c}>>
 (%12 PRON-TYPE) = poss <<{~d | ~c}>>
 %13 = %14 <<c>>
 (%13 POSS) = %15 <<d>>
 (%15 PRED) = 'μου' <<i>>
 (%15 SPEC) = %14 <<~i>>
 (%15 CASE) = gen <<d>>
 (%15 GEND) = masc <<i>>
 (%15 NUM) = sg <<i>>
 (%15 PERS) = 3 <<i>>
 (%15 PRON-TYPE) = poss <<i>>
 (%14 POSS) = %16 <<{~i | c}>>
 (%16 PRED) = 'μου' <<{~i | c}>>
 (%16 CASE) = gen <<{~i | c}>>
 (%16 GEND) = masc <<{~i | c}>>
 (%16 NUM) = sg <<{~i | c}>>
 (%16 PERS) = 3 <<{~i | c}>>
 (%16 PRON-TYPE) = poss <<{~i | c}>>

(%4 MOOD) = indicative
 (%4 PERF) = +
 (%4 TENSE) = past
 %17 = %16 <<{~i | c}>>
 %17 = %12 <<~c>>
 %17 = %18 <<{i | ~d}>>
 (%17 PRED) = 'μou'
 (%17 CASE) = gen
 (%17 GEND) = masc
 (%17 NUM) = sg
 (%17 PERS) = 3
 (%17 PRON-TYPE) = poss
 %18 = %15 <<d>>
 %18 = %12 <<{~d | c}>>
 (%18 PRED) = 'μou' <<{i | ~d}>>
 (%18 SPEC) = %14 <<{~i | c}>>
 (%18 CASE) = gen <<{i | P3 | b}>>
 (%18 GEND) = masc <<{i | ~d}>>
 (%18 NUM) = sg <<{i | ~d}>>
 (%18 PERS) = 3 <<{i | ~d}>>
 (%18 PRON-TYPE) = poss <<{i | ~d}>>

<<CONTEXT-FACTS>>

<<{c | ~c} iff ~b>>

<<{d | ~d} iff b>>

<<{h | ~h} iff ~a>>

<<{i | ~i} iff d>>

<<{j | ~j} iff ~h>>

<<P3 = {~d | c}>>

<<P2 = {~i | d}>>

<<P1 = {i | d}>>-----

Παράρτημα 5: Πίνακας Ρηματικών Πολυλεκτικών Εκφράσεων

Ο Πίνακας περιλαμβάνει τις ρηματικές πολυλεκτικές εκφράσεις που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα εργασία συνοδευόμενες από τη σημασία τους. Οι ρηματικοί τύποι έχουν καταγραφεί αλφαβητικά στο α' ενικό πρόσωπο Οριστικής Ενεστώτα, εκτός από τις περιπτώσεις εκείνες όπου η πολυλεκτική έκφραση συναντάται μόνο με συγκεκριμένη μορφή. Όπου υπάρχει αντωνυμία χρησιμοποιείται το αρσενικό γένος στον ενικό αριθμό καθώς και το πρώτο πρόσωπο ενικού αριθμού.

	Ρηματικές Πολυλεκτικές Εκφράσεις	Σημασία
	ανάβω	
1	ανάβουν (V) τα λαμπάκια κπ (Subj)	κπ εκνευρίζεται
2	ανάβουν (V) τα πνεύματα (Subj)	προκαλούνται εντάσεις
3	ανάβω (V) τα λαμπάκια κπ (Obj)	εκνευρίζω κπ
4	ανάβω (V) τα πνεύματα (Obj)	προκαλώ εντάσεις, εκνευρισμό
5	ανάβω μεγάλο κακό σε κπ	προκαλώ μεγάλο κακό σε κπ
6	ανάβω μία σε κπ	χτυπώ κπ, χαστουκίζω κπ
7	ανάβω τα λαμπάκια σε κπ	εκνευρίζω κπ
8	ανάβω το πράσινο φως	δίνω άδεια σε κπ να κάνει κάτι
9	ανάβω το πράσινο φως για/προς κτ	δίνω άδεια σε κπ να κάνει κάτι
10	ανάβω το πράσινο φως σε κπ	δίνω άδεια σε κπ να κάνει κάτι
11	ανάβω φωτιά	προκαλώ εντάσεις
12	ανάβω φωτιά σε κπ	προκαλώ εντάσεις, προβλήματα σε κπ
13	ανάβω φωτιές	προκαλώ εντάσεις, προκαλώ συναισθήματα στο αντίθετο φύλο
14	ανάβω φωτιές σε κπ	προκαλώ προβλήματα σε κπ, προκαλώ συναισθήματα σε κπ, προσελκύω το αντίθετο φύλο
15	κάθομαι σε αναμμένα κάρβουνα	έχω ανησυχία και αγωνία
16	την ανάβω σε κπ	πυροβολώ, κτυπώ κπ
	ανακατεύω	
17	ανακατεύομαι με τα πίτουρα	ασχολούμαι με μικροπράγματα, επεμβαίνω σε θέματα που δεν με αφορούν
18	ανακατεύομαι σε (Adj) υποθέσεις	επεμβαίνω σε θέματα που δεν με αφορούν
19	ανακατεύομαι σε ξένες υποθέσεις	επεμβαίνω σε θέματα που δεν με αφορούν
20	ανακατεύομαι στις υποθέσεις κπ	επεμβαίνω στις υποθέσεις κπ
	ανεβάζω	
21	ανεβάζω κπ στο (Adj: θεατρικό) σανίδι	παρουσιάζω ως ηθοποιό στη σκηνή, κάνω κάποιον ηθοποιό
22	ανεβάζω κπ στο σανίδι	παρουσιάζω ως ηθοποιό στη σκηνή, κάνω κάποιον ηθοποιό
23	ανεβάζω κπ/κτ στα ουράνια/στα μεσουράνια	εξυψώνω κπ/κτ
24	ανεβάζω κτ στα ύψη	αυξάνω

25	ανεβάζω την πίεση κπ	εκνευρίζω κπ
26	ανεβάζω το ηθικό	εμψυχώνω
27	ανεβάζω το ηθικό κπ	εμψυχώνω κπ
28	ανεβάζω τον πήχυ (+Gen)	περιμένω καλύτερη επίδοση
	ανεβαίνω	
29	ανεβαίνει η πίεση σε κπ	θυμώνω, εκνευρίζομαι
30	ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι κπ	θυμώνω, εκνευρίζομαι
31	ανεβαίνει το κρασί στο κεφάλι κπ	τον πειράζει το κρασί
32	ανεβαίνω στα ύψη	παίρνω αξία, καλυτερεύει η θέση μου σε σύγκριση με άλλους
33	ανεβαίνω στο (Adj: θεατρικό) σανίδι	γίνομαι ηθοποιός
34	δάκρυα ανεβαίνουν στα μάτια μου	δακρύζω
35	θλίψη ανεβαίνει στα μάτια μου	θλίβομαι
36	κπ/κτ ανεβαίνει στα μάτια κπ	κπ / κτ αποκτά αξία
37	κπ/κτ ανεβαίνει στο ADJ στερέωμα	αναγνωρίζεται σε αξία
	αξίζω	
38	Αξίζει τον κόπο να το δεις!	πρέπει να το δεις!
39	Αξίζει τον κόπο να το ζήσεις!	πρέπει να το ζήσεις!
40	κπ/κτ αξίζει <i>κάθε δεκάρα που έδωσα</i>	έχει μεγάλη αξία
41	κπ/κτ αξίζει <i>όλο το χρυσάφι του κόσμου</i>	είναι ανεκτίμητο
42	κπ/κτ αξίζει τον κόπο	πρέπει να διαθέσει κπ δυνάμεις ή ο,τιδήποτε άλλο για κτ αξιόλογο
43	κτ/κπ αξίζει + Gen (ιδιαίτερης προσοχής/συνεχείας/μνείας...)	πρέπει να προσεχθεί, να συνεχιστεί, να μνημονευθεί....
44	κτ/κπ αξίζει + Gen (της ιδιαίτερης προσοχής/συνεχείας/μνείας...) κπ	πρέπει να προσεχθεί, να συνεχιστεί, να μνημονευθεί....από κπ
45	κτ/κπ αξίζει <i>τα μάτια της Παναγιάς</i>	κοστίζει πολλά χρήματα
46	κτ/κπ δεν αξίζει δεκάρα	δεν έχει καμία αξία
47	κτ/κπ δεν αξίζει (<i>ούτε μια</i>) <i>δεκάρα τσακιστή</i>	δεν έχει καμία απολύτως αξία
	αρπάζω	
48	Άρπα την!	καλά να πάθεις!
49	αρπάζω κπ από τα μούτρα	επιτίθεμαι σε κάποιον
50	αρπάζω κπ από το λαιμό/από το σβέρκο	γίνομαι φορτικός, καταναγκαστικός σε κάποιον
51	αρπάζω κπ από τον γιακά	πιάνω και τραβάω βίαια
52	αρπάζω κπ πίσω από τον γιακά	πιάνω και τραβάω βίαια και ύπουλα
53	αρπάζω κπ/κτ από τα χέρια κπ	κλέβω, υφαρπάζω, στερώ κάτι από κάποιον
54	αρπάζω κπ/κτ από την αγκαλιά κπ	αφαιρώ κάτι από κάποιον βίαια, απότομα
55	αρπάζω κπ/κτ μέσα από τα χέρια κπ	κλέβω, υφαρπάζω, στερώ κάτι από κάποιον
56	αρπάζω την (πρώτη) ευκαιρία (+ Gen or Comp)	εκμεταλλεύομαι, αξιοποιώ κατάλληλα
57	αρπάζω την ευκαιρία από τα μαλλιά	εκμεταλλεύομαι, αξιοποιώ κατάλληλα

58	αρπάζω την μπουκιά (κπ) μέσα από το στόμα (κπ)	παίρνω την τελευταία στιγμή κάτι που προορίζεται για κάποιον άλλον
59	αρπάζω το ψωμί (κπ) μέσα από το στόμα (κπ)	κλέβω, υφαρπάζω, στερώ κάτι από κάποιον
60	Μην τ' αρπάξω τώρα!	μη θυμώσω τώρα!
61	Τις άρπαξε!	Τον έδειραν!
	αφήνω	
62	άσε τα αστεία!	σταμάτα, διάκοψε συγκεκριμένη συμπεριφορά και σοβαρεύσου
63	άσε τι άκουσα για...	μη ρωτάς...
64	άσε τον κόσμο να λέει ό,τι θέλει!	αδιαφόρησε!
65	άστα να πάνε!	μη συνεχίζεις τη συζήτηση!
66	άστον να λέει	μη λαμβάνεις υπόψη σου αυτά που λέει
67	άστον να λέει ό,τι θέλει!	αδιαφόρησε!
68	αφήνω (πολύ) λάσκα τα λουριά σε κπ	παρέχω πολλά δικαιώματα σε κάποιον χωρίς να πρέπει, δίνω παραπάνω ελευθερίες, αφήνω κπ ανεξέλεγκτο
69	αφήνω αυτόν τον κόσμο για έναν άλλον καλύτερο	φεύγω
70	αφήνω ελεύθερο/ανοιχτό το πεδίο δράσης σε κπ	δίνω ελευθερίες σε κπ να κάνει κάτι, επιτρέπω να γίνει κάτι
71	αφήνω ελεύθερο/ανοιχτό το πεδίο σε/για κπ	δίνω ελευθερίες σε κπ να κάνει κάτι, επιτρέπω να γίνει κάτι
72	αφήνω κπ αμανάτι	εγκαταλείπω κπ/κτ σε κάποιον χωρίς τη θέλησή του δεύτερου
73	αφήνω κπ με τη γλύκα	απογοητεύω κπ που του έχω χαρίσει ελπίδες για κτ θετικό
74	αφήνω κπ με την όρεξη	απογοητεύω κπ που έχει ελπίδες για κτ θετικό
75	αφήνω κπ με το στόμα ανοικτό	προκαλώ έκπληξη σε κπ
76	αφήνω κπ μπουκάλα	παρατάω, εγκαταλείπω κπ χωρίς να πραγματοποιήσω ό,τι του υποσχέθηκα
77	αφήνω κπ πάνω στη γλύκα	απογοητεύω κπ που του έχω χαρίσει ελπίδες για κτ θετικό
78	αφήνω κπ ρέστο	α. για κπ. που ξοδεύει ή που του παίρνουν όλα του τα χρήματα β. για κπ. που τον εγκαταλείπουν χωρίς συντροφιά ή που δεν προφταίνει να συμμετάσχει σε κτ
79	αφήνω κπ σέκο	προκαλώ το θάνατο κπ
80	αφήνω κπ στα κρία του λουτρού	παρατάω κπ/ για αιφνίδια, απρόσμενη αποτυχία, διάψευση ελπίδων ή για ξαφνική διακοπή μιας διαδικασίας που βρίσκεται σε εξέλιξη
81	αφήνω κπ στην ησυχία του	δεν ενοχλώ κπ, δεν πιέζω κπ
82	αφήνω κπ στον τόπο	προκαλώ έντονο τραυματισμό σε κπ, σκοτώνω, τον χτυπώ έτσι ώστε να έρθει ακαριαία ο θάνατος
83	αφήνω κπ στο πόδι μου	βάζω αντικαταστάτη, αναθέτω σε κπ να με αντικαταστήσει σε έργο ή σε καθήκον, κατά την απουσία μου
84	αφήνω κπ στους πέντε δρόμους	φεύγω και εγκαταλείπω κπ απροστάτευτο
85	αφήνω κπ σύζυλο / κόκαλο	παρατάω, δεν δίνω ελπίδες σε κπ, αφήνω εμβρόντητο
86	αφήνω κτ / κπ στην τύχη του	δεν επεμβαίνω για να επηρεάσω την έκβασή του
87	αφήνω κτ μισό	δεν ολοκληρώνω κτ
88	αφήνω κτ/κπ στα χέρια κπ	δίνω κτ σε κάποιον, εμπιστεύομαι κτ σε κάποιον ή εγκαταλείπω κτ σε κπ
89	αφήνω παιδιά πίσω μου	πεθαίνω και κπ μένει ορφανός
90	αφήνω τα κόκαλά μου/τα κοκαλάκια μου +Ιος	πεθαίνω
91	αφήνω τα λουριά λάσκα σε κπ	παρέχω πολλά δικαιώματα σε κάποιον χωρίς να πρέπει, δίνω παραπάνω ελευθερίες, αφήνω κπ ανεξέλεγκτο
92	αφήνω τα μεγάλα/πολλά/κούφια λόγια	διακόπτω μια ενέργεια, παύω να φλυαρώ, να κομπάζω...
93	αφήνω τα πράγματα στην τύχη	εγκαταλείπω, αδιαφορώ για κπ/κτ

	τους	
94	αφήνω την κουβέντα στη μέση	διακόπτω μια ενέργεια
95	αφήνω το πεδίο ελεύθερο/ανοιχτό σε/για κπ	δίνω ελευθερίες σε κπ να κάνει κάτι, επιτρέπω να γίνει κάτι
96	Αφήστε τόπο στα νιάτα!	επιτρέπω σε κπ να ενεργήσει
97	δεν αφήνω κπ λεπτό από τα μάτια μου	παρακολουθώ στενά
98	δεν αφήνω κπ σε ησυχία	ενοχλώ κπ
99	δεν αφήνω τίποτα (απολύτως) να πάει χαμένο	εκμεταλλεύομαι τα πάντα
100	δεν αφήνω τίποτα όρθιο	καταστρέφω τα πάντα
101	δεν αφήνω τίποτα στη θέση του	καταστρέφω τα πάντα
102	δεν αφήνω τίποτα στην τύχη	υπολογίζω και εκτιμώ
103	Μας άφησε χρόνους!	Πέθανε!
104	με αφήνουν αμανάτι	μένω χωρίς παρέα, δεν ικανοποιείται η επιθυμία μου
105	τα αφήνω όλα σύξυλα	για κπ. που διακόπτει ξαφνικά μια δραστηριότητα εξαιτίας κάποιου απρόβλεπτου γεγονότος
	αφήνομαι	
106	αφήνομαι στα χέρια κπ	εμπιστεύομαι τον εαυτό μου σε κάποιον ή εγκαταλείπομαι σε κπ
107	αφήνομαι στην τύχη μου	εγκαταλείπομαι
	βαδίζω	
108	βαδίζω στα βήματα κπ	μιμούμαι τις πράξεις κπ
109	βαδίζω στα ίχνη κπ	μιμούμαι τις πράξεις κπ
110	βαδίζω στα χνάρια κπ	μιμούμαι τις πράξεις κπ
111	βαδίζω στις μύτες των ποδιών μου	ενεργώ κρυφά
112	βαδίζω/περπατάω (πάνω) σε τεντωμένο σκοινί	ενεργώ με επικίνδυνο τρόπο, ριψοκινδυνεύω
113	βαδίζω/περπατάω ξυπόλητος στα αγκάθια	ενεργώ χωρίς να παίρνω προφυλάξεις, χωρίς να έχω τα απαραίτητα εφόδια
114	βαδίζω/περπατάω σε αναμμένα κάρβουνα	ενεργώ με επικίνδυνο τρόπο, οδηγούμαι σε επικίνδυνες καταστάσεις
115	βαδίζω/περπατάω στις άκρες των ποδιών μου	ενεργώ κρυφά
	βάζω	
116	βάζω λυτούς και δεμένους	ψάχνω εξονυχιστικά, κάνω τα πάντα, ενεργοποιώ τους πάντες
117	βάζω πρώτη	θέτω σε κίνηση κάποια μηχανή, αλλάζω ταχύτητα
118	βάζω στεφάνι	στεφανώνομαι, παντρεύομαι
119	βάζω ένα χεράκι	βοηθάω
120	βάζω την ουρίτσα / την ουρά μου	επεμβαίνω
121	βάζω το ξερό μου να δουλέψει	ενεργώ με σύνεση σε αντίθεση με το παρελθόν
122	βάζω το χεράκι μου	με την επέμβασή μου συμβάλλω σε κτ
123	Ο θεός να βάλει το χέρι του	Ας βοηθήσει ο θεός, λόγω αδυναμίας μου
124	βάζω κπ πλάτη	έχω κπ για στήριγμα
125	βάζω πλάτη (+ αθλητική ομάδα)	αφήνω πίσω στη βαθμολογία
126	βάζω ιδέες σε κπ	προβληματίζω, δημιουργώ ανησυχίες
127	βάζω πλάτη σε κτ/κπ	υποστηρίζω κτ/κπ
128	βάζω τα γυαλιά σε κπ	επιδεικνύω ανωτερότητα

129	βάζω το χεράκι του σε/για κτ	βοηθάω, συντελώ, συμβάλλω σε
130	βάζω χέρι σε κτ	κλέβω
131	βάζω χέρι σε κτ	παρενοχλώ ή επιπλήττω κτ για κτ
132	βάλ' του ρίγανη	για ανεπανόρθωτο κακό ή για δήλωση αδιαφορίας ή υποτίμησης
133	τα βάζω με κτ	τσακώνομαι με κτ
134	βάζω/ έχω κτ στο βρακί μου	εκμεταλλεύομαι κτ
135	βάζω κτ στο χέρι	πιάνω, συλλαμβάνω, εκμεταλλεύομαι κτ
136	βάζω κτ κάτω	νικώ κτ
137	βάζω κτ κάτω	νικώ κτ
138	βάζω κτ μέσα/τον βάζω μέσα	οδηγώ στη φυλακή κτ, χρεώνω
139	βάζω κτ μπροστά	θέτω κτ αρμόδιο να διεκδικήσει αντί εμού
140	βάζω κτ σε (ένα) λούκι	περιορίζω κτ
141	βάζω κτ σε κόπο	προτρέπω κτ να κάνει κτ που πιθανόν δεν θέλει
142	βάζω κτ σε νέο/κακό λούκι	αναγκάζω κτ να κάνει κτ
143	βάζω κτ στα αίματα	προκαλώ θυμό, εξοργίζω κτ, τον ερεθίζω ή τον παρασύρω να κάνει κτ
144	βάζω κτ στη θέση κτ άλλου	δημιουργώ για κτ τις ίδιες συνθήκες με κτ άλλον
145	βάζω κτ στη θέση του	με τη δική μου συμπεριφορά τον αναγκάζω να συμπεριφερθεί όπως πρέπει
146	βάζω κτ στο νόημα (+Gen)	δίνω εξηγήσεις για κτ σε κτ
147	βάζω κτ στο παιχνίδι /στο κόλπο	συμπεριλαμβάνω κτ στα σχέδια μου/ προς εξαπάτηση κτ
148	βάζω κτ στο τσεπάκι / στην τσέπη μου	ασκώ απόλυτο έλεγχο επάνω σε κτ, έχω σίγουρα στη διάθεσή μου
149	βάζω κτ/κτ στο μάτι ενός κυκλώνα	προκαλώ προβλήματα, κλυδωνισμούς
150	βάζω κτ κάτω (στο τραπέζι)	ασχολούμαι με κάτι: «βάζουν κάτω» την εφευρετικότητα, τα «μυαλά» τους, τα ταλέντα τους
151	βάζω κτ μπρος	ξεκινώ κτ, το θέτω σε κίνηση
152	βάζω κτ σε δεύτερη μοίρα	δεν θέτω κτ στις προτεραιότητές μου, παραμερίζω κτ για κάποιο διάστημα
153	βάζω κτ στην τσέπη (μου)	οικειοποιούμαι
154	βάζω κτ στο πετσί κτ	κάνω κάποιον να αντιληφθεί, να καταλάβει κτ, να ταυτιστεί με κτ
155	βάζω κτ στο πετσί κτ	κάνω κάποιον να αντιληφθεί, να καταλάβει κτ, να ταυτιστεί με κτ
156	βάζω κτ στο πετσί μου	αντιλαμβάνομαι, καταλαβαίνω κτ, ταυτίζομαι με κτ
157	βάζω κτ στο συρτάρι	για κτ. που μένει ξεχασμένο και αναξιοποίητο
158	βάζω κτ στο τραπέζι	θέτω προς συζήτηση
159	βάζω κτ στο τσεπάκι/στην τσέπη μου	έχω εξασφαλίσει κτ., είμαι σίγουρος ότι θα το πετύχω/ έχω σίγουρα στη διάθεσή μου
160	βάζω κτ στο χέρι	οικειοποιούμαι κι εκμεταλλεύομαι κτ
161	βάζω μπρος να...	ξεκινώ κτ, αρχίζω να ενεργώ για κτ
162	βάζω πλώρη για loc	φεύγω, ταξιδεύω
163	βάζω στη γωνία κτ/κτ	στριμώνω (μτφ), θέτω περιορισμούς σε κτ
164	βάζω στο μάτι κτ/κτ	εστιάζω σε κτ προς διεκδίκησή του ή με σκοπό να τον βλάψω
165	βάζω/ρίχνω κτ στο παιχνίδι (+Gen)	συμπεριλαμβάνω κτ στα σχέδιά μου
166	τους βάζω στο ίδιο τσουβάλι	αντιμετωπίζω με τον ίδιο τρόπο
167	βάζω το μαχαίρι στο/ως/ μέχρι το κόκαλο	επιτίθεμαι σε κτ για να το εξαλείψω
168	βάζω θηλειά στο λαιμό κτ	εξαναγκάζω κτ να κάνει κτ, καταπιέζω κτ

169	βάζω ιδέες στο μυαλό / στο κεφάλι κτ	προβληματίζω, δημιουργώ ανησυχίες σε κτ
170	βάζω κάτι στο μυαλό μου	σκέφτομαι κτ και επιθυμώ να το υλοποιήσω
171	βάζω νερό στο κρασί μου	υποχωρώ, συμβιβάζομαι
172	βάζω σε κτ τη θηλειά στο λαιμό	εξαναγκάζω κτ να κάνει κτ, καταπιέζω κτ
173	βάζω τα δυο πόδια κτ σε ένα παπούτσι	ταλαιπωρώ κτ
174	βάζω τα πόδια στην πλάτη	φεύγω ταχέως
175	βάζω τα πόδια στον ώμο	φεύγω ταχέως
176	βάζω τα πράγματα στη θέση τους	διευθετώ μια κατάσταση, εκθέτω τα πραγματικά περιστατικά ενός ζητήματος, ώστε να αποκαταστήσω την αλήθεια
177	βάζω τα χέρια στις τσέπες	δεν κάνω τίποτα, είμαι τεμπέλης
178	βάζω την ουρά στα σκέλια/ κάτω από τα σκέλια/ ανάμεσα στα σκέλια	αποσύρομαι ταπεινωμένος ύστερα από κάποια αποτυχία μου
179	βάζω το καπέλο\καπελάκι μου στραβά	φεύγω και παρατάω κτ
180	βάζω το κεφάλι κάτω	υποχωρώ, συμβιβάζομαι
181	βάζω το κεφάλι μου στη θηλειά/ στον τορβά	ρискάρω
182	βάζω το κεφάλι μου στο στόμα του λύκου	διακινδυνεύω, εκτίθεμαι σε μεγάλο κίνδυνο.
183	βάζω το λύκο να φυλάει τα πρόβατα	βάζω για προστασία κτ που δεν εμπιστεύομαι
184	βάζω το μαχαίρι στο λαιμό κτ	πιέζω κτ, εξαναγκάζω κτ να κάνει κτ
185	βάζω το νερό στο αυλάκι	διευθετώ, ρυθμίζω μια κατάσταση
186	βάζω το χέρι μου στη φωτιά	παίρνω όρκο για κτ/κτ
187	βάζω το χέρι μου στην καρδιά	είμαι ειλικρινής
188	βάζω το χέρι στην τσέπη	δίνω χρήματα, συμβάλλω οικονομικά
189	βάζω φτερά στα πόδια	βιάζομαι, σπεύδω να κάνω κτ
190	βάζω ψύλλους στ' αυτιά κτ	προβληματίζω κτ, του προκαλώ ανησυχίες για κτ
191	δεν το βάζω κάτω	δεν εγκαταλείπω, δεν τα παρατάω
192	μη βάζεις ιδέες με το μυαλό σου/ με το νου σου	μην προβληματίζεσαι, μη σου δημιουργούνται ανησυχίες
193	το βάζω στα πόδια	φεύγω, λιποτακτώ
194	βάζω κτ από το παράθυρο/από την πίσω πόρτα+ loc	διορίζω κτ με πλάγιο τρόπο
195	βάζω βαθιά το μαχαίρι σε κτ	επιτίθεμαι σε κτ για να το εξαλείψω
196	βάζω βαθιά το χέρι στην τσέπη	δίνω χρήματα, συμβάλλω οικονομικά
197	βάζω κτ καλά στο μυαλό μου	το συνειδητοποιήσε
198	βάζω το χέρι μου στη φωτιά για κτ	είμαι σίγουρος για κτ
199	βάζω φυτιλιές σε κτ	προβληματίζω, δημιουργώ ανησυχίες
	βαράω	
200	βαράω κτ στο ψαχνό	πυροβολώ εναντίον ανθρώπου, χωρίς κανένα δισταγμό, για να σκοτώσω (και όχι για να εκφοβίσω)
201	βαράω στο ψαχνό	πυροβολώ εναντίον ανθρώπου, χωρίς κανένα δισταγμό, για να σκοτώσω (και όχι για να εκφοβίσω)
202	βαράω το κεφάλι μου στον τοίχο	απογοητεύομαι, νιώθω άσχημα για κτ, μετανιώνω για κτ
203	κπ/κτ βαράει διάλυση	κάνω κτ. να διαλυθεί (μια σχέση, ένας δεσμός, μια επιχείρηση, συντροφιά κτλ.)
204	κπ/κτ βαράει κανόνι	χρεωκοπώ, πτωχεύω

205	κπ/κτ βαράει φαλιμέντο	χρεωκοπώ, πτωχεύω
206	μου τη βάρεσε	εκνευρίστηκα, συγχύστηκα, οργίστηκα & αποφάσισα αυθαίρετα
	βγάζω	
207	βγάζω δίσκο + Loc (στην εκκλησία)	περιφέρω το δίσκο της Εκκλησίας προς συλλογή χρημάτων
208	βγάζω (έναν) άσσο από το μανίκι (μου)	αποκαλύπτω τελευταία στιγμή κτ που είναι υπέρ μου
209	βγάζω (μόνος μου) το λερό φίδι από την τρύπα	αναλαμβάνω να λύσω ένα πρόβλημα, αναλαμβάνω τις ευθύνες
210	βγάζω απ' τη μύγα ξύγκι	ερευνώ κτ εξονυχιστικά
211	βγάζω ακόμη και απ' τη μύγα ξύγκι	ερευνώ κτ εξονυχιστικά
212	βγάζω βρώμα	συκοφαντώ
213	βγάζω βρώμα για κπ	συκοφαντώ κπ
214	βγάζω γλώσσα σε κπ	αντιμιλάω, αυθαδιάζω
215	βγάζω έξω την ουρά μου	αποποιούμαι των ευθυνών
216	βγάζω κπ (έξω) από τα ρούχα του	εκνευρίζω κπ
217	βγάζω κπ από την ησυχία του	ξεσηκώνω κπ, ενοχλώ κπ
218	βγάζω κπ από το καβούκι του	ενεργοποιώ κπ
219	βγάζω κπ από το μυαλό μου /νου μου	σταματώ να σκέφτομαι κπ/κτ, ξεχνώ κπ/κτ
220	βγάζω κπ ασπροπρόσωπο	ενεργώ με τρόπο που αναδεικνύω κπ, τον κάνω περήφανο, με την επιτυχία μου κάνω κπ. να αισθάνεται υπερήφανος
221	βγάζω κπ λάδι	αποδεικνύω την αθωότητα κπ
222	βγάζω κπ στην πιάτσα/ στο κουρμπέτι	εκδίδω κπ
223	βγάζω κπ στο δρόμο	ξεσπιτώνω κπ, τον διώχνω από το σπίτι που μένει και τον αφήνω άστεγο ή γενικότερα του στερώ τα μέσα επιβίωσης
224	βγάζω κπ στο κλαρί	παρασύρω σε ανήθικο τρόπο ζωής
225	βγάζω κτ από την κοιλιά μου	επινοώ κτ
226	βγάζω κτ από το κεφάλι μου/ μυαλό μου/ νου μου	επινοώ κτ
227	βγάζω κτ από το μυαλό/από το νου κπ	κάνω κπ να σταματήσει να σκέφτεται κπ/κτ
228	βγάζω κτ στο σφυρί	ξεπουλάω κτ
229	βγάζω λεφτά με τη σέσουλα	βγάζω πολλά χρήματα
230	βγάζω μια γλώσσα σε κπ	αντιμιλάω
231	βγάζω μόνος μου τα κάστανα από τη φωτιά	αναλαμβάνω τον κίνδυνο ή το κόστος μιας ενέργειας
232	βγάζω τ' άπλυτα κπ στη φόρα	αποκαλύπτω αρνητικά στοιχεία για κπ
233	βγάζω τα άντερα κπ	κουράζω, ταλαιπωρώ κπ
234	βγάζω τα άντερά μου	κάνω εμετό, νιώθω δυσαρέσκεια
235	βγάζω τα κάστανα από τη φωτιά	αναλαμβάνω τον κίνδυνο ή το κόστος μιας ενέργειας για λογαριασμό κάποιου άλλου, που τελικά επωφελείται από την αίσια έκβαση της προσπάθειάς μου
236	βγάζω τα κάστανα από τη φωτιά για λογαριασμό κπ	αναλαμβάνω τον κίνδυνο ή το κόστος μιας ενέργειας για λογαριασμό κάποιου άλλου, που τελικά επωφελείται από την αίσια έκβαση της προσπάθειάς μου
237	βγάζω τα μάτια μου (με κπ)	συνευρίσκομαι με κπ
238	βγάζω τα μάτια μου (με τα ίδια μου τα χέρια)	προκαλώ κακό στον εαυτό μου
239	βγάζω τα μάτια μου με κπ	έχω ερωτική σχέση με
240	βγάζω τα μάτια μου σε κτ/πάνω σε κτ	κουράζομαι, με κουράζει κτ εξαιτίας της συνεχούς μου ενασχόλησης με αυτό

241	βγάζω τα μάτια σε κτ	χαλάω, καταστρέφω
242	βγάζω τα νύχια μου	είμαι έτοιμος για καβγά
243	βγάζω τα συκώτια κτ	κουράζω, ταλαιπωρώ κτ
244	βγάζω τα συκώτια μου	κάνω εμετό
245	βγάζω τη γλώσσα (μου) σε κτ	κοροϊδεύω κτ
246	βγάζω τη γλώσσα σε κτ	κουράζω, ταλαιπωρώ κτ
247	βγάζω τη μάσκα (+Gen)	αποκαλύπτομαι
248	βγάζω τη χρυσή	φοβάμαι, θυμώνω πολύ
249	βγάζω την ιλαρά	ζεσταίνομαι πάρα πολύ
250	βγάζω την μπέμπελη	ζεσταίνομαι
251	βγάζω την ουρά μου απέξω	αποποιούμαι των ευθυνών
252	βγάζω την ουρά του έξω από την υπόθεση	αποποιούμαι των ευθυνών
253	βγάζω την υπόθεση στο φως	αποκαλύπτω, γνωστοποιώ
254	βγάζω το άχτι / τα απωθημένα μου	εκδικούμαι/δίνω διέξοδο σε επιθυμίες και τάσεις που έμεναν πολλά χρόνια ανικανοποίητες, συνήθ. με έναν τρόπο που ξενίζει ή δυσαρεστεί
255	βγάζω το καπέλο σε κτ	παραδέχομαι την αξία κτ
256	βγάζω το λάδι κτ	ταλαιπωρώ κτ
257	βγάζω το λάδι σε κτ	ταλαιπωρώ κτ
258	βγάζω το φίδι από την τρύπα	αναλαμβάνω να λύσω ένα πρόβλημα, αναλαμβάνω τις ευθύνες.
259	βγάζω το ψωμί μου με τον ιδρώτα του προσώπου μου	εργάζομαι σκληρά για να επιβιώσω
260	δεν βγάζει γρυ	σωπαίνει
261	δεν μου το βγάξετε από το μυαλό/από το νου	είμαι σίγουρος, πεπεισμένος για κτ/κτ
262	δεν τα βγάζω πέρα με κτ	δεν μπορώ να αντιμετωπίσω κτ/κτ
263	θα του βγάλω τα μάτια, αν	χτυπώ, επιτίθεμαι, κάνω κακό σε κτ
264	μου βγάζουν κτ από τη μύτη	δεν με αφήνουν να απολαύσω κτ
265	μου βγάζουν ξινό κτ	έχει άσχημη κατάληξη κάτι που προσφέρει αρχικά απόλαυση.
266	τα βγάζω όλα από την κοιλιά μου	επινοώ κτ
267	τα βγάζω όλα από το κεφάλι μου/ το μυαλό μου/ το νου μου	επινοώ κτ
268	τα βγάζω όλα στη φόρα	αποκαλύπτω, προβάλλω κτ
269	την βγάζω καθαρή	ξεφεύγω από μια δύσκολη κατάσταση
270	την βγάζω κοτσάνι	περνάω εξαιρετικά καλά
271	την βγάζω φτηνά/τζάμπα	δεν ξοδεύομαι
272	του βγάζω κτ με το τσιγκέλι	δυσκολεύομαι να κάνω κτ να μιλήσει
273	του βγάζω τα λόγια με το τσιγκέλι από το στόμα	δυσκολεύομαι να κάνω κτ να μιλήσει
	βγαίνω	
274	βγαίνει βρώμα για κτ	υπάρχουν συκοφαντίες για κτ
275	βγαίνει κτ από τη μύτη κτ	κτ καλό αποβαίνει αρνητικό για μένα
276	βγαίνω (έξω) από τα ρούχα μου	εκνευρίζομαι, απαυδώ
277	βγαίνω αληθινός σε κτ	αποδεικνύομαι
278	βγαίνω από το αβγό (μου)	είμαι μικρός, ανώριμος για κτ, είμαι πρωτάρης
279	βγαίνω από το καβούκι μου	ενεργοποιούμαι

280	βγαίνω ασπροπρόσωπος	περνάω με επιτυχία από κάποια δοκιμασία
281	βγαίνω λάδι	καταφέρνω να πείσω ότι είμαι αθώος, ανεύθυνος, μη υπόλογος για κτ. (έστω κι αν είμαι ένοχος)
282	βγαίνω προς νερού μου	πηγαίνω στην τουαλέτα να ουρήσω
283	βγαίνω στη σκηνή/ στο σανίδι	εμφανίζομαι σε παράσταση, γίνομαι ηθοποιός
284	βγαίνω στο κλαρί/στο κουρμπέτι	ξεφεύγω από αυτό που θεωρείται κοινωνικά, ηθικά ή πολιτικά σωστό
285	βγαίνω στο σφυρί	πωλούμαι
286	βγαίνω στο φως	αποκαλύπτομαι
287	βγαίνω στο φως της δημοσιότητας	αποκαλύπτομαι
288	βγαίνω στο φως της ημέρας	αποκαλύπτομαι
289	βγήκαν τα άπλυτα κπ στη φόρα	αποκαλύπτονται αρνητικά στοιχεία για κπ
290	κτ βγαίνει ξινό σε κπ	κτ καλό αποβαίνει αρνητικό για μένα
291	μη μου τη βγαίνεις έτσι!	συμπεριφέρομαι με τρόπο αντίθετο του αναμενόμενου
292	μου βγαίνει η γλώσσα έξω PPcause	κουράζομαι από κτ
293	μου βγαίνει το λάδι / η πίστη / η Παναγία / η ψυχή / ο κώλος / ο πάτος	κουράζομαι από μια προσπάθεια, ταλαιπωρούμαι
294	μου βγαίνουν τα μάτια PPcause	κουράζομαι από κτ
295	μου τη βγαίνει από τα αριστερά/ από τα δεξιά	μου συμπεριφέρεται με τρόπο αντίθετο του αναμενόμενου
296	μου τη βγαίνει άσχημα	μου συμπεριφέρεται με άσχημο τρόπο
	βλέπω	
297	(δεν) βλέπω θεού πρόσωπο	ξεπερνάω τις δυσκολίες και βλέπω καλά αποτελέσματα σε κάποιους τομείς της ζωής μου
298	(δεν) βλέπω φως στην άκρη του τούνελ	(δεν) βρίσκω κάποια διέξοδο στο μέλλον
299	βλέπω αστράκια/άστρα	ζαλίζομαι, χάνω την ισορροπία μου
300	βλέπω μακριά	είμαι διορατικός, έχω οξεία αντίληψη
301	βλέπω με άλλο μάτι κτ/κπ	αντιμετωπίζω με διαφορετικό τρόπο
302	βλέπω με καλό/κακό μάτι κτ/κπ	κρίνω με θετικό / αρνητικό τρόπο
303	βλέπω με μισό μάτι κτ/κπ	είμαι εχθρικός απέναντι σε κπ/κτ
304	βλέπω με τα ίδια μου τα μάτια	είμαι σίγουρος για κτ
305	βλέπω το θάνατο / το χάρο από κοντά	βρίσκομαι σε πολύ μεγάλο κίνδυνο
306	βλέπω το φως της δημοσιότητας/της ημέρας	αποκαλύπτομαι, γίνομαι γνωστός σε...
307	βλέπω το χάρο με τα μάτια του	βρίσκομαι σε πολύ μεγάλο κίνδυνο
308	βλέπω τον ουρανό σφοντύλι	ζαλίζομαι από απότομο χτύπημα, ταραζομαι πολύ από κάποιο απρόοπτο και δυσάρεστο γεγονός
309	δεν βλέπω μπροστά μου από την πείνα	πεινάω πολύ
310	δεν βλέπω ούτε τη μύτη μου	δεν είμαι ανοιχτόμυαλος
311	δεν βλέπω πέρα από τη μύτη μου	δεν είμαι ανοιχτόμυαλος
312	δεν βλέπω την ώρα να...	ανυπομονώ να
313	δεν βλέπω τίποτα πέρα από τη μύτη μου	δεν είμαι ανοιχτόμυαλος
314	δεν βλέπω φως στο τούνελ (+Gen)	είμαι σε αδιέξοδο

315	τα βλέπω όλα μπαστούνια	αντιμετωπίζω μεγάλες δυσκολίες
	γλιτώνω	
316	γλιτώνω από τα χέρια κπ	κατορθώνω να σωθώ, να απαλλαγώ από πολύ μεγάλο κίνδυνο
317	γλιτώνω από το στόμα του λύκου	κατορθώνω να σωθώ, να απαλλαγώ από πολύ μεγάλο κίνδυνο (που αφορά κυρίως σε ανθρώπους που μπορούν να με βλάψουν)
318	γλιτώνω από του Χάρου τα δόντια/το στόμα/τα νύχια	κατορθώνω να σωθώ, να απαλλαγώ από πολύ μεγάλο κίνδυνο
319	γλιτώνω κπ από τα δόντια του Χάρου	σώζω κπ, τον απαλλάσσω από πολύ μεγάλο κίνδυνο
320	γλιτώνω κπ από τα χέρια κπ	σώζω κπ, τον απαλλάσσω από πολύ μεγάλο κίνδυνο
321	γλιτώνω κπ από του λύκου το στόμα	κατορθώνω να σωθώ, να απαλλαγώ από πολύ μεγάλο κίνδυνο (που αφορά κυρίως σε ανθρώπους που μπορούν να με βλάψουν)
322	γλιτώνω κπ από του Χάρου τα δόντια	σώζω κπ, τον απαλλάσσω από πολύ μεγάλο κίνδυνο
323	γλιτώνω κπ μέσα από τα δόντια του Χάρου	σώζω κπ, τον απαλλάσσω από πολύ μεγάλο κίνδυνο
324	γλιτώνω κπ παρά τρίχα	σώζω κπ, τον απαλλάσσω από πολύ μεγάλο κίνδυνο την τελευταία στιγμή
325	γλιτώνω μέσα από τα δόντια του Χάρου	κατορθώνω να σωθώ, να απαλλαγώ από πολύ μεγάλο κίνδυνο
326	γλιτώνω παρά τρίχα	κατορθώνω να σωθώ την τελευταία στιγμή, να απαλλαγώ από πολύ μεγάλο κίνδυνο την τελευταία στιγμή
327	γλιτώνω παρά τρίχα από κτ/κπ	κατορθώνω να σωθώ, να απαλλαγώ από πολύ μεγάλο κίνδυνο
328	γλιτώνω παρά τρίχα κπ από τα χέρια κπ	σώζω κπ, τον απαλλάσσω από πολύ μεγάλο κίνδυνο την τελευταία στιγμή
329	δεν τη γλιτώνω	δεν κατορθώνω να σωθώ, να απαλλαγώ από κπ κίνδυνο
330	τη γλιτώνω από του λύκου το στόμα	κατορθώνω να σωθώ, να απαλλαγώ από πολύ μεγάλο κίνδυνο (που αφορά κυρίως σε ανθρώπους που μπορούν να με βλάψουν)
331	φτηνά τη γλίτωσα	κατορθώνω να σωθώ με τις λιγότερες απώλειες
	δίνω	
332	δεν δίνω (ούτε) δεκάρα/δεκαράκι/πεντάρα/φράγκο σε κπ	δεν με ενδιαφέρει
333	δεν δίνω (ούτε) έναν παρά για κπ/κτ	δεν με ενδιαφέρει
334	δεν δίνω δεκάρα τσακιστή/φράγκο τσακιστό σε κπ	δεν με ενδιαφέρει
335	δεν δίνω νερό ούτε στον άγγελό μου	δεν μοιράζομαι κτ με κπ άλλον, δεν βοηθάω
336	δεν δίνω νερό του αγγέλου μου	δεν μοιράζομαι κτ με κπ άλλον, δεν βοηθάω
337	Δίνε του! / Είναι ώρα να του δίνουμε!	Φύγε! / Είναι ώρα να φύγουμε!
338	δίνω γραμμή σε κπ για κτ	διατάζω, επιβάλλω σε κάποιους να ακολουθήσουν κοινή πορεία, δίνω κομματικές εντολές
339	δίνω (μία) χείρα βοήθειας σε κπ	βοηθάω κπ
340	δίνω αέρα σε κπ	δίνω θάρρος σε κπ, παραχωρώ δικαιώματα και ελευθερίες σε κπ.
341	δίνω άλλον αέρα σε κπ	αντιμετωπίζομαι διαφορετικά από κπ, παίρνω θάρρος
342	δίνω βάση σε κτ	επικεντρώνω την προσοχή μου σε κτ
343	δίνω γη και ύδωρ σε κπ	προσφέρω σε κπ ό,τι μου ζητήσει
344	δίνω δρόμο σε κπ	διώχνω κπ (ή για πράγμα: πετάω κτ)
345	δίνω ένα μπερτάκι/ ένα χεράκι ξύλο / ένα χέρι ξύλο σε κπ	δέρνω κπ
346	δίνω ένα χεράκι βοήθειας σε κπ	βοηθάω κπ
347	δίνω ένα χεράκι σε κπ	βοηθάω κπ
348	δίνω ιδέες σε κπ	εμπνέω κπ με τις προτάσεις μου

349	δίνω κτ στη δημοσιότητα (στο φως της δημοσιότητας)	αποκαλύπτω κτ
350	δίνω λαβή για + N-hum	παρέχω πρόφαση, αφορμή, ευκαιρία
351	δίνω λαβή σε κπ για + N-hum	παρέχω πρόφαση, αφορμή, ευκαιρία
352	δίνω λαβή σε κπ να....	παρέχω πρόφαση, αφορμή, ευκαιρία
353	δίνω <i>μασημένη τροφή</i> σε κπ	τα προσφέρω όλα έτοιμα σε κπ
354	δίνω μεγάλη έκταση σε κάτι	ασχολούμαι διεξοδικά, μεγαλοποιώ
355	δίνω πασαπόρτι σε κπ	διώχνω κπ
356	δίνω <i>πέντε φάσκελα</i> σε κπ	αποδοκιμάζω κπ ή κτ, διώχνω κπ
357	δίνω περισσότερο αέρα απ' ό,τι πρέπει	δίνω περισσότερο θάρρος σε κπ, παραχωρώ περισσότερα δικαιώματα και ελευθερίες σε κπ απ' ό,τι πρέπει
358	δίνω <i>πληρωμένη απάντηση</i> σε κπ	απαντώ σε κπ με μη αναμενόμενο τρόπο
359	δίνω σάρκα και οστά σε κτ/κπ	υλοποιώ, πραγματώνω, ζωντανεύω, για κτ. το οποίο υλοποιείται, το οποίο γίνεται πραγματικότητα
360	δίνω σε κπ τα παπούτσια στο χέρι	χωρίζω κπ, τον διώχνω
361	δίνω στα αυτιά κπ / του 'δωσα στα αυτιά	τον τιμώρησα, τον εκδικήθηκα σκληρά, τον επέπληξα πολύ αυστηρά
362	δίνω στα νεύρα κπ	θυμώνω, νευριάζω, εκνευρίζομαι για κτ ή με κπ
363	δίνω τα χέρια	συνάπτω συμφωνία με κπ, συμφιλιώνομαι με κπ
364	δίνω τη <i>χαριστική βολή</i> σε κπ	αποτελειώνω κπ, οδηγώ σε αδιέξοδο
365	δίνω το ελεύθερο σε κπ να....	παραχωρώ δικαιώματα σε κπ
366	δίνω το όνομά μου σε κπ	παντρεύομαι κπ
367	δίνω το πράσινο φως σε κπ για κτ	παραχωρώ την άδεια σε κπ
368	δίνω τον αέρα σε κπ να...	επιτρέπω σε κπ να κάνει κτ
369	δίνω τροφή για σχόλια	παρέχω πληροφορίες, στοιχεία
370	δίνω τροφή για σχόλια σε κπ	παρέχω πληροφορίες, στοιχεία σε κπ
371	δίνω φτερά σε κπ	ενδυναμώνω, εμψυχώνω
372	δίνω χτυπήματα κάτω από τη ζώνη	βλάπτω κπ με ύπουλο τρόπο
373	δίνω χυλόπιτα σε κπ	απορρίπτω κπ (για δεσμό)
374	δίνω ψήφο εμπιστοσύνης σε κπ	εμπιστεύομαι κπ
375	δώσε βάση στην πενιά	επικέντρωσε την προσοχή σου σε κτ
376	δώσε τόπο στην οργή	σταμάτα να είσαι οργισμένος
377	Και τι δεν θα έδινά....	επιθυμώ πολύ να...
378	κτ/κπ μου τη δίνει	κπ/κτ με εκνευρίζει ή μου αρέσει ιδιαίτερα (σε Ενεστώτα η δεύτερη σημασία)
379	τα δίνω μασημένα σε κπ	προσφέρω τα πάντα έτοιμα
380	τα δίνω όλα σε κπ/κτ	ενεργοποιώ όλες μου τις δυνάμεις για κτ
381	του δίνω δρόμο /δώστου δρόμο	διώχνω κπ
382	του δίνω να καταλάβει (του' δωσα να καταλάβει/του' δωσα και κατάλαβε)	εξηγώ σε κπ. κτ. για να το καταλάβει καλά και μτφ. συμπεριφέρομαι σε κπ. με τέτοιο τρόπο, ώστε να καταλάβει το σφάλμα του
	έχω	
383	δεν έχεις παρά να.....	χρειάζεται μόνο να....
384	δεν έχω μάτια για άλλον/άλλη	δεν επιθυμώ άλλον/άλλη για σύντροφο μου
385	δεν έχω μοίρα στον ήλιο/ στον ήλιο μοίρα	είμαι κακότυχος

386	δεν έχω την όρεξη κπ	δεν θέλω κπ
387	δεν έχω το Θεό μου	είμαι απαράδεκτος, δεν με νοιάζει για κανέναν και για τίποτα
388	δεν το έχω σε τίποτε να...	μου είναι εύκολο να...
389	έχει γούστο να...	απεύχομαι να...
390	έχω (ADJ): πλήρη/μαύρα/άγρια/πραγματικά μεσάνυχτα από/ σε...	δεν έχω καμία γνώση επί του θέματος
391	έχω (γερές) πλάτες	διαθέτω ισχυρούς προστάτες
392	έχω (πολλά) ράμματα για τη γούνα κπ	έχω υπόψη μου πολλά επιβαρυντικά στοιχεία σε βάρος κάποιου και του επιφυλάσσω δυσάρεστη ανταπόδοση
393	έχω / παίρνω τον αμανέ (πολύ) ψηλά	έχει μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του και συμπεριφέρεται ανάλογα
394	έχω αγύριστο κεφάλι	είμαι ξεροκέφαλος
395	έχω έναν άσσο στο μανίκι μου	έχω κρυφό πλεονέκτημα που θα χρησιμοποιηθεί την κατάλληλη στιγμή
396	έχω έναν κόμπο στο λαιμό (μου)	νιώθω άβολα
397	έχω έναν κρυφό άσσο στο μανίκι	έχω κρυφό πλεονέκτημα που θα χρησιμοποιηθεί την κατάλληλη στιγμή
398	έχω καρφιά στον πισινό μου	βρίσκομαι σε συνεχή αναζήτηση, εγρήγορση
399	έχω κάτι	είμαι στενοχωρημένος
400	έχω κάτι με κπ	είμαι δυσαρεστημένος, θυμωμένος με κπ
401	έχω κάτι στο νου μου/στο μυαλό μου	σκέφτομαι, σχεδιάζω κτ, έχω μια ιδέα
402	έχω κπ περί πολλού	δίνω αξία σε κπ, εκτιμώ ιδιαίτερα κπ
403	έχω κπ σαν τα μάτια μου	προσέχω κπ
404	έχω κπ στα πούπουλα/ στα όπα - όπα	περιποιούμαι κπ πάρα πολύ
405	έχω κπ στην μπούκα του κανονιού	εχθρεύομαι/κατατρέχω κπ
406	έχω κπ στην τσέπη μου/στο τσεπάκι μου	ασκώ απόλυτο έλεγχο σε κπ/ έχω σίγουρα στη διάθεσή μου
407	έχω κπ στο μάτι	επιθυμώ να βλάψω κπ ή να αποκτήσωκπ/κτ
408	έχω κπ στο νου μου	προσέχω κπ
409	έχω κτ κατά νου	σχεδιάζω κτ
410	έχω κτ στην τσέπη μου/στο τσεπάκι μου	επιτυγχάνω, κατακτώ κτ, έχω εξασφαλίσει κτ., είμαι σίγουρος ότι θα το πετύχω/ έχω σίγουρα στη διάθεσή μου
411	έχω κτ στο αίμα μου	με διακρίνει ένα χαρακτηριστικό
412	έχω κτ στο μάτι	επιθυμώ να αποκτήσω κτ
413	έχω κτ στο μυαλό μου/ στο νου μου	σκέφτομαι συνεχώς κτ, είμαι απορροφημένος σε κτ, σχεδιάζω κτ
414	έχω μάτια και στην πλάτη	έχω ανεπτυγμένη την προσοχή μου, είμαι έξυπνος
415	έχω μεγάλη ιδέα για τον εαυτό μου	υπερηφανεύομαι, είμαι αλαζόνας
416	έχω μεγάλη/μακριά γλώσσα	μιλάω με άσχημο τρόπο, συμπεριφέρομαι άσχημα, αυθαδιάζω
417	έχω πολλά στο μυαλό μου/στο κεφάλι μου	ασχολούμαι με πολλά, έχω προβλήματα
418	έχω προ οφθαλμών κτ/κπ	ασχολούμαι με κτ/κπ αυτή τη στιγμή
419	έχω στο νου μου/ στο μυαλό μου να...	σχεδιάζω κτ
420	έχω τα μάτια μου δεκατέσσερα	είμαι πάρα πολύ προσεκτικός
421	έχω τα μυαλά μου πάνω από τη σκούφια (μου)	δεν σκέφτομαι συνετά
422	έχω τα μυαλά πάνω από το	δεν σκέφτομαι συνετά

	κεφάλι μου	
423	έχω τα χρονάκια μου	είμαι μεγάλης ηλικίας
424	έχω τα ψωμάκια μου	για εξωτερικά εμφανή συσσώρευση λίπους στους γλουτούς των γυναικών
425	έχω τη φωλιά μου βρεγμένη	είμαι ένοχος για κτ
426	έχω την ουρά στα σκέλια	φοβάμαι
427	έχω την τελευταία λέξη / τον τελευταίο λόγο σε κτ	εγώ παίρνω την τελική, οριστική απόφαση
428	έχω τις πλάτες + Gen	έχω στη διάθεσή μου ισχυρούς προστάτες, ισχυρά μέτρα
429	έχω το διάβολο μέσα μου	είμαι κακός & βρίσκομαι σε εγρήγορση προς επίτευξη του στόχου μου
430	έχω το κεφάλι + Gen	μοιάζω στο χαρακτήρα με κτ
431	έχω το κεφάλι μου ήσυχο	εφησυχάζω, δεν έχω προβλήματα
432	έχω το κοκαλάκι της νυχτερίδας	είμαι τυχερός
433	έχω το πάνω χέρι σε...	υπερέχω
434	έχω τον άσσο στο μανίκι μου	έχω κρυφό πλεονέκτημα που θα χρησιμοποιηθεί την κατάλληλη στιγμή
435	έχω φτερά στα πόδια μου	είμαι γρήγορος, δυναμικός
436	τα έχω με κπ	εκνευρίζομαι με κπ, έχω ερωτικό δεσμό με κπ
437	τα έχω τετρακόσια	είμαι πολύ έξυπνος, ξέρω τι μου γίνεται
438	την έχω άσχημα	είμαι μπλεγμένος σε κάτι που θα μου βγει σε κακό
439	την έχω στημένη σε κπ	βάζω παγίδα σε κπ, περιμένω την κατάλληλη στιγμή για να κάνω κακό σε κπ
440	το είχα να...	θεωρώ σωστό να...
441	το έχω μαράζι (που.....)	στενοχωριέμαι
442	το έχω μαράζι να...	επιθυμώ κτ που δεν έχω και η έλλειψή του με στενοχωρεί
443	το έχω να...	έχω ικανότητα σε κτ
444	το έχω σε καλό/ το έχω σε κακό να...	θεωρώ καλό/κακό να...
445	το έχω στο αίμα μου	με διακρίνει ένα χαρακτηριστικό
	ζυγίζω	
446	ζυγίζω καλά τι θα πω	προσέχω τι λέω, υπολογίζω τα επακόλουθα του λόγου μου
	ζω	
447	ζω το σήμερα	απολαμβάνω τη ζωή μου χωρίς να σκέφτομαι μελλοντικές καταστάσεις
448	ζω κάτω από τη στέγη του πατέρα μου	εξαρτάμαι οικονομικά από κπ
449	ζω κτ στο πετσί μου	βιώνω
450	ζω με αέρα κοπανιστό	δεν έχω ιδιαίτερες απαιτήσεις
451	ζω με τα πόδια στη γη	έχω σωστή εκτίμηση της πραγματικότητας, είμαι ρεαλιστής
452	ζω πίσω από τον ήλιο	έχω ψευδή αντίληψη ή εκτίμηση της πραγματικότητας μέσα στην οποία ζούμε, είμαι απομονωμένος
453	ζω στα σύννεφα / σε άλλον πλανήτη / σε άλλον κόσμο / στη Σελήνη / στον Άρη	έχω ψευδή αντίληψη ή εκτίμηση της πραγματικότητας μέσα στην οποία ζούμε
454	ζω στη σκιά	μένω στην αφάνεια μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας
455	ζω στον κόσμο μου	έχω ψευδή αντίληψη ή εκτίμηση της πραγματικότητας μέσα στην οποία ζούμε
	καθίζω – κάθομαι	
456	κάτσε να δεις!	πρόσεξε τι θα σου πω!
457	καθίζω κπ στο σκαμνί	οδηγώ κπ στο δικαστήριο
458	κάθομαι (πάνω) σε αναμμένα	αγωνιώ, ανησυχώ για κτ

	κάρβουνα	
459	κάθομαι με σταυρωμένα χέρια	αδρανών
460	κάθομαι πάνω από το κεφάλι κπ	ελέγχω, επιτηρώ με ενοχλητικό τρόπο / ενοχλώ κπ
461	κάθομαι σε/στα χρυσά αβγά	έχει καλή οικονομική κατάσταση
462	κάθομαι στα αβγά μου	δεν ασχολούμαι με ξένες υποθέσεις, δεν ανακατεύομαι, δεν εμπλέκομαι
463	κάθομαι στα καρφιά	ανυπομονώ ή ανησυχώ για την εξέλιξη μιας κατάστασης
464	κάθομαι στη γωνιά μου	δεν ασχολούμαι με ξένες υποθέσεις, δεν ανακατεύομαι, δεν εμπλέκομαι
465	κάθομαι στη ράχη / στην καμπούρα κπ	επιβαρύνω κπ, κπ φέρει την ευθύνη μου, με συντηρεί κπ
466	κάθομαι στο σβέρκο κπ	επιβάλλω σε κπ. τη θέλησή μου καταπιέζοντάς τον
467	κάθομαι στο σκαμνί	οδηγούμαι στο δικαστήριο
468	κάθομαι στο στομάχι/στο λαιμό κπ	είμαι αντιπαθής σε κπ, δεν μπορώ να ανεχθώ κπ/κάτι
469	του κάθομαι στην ράχη/στην καμπούρα	επιβαρύνω κπ, κπ φέρει την ευθύνη μου, με συντηρεί κπ
470	του κάθομαι στο σβέρκο	επιβάλλω σε κπ. τη θέλησή μου καταπιέζοντάς τον
471	του κάθομαι στο στομάχι /στο λαιμό	είμαι αντιπαθής σε κπ, δεν μπορώ να ανεχθώ κπ/κάτι
	κάνω	
472	δεν κάνω χωριό με κπ	δεν μπορώ να συνεργαστώ/συνενερεθώ με κπ
473	δεν μου κάνει καρδιά να...	δεν θέλω να...
474	δεν μου κάνει ούτε κρύο ούτε ζέστη	αδιαφορώ
475	κάνω (πολύ) θόρυβο γύρω από κτ/κπ	συζητώ διαρκώς για κτ/κπ
476	κάνω θόρυβο για το τίποτα	συζητώ διαρκώς για κτ που τελικά αποδεικνύεται ασήμαντο
477	κάνω καλοκαιρινό/θερινό το μαγαζί του	καταστρέφω, διαλύω κτ/την περιουσία κπ
478	κάνω κέφι/γούστο/γέλιο/μόκο/χάζι/κό νξες	μου αρέσει κτ/γουστάρω κτ/γελάω/σταματώ να μιλώ/χαζεύω-θαυμάζω κτ/αντιδρώ
479	κάνω κπ από δυο παράδες	εξευτελίζω κπ
480	κάνω κπ βούκινο	κάνω κάποιον ρεζίλι
481	κάνω κπ δικό/δική μου	σχετίζομαι ερωτικά με κπ
482	κάνω κπ έναν παρά	εξευτελίζω κπ
483	κάνω κπ ζάφτι	υποτάσσω κπ στη θέλησή μου ή στη δύναμή μου
484	κάνω κπ κόσκινο	τρυπώ κπ με σφαίρες & ανακρίνω κπ
485	κάνω κπ κουρέλι/σκουπίδι	στενοχωρώ, εξευτελίζω κπ
486	κάνω κπ μαύρο/τουλούμι/τόπι στο ξύλο	δέρνω κπ ανηλεώς
487	κάνω κπ με τα κρεμμυδάκια	νικώ κπ
488	κάνω κπ παπί/λούτσα	βρέχω κπ πολύ
489	κάνω κπ σκόνη	εκμηδενίζω κπ, καταρρίπτω όλα του τα επιχειρήματα
490	κάνω κπ τόπι/μαύρο/τελατίνι/του αλατιού	δέρνω κπ ανηλεώς
491	κάνω κτ για τα μάτια	ενεργώ για το θεαθήναι
492	κάνω κτ για τα μάτια του κόσμου	ενεργώ για το θεαθήναι
493	κάνω κτ θέμα / το κάνω θέμα	για κτ. ασήμαντο που του δίνουμε μεγαλύτερη βαρύτητα από ό,τι πρέπει, που του δίνουμε διαστάσεις

494	κάνω κτ κόσκινο	τρυπώ κτ με σφαίρες
495	κάνω κτ με κλειστά μάτια	ενεργώ χωρίς επιφύλαξη
496	κάνω κτ με την ησυχία μου	ενεργώ χωρίς πίεση
497	κάνω κτ πίσω από την πλάτη κπ	ενεργώ ύπουλα
498	κάνω κτ σαν τα μούτρα μου	χαλάω κτ
499	κάνω μαύρα μάτια να..	για πρόσωπο που το επιθυμήσαμε πολύ, που μας έλειψε
500	κάνω μια τρύπα στο νερό	αποτυγχάνω σε κτ
501	κάνω μπαμ	είμαι πολύ θυμωμένος, προκαλώ εντύπωση, εμφανίζομαι ξαφνικά, φαίνομαι ξεκάθαρα
502	κάνω ντου	επιτίθεμαι, επεμβαίνω, κάνω έφοδο
503	κάνω ντου σε κπ	επιτίθεμαι, επεμβαίνω, κάνω έφοδο σε κπ
504	κάνω ό,τι μου καπνίζει / ό,τι μου καπνίζει	ενεργώ χωρίς να υπολογίζω κανέναν και τίποτα
505	κάνω ό,τι περνά από το χέρι μου	ενεργώ με όλες μου τις δυνάμεις
506	κάνω πέτρα την καρδιά μου	συμβιβάζομαι με κτ που δεν θέλω
507	κάνω πίσω	υποχωρώ
508	κάνω πλάτες σε κπ	στηρίζω, βοηθώ κπ, καλύπτω κπ. που κάνει μια (συνήθ. επιλήψιμη, παράνομη) πράξη
509	κάνω πλύση εγκεφάλου σε κπ	επηρεάζω σκόπιμα τη σκέψη κπ
510	κάνω πως δεν ακούω/πως δεν βλέπω/πως ξεχνάω	υποκρίνομαι
511	κάνω τα γλυκά μάτια σε κπ	καλοπιάνω κπ, προκαλώ κπ ερωτικά
512	κάνω τα στραβά μάτια	προσποιούμαι ότι δε γνωρίζω, δεν καταλαβαίνω κτ., αποφεύγω να πάρω θέση
513	κάνω τα στραβά μάτια σε κπ	προσποιούμαι σε κπ ότι δε γνωρίζω, δεν καταλαβαίνω κτ., αποφεύγω να πάρω θέση
514	κάνω την ανάγκη φιλοτιμία	αυτό που πρέπει να κάνω αναγκαστικά, το εμφανίζω σαν να το κάνω οικειοθελώς
515	κάνω την καρδιά κπ περιβόλι	στενοχωρώ κπ
516	κάνω την Οσία Μαρία/κάνω τον ψόφιο κοριό	παριστάνω τον αθώο ενώ είμαι ένοχος
517	κάνω την τρίχα τριχιά	μεγαλοποιώ τις καταστάσεις
518	κάνω το κεφάλι κπ κουδούνι	κουράζω κπ, του προκαλώ πονοκέφαλο
519	κάνω το μαγαζάκι κπ γυαλιά καρφιά	καταστρέφω, διαλύω κτ
520	κάνω το μπαμ	είμαι πολύ θυμωμένος, προκαλώ εντύπωση, εμφανίζομαι ξαφνικά, φαίνομαι ξεκάθαρα
521	κάνω το ντου	επιτίθεμαι, επεμβαίνω, κάνω έφοδο
522	κάνω τον βίο αβίωτο σε κπ	δημιουργώ προβλήματα σε κπ ώστε να υποφέρει
523	κάνω τον Κινέζο	υποκρίνομαι πως δεν καταλαβαίνω
524	κάνω τόπο στα νιάτα/στους νέους	δίνω τη θέση μου στους νεώτερους
525	κάνω του κεφαλιού μου	ενεργώ χωρίς να υπολογίζω κανέναν και τίποτα
526	κάνω χρυσές δουλειές	η εργασία μου αποφέρει κέρδη
527	κάνω χρυσές δουλειές με κπ	συνεργάζομαι με κπ και η συνεργασία μας αποφέρει μεγάλα κέρδη
528	μου έκανε την καρδιά μου περιβόλι	κπ με στενοχωρεί
529	μου κάνει το κεφάλι μου κουδούνι	με κουράζει κπ, μου προκαλεί πονοκέφαλο
530	τα έκανα μούσκεμα/ρόιδο/θάλασσα/σαλάτα	αποτυγχάνω σε κτ

531	τα έκανα πλακάκια/καπάκια	συνεργάζομαι με κπ., ώστε να συγκαλύψω κάποια παρανομία
532	τα κάνω	κάνω κακά μου, ενεργούμαι
533	τα κάνω γυαλιά καρφιά/γης Μαδιάμ/μαντάρα/λίμπα/μπίλιες	προκαλώ μεγάλη καταστροφή, αναστάτωση
534	τα κάνω πάνω μου	φοβάμαι
535	τα κάνω σκατά	αποτυγχάνω τελείως
536	τα κάνω στα βρακιά μου	φοβάμαι πάρα πολύ
537	τα κάνω ψιλά / (πιο) λιανά σε κπ	εξηγώ με λεπτομέρειες σε κπ
538	την έκανα τaráτσα/νταούλι	έφαγα υπερβολικά
539	την κάνω λαχείο	εκπλήσσομαι, οργίζομαι, θυμώνω έντονα
540	το κάνω	συνευρίσκομαι ερωτικά
541	του κάνω τα νεύρα κουρέλι	θυμώνω, εξοργίζω κπ
	καταπίνω-πίνω	
542	είναι να τον πεις στο ποτήρι	είναι πολύ όμορφος
543	καταπίνω τη γλώσσα μου/ το σάλιο μου	μένω άναυδος ή απλώς δεν θέλω να μιλήσω
544	καταπίνω την προσβολή	δέχομαι μια δυσάρεστη κατάσταση χωρίς αντιδράσεις ή διαμαρτυρίες
545	καταπίνω/πίνω το πικρό ποτήρι	περνώ ψυχική δοκιμασία
546	πίνω το αίμα κπ/του πίνω το αίμα	εκμεταλλεύομαι σκληρά κπ, του παίρνω τα πάντα
547	πίνω το αίμα του κοσμάκη/του κοσμάκη το αίμα	εκμεταλλεύομαι σκληρά το λαό, του παίρνω τα πάντα
548	πίνω το αμίλητο νερό	παραμένω σιωπηλός
549	πίνω το πικρό ποτήρι + Gen	περνώ ψυχική δοκιμασία
550	πίνω το πικρό ποτήρι ως τον πάτο/ως τον πάτο το πικρό ποτήρι/ πίνω το πικρό ποτήρι μέχρι τέλους	περνώ ψυχική δοκιμασία
551	τα πίνω	μεθάω
552	το καταπίνω	δέχομαι κτ χωρίς αντιδράσεις, πιστεύω με μεγάλη ευκολία ό,τι μου πουν, δείχνω αφέλεια και ευπιστία, χάφτω
	κατεβάζω	
553	έχω κατεβασμένα ρολά	ξεκουράζομαι, δεν λειτουργώ σωστά όπως συνήθως, δεν ασχολούμαι με κτ
554	κάθομαι με κατεβασμένα τα μούτρα μου (μια πιθαμή)	θυμωμένος
555	κατεβάζω κπ στους δρόμους	κάνω κπ να ξεσηκωθεί, να επαναστατήσει
556	κατεβάζω μούτρα	θυμώνω με κπ και δεν του μιλώ
557	κατεβάζω τα αυτιά μου/την ουρά μου	υποχωρώ ντροπιασμένος
558	κατεβάζω τα μάτια	ντρέπομαι, υποτάσσομαι
559	κατεβάζω τα ρολά	διακόπτω τη λειτουργία του καταστήματος ή κουράστηκα και πάω να ξεκουραστώ/κοιμηθώ ή δεν ασχολούμαι πια με κτ
560	κατεβάζω τα μούτρα μου (μια πιθαμή)	θυμώνω
561	κατεβάζω το κεφάλι	ντρέπομαι, υποτάσσομαι, θλίβομαι
562	κατεβάζω τον περίδρομο/τον αγλέουρα	τρώω υπερβολικά μεγάλη ποσότητα φαγητού
563	του κατεβάζω μια στο κεφάλι	χτυπώ κπ
	κατεβαίνω	
564	κατέβαινε το παραδάκι	δώσε χρήματα

565	κατεβαίνω στο δρόμο/στους δρόμους	ξεσηκώνομαι, επαναστατώ, παίρνω μέρος σε εκδήλωση διαμαρτυρίας
	κόβω	
566	δεν κόβει η γκλάβα μου	δεν έχω κοφτερό μυαλό
567	έκοψε η μαγιονέζα	χάλασε μια δουλειά, μια σχέση
568	κόβει το μάτι μου	έχω την ικανότητα να διακρίνω κτ., συνήθ. να ξεχωρίζω την ποιότητα ενός πράγματος
569	κόβει το μυαλό μου/το κεφάλι μου	είμαι έξυπνος
570	κόβω δρόμο + Loc	επιλέγω πιο σύντομη διαδρομή/θέτω στόχο και επιταχύνω για την εκπλήρωσή του
571	κόβω κπ λωρίδες/φέτες	τραυματίζω πολύ κπ, απειλώ κπ
572	κόβω κπ/ τον κόβω	καταλαβαίνω το ποιόν του
573	κόβω κπ/ τον κόβω (με την πρώτη ματιά)	καταλαβαίνω αμέσως το ποιόν του
574	κόβω όλες τις γέφυρες με το παρελθόν	σταματώ κάθε σχέση με παρελθούσες καταστάσεις
575	κόβω τα ήπατα / τα πόδια κπ (του κόβω τα ήπατα/τα πόδια)	τρομάζω, φοβίζω κπ
576	κόβω τα πόδια κπ (του κόβω τα πόδια / θα σου κόψω τα πόδια)	απειλώ κπ
577	κόβω τα πολλά-πολλά κπ (του κόβω τα πολλά-πολλά)	δεν δίνω δικαιώματα, αποθαρρύνω κπ να έχει ιδιαίτερες σχέσεις μαζί μου
578	κόβω τα φτερά κπ (του κόβω τα φτερά)	αποθαρρύνω κπ
579	κόβω τα χέρια κπ (του κόβω τα χέρια)	δεν αφήνω κπ να ενεργήσει (για κτ. πολύ χρήσιμο που δεν το έχω ή που δε λειτουργεί πια)
580	κόβω την ανάσα/την αναπνοή / τη λαλιά κπ (του κόβω την ανάσα/την αναπνοή/τη λαλιά)	τρομάζω, φοβίζω κπ
581	κόβω την κουβέντα κπ (του κόβω την κουβέντα)	σταματώ τη συζήτηση
582	κόβω την όρεξη / τη δίψα κπ (του κόβω την όρεξη/τη δίψα)	αποθαρρύνω κπ., τον αναγκάζω να παραιτηθεί από τις επιθυμίες του
583	κόβω τις γέφυρες (επικοινωνίας)	σταματώ κάθε σχέση, κάθε επικοινωνία
584	κόβω τις γέφυρες (επικοινωνίας) με κπ/κτ	διακόπτω τις σχέσεις με κπ/κτ
585	κόβω τις φλέβες μου	δεν αντέχω άλλο
586	κόβω το βήχα/τον αέρα κπ (του κόβω τον βήχα/τον αέρα)	αποθαρρύνω κπ., τον αναγκάζω να παραιτηθεί από τις απαιτήσεις του
587	κόβω το δρόμο κπ (του κόβω το δρόμο)	εμποδίζω κπ να περάσει (μτφ) /εμποδίζω κπ να πραγματοποιήσει τα σχέδιά του
588	κόβω το νήμα	τερματίζω πρώτος, φτάνω πρώτος σε ένα αποτέλεσμα
589	κόβω φλέβες	δεν αντέχω κτ
590	κοφ'το	σταμάτα, μην συνεχίζεις
591	κόψε κτ	μην υπερβάλλεις
592	με έκοψε η πείνα/η λόρδα	πεινάω πολύ
593	με κόβει κρύος ιδρώτας	φοβάμαι πολύ
594	μου κόβει	είμαι πολύ έξυπνος
595	να μου κοπούν τα χέρια.../να μου κοπούν τα πόδια...	αρνούμαι να κάνω κτ
596	την κόβω/ πέφτω δίπλα	κοιμάμαι, αράζω
597	κόβομαι-κόπτομαι	
598	κόβεται η όρεξή μου / μου	δεν επιθυμώ πια

	κόπηκε η όρεξη	
599	κόβεται κτ (με το) μαχαίρι	διακόπτω κτ για πάντα
600	κόπηκαν τα γόνατά μου/τα πόδια μου	φοβήθηκα για κτ ή κουράστηκα ή εξαντλήθηκα
601	κόπτομαι για τους φίλους μου	υπερηφανεύομαι για τους φίλους μου, υποστηρίζω με πάθος
602	μαχαίρι κόβεται κτ	διακόπτω κτ για πάντα
603	μου κόπηκαν τα γόνατα/πόδια	φοβήθηκα για κτ ή κουράστηκα ή εξαντλήθηκα
604	μού κόπηκαν τα ήπατα	φοβήθηκα πάρα πολύ για κτ
605	μού κόπηκαν τα χέρια	δεν μπορώ να ενεργήσω (για κτ. πολύ χρήσιμο που δεν το έχω ή που δε λειτουργεί πια)
606	μου κόπηκε το αίμα/η χολή (μου)	φοβήθηκα πάρα πολύ για κτ
	κρατάω	
607	κρατάω τα κλειδιά του παραδείσου	υπόσχομαι την επιτυχία, την ευτυχία
608	κρατάω κπ/κτ στη σκιά	διατηρώ στην αφάνεια, δεν αποκαλύπτω
609	κρατάω κτ μέσα μου	δεν εκδηλώνω τη στενοχώρια, την οργή, το μίσος κτλ. που έχω στην καρδιά μου
610	κρατάω τα μπόσικα	αδρανών ή έχω επιφυλάξεις σχετικά με κτ
611	το κρατάω μανιάντικο	θυμώνω με κπ και δεν τον συγχωρώ
612	το κράτησε το παιδί	δεν έκανε έκτρωση
	κρατιέμαι	
613	κρατιέμαι καλά	είμαι σε καλή φυσική κατάσταση για την ηλικία μου
614	δεν κρατιέμαι στα πόδια μου	δεν αντέχω άλλο, είμαι πολύ κουρασμένος
615	κρατιέμαι/ζω/μένω στη σκιά	μένω στην αφάνεια, μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας
616	κρατιέμαι/κρέμομαι από μια κλωστή	κινδυνεύω
	κρεμώ	
617	κρεμάω τα αυτιά μου	ντροπιάζομαι
618	κρεμάω το ζωνάρι μου για καβγά	επιζητώ αφορμή για καβγά, είμαι εριστικός χαρακτήρας
619	κρεμώ κπ (τον κρέμασε/ θα τον κρεμάσω (απειλή))	αθετώ την υπόσχεσή μου
620	κρεμώ/ κατεβάζω (τα) μούτρα	θυμώνω, κατασουφιάζω
	κρέμομαι	
621	κτ κρέμεται πάνω από το κεφάλι μου	κτ με απειλεί
622	κρέμομαι από τα χείλη κπ	ακούω κπ προσεκτικά
623	κρέμομαι/ κρατιέμαι από μια κλωστή/από μια τρίχα	κινδυνεύω
	λέω	
624	(δεν) λέω μεγάλα / κούφια / παχιά λόγια/μεγάλες κουβέντες	(δεν) υπερβάλλω / (δεν) δίνω υποσχέσεις που δεν θα τηρήσω
625	δεν λέω πολλά / δεν λέει πολλά	δεν αξίζει
626	δεν λέω πολλά πράγματα/ δεν λέει πολλά πράγματα	δεν αξίζει
627	δεν λέω τίποτα/ δεν λέει τίποτα	δεν αξίζει
628	Θα τα πούμε... / Να τα πούμε;	α. θα συναντηθούμε και θα συζητήσουμε. β. απειλητικά, θα λύσουμε τις διαφορές μας, θα λογαριαστούμε γ. η ερώτηση και για κάλαντα
629	λέω πολλά	αυθαδιάζω
630	το λέει η καρδιά του / η καρδούλα του / η ψυχή του / η	έχω θάρρος

	περδικούλα του	
631	για να πούμε και του στραβού το δίκιο...	δέχομαι ότι μπορεί να υπάρχει μια δικαιολογία, ένα ελαφρυντικό
632	λέω λόγια του αέρα	αναφέρομαι σε θέματα που δεν έχουν ουσιαστικό περιεχόμενο, σε κενολογίες
633	λέω την τελευταία λέξη/τον τελευταίο λόγο	εγώ παίρνω την τελική, οριστική απόφαση
634	δεν λέω (ακόμη) την τελευταία μου λέξη	επιφυλάσσομαι για κτ
635	λέω το νερό νεράκι	υπάρχει μεγάλη έλλειψη νερού
636	λέω το ψωμί ψωμάκι	βρίσκομαι σε έσχατη ένδεια, στερούμαι τα προς το ζην
637	μην το πεις ούτε του παπά	κρατάω μυστικό
638	δεν λέω πολλά σε κπ	δεν αξίζω
639	δεν λέω τίποτα σε κπ	δεν αξίζω, είμαι ανούσιος
640	λέω λόγια για κπ	συκοφαντώ κπ
641	λέω πολλά σε κπ/ πολλά μου τα είπες / σαν πολλά δεν μου τα 'πες;	αυθαδιάζω
642	λέω την αμαρτία μου σε κπ	ομολογώ
643	λέω το μακρύ μου και το κοντό μου σε κπ	λέω ό,τι θέλω χωρίς να υπολογίζω τίποτα (για διαφορετικές γνώμες και απόψεις, άσχετες και περιττές)
644	λέω κτ με την καρδιά μου	πιστεύω αυτό που λέω
645	λέω κτ μέσα από τα δόντια μου	μιλάω συγκεκαλυμμένα, όχι απροκάλυπτα
646	λέω κτ πίσω από την πλάτη του Νηum	συκοφαντώ κπ
647	λέω/κάνω κτ για τα μάτια του κόσμου	ισχυρίζομαι κτ για το θεαθήναι
648	(δεν) λέω λόγια στον αέρα	δε με ακούει, δε με προσέχει κανείς, δε βρίσκω ανταπόκριση
649	δεν λέω λέξη/κουβέντα σε κανέναν	δεν μιλώ/δεν αποκαλύπτω
650	Δεν το λες με τα σωστά σου!	Αστειεύεσαι!
651	λέω λόγια στον αέρα	δε με ακούει, δε με προσέχει κανείς, δε βρίσκω ανταπόκριση
652	λέω τα πράγματα με το όνομά τους	δεν λέω ανακρίβειες
653	λέω τα πράγματα όπως είναι	δεν λέω ανακρίβειες
654	λέω τα σύκα σύκα και τη σκάφη σκάφη	μιλάω χωρίς περιστροφές, καθαρά
655	τα λέω μασημένα	δε μιλώ καθαρά προσπαθώντας να αποκρύψω κτ
656	λέω κτ απέξω απέξω	μιλάω με υπεκφυγές
657	λέω πράγματα και θάματα για κτ/κπ σε κπ	αποκαλύπτω σημαντικά γεγονότα που φαίνονται απίθανα αλλά είναι αληθινά
658	λέω τα σύκα σύκα και τη σκάφη σκάφη σε κπ	μιλάω χωρίς περιστροφές, καθαρά
659	τα λέω ένα χεράκι σε κπ	κάνω μια έντονη συζήτηση που αφορά κάποια διαφορά μου με κπ, συζητώ ή λογομαχώ με κπ για κτ
660	τα λέω έξω από τα δόντια σε κπ	μιλάω χωρίς περιστροφές, καθαρά
661	τα λέω μασημένα σε κπ	δε μιλώ καθαρά προσπαθώντας να αποκρύψω κτ
	μένω	
662	δεν έμεινε πέτρα πάνω στην πέτρα/ λίθος επί λίθου	για ολοσχερή καταστροφή
663	δεν μένω/κάθομαι με σταυρωμένα χέρια	κάνω ό,τι είναι δυνατόν
664	μένω (ο) μισός	αδυνατίζω πολύ

665	μένω άναυδος/ άγαλμα/κόκαλο/μάρμαρο	μένω άναυδος, εμβρόντητος, από μεγάλη και συνήθ. δυσάρεστη έκπληξη
666	μένω με άδειες τσέπες	δεν έχω καθόλου χρήματα
667	μένω με τη γλύκα/με την όρεξη	την τελευταία στιγμή δεν απολαμβάνω αυτό που λαχταρώ/για κτ. που περιμένω να αποκτήσω και τελικά δεν το αποκτώ
668	μένω με την κακία (μου)/μου μένει η κακία	δεν πραγματοποιείται η επιθυμία μου που ήταν βλαβερή, επιζήμια για κπ. άλλο
669	μένω με το στόμα ανοιχτό	μένω κατάπληκτος
670	μένω μπουκάλα	εγκαταλείπομαι χωρίς να πραγματοποιηθούν όσα μου υποσχέθηκαν ή δεν πραγματοποιείται κάποια επιθυμία μου, προσδοκία μου κτλ
671	μένω ξερός/σύξυλος	μένω κατάπληκτος/ για κπ. που μένει ακίνητος και άφωνος από δυσάρεστη συνήθ. κατάπληξη
672	μένω πανί με πανί	δεν έχω καθόλου χρήματα, είμαι απένταρος, είμαι ταπί
673	μένω πίσω	α. δεν προχωρώ με ικανοποιητικό ρυθμό, καθυστερώ. β. δεν παρακολουθώ μια εξέλιξη, μια πρόοδο, ειρωνικά, για κπ. που δεν είναι ενημερωμένος, σύγχρονος.
674	μένω ρέστος	α. για κπ. που ξοδεύει ή που του παίρνουν όλα του τα χρήματα. β. για κπ. που τον εγκαταλείπουν χωρίς συντροφιά ή που δεν προφταίνει να συμμετάσχει σε κτ
675	μένω στα κρύα του λουτρού	για αιφνίδια, απρόσμενη αποτυχία, διάψευση ελπίδων ή για ξαφνική διακοπή μιας διαδικασίας που βρίσκεται σε εξέλιξη
676	μένω στα συρτάρια/ στο συρτάρι/στα χαρτιά/ στο σκοτάδι	για κτ. που μένει ξεχασμένο και αναξιοποίητο
677	μένω στα χέρια κπ	πεθαίνω, λιποθυμώ
678	μένω στήλη άλατος	μένω ξαφνικά ακίνητος, συνήθ. από μεγάλη και δυσάρεστη έκπληξη
679	μένω στο δρόμο	χωρίς στέγη ή χωρίς δουλειά και μέσα επιβίωσης
680	μένω στο ράφι	μένω ανύπαντρος
681	μένω στον άσσο	με εγκαταλείπουν όλοι και μένω μόνος & δεν έχω χρήματα καθόλου
682	μένω στον τόπο	πεθαίνω αμέσως
683	μένω στους πέντε δρόμους	μένει ένα παιδί συνήθως ορφανό και απροστάτευτο
684	μένω ταπί (και ψύχραιμος)	μένω άφραγκος, απένταρος
685	μένω/ζω στη σκιά	στην αφάνεια, μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας
686	μένω/ζω στη σκιά κπ	είμαι στην αφάνεια, ζώντας δίπλα σε μια ισχυρή προσωπικότητα
687	να μένει το βύσσινο	για μη αποδοχή πρότασης, προσφοράς που ο αποδέκτης την κρίνει ως ασύμφορη, βλαπτική (για τον εαυτό του)
	μιλάω	
688	μιλάει από μόνο του / "Το πράγμα μιλάει από μόνο του"	είναι ολοφάνερο, ξεκάθαρο
689	μιλάω ανοιχτά σε κπ	αναφέρομαι σε κτ με παρρησία, χωρίς φόβο
690	μιλάω για όλα και για τίποτα με κπ	αναφέρομαι σε διάφορα θέματα, συνήθως άσχετα
691	μιλάω με την τύχη μου	από τυχαίους παράγοντες πλουτίζω ή πετυχαίνω κτ άλλο
692	μιλάω με το "σεις" και με το "σας"	με μεγάλη και συνήθ. προσποιητή ευγένεια
693	μιλάω με το χέρι στην καρδιά	είμαι ειλικρινής
694	μιλάω με το χέρι στην καρδιά σε κπ	είμαι ειλικρινής
695	μιλάω μέσα από τα δόντια μου	μιλάω συγκεκαλυμμένα, όχι απροκάλυπτα
696	μιλάω πάνω στο χέρι / "Μη μιλάς πάνω στο χέρι"	μιλάω την ώρα που γίνεται κάποια συνήθ. δύσκολη χειρωνακτική εργασία
697	μιλάω περί ανέμων και υδάτων	αναφέρομαι σε άσχετα θέματα
698	μιλάω περί παντός του επιστητού	μιλώ για όλα τα θέματα

699	μιλάω σαν ίσος προς ίσο σε κπ	μιλάω με ίσους όρους
700	μιλάω σε κπ έξω από τα δόντια	συζητώ χωρίς περιστροφές, καθαρά
701	μιλάω στην έρημο /στο βρόντο/στο κενό/στον αέρα/στον τοίχο	δεν με προσέχουν, δεν λογαριάζουν όσα λέω
702	μιλάω φαρσί	μιλάω άπταιστα, τέλεια (για γνώση ξένων γλωσσών)
	μπαίνω	
703	μπαίνουν ιδέες στο μυαλό κπ	έχω υποψίες για κτ
704	μπαίνουν τα πράγματα στη θέση τους	εκθέτω τα πραγματικά περιστατικά ενός ζητήματος, ώστε να αποκαταστήσω την αλήθεια
705	μπαίνουν ψύλλοι στα αυτιά του	αρχίζω να υποψιάζομαι, να υποπτεύομαι κτ. που με κάνει να ανησυχώ, ψυλλιάζομαι
706	μπαίνω στη μύτη, στο ρουθούνι κπ	είμαι ενοχλητικός σε κπ
707	μπαίνω από τη μικρή πόρτα/ από την πίσω πόρτα + Loc	α. διορίζομαι, προσλαμβάνομαι, καταλαμβάνω μια θέση κατά παράκαμψη των τυπικών, των νόμιμων διαδικασιών. β. εισέρχομαι σε ένα χώρο κατά ανορθόδοξο, πλάγιο τρόπο
708	μπαίνω από την πόρτα	α. διορίζομαι, προσλαμβάνομαι, καταλαμβάνω μια θέση με νόμιμες διαδικασίες. β. εισέρχομαι σε ένα χώρο νόμιμα
709	μπαίνω από το παράθυρο	α. διορίζομαι, προσλαμβάνομαι, καταλαμβάνω μια θέση κατά παράκαμψη των τυπικών, των νόμιμων διαδικασιών. β. εισέρχομαι σε ένα χώρο κατά ανορθόδοξο, πλάγιο τρόπο
710	μπαίνω από το παράθυρο + Loc	α. διορίζομαι, προσλαμβάνομαι, καταλαμβάνω μια θέση κατά παράκαμψη των τυπικών, των νόμιμων διαδικασιών. β. εισέρχομαι σε ένα χώρο κατά ανορθόδοξο, πλάγιο τρόπο
711	μπαίνω κάτω	γίνομαι θέμα συζήτησης, συνηπολογίζομαι / τα στοιχεία θα μπουν κάτω, στο τραπέζι, και θα δούμε τι θα κάνουμε
712	μπαίνω μέσα	α. φυλακίζομαι. β. ζημιώνομαι, ιδίως από οικονομική άποψη γ. κάνω επίθεση (μτφ)
713	μπαίνω μπροστά	τολμώ, καθοδηγώ / ξεκινώ (μπαίνουν μπροστά οι μηχανές της ανάπτυξης/ βάζω μπροστά)
714	μπαίνω σε δεύτερη μοίρα	δεν ανήκω στις προτεραιότητες κπ
715	μπαίνω σε κακό λούκι	οδηγούμαι σε μια πορεία με κακό τέλος
716	μπαίνω σε κόπο για κπ/κτ	κουράζομαι για κτ που δεν θέλω
717	μπαίνω σε ξένα οικόπεδα	ασχολούμαι με κτ που δεν με αφορά
718	μπαίνω στα αίματα	ερεθίζομαι ή παρασύρομαι
719	μπαίνω στη γωνία / στο περιθώριο / στην άκρη	αποσύρομαι για λίγο διάστημα / παραμερίζομαι, παραγκωνίζομαι
720	μπαίνω στη θέση κπ	προσπαθώ να κατανοήσω κπ
721	μπαίνω στο βρακί κπ	γίνομαι υποχέριο κπ
722	μπαίνω στο δρόμο κπ	εμποδίζω κπ από την υλοποίηση των σχεδίων του
723	μπαίνω στο καβούκι μου	αποφεύγω τον κόσμο και τις συναναστροφές, ύστερα από μια απογοήτευση ή δυσαρέσκεια
724	μπαίνω στο λούκι	περιορίζομαι στα στενά όρια του συνηθισμένου, του καθημερινού, του σταθερά επαναλαμβανόμενου και γενικότερα σε ένα συμβιβασμένο τρόπο ζωής από τον οποίο δεν μπορώ να ξεφύγω
725	μπαίνω στο μάτι κπ	ενοχλώ κπ, προκαλώ το φθόνο του
726	μπαίνω στο μυαλό/στο κεφάλι κπ	γίνομαι κατανοητός
727	μπαίνω στο νόημα	καταλαβαίνω κτ σε βάθος
728	μπαίνω στο νόημα με το πρώτο	καταλαβαίνω, αντιλαμβάνομαι αμέσως
729	μπαίνω στο παιχνίδι / στο κόλπο	συμμετέχω σε οργανωμένο σχέδιο / για εξαπάτηση κπ
730	μπαίνω στο παιχνίδι κπ	συμμετέχω σε οργανωμένο σχέδιο κπ

731	μπαίνω στο πετσί κπ	γίνομαι δεύτερη φύση του, τον κατανοώ
732	μπαίνω στο πετσί του ρόλου	συνήθ. για ηθοποιό που έχει ταυτιστεί πλήρως με τον υποδύόμενο ήρωα, που ερμηνεύει τέλεια το ρόλο του
733	μπαίνω στο πνεύμα / στο κλίμα	καταλαβαίνω κτ / αντιλαμβάνομαι
734	μπαίνω στο συρτάρι	μένω ξεχασμένος, αναξιοποίητος
735	μπαίνω στο τραπέζι	γίνομαι θέμα συζήτησης
736	μπαίνω στο φρέσκο	φυλακίζομαι
737	μπήκε το νερό στο αυλάκι	για διαδικασία που μπήκε σε ένα στάδιο ομαλής εξέλιξης
738	του μπαίνω	προκαλώ κπ / του επιτίθεμαι
	παίρνω	
739	δεν παίρνω δεκάρα (τσακιστή)	δεν δέχομαι χρήματα(λόγω υπερηφάνειας)
740	δεν παίρνω δεκάρα (τσακιστή) από κπ	δεν δέχομαι χρήματα(λόγω υπερηφάνειας)
741	δεν παίρνω κουβέντα από κπ	δεν μου αποκαλύπτει κπ κτ/ δεν μου μιλάει
742	δεν παίρνω λέξη από κπ	δεν μου αποκαλύπτει κπ κτ/ δεν μου μιλάει
743	παίρνω / αρπάζω κπ από τα μούτρα	επιτίθεμαι σε κπ με λόγια
744	παίρνω / αρπάζω την μπουκιά από το στόμα	προλαβαίνω την τελευταία στιγμή να αποκτήσω, να απολαύσω κτ. που είχε επιθυμήσει κάποιος άλλος.
745	παίρνω / έχω τον αμανέ (πολύ) ψηλά	έχει μεγάλη ιδέα για τον εαυτό του και συμπεριφέρεται ανάλογα
746	παίρνω / κόβω τον αέρα κπ	επιβάλλομαι σε κπ
747	παίρνω γουρούνι στο σακί	αγοράζω κτ χωρίς έλεγχο
748	παίρνω δίπλα τα βουνά	περιπλανιέμαι
749	παίρνω δρόμο / πόδι / παπούτσι / φύσημα	φεύγω γρήγορα για να προλάβω κτ. ή με διώχνουν από κάπου/ διώχνομαι, απομακρύνομαι βίαια από κάπου (συνήθ. από εργασία, θέση κτλ.)
750	παίρνω δρόμο loc	φεύγω ή με διώχνουν από κάπου
751	παίρνω κεφάλια	επιβάλλω κυρώσεις, απολύω, τιμωρώ
752	παίρνω κπ /κτ πρέφα, είδηση, μυρωδιά, χαμπάρι	αντιλαμβάνομαι κπ. ή κτ
753	παίρνω κπ από κοντά	ακολουθώ/ παρακολουθώ κπ
754	παίρνω κπ από πίσω	παρακολουθώ κπ κρυφά για κάποιο λόγο
755	παίρνω κπ για άλλον	μπερδεύω
756	παίρνω κπ για σοφό	θεωρώ
757	παίρνω κπ για τον Ν	μπερδεύω
758	παίρνω κπ μάτι	παρακολουθώ κπ κρυφά (για ηδονοβλεψία)
759	παίρνω κπ στο ψιλό/ στο μεζέ	κοροϊδεύω, χλευάζω
760	παίρνω κτ / κπ σβάρνα	α. παρασύρω κπ. ή κτ. στο διάβα μου και το(ν) ρίχνω κάτω· σβαρνίζω. β. αναζητώ κτ. ή κπ. επίμονα πηγαίνοντας παντού χωρίς διάκριση, πηγαίνω με τη σειρά σε διάφορα μέρη, το ένα μετά το άλλο
761	παίρνω κτ από το στόμα κπ	λέω αυτό ακριβώς που ήθελε να πει εκείνη τη στιγμή
762	παίρνω κτ για ένα κομμάτι ψωμί	αγοράζω κτ πολύ φτηνά
763	παίρνω κτ κατά γράμμα	ακολουθώ κτ πιστά
764	παίρνω κτ σκουί κορδόνι / γαϊτάνι	επαναλαμβάνω το ίδιο πράγμα με ενοχλητικό τρόπο
765	παίρνω κτ/κπ μαζί μου	με ακολουθεί κτ με το θάνατό μου
766	παίρνω κτ/κπ τοις μετρητοίς	το αντιμετωπίζω και ιδίως το πιστεύω κατά γράμμα.
767	παίρνω μέτρα	κάνω ορισμένες ενέργειες για να αντιμετωπίσω κάποια δύσκολη κατάσταση, ένα πρόβλημα κτλ

768	παίρνω μπρος/ μπροστά	α. ξεκινώ, τίθεμαι σε λειτουργία, β. αρχίζω να καταλαβαίνω
769	παίρνω πόδι	εκδιώχνομαι
770	παίρνω πόδι loc	εκδιώχνομαι
771	παίρνω σάρκα και οστά	για κτ. το οποίο υλοποιείται, το οποίο γίνεται πραγματικότητα
772	παίρνω στροφές	αντιλαμβάνομαι
773	παίρνω στροφή	περιστρέφομαι
774	παίρνω τα αυτιά κπ	ζαλίζω κπ
775	παίρνω τα βουνά (τα όρη)	α. καταλαμβάνομαι από απόγνωση, απελπισία. β. γίνομαι έξαλλος, παραφρονώ
776	παίρνω τα βρε(γ)μένα μου	φεύγω ντροπιασμένος χωρίς να (έχω να) πω τίποτε
777	παίρνω τα μέτρα κπ	μετρώ τις διαστάσεις του /είμαι έτοιμος να μπω σε καβγά με κπ που θεωρώ ότι θα τον κερδίσω
778	παίρνω τα μέτρα μου	κάνω ορισμένες ενέργειες για να αντιμετωπίσω κάποια δύσκολη κατάσταση, ένα πρόβλημα κτλ
779	παίρνω τα μυαλά / το μυαλό κπ	ξεμυαλίζω κπ
780	παίρνω τα πόδια μου από loc	κινούμαι, περπατώ, απομακρύνομαι από κπ
781	παίρνω τα πράγματα / τη ζωή όπως έρχονται / όπως έρχεται	είμαι ρεαλιστής
782	παίρνω τα πράγματα στα χέρια μου	έχω τον έλεγχο
783	παίρνω τη θέση κπ	αντικαθιστώ κπ
784	παίρνω τη μερίδα του λέοντος	απολαμβάνω τα περισσότερα οφέλη
785	παίρνω την ευθύνη πάνω μου / το παίρνω πάνω μου	αναλαμβάνω την ευθύνη / αναλαμβάνω κτ
786	παίρνω την πάνω / κάτω βόλτα	για καλή / κακή τροπή πραγμάτων
787	παίρνω την υπόθεση στα χέρια μου	έχω τον έλεγχο, αναλαμβάνω
788	παίρνω τις ευθύνες μου	αναλαμβάνω την ευθύνη
789	παίρνω το αίμα μου πίσω	εκδικούμαι
790	παίρνω το βάπτισμα (του πυρός)	δοκιμάζω κτ για πρώτη φορά
791	παίρνω το κεφάλι κπ	σκοτώνω κπ
792	παίρνω το κολλάει	συνηθίζω
793	παίρνω το λόγο μου πίσω / το παίρνω πίσω	αθετώ την υπόσχεσή μου
794	παίρνω τον αέρα κπ	επιβάλλομαι σε κπ
795	παίρνω τους δρόμους	βγαίνω από το σπίτι μου και ψάχνω να βρω κπ. ή κτ. ή περιφέρομαι χωρίς συγκεκριμένο σκοπό
796	παίρνω των ομμάτων μου (και φεύγω)	φεύγω απογοητευμένος και οριστικά
797	παίρνω/ βάζω τα πόδια μου στο σβέρκο / στον ώμο	φεύγω γρήγορα
798	πάρε πέντε	έκφραση που συνοδεύει τη μούντζα
799	πάρε τη βόλτα σου	φύγε
800	τα παίρνω	δωροδοκούμαι & θυμώνω
801	τα παίρνω στο κρανίο	εκνευρίζομαι
802	το παίρνω πάνω μου	1. αναλαμβάνω την ευθύνη / αναλαμβάνω κτ 2. επαίρομαι
803	τον πήρε το ποτάμι / να το πάρει το ποτάμι;	απέτυχε, καταστράφηκε τελείως / να αποκαλύψω τη λύση;
	πατάω	
804	δεν πατάω γερά στα πόδια μου	δεν είμαι σίγουρος για τον εαυτό μου

805	πατάω (γερά) στη γη / σε στερέο/σίγουρο έδαφος / στα πόδια μου	είμαι ρεαλιστής, προσγειωμένος / είμαι σίγουρος για τον εαυτό μου (πατάω γερά)
806	πατάω / καβαλώ κπ πάνω στο σβέρκο	επιβάλλω σε κπ. τη θέλησή μου καταπιέζοντάς τον
807	πατάω det φωνές σε κπ	αρχίζω ξαφνικά να φωνάζω σε κπ, να τον μαλώνω
808	πατάω γερά	είμαι σίγουρος για τον εαυτό μου
809	πατάω γκάζια σε κπ	επιπλήττω κπ
810	πατάω επί πτωμάτων	κάνω τα πάντα για να πετύχω τον σκοπό μου
811	πατάω κπ κάτω	νικώ, σκοτώνω, τιμωρώ κπ (συνήθως ως απειλή: θα τον πατήσω κάτω)
812	πατάω κπ στον κάλο	θίγω κπ στο πιο ευαίσθητο σημείο του, με λόγια ή με πράξεις
813	πατάω πόδι	απαιτώ με επιμονή, αποφασιστικότητα ή επιβάλλω τη θέλησή μου
814	πατάω πόδι σε κπ	απαιτώ με επιμονή, αποφασιστικότητα ή επιβάλλω τη θέλησή μου σε κπ
815	πατάω τα κλάματα	αρχίζω ξαφνικά να κλαίω
816	πατάω την πεπονόφλουδα	παρασύρομαι από κτ. και κάνω λάθος, σφάλμα
817	πατάω τις / κάτι φωνές	αρχίζω ξαφνικά να φωνάζω
818	πατάω τον κάλο κπ	θίγω κπ στο πιο ευαίσθητο σημείο του, με λόγια ή με πράξεις
819	πατάω φρένο	σταματώ
820	πατάω/βαδίζω πάνω στα ίχνη κπ	ακολουθώ κπ, μιμούμαι
821	πατάω/περπατάω στα νύχια	περπατώ σιγά για να μην κάνω θόρυβο
822	πάτησα στην πίτα	δεν απέφυγα, μου συνέβη τελικά αυτό ακριβώς που ήθελα να αποφύγω
823	πάτησα την πίτα	δεν απέφυγα, μου συνέβη τελικά αυτό ακριβώς που ήθελα να αποφύγω
824	την πάτησα	εξαπατήθηκα, ζημιώθηκα κτλ. από αφέλεια, επιπολαιότητα, απροσεξία
	περνάω	
825	(δεν) περνάει από το χέρι μου	(δεν) μπορώ να κάνω κτ, δεν είναι στη δικαιοδοσία μου
826	(την) περνάω / βγάζω κοτσάνι	καλοπερνώ, ζω πολύ ωραία, εξαιρετικά
827	(την) περνάω ζάχαρη	καλοπερνώ, ζω πολύ ωραία, εξαιρετικά
828	δεν θα του περάσει	δεν θα γίνει αυτό που θέλει
829	δεν περνάει από το μυαλό / νου μου	δεν έχω κάποια ιδέα, δεν σκέφτομαι κτ, δεν καταλαβαίνω/αντιλαμβάνομαι κτ
830	δεν περνάνε σε κπ	δεν μπορώ να ξεγελάσω κπ
831	θα του περάσει	θα αλλάξει στάση
832	περνάει από τα χέρια μου	ασχολούμαι με κτ. ή με κπ. για κάποιο διάστημα
833	περνάει από το μυαλό / νου κπ	σκέφτομαι συνέχεια κτ, έχω μια ιδέα
834	περνάω από όλα τα χέρια	με δοκιμάζουν όλοι, είμαι μεταχειρισμένος
835	περνάω από σαράντα κύματα	ζω πολυτάραχα
836	περνάω από το ένα άκρο στο άλλο	αλλάζω στάση, ασχολούμαι με δύο εντελώς διαφορετικά πράγματα
837	περνάω από χέρι σε χέρι	αλλάζω ιδιοκτήτη
838	περνάω ζωή και κότα	ζω πλουσιοπάροχα, με όλες τις ανέσεις
839	περνάω κάτω από τη μύτη κπ	διαφεύγω μπροστά στα μάτια κπ χωρίς να με πάρουν χαμπάρι, ενώ θα έπρεπε να γίνω αντιληπτός
840	περνάω κπ / κτ από ψιλό κόσκινο	εξετάζω κπ. ή κτ. εξονυχιστικά
841	περνάω κπ από σαράντα κύματα	ταλαιπωρώ κπ
842	περνάω κπ γενεές δεκατέσσερεις	βρίζω κπ πάρα πολύ
843	περνάω κπ διά πυρός και	ταλαιπωρώ κπ, εξετάζω εξονυχιστικά

	σιδήρου	
844	περνάω κτ σκάλες σε κτ	υπερέχω
845	περνάω κτ/κτ από το παράθυρο / από την πίσω πόρτα	διορίζω κτ με παράνομο τρόπο / κάνω κάτι με ύπουλο τρόπο
846	περνάω κτ από χέρι σε χέρι	διαδίδω, κάνω κτ αντικείμενο χρήσης/εκμετάλλευσης πολλών
847	περνάω πάνω από το πτώμα / σώμα κτ	“θα περάσεις πάνω από το πτώμα μου...”: επίμονη αντίδραση ή κατηγορηματική άρνηση
848	περνάω στα χέρια κτ	γίνομαι ιδιοκτησία κτ
849	περνάω στο άλλο άκρο	αλλάζω στάση
850	περνάω τα εσκαμμένα	ξεπερνάω τα επιτρεπόμενα, ιδίως από ηθική άποψη, όρια.
851	περνάω τη θηλειά / το σκοινί στο λαιμό	εκβιάζω, πιέζω κτ
852	περνάω/μπαίνω σε δεύτερη μοίρα	δεν αποτελώ προτεραιότητα
853	περνάω/ρίχνω το μπαλάκι σε κτ	μεταφέρω ευθύνες σε κτ
854	της/του τα περνάω	απατώ, κερατώνω
	πετάω (με δύο σημασίες: κινούμαι στον αέρα & ρίχνω)	
855	πετάω / βγάζω τη μάσκα	αποκαλύπτω τις πραγματικές μου διαθέσεις, δείχνω τον πραγματικό μου εαυτό
856	πέταξε το πουλί/το πουλάκι	χάθηκε η ευκαιρία
857	πετάω / ρίχνω το γάντι σε κτ	προκαλώ κτ
858	πετάω από τη χαρά μου	είμαι πολύ χαρούμενος
859	πετάω κτ έξω με τις κλωτσιές	διώχνω με βίαιο τρόπο
860	πετάω κτ σαν (στυμμένη) λεμονόκουπα	εγκαταλείπω κτ., όταν πια δεν τον έχω ανάγκη και αφού πήρα από αυτόν ό,τι χρειαζόμουν
861	πετάω κτ στην ψάθα / στο δρόμο	τον διώχνω από το σπίτι που μένει και τον αφήνω άστεγο ή γενικότερα του στερώ τα μέσα επιβίωσης
862	πετάω κτ στο δρόμο	το αχρηστεύω, το σπαταλώ
863	πετάω λάσπη σε κτ	διαβάλλω κτ
864	πετάω με τα δικά μου φτερά	στηρίζομαι στις δικές μου δυνάμεις
865	πετάω με τα φτερά της φαντασίας μου	φαντάζομαι
866	πετάω στα σύννεφα	για κτ. που δεν αντιμετωπίζει ρεαλιστικά την πραγματικότητα ή που είναι πολύ αφηρημένος και δεν παρακολουθεί τι συμβαίνει γύρω του
867	πετάω στα ύψη / στον έβδομο ουρανό	είμαι πολύ χαρούμενος
868	πετάω τη σκούφια μου (για καβγά)	συμμετέχω με ενθουσιασμό σε κτ
869	πετάω/ρίχνω το μπαλάκι σε κτ	υπεκφεύγω, αποφεύγω να κάνω κτ. μεταθέτοντάς το σε κτ. άλλο
	πετάγομαι	
870	πετάγομαι από το ένα ψέμα στο άλλο	λέω ψέματα
	πέφτω	
871	(δεν) σου πέφτει λόγος	(δε) σε αφο ρά, (δεν) έχεις δικαίωμα να μιλήσεις, να εκφέρεις γνώμη
872	έπεσε περονόσπορος	υπάρχει μεγάλη έλλειψη σε κτ.
873	μου έπεσε λαχείο	α. για τυχαίο, απροσδόκητο κέρδος, όφελος. β. (ειρ.) για τυχαία, απρόσμενη συμφορά
874	μου έπεσε το πρώτο λαχείο	για μεγάλο κέρδος ή (ειρ.) για μεγάλη συμφορά
875	μου την πέφτει	εκδηλώνει το ερωτικό του ενδιαφέρον προς εμένα
876	πέφτει βροχή / σύννεφο	για κτ. δυσάρεστο που επαναλαμβάνεται ή που παρουσιάζεται με μεγάλη ένταση (π.χ. το ψέμα πέφτει βροχή)

877	πέφτει η μύτη μου / του έπεσε η μύτη	χάνω την υπεροψία μου
878	πέφτει νερό με το τουλούμι	βρέχει ραγδαία
879	πέφτει το ταβάνι να με πλακώσει	νιώθω ένα αίσθημα ψυχικής δυσφορίας
880	πέφτουν κεφάλια / κορμιά	τιμωρούνται οι υπαίτιοι
881	πέφτουν οι μάσκες	αποκαλύπτονται οι πραγματικές διαθέσεις κπ
882	πέφτουν τα μαλλιά μου /μου έπεσαν τα μαλλιά	για κτ. πολύ παράξενο, παράδοξο που πέφτει στην αντίληψή μου
883	πέφτουν τα μούτρα μου / του έπεσαν τα μούτρα	ντρέπομαι
884	πέφτουν τα νεφρά μου / μού έπεσαν τα νεφρά	όταν σηκώνω μεγάλα βάρη και αισθάνομαι πόνους στη μέση
885	πέφτουν τα σάλια μου / μου πέφτουν τα σάλια	έντονη επιθυμία για φαγητό ή πολύ μεγάλη λαχτάρα για κτ. ή για κπ.
886	πέφτω (πολύ) χαμηλά	ξεπέφτω
887	πέφτω από δίπλα σε κπ	πλησιάζω κπ. για να του αποσπάσω οτιδήποτε, με επιτηδίοτητα ή επιμονή
888	πέφτω από έκπληξη σε έκπληξη	εκπλήσσομαι διαρκώς
889	πέφτω από τα σύννεφα	εκπλήσσομαι, ξαφνιάζομαι ή αντιμετωπίζω ξαφνικά μια κατάσταση που φανταζόμουν πως θα ήταν πολύ διαφορετική, πολύ καλύτερη
890	πέφτω από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη	πηγαίνω από το κακό στο χειρότερο
891	πέφτω για ύπνο	ξαπλώνω για να κοιμηθώ, πλαγιάζω, κατακλίνομαι
892	πέφτω έξω	αποτυγχάνω σε υπολογισμούς, σχέδια, κρίσεις, ενέργειες κτλ
893	πέφτω έξω στους υπολογισμούς μου	αποτυγχάνω σε υπολογισμούς, σχέδια, κρίσεις, ενέργειες κτλ
894	πέφτω (ε)πάνω σε κπ	συναντώ
895	πέφτω εύκολα	α. στον ερωτικό τομέα, για κπ. που ενδίδει. β. γενικότερα, για κπ. που πείθεται, που υποχωρεί, που υποκύπτει εύκολα
896	πέφτω και στη φωτιά για κτ/κπ	για απόλυτη αγάπη, εμπιστοσύνη, αφοσίωση
897	πέφτω με κλειστά τα μάτια σε κπ/κτ	ασχολούμαι έντονα, με όρεξη ή αφοσιώνομαι σ' αυτό χωρίς να ελέγξω τα υπέρ ή τα κατά
898	πέφτω με τα μούτρα σε κτ/κπ	ασχολούμαι έντονα, με όρεξη ή αφοσιώνομαι σ' αυτό
899	πέφτω μέσα από τα χέρια κπ	χάνω κτ χωρίς να το περιμένω
900	πέφτω να πεθάνω	στενοχωριέμαι πολύ για κτ
901	πέφτω στα γόνατα κπ	παρακαλώ, εκπληπαρώ, ικετεύω κπ
902	πέφτω στα μαλακά	δεν παθαίνω σοβαρή ζημιά
903	πέφτω στα μάτια κπ	μειώνεται η εκτίμηση που μου έχει κάποιος
904	πέφτω στα νύχια κπ	γίνομαι θύμα εκδίκησης ή εκμετάλλευση
905	πέφτω στα χέρια κπ	α. περιέρχομαι στην εξουσία κπ, (απειλή) <i>Αν πέσει στα χέρια μου, θα τον κανονίσω!</i> β. (για πράγμα) περιέρχομαι στη κατοχή κάποιου τυχαία
906	πέφτω στην παγίδα / στη λούμπα	πέφτω θύμα απροσεξίας, συμπαίγνιας.
907	πέφτω στο κεφάλι κπ	επιβαρύνω κπ/ τα πρόστιμα θα πέσουν στο κεφάλι μας
908	πέφτω στο στόμα κπ	γίνομαι αντικείμενο κουτσομπολιού
909	πέφτω στο στόμα του λύκου	βρίσκομαι σε μεγάλο κίνδυνο
910	πέφτω στο τραπέζι	γίνομαι αντικείμενο συζήτησης
911	πέφτω του θανατά	είμαι σε πολύ κακή ψυχολογική κατάσταση
912	πολύ μου/σου/του πέφτει	δεν μου / σου/ του αξίζει
913	την πέφτω δίπλα	κοιμάμαι, αράζω (λαικ.)
914	του την πέφτω από δίπλα	πλησιάζω κπ. για να του αποσπάσω οτιδήποτε, με επιτηδειότητα ή επιμονή

	πιάνω	
915	γράφω κπ εκεί που δεν πιάνει μελάνι	δεν υπολογίζω κπ
916	δεν πιάνω δεκάρα/διάρα/μία/φράγκο/πόντους	δεν αξίζει τίποτα, είναι μηδαμινής αξίας
917	δεν πιάνω μπάζα μπροστά σε κπ	δεν μπορώ να συγκριθώ με κπ., είμαι πολύ κατώτερος από αυτόν.
918	πιάνει κπ λάστιχο	για αδυναμία κίνησης, δράσης, ΥΠΟΚ
919	πιάνω / αρπάζω κπ από τα μαλλιά / από το αυτί	πιέζω, ζορίζω, εκβιάζω κπ. / μαλώνω, τιμωρώ
920	πιάνω / αρπάζω την ευκαρία από τα μαλλιά	βρίσκω αφορμή, εκμεταλλεύομαι την κατάσταση
921	πιάνω / βάζω κπ στο στόμα μου	σχολιάζω κπ
922	πιάνω / κρατάω τον παπά από τα γένια	για κπ. που καυχιέται χωρίς να το αξίζει
923	πιάνω κπ κορόιδο/κότσο	εξαπατώ, ξεγελώ κπ
924	πιάνω κπ στην παγίδα / (σαν τον ποντικό) στην φάκα	συλλαμβάνω κπ. επ' αυτοφώρω, τον αιφνιδιάζω (τη στιγμή που κάνει κτ. παράνομο, παράτυπο κτλ.)
925	πιάνω κπ στο αγκίστρι μου / στα δίχτυα μου	παγιδεύω κπ, εξαπατώ, ξεγελώ κπ
926	πιάνω την καλή	πετυχαίνω σε κάποια οικονομική δραστηριότητά μου
927	πιάνω την μπάλα στον αέρα	είμαι πολύ έξυπνος, ικανός
928	πιάνω τον ταύρο από τα κέρατα	αντιμετωπίζω αποφασιστικά μια δυσκολία
929	πιάνω τόπο	κτ είναι χρήσιμο, τελεσφόρο, φέρνει αποτέλεσμα
930	πιάνω/ αρπάζω κπ από το γιακά / από τα πέτα	πιέζω, ζορίζω, εκβιάζω κπ.
931	πιάνω/αρπάζω κπ από το λαιμό / από το κεφάλι	πιέζω, ζορίζω, εκβιάζω κπ.
932	πιάνω/παίρνω τα βουνά	α. καταλαμβάνομαι από απόγνωση, απελπισία. β. γίνομαι έξαλλος, παραφρονώ
933	το πιάνω / σε πιάνω	αντιλαμβάνομαι κτ/κπ
	πιάνομαι	
934	πιάνομαι μαλλί με μαλλί με κπ	τσακώνομαι με κπ
935	πιάνομαι στα γρανάζια κπ	δεν μπορώ να ξεφύγω από μια αλληλουχία καταστάσεων
936	πιάνομαι στα δίχτυα κπ	παγιδεύομαι
937	πιάνομαι στη φάκα	συλλαμβάνομαι επ' αυτοφώρω, αιφνιδιάζομαι (τη στιγμή που κάνει κτ. παράνομο, παράτυπο κτλ.)
	ρίχνω	
938	ρίχνει καρεκλοπόδαρα/καλαπόδια/του λούμια νερό	βρέχει ραγδαία
939	ρίχνει νερό με το τουλούμι	βρέχει ραγδαία
940	ρίχνει τουλούμια νερό	βρέχει ραγδαία
941	ρίχνω / βαράω φαλιμέντο	χρεοκοπώ, πτωχεύω
942	ρίχνω / πετάω το γάντι σε κπ	για πρόκληση (από παλαιότερη συνήθεια πρόσκλησης σε μονομαχία)
943	ρίχνω / χτυπώ στο ψαχνό	πυροβολώ εναντίον ανθρώπου, χωρίς κανέ να δισταγμό, για να σκοτώσω (και όχι για να εκφοβίσω)
944	ρίχνω άδεια για να πιάσω γεμάτα	λέω πράγματα, φαινομενικά άσχετα και χωρίς σημασία, για να αναγκάσω κπ. να αποκαλύψει την αλήθεια.
945	ρίχνω κπ / κτ στα μαλακά	δεν προκαλώ σοβαρή ζημιά
946	ρίχνω κροκοδείλια δάκρυα για κτ/κπ	υποκρίνομαι

947	ρίχνω λάδι στη φωτιά	οξύνω τα πάθη, τη φιλονικία με λόγια ή με ενέργειες
948	ρίχνω λάσπη σε κπ	διαβάλλω κπ, συκοφαντώ, λασπολογώ
949	ρίχνω μαύρη πέτρα πίσω μου	φεύγω οριστικά και συνήθ. απογοητευμένος
950	ρίχνω μαύρο δάκρυ	στενοχωριέμαι πάρα πολύ
951	ρίχνω νερό στο κρασί μου	υποχωρώ, συμβιβάζομαι
952	ρίχνω στα αυτιά κπ	τιμωρώ κπ, τον εκδικούμαι σκληρά, τον επιπλήττω πολύ αυστηρά
953	ρίχνω τα δίχτυα μου σε κπ	παγιδεύω
954	ρίχνω τα μούτρα μου	ταπεινώνομαι
955	ρίχνω την πέτρα / το λίθο του αναθέματος σε κπ	τον θεωρώ μοναδικό υπεύθυνο για κάποια κοινή συμφορά.
956	ρίχνω το μπαλάκι σε κπ	υπεκφεύγω, αποφεύγω να κάνω κτ. μεταθέτοντάς το σε κπ. άλλο
957	ρίχνω τον κύβο/ ο κύβος ερρίφθη	παίρνω την τελική απόφαση
958	ρίχνω/ πετάω τη μάσκα / τις μάσκες	αποκαλύπτω τις πραγματικές μου διαθέσεις
959	ρίχνω/κρεμώ τα αυτιά μου	ντροπιάζομαι
960	ρίχνω/πετάω το γάντι	για πρόκληση (από παλαιότερη συνήθεια πρόσκλησης σε μονομαχία)
961	τα ρίχνω όλα πάνω του	επιρρίπτω όλες τις ευθύνες σε κπ
962	τα ρίχνω σε κπ	προκαλώ κπ ερωτικά
963	την έριξε	πείθω κπ να συνδεθεί ερωτικά μαζί μου
964	το ρίχνω δαγκωτό	για ψήφο που τη ρίχνω με φανατισμό
965	το ρίχνω δαγκωτό σε κπ	ψηφίζω κπ με φανατισμό
966	το ρίχνω έξω	διασκεδάζω
967	το ρίχνω κορόνα-γράμματα	ριψοκινδυνεύω
968	το ρίχνω σε κάτι	παραδίδομαι σε κπ πάθος
969	το ρίχνω σε κπ	επιρρίπτω τις ευθύνες σε κπ
970	το ρίχνω στην παλαβή / στην τρελλή	προσποιούμαι τον αδιάφορο ή τον αμέτοχο, κάνω πως δε με ενδιαφέρει κτ
971	τον έριξε	τον εξαπάτησε
	ρίχνομαι σε κπ / του ρίχνομαι	επιτίθεμαι ερωτικά
972	ρίχνομαι στα πόδια κπ	ικετεύω κπ
973	ρίχνομαι στον καβγά	μπαίνω σε καβγά
974	ρίχνομαι στο στόμα του λύκου	οδηγούμαι σε επικίνδυνες καταστάσεις
	τραβάω	
975	δεν τραβάω πολύ	δεν αντέχω
976	το τραβάει η καρδιά / η όρεξή μου / Το τραβάει ο οργανισμός του το ξύλο	επιθυμώ πάρα πολύ/ επιζητώ
977	το τραβάει το κρασί/τη ρακή	πίνω πολύ
978	το τραβάω πολύ	επιμένω σε υπερβολικό βαθμό εξωθώντας μια κατάσταση
979	τράβα και το καζανάκι	πειραχτικά σε κπ. που είτε κτ. γελοίο, ανόητο ή χυδαίο
980	τράβα στη δουλειά σου	φύγε
981	τραβάω (τον) κόσμο	προσελκύω
982	τραβάω κτ σε μέτρος	διαρκώ πολύ
983	τραβάω μπροστά	προοδεύω
984	τραβάω τα μαλλιά μου	είμαι σε απόγνωση

985	τραβάω τα πάθη του λιναριού/του λιναριού τα πάθη	περνώ πολλές ταραχές, στενοχώριες και ταλαιπωρίες
986	τραβάω το σκοινί	εξωθώ μια κατάσταση στα άκρα
987	τραβάω το σκοινί μέχρι να σπάσει	εξωθώ μια κατάσταση στα άκρα
988	τραβάω το χαλί κάτω από τα πόδια κπ	με τις ενέργειές μου προκαλώ, ύπουλα, την αποτυχία των σχεδίων κάποιου
989	τραβάω των παθών μου τον τάραχο /τον τάραχο των παθών μου / το διάολό μου	περνώ πολλές ταραχές, στενοχώριες και ταλαιπωρίες
990	τραβιέμαι με τον έναν και με τον άλλον	για γυναίκα που δε μονιμοποιεί έναν ερωτικό δεσμό
	τρώω	
991	(δεν) τρώω κουτόχορτο	(δεν) είμαι εύπιστος, ανόητος
992	έφαγα τον κόσμο να....	επιδιώκω κάτι πολύ έντονα και πιεστικά
993	Θα φας καλά!	ειρωνικά σε κπ. που μάταια περιμένει την εκπλήρωση μιας επιθυμίας του ή την επίτευξη ενός σκοπού/ για κπ που θα απολαύσει κτ
994	κπ με τρώει όλη την ώρα	ζητάει επίμονα
995	κτ θα μου φάει (+ time)	μου παίρνει χρόνο
996	κτ με (focus) τρώει μέσα μου	με βασανίζει κάποια υποψία
997	με τρώνε τα φίδια	διαβλέπω, υποψιάζομαι κίνδυνο, νιώθω βαθιά ανησυχία
998	τις τρώω (άγρια)	με δέρνουν
999	τρώει κπ το μαύρο χώμα/το μαύρο σκοτάδι/η μαρμάγκα	πεθαίνω/εξαφανίζομαι, χάνομαι
1000	τρώω (τη) χυλόπιτα	για ερωτική αποτυχία
1001	τρώω (το) πακέτο	ταλαιπωρούμαι με κτ
1002	τρώω αέρα κοπανιστό	δεν τρώω τίποτε είτε γιατί δε θέλω είτε γιατί δεν υπάρχουν χρήματα για να συντηρηθώ
1003	τρώω από δέκα μεριές	εκμεταλλεύομαι τους πάντες και τα πάντα
1004	τρώω από δέκα μπάντες	εκμεταλλεύομαι τους πάντες και τα πάντα
1005	τρώω από τις σάρκες μου	αυτοκαταστρέφομαι
1006	τρώω από το χέρι κπ	κπ μου δίνει εργασία
1007	τρώω δεξιά κι αριστερά στους δρόμους	δεν έχω σταθερό τρόπο ζωής
1008	τρώω ένα καζίκι	με ξεγέλασαν και μου έβαλαν χρέος
1009	τρώω κπ λάχανο/ζωντανό	νικώ κπ, υπερτερών κπ, σκοτώνω κπ κρυφά κι άδικα, εξουδετερώνω κπ
1010	τρώω κπ με τα μάτια/με το βλέμμα	το(ν) παρατηρώ επίμονα και με έκδηλη επιθυμία
1011	τρώω κπ ως το κόκαλο	τον εκμεταλλεύομαι οικονομικά
1012	τρώω κτ / κπ με το κουτάλι	αφιερώνω πολύ χρόνο σε κτ/κπ, ασχολούμαι πάρα πολύ, έχω μεγάλη εμπειρία
1013	τρώω κτ στα πεταχτά/στα όρθια/στο πόδι	α. πρόχειρα, βιαστικά β. όρθιος, απασχολημένος, χωρίς ξεκούραση
1014	τρώω με δυο / δέκα μασέλες ή τρώω από δέκα μεριές	κάνω μεγάλες καταχρήσεις
1015	τρώω με χρυσά κουτάλια	ζω πλουσιοπάροχα
1016	τρώω μέσα από το χέρι κπ	κπ μου δίνει εργασία
1017	τρώω πόρτα	δεν μου επιτρέπεται η είσοδος
1018	τρώω στα όρθια/στα πεταχτά/στο πόδι	α. πρόχειρα, βιαστικά β. όρθιος, απασχολημένος, χωρίς ξεκούραση
1019	τρώω τα αυτιά κπ/ μου έφαγε τα αυτιά	με κούρασε με τη φλυαρία του

1020	τρώω τα λεφτά του κοσμάκη	κλέβω κτ
1021	τρώω τα λυσο(ι)ακά μου	καταβάλλω μανιώδεις, παθιασμένες προσπάθειες για κτ
1022	τρώω τα μουστάκια μου με κτ	τσακώνομαι με κτ
1023	τρώω τα νιάτα μου	περνάω το μεγαλύτερο μέρος της ζωής μου (συνήθως με κάτι που δεν μου αρέσει)
1024	τρώω τα νύχια μου	έχω άγχος, αγωνία για κτ
1025	τρώω τα σίδερα για να	θα κάνω τα αδύνατα δυνατά για να
1026	τρώω τα συκώτια μου	στενοχωριέμαι, είμαι ανήσυχος
1027	τρώω τα ψωμιά μου	για πράγμα το οποίο, εξαιτίας της πολλής χρήσης του, έχει αχρηστευθεί ή θα αχρηστευθεί σε λίγο. β. για πρόσωπο που έχει γεράσει και βρίσκεται κοντά στο τέλος του βίου
1028	τρώω τη ζωή με το κουτάλι	για μακρόχρονη και πλούσια εμπειρία
1029	τρώω τη θάλασσα με το κουτάλι	συνήθ. για ναυτικό που έχει ταξιδέψει πολύ και έχει αποκτήσει πολλές εμπειρίες
1030	τρώω τη μια κατραπακιά μετά την άλλη	αποτυγχάνω συνέχεια, δέχομαι διαρκώς χτυπήματα της τύχης
1031	τρώω τη μούρη / τα μούτρα μου Loc	αποτυγχάνω σε μια προσπάθεια
1032	τρώω τη σκόνη κτ	ηττούμαι από κτ
1033	τρώω της χρονιάς μου	με δέρνουν πάρα πολύ
1034	τρώω τις σάρκες μου	για κτ. που ξοδεύοντας ασυλλόγιστα εξαντλεί όλες τις οικονομικές του δυνάμεις.
1035	τρώω το κεφάλι μου/τα μούτρα μου	είμαι υπεύθυνος για την αποτυχία μου
1036	τρώω το ξύλο της χρονιάς μου / το ξύλο της αρκούδας	με δέρνουν πάρα πολύ
1037	τρώω το παραμύθι	πιστεύω ψέματα, ξεγελιέμαι
1038	τρώω το ψωμί κτ	κλέβω κτ, παίρνω την εργασιακή θέση κτ άδικα
1039	τρώω τον περιδρομο/τον αγγέουρα/τον άμπακα/του σκασμού/ το καταπέτασμα	τρώω υπερβολικά
1040	τρώω φούμο και κατράμι	αποτυγχάνω να εκλεγώ
1041	τρώω ψωμί	επιβιώνω μέσα από την εργασία μου
1042	τρώω ψωμί και αλάτι με κτ/ φάγαμε ψωμί και αλάτι (μαζί)	μας συνδέει στενή μακρόχρονη και δοκιμασμένη φιλία
1043	τρώω ψωμί και ελιές	βρίσκομαι σε δύσκολη οικονομική κατάσταση
1044	τρώω/μασάω σίδερα	είμαι ρωμαλέος, δυνατός
1045	τρώγομαι με τα ρούχα μου/με τον εαυτό μου	εκνευρίζομαι, δυσανασχετώ, γκρινιάζω χωρίς να υπάρχει λόγος, δεν ξέρω τι θέλω
	φέρω-φέρνω	
1046	με έφερε ο δρόμος	ήρθα με αφορμή κτ άλλο
1047	τα φέρνω βόλτα	τα καταφέρνω, τα βγάζω πέρα
1048	τα φέρνω γύρω	τα καταφέρνω, τα βγάζω πέρα
1049	τα φέρνω δύσκολα	δεν μπορώ να αντεπεξέλθω στις απαιτήσεις της ζωής, δεν μπορώ να τα καταφέρω εύκολα
1050	τα φέρνω τσίμα-τσίμα	τα καταφέρνω οριακά
1051	τη φέρνω σε κτ	εξαπατώ κτ
1052	το 'φερε ο δρόμος/η κουβέντα/η συζήτηση	για κτ. που αναφέρεται με αφορμή κτ. άλλο
1053	φέρνω κτ βόλτα	τον πείθω, τον τουμπάρω, τον καταφέρνω
1054	φέρνω κτ γύρα	τον γυροφέρνω, τον πολιορκώ με σκοπό να πετύχω κτ

1055	φέρνω κπ γυροβολιά	αντιμετωπίζω κπ. με διπλωματία, τον καταφέρνω
1056	φέρνω κπ στα νερά μου	τον κάνω να συμφωνήσει με τις απόψεις μου
1057	φέρνω/φτάνω κπ στο αμύν / στα όριά του/στο όριο	εξωθώ κπ ως το τελευταίο όριο της αντοχής ή της υπομονής του.
1058	φέρνω κτ στο πιάτο σε κπ	προσφέρω κτ σε κπ χωρίς αυτός να κουραστεί
1059	φέρνω κτ/κπ στη δημοσιότητα/ στο φως της δημοσιότητας	δημοσιοποιώ
1060	φέρνω σε κπ / του φέρνω	μοιάζω σε κπ
1061	φέρνω τα πάνω κάτω	ανατρέπω μια κατάσταση
1062	φέρνω τον κατακλυσμό/την καταστροφή	μεγαλοποιώ μια δυσάρεστη κατάσταση και την παρουσιάζω τραγική
1063	φέρω κτ βαρέως	δυσανασχετώ, στενοχωριέμαι για κτ., δεν μπορώ να το ανεχτώ, να το υποφέρω
1064	φέρομαι με το γάντι σε κπ	συμπεριφέρομαι με ήπιο τρόπο
	φθάνω (ως μεταβατικό και ως αμετάβατο)	
1065	δεν φθάνω κπ ούτε στο νυχάκι του/ στο νύχι του	είμαι πολύ κατώτερος κπ
1066	φθάνει ο κόμπος στο χτένι	έφτασε η ώρα να αντιμετωπίσουμε δραστικά μια δυσάρεστη κατάσταση
1067	φθάνω στα άκρα/στα όρια/ σε αδιέξοδο/σε οριακό σημείο/στο έσχατο σημείο + γενική	περιέρχομαι σε μια ακραία κατάσταση
1068	φθάνω στο απροχώρητο/ στο αμύν	περιέρχομαι σε μια ακραία κατάσταση
1069	φθάνω στο μεδούλι + Gen	πλησιάζω την ουσία (για μεγάλη ένταση αισθήματος ή συναισθήματος και γενικά για κατάσταση ή ιδιότητα που υπάρχει ή εμφανίζεται σε μεγάλο βαθμό)
1070	φθάνω στο πι και φι	φτάνω αμέσως
1071	φθάνω στο πιτς φυτίλι	φτάνω αμέσως
1072	φθάνω στο σημείο να...	για να δηλώσουμε ότι μια κατάσταση έχει φτάσει σε ένα οριακά αρνητικό σημείο
1073	φθάνω στο τσακ	φτάνω την κατάλληλη στιγμή και προλαβαίνω κτ δυσάρεστο
1074	φθάνω τελευταίος και καταϊδρωμένος	πειραχτικά για κπ. που και την τελευταία ακόμη θέση την κατέλαβε με πολύ κόπο ή έφτασε κάπου ιδιαίτερα αργοπορημένος
1075	φθάνω το μαχαίρι στο κόκαλο	επιδεινώνεται η κατάσταση, έτσι ώστε να μην υπάρχει άλλο περιθώριο υπομονής
1076	φθάνω ψηλά/στην κορυφή	καταξιώνομαι
	χάνω	
1077	τα (το) έχω χάσει, τα (το) έχω χαμένο	βρίσκομαι σε μεγάλη αμηχανία, σύγχυση διανοητική κτλ. ή έχω άνοια ή δεν ξέρω πώς να αντιδράσω σε μια δυσάρεστη κατάσταση
1078	τα χάνω	παθαίνω μεγάλη ταραχή, σαστίζω από κτ. δυσάρεστο, ευχάριστο ή θαυμαστό
1079	χάνω κπ / κτ από μπροστά μου	εξαφανίζεται
1080	χάνω τα αυγά και τα καλάθια/πασχάλια	βρίσκομαι σε μεγάλη αμηχανία, σύγχυση διανοητική κτλ. ή καταστρέφομαι ολοκληρωτικά
1081	χάνω τάξη	πηγαίνω στο σχολείο σε ηλικία μεγαλύτερη από την κανονική
1082	χάνω την τάξη	δεν προάγομαι
1083	χάνω το έδαφος / τη γη κάτω από τα πόδια μου	αναστατώνομαι με κτ
1084	χάνω το νήμα (της κουβέντας, των σκέψεων/των λόγων μου)	διακόπτεται ο ειρμός
1085	χάνω το σάλιο μου	μιλάω άσκοπα σε κπ
1086	χάνω το τρένο	χάνω την ευκαιρία
1087	χάνω το ψωμί μου	απολύομαι από την εργασία μου
1088	χάνω τον λογαριασμό με κτ	μπερδεύομαι, δεν μπορώ να υπολογίσω, χάνω τον έλεγχο

1089	χάνω τον μπούσουλα	βρίσκομαι σε πλήρη σύγχυση
	χάνομαι	
1090	δεν χάθηκε ο κόσμος...	δεν είναι σημαντικό
1091	χάνομαι από προσώπου γης	εξαφανίζομαι
1092	χάνομαι από τα μάτια κπ	εξαφανίζομαι
1093	χάνομαι σε μια κουταλιά νερό	δεν μπορώ να αντιμετωπίσω την παραμικρή δυσκολία
1094	χάσου από μπροστά μου	φύγε, εξαφανίσου
	χτυπάω-κτυπάω	
1095	χ(κ)τυπάω ξύλο - χτύπα ξύλο	απεύχομαι κτ για να αποτρέψω κάποιο κακό (συνήθως Προστακτική)
1096	για κπ χτυπά η καμπάνα (Για ποιον χτυπά η καμπάνα;)	κπ έχει σειρά να τιμωρηθεί ή να αντιμετωπίσει κάποια δυσκολία
1097	κτ χτυπάει άσχημα στο αυτί μου	προκαλώ άσχημη εντύπωση
1098	χ(κ)τυπάω κπ στο ψαχνό	πυροβολώ εναντίον ανθρώπου, χωρίς κανένα δισταγμό, για να σκοτώσω (και όχι για να εκφοβίσω)
1099	χ(κ)τυπάω δυο τριγόνια με έναν σμπάρο	επιτυγχάνω δύο στόχους με μια προσπάθεια
1100	χ(κ)τυπάω κπ από πίσω/πισώπλατα	προκαλώ κακό με ύπουλο τρόπο
1101	χ(κ)τυπάω κπ εκεί που τον πονάει	πολεμώ κπ στα ευαίσθητα σημεία του
1102	χ(κ)τυπάω κπ κάτω σαν χταπόδι	βασανίζω κπ, ταλαιπωρώ κπ
1103	χ(κ)τυπάω κπ πίσω από την πλάτη του	προκαλώ κακό με ύπουλο τρόπο
1104	χ(κ)τυπάω κπ σαν χταπόδι	βασανίζω κπ, ταλαιπωρώ κπ
1105	χ(κ)τυπάω κπ στα νεύρα	εκνευρίζω κπ
1106	χ(κ)τυπάω λάθος πόρτα	απευθύνομαι (συνήθ. για βοήθεια) σε ακατάλληλο πρόσωπο
1107	χ(κ)τυπάω σε λάθος πόρτα	απευθύνομαι (συνήθ. για βοήθεια) σε ακατάλληλο πρόσωπο
1108	χ(κ)τυπάω στα νεύρα κπ	εκνευρίζω κπ
1109	χ(κ)τυπάω στο μάτι	προκαλώ εντύπωση, τραβάω την προσοχή
1110	χ(κ)τυπάω στο μάτι κπ	προκαλώ εντύπωση, τραβάω την προσοχή
1111	χ(κ)τυπάω στο μάτι κπ	προκαλώ εντύπωση, τραβάω την προσοχή
1112	χ(κ)τυπάω το κακό από τη ρίζα	ψάχνω να βρω την αιτία του κακού και το αντιμετωπίζω
1113	χ(κ)τυπάω το κακό στη ρίζα του	αντιμετωπίζω το κακό καταπολεμώντας τα αίτιά του
1114	χ(κ)τυπάω το κεφάλι μου	μετανιώνω πικρά για κτ. που έκανα ή για κτ. που παρέλειψα να κάνω
1115	χ(κ)τυπάω το κεφάλι μου στον τοίχο	μετανιώνω πικρά για κτ. που έκανα ή για κτ. που παρέλειψα να κάνω
1116	χ(κ)τυπάω/βαρώ/ρίχνω στο ψαχνό	πυροβολώ εναντίον ανθρώπου, χωρίς κανένα δισταγμό, για να σκοτώσω (και όχι για να εκφοβίσω)
1117	χ(κ)τυπούν οι φτέρνες μου στους ώμους / στις πλάτες	τρέχω πάρα πολύ γρήγορα (ιδίως ατόμου που καταδιώκεται, κινδυνεύει, είναι τρομοκρατημένο)
1118	χτυπιέμαι σώμα με σώμα με κπ	αντιμετωπίζω κπ με ίσους όρους

Παράρτημα 6: Το λεξικό της εφαρμογής Αναγνώρισης ΠΛΕ (filter lexicon)

<http://users.sch.gr/samaridi/index.php/news>.